

Rapport 'Genomen maatregelen LOI Hogeschool t.b.v. positief besluit onder voorwaarden'

*Beperkte TNO hbo-bachelor
Opleiding tot leraar basisonderwijs*

Eigenaar	:	Leidse Onderwijsinstellingen
Datum	:	4-11-2013
Versie	:	Definitief

© LOI

Inhoudsopgave

Inleiding	- 2 -
1. Voorwaarde 1: Vaardighedenonderwijs	- 4 -
1.1 Analyse van de voorwaarde	- 4 -
1.2 Genomen maatregelen	- 4 -
1.3 Verantwoording	- 4 -
1.4 Uitwerking maatregelen	- 5 -
2. Voorwaarde 2: Kwaliteitsborging beoordeling werkplek	- 7 -
2.1 Analyse van de voorwaarde	- 7 -
2.2 Genomen maatregelen	- 7 -
2.3 Verantwoording	- 7 -
2.4 Uitwerking maatregelen	- 8 -
3. Voorwaarde 3: Kwaliteitsborging werkplek en stagementor	- 11 -
3.1 Analyse van de voorwaarde	- 11 -
3.2 Genomen maatregelen	- 11 -
3.3 Verantwoording	- 12 -
3.4 Uitwerking maatregelen	- 12 -
4. Voorwaarde 4: Brede ervaring werkveld	- 15 -
4.1 Analyse van de voorwaarde	- 15 -
4.2 Genomen maatregelen	- 15 -
4.3 Verantwoording	- 15 -
4.4 Uitwerking maatregelen	- 16 -
5. Voorwaarde 5: Kennis van onderwijsbronnen.....	- 17 -
5.1 Analyse van de voorwaarde	- 17 -
5.2 Genomen maatregelen	- 18 -
5.3 Verantwoording	- 18 -
5.4 Uitwerking maatregelen	- 19 -
6. Voorwaarde 6: Gedeelde visie	- 20 -
6.1 Analyse van de voorwaarde	- 20 -
6.2 Genomen maatregelen	- 20 -
6.3 Verantwoording	- 20 -
6.4 Uitwerking maatregelen	- 21 -
7. Voorwaarde 7: Aanpassing OER	- 23 -
7.1 Analyse van de voorwaarde	- 23 -
7.2 Genomen maatregelen	- 23 -
7.3 Verantwoording	- 24 -
7.4 Uitwerking maatregelen	- 24 -
8. Voorwaarde 8: Studievolvergord	- 26 -
8.1 Analyse van de voorwaarde	- 26 -
8.2 Genomen maatregelen	- 26 -
8.3 Verantwoording	- 26 -
8.4 Uitwerking maatregelen	- 26 -
9. Voorwaarde 9: Internationalisering.....	- 27 -
9.1 Analyse van de voorwaarde	- 27 -
9.2 Genomen maatregelen	- 27 -
9.3 Verantwoording	- 27 -
9.4 Uitwerking maatregelen	- 28 -
10. Voorwaarde 10: Aanbod keuzemodulen	- 29 -
10.1 Analyse van de voorwaarde	- 29 -
10.2 Genomen maatregelen	- 30 -
10.3 Verantwoording	- 30 -
10.4 Uitwerking maatregelen	- 30 -
11. Overzicht bijlagen	- 32 -

Inleiding

Voor u ligt het rapport waarin de maatregelen staan verwoord die LOI Hogeschool heeft genomen na toewijzing van het positieve besluit onder voorwaarden van de hbo-bachelor Opleiding tot leraar basisonderwijs.

Op 30 juli 2012 heeft LOI Hogeschool een aanvraag gedaan voor een Toets Nieuwe Opleiding (TNO) voor de hbo-bachelor Opleiding tot leraar basisonderwijs. Op 14 november 2012 heeft een locatiebezoek plaatsgevonden, waarna op 12 december 2012 het panel een advies heeft uitgebracht. Het panel adviseert de NVAO om positief onder voorwaarden te besluiten ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe opleiding. Op 15 april 2013 wordt bevestigd dat de NVAO heeft besloten het advies van het panel over te nemen.

Het panel komt tot een oordeel **voldoende** op de onderwerpen: beoogde eindkwalificaties, toetsing, afstudeergarantie en financiële voorzieningen en tot een oordeel **onvoldoende** op het onderwerp onderwijsleeromgeving. De voorwaarden die aan deze negatieve beoordeling verbonden zijn worden als volgt geformuleerd:

1. **Vaardighedenonderwijs:** De opleiding dient zorg te dragen voor een betere borging van het onderwijs in (vak)didactische, pedagogische en samenwerkingsvaardigheden.
2. **Kwaliteitsborging beoordeling werkplek:** De borging van de beoordeling van de beroepsbekwaamheid op de stagescholen dient te worden versterkt.
3. **Kwaliteitsborging werkplek en stagementor:** Er dienen scherp gedefinieerde kwaliteitsmaatstaven voor stagescholen en stagementoren te worden geformuleerd.
4. **Brede ervaring werkveld:** Het aantal scholen waar studenten stagelopen, dient te worden uitgebreid tot drie, met een garantie voor voldoende brede ervaringen van de studenten.
5. **Kennis van onderwijsbronnen:** De opleiding dient regelingen te treffen voor studenten om kennis te maken met een breed scala van didactische werkvormen en actuele leermiddelen voor het basisonderwijs (lesmethoden, speelleermateriaal en ander lesmateriaal).
6. **Gedeelde visie:** Er dient een systematiek ontwikkeld te worden die ervoor moet zorgen dat docenten – en met hen de studenten – de opleiding als een samenhangend geheel ervaren waaraan één gedeelde visie op onderwijs en leraarschap ten grondslag ligt.
7. **Aanpassing OER:** Het OER dient op de volgende onderdelen te worden aangepast: toetsing propedeusemodules taal en rekenen; beschrijving afstudeeropdracht.
8. **Studievolgorde:** Er moet duidelijkheid verschaft worden over de volgtijdelijkheid binnen het programma.
9. **Internationalisering:** Er moet een bredere invulling gegeven worden aan internationalisering binnen het curriculum.
10. **Aanbod keuzemodulen:** Er dienen in het specialisatiethema (module 7E) keuzemogelijkheden geboden worden die rechtstreeks gekoppeld zijn met het beroepsprofiel van de leraar basisonderwijs.

Binnen 1 jaar moet LOI Hogeschool aan deze voorwaarden hebben voldaan. Uiterlijk 30 november 2013 levert LOI Hogeschool documentatie aan de NVAO waaruit blijkt dat aan de voorwaarden is voldaan. Dit rapport (met bijlagen) vormt de documentatie, waarmee LOI Hogeschool de verbetermaatregelen die in gang zijn gezet verantwoordt.

In het rapport worden de ondernomen maatregelen per voorwaarde uiteengezet. Hierbij wordt een vaste opzet gehanteerd:

- Analyse van de voorwaarde: De analyse laat zien hoe LOI Hogeschool de voorwaarde en de toelichting hierop in het rapport van de NVAO heeft geïnterpreteerd.
- Genomen maatregelen: Een korte opsomming van de maatregelen die zijn genomen om tegemoet te komen aan de gestelde voorwaarde.

- Verantwoording: Een beschrijving van de wijze waarop de genomen maatregelen tot stand zijn gekomen en de overwegingen die hier aan ten grondslag lagen.
- Uitwerking maatregelen: Een omschrijving van de concrete uitwerking van de maatregelen aan de hand van het SMART-principe.
 - o *Specifiek*: Een nauwkeurige omschrijving van de maatregel.
 - o *Meetbaar*: Hier wordt aangegeven op welke wijze de doorvoer van de maatregel zichtbaar wordt in de Lerarenopleiding basisonderwijs.
 - o *Acceptabel*: Een toelichting op wat het belang is van de maatregel voor een student op de Lerarenopleiding basisonderwijs.
 - o *Realistisch*: Een verwijzing naar de wijze waarop de maatregel gerealiseerd wordt en documenten/producten waarin de maatregel verder is uitgewerkt.
 - o *Tijdsgebonden*: De datum waarop de maatregel is geïmplementeerd in de opleiding leraar basisonderwijs.

Ten behoeve van de leesbaarheid van dit rapport heeft de LOI ervoor gekozen de maatregelen kernachtig te beschrijven. Uitgebreide informatie vindt u in de bijlagen, waarnaar in dit rapport verwezen wordt.

De voorwaarden die voortvloeien uit het NVAO adviesrapport zijn intern besproken en geanalyseerd. Hierbij zijn met name de businessunit manager (Linda Hoogendoorn), de projectleider van de Lerarenopleiding basisonderwijs (Noor de Beer), de programmaleider van de Lerarenopleiding basisonderwijs (Bas van Lanen) en de extern projectuitvoerder (Jessica Verkerk - Schneider) intensief betrokken geweest (zie cv's in bijlage 9.4 en 9.8).

Dit heeft geresulteerd in een eerste analyse op de minimale vereisten die aan de voorwaarden zijn gesteld. LOI Hogeschool en de hiervoor genoemde betrokkenen hebben vervolgens met behulp van interne en externe deskundigen, de voorwaarden verder geanalyseerd en een gepaste set aan concrete maatregelen genomen, waarmee invulling is gegeven aan de gestelde voorwaarden. Er is vanuit verschillende invalshoeken gekeken naar de voorwaarden en gevraagde garanties. In de bijlagen zijn de cv's opgenomen van de externe betrokkenen.

Bij de totstandkoming van dit rapport is daarnaast gebruikgemaakt van de maatregelen die in gang zijn gezet naar aanleiding van de Toets Nieuw Opleidingen van de Lerarenopleiding Talen. Ook de adviezen van de bijeenkomst van de Beroepenveldcommissie (d.d. 29 oktober 2012) zijn hierin meegenomen. Met voortschrijdend inzicht zijn verbetermaatregelen binnen de Lerarenopleiding VO ook doorgevoerd in de Lerarenopleiding basisonderwijs. Veel van deze verbetermaatregelen waren op het moment van de TNO van de Lerarenopleiding Basisonderwijs nog in ontwikkeling. Het NVAO-panel heeft deze destijds niet mee kunnen nemen in haar oordeel.

LOI Hogeschool heeft jarenlange ervaring met het opleiden van studenten in het hoger onderwijs. Zij kenmerkt zich als lerende organisatie die voortdurend in ontwikkeling is met als doel het opleidingsaanbod te optimaliseren. Het is evident dat opleidingsonderdelen en betrokkenen jaarlijks geëvalueerd worden om de kwaliteit van de opleiding te bewaken en waar mogelijk te verhogen. Door structureel overleg tussen opleidingsmanagement, docententeams, ontwikkelteams en beroepenveldcommissie en door het inrichten van jaarlijkse docenten- en studentenpanels is er een voorwaardelijke structuur gecreëerd, waarmee LOI Hogeschool kan sturen op kwaliteit en de implementatie van de genomen maatregelen kan volgen en borgen. Opbrengsten als de module-evaluaties van studenten en jaarlijkse enquêtes onder betrokkenen van de opleiding worden samengebracht in notities en geven waardevolle informatie die gebruikt kan worden ter verbetering van de opleiding. De maatregelen zoals in dit rapport geformuleerd zijn daarmee niet statisch maar zullen voortdurend aangescherpt en uitgediept worden als daar vraag naar of aanleiding toe is.

1. Voorwaarde 1: Vaardighedenonderwijs

1.1 Analyse van de voorwaarde

De voorwaarde die wordt gesteld:

De opleiding dient zorg te dragen voor een betere borging van het onderwijs in (vak)didactische, pedagogische en samenwerkingsvaardigheden.

LOI Hogeschool heeft de verwerving van vakdidactische, pedagogische en samenwerkingsvaardigheden onvoldoende uitgewerkt. Een leraar basisonderwijs dient uitgebreide ervaring op te doen met beroepsspecifieke vaardigheden. Men kan het beroep niet enkel in de vingers krijgen door theorie te bestuderen. Het panel heeft geen goed zicht gekregen op de wijze waarop studenten de vaardigheden tijdens hun opleiding oefenen. De maatregelen moeten zorgen voor een borging van de verwerving van vakdidactische, pedagogische en samenwerkingsvaardigheden. Hierbij kan gedacht worden aan de inzet van een multimediaal programma en de uitbreiding van het aantal contactdagen.

1.2 Genomen maatregelen

Om tegemoet te komen aan de eerste voorwaarde zijn de volgende maatregelen genomen:

Maatregel 1A: Er zijn drie vaardighedenleerlijnen opgesteld waarmee is uitgewerkt hoe de pedagogische, vakdidactische en samenwerkingsvaardigheden worden getraind en getoetst. De vaardighedenleerlijnen geven een overzicht van de wijze waarop de vaardigheden aan bod komen in de modules die op dit moment gereed zijn en bieden richtlijnen voor het oefenen en toetsen van vaardigheden in de vakmodules die nog ontwikkeld worden.

Maatregel 1B: Er is een structuur ontwikkeld die richting geeft aan de wijze waarop de student zijn stagetijd invult en verantwoordt. Hiermee wordt geborgd dat de student een breed scala aan vaardigheden oefent in de praktijk.

1.3 Verantwoording

Het aanleren van vaardigheden binnen afstandsonderwijs verdient extra aandacht, omdat er minder contactmomenten zijn dan in het bekostigde onderwijs. Een startbekwame leraar dient te beschikken over een breed scala aan vaardigheden die hij nodig heeft om zijn beroep te kunnen uitoefenen. Bij het ontwerp van het programma heeft LOI Hogeschool ernaar gestreefd de vaardigheden een belangrijke plek te geven in het curriculum. De projectleider, programmaleider en externe projectuitvoerder hebben geanalyseerd op welke wijze de pedagogische, vakdidactische en samenwerkingsvaardigheden in het curriculum worden aangeleerd en getoetst. Tevens is gebruik gemaakt van de deskundigheid van Joep Hermans en Richard Wassenburg (zie cv's in bijlage 9.2 en 9.9) die op dit punt hun advies hebben uitgebracht in het kader van de TNO LVO Talen¹. Op basis hiervan is bepaald dat de Lerarenopleiding basisonderwijs ten aanzien van het verwerven en borgen van vaardigheden een aantal vaste onderdelen opneemt in haar programma:

- het trainen van vaardigheden door middel van oefenopgaven;
- het oefenen van vaardigheden onder begeleiding van een docent tijdens contactdagen;
- het demonstreren van vaardigheden middels inzendopgaven en examens;

¹ Lerarenopleiding Voortgezet Onderwijs Talen

- het oefenen van vaardigheden in de praktijk tijdens de stage;
- het demonstreren en aantonen van verworven vaardigheden via het logboek en de praktijkintegratie-opdrachten.

Deze onderdelen zijn gebaseerd op de vaardigheden die zijn beschreven in zogenoemde vaardighedenleerlijnen. In deze leerlijnen wordt weergegeven hoe er binnen de reeds ontwikkelde modules aandacht wordt besteed aan de vaardigheden. Daarnaast zijn er in de leerlijnen richtlijnen geformuleerd voor het oefenen en beoordelen van vaardigheden in de modules die nog ontwikkeld gaan worden.

Voor de eenduidigheid is onderscheid gemaakt in de volgende drie leerlijnen: vakdidactische vaardigheden, pedagogische vaardigheden en professioneel & collegiale vaardigheden. De samenwerkingsvaardigheden maken deel uit van deze laatste leerlijn. Er is gekozen voor deze driedeling, omdat de bekwaamheden in het opleidingsprofiel op dezelfde wijze zijn ingedeeld. In het advies van het NVAO-panel wordt ook gesproken over het integreren van informatievaardigheden in het opleidingsaanbod. Ook deze informatievaardigheden maken deel uit van de drie leerlijnen en zijn met name ondergebracht binnen de leerlijn vakdidactische vaardigheden en de leerlijn professioneel & collegiale vaardigheden.

Het aantal momenten binnen het curriculum waarop getraind wordt in pedagogische, vakdidactische en professioneel & collegiale vaardigheden is vergroot.

Bij verschillende modules in het programma zijn extra contactdagen opgenomen waar vaardigheden onder begeleiding van een contactdocent geoefend worden en van feedback worden voorzien. Het aantal contactdagdelen in de Lrarenopleiding Basisonderwijs is hiermee met 50% vergroot.

Daarnaast is in het opleidingsprogramma verkankerd op welke wijze studenten via oefen- en inzendopgaven hun vaardigheden kunnen verwerven. Met deze opgaven oefenen de studenten de vaardigheden in verschillende (deels fictieve) situaties. De gehanteerde werkvormen zijn zeer divers en hebben vaak een multimediaal karakter. Op deze manier bieden zij een betere voorbereiding op het oefenen van de vaardigheden tijdens de praktijkintegratie (stage).

De student demonstreert de geoefende vaardigheden middels inzendopgaven in de digitale leeromgeving, of een examen. Deze worden door de vakdocent van feedback voorzien en beoordeeld met een cijfer.

Bij de modules Praktijkintegratie, waarbij geleerd wordt op de werkplek, oefent de student zijn vaardigheden in de praktijk. De stagementor en LOI coach begeleiden de student hierbij. Er is een kader ontwikkeld dat richting moet geven aan de stageactiviteiten die een student uitvoert. Dit kader moet ervoor zorgen dat student de vaardigheden ook daadwerkelijk oefent op de werkplek.

1.4 Uitwerking maatregelen

Maatregel 1A: Leerlijn Vaardigheden

S	Het is duidelijk op welke wijze en op welke momenten in het programma de pedagogische, vakdidactische en professionele en collegiale vaardigheden aan bod komen, geoefend en beoordeeld worden.
M	Er zijn drie vaardighedenleerlijnen opgesteld om inzichtelijk te maken op welke plek binnen het curriculum en op welke wijze de pedagogische, vakdidactische, en professionele & collegiale vaardigheden (waaronder de samenwerkingsvaardigheden) worden geoefend en getoetst. De leerlijnen vormen de input voor de ontwikkelaars die de voorgestelde werk-, oefen- en toetsvormen zullen verwerken in de modules. De programmaleider en de extern projectuitvoerder gaan bij de ontwikkeling van nieuwe modules na of het uitgewerkte modulemateriaal overeenkomt

met de richtlijnen in de vaardighedenleerlijnen.
Naast het opstellen van de vaardighedenleerlijnen is het aantal contactdagen binnen het curriculum verhoogd naar 21 dagdelen. Tijdens een groot deel van deze contactmomenten worden onder begeleiding van een docent de vaardigheden geoefend. Het betreft hier voornamelijk vaardigheden die moeilijker op afstand te oefenen zijn.

- A** De beschreven vaardighedenleerlijnen en contactdagen passen bij de visie, werkwijze en uitgangspunten van de Lerarenopleiding basisonderwijs en bieden ruimte aan de verwerving van vaardigheden binnen het programma. Studenten krijgen binnen het curriculum voldoende ruimte en feedback om de vaardigheden onder begeleiding en zelfstandig te oefenen, waardoor zij aan het einde van de opleiding startbekwaam zijn en de noodzakelijke beroepsspecifieke vaardigheden verworven hebben.
- R** De drie leerlijnen met betrekking tot de verwerving en borging van pedagogische, vakdidactische en professionele & collegiale vaardigheden (inclusief samenwerkingsvaardigheden) zijn uitgewerkt en door ontwikkelaars gebruikt als richtlijn voor de te ontwikkelen modules in de hoofdfase. De richtlijnen die voortkomen uit de vaardighedenleerlijnen voor de propedeusefase zijn reeds verwerkt in het studiemateriaal.
Zie bijlage 1.1: Vaardighedenleerlijn vakdidactische bekwaamheid
Zie bijlage 1.2: Vaardighedenleerlijn pedagogische bekwaamheid
Zie bijlage 1.3: Vaardighedenleerlijn professionele en collegiale bekwaamheid
Zie bijlage 1.4: Invulling contactdagen
- T** Gerealiseerd op 1 april 2013

Maatregel 1B: Kader invulling stage-uren

- S** LOI Hogeschool geeft richting aan de stageactiviteiten die studenten moeten uitvoeren op de werkplek en houdt zicht op uitvoering ervan. Hiermee stimuleert de LOI dat de student een breed scala aan beroepsspecifieke vaardigheden oefent op de werkplek tijdens de modules Praktijkintegratie.
- M** In het Ontwikkeldocument Portfolio wordt een toelichting gegeven op de eisen en invulling van de praktijkintegratie (stage). Er zijn richtlijnen opgesteld met betrekking tot:
- de tijd die een student besteedt aan de verplichte PI-opdrachten tijdens de stage;
 - het type activiteiten dat de student uitvoert binnen de vrije stageruimte. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen onderwijsactiviteiten voor en met leerlingen, onderwijsactiviteiten op schoolniveau en professionaliseringsactiviteiten;
 - het aantal uur dat de student in de vrije stageruimte van de praktijkintegratie verdeeld over de zes thema's in de opleiding moet besteden en hoe de minimale verdeling is over de drie genoemde type activiteiten. De student verantwoordt ook de uren die besteed worden aan de verplichte praktijkintegratie-opdrachten;
 - het gewenste uitvoeringsniveau (hoofdfase- afstudeer- of startbekwaam) van de onderwijsactiviteiten uitgesplitst naar opleidingsfase.
- Deze informatie is bij aanvang van de stage via de praktijkhandleiding beschikbaar voor de student en stagementor.
- De student houdt gedurende de stage in het logboek bij welke activiteiten hij uitgevoerd heeft en hoeveel tijd hij hieraan besteed heeft. Het kader zoals beschreven in het Ontwikkeldocument Portfolio LVO Talen is richtinggevend. Bij afronding van de stage controleert de stagementor dit onderdeel van het logboek en tekent het af op het beoordelingsformulier.
- A** Het beschreven kader geeft studenten en stagementoren richtlijnen voor het betekenisvol invullen van de vrije stageruimte. Tegelijkertijd wordt er richting gegeven aan de kwaliteit van het leren op de werkplek en wordt geborgd dat studenten een breed scala aan beroepsspecifieke vaardigheden kunnen oefenen. Met het logboek heeft de opleiding en de stagementor een

	instrument in handen waarmee toezicht kan worden gehouden op de invulling van de stage.
R	De kaders voor de invulling van de stage-uren zijn beschreven in het Ontwikkeldocument Portfolio en zijn doorvertaald naar praktijkhandleiding. Ook is in beide documenten een format voor het logboek opgenomen. Zie bijlage 1.5: Ontwikkeldocument Portfolio (§ 4) Zie bijlage 1.6: Praktijkhandleiding Student Zie bijlage 1.7: Praktijkhandleiding Stagementor
T	Gerealiseerd op 1 juli 2013

2. Voorwaarde 2: Kwaliteitsborging beoordeling werkplek

2.1 Analyse van de voorwaarde

De voorwaarde die wordt gesteld:

De borging van de beoordeling van de beroepsbekwaamheid op de stagescholen dient te worden versterkt.

LOI Hogeschool heeft onvoldoende zicht op de begeleiding- en beoordelingscapaciteiten van stagementoren. Deze stagementoren leveren echter een belangrijke bijdrage aan de opleiding van de studenten en hun ontwikkeling naar beroepsbekwaamheid. Ze fungeren als voorbeeldfunctie en worden geacht studenten te ondersteunen om hun vaardigheden op het gebied van didactiek, pedagogiek en samenwerken te verwerven. De capaciteiten van stagementoren moeten in beeld gebracht worden en indien nodig worden vergroot om de kwaliteit van het vaardighedenonderwijs op de werkplek te waarborgen.

2.2 Genomen maatregelen

Om tegemoet te komen aan de tweede voorwaarde zijn de volgende maatregelen genomen:

Bij aanvang van de stage

Maatregel 2A: Er zijn garanties dat elke stagementor bekwaam is bevonden om uitvoering te geven aan het mentorschap. Met de LOI-cursus 'Bekwaam mentorschap' worden stagementoren in de gelegenheid gesteld de bekwaamheden gericht op de begeleiding en de beoordeling van de student te verwerven.

Maatregel 2B: Stagementoren ontvangen uitgebreide, actuele informatie over de organisatie van de stage en de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokkenen.

Tijdens de stage

Maatregel 2C: LOI Hogeschool houdt voortdurend toezicht op de wijze van begeleiden en beoordelen van de stagementor. Indien nodig ondersteunt zij de stagementor, en stuurt bij indien hier aanleiding toe is.

Maatregel 2D: LOI Hogeschool heeft een stagebureau ingericht waar stagementoren terecht kunnen met vragen, klachten en ervaringen. Het laagdrempelige platform biedt stagementoren ondersteuning bij het begeleiden en beoordelen van studenten in de stage.

2.3 Verantwoording

De NVAO heeft deze voorwaarde ook opgenomen in haar adviesrapport naar aanleiding van de TNO van de LVO Talen. De verbetermaatregelen die doorgevoerd zijn voor de LVO Talen zijn tegelijkertijd

geïmplementeerd binnen de Lerarenopleiding basisonderwijs. Om die reden is bij het uitwerken van deze verbetermaatregel voor de Lerarenopleiding basisonderwijs gebruikgemaakt van de producten en procedures die voor de LVO Talen reeds zijn uitgewerkt en goedgekeurd door de NVAO (zie het eindrapport TNO LVO Talen). Hiermee zorgt LOI Hogeschool voor een eenduidige herkenbare structuur voor het bewaken van de kwaliteit van de stagebegeleiding binnen haar lerarenopleidingen. Onder leiding van de projectleider van de lerarenopleidingen is een commissie samengesteld, bestaande uit interne deskundigen c.q. programmamanagers van LOI-opleidingen en de programmaleider van de Lerarenopleiding Basisonderwijs. Het team is verzwaaard met een externe deskundige (dr. Miranda Timmermans). Zij heeft bij de Faculteit Educatie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) onderzoek gedaan naar 'Opleiden in de school' en 'De kwaliteit van de opleidingsschool'. Als coördinator 'Opleiden in de school' heeft zij ervaring opgedaan aan Pabo Groenewoud en Pabo Arnhem (HAN). Tevens is zij gepromoveerd op 'De kwaliteit van de opleidingsschool' aan de Universiteit van Tilburg in samenwerking met de HAN. Zie hiervoor bijlage 9.6.

Tijdens het overleg (d.d. 1 november 2012) is enerzijds geïnventariseerd hoe de rol van de stagementor bij diverse LOI bacheloropleidingen wordt geborgd en hoe de borging bij LVO Talen en de Lerarenopleiding basisonderwijs ingericht zal worden. Tegelijkertijd is er geïnventariseerd op welke wijze binnen bekostigde opleidingen en partnerschappen 'Opleiden in de School' de kwaliteit van de werkplek en de begeleiding gewaarborgd wordt. Voor de inrichting van de verbetermaatregelen heeft Miranda Timmermans haar kennis en ervaring die zij heeft opgedaan bij de organisatie en de inrichting van bekostigde lerarenopleidingen ingezet.

De diverse overlegmomenten hebben verbetermaatregelen opgeleverd, die zijn verwerkt in een notitie en na verschillende feedbackrondes, hun weerslag hebben gekregen in de definitieve verbetermaatregelen voor de LVO Talen. Per 1 januari 2013 is er bijvoorbeeld een LOI stagebureau in het leven geroepen, om een aantal verbetermaatregelen, zoals het invoeren van gegevens over de stagementor en werkplek, direct te kunnen doorvoeren. Het stagebureau krijgt hiermee een permanent karakter. De maatregelen die meer tijd vragen of betrekking hebben op een latere fase van de opleiding zijn vastgesteld en in een planning ondergebracht.

De hiervoor gepresenteerde verbetermaatregelen van de LVO Talen zijn na overleg tussen de projectleider, de programmaleider en extern projectuitvoerder doorgevoerd en waar nodig aangepast voor de Lerarenopleiding basisonderwijs.

2.4 Uitwerking maatregelen

Maatregel 2A: LOI cursus 'Bekwaam mentorschap'

S	Stagementoren worden competent in het begeleiden en beoordelen van studenten door het volgen van de LOI cursus 'Bekwaam mentorschap'.
M	Stagementoren die nog geen cursus hebben genoten, betreffende de coaching van stagiaires of die zelf hun mentorvaardigheden willen verhogen krijgen van LOI Hogeschool een gratis praktische cursus 'Bekwaam mentorschap' aangeboden. Stagementoren tonen middels het overdragen van bewijs of certificaat hun competenties voor het mentorschap aan. Bijvoorbeeld een certificaat van een BoS-cursus of registratie beroepsregister bij het Velon. De cursus 'Bekwaam mentorschap' is verplicht voor stagementoren die geen bewijs of certificaat kunnen overhandigen of waarvan het bewijs ouder is dan vijf jaar. De cursus omvat een studiewijzer met opgaven die gerelateerd zijn aan relevante literatuur. Via deze cursus krijgen de stagementoren zowel begeleidings- en beoordelingscompetenties aangeleerd en wordt ze gevraagd praktische oefeningen te doen met de studenten die ze

	begeleiden en beoordelen. Via de leeromgeving kunnen ze contact leggen met collega-stagementoren en ervaringen delen. Stagementoren ronden de cursus af met het bijwonen van een contactdag waar zij getoetst worden op hun competenties. Stagementoren ontvangen na een voldoende beoordeling een bijbehorend certificaat. Tijdens de contactdag vindt er intervisie plaats tussen stagementoren.
A	Het aanbieden van een cursus 'Bekwaam mentorschap' aan stagementoren maakt deel uit van de kwaliteitsborging van het functioneren van stagementoren. Het LOI stagebureau houdt bij welke stagementoren er in aanmerking komen voor de cursus en wie de cursus heeft afgerond. LOI Hogeschool biedt de stagementoren (bij begeleiding van een LOI student) de cursus aan, zodat zij competent worden in het begeleiden en beoordelen van deze studenten.
R	Voor de inhoud en de vorm van de cursus 'Bekwaam mentorschap' is een leerplan ontwikkeld door Miranda Timmermans i.s.m. Annet van der Hulst-Verboon en Anneke Duit (Zie cv's in bijlage 9.1, 9.6 en 9.7). Zie bijlage 2.1 'Leer- en toetsplan Bekwaam mentorschap'. In overleg met inhoudelijke experts wordt het leerplan uitgewerkt tot een volwaardige cursus. Stagementoren die reeds LOI studenten begeleiden, worden met terugwerkende kracht uitgenodigd voor de cursus.
T	Het leer- en toetsplan is opgesteld. De cursus 'Bekwaam mentorschap' is naar verwachting gereed op 1 januari 2014.

Maatregel 2B: Informatievoorziening stagementoren

S	De informatie over de stage wordt in de vorm van een praktijkhandleiding vooraf beschikbaar gesteld aan de stagementoren en actueel gehouden via de digitale leeromgeving. Stagementoren hebben toegang tot het opleidingsprogramma.
M	LOI Hogeschool informeert de stagementoren middels de 'Praktijkhandleiding Stagementor' over het stagetraject. Elke stagementor ontvangt voorafgaande aan de stage de praktijkhandleiding voor de opleidingsfase waarin zijn student onderwijs volgt. De handleiding geeft het kader voor de invulling van de stageperiode (per fase van de opleiding), de beoordelingsrichtlijnen, criteria van de praktijkintegratie en beschrijft de opleidingsvisie van LOI Hogeschool. Nadrukkelijk komen ook de taken van de stagementor als begeleiden en beoordelen aan de orde en wordt er gewezen op de verplichte cursus 'Bekwaam mentorschap' (zie maatregel 2A: LOI cursus 'Bekwaam mentorschap'). Overigens heeft de student een soortgelijke praktijkhandleiding waardoor de student en de stagementor over dezelfde informatie beschikken. In de praktijkhandleiding ontvangen stagementoren ook de inloggegevens van de leeromgeving voor stagementoren. In deze leeromgeving is alle informatie uit de praktijkhandleiding beschikbaar, worden er relevante opleidingsberichten geplaatst en is er informatie over de contactdagen van de cursus 'Bekwaam mentorschap' te vinden. Daarnaast bevat de leeromgeving een forum, waarbinnen stagementoren (ook zij die de cursus Bekwaam mentorschap niet volgen) ervaringen uit kunnen wisselen. Daarnaast ontvangen stagementoren inloggegevens voor de leeromgeving van de student. Hiermee heeft de stagementor toegang tot het gehele opleidingsprogramma en kan hij de uitgewerkte praktijkintegratie-opdrachten van zijn student inzien.
A	Informeren van stagementoren gebeurt doorgaans bij andere lerarenopleidingen ook via praktijkhandleidingen. De informatie voor stagementoren wordt in de leeromgeving geactualiseerd, hierdoor hebben stagementoren te allen tijde toegang tot de meest actuele informatie.
R	LOI Hogeschool biedt actuele informatievoorziening aan stagementoren. De 'Praktijkhandleiding Stagementor' voor de propedeuse is ontwikkeld (zie bijlage 1.7). Binnen de digitale leeromgeving van de stagementor wordt de actuele informatie digitaal beschikbaar gesteld.

Maatregel 2C: Toezicht uitvoering mentorschap

- S** De LOI Hogeschool houdt toezicht op de kwaliteit van het functioneren van de student én van de stagementor als begeleider van de student.
- M** Gedurende de opleiding hebben de LOI coach en de LOI stagedocent op gezette tijden contact met de student en de stagementor. Beide LOI functionarissen houden toezicht op het feitelijk functioneren, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid. De LOI coach neemt de begeleidingsrol waar. De LOI stagedocent beoordeelt de praktijkexamens.
- Tijdens de propedeuse neemt de LOI coach via Skype contact op met de stagementor en student. Tijdens de hoofdfase legt de LOI coach een bezoek af op de werkplek en vindt er opnieuw een Skype gesprek plaats. Daarnaast neemt de LOI stagedocent in de hoofdfase een praktijkexamen af. Tijdens de afstudeerfase bezoekt de LOI coach de student opnieuw en wordt er door de LOI stagedocent een tweede praktijkexamen op de werkplek afgenomen.
- De LOI coach geeft de begeleidingsrol vorm en besteedt tijdens de bezoeken en gesprekken aandacht aan de ervaringen van de stagementor met de student en vice versa. Indien er aanleiding toe is, vanuit de student, mentor of LOI coach, wordt met de stagementor of de student afzonderlijk gesproken. LOI stagedocenten geven naast de beoordeling van de praktijkexamens eventuele signalen over het functioneren van de praktijkbegeleiding door aan het stagebureau (zie maatregel 2D: Inrichting stagebureau).
- De praktijkbegeleiding vanuit LOI Hogeschool is primair gericht op de student en zijn bekwaamhedenontwikkeling. Om beter zicht te houden op de kwaliteit van de begeleiding en deze te kunnen waarborgen is er in de hoofdfase een begeleidingsbezoek ingericht, waarin de LOI coach met de student en met de eindverantwoordelijke van de stagebegeleiding (in de persoon van een adjunct- directeur of teamleider) in gesprek gaat. In het gesprek bespreken zij het stagetraject en de mate van tevredenheid over de begeleiding van de stagementor. Van het gesprek wordt een proces verbaal opgesteld. De inhoud wordt ook beschikbaar gesteld aan de stagementor.
- Bij expliciete of impliciete signalen van de student en/of de stagementor van onevenwichtige verslaggeving of een verstoorde relatie tussen stagementor en student biedt de LOI coach extra sturing in de vorm van coaching tijdens de begeleidingsbezoeken- en gesprekken. Signalen worden doorgegeven aan het LOI stagebureau en geregistreerd in het informatiesysteem. Indien bijsturing niet het gewenste resultaat oplevert, onderneemt de coach na analyse van de situatie een gepaste actie. Een van de mogelijkheden betreft het advies voor de student om op zoek te gaan naar een andere werkplek.
- Alle gesprekken en bezoeken worden schriftelijk vastgelegd en gedocumenteerd in het portfolio van de student.
- De LOI Hogeschool toetst het functioneren van de LOI coach en LOI stagedocent regelmatig in het kader van de kwaliteitsbewaking, en garandeert hiermee dat hij zijn taak naar behoren uitvoert.
- A** De LOI coach en LOI stagedocent hebben gedurende de opleiding van de student op gezette tijden contact met de stagementor. Het is evident dat het functioneren van de betrokkenen geëvalueerd wordt ten behoeve van de kwaliteit van de opleiding. Ook de kwaliteit van de begeleiding en de ervaringen van de LOI coaches en LOI stagedocenten met de stagementoren zijn daar een onderdeel van. Opvallende zaken met betrekking tot de praktijkbegeleiding worden

	op een daarvoor bestemd formulier genoteerd en opgenomen in het informatiesysteem.
R	LOI Hogeschool houdt toezicht op het functioneren van de stagementor door het inrichten van praktijkbegeleiding waardoor er wordt gestuurd op kwaliteit van de praktijkbegeleiding. Sjablonen voor de proces verbalen voor de bezoeken en gesprekken zijn ontwikkeld. De proces verbalen worden opgenomen in het portfolio. Zie bijlage 2.2 'Sjablonen Praktijkbegeleiding'.
T	Gerealiseerd op 1 april 2013

Maatregel 2D: Inrichting stagebureau

S	Het stagebureau is het orgaan binnen de LOI Hogeschool waar stagementoren terecht kunnen met hun vragen en klachten.
M	LOI Hogeschool heeft een stagebureau ingericht dat stagementoren kan begeleiden bij de praktijkbegeleiding. Het stagebureau is een laagdrempelig platform waar stagementoren terecht kunnen met hun vragen over de opleiding, eventuele klachten en hun ervaringen met de student. Incidenten die vanuit het opleidingsmanagement aandacht behoeven worden besproken met de projectleider. Incidenten die betrekking hebben op een specifieke student worden besproken met de LOI coach. Medewerkers van het stagebureau houden een bestand met veelgestelde vragen bij. Signalen die binnenkomen bij het stagebureau worden opgenomen in een rapportage. Halfjaarlijks levert het stagebureau deze rapportage op aan het opleidingsmanagement. Dit geeft hen waardevolle informatie die gebruikt wordt ter verbetering van (de werkprocessen bij) het stagebureau en het opleidingsprogramma op de werkplek.
A	Voor stagementoren is het stagebureau een herkenbaar adviesorgaan binnen LOI Hogeschool. Het LOI stagebureau is ingericht en bekend met de stageprocedure.
R	Stagementoren kunnen door de inrichting van het stagebureau hun taak adequater uitvoeren. Het LOI stagebureau is reeds ingericht en bekend met de procedure. Stagementoren worden via de praktijkhandleiding geïnformeerd over het doel en de werkwijze van het stagebureau.
T	1 juni 2013

3. Voorwaarde 3: Kwaliteitsborging werkplek en stagementor

3.1 Analyse van de voorwaarde

De voorwaarde die wordt gesteld:

Er dienen scherp gedefinieerde kwaliteitsmaatstaven voor stagescholen en stagementoren te worden geformuleerd.

Er ontbreken scherp gedefinieerde kwaliteitseisen die aan de stagementor en werkplek gesteld worden. Maatregelen moeten ervoor zorgen dat er voldoende garantie wordt ingebouwd dat de eindkwalificaties op de werkplek kunnen worden bereikt. Daarvoor is o.a. ook een concretisering van het aantal uur dat de student besteedt aan onderwijzende taken nodig. En wordt het onderhouden van een netwerk van stagescholen aangeraden.

3.2 Genomen maatregelen

Om tegemoet te komen aan de derde voorwaarde zijn de volgende maatregelen genomen:

Maatregel 3A: LOI Hogeschool beoordeelt bij aanvang van de stage de kwaliteit van de door de student ingebrachte werkplek en de bekwaamheid van stagementor die de student zal begeleiden tijdens de stage. Hiervoor zijn heldere kwaliteitseisen geformuleerd.

Maatregel 3B: De verantwoordelijkheden van alle betrokkenen bij de stage van de student worden vastgelegd in een praktijkovereenkomst.

Maatregel 3C: Het LOI stagebureau verzamelt gegevens over de werkplek en de stagementor ten behoeve van de kwaliteitszorg in een informatiesysteem.

Maatregel 3D: Er is een structuur ontwikkeld die richting geeft aan de wijze waarop de student zijn stagetijd invult en verantwoordt (zie ook: maatregel 1B).

3.3 Verantwoording

De Lerarenopleiding basisonderwijs hoopt de komende jaren duurzame samenwerkingsrelaties met het veld te kunnen aangaan. Tegelijkertijd is LOI Hogeschool realistisch en weet zij dat ze niet met iedere potentiële stageschool in Nederland een samenwerkingsrelatie aan kan gaan.

Een goede stageschool en stagementor vormen een belangrijke basis voor studenten aan de lerarenopleiding basisonderwijs. De deze moeten de student in voldoende mate faciliteren om zijn bekwaamheden (lees ook kennis, vaardigheden en attitudes) geïntegreerd in de praktijk te oefenen en aan te tonen. Vanwege het belang van de werkplek in het opleidingstraject, mag worden verwacht dat deze aan bepaalde kwaliteitseisen voldoet. LOI Hogeschool wil daarom zicht houden op de kwaliteit van de leeromgeving en de begeleiding. LOI Hogeschool bezit nog geen uitgebreid netwerk van stagescholen. Ze hanteert een realistische kijk op hoe dit netwerk verder kan worden vormgegeven. De toekomstige stagescholen liggen verspreid over heel Nederland. De LOI Hogeschool zal meestal niet de enige opleidingspartner zijn waar een stageschool mee samenwerkt. Het systeem van kwaliteitszorg voor de stagewerkplek dat LOI Hogeschool zal hanteren, moet praktisch uitvoerbaar en acceptabel zijn voor het werkveld. Ook in situaties waarbij een samenwerking slechts voor een of enkele stages wordt aangegaan, moet het systeem voldoen.

In het kader van de Toets Nieuw Opleiding voor de LVO Talen zijn maatregelen uitgewerkt die betrekking hebben op deze voorwaarde. Bij het bedenken en uitvoeren van deze maatregelen heeft LOI Hogeschool gekozen voor een systematiek die voor al haar lerarenopleidingen moet gaan gelden. De Lerarenopleiding Basisonderwijs is hier ook in meegenomen. In overleg met de Beroepenveldcommissie, Miranda Timmermans, de programmaleider en projectleider van de Lerarenopleiding Basisonderwijs is besloten het toezicht op de kwaliteit van de werkplek en de stagementor te formaliseren. Dit moet gaan gebeuren op verschillende manieren. Zo zal er een kwaliteitstoetsing plaatsvinden bij aanvang van de stage, worden de taken en verantwoordelijkheden vastgelegd in een praktijkovereenkomst en wordt belangrijke informatie over stagescholen en stagementoren opgeslagen in een informatiesysteem. Deze maatregelen zijn bij de LVO Talen in de praktijk gebracht en zullen in aangepaste vorm ook gaan gelden voor de Lerarenopleiding basisonderwijs.

Op deze wijze hoopt LOI Hogeschool in de loop der tijd een volwaardig netwerk op te bouwen van samenwerkingspartners met hoge opleidingskwaliteit.

3.4 Uitwerking maatregelen

Maatregel 3A: Kwaliteitseisen werkplek en stagementor

S	De kwaliteit van de werkplek waar de student stage wil lopen en de kwaliteit van de stagementor die de student zal begeleiden wordt voor aanvang van de stage door de LOI coach getoetst aan de door LOI Hogeschool opgestelde kwaliteitseisen.

M	Er zijn specifieke eisen geformuleerd ten aanzien van de kwaliteit van de werkplek en de stagementor. Deze eisen zijn opgenomen op het formulier 'Inbreng werkplek'. LOI Hogeschool stelt onder meer de volgende eisen aan de werkplek: - De werkplek is een onderwijsinstelling voor basis- of speciaal (basis of voortgezet) onderwijs. - De werkplek voldoet aan de inspectienorm en heeft een basisarrangement gekregen van de onderwijsinspectie. Dit betekent dat de school op de website van de onderwijsinspectie niet geclassificeerd is als zwakke of zeer zwakke school. LOI Hogeschool stelt onder meer de volgende eisen aan de stagementor: - De stagementor is bevoegd om les te geven in het primair onderwijs of speciaal onderwijs. - De stagementor is minimaal twee jaar werkzaam in het primair onderwijs of speciaal onderwijs. - De stagementor is bekwaam of bereid zich te bekwamen in het begeleiden en beoordelen van stagiaires. Voor aanvang van de stage vult de student het formulier 'Inbreng werkplek' in en legt dit ter beoordeling voor aan LOI Hogeschool. Het inbrengen van de werkplek geldt als verplicht onderdeel van het portfolio. De LOI coach² bekijkt het formulier 'Inbreng werkplek' en beoordeelt de kwaliteit van de werkplek en de stagementor aan de hand van de hiervoor geformuleerde eisen. Daarnaast wordt er extra informatie opgevraagd over de werkplek en de stagementor in het informatiesysteem (zie maatregel 3C). Aan alle eisen dient te worden voldaan, om als werkplek en stagementor van de LOI student te kunnen fungeren. Bij twijfel of onduidelijkheid neemt de LOI coach contact op met de werkplek en/of stagementor. Op basis van de in dat gesprek verkregen informatie, besluit de LOI coach tot goedkeuring of afkeuring van de werkplek als leeromgeving en/of stagementor als begeleider van de student.
A	De genomen maatregel past bij de visie en uitgangspunten van LOI Hogeschool. Na een vergelijkend onderzoek blijkt deze maatregel aan te sluiten bij de eisen die bekostigde lerarenopleidingen stellen aan de kwaliteit van de stageschool.
R	Zie bijlage 3.1 'Formulier Inbreng werkplek'. LOI Hogeschool borgt hiermee de kwaliteit van de werkplek als stage omgeving voor de student. Het formulier 'Inbreng werkplek' wordt opgenomen in de digitale leeromgeving van de studenten.
T	Gerealiseerd op 1 juni 2013

Maatregel 3B: Praktijkovereenkomst

S	Bij aanvang van de stage betuigen de vier betrokkenen (namelijk de organisatie, de stagementor, de student en LOI Hogeschool) bij de stage d.m.v. het ondertekenen van de praktijkovereenkomst weet te hebben van hun verantwoordelijkheid binnen het leren op de werkplek.
M	Voorafgaande aan de stage ontvangen stagementor en de werkplek een praktijkhandleiding. De werkplek wordt vertegenwoordigd door een eindverantwoordelijke van de stagebegeleiding in de persoon van een (adjunct- directeur of bouwcoördinator). De handleiding geeft het kader voor de invulling van de stageperiode (per fase van de opleiding), de beoordelingsrichtlijnen en -criteria

² De LOI Hogeschool toetst het functioneren van de LOI coach regelmatig in het kader van de kwaliteitsbewaking, en garandeert hiermee dat hij zijn taak naar behoren uitvoert.

van de praktijkintegratie.

Vervolgens brengt de student de informatie over de werkplek en stagementor ter beoordeling in bij LOI Hogeschool door middel van het formulier 'Inbreng werkplek'. Een onderdeel van het formulier 'Inbreng werkplek' is de praktijkovereenkomst. In de praktijkovereenkomst zijn artikelen met stage afspraken opgenomen. De artikelen zorgen ervoor dat alle betrokkenen weet hebben van hun verantwoordelijkheid binnen het leren op de werkplek. De schoolorganisatie, de stagementor, de student en LOI Hogeschool formaliseren hun samenwerking door ondertekening van de overeenkomst. Het stagebureau van LOI Hogeschool verstuurt een exemplaar van de ondertekende praktijkovereenkomst naar de schoolorganisatie en de student.

- A** Voorafgaand aan het ondertekenen van de praktijkovereenkomst zijn alle betrokkenen op de hoogte van hun verantwoordelijkheid van het leren van de student op de werkplek. Door de leidinggevende op de werkplek nadrukkelijk bij dit proces te betrekken is ook de organisatie op de hoogte van de aanwezigheid van de student op de school en de activiteiten (met leerlingen en op schoolniveau) die de student in het kader van zijn studie op de werkplek dient uit te voeren. Daarnaast wordt de begeleiding door de stagementor geaccordeerd en staat de directie van de werkplek garant voor het toezicht en de continuïteit van het leren van de student op de werkplek.
- R** Zie bijlage 3.1 'Formulier Inbreng werkplek'. De artikelen betreffende de verantwoordelijkheid van de vier betrokken partijen vormen een onderdeel van het formulier. Met de ondertekening van de praktijkovereenkomst door de schoolorganisatie, stagementor, student en LOI Hogeschool wordt iedereen op de hoogte gesteld van zijn verantwoordelijkheid en wordt de samenwerking geformaliseerd.
- T** Gerealiseerd op 1 juni 2013

Maatregel 3C: Informatiesysteem netwerk stagescholen

- S** Het stagebureau LOI Hogeschool registreert de gegevens over de werkplek en de stagementor in een informatiesysteem.
- M** In het informatiesysteem worden per werkplek en stagementoren alle beschikbare gegevens opgenomen, die zijn beschreven op het formulier 'Inbreng werkplek.' Ook worden eventuele klachten of vragen van de stagementor, organisatie en student geregistreerd. Het beheer en de uitvoering van dit registratieproces vallen onder de verantwoordelijkheid van het door LOI Hogeschool ingerichte stagebureau.
LOI Hogeschool voert een actief beleid ten aanzien van het onderhouden van het netwerk van stagescholen. Dit betekent dat er enerzijds gereageerd wordt op signalen, maar dat er ook contact wordt gezocht met stagescholen wanneer hier geen directe aanleiding voor is.
Voorbeelden hiervan zijn:
- LOI docenten die een bezoek brengen aan de werkplek;
 - stagementoren die bijeenkomen op de contactdag behorende bij de cursus 'Bekwaam mentorschap';
 - contacten met het stagebureau.
- A** Het informatiesysteem is een onderdeel van de totale kwaliteitszorg en serviceverlening rondom de Lerarenopleiding Basisonderwijs. Inzichtelijk wordt welke werkplekken en stagementoren een rol spelen in de begeleiding van studenten. Hiermee is te achterhalen voor welke kwaliteit ze staan. Studenten die moeite hebben met het vinden van een werkplek kunnen door dit netwerk (dat in de loop der tijd zal worden opgebouwd) beter gefaciliteerd worden.
- R** Door de inrichting van het stagebureau en het opzetten van een informatiesysteem is er structureel toezicht op de kwaliteit van de werkplek en de stagementoren. Het LOI stagebureau is reeds ingericht en bekend met de registratieprocedure. De registratie van de gegevens van de werkplek en stagementor gebeurt d.m.v. het formulier 'Inbreng werkplek' (bijlage 3.1).

Maatregel 3D: Kader invulling stage-uren

Voor de uitwerking van deze maatregel → Zie maatregel 1B

4. Voorwaarde 4: Brede ervaring werkveld

4.1 Analyse van de voorwaarde

De voorwaarde die wordt gesteld:

Het aantal scholen waar studenten stage lopen, dient te worden uitgebreid tot drie, met een garantie voor voldoende brede ervaringen van de studenten.

Er ontbreekt een nadere concretisering van de twee verschillende werkplekken waar studenten stage moeten lopen. Daarbij dienen de eisen die aan de werkplek worden gesteld gespecificeerd te worden, zodat de student brede ervaring kan opdoen. De vraag is of studenten deze brede ervaring kunnen verwerven wanneer zij slechts twee stagescholen bezoeken gedurende hun opleiding. Een uitbreiding van het verplicht aantal stagescholen lijkt in dat kader noodzakelijk.

4.2 Genomen maatregelen

Om tegemoet te komen aan de vierde voorwaarde zijn de volgende maatregelen genomen:

Maatregel 4A: De eisen ten aanzien van het aantal stagescholen (lees ook: werkplekken) waar een student gedurende de opleiding stage loopt en de kenmerken waaraan deze stageschool moet voldoen zijn voor alle partijen inzichtelijk.

Maatregel 4B: De student verdiept zich in verschillende soorten onderwijs.

4.3 Verantwoording

De projectleider, de externe projectuitvoerder en de programmaleider hebben tijdens een gezamenlijke bijeenkomst geïnventariseerd op welke wijze de voorwaarde het beste gerealiseerd kan worden in de praktijk. LOI Hogeschool vindt het belangrijk dat de student een gevarieerd beeld krijgt van de beroepspraktijk op verschillende scholen en rijke leerervaringen opdoet tijdens zijn stage. De uitbreiding van het aantal verplichte stagescholen van twee naar drie lijkt een logische keuze. De begeleiding- en controlesystematiek moet hier op worden aangepast. Zo moet de LOI coach snel kunnen nagaan welke stageplekken een student op een bepaald moment in zijn studie al heeft bezocht. Ook moet er eenvoudig gecontroleerd kunnen worden of de werkplek die een student inbrengt, voldoet aan de eisen.

Aangezien de volgorde van de thema's per opleidingsfase voor studenten niet vastligt, is het onmogelijk om een directe koppeling te maken tussen een thema en de inbreng van een nieuwe werkplek. Daarom is besloten dat studenten na afronding van elke twee modules praktijkintegratie een nieuwe werkplek moeten inbrengen. In zes van de zeven thema's die geprogrammeerd zijn in de propedeuse- en hoofdfase is een dergelijke praktijkintegratie module (waarin de student zijn stage-ervaring opdoet) opgenomen. Aan het eind van de hoofdfase heeft elke student hierdoor drie stagescholen bezocht, waarbij hij op elke school twee praktijkintegratie modules heeft uitgevoerd. Bij het bepalen van de maatregelen is nadrukkelijk nagedacht over hoe ervoor kan worden gezorgd dat een student ervaring opdoet in verschillende groepen van de basisschool. Voor sommige modules is het bijvoorbeeld noodzakelijk dat studenten stageactiviteiten uitvoeren die gekoppeld zijn aan een specifieke groep of bouw. Zo moet de student tijdens thema drie een les bewegingsonderwijs

verzorgen in een kleutergroep. Het is organisatorisch erg lastig om alle studenten tijdens thema drie te verplichten in een groep 1 of groep 2 stage te lopen. Daarom is er gekozen om te gaan werken met thuisklassen en gastklassen. De student zal tijdens zijn praktijkintegratie een thuisklas hebben die de uitvalbasis vormt voor zijn stage. Daarnaast dient de student bij sommige praktijkintegratie-opdrachten een uitstap te maken naar een gastklas.

Er is besloten dat de eerste twee werkplekken die ingebracht worden samen zowel de onderbouw (groep 1 t/m 4) als de bovenbouw (groep 5 t/m 8) moeten dekken. Wanneer een student de eerste twee PI-module heeft uitgevoerd in de onderbouw zal hij de volgende twee PI-modulen dus moeten uitvoeren in de bovenbouw (en vice versa).

Bij voorkeur maakt de student tijdens zijn stage ook kennis met scholen met verschillende soorten onderwijsconcepten. De gedachte is dat wanneer studenten ervaring opdoen met verschillende onderwijsdenkbeelden, zij beter in staat zijn hun eigen onderwijsvoorkeuren te ontwikkelen en herkennen. Om ervoor te zorgen dat elke student zich aan het einde van de opleiding voldoende in diverse soorten onderwijs heeft verdiept, is besloten om hier niet alleen tijdens de praktijkintegratie (stage) maar ook in de modules expliciet aandacht aan te besteden.

De genomen maatregelen moeten ervoor zorgen dat de student een brede ervaring opdoet in het werkveld.

4.4 Uitwerking maatregelen

Maatregel 4A: Variatie in werkplek	
S	De Lerarenopleiding basisonderwijs hanteert duidelijke eisen ten aanzien van het aantal stagescholen, de kwaliteit van de stageschool en de stage-ervaringen die een student kan opdoen in de school.
M	Het minimaal verplichte aantal werkplekken waar de student gedurende zijn studie stage loopt, wordt uitgebreid van twee naar drie. Aan het einde van de hoofdfase is in de cellen van het portfolio na te gaan of de student stage-ervaring heeft opgedaan op minimaal drie verschillende werkplekken. Op deze werkplekken heeft de student in totaal minimaal 476 uren aan stageactiviteiten uitgevoerd (exclusief LiO-stage). De LiO-stage heeft de student op een van de drie stagescholen of op een vierde stageschool uitgevoerd. - Het aantal werkplekken waar een student gedurende de opleiding stage loopt wordt uitgebreid van twee naar drie waarin zowel stage gelopen wordt in de onder- als bovenbouw. - Er wordt een systeem van thuisklassen en gastklassen ingevoerd. - Er zijn specifieke eisen geformuleerd t.a.v. de inbreng van de werkplek (zie maatregel 3A).
A	LOI Hogeschool vindt het belangrijk dat studenten een brede blik ontwikkelen op het onderwijs. Dit beeld wordt rijker wanneer studenten ervaringen kunnen opdoen op verschillende stagescholen. Aangezien een stageschool een voorbeeldfunctie vervult voor de student is het vanzelfsprekend dat de LOI Hogeschool eisen stelt aan de kwaliteit van de leerwerkplek. De uitbreiding van het aantal stagescholen bevordert de brede ervaring van de student met het basisonderwijs. Hij ziet verschillen tussen scholen en is op basis hiervan beter in staat zijn eigen onderwijsvoorkeuren te expliciteren. De student doet kennis op in verschillende bouwen en voert stageactiviteiten uit in diverse groepen op de werkplek. Hij ontwikkelt hiermee verschillende vaardigheden van het lesgeven aan kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar.
R	De maatregel is uitgewerkt in de volgende documenten / producten: - Zie bijlage 1.5: Ontwikkeldocument portfolio (§ 2)
T	Gerealiseerd op 30 oktober 2013

Maatregel 4B: Variatie in soorten onderwijs

S	De Lerarenopleiding basisonderwijs laat studenten actief kennismaken met verschillende soorten onderwijs.
M	Naast de brede ervaring die de student verwerft tijdens de stage, verdiept hij zich in traditionele vernieuwingsscholen en verschillende onderwijsconcepten tijdens de module 'Onderwijskunde – de school en de omgeving' en de module 'Vakintegratie' in thema 5. Hij doet dit door zich te verdiepen in literatuur, websites van scholen te bekijken, een bezoek af te leggen aan scholen met verschillende onderwijsconcepten, in gesprek te gaan met deskundigen en videofragmenten te bekijken. Op basis hiervan formuleert hij zijn eigen onderwijsideaal. In thema 6 wordt de module 'Leerlingenzorg' aangeboden waarbij de verschillen tussen scholen op het gebied van passend onderwijs ter sprake komen. Hierbij zal een praktische insteek worden gehanteerd. Tijdens de module verdiept de student zich niet alleen in de literatuur, maar doet hij ook praktijkkennis op aan de hand van filmfragmenten of bezoeken aan scholen voor speciaal basisonderwijs, scholen voor speciaal onderwijs, expertisecentra en/of basisscholen met een speciaal zorgprofiel.
A	LOI Hogeschool vindt het belangrijk dat studenten een brede blik ontwikkelen op het onderwijs. Het zou niet wenselijk zijn als de student enkel het perspectief van zijn stagescholen hanteert bij het ontwikkelen van zijn eigen onderwijsvoorkeuren. Door te lezen over, in gesprek te gaan over en rond te kijken op andere scholen kan de student zijn eigen onderwijsideaal toetsen aan denkbeelden van anderen. Daarvoor is het noodzakelijk dat hij ook kennismaakt met denkbeelden over goed onderwijs, waar hij weinig ervaring mee heeft.
R	De maatregel is uitgewerkt in de volgende documenten / producten: - Zie bijlage 4.1: De hiervoor genoemde modules in thema 5 en 6 staan beknopt beschreven in het Beroeps- en opleidingsprofiel van de Lerarenopleiding basisonderwijs (§ 7.2). - Zie bijlage 1.1: Vaardighedenleerlijn vakdidactische bekwaamheid - Zie bijlage 1.2: Vaardighedenleerlijn pedagogische bekwaamheid - Zie bijlage 1.3: Vaardighedenleerlijn professionele en collegiale bekwaamheid
T	Gerealiseerd op 30 oktober 2013

5. Voorwaarde 5: Kennis van onderwijsbronnen

5.1 Analyse van de voorwaarde

De voorwaarde die wordt gesteld:

De opleiding dient regelingen te treffen voor studenten om kennis te maken met een breed scala van didactische werkvormen en actuele leermiddelen voor het basisonderwijs (lesmethoden, speelleer-materiaal en ander lesmateriaal).

Studenten aan de Lerarenopleiding basisonderwijs moeten kennismaken met het brede scala aan onderwijsbronnen (leermiddelen, didactische werkvormen, prentenboeken, tijdschriften, software, enz.). LOI Hogeschool heeft hiervoor onvoldoende voorzieningen getroffen. De maatregelen moeten ervoor zorgen dat de student op het gebied van informatieverwerking voldoende gefaciliteerd wordt, zodat de informatievaardigheden goed ontwikkeld kunnen worden. Hierbij zal een duidelijke verbinding moeten worden gemaakt met het curriculum van de Lerarenopleiding basisonderwijs.

5.2 Genomen maatregelen

Om tegemoet te komen aan de vijfde voorwaarde zijn de volgende maatregelen genomen:

Maatregel 5A: Er zijn voorzieningen voor studenten waardoor ze op verschillende manieren structurele toegang hebben tot een breed scala aan onderwijsbronnen.

Maatregel 5B: Informatieverwerving en het bestuderen van onderwijsbronnen heeft een duidelijke plek in het curriculum van de Lerarenopleiding basisonderwijs.

5.3 Verantwoording

In de huidige informatiemaatschappij is het noodzakelijk dat studenten toegang hebben tot actuele informatiebronnen. Dit geldt ook voor studenten die een opleiding tot leraar basisonderwijs volgen. Het leren moet zich immers niet beperken tot de theorie op de verplichte lijst. Studenten moeten op basis van eigen leerwensen en voorkeuren toegang hebben tot specifieke informatiebronnen en onderwijsmaterialen. Mede als gevolg van een toegenomen digitalisering zijn leermiddelen in de basisschool aan de nodige veranderingen onderhevig. LOI Hogeschool wil studenten een modern eigentijds opleidingsaanbod aanbieden, waarbij studenten kennisnemen van de mogelijkheden en beperkingen van de actuele leermiddelen. Daarnaast moet een student zo min mogelijk beperkt worden bij het zoeken naar informatie over het onderwijs. In overleg tussen de projectleider, programmaleider en projectuitvoerder werd al snel duidelijk dat de bestaande regelingen onvoldoende structureel waren en dat de verantwoordelijkheid voor het verkrijgen van toegang tot onderwijsbronnen te veel bij de student zelf lag. De lerarenopleiding moet een duidelijke structuur aanbieden waarbinnen studenten toegang kunnen verkrijgen tot belangrijke, actuele en veelgebruikte onderwijsbronnen. Ook zouden er nadrukkelijker accenten gelegd kunnen worden in het curriculum op het gebied van informatieverwerving. Wat dit laatste betreft waren er genoeg aanknopingspunten die grotendeels al in de planning lagen. Zo moet informatieverwerving geïntegreerd zijn in de onderzoeksleerlijn, het bestuderen van vakliteratuur en leermiddelen moet in de meeste vakmodulen terugkomen en tijdens contactdagen moet er nadrukkelijk geëxperimenteerd worden met onderwijsmateriaal en didactische werkvormen.

De vaardighedenleerlijnen zijn uitgewerkt. Daarin wordt beschreven op welke wijze de vaardigheden binnen de lerarenopleiding geoefend zullen worden. De informatievaardigheden komen vooral aan bod in de vaardighedenleerlijnen gericht op de vakdidactische bekwaamheid en professionele en collegiale bekwaamheid.

De projectleider heeft het initiatief genomen om regelingen te treffen voor studenten m.b.t. de toegang tot leermiddelen en onderwijsbronnen. Ze heeft in overleg met de programmaleider en de extern projectuitvoerder verschillende mogelijkheden verkend voor het treffen van structurele voorzieningen. Ze heeft in dat kader contact gehad met diverse uitgeverijen en schoolleveranciers. Uitgevers blijken echter weinig bereidwillig om hun onderwijsmateriaal digitaal beschikbaar te stellen aan studenten in opleiding i.v.m. kopijrechten. Na verschillende oriëntatiegesprekken zijn er met schoolleverancier Heutink afspraken gemaakt over een samenwerking. Studenten van de Lerarenopleiding basisonderwijs van LOI Hogeschool zullen gedurende twee contactdagdelen een introductie krijgen op het actuele aanbod aan leermiddelen. De studenten worden wegwijs gemaakt in de methodes en onderwijsleermaterialen die in het educatieve informatiecentra staan uitgesteld. Met hulp van een lesmethode-expert van Heutink zal daarnaast worden ingezoomd op de meest gebruikte taal- en rekenmethodes. Tijdens de georganiseerde contactdag maken de studenten kennis met het aanbod van educatieve informatiecentra van Heutink, zodat ze te allen tijde naar eigen behoefte een vrijblijvend bezoek kunnen afleggen. Deze centra die gelegen zijn in Ede en Rijssen bieden een actueel en volledig overzicht van bestaande lesmethoden en onderwijsleermiddelen.

5.4 Uitwerking maatregelen

Maatregel 5A: Toegang tot onderwijsbronnen

S	LOI Hogeschool heeft regelingen getroffen waardoor studenten toegang krijgen tot actuele leermiddelen en bronnen voor het onderwijs.
M	De Lerarenopleiding basisonderwijs zorgt er op de volgende manieren voor dat studenten toegang hebben tot een breed scala aan leermiddelen en onderwijsbronnen: - In de praktijkovereenkomst is een artikel opgenomen, waarin de stageschool verklaart dat de student op de school gebruik kan maken van alle aanwezige leermiddelen en de lerarenbibliotheek (vakliteratuur en tijdschriften). - LOI Hogeschool biedt studenten de gelegenheid gedurende de contactdag (georganiseerd i.s.m. Heutink) kennis te maken met actuele leermiddelen voor het basisonderwijs. - LOI Hogeschool heeft een regeling getroffen met schoolleverancier Heutink, waardoor studenten de educatieve informatiecentra in Nederland onbeperkt kunnen bezoeken. Deze centra bieden een actueel en volledig overzicht van bestaande leermiddelen en educatieve software voor het basisonderwijs.
A	Het gebruik van leermiddelen is een belangrijk aspect van het lerarenberoep dat deel uitmaakt van het dagelijks handelen van de leraar. Studenten zullen in de opleiding kennis moeten kunnen nemen van het beschikbare aanbod van leermiddelen. Dit stelt hen onder meer in staat om lessen goed voor te kunnen bereiden, grip te krijgen op de vakgebieden, kennis te nemen van didactische werkvormen, de kwaliteit van lesmethodes kritisch te beoordelen en het beeld van lesgeven en onderwijzen verder aan te scherpen. Een moderne lerarenopleiding moet er derhalve voor zorgen dat studenten een zo compleet mogelijk beeld krijgen van het beschikbare aanbod.
R	De uitwerkingen van deze maatregel zijn vertaald in verschillende documenten: Zie bijlage 5.1: Regelingen schoolleverancier Zie bijlagen 1.4: Overzicht invulling contactdagen Zie bijlage 3.1: Praktijkovereenkomst in het sjabloon Inbreng werkplek
T	Gerealiseerd op 1 november 2013

Maatregel 5B: Borging informatievaardigheden

S	Het opleidingsprogramma van de Lerarenopleiding basisonderwijs is zo ingericht dat studenten doelbewust in aanraking komen met een breed scala aan leermiddelen en onderwijsbronnen en zich hierin moeten verdiepen.
M	De aandacht voor de informatievaardigheden van de student is op verschillende manieren geborgd in het opleidingsprogramma: - LOI Hogeschool laat studenten tijdens contactdagen aan de hand van concrete opdrachten kennismaken met leermiddelen van de vakgebieden die op de contactdagen centraal staan. Het aantal contactdagen is mede hierdoor uitgebreid naar 21 dagdelen. - Met het ontwikkelen van de vaardighedenleerlijnen heeft LOI Hogeschool bewust nagedacht over hoe de aandacht voor informatievaardigheden geïntegreerd kan worden in het curriculum. Voor diverse modules zijn richtlijnen opgesteld waarmee aangegeven is hoe informatievaardigheden aan bod moeten komen in de oefenopdrachten en inzendopgaven. Deze richtlijnen worden door ontwikkelaars bij het ontwikkelen van de modules vertaald naar concrete studieactiviteiten voor studenten. - Op vele momenten in de opleiding zullen studenten zelf op zoek moeten gaan naar geschikte onderwijsbronnen. Het betreft hier zowel vakliteratuur, tijdschriftartikelen als leermiddelen. Zo vormen informatievaardigheden een belangrijk onderdeel van de onderzoeksleerlijn. In de modules Internationalisering en de Afstudeeropdracht moeten studenten zelf op zoek gaan naar diverse soorten (internationale) onderwijsbronnen in de vorm van een literatuurstudie.

A	Indien studenten toegang hebben tot leermiddelen en onderwijsbronnen dan is de kans groot dat ze kennis nemen van dit aanbod. Het is de overtuiging van LOI Hogeschool dat studenten moeten worden begeleid en gestuurd, zodat zij de noodzakelijke verdiepingsslag kunnen maken, waardoor ze in de toekomst goed voorbereid zijn om het materiaal in te zetten in de praktijk. Het bestuderen van lesmethoden en onderwijsbronnen wordt geborgd door verdiepende opdrachten in het opleidingsmateriaal en tijdens colleges op contactdagen, waarbij de studenten gericht inzoomen op het materiaal.
R	Zie bijlage 1.4: Overzicht invulling contactdagen Zie bijlage 1.1: Vaardighedenleerlijn vakdidactische bekwaamheid Zie bijlage 1.3: Vaardighedenleerlijn professionele en collegiale bekwaamheid Zie bijlage 5.2: Leer- en toetsplan Internationalisering Zie bijlage 5.3: Leer- en toetsplan Afstudeeropdracht
T	Gerealiseerd op 1 maart 2013

6. Voorwaarde 6: Gedeelde visie

6.1 Analyse van de voorwaarde

De voorwaarde die wordt gesteld:

Er dient een systematiek ontwikkeld te worden die ervoor moet zorgen dat docenten – en met hen de studenten – de opleiding als een samenhangend geheel ervaren waaraan één gedeelde visie op onderwijs en leraarschap ten grondslag ligt.

Het is onduidelijk hoe studenten de samenhang binnen het programma ervaren. Binnen de praktijkintegratie-opdrachten blijft het in het ongewisse of de studenten de verwerving van kennis, attitudes en vaardigheden als een geheel ervaren. Vakdocenten dragen verantwoording voor een enkele module waardoor onderling verschil kan ontstaan op de pedagogische en didactische visie. De maatregelen dienen ervoor te zorgen dat de opleiding als één geheel wordt ervaren.

6.2 Genomen maatregelen

Om tegemoet te komen aan de zesde voorwaarde zijn de volgende maatregelen genomen:

Maatregel 6A: Er is samenhang in het opleidingsprogramma gecreëerd door elk thema en elke praktijkintegratie-opdracht te introduceren op basis van de opleidingsvisie op het beroep van leraar basisonderwijs.

Maatregel 6B: Er is een systematiek gerealiseerd waardoor docenten handelen vanuit een gemeenschappelijke visie op opleiden. Deze systematiek kenmerkt zich door duidelijke handelingsrichtlijnen voor docenten, bijeenkomsten voor docenten en ontwikkelaars en structurele informatievoorzieningen.

6.3 Verantwoording

LOI Hogeschool hecht er als afstandsopleider veel waarde aan dat een opleiding als een samenhangend geheel wordt ervaren. Er wordt veelal samengewerkt met freelance docenten, die vaak ook betrokken zijn geweest bij de ontwikkeling van de opleiding. Er wordt een duidelijke structuur gehanteerd om te voorkomen dat docenten enkel gaan handelen naar eigen inzichten in plaats vanuit een gedeelde visie op opleiden. Het NVAO-panel constateert dat de samenhang beter verankerd moet worden in de opleiding. In het overleg tussen de projectleider, programmaleider en externe projectuitvoerder is over deze voorwaarde gesproken. LOI Hogeschool deelt de mening van het panel

en heeft hogeschoolbreed enkele maatregelen bedacht, waarmee ook de lerarenopleiding deels tegemoetkomt aan de voorwaarde dat ontwikkelaars en docenten een samenhangend onderwijs uitdragen. Daarnaast ontstonden tijdens het overleg de nodige aanvullende ideeën die ervoor zorgen dat de opleidingsvisie beter verspreid en geborgd kan worden onder ontwikkelaars en docenten. De uitwerking van deze maatregelen betreft dus een beschrijving van hogeschoolbrede structuren aangevuld met nieuwe aanvullende activiteiten.

Bestaande structuren zijn verder uitgebreid waardoor er een duidelijke systematiek ontstaat waarmee het opleidingsmanagement de vertaling van de gemeenschappelijke opleidingsvisie kan volgen en waar nodig bijsturen. Deze systematiek omvat een duidelijke beschrijving van de taken en verantwoordelijkheden van een docent en ontwikkelaar, een scholingsaanbod voor docenten en ontwikkelaars, een docentenpanel in het kader van de kwaliteitszorg en de realisatie van structurele informatievoorziening over de opleiding naar docenten en ontwikkelaars. Daarnaast zal de opleidingsvisie zelf regelmatig onder de loop worden gelegd en aangescherpt indien hiertoe aanleidingen zijn.

Zoals het NVAO-panel terecht concludeert, zouden studenten de kennis, vaardigheden en attitudes die ze in een blok verwerven mogelijk niet als een geheel kunnen ervaren. Na overleg is daarom besloten de thema's binnen het opleidingsleerpad op de LOI Campus voor de student in de vorm van een introductiefilm te introduceren. Tijdens deze introductie geeft een docent uitleg over wat er in het thema behandeld gaat worden. Ook de modules Praktijkintegratie worden op een vergelijkbare manier geïntroduceerd waarbij de relatie met het thema centraal staat. Door deze introducties ervaart de student (en de opleider) nadrukkelijk de samenhang in het programma. Daarnaast zullen de opdrachten die centraal staan tijdens de praktijkintegratie grotendeels gekoppeld zijn aan de module-inhouden van het desbetreffend thema.

6.4 Uitwerking maatregelen

Maatregel 6A: Borgen van de opleidingsvisie

S	Er bestaat een duidelijke systematiek voor de borging van de gemeenschappelijke opleidingsvisie. Deze systematiek heeft zowel betrekking op het handelen van docenten en ontwikkelaars in relatie tot deze opleidingsvisie als het structureel onderhouden en actualiseren van de opleidingsvisie als onderlegger van de lerarenopleiding.
M	De systematiek bestaat uit verschillende elementen. - Een omschrijving van de taken en verantwoordelijkheden van een docent en ontwikkelaar Er is een duidelijke scheiding van de verantwoordelijkheid van een docent en ontwikkelaar. Bij het ontwikkelen van opleidingsmateriaal denkt een ontwikkelaar bewust na over het handelen van de docent. De docent wordt als het ware in de leerstof verwerkt. Er worden richtlijnen voor de begeleiding en de beoordeling geformuleerd waar een docent zich aan dient te houden. Het handelen van de docent die corrigeert en begeleidt of de contactdocent kent duidelijke kaders. Bij de ontwikkeling van de leerstof wordt een inhoudelijke beoordelaar ingeschakeld. Docenten en studenten kunnen gevraagd (door enquêtes en panels) en ongevraagd hun feedback over de leerstof, via de daarvoor bestemde afdeling, aan het opleidingsmanagement doorgeven. - Een scholingsaanbod voor docenten en ontwikkelaars Docenten en ontwikkelaars krijgen een LOI cursus Didactiek aangeboden. Door deze cursus krijgen zij allen een introductie van de werkwijze bij LOI Hogeschool en de visie die hieraan ten grondslag ligt. Daarnaast ontvangen de ontwikkelaars een introductie bij aanvang van het ontwikkeltraject en worden zij intensief begeleid bij de uitvoering van hun werkzaamheden waardoor er een eenduidige visie ontstaat. - Bijeenkomsten met studenten en docenten in het kader van de kwaliteitszorg

Jaarlijks worden studenten- en docentenpanels georganiseerd waar docenten samenkomen om over de (kwaliteit van de) opleiding te praten en er intervisie plaatsvindt. Tevens wordt hier ingegaan op hun perceptie van de pedagogisch/didactische visie op opleiden binnen de Lerarenopleiding basisonderwijs. Wanneer mocht blijken dat hier grote verschillen bestaan dan onderneemt LOI Hogeschool passende maatregelen om deze verschillen op te heffen.

- Kwaliteitsbeoordeling docenten

Docenten worden jaarlijks beoordeeld op o.a. geleverde didactische en inhoudelijke kwaliteit. De beoordelingen vinden plaats a.d.h.v. vooropgestelde beoordelingsrichtlijnen. Indien externe medewerkers op basis van de kwaliteitscontrole een onvoldoende of matige beoordeling hebben ontvangen, gaan zij een traject van herbeoordeling in. Nieuwe docenten krijgen extra begeleiding en feedback op hun eerste werkzaamheden. Door deze tijdige bijsturing krijgt de docent duidelijke richtlijnen over het onderwijs bij LOI Hogeschool

- De realisatie van structurele informatievoorziening over de opleiding naar docenten.

Elk kwartaal wordt er een nieuwsbrief verspreid waarin docenten van de Lerarenopleiding Basisonderwijs geïnformeerd worden over actuele ontwikkelingen binnen LOI Hogeschool en praktische docententips krijgen met het oog op de begeleiding van studenten.

- Het structureel evalueren van het opleidingsprogramma en de opleidingsvisie

Jaarlijks wordt de opleidingsvisie van de Lerarenopleiding basisonderwijs en de vertaling van deze visie naar het opleidingsprogramma onder de loep genomen. Naast de reguliere student- en docentevaluaties gebeurt dit op verschillende manieren:

- minimaal één jaarlijkse evaluatiebijeenkomst waarbij het opleidingsmanagement en de programmaleider van de Lerarenopleiding basisonderwijs aanwezig zijn.
- halfjaarlijks zal de Beroepenveldcommissie (Bvc) bestaande uit vertegenwoordigers van het werkveld bijeenkomen om de opleiding te toetsen aan de ontwikkelingen in het werkveld.

A Net als de lerarenopleiding van startbekwame leraren verwacht, zal deze zelf haar eigen kwaliteit moeten bewaken en borgen. Een belangrijk aspect van de opleidingskwaliteit betreft een grote mate van overeenkomst tussen de opleiding zoals beoogd en het handelen van docenten in de opleidingspraktijk. Het curriculum bestaat in verschillende verschijningsvormen (Goodlad, 1979)³. LOI Hogeschool streeft naar een zo hoog mogelijke consistentie tussen deze verschijningsvormen. De systematiek die in deze maatregel wordt gepresenteerd moet hier nadrukkelijk toe bijdragen.

R

- Zie bijlage 6.2: Functieomschrijvingen ontwikkelaar en docent
- Zie bijlage 6.3: Beleid externe medewerkers LOI Hogeschool
- Zie bijlage 6.4: Een nieuwsbrief voor docenten
- Zie bijlage 6.5: Samenstelling Beroepenveldcommissie (Bvc)
- De LOI cursus Didactiek is via de LOI campus te bekijken. Mocht het wenselijk zijn deze cursus te bekijken dan kunnen de inloggegevens op aanvraag worden verstrekt.

T Gerealiseerd op 1 augustus 2013

Maatregel 6B: Samenhang thema's en PI-opdrachten

S Er is sprake van samenhang binnen en tussen de acht thema's die het fundament vormen onder de Lerarenopleiding basisonderwijs. Elk thema wordt geïntroduceerd waarbij er een verbinding gemaakt wordt met het beroep van leraar basisonderwijs en de modules die deel uitmaken van een thema.

³ Goodlad, J. I. (1979). Curriculum inquiry. The study of curriculum practice. New York: McGraw-Hill.

M	Voor elk van de acht thema's en de zes praktijkintegratie-opdrachten die onderdeel uitmaken van thema 1 t/m 6 zijn introducties ontwikkeld. Deze introducties zijn multimediaal vormgegeven. Naast een presentatie van de desbetreffende thema's zijn er videofragmenten ontwikkeld, waarin leraren en leerlingen uit het basisonderwijs spreken over de inhoud van de thema's en PI-opdrachten. Hiermee wordt de authenticiteit van het opleiden verhoogd. Elke student start een thema en een PI-opdracht met het bekijken van de multimediale introductie die deel uitmaakt van de digitale leeromgeving op de LOI campus. Ook opleidingsdocenten hebben toegang tot deze campus en worden geacht de introducties te bekijken. De introducties en het zorgvuldig samengestelde opleidingsaanbod per thema moeten ertoe bijdragen dat studenten en opleiders de verworven kennis, attitudes en vaardigheden als één geheel ervaren en dit kunnen verbinden aan hun ontwikkeling naar startbekwaamheid.
A	Het opleidingsprogramma van een lerarenopleiding basisonderwijs moet een sterke relatie hebben met dat wat van een leraar in de beroepspraktijk wordt gevraagd. De inhoud van elk thema in de lerarenopleiding zijn bewust gekozen na een zorgvuldige afweging en gesprekken met het werkveld. De thema's moeten niet alleen leven in de hoofden van de ontwikkelaars, maar juist in die van opleiders en studenten. Hierbij moeten ze niet aan hun lot worden overgelaten. Het opleidingsprogramma moet zo worden ingericht dat de samenhang en beroepsrelevantie zichtbaar wordt. De introducties spelen hierbij een belangrijke rol, aangezien de student op deze wijze bij de start van een thema bewust wordt gemaakt van het belang van het thema, de relatie met het beroep en de wijze waarop de opleiding het thema vertaalt naar studieactiviteiten.
R	De realisatie van deze maatregel is zichtbaar geworden in de volgende opleidingselementen - Zie bijlage 6.1: Het script voor de introducties
T	Gerealiseerd op 1 november 2013

7. Voorwaarde 7: Aanpassing OER

7.1 Analyse van de voorwaarde

De voorwaarde die wordt gesteld:

Het OER dient op de volgende onderdelen te worden aangepast: toetsing propedeusemodules taal en rekenen; beschrijving afstudeeropdracht.

Het OER is inconsequent in de moduleomschrijving van de modules Taal en Rekenen in thema 1 en de afstudeeropdracht. Het panel van de NVAO constateerde op basis van de beschrijvingen in het OER dat de module-inhoud van de propedeusemodules Taal en Rekenen onvoldoende op niveau zouden zijn. Bij navraag kwam zij erachter dat er wel degelijk een hoger niveau getoetst werd. Dit moet echter ook in de desbetreffende opleidingsdocumenten worden vastgelegd en geborgd. De maatregel dient voor consequentie in de moduleomschrijving in het OER te zorgen. Daarnaast moet in het OER een duidelijke beschrijving van de afstudeeropdracht worden opgenomen. Deze was ten tijde van de Toets Nieuw Opleidingen nog niet beschikbaar.

7.2 Genomen maatregelen

Om tegemoet te komen aan de zevende voorwaarde zijn de volgende maatregelen genomen:

Maatregel 7A: De moduleomschrijvingen van de modules Taal en Rekenen in thema 1 zullen worden aangepast in het Onderwijs- en Examenreglement (OER). Het aangepaste OER is beschikbaar voor de student.

Maatregel 7B: In het Onderwijs- en Examenreglement (OER) zal een omschrijving worden opgenomen van de afstudeeropdracht. Het aangepaste OER is beschikbaar voor de student.

7.3 Verantwoording

Het taal- en rekenniveau van de Lerarenopleiding basisonderwijs heeft landelijk de laatste jaren regelmatig ter discussie gestaan. LOI Hogeschool streeft dan ook naar een gedegen HBO-waardig opleidingsaanbod waarmee de student zijn startbekwaamheid kan verwerven. Op het gebied van taal en rekenen heeft LOI Hogeschool om die reden nadrukkelijk een verbinding gemaakt tussen het opleidingsprogramma en de kennisbases (PABO) voor deze vakgebieden. Met het aanbod van taal- en rekenmodulen in de Lerarenopleiding basisonderwijs moet de student deze kennisbasis kunnen verwerven. Tijdens de taal- en rekenmodules in thema 1 van de propedeuse wordt hiervoor het fundament gelegd.

LOI Hogeschool betreurt het dat er onduidelijkheid is ontstaan over het niveau van de opleidingsmodulen Taal en Rekenen in thema 1 van de propedeusefase. De studenten worden tijdens deze modulen weliswaar voorbereid op de verplichte landelijke toetsen, maar de module-inhouden reiken nadrukkelijk verder dan de inhouden van deze verplichte toetsen. Om de module af te kunnen ronden zullen de studenten hiervoor naast de verplichte toetsen aanvullende inzendopgaven moeten maken op basis waarvan ze beoordeeld zullen worden. Met deze inzendopgaven laat de student zien dat hij aan de aanvullende eisen voldoet.

De ontwikkelaars van de desbetreffende modulen is gevraagd de moduleomschrijvingen en toetseisen te verduidelijken om eventuele verwarring over de doelstellingen van de module op te heffen.

Voor wat betreft de beschrijving van de afstudeeropdracht heeft de projectleider met de programmaleider gesproken over de te nemen maatregel. De programmaleider van de Lerarenopleiding basisonderwijs is auteur van het studieboek *Praktijkonderzoek in de school* en heeft een bijdrage geleverd aan de realisatie van de onderzoeksleerlijn in de lerarenopleidingen van LOI Hogeschool. Harrie Kamphuis is als inhoudelijke beoordelaar betrokken geweest bij de moduleontwikkeling. Hij is werkzaam als 'Begeleider Onderzoek' in het voortgezet onderwijs en medewerker ILS/RU (Instituut Leraar en School, Radboud Universiteit Nijmegen). Zie cv's in bijlage 9.3 en 9.4. De onderzoeksleerlijn en de afsluitende afstudeeropdracht zijn gelijktijdig voor zowel de LVO Talen als de Lerarenopleiding basisonderwijs ontwikkeld.

In elke fase van de Lerarenopleiding basisonderwijs is er nadrukkelijk aandacht voor praktijkonderzoek. In het begin van de opleiding ligt het accent meer op het verwerven van de onderzoeksvaardigheden waarmee studenten worden voorbereid om zelfstandig een praktijkonderzoek te kunnen uitvoeren. In de hoofd- en afstudeerfase ligt het accent op het belang van praktijkonderzoek: het systematisch leren op de werkplek en bijdragen aan schoolontwikkeling.

In de afstudeerfase maakt de afstudeeropdracht deel uit van het opleidingsprogramma. De afstudeeropdracht bestaat uit het uitvoeren van een praktijkonderzoek op de werkplek waar de student zijn LiO-stage loopt. Het niveau van de afstudeeropdracht wordt onder meer beschreven aan de hand van de Dublin descriptors en de vier opleidingsbekwaamheden met bijbehorende bekwaamheidseisen.

7.4 Uitwerking maatregelen

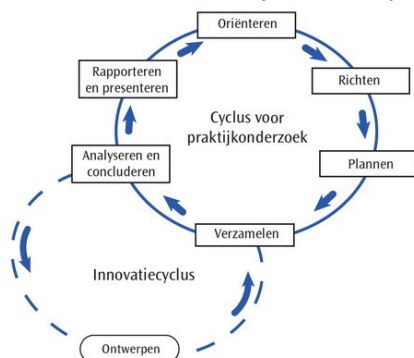
Maatregel 7A: Toetsing Taal en Rekenen thema 1

S	Uit de beschrijving van de propedeusemodulen 'Taal - eigen vaardigheid' en 'Rekenen – eigen vaardigheid' moet blijken dat het niveau van beide modulen verder reikt dan de toetseisen die gesteld worden aan de landelijke reken- en taaltoetsen.

M	In het OER staat aangegeven op welke wijze de propedeusemodulen 'Taal - eigen vaardigheid' en 'Rekenen – eigen vaardigheid' getoetst worden en welk eindniveau beide modules beogen.
A	LOI Hogeschool vindt het belangrijk dat alle modules van de Lerarenopleiding basisonderwijs voldoen aan het HBO-niveau en bijdragen aan de ontwikkeling van de student naar startbekwaamheid. Signalen die duiden op een te laag niveau zullen te allen tijde aanleiding moeten geven om het opleidingsaanbod onder de loep te nemen.
R	De maatregel heeft geleid tot inhoudelijke wijzigingen in de beschrijving van beide modules in het OER. - Zie bijlage 7.1: Onderwijs en examenreglement Lerarenopleiding basisonderwijs
T	1 maart 2013

Maatregel 7B: Omschrijving Afstudeeropdracht

- S** De module 'Afstudeeropdracht' in thema 8 van de opleiding leidt tot een hbo-waardig eindniveau binnen de Lerarenopleiding basisonderwijs.
- M** De afstudeeropdracht vormt het afsluitende onderdeel van de onderzoeksleerlijn van het opleidingsprogramma. De student voert een ontwerponderzoek uit op de werkplek (lees ook: stageschool) waar hij zijn LiO-stage loopt, waarbij hij op zoek gaat naar de oplossing van een praktijkprobleem dat zich in deze beroepspraktijk voordoet. Met het ontwerponderzoek doorloopt de student zowel de cyclus voor praktijkonderzoek als de innovatiecyclus⁴.

Met het uitvoeren van de afstudeeropdracht levert de student een zichtbare bijdrage aan de schoolontwikkeling op de werkplek en de oplossing van het praktijkprobleem. De impact en reikwijdte van de onderwijsvernieuwing staat in verhouding tot de verantwoordelijkheden en vrijheid die de student krijgt in de school. De vernieuwing zal in de meeste gevallen gericht zijn op het micro- en/of meso-niveau. De student werkt hierbij samen met collega's, maakt gebruik van deskundigheid in en rond de school en legt een relatie met relevante en actuele literatuur. Tijdens de afstudeeropdracht voert de student een ontwerponderzoek uit waarmee hij zich enerzijds ontwikkelt als leraar in opleiding en anderzijds een bijdrage levert aan de schoolontwikkeling.

- A** De genomen maatregel doet recht aan de plek die praktijkonderzoek heeft binnen de gehele opleiding, is passend bij de inhoud en doelstellingen van het afstuderen en past bij de uitgangspunten van de opleiding en de gewenste bekwaamheden van de toekomstige leraar basisonderwijs.
- R**
- Het leer- en toetsplan inclusief beschrijving van de toetsing is uitgewerkt. Zie bijlage 5.3 'Leer- en toetsplan Afstudeeropdracht'. De module is volledig uitgewerkt.
 - Zie bijlage 7.1: OER Lerarenopleiding basisonderwijs. Het OER bevat een omschrijving van de afstudeeropdracht.

⁴ Donk, C. van der & Lanen, B. van (2012). *Praktijkonderzoek in de school (2^e druk)*. Bussum: Coutinho.

8. Voorwaarde 8: Studievolverde

8.1 Analyse van de voorwaarde

De voorwaarde die wordt gesteld:

Er moet duidelijkheid verschaft worden over de volgtijdelijkheid binnen het programma.

Er is sprake van een inconsequente formulering in opleidingsdocumenten wat betreft de volgtijdelijkheid binnen het programma. Dit scheidt verwarring bij zowel studenten als opleiders. De maatregel moet ervoor zorgen dat studenten duidelijkheid hebben over de volgtijdelijkheid binnen het curriculum.

8.2 Genomen maatregelen

Om tegemoet te komen aan de achtste voorwaarde is de volgende maatregel genomen:

Maatregel 8: De opleidingsdocumenten geven een eenduidig beeld van de volgtijdelijkheid van het opleidingsprogramma.

8.3 Verantwoording

Het lijdt geen twijfel dat LOI Hogeschool het belangrijk vindt dat er sprake is van een eenduidige formulering omtrent de studievolverde in het opleidingsprogramma. LOI Hogeschool hanteert de didactiek van het werkend leren⁵. Een van de uitgangspunten van deze didactiek is het aanbieden van toegankelijk en arbeidsmarktrelevant onderwijs, dat zich voor de student kenmerkt door een individueel en flexibel leerpad, maximale onafhankelijkheid van tijd, plaats en tempo. Binnen de kaders van de opleiding streeft LOI Hogeschool naar een zo groot mogelijke flexibiliteit. Studenten kunnen derhalve per opleidingsfase hun eigen leeroute bepalen. Er bestaat weliswaar een aanbevolen studievolverde, maar hier gaat geen enkele verplichting van uit. Met een flexibele volgorde voorkomt LOI Hogeschool barrières voor individuele studievoortgang; daarnaast is een flexibele volgorde voorwaardelijk om inhoudelijk maximaal aan te sluiten bij onderwerpen waarmee een student op het moment in zijn beroepspraktijk mee bezig is en waar hij zodoende de studieplanning op kan afstemmen. De belangrijkste opleidingsdocumenten zijn geanalyseerd en aangepast waar nodig. De aanpassingen zijn aan de student via de leeromgeving gecommuniceerd.

8.4 Uitwerking maatregelen

Maatregel 8: Duidelijkheid over studievolverde

S	Er is een duidelijk beleid ten aanzien van de volgtijdelijkheid in het programma van de Lerarenopleiding basisonderwijs. Dit beleid wordt eenduidig gecommuniceerd naar studenten.
M	Uit alle relevante opleidingsdocumenten moet blijken dat studenten de volgtijdelijkheid van het studieprogramma per opleidingsfase zelf kunnen bepalen. Deze flexibiliteit in studievolverde moet hierdoor gewaarborgd zijn. De volgende uitgangspunten staan hierbij centraal: Een opleidingsfase dient te zijn afgerond alvorens een nieuwe fase kan worden gestart. De

⁵ Hoeden, T. van der & Boer, L. de (2010). *Werkend leren als didactisch perspectief*. Leiden: LOI.

	volgtijdelijkheid van de praktijkintegratie-opdrachten binnen een fase ligt echter niet vast. Alhoewel de thema's geprogrammeerd staan in een aanbevolen volgorde mag een student zelf bepalen in welke volgorde hij de thema's en de hieraan gerelateerde praktijkintegratie-opdrachten per opleidingsfase wil doorlopen.
A	Een student die een opleiding volgt bij LOI Hogeschool moet een individueel en flexibel leerpad kunnen volgen en maximale onafhankelijkheid ervaren op het gebied van tijd, plaats en tempo. Verwarring omtrent de volgtijdelijkheid van het opleidingsprogramma is derhalve verre van wenselijk. De maatregel bevordert de studeerbaarheid en biedt de studenten en de opleiders houvast bij de uitvoering van het opleidingsprogramma.
R	Er heeft een analyse plaatsgevonden van voor deze maatregel relevante opleidingsdocumenten. Hierbij is nagegaan of de flexibiliteit in studievolvergode per opleidingsfase consequent is doorgevoerd en beschreven. Formuleringen die niet in overeenstemming waren met dit uitgangspunt zijn aangepast en deze aanpassingen zijn binnen de organisatie en naar studenten gecommuniceerd. Bijlage 4.1: Beroeps- en opleidingsprofiel (paragraaf §4) Bijlage 1.5: Ontwikkeldocument Portfolio (paragraaf §3)
T	1 augustus 2013

9. Voorwaarde 9: Internationalisering

9.1 Analyse van de voorwaarde

De voorwaarde die wordt gesteld:

Er moet een bredere invulling gegeven worden aan internationalisering binnen het curriculum.

De inbedding van internationalisering binnen het curriculum is onvoldoende uitgewerkt. De maatregelen moeten ervoor zorgen dat er een bredere invulling wordt gegeven aan de internationale dimensie van het programma. Naast het gebruik van Engelstalige literatuur gaat het hier om het realiseren van wereldburgerschap in het curriculum. Op het moment van de visitatie was er een notitie 'Borging compensatie buitenlandstage beschikbaar'. De notitie gaf echter onvoldoende inzicht in de wijze waarop internationalisering concreet vorm zou krijgen in het curriculum.

9.2 Genomen maatregelen

Om tegemoet te komen aan de negende voorwaarde zijn de volgende maatregelen genomen:

Maatregel 9A: De module internationalisering is opgenomen in thema 7 van het opleidingsprogramma.

Maatregel 9B: Internationalisering is verweven in het opleidingsprogramma van de Lerarenopleiding basisonderwijs.

9.3 Verantwoording

Tijdens de accreditatie van de Lerarenopleiding VO Talen is de beperkte aandacht voor internationalisering ook al ter sprake gekomen. Dit signaal vormde voor LOI Hogeschool de aanleiding om haar opleidingsprogramma van alle lerarenopleidingen op dit onderdeel te herzien/ te versterken. Naar aanleiding hiervan is met de programmaleider Lerarenopleiding basisonderwijs gesproken over de te nemen maatregel. Judith Noorlandt was als inhoudelijke beoordelaar betrokken bij de ontwikkeling van de module en het integreren van internationalisering in het opleidingsprogramma. Zij

is werkzaam als docent bij de Christelijke Hogeschool Ede en heeft zich in het verleden gespecialiseerd in Vroeg-Engels & Internationalisering. Zie bijlage 9.5 voor haar CV.

Ten tijde van de visitatie kon LOI Hogeschool een eerste notitie overleggen waarin zij uiteenzette hoe internationalisering vorm zou gaan krijgen in de opleiding. Deze notitie bood het visitatiepanel echter te weinig duidelijkheid. Inmiddels is de module in zijn geheel uitgewerkt. Ook zijn er verbindingen gelegd met andere opleidingsonderdelen. Waar de genomen maatregel voor de Lerarenopleiding VO talen vooral voorziet in een behoefte om vorm te geven aan een buitenlandverblijf (of een compensatie daarvan), biedt deze voor de Lerarenopleiding basisonderwijs goede mogelijkheden om een bredere invulling te geven aan internationalisering in het curriculum.

Met de aandacht voor internationalisering in de opleiding richt LOI Hogeschool zich niet zozeer op de internationale arbeidsmobiliteit, maar op de rol van de leraar in een beroepspraktijk die doorspekt is met internationale en multiculturele invloeden. Op verschillende momenten in de opleiding wordt er aandacht besteed aan internationalisering. Naast de inrichting van een module internationalisering betreft het hier bestaande opleidingsonderdelen waarbinnen aspecten van internationalisering een plek hebben gekregen.

Veel van de LOI studenten studeren naast hun baan en gezinsleven. De meeste studenten zijn daarom beperkt in hun mogelijkheden om een buitenlandstage aan te gaan. LOI Hogeschool vindt het echter belangrijk dat studenten zich verdiepen op het gebied van internationalisering. Ze biedt studenten de mogelijkheid om dat te doen door een op internationalisering gericht praktijkonderzoek uit te voeren. Hierbij hebben studenten zelf de keuze of ze in het kader hiervan bijvoorbeeld een buitenlandstage aangaan.

9.4 Uitwerking maatregelen

Maatregel 9A: Ontwikkeling module internationalisering

S	LOI Hogeschool biedt een module Internationalisering van 6 EC aan in de opleiding Lerarenopleiding basisonderwijs waarin studenten middels een praktijkonderzoek kennismaken met internationalisering en wereldburgerschap.
M	De module Internationalisering kent een open opdrachtformulering. Elke student formuleert zijn eigen leerdoelen op het gebied van internationalisering en zal deze in de vorm van een praktijkonderzoek gaan verwerven. De student heeft hierbij de vrijheid om een zelfgekozen onderwerp in te brengen, waarbij hij kan kiezen voor een praktijkonderzoek in het buitenland of voor een praktijkonderzoek naar een aan internationalisering gerelateerd onderwerp (bv. Europees Burgerschap, de invloed van Tweetalig Onderwijs).
A	De module Internationalisering doet recht aan studenten die een buitenlandstage ambiëren en geeft tegelijkertijd die studenten die niet in de gelegenheid zijn de mogelijkheid kennis en ervaring op te doen met binnen internationalisering relevante thema's. De uitwerking van de module sluit aan bij de visie, uitgangspunten en werkwijze van LOI Hogeschool.
R	De module Internationalisering is opgenomen als verplichte module binnen het totale opleidingsprogramma van de Lerarenopleiding basisonderwijs. Zie bijlage 5.1 'Leer- en toetsplan Internationalisering'. De benodigde onderwijsproducten zijn inmiddels ontwikkeld en uitgewerkt.
T	Gerealiseerd op 1 juni 2013

Maatregel 9B: Internationalisering integreren in opleiding

S	Internationalisering is geïntegreerd in het opleidingsprogramma van de Lerarenopleiding Basisonderwijs.
M	Op verschillende momenten in het opleidingsprogramma zal de student de internationale

dimensie van het onderwijs ervaren. Er is een doorgaande lijn gecreëerd, die bestaat uit de module internationalisering en diverse andere modules met een internationaal karakter. Om een internationale dimensie te realiseren wordt ingezoomd op de volgende drie elementen van internationalisering: het bestuderen van verschillende internationale (Engelstalige) bronnen, het verdiepen in de Engelse taal en het verkennen van de culturele diversiteit binnen en buiten het onderwijs. Naast deze drie elementen zal de studenten zich tijdens de module internationalisering ook richten op aspecten als het samenwerken met leraren en onderwijsdeskundigen in het buitenland (met behulp van multimedia), het ontwikkelen van een eigen visie op internationalisering, de leerling als wereldburger en de leraar als wereldburger. Studenten zijn daarin vrij om buitenlandervaring op te doen in de vorm van een stage.

- A** Buitenlandse invloeden zijn niet meer weg te denken uit onze maatschappij. De toekomstige generatie leerlingen moet voorbereid worden op de internationale samenleving en het wereldburgerschap. Leraren vervullen hierbij een voorbeeldrol. Zij zullen met behulp van multimedia de wereld in de klas moeten halen en de leerling in aanraking moeten brengen met andere culturen, gebruiken, tradities, zienswijzen enz. Zij zullen leerlingen inzicht moeten verschaffen in internationale verhoudingen en wederzijdse afhankelijkheid. Zij zijn er mede voor verantwoordelijk dat de leerlingen het besef krijgen dat de wereld aan hun voeten ligt. Kansen moeten worden aangegrepen en gezamenlijke verantwoordelijkheden moeten worden genomen.

- R** Internationalisering maakt deel uit van verschillende opleidingsmodulen die in de drie opleidingsfasen staan geprogrammeerd.

Het gebruik van internationale bronnen

- Bijlage 8.1: Leer- en toetsplan Onderwijskunde (thema 1)
- Bijlage 5.2: Leer- en toetsplan Internationalisering
- Bijlage 5.3: Leer- en toetsplan Afstudeeronderzoek

Verdieping in de Engelse taal

- Taal – Engels (thema 5) zal in 2014 gereed zijn.

Culturele diversiteit en wereldburgerschap:

- In de module Taal - inhoud & didactiek 3 die in 2014 gereed zal zijn, is er aandacht voor NT2-onderwijs.
- In de module Vakintegratie die in 2014 gereed zal zijn, zal er nadrukkelijk aandacht zijn voor cultuureducatie.
- In de module OJW - geestelijke stromingen die in 2014 gereed zal zijn, zal er nadrukkelijk aandacht zijn voor religie en cultuur.
- In de module Onderwijskunde – passend onderwijs die in 2014 gereed zal zijn, zal er nadrukkelijk aandacht zijn voor intercultureel onderwijs.

Internationalisering (algemeen):

- Bijlage 5.2: Leer- en toetsplan internationalisering (thema 7)

- T** De modules van thema 1 t/m 4 en de module internationalisering zijn reeds ontwikkeld. De overige modules volgen in 2014.

10. Voorwaarde 10: Aanbod keuzemodulen

10.1 Analyse van de voorwaarde

De voorwaarde die wordt gesteld:

Er dienen in het specialisatiethema 7E keuzemogelijkheden geboden worden die rechtstreeks gekoppeld zijn met het beroepsprofiel van de leraar basisonderwijs.

De oorspronkelijke keuzemodulen die beschreven staan in het beroeps- en opleidingsprofiel hebben te weinig raakvlakken met het beroep van leraar basisonderwijs. Zo werden er voorbeelden genoemd als leidinggeven, het starten van een onderneming, verdieping in de Engelse taal, psychologie en persoonlijkheidsleer. Op de verdieping in de Engelse taal na is het keuzepalet van de modules niet toereikend voor het beroepsprofiel van een leraar basisonderwijs. De maatregelen moeten ervoor zorgen dat er een duidelijke verbinding ontstaat met het beroepsprofiel.

10.2 Genomen maatregelen

Om tegemoet te komen aan de tiende voorwaarde zijn de volgende maatregelen genomen:

Maatregel 10: Er is een aanbod van keuzemodulen in Thema 7 die aansluiten bij het beroepsprofiel van de leraar basisonderwijs.

10.3 Verantwoording

Het opleidingsprogramma zal voortdurend moeten inspelen op de breedte en veelzijdigheid van het lerarenberoep. De scholen waar afstudeerders terechtkomen, kunnen erg van elkaar verschillen en de beroepsomstandigheden verschillen van dag tot dag. Daarnaast heeft elke student zijn eigen kwaliteiten, interesses en leervoorkeuren. Het curriculum biedt daarom mogelijkheden voor profilering. Dit gebeurt met name in thema 7 en tijdens de afstudeerfase. Het NVAO-panel merkt terecht op dat de keuzemogelijkheden die geboden worden in de module LOI Verdieping (4 EC) onvoldoende verbonden zijn met het beroepsprofiel van de leraar basisonderwijs. De projectleider en de programmaleider van Lerarenopleiding basisonderwijs hebben daarom in samenspraak enkele keuzemodulen geselecteerd die verantwoord worden vanuit het beroepsprofiel van de leraar basisonderwijs.

De module LOI Verdieping vormt niet de enige specialisatiemogelijkheid voor studenten. Zoals eerder aangegeven staat het gehele thema 7 in het teken van specialisatie. Zo maakt de student in dit thema een keuze voor het jongere of het oudere kind. Er zijn tien studiepunten gereserveerd voor deze leeftijdsspecialisatie. Studenten die zich specialiseren in het jonge kind zullen de modules Taal en Rekenen volgen die afgestemd zijn op het jongere kind. De andere studenten volgende de modules Taal en Rekenen die afgestemd zijn op het oudere kind. Zowel voor taal als voor rekenen zullen er in thema 7 dus twee verschillende modules ontwikkeld worden. Daarnaast maken de modules vakprofilering en internationalisering deel uit van dit thema. Beide modules bieden veel keuzevrijheid aan studenten voor wat betreft de invulling ervan. Zo specialiseert de student zich tijdens de module vakprofilering in een profieldeel naar keuze dat hoort bij een van de kennisbases. Elke student maakt hier zijn eigen keuze op basis van zijn specialisatiewensen. Voor de module internationalisering diept elke student een zelf gekozen onderwerp uit vanuit internationaal perspectief. Ook hiermee kan hij zich onderscheiden ten opzichte van andere studenten.

Met deze onderwijsinhoudelijke keuzes heeft de LOI Hogeschool in haar ogen een volwaardig keuzeprogramma gecreëerd dat recht doet aan de diversiteit van het beroep.

10.4 Uitwerking maatregelen

Maatregel 10: Samenstelling aanbod keuzemodulen

S	Alle keuzemodulen die aangeboden worden in het kader van de LOI verdieping hebben een duidelijke verbinding met het beroepsprofiel van de leraar basisonderwijs. De keuzemodulen bieden studenten te mogelijkheid om zicht te profileren op een onderdeel van dit beroep.

M	De volgende keuzemodulen zijn ondergebracht binnen de LOI verdieping: - o Het speciaal onderwijs - o Language skills (Engels voor gevorderden) - o Media pedagogiek - o Onderwijskwaliteit - o Omgaan met adolescenten - o Toetsontwikkeling - o Literatuur en fictie De studiebelasting van elke keuzemodule is 4ec. De student kiest een van de voorgaande modules.
A	Keuzemodulen die deel uitmaken van het opleidingsprogramma van de Lerarenopleiding basisonderwijs moeten een sterke relatie hebben met het beroepsprofiel. Wanneer studenten keuzes kunnen maken waarmee ze zich onderscheiden van anderen, versterken ze hun positie op de arbeidsmarkt. Ook komen ze op deze manier meer te weten over hun eigen interessegebieden, kwaliteiten en onderwijskundige voorkeuren. LOI Hogeschool ziet het keuzemodulen aanbod in thema 7 als instrument om met haar opleidingsprogramma flexibel in te kunnen blijven spelen op veranderingen in de maatschappij en het onderwijsveld. Op die manier kunnen relatief eenvoudig nieuwe modules aan het opleidingsaanbod worden toegevoegd. Uiteraard zal dit alleen gebeuren nadat deze nieuwe keuzemodulen getoetst zijn aan het beroepsprofiel.
R	De maatregel is doorgevoerd in verschillende opleidingsdocumenten: - Bijlage 4.1: Beroeps- en opleidingsprofiel (paragraaf §7.2) De keuzemodules zullen in 2014 ontwikkeld worden. Enkele modules worden ook ingezet in de Lerarenopleiding Voortgezet Onderwijs Talen.
T	2014

11. Overzicht bijlagen

Voorwaarde	Maatregel	Bijlage
1. Vaardighedenonderwijs	1A: Leerlijn Vaardigheden	1.1: Vaardighedenleerlijn vakdidactische bekwaamheid 1.2: Vaardighedenleerlijn pedagogische bekwaamheid 1.3: Vaardighedenleerlijn professionele en collegiale bekwaamheid 1.4: Invulling contactdagen
	1B: Kader invulling stage-uren	1.5: Ontwikkeldocument Portfolio (§ 4) 1.6: Praktijkhandleiding Student 1.7: Praktijkhandleiding Stagementor
2. Kwaliteitsborging beoordeling werkplek	2A: LOI cursus 'Bekwaam mentorschap'	2.1: Leer- en toetsplan 'Bekwaam mentorschap'
	2B: Informatievoorziening stagementoren	1.7: Praktijkhandleiding Stagementor
	2C: Toezicht uitvoering mentorschap	2.2: Sjablonen praktijkbegeleiding
	2D: Inrichting stagebureau	n.v.t.
3. Kwaliteitsborging werkplek en stagementor	3A: Kwaliteitseisen werkplek en stagementor	3.1: Formulier 'Inbreng werkplek'
	3B: Praktijkovereenkomst	3.1: Praktijkovereenkomst (onderdeel van formulier 'Inbreng werkplek')
	3C: Informatiesysteem netwerk stagescholen	3.1: Formulier 'Inbreng werkplek'
	3D: Kader invulling stage-uren	1.5: Ontwikkeldocument Portfolio (§ 4) 1.6: Praktijkhandleiding Student
4. Brede ervaring werkveld	4A: Variatie in werkplek	1.5: Ontwikkeldocument portfolio (§2)
	4B: Variatie in soorten onderwijs	4.1: Beroeps- en opleidingsprofiel (§ 7.2) 1.1: Vaardighedenleerlijn vakdidactische bekwaamheid 1.2: Vaardighedenleerlijn pedagogische bekwaamheid 1.3: Vaardighedenleerlijn professionele en collegiale bekwaamheid
5. Kennis van onderwijsbronnen	5A: Toegang tot onderwijsbronnen	5.1: Regelingen schoolleverancier 3.1: Praktijkovereenkomst (onderdeel van formulier 'Inbreng werkplek') 1.4: Overzicht invulling contactdagen
	5B: Borging informatievaardigheden	1.1: Vaardighedenleerlijn vakdidactische bekwaamheid 1.2: Vaardighedenleerlijn pedagogische bekwaamheid 1.3: Vaardighedenleerlijn professionele en collegiale bekwaamheid 1.4: Overzicht invulling contactdagen 5.2: Leer- en toetsplan Internationalisering

		5.3: Leer- en toetsplan Afstudeeropdracht
6. Gedeelde visie	6A: Samenhang thema's en PI-opdrachten	6.1: Het script voor introducties
	6B: Borgen van de opleidingsvisie	6.2: Functieomschrijvingen ontwikkelaar en docent 6.3: Beleid externe medewerkers 6.4: Voorbeeld nieuwsbrief voor docenten 6.5: Samenstelling Beroepenveldcommissie (Bvc)
7. Aanpassing OER	7A: Toetsing Taal en Rekenen (thema 1)	7.1: OER Lerarenopleiding Basisonderwijs
	7B: Omschrijving afstudeeropdracht	7.1: OER Lerarenopleiding Basisonderwijs 5.3: Leer- en toetsplan Afstudeeropdracht
8. Studievolvergord	8: Duidelijkheid over studievolvergord	4.1: Beroeps- en opleidingsprofiel (paragraaf §4) 1.5: Ontwikkeldocument Portfolio (paragraaf §3)
9. Internationalisering	9A: Ontwikkeling module internationalisering	5.2: Leer- en toetsplan Internationalisering
	9B: Internationalisering integreren in opleiding	8.1: Leer- en toetsplan Onderwijskunde (thema 1) 5.2: Leer- en toetsplan Internationalisering 5.3: Leer- en toetsplan Afstudeeronderzoek
10. Aanbod keuzemodulen	10: Samenstelling aanbod keuzemodulen	4.1: Beroeps- en opleidingsprofiel (§7.2.)

De volgende tabel verwijst naar de bijlagen met het curriculum vitae van externe experts, die betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van deze maatregelen.

Naam	Functie	Bijlage
Duit, A.	Extern vakdeskundige	9
Hermans, J.	Extern vakdeskundige	
Kamphuis, H.	Extern vakdeskundige	
Lanen, B. van	Programmaleider	
Noorlandt, J.	Extern vakdeskundige	
Timmermans, M.	Extern vakdeskundige	
Van der Hulst- Verboon, A.	Extern vakdeskundige	
Verkerk-Schneider, J.	Externe projectuitvoerder	
Wassenberg, R.	Extern vakdeskundige	

1.1: Vaardighedenleerlijn vakdidactische bekwaamheid

De vaardighedenleerlijn voor de vakdidactische bekwaamheid in het opleidingsprogramma van de lerarenopleiding basisonderwijs

De verwerving van vakdidactische vaardigheden is verweven door heel het programma zoals weergegeven in het schema in dit document.

Genomen maatregel:

De verwerving en borging van de vakdidactische vaardigheden in het programma verloopt als volgt:

- de vaardigheid wordt getraind tijdens de modules (oefenopgaven, contactdagen);
- de vaardigheid wordt gedemonstreerd en beoordeeld (inzendopgaven, examens);
- de vaardigheid wordt geoefend in de praktijk (vrije stageruimte);
- de vaardigheid wordt gedemonstreerd en beoordeeld (logboek + Praktijkintegratie-opdrachten).

In elk van onderstaande modules worden de vakdidactische vaardigheden getraind d.m.v. **oefenopgaven** waarin de student de geleerde theorie toepast. Een (voorbeeld)uitwerking kan de student zelf vergelijken met zijn eigen uitwerking. Oefenopgaven kunnen o.a. casusvragen zijn, opgaven n.a.v. een **digitaal hoorcollege** (video in de digitale leeromgeving waarin de docent een college geeft), opgaven n.a.v. een video van bijv. leraar24.

Verder zijn er bij verschillende modules **contactdagen** in het programma opgenomen om de vaardigheden te trainen, daar waar dit niet (alleen) op afstand mogelijk is.

Vervolgens demonstreert de student middels examens en/of **inzendopgaven** de geoefende vaardigheden. Deze worden door de docent van feedback voorzien en beoordeeld met een cijfer.

Bij de modules Praktijkintegratie (=stage) traint de student zijn vaardigheden in de praktijk en wordt hij hierop uiteindelijk ook beoordeeld middels zijn **logboek** en de **PI-opdrachten**. In het logboek geeft de student aan welke invulling hij gegeven heeft aan de vrije stageruimte. Dit logboek wordt door de stagementor beoordeeld. Zie voor meer informatie het Ontwikkeldocument Portfolio. De PI-opdrachten worden door de LOI-docent beoordeeld.

In het volgende schema is opgenomen waar in het programma er invulling gegeven is aan het vaardighedenonderwijs in de vorm van examens, inzendopgaven, contactdagen en PI-opdrachten.

Propedeusefase: In de propedeuse oriënteert de student zich op het pedagogische aspect van het vak en het toekomstige beroep als leraar. De student gaat aan de slag op zijn stageschool waarbij hij niet alleen observeert, maar ook assisteert bij het onderwijs. Hij werkt samen en draait mee op klassenniveau.			
T	Module	Beschrijving	Borging
2	Onderwijskunde – lesgeven (5 EC)	<i>Oefenopgaven</i> o.a. - opdrachten voor leerlingen bij een lesonderwerp formuleren op de verschillende niveaus van de taxonomie van Bloom - SMART doelstellingen formuleren bij lessen - aan de hand van een casus de voorkennis van leerlingen achterhalen - aan de hand van een case de inleiding, kern en afsluiting van een les formuleren - overwegingen geven voor lesmethodekeuze n.a.v. onderzoek op het leermiddelenplein van de SLO - leerstijlen koppelen aan geschikte opdrachten <i>Inzendopgave 1</i> - onderwijs voorbereiden: De student schrijft een artikel met als thema leerdoelen en de beginsituatie. - onderwijs voorbereiden: De student formuleert leerdoelen en schat de beginsituatie in aan de hand van een casus. <i>Inzendopgave 2</i> onderwijs leren organiseren: De student maakt een lesvoorbereiding n.a.v. een casus en past hierbij het directe instructiemodel toe. <i>Inzendopgave 3</i> Onderwijs uitvoeren: De student kan verschillende werkvormen koppelen aan voorbeeldlessen. Hij gaat na welke werkvorm zicht het beste leent voor bepaalde leerinhouden en motiveert dit. <i>Inzendopgave 4</i> Eindopdracht: De student ontwerpt een lessenserie van twee lessen n.a.v. een casus. <i>Contactdag (1 dagdeel)</i> - Het ingevulde lesvoorbereidingsformulier van inzendopgave 2 wordt besproken, studenten geven elkaar feedback. - Studenten ervaren verschillende werkvormen aan de hand van opdrachten. - Studenten maken kennis en doen ervaring op met digitale leermiddelen.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent. Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.

2	Taal – Inhoud en didactiek 1 (5 EC)	<i>Oefenopgaven</i> o.a. - Ervaren hoe het is om met onbekende woorden en begrippen geconfronteerd te worden. De student raadt de betekenis van niet bestaande woorden. - Video bekijken en analyseren welke woorden en begrippen voor de ll. in de video nodig zijn de uitleg te begrijpen. - Omgaan met vragen. De student formuleert vragen bij een lesonderwerp die hij in kan zetten als didactisch middel. - Feedback geven aan een collega op middels een casus. - Beschrijven hoe je spreekwoorden in de les zou kunnen gebruiken. <i>Inzendopgave 1</i> - De student vergelijkt vier woordvelden en geeft aan welke acties in een les nodig kunnen zijn om het verschil in (voor)kennis tussen leerlingen te verminderen. - De student legt uit wanneer een bijvoeglijk naamwoord vervoegd moet worden en wanneer niet. - De student legt vast en onderbouwt in welke fase van de taalontwikkeling, taaluitingen van drie verschillende kinderen zich bevinden. <i>Inzendopgave 2</i> - De student bepaalt aan de hand van een fragment het kerndoel, het tussendoel en het beheersingsniveau van een taalactiviteit. Hij beantwoordt vragen over het taalgebruik van de kinderen. - De student analyseert een gesprek door vragen te beantwoorden. - De student leest een prentenboek voor en neemt dit op.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
2	Rekenen – Inhoud en didactiek 1 (5 EC)	<i>Oefenopgaven</i> o.a. - Aan de hand van video's bij de methodesite leerlingen observeren, nagaan waar hun evt. denkfouten of juist voorsprongen liggen en hierop in kunnen spelen. - Rekenopdrachten bedenken en hierin op verschillende niveaus kunnen differentiëren. <i>Inzendopgave 1</i> - De student beschrijft een bestaand lesidee over getalbegrip en koppelt deze aan kerninzichten. De student kan differentiëren: hij past het lesidee aan voor zwakkere en sterkere leerlingen. - De student beschrijft een bestaand lesidee over het tientallig stelsel en koppelt deze aan kerninzichten.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

		- De student verzamelt voorwerpen met een rechthoekstructuur en bedenkt daar een lesidee bij voor leerlingen van groep 3, 4 of 5. <i>Inzendopgave 2</i> - De student dient een les over verhoudingen uit een rekenmethode te koppelen aan kerninzichten en hierbij aan te geven hoe de leraar kan differentiëren en de les kan uitbreiden. Ook geeft de student uitleg over gelijkvormigheid van driehoeken op het niveau van groep 7/8. - De student bedenkt drie testvragen of observatiepunten waarmee is vast te stellen hoe ver een kind is op het kerninzicht 'breuken ontstaan uit verdeelsituaties'. Hij beschrijft hoe dit kerninzicht in een rekenmethode aan bod komt. - De student speelt het 'naderspel' met iemand uit zijn omgeving en beschrijft welke strategieën daarbij ingezet worden. Hij beschrijft in hoeverre deze strategieën zouden passen bij leerlingen van groep 3 en van groep 8. - De student beschrijft voor- en nadelen van het cirkelmodel of cirkeldiagram voor gebruik bij het onderwijs in procenten in de bovenbouw. Ook geeft hij aan in welke les een cirkeldiagram of procentstrook het beste gebruikt kan worden. <i>Inzendopgave 3</i> - De student maakt een overzicht van referentiematen en hun objectieve maten met behulp van afbeeldingen. - De student maakt foto's van meetkundige vormen in het dagelijks leven. <i>Inzendopgave 4</i> - De student bedenkt voorbeelden bij kerninzichten. - De student formuleert zijn mening n.a.v. artikelen over kerninzichten.	
2	OJW (5 EC)	<i>Oefenopgaven</i> o.a. - Informatie zoeken voor een les bij een maatschappelijk onderwerp, informatie beoordelen op onafhankelijkheid en betrouwbaarheid - Verschillende manieren bedenken om stof aan leerlingen over te brengen. - Voor- en nadelen van doeopdrachten in de klas overwegen. - Opdrachten voor leerlingen zelf uitproberen. - Bedenken hoe je kunt inspelen op de voorkennis en belevingswereld van kinderen. <i>Inzendopgave 2</i> De student bereidt een les voor waarin hij de vier vakken integreert tot één vakgebied. In zijn les	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

		maakt hij gebruik van het digibord.	
2	Kunsteducatie – inleiding (5 EC)	<i>Oefenopgaven</i> o.a. - Filmpjes van lessen observeren en analyseren. - Een lesopstelling maken voor een les beeldende vorming - Klein onderzoek naar o.a. differentiatie en mediagebruik in de les <i>Inzendopgave 2</i> De student bekijkt een filmpje van een les muziek. Hij beschrijft de rol van de leerkracht en de leerling. Ook geeft hij aan wat hij zelf anders zou doen als hij de leerkracht zou zijn. <i>Inzendopgave 3</i> De student bekijkt een filmpje van een les dans en drama. Hij beschrijft de rol van de leerkracht en de leerling. Ook geeft hij aan wat hij zelf anders zou doen als hij de leerkracht zou zijn. <i>Inzendopgave 5</i> De student ontwerpt een lessenserie voor beeldend onderwijs.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
2	Praktijkintegratie – lesgeven (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 1</i> De student voert een lesobservatie uit en beschrijft dit in een verslag. <i>PI-deelopdracht 2</i> De student interviewt een leerkracht over o.a. instructie, leermiddelen, differentiatie en werkvormen. <i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stageactiviteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de vakdidactische vaardigheden.	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent. Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.
Hoofdfase: In de hoofdfase maakt de student een verdieping in het oefenen van de vaardigheden. Hij maakt de stap van het assisteren naar het zelf verzorgen van lessen, eerst onder begeleiding en later meer zelfstandig. Hij werkt samen en draait mee op klas- en schoolniveau.			
T	Module	Beschrijving	Borging
3	Onderwijskunde - de groep in beweging (5 EC)	<i>Oefenopgave</i> Samenwerkend leren stimuleren: De student beschrijft verschillende manieren om de samenwerking en interactie tussen leerlingen te stimuleren n.a.v. een bestaande lesbeschrijving.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer.

3	Taal – inhoud & didactiek 2 (5 EC)	<i>Oefen- en inzendopgaven</i> - Beginnende geletterdheid: De student beschrijft lesactiviteiten waarmee vaardigheden die deel uitmaken van de elementaire leeshandeling gestimuleerd kunnen worden. - Beginnende geletterdheid: De student analyseert een leesles in leerjaar 3 uit een bestaande lesmethode en relateert deze aan de didactiek van de beginnende geletterdheid. - Voortgezet technisch lezen: De student experimenteert met online toepassingen en werkvormen waarmee het leestempo kan worden getraind. - Voortgezet technisch lezen: De student beschrijft een didactische opbouw voor een les melodisch lezen aan de hand van een voorbeeldtekst. - Begrijpend lezen: De student beschrijft lesactiviteiten waarbij hij leesstrategieën aanbiedt (in relatie tot een context) aan de hand van het directe instructiemodel. - Stellen: De student analyseert een stelles uit een bestaande lesmethode aan de hand van een didactisch model voor stelonderwijs en verrijkt deze waar nodig. - Spelling: De student voert een methodevergelijking uit om zicht te krijgen op de overeenkomsten en verschillen in spellingdidactiek die worden gehanteerd.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		<i>Schriftelijk examen</i> Het examen bevat een aantal opdrachten waarbij de student zich moet verplaatsen in een fictieve onderwijssituatie gericht op de vakdidactiek van de taaldomeinen beginnende geletterdheid, voortgezet technisch lezen, begrijpend lezen, stellen en jeugdliteratuur. De student dient te verwoorden hoe hij als leraar zou handelen in deze casussen. De vragen zijn zowel gericht op werk van leerlingen als beschrijvingen van leraargedrag in een specifieke situatie.	Het schriftelijk examen wordt beoordeeld door de vakdocent.
3	Het jonge kind (5 EC)	<i>Oefen- en inzendopgaven</i> - Ontwikkelingsmateriaal uitproberen: De student maakt een praktische beschrijving (voorzien van visualisaties) van verschillende ontwikkelingsmaterialen voor kleuters. Hij geeft aan op welke wijze het materiaal de ontwikkeling van kleuters stimuleert en wat volgens hem de voor- en nadelen zijn van het materiaal. - Een hoek ontwerpen: De student maakt een ontwerp voor de inrichting van een themahoek. Naast een praktische beschrijving van de materialen in de hoek geeft de student aan hoe de leerkracht een kind kan begeleiden bij het werken en spelen in de hoek. - Voorbeeldcasus: Studenten geven aan op welke wijze ze het spel van leerlingen in een	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

		voorbeeldcasus kunnen begeleiden. - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende videofragmenten op leraar 24 en reflecteert op het handelen van de leraar. Mogelijke onderwerpen: - o Spelstimulering - o Alledaags rekenen met kleuters - o Kleuters spelen in hoeken - o Kleuters moeten kleuter blijven - In gesprek: De student neemt een gesprek op dat hij voert met een kleuter. Hij analyseert zijn pedagogische handelen tijdens het gesprek op basis van de theorie in het handboek van de module.	
3	Bewegingsonderwijs (5 EC)	<i>Oefen- en inzendopgaven</i> - De leerlijn visualiseren: De student demonstreert de verschillende beweegthema's van de twaalf leerlijnen voor groep 1/2 aan de hand van zelf vervaardigde foto's/tekeningen van een kind (of de student zelf) in bewegingssituaties. - Lesvoorbereiding met getekende lesopstelling: De student oefent het maken van een lesvoorbereiding, waarbij hij rekening houdt met veiligheid en verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen. - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende videofragmenten op leraar 24 en reflecteert op het handelen van de leraar. Hierbij moet gedacht worden aan de volgende onderwerpen: - o Kleuters bewegen in de speelzaal - o Motoriek inzetten bij zaakvakken - o Speelbegeleiding op het schoolplein	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		<i>Contactdag (2 dagdelen)</i> Tijdens de contactdag oefent de student verschillende spel- en beweegvormen voor leerlingen in de groepen 1 en 2. De student leert de beweegbekwaamheid bij leerlingen te vergroten binnen de twaalf leerlijnen: balanceren, klimmen, zwaaien, over de kop gaan, springen, hardlopen, mikken, jongleren, doelspelen, tikspelen, stoeien, spelen, bewegen op muziek. Tijdens de oefeningen staat het aanleren van het bewegen, het zorgen voor veiligheid en het differentiëren centraal.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
		<i>Schriftelijk examen</i> Het examen bevat naast kennis vragen een aantal toepassingsvragen waarbij de student zich moet verplaatsen in een fictieve onderwijssituatie. De student dient te verwoorden hoe hij als leraar zou handelen. De vragen hebben betrekking op de volgende onderdelen van de module: - Manieren om bewegen (aan) te leren	Het schriftelijk examen wordt beoordeeld door de vakdocent.

		- Manieren om te differentiëren binnen de beweegthema's - Zorgen voor veiligheid - Manieren om het bewegen buiten de lessen bewegingsonderwijs te stimuleren	
3	Handschriftonderwijs (5 EC)	<i>Oefen- en inzendopgaven</i> - Schrijfproducten beoordelen: De student geeft feedback op schrijfproducten van leerlingen - Eigen schrijfvaardigheid: De student levert zelf foto's van schrijfproducten aan in verbonden en onverbonden schrift, waarmee hij zijn eigen vaardigheid oefent. - Werkhouding beoordelen: De student geeft feedback op de werkhouding van (gefotografeerde) leerlingen die bezig zijn met schrijven of typen. - Voorbeeldcasussen. De student demonstreert hoe hij kinderen kan begeleiden in hun schrijfproces, zowel bij het schrijven met de pen als bij het schrijven met het toetsenbord. <i>Contactdag (1 dagdeel)</i> Tijdens de contactdag oefent de student zijn eigen schrijfvaardigheid aan de hand van diverse werkvormen. <i>Praktijkexamen</i> Tijdens het praktijkexamen wordt de student beoordeeld op zijn eigen schrijfvaardigheid in verbonden en onverbonden schrift dat hij demonstreert op een whiteboard of digibord.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent. Aanwezigheid op de contactdag is niet verplicht. Het praktijkexamen wordt beoordeeld door de vakdocent.
3	Praktijkintegratie – lesgeven (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 3</i> De student verzorgt per vakgebied (taal, schrijven en bewegingsonderwijs) minimaal een lesactiviteit die hij voorbereidt, uitvoert en evalueert. Alhoewel bij de toetsing met name de pedagogische bekwaamheid centraal staat, oefent de student met het uitvoeren van deze opdracht ook zijn vakdidactische bekwaamheid. <i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de vakdidactische vaardigheden.	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent. Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.
4	Onderwijskunde - leerlijnen en opbrengsten (5 EC)	<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> - Een leerlingvolgsysteem¹ leren gebruiken: De student analyseert de resultaten van een fictieve groep leerlingen op een methodeonafhankelijke toets en vergelijkt deze met eerdere afnamen. - Toetssoftware voor methodegebonden toetsen leren gebruiken: De student analyseert de resultaten van een fictieve groep leerlingen op een methodeafhankelijke toets.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.

¹ Bijvoorbeeld www.parnassys.net

		- Zelf toetsen maken: Hoe pak je dit aan?	
		<i>Oefen- en inzendopgaven</i> - Interpretieren van rapportages: - o De student interpreteert een leerlingrapport n.a.v. de Cito-eindtoets. - o De student interpreteert een leerlingrapport n.a.v. de afname van het drempelonderzoek. - o De student interpreteert een schoolrapport n.a.v. de afname van de Cito-eindtoets. - o De student interpreteert een inspectierapport en formuleert de belangrijkste aandachtspunten voor deze school. - De student ontwikkelt meerdere kleine toetsen naar aanleiding van casussen over leraren die bepaalde kennis, vaardigheden- en attitudes willen meten. De student past hierbij verschillende gesloten en open toetsvormen toe.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
4	Taal - inhoud & didactiek 3 (4 EC)	<i>Oefen- en inzendopgaven</i> - Taalvaardigheden meten: De student ontwikkelt meerdere kleine toetsen waarmee hij zicht krijgt op de mate waarin een leerling bepaalde taalvaardigheden beheerst. De toetsen hebben betrekking op taalvaardigheden in verschillende leerjaren. - Educatieve toepassingen: De student probeert verschillende online toepassingen uit die ingezet zouden kunnen worden t.b.v. het taalonderwijs. Bij een aantal van deze toepassingen geeft hij aan welke taalvaardigheden een leerling moet bezitten om zelfstandig deze toepassing te kunnen gebruiken. - Leerlijn taalbeschouwing: De student analyseert een lesmethode en brengt in kaart hoe een bepaald onderdeel van de leerlijn taalbeschouwing wordt opgebouwd. Hij presenteert dit aan de hand van voorbeeldopdrachten per leerjaar. - Instructievideo's: De student neemt drie instructievideo's op waarin hij een taalinstructie verzorgt voor drie verschillende leerjaren gericht op de leerlijn taalbeschouwing. Deze opdracht kan gekoppeld worden aan de opdracht hiervoor (leerlijn taalbeschouwing). - Jeugdliteratuur: De student leest drie kinderboeken voor verschillende leeftijden en bedenkt activiteiten m.b.t. deze boeken waarmee hij het leesplezier bij leerlingen kan	De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

		vergroten. - Prentenboeken: De studenten bekijken verschillende prentenboeken en bedenken een onderwijsactiviteit bij een van deze boeken.	
		<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> Informatievaardigheden taal: Leermiddelen bestuderen: - De studenten krijgen inzicht in actuele en veelgebruikte taalmethoden in het Nederlandse basisonderwijs. - De studenten verdiepen zich in een tweetal taalmethoden en maken een vergelijking tussen de doorgaande lijnen van de beide lesmethoden. Ze leggen de verschillen en overeenkomsten vast in de gehanteerde opbouw. Ze richten zich hierbij op het taaldomein taalbeschouwing.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
4	Rekenen - inhoud & didactiek 2 (4 EC)	<i>Oefen- en inzendopgaven</i> - Concretiseren van de leerlijn: De student presenteert onderdelen van de leerlijn rekenen in de vorm van voorbeeldrekenopdrachten met hieraan toegevoegd een stap voor stap beschrijving van de wijze waarop de leraar de rekenopdracht in de klas kan introduceren / uitleggen. Voor elke jaargroep van groep 1 t/ m 8 werkt de student twee verschillende soorten rekenopdrachten uit. - Rekenweb: De student probeert verschillende rekenwebtoepassingen uit. Bij een aantal van deze toepassingen geeft hij aan welke rekenvaardigheden een leerling moet bezitten om zelfstandig deze toepassing te kunnen gebruiken. - Rekenopdracht positioneren op de leerlijn: De student krijgt een rekenopdracht te zien uit een lesmethode voor het basisonderwijs. Hij geeft voorbeelden van rekenopdrachten die vlak voor en na deze rekenopdracht op de leerlijn zijn gepositioneerd.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

		<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> Informatievaardigheden rekenen: Leermiddelen bestuderen: - De studenten krijgen inzicht in actuele en veelgebruikte rekenmethoden in het Nederlandse basisonderwijs. - De studenten vergelijken de doorgaande lijn van een of meerdere rekendomeinen binnen twee veelgebruikte rekenmethoden in het basisonderwijs. Ze leggen de verschillen en overeenkomsten vast.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
4	OJW – natuur & techniek (4 EC)	<i>Oefenopgaven</i> - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 en schooltv beeldbank over onderwijs in natuur & techniek. Mogelijke voorbeelden van video's: - o Educatieve schooltuin - o Onderzoekend leren; theorie en praktijk - o Techniek verankerd in curriculum - Educatieve toepassingen: De student experimenteert met diverse online toepassingen die gebruikt kunnen worden voor het onderwijs in Natuur & Techniek op de basisschool. <i>Inzendopgaven</i> - De student analyseert een bestaande les uit een lesmethode en relateert deze aan de vakdidactische uitgangspunten van het natuuronderwijs. - De student ontwerpt een les volgend de didactiek van het onderzoekend en ontwerpend leren.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> Tijdens de contactdag ervaart de student het onderwijs in natuur & techniek in de praktijk. Hij oefent en leert hoe hij verschillende werkvormen en materialen kan inzetten in zijn lessen.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
		<i>Schriftelijk examen</i> Het schriftelijk examen richt zich zowel op de vakinhoudelijke als de vakdidactische aspecten van het natuur- en techniekonderwijs.	Het schriftelijk examen wordt beoordeeld door de vakdocent.

4	OJW – geschiedenis (4 EC)	<i>Oefenopgaven</i> - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 en schooltv beeldbank over geschiedenisonderwijs. Mogelijke voorbeelden van video's: - o Historisch besef - o Betekenisvol lesgeven over WOII - o Een interactieve tijdlijn in de klas - Educatieve toepassingen: De student experimenteert met diverse online toepassingen die gebruikt kunnen worden voor het geschiedenisonderwijs op de basisschool. <i>Inzendopgaven</i> - De student analyseert een bestaande les uit een lesmethode en relateert deze aan de vakdidactische uitgangspunten van het geschiedenisonderwijs (kernconcepten, leerstofordening en contexten). - De student ontwerpt een canon (in de vorm van een prezi of timeline) met voorbeelden van lokale geschiedenis voor de tien tijdvakken in zijn eigen woonomgeving. In de canon licht hij toe hoe deze voorbeelden gebruikt zouden kunnen worden in het onderwijs.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		<i>Schriftelijk examen</i> Het schriftelijk examen richt zich zowel op de vakinhoudelijke als de vakdidactische aspecten van het aardrijkskundeonderwijs.	Het schriftelijk examen wordt beoordeeld door de vakdocent.
4	Kunsteducatie – dans en drama (4 EC)	<i>Oefenopgave</i> Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over dans en drama. Hij gaat na in hoeverre de voorbeelden te integreren zijn in zijn eigen onderwijs. Mogelijke voorbeelden van video's: - o Drama en taal in de klas - o De groep 8 musical; tips & trucs - o Lekker swingen op school - o I can(t) dance methodiek <i>Inzendopgave</i> De student ontwikkelt een ideeënboek met lesactiviteiten voor dans (met de deelgebieden dansen, beschouwen, ontwerpen & vormgeven, choreograferen, presenteren) en drama (met de deelgebieden spelen, beschouwen, ontwerpen & vormgeven, regisseren, presenteren) waarbij hij verwijst naar het MVB-model.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		<i>Contactdag (2 dagdelen)</i> De student oefent methodische vaardigheden van dans (het lichaam als instrument, dansaspecten en danskwaliteiten) en van drama (het lichaam als instrument en de basis spelelementen) waarbij er koppelingen gemaakt worden naar de onderwijspraktijk.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
4	Praktijkintegratie –	<i>PI-deelopdracht 2</i>	De beroepsproducten

	leerlijnen en opbrengsten (5 EC)	De student verzorgt een lessenserie of lesproject die hij voorbereidt, uitvoert en evalueert. Het lesontwerp bestaat uit (minimaal vier) lessen die op elkaar voortbouwen en gericht zijn op een deelonderwerp binnen het vakgebied taal, rekenen, natuur & techniek, geschiedenis of dans & drama. Bij het ontwikkelen van de lessenserie maakt de student gebruik van relevante informatie over de leerbehoeften van de leerlingen (toetsgegevens, notities van de stagementor, beoordelingen van schriftelijk werk, observaties enz.). <i>PI-deelopdracht 3</i> De student ontwikkelt zelf een toets waarmee hij nagaat of leerlingen bepaalde leerdoelen bereikt hebben. De opdracht richt zich zowel op het ontwikkelen, het afnemen als analyseren van de toets(resultaten). <i>PI-deelopdracht 4</i> De student verzorgt minimaal vier lesactiviteiten voor de vakgebieden taal, rekenen, natuur & techniek, geschiedenis en/of dans & drama die hij voorbereidt, uitvoert en evalueert.	(uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent.
		<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de vakdidactische vaardigheden.	Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.
5	Onderwijskunde – de school en de omgeving (5 EC)	<i>Oefenopgaven</i> - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over onderwijsconcepten. Hij geeft aan welke aspecten in het onderwijsconcept hem aantrekken en welke aspecten minder bij zijn onderwijsvisie passen. Mogelijke voorbeelden van video's: - o Jenaplanonderwijs - o Ervaringsgericht onderwijs - o Tom-onderwijs - o Daltononderwijs - o De democratische school <i>Inzendopgaven</i> - Beschrijven van een eigen onderwijsideaal: De student verdiept zich in verschillende onderwijsconcepten door websites van scholen te bekijken, een bezoek af te leggen, in gesprek te gaan met deskundigen, videofragmenten te bekijken enz. Op basis van deze verdieping beschrijft hij de fundamentele vakdidactische bouwstenen voor zijn eigen ideale onderwijsconcept. - De student ontwikkelt een praktische folder /	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

		hulpkaart voor leerlingen die hen moet ondersteunen bij het zoeken en surfen op het internet. Hij gaat hierbij in het bijzonder in op aspecten als veiligheid, privacy en informatieverwerking.	
		<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> - Het internet in de klas: De student krijgt diverse voorbeelden van hoe het internet op een zinvolle manier gebruikt kan worden in het onderwijs. Hij oefent met verschillende toepassingen en maakt een top 5 van mogelijkheden die in zijn ogen innovatief zijn en een duidelijke meerwaarde bieden in relatie tot zijn visie op onderwijs. - Leren in de 21^e eeuw: Er wordt een discussie gevoerd over hoe het onderwijs leerlingen moet voorbereiden op de maatschappij van de toekomst aan de hand van stellingen. Studenten werken samen in groepjes, waarbij ze elkaar aan de hand van argumenten proberen te overtuigen van hun ideeën.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
5	Vakintegratie (4 EC)	<i>Oefenopgaven</i> Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over vakintegratie. Hij gaat na in hoeverre de voorbeelden te integreren zijn in zijn eigen onderwijs. Mogelijke voorbeelden van video's: - o Onderzoekend leren; theorie en praktijk - o Cultuureducatie in het PO - o Vakoverstijgend onderwijs - o Onderwijs buiten de klas <i>Inzendopgaven</i> - De woonomgeving als leerbron: De student inventariseert de leermogelijkheden in zijn eigen woonomgeving. Hij neemt contact op met organisaties / instellingen om een goede inschatting te kunnen maken van de leermogelijkheden. Hij verwerkt een deel van deze leermogelijkheden in een vakoverstijgend project voor een zelfgekozen jaargroep. Het	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

		vakoverstijgend project draagt bij aan de ontwikkeling van een onderzoekende leerhouding bij leerlingen.	
5	OJW – aardrijkskunde (4 EC)	<i>Oefenopgaven</i> - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten van aardrijkskundelessen op de basisschool die horen bij het handboek van de module (bijvoorbeeld Geowijzer). Hij reflecteert op het handelen van de leraar in de specifieke onderwijssituatie. - Educatieve toepassingen: De student experimenteert met diverse online toepassingen die gebruikt kunnen worden voor het aardrijkskundeonderwijs op de basisschool. <i>Inzendopgaven</i> - De student analyseert een bestaande les uit een lesmethode en relateert deze aan de vakdidactische uitgangspunten van het aardrijkskundeonderwijs (kernconcepten, ruimtelijke schaalniveaus en contexten). - De student ontwerpt een les gericht op een van de acht centrale thema's van het aardrijkskundeonderwijs waarbij hij inzoomt op zijn eigen woonomgeving als leercontext. Hij maakt hierbij gebruik van ICT.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		Het schriftelijk examen richt zich zowel op de vakinhoudelijke als de vakdidactische aspecten van het aardrijkskundeonderwijs.	Het schriftelijk examen wordt beoordeeld door de vakdocent.
5	Taal - Engels (4 EC)	<i>Oefenopgaven</i> - Educatieve toepassingen: De student experimenteert met diverse online toepassingen die gebruikt kunnen worden voor het onderwijs in Engels op de basisschool. - Eigen vaardigheid: De student oefent zijn eigen vaardigheid in de Engelse taal. Hij maakt hierbij gebruik van verschillende websites met oefenstof. <i>Inzendopgaven</i> - De student analyseert een les uit een bestaande lesmethode aan de hand van het fasenmodel (gebaseerd op de schijf van vijf). - De student ontwikkelt een les Engels aan de hand van het fasenmodel (gebaseerd op de schijf van vijf). Hij maakt hierbij gebruik van ICT.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		Het schriftelijk examen richt zich zowel op de didactiek van Engels als de eigen vaardigheid van de student (niveau B1, ERK).	Het schriftelijk examen wordt beoordeeld door de vakdocent.
5	OJW - geestelijke stromingen (4 EC)	<i>Oefenopgaven</i> Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over levensbeschouwing / geestelijke stromingen. Hij brengt de voorbeelden in verband met zijn eigen onderwijsvisie. Mogelijke voorbeelden van video's: o De Islamitische school	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer.

		- o Godsdienst in het openbaar onderwijs - o De Joodse basisschool - o Filosoferen met kinderen <i>Inzendopgaven</i> De student werkt verschillende lesactiviteiten uit op basis van de vakdidactische uitgangspunten van het onderwijs in geestelijke stromingen. De lesactiviteiten richten zich op de zes hoofdstromingen: jodendom, christendom, islam, hindoeïsme, boeddhisme en humanisme. Bij het uitwerken van de lesactiviteiten werkt de student minimaal de volgende werkvormen uit: Een kringgesprek, een verwerkingsopdracht gericht op een actueel nieuwsbericht, een excursie (in zijn eigen woonomgeving), een internetopdracht.	De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
5	Kunsteducatie – Muziek (4 EC)	<i>Oefenopgaven</i> - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten van muzieklessen op de basisschool die horen bij het handboek (Muziek meester of Nieuw geluid). Hij reflecteert op het handelen van de leraar in de specifieke onderwijssituatie. - Audiofragmenten / luisteroefeningen: De student verkent de vijf deelgebieden van het muziekonderwijs aan de hand van geluidsfragmenten die horen bij het handboek. <i>Inzendopgave</i> - De student neemt een video van zichzelf op waarbij hij een kinderlied zingt en rekening houdt met aspecten als houding, zuiverheid, ritme, ademhaling., enz. Tevens licht hij toe hij dit lied zou aanbieden in een onderwijssituatie. - De student neemt een video van zichzelf op waarmee hij aantoont de basale methodische vaardigheden voor het vak muziek te beheersen. De video bestaat uit korte fragmenten van verschillende methodische vaardigheden.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		<i>Contactdag (2 dagdelen)</i> De contactdag richt zich op de eigen vaardigheid van de student. Bij het oefenen van de eigen vaardigheid wordt steeds de koppeling gemaakt met de beroepspraktijk. Met de oefeningen wordt ingezoomd op de vijf deelgebieden: Zingen, Luisteren, Spelen, Lezen en noteren, Bewegen.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
		<i>Schriftelijk examen</i> Het schriftelijk examen richt zich zowel op de vakinhoudelijke als de vakdidactische aspecten van het muziekonderwijs (waaronder het KVB-model).	Het schriftelijk examen wordt beoordeeld door de vakdocent.
5	Praktijkintegratie – de school en de omgeving (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 3</i> De student voert een vakoverstijgend project uit waarbij hij minimaal twee vakgebieden met elkaar verbindt. Daarnaast inventariseert de student de leermogelijkheden buiten de klas en benut hij deze	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent.

		bij het uitvoeren van het project. <i>PI-deelopdracht 5</i> De student verzorgt per vakgebied (aardrijkskunde, Engels, geestelijke stromingen en muziek) minimaal een lesactiviteit die hij voorbereidt, uitvoert en evalueert, waarbij hij zijn vakdidactische bekwaamheid oefent en vergroot. <i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de vakdidactische vaardigheden.	
6	Onderwijskunde – passend onderwijs (5 EC)	<i>Inzendopgave</i> Ontwikkeling van een handleiding: De student ontwikkelt signaleringslijsten voor verschillende leer- en gedragsproblemen met kenmerken die kunnen duiden op een dergelijk probleem bij leerlingen. Hij baseert zich hierbij op relevante en betrouwbare bronnen. Ook formuleert hij vakdidactische begeleidingsadviezen voor leraren die in de onderwijspraktijk met leerlingen (met deze leer- en gedragsproblemen) werken. <i>Oefenopgaven</i> - Verdiepen in testen: De student oriënteert zich op het afnemen van verschillende testen om leerstijlen of leervoorkeuren te signaleren. Voorbeelden: - o Leerstijltest voor kinderen - o Meervoudige intelligentietest voor kinderen - o IQ en EQ testen - o Het digitaal handelingsprotocol hoogbegaafdheid - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over leerstijlen en leervoorkeuren. Hij reflecteert op hoe je als leraar het onderwijs op deze leerlingen kunt afstemmen. Mogelijke voorbeelden van video's: - o De leercyclus van Kolb - o Oplossingsgericht werken - o Meervoudige intelligentie – Toetsen - o Hoogbegaafdheid	Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module. De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendingen worden beoordeeld door de vakdocent.
6	Module taal inhoud & didactiek 4 (5 EC)	<i>Oefen- en inzendingen</i> - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over taalproblemen. Hij reflecteert op hoe je als leraar het onderwijs op deze leerlingen kunt afstemmen. Mogelijke voorbeelden van video's: - o Taalachterstand - o Dyslexie in het basisonderwijs - Lesvoorbereiding aanpassen: De student past een bestaande les uit een taalmethode aan voor	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendingen worden beoordeeld door de vakdocent.

		een leerling met dyslexie. Hij maakt hierbij gebruik van de aanwijzingen in een dyslexie protocol. - Bestuderen van lesmateriaal: De student vergelijkt verschillende taalmethoden en beschrijft de overeenkomsten en verschillen tussen de methodes voor wat betreft de handreikingen voor leerlingen met taalproblemen/achterstanden en leerlingen die zeer taalvaardig zijn. - Inventarisatie van remediërend materiaal. De student maakt een overzicht (inclusief kritische beschouwing) van educatief materiaal dat beschikbaar is voor leerlingen met een taalprobleem of taalachterstand. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan hulpmiddelen voor dyslectische kinderen of kinderen met een zeer beperkte woordenschat.	
		<i>Schriftelijk examen</i> Het schriftelijk examen bevat een aantal vragen waarbij studenten zich moeten verplaatsen in leraren die te maken hebben met leerlingen met taalachterstanden.	Het schriftelijk examen wordt beoordeeld door de vakdocent.
6	Module rekenen inhoud & didactiek 3 (5 EC)	<i>Oefen- en inzendopgaven</i> - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over rekenproblemen. Hij reflecteert op hoe je als leraar het onderwijs op deze leerlingen kunt afstemmen. Mogelijke voorbeelden van video's: - o Wat is dyscalculie? - o Het rekenwerkgesprek - o Hardnekkige rekenproblemen - Analyseren van casussen: Studenten moeten op basis van een leerlingbeschrijving en leerlingmateriaal verschillende rekenproblemen of rekenfouten identificeren en aangeven welke ondersteuningsaanbod de leerling dient te krijgen. - Online rekentoepassingen op maat: De student inventariseert verschillende rekentoepassingen waarmee een leerling niet alleen zijn rekenvaardigheid oefent, maar ook ondersteuning krijgt wanneer hij bepaalde vaardigheden mist of fouten maakt. Per toepassing beschrijft hij de meerwaarde ervan voor de onderwijspraktijk. Hij richt zich ook op toepassingen die inzetbaar zijn voor meer begaafde leerlingen. - Bestuderen van lesmateriaal: De student vergelijkt verschillende rekenmethoden en beschrijft de overeenkomsten en verschillen tussen de methodes voor wat betreft de handreikingen voor leerlingen met rekenproblemen/achterstanden en leerlingen die zeer rekenvaardig zijn. - Inventarisatie van remediërend materiaal. De	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

		student maakt een overzicht (inclusief kritische beschouwing) van educatief materiaal dat beschikbaar is voor leerlingen met een rekenprobleem of rekenachterstand. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan hulpmiddelen voor kinderen met dyscalculie of een beperkte ruimtelijk inzicht.	
6	Leerlingenzorg (5 EC)	<i>Oefen- en inzendopgaven:</i> - Opstellen van een individueel plan: De student stelt een leerplan op voor een leerling met een eigen ontwikkelingsperspectief voor rekenen, lezen of spelling. - De student verdiept zich in de verschillen tussen scholen op het gebied van passend onderwijs. Hij doet dit niet alleen vanuit de literatuur, maar bekijkt ook filmfragmenten en brengt een bezoek aan scholen voor speciaal basisonderwijs, scholen voor speciaal onderwijs, expertisecentra en/of basisscholen met een speciaal zorgprofiel. - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende videofragmenten op leraar 24 over passend onderwijs en reflecteert op het handelen van de leraar. Hierbij moet gedacht worden aan de volgende onderwerpen: - o De 1-zorg route - o Passend onderwijs en de leraar - o Passend onderwijs – schoolportret - o Groepsplan	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> Tijdens de contactdag oefent de student met het opstellen en evalueren van een groepsoverzicht, groepsplan en handelingsplan.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.

6	Kunsteducatie – beeldende vorming (5 EC)	<i>Inzendopgave</i> - Lesvoorbereiding maken: De student ontwikkelt een les voor de onderbouw en een les voor de bovenbouw van het basisonderwijs. De les is opgebouwd volgens het cirkelmodel, waarbij er aandacht is voor zowel het proces als het product. - Instructiekaarten maken: De student ontwikkelt 3 instructiekaarten waarmee hij zijn eigen methodische vaardigheden van het beeldend onderwijs aantoont binnen de drie hoofdgebieden 2d (tekenen), 3d (handvaardigheid) en 4d (bewegende beelden). De instructiekaarten kunnen betrekking hebben op de volgende deelgebieden: - o Tekenen - o Schilderen - o Drukken - o Collages maken - o Werken met textiel - o Ruimtelijk construeren - o Werken met plastisch materiaal - o Werken met digitale media Op elke kaart werkt de student stap voor stap een beeldende activiteit uit voor het jonge kind en een activiteit voor het oude kind.	De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		<i>Contactdag (2 dagdelen)</i> Tijdens de contactdag beeldende vorming oefent de student verschillende methodische vaardigheden. Bij het oefenen van deze vaardigheden wordt een koppeling gemaakt met de vakdidactische kenmerken van het beeldend onderwijs. Hierbij moet gedacht worden aan de drie onderdelen van het cirkelmodel; beschouwen, onderzoeken, werkwijze.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
6	Praktijkintegratie – Passend onderwijs (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 3</i> De student stelt een groepsoverzicht op voor het vakgebied rekenen of taal, en bepaalt onder meer de (vakdidactische) onderwijsbehoeften van de leerlingen in zijn klas. <i>PI-deelopdracht 4</i> De student stelt in overleg met betrokkenen een individueel handelingsplan op voor een leerling uit de klas met een specifiek leer- of gedragsprobleem, voert dit uit en evalueert het plan. <i>PI-deelopdracht 5</i> De student stelt in overleg met betrokkenen een groepsplan op voor rekenen of taal. In zijn plan houdt hij onder meer rekening met de (vakdidactische) onderwijsbehoeften van de leerlingen. Hij verdeelt de leerlingen over drie subgroepen met verschillende instructiebehoeften. Het plan wordt gedurende een periode door de student en de mentor uitgevoerd en geëvalueerd.	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent.

		<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de vakdidactische vaardigheden.	Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.
		<i>Praktijkexamen</i> Tijdens het praktijkexamen demonstreert de student zijn vakdidactische bekwaamheid op het complexiteitsniveau van de hoofdfase, waarbij hij wordt beoordeeld door een vakdocent.	Het praktijkexamen wordt door de stagedocent beoordeeld op de werkplek.
7	Beroepsverdieping (5 EC)	<i>Inzendopgaven</i> Eigen ontwikkelperspectief: De student gaat in gesprek met gespecialiseerde leraren en onderwijsdeskundigen. Hij verdiept zich in de websites van verschillende scholen, opleidingen en expertisecentra of legt een bezoek af. Hij inventariseert de ontwikkelmogelijkheden op het vakdidactische vlak. Op basis hiervan gaat hij na welke vakdidactische specialismen hij in de toekomst zou kunnen ontwikkelen. Hij verwerkt dit in beeld en tekst tot een collage waarin hij een toekomstbeeld van zichzelf als onderwijsprofessional weergeeft/beschrijft.	De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
7	Rekenen - jongere of oudere kind (5 EC)	<i>Oefenopgaven</i> - Verrijken methodelessen: De student brengt de inhoud van het boek <i>Rekenen-wiskunde in de praktijk –onderbouw of bovenbouw</i> in verband met lesonderdelen van bestaande lesmethoden voor het rekenonderwijs. Hij geeft suggesties voor hoe hij dit lesonderdeel kan verrijken en welke vragen hij kan stellen. - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten bij het handboek dat hoort bij deze module (<i>Rekenen-wiskunde in de praktijk –onderbouw of bovenbouw</i>) en reflecteert hierop. Mogelijke voorbeelden van video's: - o De start van de les - o Reflectie met de klas - o Wat voor maat heb je?	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer.
		Het schriftelijk examen bevat een aantal vragen die zich richt op hoe de student zou handelen in rekensituaties met het jonge of oude kind.	Het schriftelijk examen wordt beoordeeld door de vakdocent.
7	Taal - jongere of oudere kind. (5 EC)	<i>Inzendopgave</i> Kritische beoordeling van bestaand lesmateriaal: De student specialiseert zich met behulp van de theorie in de didactiek van het taalonderwijs gericht op het jongere of oudere kind. Hij maakt op basis van literatuur een lijst met kenmerken waaraan lesmateriaal voor het jonge of oudere kind moet voldoen. Op basis van deze lijst geeft hij een onderbouwde beoordeling van verschillende (digitale) lesmethoden en –materialen voor de specifieke doelgroep.	De toetsing van de module bestaat uit inzendopgaven. Deze worden beoordeeld door de vakdocent.

Afstudeerfase: In de afstudeerfase brengt de student op basis van eigen voorkeuren verbreding, verdieping en uitbreiding aan in zijn onderwijs. Hij geeft zelfstandig les, werkt samen en draait mee op schoolniveau.			
T	Module	Beschrijving	Borging
8	Vorbereiding Lio-fase en afstudeeronderzoek (2 EC)	<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de vakdidactische vaardigheden.	De beroepsproducten in het portfolio worden beoordeeld door een vakdocent.
8	Lio-fase (20 EC)	<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de vakdidactische vaardigheden.	De beroepsproducten in het portfolio worden beoordeeld door een vakdocent.
		<i>Praktijkexamen</i> Tijdens het praktijkexamen demonstreert de student zijn vakdidactische bekwaamheid op het complexiteitsniveau van de afstudeerfase, waarbij hij wordt beoordeeld door een vakdocent.	Het praktijkexamen wordt door de stagedocent beoordeeld op de werkplek.
8	Afstudeeronderzoek (8 EC)	<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> Tijdens de contactdag wisselen de student ervaringen uit over hun praktijkonderzoek. Er wordt nadrukkelijk stilgestaan bij het uitvoeren van een ontwerponderzoek en de kennis en vaardigheden die hiervoor nodig zijn. Daarnaast werken de studenten aan hun samenwerkingsvaardigheden door elkaar feedback te geven.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
		<i>Inzendopgaven</i> In het kader van het afstudeeronderzoek voert de student een ontwerponderzoek uit. Hij maakt een onderwijskundig ontwerp dat hij samen met anderen uittest. De mate waarin de student hiermee zijn vakdidactische vaardigheden ontwikkelt, hangt af van het praktijkprobleem dat de aanleiding vormt voor het ontwerponderzoek.	De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent. (inclusief een onderzoeksverslag). Deze worden beoordeeld door de vakdocent.

1.2: Vaardighedenleerlijn pedagogische bekwaamheid

De vaardighedenleerlijn voor de pedagogische bekwaamheid in het opleidingsprogramma van de lerarenopleiding basisonderwijs

De verwerving van pedagogische vaardigheden is verweven door heel het programma zoals weergegeven in het schema in dit document.

Genomen maatregel:

De verwerving en borging van de pedagogische vaardigheden in het programma verloopt als volgt:

- de vaardigheid wordt getraind tijdens de modules (oefenopgaven, contactdagen);
- de vaardigheid wordt gedemonstreerd en beoordeeld (inzendopgaven, examens);
- de vaardigheid wordt geoefend in de praktijk (vrije stageruimte);
- de vaardigheid wordt gedemonstreerd en beoordeeld (logboek + Praktijkintegratie-opdrachten).

Daarnaast worden in elk van onderstaande modules de pedagogische vaardigheden getraind d.m.v. **oefenopgaven** waarin de student de geleerde theorie toepast. Een (voorbeeld)uitwerking kan de student zelf vergelijken met zijn eigen uitwerking. Oefenopgaven kunnen o.a. casusvragen zijn, opgaven n.a.v. een **digitaal hoorcollege** (video in de digitale leeromgeving waarin de docent een college geeft), opgaven n.a.v. een video van bijv. leraar24.

Verder zijn er bij verschillende modules **contactdagen** in het programma opgenomen om de vaardigheden te trainen, daar waar dit niet (alleen) op afstand mogelijk is. Zie de bijlage Contactdagen in het curriculum. Vervolgens demonstreert de student middels examens en/of **inzendopgaven** de geoefende vaardigheden. Deze worden door de docent van feedback voorzien en beoordeeld met een cijfer.

Bij de modules Praktijkintegratie (=stage) traint de student zijn vaardigheden in de praktijk en wordt hij hierop uiteindelijk ook beoordeeld middels zijn **logboek** en de **PI-opdrachten**. In het logboek geeft de student per thema in het curriculum aan welke invulling hij gegeven heeft aan de vrije stageruimte. Dit logboek wordt door de stagementor beoordeeld. Zie voor meer informatie het Ontwikkeldocument Praktijkintegratie. De PI-opdrachten worden door de LOI-docent beoordeeld.

In het volgende schema is opgenomen waar in het programma er invulling gegeven is aan het vaardighedenonderwijs in de vorm van examens, inzendopgaven, contactdagen en PI-opdrachten.

Propedeusefase: In de propedeuse oriënteert de student zich op het pedagogische aspect van het vak en het toekomstige beroep als leraar. De student gaat aan de slag op zijn stageschool waarbij hij niet alleen observeert, maar ook assisteert bij het onderwijs. Hij werkt samen en draait mee op klassenniveau.			
T	Module	Beschrijving	Borging
1	Onderwijskundige - de school en het kind (3 EC)	<i>Inzendopgave 1</i> De student illustreert opvoedingsmiddelen met voorbeelden. <i>Inzendopgave 2</i> De student illustreert de vier fasen van de fasentheorie van Piaget met voorbeelden van gedrag van kinderen. <i>Inzendopgave 3</i> De student beantwoordt vragen over het pedagogisch klimaat (verschillende theorieën) en beschrijft met voorbeelden hoe hij daaraan vorm zou geven in de praktijk.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

1	Praktijkintegratie Oriëntatie op studie & beroep (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 1</i> De student maakt drie leerlingportretten middels een praktijkonderzoek. <i>PI-deelopdracht 2</i> De student verzorgt een voorlees- en/of vertelactiviteit, waarbij hij rekening houdt met de beleavingswereld van de kinderen. Hij laat de kinderen aansluitend een verwerking maken en begeleidt ze daarbij. De stagementor geeft feedback. Gelet wordt op de pedagogische vaardigheden van de student. <i>PI-deelopdracht 3</i> De student verzorgt een begeleidingsactiviteit bij een groep leerlingen. De stagementor geeft feedback. Gelet wordt op de pedagogische vaardigheden van de student.	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door de vakdocent.
		<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de pedagogische vaardigheden.	Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.
2	Onderwijskunde – lesgeven (5 EC)	<i>Oefenopgaven</i> - aan de hand van een case factoren beschrijven die van invloed kunnen zijn op het leren en leerprestaties van een leerling - een video van een les observeren en de leerkracht tips geven voor beter klassenmanagement	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer.
		<i>Inzendopgave 2</i> Onderwijs leren organiseren: De student maakt een lesvoorbereiding n.a.v. een casus en past hierbij het directe instructiemodel toe. Hij let hierbij op de volgende pedagogische aspecten: - o Krijgen de leerlingen voldoende zelfstandigheid en keuzevrijheid in de les? - o Op welke manier wordt de sfeer in de les geoptimaliseerd? - o Krijgen leerlingen het gevoel dat ze de taken aankunnen? - o Zijn er succeservaringen voor de leerlingen ingebouwd in de les? - o Worden de verschillen tussen leerlingen op een positieve manier in de les benaderd? <i>Inzendopgave 4</i> De student ontwerpt een lessenserie van twee lessen n.a.v. een casus. Hij houdt daarbij rekening met de in inzendopgave 2 genoemde pedagogische aspecten.	De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

		<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> - Het ingevulde lesvoorbereidingsformulier van inzendopgave 2 wordt besproken, studenten geven elkaar feedback. - De studenten bekijken een film en bespreken verschillende aspecten over klassenmanagement. Vervolgens discussiëren ze over “de inbreng van kinderen”.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
2	Kunsteducatie – inleiding (5 EC)	<i>Oefenopgaven</i> o.a. - Filmpjes van lessen observeren en analyseren. - Een lesopstelling maken voor een les beeldende vorming - Klein onderzoek naar o.a. differentiatie en mediagebruik in de les <i>Inzendopgave 2</i> De student bekijkt een filmpje van een les muziek. Hij beschrijft de rol van de leerkracht en van de leerling vanuit een pedagogisch perspectief en geeft aan wat hij zelf anders zou doen als hij de leerkracht was. <i>Inzendopgave 3</i> De student bekijkt een filmpje van een les dans en drama. Hij beschrijft de rol van de leerkracht en van de leerling vanuit een pedagogisch perspectief en geeft aan wat hij zelf anders zou doen als hij de leerkracht was. <i>Inzendopgave 5</i> De student ontwerpt een lessenserie voor beeldend onderwijs.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
2	Praktijkintegratie – lesgeven (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 1</i> De student voert een lesobservatie uit en beschrijft dit in een verslag. <i>PI-deelopdracht 2</i> De student interviewt een leerkracht over o.a. klassenmanagement. <i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de pedagogische vaardigheden.	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent. Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.

Hoofdphase: In de hoofdphase maakt de student een verdieping in het oefenen van de vaardigheden. Hij maakt de stap van het assisteren naar het zelf verzorgen van lessen, eerst onder begeleiding en later meer zelfstandig. Hij werkt samen en draait mee op klas- en schoolniveau.			
T	Module	Beschrijving	Borging
3	Onderwijskundige - de groep in beweging (5 EC)	<i>Oefenopgaven</i> - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over het beïnvloeden van groepsdynamiek. Hij brengt de voorbeelden in verband met zijn eigen onderwijsvisie. Mogelijke voorbeelden van video's: - o Hoe maak je een goede groep? - o Pesten - o Introductie in orde - o Coöperatief leren - Samenwerkingsklimaat stimuleren: De student beschrijft verschillende manieren om de samenwerking en interactie tussen leerlingen te stimuleren n.a.v. een bestaande lesbeschrijving. - Gebruik van instrumenten: Studenten oefenen a.d.h.v. voorbeeldcasussen met instrumenten, modellen en werkwijzen waarmee het klassenklimaat in kaart kan worden gebracht of verbeterd of de communicatie kan worden beïnvloed. Mogelijke voorbeelden: - o Sociogram - o De Roos van Leary - o Opvoedingsstijlen - o De Gordon-methode <i>Inzendopgaven</i> Hulpkaart leiding geven: De student ontwikkelt een hulpkaart die hem in de toekomst kan ondersteunen bij het leiding geven aan een groep in de bovenbouw van het basisonderwijs. Op de hulpkaart staan praktische aanwijzingen voor de leraar. Hulpkaart pesten: De student ontwikkelt een hulpkaart die hem in de toekomst kan ondersteunen bij het signaleren en aanpakken van pestproblemen. Op de hulpkaart staan praktische aanwijzingen voor de leraar. <i>Schriftelijk examen</i> In het schriftelijk examen zijn een aantal vragen opgenomen die zich richten op de pedagogische bekwaamheid. Aan de hand van voorbeeldsituaties dient de student pedagogische interventies aan te dragen en deze te onderbouwen aan de hand van de leerstof van de module.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
3	Het jonge kind (5 EC)	<i>Oefen- en inzendopgaven</i> - Ontwikkelingsmateriaal uitproberen: De student maakt een praktische beschrijving (voorzien van visualisaties) van verschillende ontwikkelingsmaterialen voor kleuters. Hij geeft aan op welke wijze het materiaal de ontwikkeling van kleuters stimuleert en wat	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden

		volgens hem de voor- en nadelen zijn van het materiaal. - Een hoek ontwerpen: De student maakt een ontwerp voor de inrichting van een themahoek. Naast een praktische beschrijving van de materialen in de hoek geeft de student aan hoe de leerkracht een kind kan begeleiden bij het werken en spelen in de hoek. - Voorbeeldcasus: Studenten geven aan op welke wijze ze het spel van leerlingen in een voorbeeldcasus kunnen begeleiden. - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende videofragmenten op leraar 24 en reflecteert op het handelen van de leraar. Mogelijke onderwerpen: - o Spelstimulering - o Alledaags rekenen met kleuters - o Kleuters spelen in hoeken - o Kleuters moeten kleuter blijven - In gesprek: De student neemt een gesprek op dat hij voert met een kleuter. Hij analyseert zijn pedagogische handelen tijdens het gesprek met behulp van de theorie in het handboek van deze module. - Hulpkaart leiding geven: De student ontwikkelt een hulpkaart die hem in de toekomst kan ondersteunen bij het leidinggeven aan het jonge kind in het basisonderwijs. Op de hulpkaart staan praktische aanwijzingen voor de leraar.	beoordeeld door de vakdocent.
3	Praktijkintegratie – de groep in beweging (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 3</i> De student verzorgt per vakgebied (taal, schrijven en bewegingsonderwijs) minimaal een lesactiviteit die hij voorbereidt, uitvoert en evalueert. Hij heeft hierbij speciale aandacht voor het leidinggeven en het beïnvloeden van het klassenklimaat.	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent.
		<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de pedagogische vaardigheden.	Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.
4	Praktijkintegratie – leerlijnen en opbrengsten (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 2 + 3</i> De student verzorgt een lessenserie en minimaal vier lesactiviteiten voor de vakgebieden taal, rekenen, natuur & techniek, geschiedenis en/of dans & drama die hij voorbereidt, uitvoert en evalueert. Alhoewel bij de toetsing met name de vakdidactische bekwaamheid centraal staat, oefent de student met het uitvoeren van deze opdracht ook zijn pedagogische bekwaamheid.	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent.
		<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de pedagogische vaardigheden.	Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.

5	Onderwijskunde – de school en de omgeving (5 EC)	<i>Oefenopgaven</i> - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over onderwijsconcepten. Hij geeft aan welke aspecten in het onderwijsconcept hem aantrekken en welke aspecten minder bij zijn onderwijsvisie passen. Mogelijke voorbeelden van video's: - o Jenaplanonderwijs - o Ervaringsgericht onderwijs - o Tom-onderwijs - o Daltononderwijs - o De democratische school <i>Inzendopgaven</i> - Beschrijven van een eigen onderwijsideaal: De student verdiept zich in verschillende onderwijsconcepten door websites van scholen te bekijken, een bezoek af te leggen, in gesprek te gaan met deskundigen, videofragmenten te bekijken enz. Op basis van deze verdieping beschrijft hij de fundamentele pedagogische bouwstenen voor zijn eigen ideale onderwijsconcept. - De student ontwikkelt een praktische folder / hulpkaart voor leerlingen die hen moet ondersteunen bij het zoeken en surfen op het internet. Hij gaat hierbij in het bijzonder in op aspecten als veiligheid, privacy en informatieverwerking.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
5	OJW - geestelijke stromingen (4 EC)	<i>Oefenopgaven</i> Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over levensbeschouwing / geestelijke stromingen. Hij brengt de voorbeelden in verband met zijn eigen onderwijsvisie. Mogelijke voorbeelden van video's: - o De Islamitische school - o Godsdienst in het openbaar onderwijs - o De Joodse basisschool - o Filosoferen met kinderen <i>Inzendopgave</i> - Pedagogische handelen: De student krijgt een casus aangeboden waarin een aantal, op grond van culturele achtergrond en levensbeschouwelijke overtuiging sterk van elkaar verschillende gezinnen, worden beschreven. De student beschrijft op welke wijze hij met zijn pedagogisch handelen rekening zou houden met de achtergrond van leerlingen en ouders.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
5	Praktijkintegratie – de school en de omgeving (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 3</i> De student voert een vakoverstijgend project uit waarbij hij onder meer zijn pedagogische bekwaamheid oefent en vergroot.	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent.

		<i>PI-deelopdracht 5</i> De student verzorgt per vakgebied (aardrijkskunde, Engels, geestelijke stromingen en muziek) minimaal een lesactiviteit die hij voorbereidt, uitvoert en evalueert, waarbij hij onder meer zijn pedagogische bekwaamheid oefent en vergroot.	
		<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de pedagogische vaardigheden.	Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.
6	Onderwijskunde – passend onderwijs (5 EC)	<i>Inzendopgaven</i> - Ontwikkeling van een handleiding: De student ontwikkelt signaleringslijsten voor verschillende leer- en gedragsproblemen met kenmerken die kunnen duiden op een dergelijk probleem bij leerlingen. Hij baseert zich hierbij op relevante en betrouwbare bronnen. Ook formuleert hij pedagogische begeleidingsadviezen voor leraren die in de onderwijspraktijk met leerlingen (met deze leer- en gedragsproblemen) werken. - Pedagogische handelen: De student krijgt een casus aangeboden waarin een aantal, op grond van pedagogische theorieën beschouwd, behoorlijk sterk van elkaar verschillende leerlingen, worden beschreven. De student beschrijft hoe hij zijn pedagogisch handelen afstemt op iedere leerling uit de casus, waarbij hij blijkt geeft kennis te hebben van ontwikkelings- en gedragswetenschappelijke theorieën en van opvoedkundige theorieën en methodieken. <i>Oefenopgaven</i> - Bekijken van de film “Être et avoir”. Deze Franse film laat zien hoe een leraar tegemoet komt aan de verschillen tussen leerlingen op een dorpsschool waar onderwijs wordt gegeven aan alle leerlingen in de omliggende dorpen. - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over leer- en gedragsproblemen. Hij formuleert tips voor de omgang met deze leerlingen in de onderwijspraktijk. Mogelijke voorbeelden van video’s: - o ADHD - o Schooldag van een leerling met autisme	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendingen worden beoordeeld door de vakdocent.

6	Leerlingenzorg (5 EC)	<i>Oefen- en inzendopgaven</i> - Opstellen van een individueel plan: De student stelt een leerplan op voor een fictieve leerling met een eigen ontwikkelingsperspectief voor rekenen, lezen of spelling. - Opstellen van een groepsplan gedrag: De student stelt een groepsplan gedrag op op basis van een fictieve klassensituatie. Hij onderbouwt zijn aanpak op basis van relevante literatuur. - De student verdiept zich in de verschillen tussen scholen op het gebied van passend onderwijs. Hij doet dit niet alleen vanuit de literatuur, maar bekijkt ook filmfragmenten en brengt een bezoek aan scholen voor speciaal basisonderwijs, scholen voor speciaal onderwijs, expertisecentra en/of basisscholen met een speciaal zorgprofiel. - Leerling-dossiers beheren: Aan de hand van casussen maakt de student notities die opgenomen zouden kunnen worden in een leerling-dossier. - Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende videofragmenten op leraar 24 over passend onderwijs en reflecteert op het handelen van de leraar. Hierbij moet gedacht worden aan de volgende onderwerpen: - o De 1-zorg route - o Passend onderwijs en de leraar - o Passend onderwijs – schoolportret - o Groepsplan	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> Tijdens de contactdag oefent de student met het opstellen en evalueren van een groepsoverzicht, groepsplan en handelingsplan. Ook wordt er tijdens de contactdag ingegaan op het leerlingvolgsysteem. Er wordt een demonstratie gegeven van een leerlingvolgsysteem. Aan de hand van voorbeelden uit de praktijk leren de studenten op actieve wijze hoe leerling-dossiers zijn opgebouwd, hoe een groepsadministratie kan worden opgezet en welke wijze van verslaglegging wenselijk is.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
6	Praktijkintegratie – Passend onderwijs (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 2</i> De student voert verschillende werkplekactiviteiten uit op basis waarvan hij de leerlingenzorg op school in kaart brengt. Zo kan hij in gesprek gaan met een leraar of zorgspecialist (de interne begeleider, ambulant begeleider, schoolpsycholoog, orthopedagoog enz.), het zorgplan bestuderen, het leerling-dossier bekijken, de toetskalender bestuderen, zich verdiepen in (digitale) leer- en toetsmiddelen enz. Hij neemt in ieder geval deel aan een overleg in het kader van de leerlingenzorg. <i>PI-deelopdracht 3</i> De student stelt een groepsoverzicht op voor het	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent.

		vakgebied rekenen of taal, en bepaalt de (pedagogische) onderwijsbehoeften van de leerlingen in zijn klas. <i>PI-deelopdracht 4</i> De student stelt in overleg met betrokkenen een individueel handelingsplan op voor een leerling uit de klas met een specifiek leer- of gedragsprobleem, voert dit uit en evalueert het plan. <i>PI-deelopdracht 5</i> De student stelt in overleg met betrokkenen een groepsplan op voor rekenen of taal. In zijn plan houdt hij onder meer rekening met de (pedagogische) onderwijsbehoeften van de leerlingen. Hij verdeelt de leerlingen over drie subgroepen met verschillende instructiebehoeften. Het plan wordt gedurende een periode door de student en de mentor uitgevoerd en geëvalueerd.	
		<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de pedagogische vaardigheden.	Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.
		<i>Praktijkexamen</i> Tijdens het praktijkexamen demonstreert de student zijn pedagogische bekwaamheid op het complexiteitsniveau van de hoofdfase, waarbij hij wordt beoordeeld door een vakdocent.	<i>Praktijkexamen</i> Een beoordeling van de student op de werkplek door de stagedocent.
7	Beroepsverdieping (5 EC)	<i>Inzendopgave</i> De student gaat in gesprek met gespecialiseerde leraren en onderwijsdeskundigen. Hij verdiept zich in de websites van verschillende scholen, opleidingen en expertisecentra of legt een bezoek af. Hij inventariseert de ontwikkelmogelijkheden op het pedagogische vlak. Op basis hiervan gaat hij na welke pedagogische specialismen hij in de toekomst zou kunnen ontwikkelen. Hij verwerkt dit in beeld en tekst tot een collage waarin hij een toekomstbeeld van zichzelf als onderwijsprofessional weergeeft/beschrijft.	De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
7	Internationalisering (6 EC)	<i>Inzendopgave</i> Literatuurstudie: De student voert een literatuurstudie uit op basis waarvan hij beschrijft hoe hij met zijn onderwijs het wereldburgerschap van leerlingen kan stimuleren.	De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

Afstudeerfase: In de afstudeerfase brengt de student op basis van eigen voorkeuren verbreding, verdieping en uitbreiding aan in zijn onderwijs. Hij geeft zelfstandig les, werkt samen en draait mee op schoolniveau.

T	Module	Beschrijving	Borging
8	Voorbereiding Lio-fase en afstudeeronderzoek	<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een	De beroepsproducten in het portfolio worden beoordeeld door een vakdocent.

	(2 EC)	logboek. Gelet wordt o.a. op de pedagogische vaardigheden.	
8	Lio-fase (20 EC)	<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stage uren in met verschillende stage activiteiten die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de pedagogische vaardigheden.	De beroepsproducten in het portfolio worden beoordeeld door een vakdocent.
		<i>Praktijkexamen</i> Tijdens het praktijkexamen demonstreert de student zijn pedagogische bekwaamheid op het complexiteitsniveau van de afstudeerfase, waarbij hij wordt beoordeeld door een vakdocent.	Het praktijkexamen wordt door de stagedocent beoordeeld op de werkplek.
8	Afstudeeronderzoek (8 EC)	<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> Tijdens de contactdag wisselen de student ervaringen uit over hun praktijkonderzoek. Er wordt nadrukkelijk stilgestaan bij het uitvoeren van een ontwerponderzoek en de kennis en vaardigheden die hiervoor nodig zijn. Daarnaast werken de studenten aan hun samenwerkingsvaardigheden door elkaar feedback te geven.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
		In het kader van het afstudeeronderzoek voert de student een ontwerponderzoek uit. Hij maakt een onderwijskundig ontwerp dat hij samen met anderen uittest. De mate waarin de student hiermee zijn pedagogische vaardigheden ontwikkelt, hangt af van het praktijkprobleem dat de aanleiding vormt voor het ontwerponderzoek.	De inzendingen worden beoordeeld door de vakdocent. (inclusief een onderzoeksverslag). Deze worden beoordeeld door de vakdocent.

1.3: Vaardighedenleerlijn professionele en collegiale bekwaamheid

De vaardighedenleerlijn voor de professionele en collegiale bekwaamheid in het opleidingsprogramma van de lerarenopleiding basisonderwijs

De verwerving van professionele en collegiale bekwaamheid is verweven door heel het programma zoals weergegeven in het schema in dit document.

Genomen maatregel:

De verwerving en borging van de professionele en collegiale bekwaamheid in het programma verloopt als volgt:

- de vaardigheid wordt getraind tijdens de modules (oefenopgaven, contactdagen);
- de vaardigheid wordt gedemonstreerd en beoordeeld (inzendopgaven, examens);
- de vaardigheid wordt geoefend in de praktijk (vrije stageruimte);
- de vaardigheid wordt gedemonstreerd en beoordeeld (logboek + Praktijkintegratie-opdrachten).

Daarnaast worden in elk van onderstaande modules de professionele en collegiale bekwaamheid getraind d.m.v. **oefenopgaven** waarin de student de geleerde theorie toepast. Een (voorbeeld)uitwerking kan de student zelf vergelijken met zijn eigen uitwerking. Oefenopgaven kunnen o.a. casusvragen zijn, opgaven n.a.v. een **digitaal hoorcollege** (video in de digitale leeromgeving waarin de docent een college geeft), opgaven n.a.v. een video van bijv. leraar24.

Verder zijn er bij verschillende modules **contactdagen** in het programma opgenomen om de vaardigheden te trainen, daar waar dit niet (alleen) op afstand mogelijk is. Zie de bijlage Contactdagen in het curriculum. Vervolgens demonstreert de student middels examens en/of **inzendopgaven** de geoefende vaardigheden. Deze worden door de docent van feedback voorzien en beoordeeld met een cijfer.

Bij de modules Praktijkintegratie (=stage) traint de student zijn vaardigheden in de praktijk en wordt hij hierop uiteindelijk ook beoordeeld middels zijn **logboek** en de **PI-opdrachten**. In het logboek geeft de student per thema in het curriculum aan welke invulling hij gegeven heeft aan de vrije stageruimte. Dit logboek wordt door de stagementor beoordeeld. Zie voor meer informatie het Ontwikkeldocument Praktijkintegratie. De PI-opdrachten worden door de LOI-docent beoordeeld.

In het volgende schema is opgenomen waar in het programma er invulling gegeven is aan het vaardighedenonderwijs in de vorm van examens, inzendopgaven, contactdagen en PI-opdrachten.

Propedeusefase: In de propedeuse oriënteert de student zich op het pedagogische aspect van het vak en het toekomstige beroep als leraar. De student gaat aan de slag op zijn stageschool waarbij hij niet alleen observeert, maar ook assisteert bij het onderwijs. Hij werkt samen en draait mee op klassenniveau.			
T	Module	Beschrijving	Borging
1	Inleiding digitaal portfolio	<i>Inzendopgave</i> De student maakt kennis met zijn coach.	n.v.t.
1	Studievaardigheden - (3 EC)	<i>Oefenopgaven</i> De student oefent zijn studievaardigheden. Zo leert hij bijvoorbeeld realistische doelen en planningen op te stellen en hierop te reflecteren, een checklist te maken voor de voorbereiding van een examen. <i>Inzendopgave</i> De student stuurt de volgende opdrachten in: Eigen inschatting leertype Leerstijltest Efficiencytest Studieaanpaktest Studietest Kernkwaliteiten Starr-model Persoonlijk Ontwikkelingsplan Persoonlijk Actieplan	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
1	Onderzoeksvaardigheden in het basisonderwijs	<i>Oefenopgaven</i> In verschillende oefenopgaven verplaatst de student zich in de rol van een leraar die een praktijkonderzoek uitvoert in een fictieve school. De student geeft aan hoe hij in de situatie zou handelen. <i>Inzendopgave 1</i> De student gaat in gesprek met een leraar of onderwijskundige over een praktijkprobleem. <i>Inzendopgave 2</i> De student maakt een onderzoeksplanning op basis van zijn onderzoeksvragen. <i>Inzendopgave 3</i> De student maakt een vragenlijst over de taken van een leraar n.a.v. een literatuurstudie. <i>Inzendopgave 4</i> De student ontwerpt een observatieschema en vraagt feedback aan een medestudent, leraar op de stageschool of ervaringsdeskundige. <i>Inzendopgave 5</i> De student analyseert fictieve data en beschrijft zijn conclusies.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

		<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> - De student oefent verschillende samenwerkingsvaardigheden. - De student oefent met het inhoudelijk vormgeven van een onderzoeksinstrument op basis van betrouwbare bronnen, zodat het aansluit bij het doel van de dataverzameling. - De student oefent met het analyseren van data.	Aanwezigheid op de contactdag is niet verplicht.
1	Praktijkintegratie Oriëntatie op studie & beroep (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 1</i> De student maakt drie leerlingportretten middels een praktijkonderzoek, waarbij hij samenwerkt met collega's op de werkplek. Hij oefent zijn informatievaardigheden door data te verzamelen op de werkplek en gebruik te maken van (vak)literatuur. <i>PI-deelopdracht 2</i> De student verzorgt een voorlees- en/of vertelactiviteit en bespreekt deze na met de stagementor. <i>PI-deelopdracht 3</i> De student verzorgt een begeleidingsactiviteit bij een groep leerlingen en bespreekt deze na met de stagementor. <i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stageuren in met verschillende stageactiviteiten (onder meer gericht op samenwerkingsvaardigheden en informatievaardigheden) die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de professionele en collegiale vaardigheden.	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door de vakdocent. Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.
2	Praktijkintegratie – lesgeven (5 EC)	<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stageuren in met verschillende stageactiviteiten (onder meer gericht op samenwerkingsvaardigheden en informatievaardigheden) die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de professionele en collegiale vaardigheden. <i>360 graden feedback propedeuse</i> De student oefent zijn samenwerkingsvaardigheden door minimaal drie collega's op de werkplek gericht om feedback te vragen over de samenwerking. Hij verwerkt deze feedback in een samenvattend reflectieverslag dat leidt tot concrete ontwikkelpunten.	Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module. De feedbackformulieren en het reflectieverslag worden beoordeeld door de coach (LOI).

Hoofdfase: In de hoofdfase maakt de student een verdieping in het oefenen van de vaardigheden. Hij maakt de stap van het assisteren naar het zelf verzorgen van lessen, eerst onder begeleiding en later meer zelfstandig. Hij werkt samen en draait mee op klas- en schoolniveau.

T	Module	Beschrijving	Borging

3	Praktijkintegratie – de groep in beweging (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 2</i> De student voert een beschrijvend praktijkonderzoek uit. Hij werkt samen met collega's op de werkplek. Hij oefent zijn informatievaardigheden door data te verzamelen op de werkplek en gebruik te maken van (vak)literatuur. Hij doorloopt daarbij de zes kernactiviteiten van de cyclus van praktijkonderzoek. Op basis van de onderzoeksresultaten ontwikkelt de student een handleiding met handreikingen voor de leraar voor het beïnvloeden van het klassenklimaat voor de onderbouw en de bovenbouw van de basisschool.	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent.
		<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stageuren in met verschillende stageactiviteiten (onder meer gericht op samenwerkingsvaardigheden en informatievaardigheden) die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de professionele en collegiale vaardigheden.	Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.
4	Onderwijskunde - leerlijnen en opbrengsten (5 EC)	<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> - Een leerlingvolgsysteem¹ leren gebruiken: De student analyseert de resultaten van een fictieve groep leerlingen op een methodeonafhankelijke toets en vergelijkt deze met eerdere afnamen. Het analyseren gebeurt in samenwerking met andere studenten. - Toetssoftware voor methodegebonden toetsen leren gebruiken: De student analyseert de resultaten van een fictieve groep leerlingen op een methodeafhankelijke toets. Het analyseren gebeurt in samenwerking met andere studenten.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
4	Praktijkintegratie – leerlijnen en opbrengsten (5EC)	<i>PI-deelopdracht 2</i> In het kader van deelopdracht 2 dient de student een lessenserie te maken. Hij oefent zijn informatievaardigheden door data te verzamelen op de werkplek en gebruik te maken van (vak)literatuur. Hij maakt gebruik van relevante informatie over de leerbehoeften van de leerlingen (toetsgegevens, notities van de stagementor, beoordelingen van schriftelijk werk, observaties enz.) die hij onder meer verkrijgt met behulp van het leerlingvolgsysteem.	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent.
		<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stageuren in met verschillende stageactiviteiten (onder meer gericht op samenwerkingsvaardigheden en	Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is

¹ Bijvoorbeeld www.parnassys.net

		informatievaardigheden) die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de professionele en collegiale vaardigheden.	voorwaardelijk voor de toetsing van de module.
5	Onderwijskunde – de school en de omgeving (5 EC)	<i>Oefenopgaven</i> Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over onderwijsconcepten. Hij geeft aan welke aspecten in het onderwijsconcept hem aantrekken en welke aspecten minder bij zijn onderwijsvisie passen . Mogelijke voorbeelden van video's: - o Jenaplanonderwijs - o Ervaringsgericht onderwijs - o Tom-onderwijs - o Daltononderwijs - o De democratische school <i>Inzendopgave</i> Beschrijven van een eigen onderwijsideaal: De student verdiept zich in verschillende onderwijsconcepten. Hij oefent zijn informatie- en samenwerkingsvaardigheden door websites van scholen te bekijken, een bezoek af te leggen, in gesprek te gaan met deskundigen, videofragmenten te bekijken enz. Op basis van deze verdieping beschrijft hij de fundamentele bouwstenen voor zijn eigen ideale onderwijsconcept.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> - Leren in de 21^e eeuw: Er wordt een discussie gevoerd over hoe het onderwijs leerlingen moet voorbereiden op de maatschappij van de toekomst aan de hand van stellingen. Studenten werken samen in groepjes, waarbij ze elkaar aan de hand van argumenten proberen te overtuigen van hun ideeën. - Oudercommunicatie: Aan de hand van casussen worden er situaties nagespeeld die betrekking hebben op het samenwerken en communiceren met ouders.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
5	Vakintegratie (4 EC)	<i>Oefenopgaven</i> Filmfragmenten met reflectievragen: De student bekijkt verschillende filmfragmenten op leraar 24 over vakintegratie. Hij gaat na in hoeverre de voorbeelden te integreren zijn in zijn eigen onderwijs. Mogelijke voorbeelden van video's: - o Onderzoekend leren; theorie en praktijk - o Cultuureducatie in het PO - o Vakoverstijgend onderwijs - o Onderwijs buiten de klas <i>Inzendopgaven</i>	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

		De woonomgeving als leerbron: De student inventariseert de leermogelijkheden in zijn eigen woonomgeving. Hij oefent zijn samenwerkingsvaardigheden door contact op te nemen met organisaties / instellingen in de buurt. Hij verwerkt (een deel van) de leermogelijkheden in de omgeving in een vakoverstijgend onderwijsproject voor een zelfgekozen jaargroep. Het vakoverstijgend project stimuleert de ontwikkeling van een onderzoekende leerhouding bij leerlingen.	
5	Praktijkintegratie – de school en de omgeving (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 2</i> De student voert verschillende werkplekactiviteiten uit op basis waarvan hij een schoolbeschrijving maakt. Hij oefent zijn informatie- en samenwerkingsvaardigheden door bijvoorbeeld in gesprek te gaan met leraren, schooldocumenten bestuderen, in gesprek gaan met ouders, een interview houden met de directeur, enz. Hij zet zijn eigen beeld van goed onderwijs af tegen dat van de werkplek. <i>PI-deelopdracht 3</i> De student voert een vakoverstijgend project uit waarbij hij inventariseert welke leer- en samenwerkingsmogelijkheden er zijn buiten de eigen klas. Indien zinvol benut hij deze bij het uitvoeren van het project. Hij werkt hierbij samen met collega's in de school en/of personen in de omgeving van de school. <i>PI-deelopdracht 4</i> De student neemt deel aan samenwerkingsactiviteiten op de werkplek. Het kan hier gaan om bijeenkomsten van een werkgroep of projectgroep, bouw- of teamvergaderingen. Hij beschrijft zijn ervaringen in een verslag. <i>PI-deelopdracht 5</i> De student verzorgt per vakgebied (aardrijkskunde, Engels, geestelijke stromingen en muziek) minimaal een lesactiviteit die hij voorbereidt, uitvoert en evalueert. Na afloop reflecteert de student op hoe zijn lesvoorbereiding en lesuitvoering overeenkomt met zijn ideaalbeeld van goed onderwijs. <i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stageuren in met verschillende stageactiviteiten (onder meer gericht op samenwerkingsvaardigheden en informatievaardigheden) die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent. Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.

		professionele en collegiale vaardigheden.	
6	Onderwijskunde – passend onderwijs (5 EC)	<i>Inzendopgave</i> - Ontwikkeling van een handleiding: De student ontwikkelt signaleringslijsten voor verschillende leer- en gedragsproblemen met kenmerken die kunnen duiden op een dergelijk probleem. Hij maakt gebruik van zijn informatievaardigheden en baseert zich op relevante en betrouwbare bronnen. Ook formuleert hij vakdidactische begeleidingsadviezen voor leraren die in de onderwijspraktijk met leerlingen (met deze leer- en gedragsproblemen) werken. Hij oefent zijn samenwerkingsvaardigheden door feedback te vragen van collega's op deze adviezen.	Schriftelijk examen
6	Leerlingenzorg (5 EC)	<i>Oefen- en inzendopgaven</i> - Leerling-dossiers beheren: Aan de hand van casussen maakt de student notities die opgenomen kunnen worden in een leerlingdossier.	De oefenopgaven worden door de student zelf beoordeeld aan de hand van voorbeelduitwerkingen in de studiewijzer. De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
		<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> Tijdens de contactdag wordt ondermeer ingegaan op het leerlingvolgsysteem. Er wordt een demonstratie gegeven van een leerlingvolgsysteem. Aan de hand van voorbeelden uit de praktijk leren de studenten op actieve wijze hoe leerling-dossiers zijn opgebouwd, hoe een groepsadministratie kan worden opgezet en welke wijze van verslaglegging wenselijk is. De studenten oefenen hun samenwerkingsvaardigheden door elkaar feedback te geven op de notities die ze maken.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
6	Praktijkintegratie – Passend onderwijs (5 EC)	<i>PI-deelopdracht 2</i> De student neemt deel aan overlegvormen die betrekking hebben op de leerlingenzorg en werkt samen met collega's op de werkplek. Ook voert hij gesprekken met betrokkenen bij de leerlingenzorg op school en in de schoolomgeving. <i>PI-deelopdracht 3</i> De student oefen zijn informatievaardigheden door informatie over een groep leerlingen te verzamelen. Hij stelt op basis hiervan een groepsoverzicht op voor het vakgebied rekenen of taal en oefent zijn samenwerkingsvaardigheden door dit te	De beroepsproducten (uitwerkingen van de PI-opdrachten) worden beoordeeld door een vakdocent.

		bespreken met zijn stagementor en de intern begeleider op school. <i>PI-deelopdracht 4</i> De student stelt een individueel handelingsplan op voor een leerling uit de klas met een specifiek leer- of gedragsprobleem en oefent zijn samenwerkingsvaardigheden door dit te bespreken met leraren, ouders en eventuele andere betrokkenen. Nadat hij draagvlak heeft gecreëerd voert hij dit plan uit. <i>PI-deelopdracht 5</i> De student oefent het samenwerken met een duocollega en draagt zorg voor een juiste overdracht van de inhoud van het groepsplan naar de stagementor, die betrokken is bij de uitvoering ervan.	
		<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stageuren in met verschillende stageactiviteiten (onder meer gericht op samenwerkingsvaardigheden en informatievaardigheden) die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de professionele en collegiale vaardigheden.	Een voldoende beoordeling van de stagementor over het functioneren van de student tijdens de Praktijkintegratie is voorwaardelijk voor de toetsing van de module.
		<i>Praktijkexamen</i> Tijdens de nabespreking van het praktijkexamen zal ingegaan worden op de groei van de professionele en collegiale bekwaamheid van de student tijdens de stage.	Het praktijkexamen wordt door de stagedocent beoordeeld op de werkplek.
		<i>360 graden feedback hoofdfase</i> De student oefent zijn samenwerkingsvaardigheden door minimaal drie collega's op de werkplek gericht om feedback te vragen over de samenwerking. Hij verwerkt deze feedback in een samenvattend reflectieverslag dat leidt tot concrete ontwikkelpunten.	De feedbackformulieren en het reflectieverslag worden beoordeeld door de coach (LOI).
7	Module beroepsverdieping (5 EC)	<i>Oefenopgaven en inzendopgaven:</i> - Sollicitatiebrief met CV: De student presenteert zichzelf aan een fictieve basisschool in de vorm van een open sollicitatiebrief met CV. - Elevator pitch: De student presenteert zichzelf als leraar basisonderwijs in de vorm van een (filmpje) van maximaal 1 minuut. - De student typeert zichzelf als professional aan de hand van diverse persoonlijkheidstesten / benaderingen (bijvoorbeeld: Human Dynamics, Enneagram, Big Five)	De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.

		<i>Contactdag (2 dagdelen)</i> - Tijdens de contactdag oefent de student met het voeren van een sollicitatiegesprek. - De student krijgt voorlichting over de CAO voor het primair onderwijs en de rol van de vakbond en oefent met het lezen van CAO-teksten en salarisstroomlijnen. - Samenwerken met collega's: Aan de hand van casussen worden er situaties nagespeeld die betrekking hebben op het samenwerken en communiceren met collega's. - Daarnaast vindt er een discussie plaats aan de hand van stellingen over het gebruik van (sociale) media in relatie tot de lerarenrol.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.
7	Module vakprofilering (5 EC)	<i>Inzendopgaven</i> Praktijkonderzoek: De student profileert zich in één van de profieldelen binnen de vakdomeinen OJW of Kunsteducatie. Hij doet dit door een praktijkonderzoek (inclusief een literatuurstudie) uit te voeren dat resulteert in een lessenserie of lesproject. Hij oefent zijn informatie- en samenwerkingsvaardigheden door in gesprek te gaan met deskundigen, lesmethoden te bestuderen, een bezoek af te leggen op een school, enz. Hij doorloopt daarbij de zes kernactiviteiten van de cyclus van praktijkonderzoek. De innovatiecyclus wordt niet doorlopen. Hij hoeft het ontwerpproduct niet in de beroepspraktijk uit te testen.	De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
7	Internationalisering (6 EC)	<i>Inzendopgaven</i> Praktijkonderzoek: De student voert een beschrijvend praktijkonderzoek uit aan de hand van de cyclus voor praktijkonderzoek. Hij verdiept zich in een onderwerp dat actueel is in de Nederlandse situatie en neemt hierbij een internationaal perspectief in. Binnen de kaders van de module maakt de student eigen keuzes voor wat betreft de inrichting van het onderzoeksproces. Hij kan zijn kennis van niet-Nederlandse onderwijssystemen en onderwijskundige praktijken verwerven door daadwerkelijk een bezoek te brengen aan het buitenland of op afstand (vanuit Nederland) de buitenlandse situatie te onderzoeken. Tijdens de module werkt de student aan zijn informatie- en samenwerkingsvaardigheden.	De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent.
7	LOI-verdieping (4 EC)	De vaardigheden die geoefend worden tijdens deze module zijn afhankelijk van de keuzemodule die de student zal volgen. Elke student specialiseert zich in ieder geval in een onderwerp dat gerelateerd is aan het beroep	De wijze van borging hangt af van de module die de student volgt.

		van leraar basisonderwijs. De student verbindt zijn keuze voor een bepaalde specialisatie aan zijn persoonlijke ontwikkelwensen.	
Afstudeerfase: In de afstudeerfase brengt de student op basis van eigen voorkeuren verbreding, verdieping en uitbreiding aan in zijn onderwijs. Hij geeft zelfstandig les, werkt samen en draait mee op schoolniveau.			
T	Module	Beschrijving	Borging
8	Voorbereiding Lio-fase en afstudeeronderzoek (2 EC)	<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stageuren in met verschillende stageactiviteiten (onder meer gericht op samenwerkingsvaardigheden en informatievaardigheden) die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de professionele en collegiale vaardigheden.	De beroepsproducten in het portfolio worden beoordeeld door een vakdocent.
8	Lio-fase (20 EC)	<i>Vrije stageruimte</i> De student vult zijn stageuren in met verschillende stageactiviteiten (onder meer gericht op samenwerkingsvaardigheden en informatievaardigheden) die hij op het juiste complexiteitsniveau uitvoert en houdt dit bij in een logboek. Gelet wordt o.a. op de professionele en collegiale vaardigheden.	De beroepsproducten in het portfolio worden beoordeeld door een vakdocent.
		<i>Praktijkexamen</i> Tijdens de nabespreking van het praktijkexamen zal ingegaan worden op de groei van de professionele en collegiale bekwaamheid van de student tijdens de stage.	Het praktijkexamen wordt door de stagedocent beoordeeld op de werkplek.
		<i>360 graden feedback afstudeerfase</i> De student oefent zijn samenwerkingsvaardigheden door minimaal drie collega's op de werkplek gericht om feedback te vragen over de samenwerking. Hij verwerkt deze feedback in een samenvattend reflectieverslag dat leidt tot concrete ontwikkelpunten.	De feedbackformulieren en het reflectieverslag worden beoordeeld door de coach (LOI).
8	Afstudeeronderzoek (8 EC)	<i>Contactdag (1 dagdeel)</i> Tijdens de contactdag wisselen de student ervaringen uit over hun praktijkonderzoek. Er wordt nadrukkelijk stilgestaan bij het uitvoeren van een ontwerponderzoek en de kennis en vaardigheden die hiervoor nodig zijn. Daarnaast werken de studenten aan hun samenwerkingsvaardigheden door elkaar feedback te geven.	Aanwezigheid op de contactdag is verplicht.

	<i>Inzendopgaven</i> De student voert een ontwerponderzoek (inclusief literatuurstudie) uit op de werkplek waar hij zijn LiO-stage loopt. Met het ontwerponderzoek doorloopt de student zowel de cyclus voor praktijkonderzoek als de innovatiecyclus. Met het uitvoeren van de afstudeeropdracht levert de student een zichtbare bijdrage aan de schoolontwikkeling op de werkplek. De student werkt hierbij samen met collega's, hij zet zijn informatievaardigheden in door gebruik te maken van deskundigheid in en rond de school en relatie te leggen met relevante en actuele literatuur.	De inzendopgaven worden beoordeeld door de vakdocent. (inclusief een onderzoeksverslag). Deze worden beoordeeld door de vakdocent.

1.4: Invulling contactdagen

Overzicht invulling contactdagen Lerarenopleiding Basisonderwijs (LOI)

T=Thema

V=Verplicht

F=Facultatief

Titel contactmoment	Inhouden	T	Duur	V	F
1. Onderzoeksvaardigheden in het onderwijs	- De student oefent verschillende samenwerkingsvaardigheden. - De student oefent met het inhoudelijk vormgeven van een onderzoeksinstrument op basis van betrouwbare bronnen, zodat het aansluit bij het doel van de dataverzameling. - De student oefent met het analyseren van data.	1	1 dagdeel		x
2. Onderwijskunde – lesgeven	- Het ingevulde lesvoorbereidingsformulier van inzendopgave 2 wordt besproken, studenten geven elkaar feedback. - Studenten ervaren verschillende werkvormen aan de hand van opdrachten. - Studenten maken kennis en doen ervaring op met digitale leermiddelen. - De studenten bekijken een film en bespreken verschillende aspecten over klassenmanagement. Vervolgens discussiëren ze over “de inbreng van kinderen”.	2	1 dagdeel	x	
3. Bewegingsonderwijs	Tijdens de contactdag oefent de student verschillende spel- en beweegvormen voor leerlingen in de groepen 1 en 2. De student leert de beweegbekwaamheid bij leerlingen te vergroten binnen de twaalf leerlijnen: balanceren, klimmen, zwaaien, over de kop gaan, springen, hardlopen, mikken, jongleren, doelspelen, tikspelen, stoeien, spelen, bewegen op muziek. Tijdens de oefeningen staat het aanleren van het bewegen, het zorgen voor veiligheid en het differentiëren centraal.	3	2 dagdelen	x	
4. Handschriftonderwijs	Tijdens de contactdag oefent de student zijn eigen schrijfvaardigheid aan de hand van diverse werkvormen.	3	1 dagdeel		x
5. OJW- Natuur en techniek	Tijdens de contactdag ervaart de student het onderwijs in natuur & techniek in de praktijk. Hij oefent en leert hoe hij verschillende werkvormen en materialen kan inzetten in zijn lessen.	4	1 dagdeel	x	
6. Kunsteducatie – dans en drama	De student oefent methodische vaardigheden van dans (het lichaam als instrument, dansaspecten en danskwaliteiten) en van drama (het lichaam als instrument en de basis spelelementen) waarbij er koppelingen gemaakt worden naar de onderwijspraktijk.	4	2 dagdelen	x	
7. Informatievaardigheden taal: Leermiddelen bestuderen	- De studenten krijgen inzicht in actuele en veelgebruikte taalmethoden in het Nederlandse basisonderwijs. - De studenten verdiepen zich in een tweetal taalmethoden en maken een vergelijking tussen de doorgaande lijnen van de beide	4	1 dagdeel	x	

	lesmethoden. Ze leggen de verschillen en overeenkomsten vast in de gehanteerde opbouw. Ze richten zich hierbij op het taaldomein taalbeschouwing.				
8. Informatievaardigheden rekenen: Leermiddelen bestuderen	- De studenten krijgen inzicht in actuele en veelgebruikte rekenmethoden in het Nederlandse basisonderwijs. - De studenten vergelijken de doorgaande lijn van een of meerdere rekendomeinen binnen twee veelgebruikte rekenmethoden in het basisonderwijs. Ze leggen de verschillen en overeenkomsten vast.	4	1 dagdeel	x	
9. Onderwijskunde – leerlijnen en opbrengsten	- Een leerlingvolgsysteem leren gebruiken: De student analyseert de resultaten van een fictieve groep leerlingen op een methodeonafhankelijke toets en vergelijkt deze met eerdere afnamen. Het analyseren gebeurt in samenwerking met andere studenten. - Toetssoftware voor methodegebonden toetsen leren gebruiken: De student analyseert de resultaten van een fictieve groep leerlingen op een methodeafhankelijke toets. Het analyseren gebeurt in samenwerking met andere studenten.		1 dagdeel	x	
10. Onderwijskunde – school en omgeving	- Het internet in de klas: De student krijgt diverse voorbeelden van hoe het internet op een zinvolle manier gebruikt kan worden in het onderwijs. Hij oefent met verschillende toepassingen en maakt een top 5 van mogelijkheden die in zijn ogen innovatief zijn en een duidelijke meerwaarde bieden in relatie tot zijn visie op onderwijs. - Leren in de 21e eeuw: Er wordt een discussie gevoerd over hoe het onderwijs leerlingen moet voorbereiden op de maatschappij van de toekomst aan de hand van stellingen. Studenten werken samen in groepjes, waarbij ze elkaar aan de hand van argumenten proberen te overtuigen van hun ideeën.	5	1 dagdeel	x	
	- Oudercommunicatie: Aan de hand van casussen worden er situaties nagespeeld die betrekking hebben op het samenwerken en communiceren met ouders.	5	1 dagdeel	x	
11. Kunsteducatie – muziek	De contactdag richt zich op de eigen vaardigheid van de student. Bij het oefenen van de eigen vaardigheid wordt steeds de koppeling gemaakt met de beroepspraktijk. Met de oefeningen wordt ingezoomd op de vijf deelgebieden: Zingen, Luisteren, Spelen, Lezen en noteren, Bewegen.	4	2 dagdelen	x	
12. Leerlingenzorg	Tijdens de contactdag oefent de student met het opstellen en evalueren van een groepsoverzicht, groepsplan en handelingsplan. Ook wordt er tijdens de contactdag ingegaan op	6	1 dagdeel	x	

	het leerlingvolgsysteem. Er wordt een demonstratie gegeven van een leerlingvolgsysteem. Aan de hand van voorbeelden uit de praktijk leren de studenten op actieve wijze hoe leerling-dossiers zijn opgebouwd, hoe een groepsadministratie kan worden opgezet en welke wijze van verslaglegging wenselijk is.				
13. Kunsteducatie – beeldende vorming	Tijdens de contactdag beeldende vorming oefent de student verschillende methodische vaardigheden. Bij het oefenen van deze vaardigheden wordt een koppeling gemaakt met de vakdidactische kenmerken van het beeldend onderwijs. Hierbij moet gedacht worden aan de drie onderdelen van het cirkelmodel; beschouwen, onderzoeken, werkwijze.	6	2 dagdelen	x	
14. Beroepsverdieping	- Tijdens de contactdag oefent de student met het voeren van een sollicitatiegesprek. - De student krijgt voorlichting over de CAO voor het primair onderwijs en de rol van de vakbond en oefent met het lezen van CAO-teksten en salarisstroomjes. - Samenwerken met collega's: Aan de hand van casussen worden er situaties nagespeeld die betrekking hebben op het samenwerken en communiceren met collega's. - Daarnaast vindt er een discussie plaats aan de hand van stellingen over het gebruik van (sociale) media in relatie tot de lerarenrol.	7	2 dagdelen	x	
15. Afstudeeropdracht	Tijdens de contactdag wisselen de student ervaringen uit over hun praktijkonderzoek. Er wordt nadrukkelijk stilgestaan bij het uitvoeren van een ontwerponderzoek en de kennis en vaardigheden die hiervoor nodig zijn. Daarnaast werken de studenten aan hun samenwerkingsvaardigheden door elkaar feedback te geven.	8	1 dagdeel	x	

1.5: Ontwikkeldocument Portfolio

Ontwikkeldocument Portfolio

HBO bacheloropleiding Leraar Basisonderwijs (Pabo) - LOI

Bas van Lanen

Inhoudsopgave

INLEIDING	3
LEESWIJZER	4
1. STRUCTUUR VAN DE OPLEIDING	5
2. STRUCTUUR VAN HET PORTFOLIO	7
3. DE PRAKTIJKINTEGRATIE-OPDRACHTEN.....	11
3.1. PRAKTIJKINTEGRATIE-OPDRACHT THEMA 1: ORIËNTATIE STUDIE & BEROEP	12
3.2. PRAKTIJKINTEGRATIE-OPDRACHT THEMA 2: LESGEVEN	15
3.3. PRAKTIJKINTEGRATIE-OPDRACHT THEMA 3: DE GROEP IN BEWEGING	17
3.4. PRAKTIJKINTEGRATIE-OPDRACHT THEMA 4: LEERLIJNEN EN OPBRENGSTEN	20
3.5. PRAKTIJKINTEGRATIE-OPDRACHT THEMA 5: DE SCHOOL EN DE OMGEVING	23
3.6. PRAKTIJKINTEGRATIE-OPDRACHT THEMA 6: PASSEND ONDERWIJS	26
4. DE INVULLING VAN DE VRIJE STAGERUIMTE	29
5. COMPLEXITEITSNIVEAU IN DE OPLEIDING	32
5.7. COMPLEXITEITSNIVEAU PROPEDEUSEFASE	32
5.8. COMPLEXITEITSNIVEAU HOOFDFASE	33
5.9. COMPLEXITEITSNIVEAU Afstudeerfase	34
6. BEOORDELING VAN DE PRAKTIJKINTEGRATIE	35

Bijlagen

BIJLAGE 1: TOETSING PER MODULE.....	38
BIJLAGE 2: LOGBOEKSJABLOON.....	40
BIJLAGE 3: OP TE LEVEREN BEROEPSPRODUCTEN PER THEMA	42

Inleiding

Dit ontwikkeldocument beschrijft de wijze waarop de modules praktijkintegratie vorm krijgen binnen de lerarenopleiding basisonderwijs. Ook maakt het document inzichtelijk welke beroepsproducten de student hierbij dient op te leveren en op te nemen in zijn portfolio. Daarnaast wordt aangegeven op welke manier en op basis van welke doelen de student beoordeeld zal worden in het kader van de praktijkintegratie.

Om de opleidingsbekwaamheden leraar basisonderwijs te kunnen verwerven, zal de student zowel in de propedeuse-, de hoofd- als de afstudeerfase de nodige praktijkervaring op moeten doen op een basisschool en/of school voor speciaal (basis of voortgezet) onderwijs in Nederland. Deze integratie van studeren en werken in de beroepspraktijk versterkt het beroepsgerichte karakter van de opleiding.

De werkplek wordt gezien als een belangrijk leeromgeving waarbinnen de student een deel van zijn bekwaamheden kan verwerven. In de opleiding wordt dit aangeduid met de term 'praktijkintegratie'. Bij het doorlopen van een module praktijkintegratie voert de student de verplichte praktijkintegratie-opdrachten uit (die gerelateerd zijn aan de modules uit het desbetreffende thema). Daarnaast voert de student tijdens de module praktijkintegratie onderwijsactiviteiten uit waarmee de student zijn vrije ruimte invult. De student heeft hierbij de nodige keuzevrijheid.

In de thema's 1 t/m 6 worden is een module praktijkintegratie (5 EC) opgenomen. In thema 7 hoeft de student geen stage te lopen, en is er ook geen module praktijkintegratie geprogrammeerd. In thema 8 vindt de Lio-stage plaats, die in een apart document zal worden beschreven. Elke module praktijkintegratie bestaat uit drie verplichte onderdelen:

- Een logboek waarin de student verantwoordt hoeveel tijd hij (op de werkplek) besteed heeft aan de praktijkintegratie-opdrachten en hoe hij de overige uren van de praktijkintegratie (de zogenoemde vrije stageruimte) heeft ingevuld.
- De praktijkintegratie-opdracht(en) die de student uitvoert op de werkplek.
- De beoordeling van de stagementor

Bovenstaande drie onderdelen resulteren in beroepsproducten die de student opneemt in zijn portfolio en door een vakdocent worden beoordeeld.

Leeswijzer

De eerste paragraaf geeft een beknopt overzicht van de structuur van de lerarenopleiding basisonderwijs, die uitgebreid beschreven wordt in het Beroeps- en opleidingsprofiel van de opleiding.

In de tweede paragraaf worden de praktijkintegratie-opdrachten van thema 1 tot en met thema 6 beschreven. Deze opdrachten richten zich op de toepassing van de opleidingsinhouden in de beroepspraktijk en de koppeling van de theorie naar de praktijk van het basisonderwijs en omgekeerd. Met het uitvoeren van de praktijkintegratie-opdrachten past de student in de praktijk toe wat hij tijdens de inhoudelijke modules geleerd heeft.

In de derde paragraaf wordt uitgelegd op welke wijze de student in de drie verschillende opleidingsfasen invulling geeft aan de vrije stageruimte. Naast de verplichte praktijkintegratie-opdrachten dient de student ook de nodige 'vlieguren' te maken in de praktijk van het basisonderwijs en onderwijsactiviteiten uit te voeren. Dit wordt de 'vrije stageruimte' genoemd.

In het Beroeps- en opleidingsprofiel van de lerarenopleiding basisonderwijs wordt het complexiteitsniveau van elke opleidingsfase (propedeuse-, hoofd- en afstudeerfase) beschreven. De vierde paragraaf geeft zicht op deze complexiteitsniveaus. De complexiteitsniveaus plaatsen de opleidingsbekwaamheden en de hieraan gerelateerde bekwaamheidseisen in de juiste context. Dit biedt beoordelaars duidelijke handvatten om te komen tot een beoordeling die past bij de opleidingsfase waarin de student zich op dat moment bevindt.

In de laatste paragraaf staat de beoordeling door de stagementor centraal en wordt uitgelegd hoe deze beoordeling tot stand komt.

Uitleg van belangrijke begrippen

Bekwaamheidseisen: De kennis, vaardigheden en attitudes die gezamenlijk een bepaald competentiegebied (lees ook: bekwaamheid) bestrijken. Een leraar is competent (of bekwaam) op dit gebied als hij de bekwaamheidseisen bezit.

Complexiteitsniveau: Een weergave van de moeilijkheidsgraad per opleidingsfase aan de hand waarvan de opleidingsbekwaamheden en bekwaamheidseisen geïnterpreteerd dienen te worden.

Opleidingsbekwaamheden: Een samenhangend geheel van kennis, vaardigheden en attitudes die nodig zijn om beroepsgerelateerde taken in de beroepspraktijk succesvol uit te kunnen voeren.

Portfolio: Een instrument waarin een student beroepsproducten verzamelt en vastlegt, waarmee hij aantoonbaar dat hij bepaalde competenties (of hieraan gerelateerde kennis, vaardigheden en attitudes) verworven heeft.

Module praktijkintegratie: Een module die opgenomen is in thema 1 tot en met thema 6 waarin het leren op de werkplek centraal staat. In de module voert de student de praktijkintegratie-opdrachten uit en geeft hij invulling aan de vrije stageruimte.

Praktijkintegratie-opdrachten: Verplichte opdrachten die gekoppeld zijn aan de inhoudelijke modules in een thema en die de student grotendeels op de werkplek uitvoert.

Vrije stageruimte: stage-uren die de student zelf invult met onderwijsactiviteiten op de werkplek. De invulling van de vrije stageruimte kan per student verschillen.

Thema: Een deel van het opleidingsprogramma met samenhangende modules en praktijkintegratie, waar 30 EC studietijd voor staat.

Werkplek: De basisschool waar de student zijn stage loopt.

Stagementor: De leraar op een basisschool die de student begeleidt tijdens zijn praktijk.

1. Structuur van de opleiding

De structuur van de opleiding is beschreven in het beroeps- en opleidingsprofiel lerarenopleiding basisonderwijs. De lerarenopleiding is opgedeeld in acht thema's:

Propedeusefase: *Wil ik leraar zijn?, Ben ik hiervoor geschikt?*

- Thema 1: *Oriëntatie studie & beroep*
- Thema 2: *Lesgeven*

Hoofdfase: *Hoe word ik een goede leraar?, Wat voor leraar wil ik zijn?*

- Thema 3: *De groep in beweging*
- Thema 4: *Leerlijnen en opbrengsten*
- Thema 5: *De school en de omgeving*
- Thema 6: *Passend onderwijs*
- Thema 7: *Specialisatie*

Afstudeerfase: *Wat voor leraar ben ik?, Hoe kan ik verder groeien?*

- Thema 8: *Bekwaam zijn en blijven*

Tijdens de opleiding verwerft de student de bekwaamheidseisen bij de vier opleidingsbekwaamheden: vakinhoudelijk bekwaam (VIB), vakdidactisch bekwaam (VDB), pedagogisch bekwaam (PB), professioneel & collegiaal bekwaam (PCB). Zoals uit het schema blijkt, richt ieder thema zich op twee of meer opleidingsbekwaamheden. Op drie momenten in de opleiding toont de student aan dat hij deze bekwaamheidseisen verworven heeft. Zijn bekwaamheid wordt beoordeeld op drie complexiteitsniveaus: niveau 1 (propedeusefase: hoofdfasebekwaam), niveau 2 (hoofdfase: afstudeerbekwaam), niveau 3 (afstudeerfase: startbekwaam). De bekwaamheidseisen en de complexiteitsniveaus vormen hierbij het referentiekader¹.

Bekwaamheid		VIB	VDB	PB	PCB	VIB	VDB	PB	PCB	VIB	VDB	PB	PCB
Niveau		1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3
Propedeusefase	<i>Thema 1 (30 ec)</i>	✓		✓	✓								
	<i>Thema 2 (30 ec)</i>	✓	✓	✓									
Hoofdfase	<i>Thema 3 (30 ec)</i>					✓	✓	✓					
	<i>Thema 4 (30 ec)</i>					✓	✓						
	<i>Thema 5 (30 ec)</i>					✓	✓		✓				
	<i>Thema 6 (30 ec)</i>					✓	✓	✓					
	<i>Thema 7 (30 ec)</i>					✓	✓		✓				
Afstudeerfase	<i>Thema 8 (30 ec)</i>									✓	✓	✓	✓

VIB = Vakinhoudelijk bekwaam, VDB = Vakdidactisch bekwaam,
PB = Pedagogisch bekwaam, PCB = Professioneel en collegiaal bekwaam

Bij het doorlopen van de opleiding besteedt elke student 840 uur (30 EC) aan praktijkintegratie, waarvan de student minimaal 476 uren aanwezig is op de werkplek. De stage is gekoppeld aan de modules praktijkintegratie. Deze modules maken onderdeel uit van de thema's 1 tot en met 6 en bestaan uit verplichte praktijkintegratie-opdrachten en een vrije keuze aan onderwijsactiviteiten die de student op de werkplek uitvoert.

Een thema is afgerond als naast de module praktijkintegratie ook alle andere modules uit het thema met een voldoende zijn afgesloten. Op welke wijze de toetsing van iedere module plaatsvindt staat beschreven in bijlage 1.

¹ Deze zijn te vinden in het Beroeps- en opleidingsprofiel en de toetsmatrix van de lerarenopleiding basisonderwijs.

De werkplek

Elke student dient gedurende de opleiding op minimaal drie verschillende werkplekken stage te hebben gelopen. Deze werkplek is een onderwijsinstelling voor basisonderwijs of speciaal (basis of voortgezet) onderwijs, die voldoet aan de inspectienorm. Dit betekent dat de school op de website van de onderwijsinspectie niet geclassificeerd is als zwakke of zeer zwakke school.

De klas die vermeld wordt op het formulier 'inbreng werkplek' vormt de thuisklas voor de student gedurende de stage. Gedurende een stage zal de student echter regelmatig bezoeken brengen aan gastklassen. Dit kan noodzakelijk zijn om bepaalde verplichte praktijkintegratie-opdrachten uit te kunnen voeren.

Voor de inbreng van een werkplek gelden onder meer de volgende richtlijnen:

- De werkplek is bij het doorlopen van de opleiding tot leraar basisonderwijs (LOI) niet eerder door de student ingebracht.
- Wanneer de werkplek een school voor speciaal onderwijs betreft dan kan deze slechts een keer door een student worden ingebracht.
- Bij de inbreng van een werkplek in de propedeuse- en de eerste twee thema's van de hoofdfase van de opleiding dient de student minimaal een keer een thuisklas onderbouw (groep 1 t/m 4) en minimaal een keer een thuisklas bovenbouw (groep 5 t/m 8) aan te dragen.

2. Structuur van het portfolio

Het portfolio bestaat uit vier afzonderlijke onderdelen, die de student gedurende zijn opleiding voortdurend (aan)vult. De LOI maakt onderscheid tussen:

- het portfolio-onderdeel studieloopbaanbegeleiding;
- het portfolio-onderdeel bekwaamhedenmatrix – praktijkbegeleiding;
- het portfolio-onderdeel bekwaamhedenmatrix - praktijkintegratie-opdrachten;
- het portfolio-onderdeel bekwaamhedenmatrix – reflecties.

Studieloopbaanbegeleiding

Het portfolio-onderdeel studieloopbaanbegeleiding bestaat uit vijf inzendopgaven waarbij de student op vaste momenten in zijn opleiding reflecteert op zijn functioneren. De opbouw van de studieloopbaanbegeleiding is weergegeven in de Matrix studieloopbaanbegeleiding. Bij de start van de propedeuse maakt de student kennis met de coach via de kennismakingsopdracht. De student en de LOI-coach stellen zich schriftelijk aan elkaar voor waarbij de student ingaat op zijn visie op onderwijs en zijn bekwaamheden. De tweede opdracht betreft de propedeusebeoordeling aan het einde van de propedeusefase. De student reflecteert op zijn functioneren in de studie en op zijn bekwaamheden als aankomend leerkracht. Daarbij zal de student een 360 graden feedback uitvoeren op de bekwaamheidseis 'samenwerken', die hij door personen op de werk- (stageplek) laat invullen. Dit zijn in ieder geval de stagementor en een eindverantwoordelijke van de stage-praktijkbegeleiding op de werkplek (in de persoon van een adjunct-directeur, Begeleider op School, bouwcoördinator, etc.). De LOI-coach beoordeelt de inzendopdracht van de student en controleert de vorderingen die hij heeft gemaakt in de bekwaamhedenmatrix. Bij deze controle zouden de cellen van thema 1 en 2 allemaal akkoord bevonden moeten zijn. De derde opdracht dient halverwege de hoofdfase (na thema 4) te worden aangeleverd. In deze opdracht beschrijft de student zijn studievoortgang en zijn functioneren. Aan het einde van de hoofdfase stuurt de student opnieuw een inzendopgave in. De vierde opdracht is gelijk aan de beoordeling van de propedeuse alleen zal ditmaal thema 3 t/m 6 in de bekwaamhedenmatrix afgerond moeten zijn. Bij de vijfde inzendopdracht aan het einde van de afstudeerfase levert de student een compleet portfolio in. De student reflecteert op zijn bekwaamhedenontwikkeling en levert daarbij een uitgevoerde 360 graden feedback op de bekwaamheidseis 'samenwerken' aan. De coach beoordeelt het portfolio op volledigheid, verzorging en diepgang. De resultaten in het portfolio worden meegenomen tijdens de mondelinge afstudeeropdracht.

Matrix Studieloopbaan- begeleiding	Kennismaking coach Begeleiding: coach
	Beoordeling propedeuse Beoordeling: coach
	Tussentijds hoofdfase Begeleiding: coach
	Beoordeling hoofdfase Beoordeling: coach
	Beoordeling afstudeerfase Beoordeling: coach

Bekwaamhedenmatrix - Praktijkbegeleiding

De praktijkbegeleiding volgt de opbouw van de praktijkintegratie. In het kader van de praktijkintegratie van thema 1 dient de student (voorafgaand aan de stage) zijn stageplek in bij de LOI aan de hand van het formulier 'Inbreng werkplek'. De student geeft op dit formulier een

beschrijving van de werkplek en de stagementor op basis van de door de LOI geformuleerde eisen. Een ander onderdeel van het formulier is de praktijkovereenkomst. In de praktijkovereenkomst zijn artikelen met stageafspraken opgenomen. De artikelen zorgen ervoor dat alle betrokkenen weet hebben van hun verantwoordelijkheden in het kader van het leren (van de student) op de werkplek. De werkplek, de stagementor, de student en de LOI Hogeschool formaliseren hun samenwerking door ondertekening van de overeenkomst.

Tijdens de praktijkintegratie van het tweede thema van de propedeusefase vindt er een Skype-gesprek plaats tussen student, stagementor en LOI-coach, waarbij de LOI-coach een begeleidingsgesprek voert. Er wordt ingegaan op de bekwaamhedenontwikkeling van de student en de praktijkbegeleiding op de werkplek. Een proces verbaal van dit gesprek wordt verzameld in het portfolio.

Bij het doorlopen van de thema's dient de student verplicht na twee modules praktijkintegratie van werkplek te wisselen. Na afronding van de propedeuse- en hoofdfase heeft de student dan op drie werkplekken stage gelopen. De student dient bij elke wisseling van werkplek het formulier 'Inbreng werkplek' in.

De student wordt tijdens de uitvoering van de vierde module praktijkintegratie in de hoofdfase bezocht door de LOI-coach. De LOI-coach zal de student feedback geven op en ondersteunen bij zijn bekwaamhedenontwikkeling. Ook bespreekt hij met de student en de stagementor de ervaringen van de stagebegeleiding.

In de hoofdfase vindt in het kader van de vijfde module praktijkintegratie opnieuw een begeleidingsgesprek via Skype plaatst tussen student, stagementor en coach. Aan het einde van de hoofdfase (wanneer de student al vijf praktijkintegratiemodulen heeft afgesloten) neemt een stagedocent een praktijkexamen af. Het praktijkexamen bestaat uit een lesobservatie van de student. De student wordt tijdens het praktijkexamen beoordeeld op de vier opleidingsbekwaamheden. In de LiO-stage kan de student naar wens een begeleidingsgesprek met de LOI-coach aanvragen. Ook zal er tijdens de LiO-stage een tweede praktijkexamen afgenomen worden. Aan het einde van de LiO-stage levert de student een urenverantwoording van zijn stage in. Deze wordt door de coach beoordeeld.

Bekwaamhedenmatrix - Praktijkintegratie-opdrachten

Hoofdstuk 3 van dit document geeft de concrete invulling weer van de praktijkintegratie-opdrachten die in de thema's 1 t/m 6 onderdeel uitmaken van het curriculum. De praktijkintegratie-opdracht bestaat per thema uit drie vaste onderdelen: het logboek, een aantal verplichte beroepsproducten en de beoordeling van de stagementor.

Logboek

In het logboek beschrijft de student zijn werkzaamheden die hij op de werkplek verricht. Het logboek laat zien hoe de student invulling geeft aan de verplichte praktijkintegratie-opdrachten en de onderwijsactiviteiten die hij uitvoert in de vrije stageruimte. Beide voorziet hij van een urenverantwoording.

De onderwijsactiviteiten van de vrije ruimte zijn verdeeld in drie categorieën: activiteiten voor en met leerlingen, activiteiten op schoolniveau en professionaliseringsactiviteiten (zie hoofdstuk 4). De uren worden ingevuld in overleg met de stagementor. Hierbij wordt uitgegaan van de individuele ontwikkelbehoefte van de student, waarbij rekening gehouden wordt met de bekwaamheidseisen en de mogelijkheden binnen de school.

De stagementor accordeert dit logboek alvorens het door de student wordt opgenomen in het portfolio.

Beroepsproducten

De beroepsproducten die opgeleverd worden tijdens de praktijkintegratie-opdrachten zorgen voor de vertaling van de module-inhouden naar de beroepspraktijk. Een deel van de opdrachten maakt onderdeel uit van de onderzoeksvaardighedenleerlijn. De LOI-vakdocent beoordeelt de beroepsproducten die per thema ingebracht worden.

Beoordeling stagementor

De stagementor beoordeelt per thema de praktijkintegratie (stage) van de student. In de praktijkhandleiding voor de stagementor worden de eisen van de praktijkintegratie weergegeven. Ook wordt het complexiteitsniveau beschreven waarop de student tijdens de praktijkintegratie dient te functioneren. Een voldoende beoordeling door de stagementor is een voorwaarde voor een voldoende beoordeling van de totale praktijkintegratie-module. Bij een onvoldoende beoordeling vindt er een gesprek plaats tussen stagementor en student, eventueel met de LOI coach, om te beoordelen op welke punten de student zich nog moet ontwikkelen.

Bekwaamhedenmatrix - Reflecties

In het portfolio reflecteert de student aan het eind van thema 1 t/m 6 (na afronding van de praktijkintegratie) op zijn ontwikkeling. De student reflecteert per thema op bekwaamheden die binnen dat thema het meeste accent krijgen. De bekwaamheden zijn uitgesplitst in bekwaamheidseisen, waarbij bij elke reflectiecel een selectie van eisen bevat. In deze reflectie geeft hij aan in hoeverre hij de beoogde doelen bereikt heeft en motiveert dit aan de hand van concrete praktijkvoorbeelden. De coach beoordeelt de reflectie op diepgang, waarbij de verbeterpunten uit de vorige reflecties worden meegenomen. De verbeterpunten uit een voorafgaande periode worden telkens meegenomen naar de daaropvolgende periode en vormen het fundament voor de invulling van de vrije stageruimte. De reflecties krijgen zo het karakter van een persoonlijk ontwikkelings plan (pop).

		Propedeuse		Hoofdphase				Afstudeerfase			
Bekwaamheden-matrix											
Praktijk-begeleiding		Inbreng werkplek 1	Begeleidings-gesprek 1	Inbreng werkplek 2	Begeleidings-bezoek 1	Begeleidings-gesprek 2	Praktijkexamen en 1	Inbreng werkplek 3	Begeleidings-bezoek 2	Praktijkexamen en 2	Urenverantwoording LIO-stage
		Beoordeling eisen werkplek en stagementor Beoordeling: coach	Skype-gesprek met stagementor/ student/ coach Beoordeling: coach	Verplicht bij een nieuwe werkplek. beoordeling eisen werkplek en stagementor Beoordeling: coach	Coach bezoekt werkplek/ student/ stagementor. Gesprek met coach/ eindverantwoordelijke werkplek/ student over stage-begeleiding Begeleiding: coach	Skype-gesprek met stagementor/ student/ coach Begeleiding: coach	Beoordeling van de student op de werkplek gevolgd door gesprek met stagementor/ student/ stagedocent Beoordeling: stagedocent	Verplicht bij een nieuwe werkplek. beoordeling eisen werkplek en stagementor Beoordeling: coach	op verzoek van de student legt de coach een bezoek af op de werkplek Begeleiding: coach	Beoordeling van de student op de werkplek gevolgd door gesprek met stagementor/ student/ stagedocent Beoordeling: stagedocent	Beoordeling: coach
Praktijkintegratie-opdrachten		Praktijk-integratie thema 1 De student dient hier zijn definitieve beroepsproducten in Beoordeling: vakdocent	Praktijk-integratie thema 2 De student dient hier zijn definitieve beroepsproducten in Beoordeling: vakdocent	Praktijk-integratie thema 3 De student dient hier zijn definitieve beroepsproducten in Beoordeling: vakdocent	Praktijk-integratie thema 4 De student dient hier zijn definitieve beroepsproducten in Beoordeling: vakdocent	Praktijk-integratie thema 5 De student dient hier zijn definitieve beroepsproducten in Beoordeling: vakdocent	Praktijk-integratie thema 6 De student dient hier zijn definitieve beroepsproducten in Beoordeling: vakdocent				
Reflecties	Vakinhoudelijk bekwaam	Reflectie bekwaamheden-ontwikkeling bij PI 1	Reflectie bekwaamheden-ontwikkeling bij PI 2	Reflectie bekwaamheden-ontwikkeling bij PI 3	Reflectie bekwaamheden-ontwikkeling bij PI 4	Reflectie bekwaamheden-ontwikkeling bij PI 5	Reflectie bekwaamheden-ontwikkeling bij PI 6				
	Vakdidactisch bekwaam										
	Pedagogisch bekwaam										
	Professioneel collegiaal bekwaam	Beoordeling: coach	Beoordeling: coach	Beoordeling: coach	Beoordeling: coach	Beoordeling: coach	Beoordeling: coach				

3. De praktijkintegratie-opdrachten

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de praktijkintegratie-opdrachten die in thema 1 tot en met thema 6 onderdeel uitmaken van het curriculum. De praktijkintegratie-opdrachten per thema worden hierna achtereenvolgens verduidelijkt aan de hand van:

- een beschrijving van het thema waar de praktijkintegratie-opdracht deel van uitmaakt.
- een verwijzing naar de doelen van de praktijkintegratie-opdracht.
- een overzicht van de modules die aan de praktijkintegratie-opdracht gerelateerd zijn.
- het complexiteitsniveau waarop de praktijkintegratie-opdracht gericht is.
- een omschrijving van de praktijkintegratie-opdracht
- beschrijvingen van de deelopdrachten.
- een overzicht van de beroepsproducten per praktijkintegratie-opdracht.

De praktijkintegratie-opdrachten zijn afgestemd op de bekwaamheidseisen die centraal staan tijdens de module praktijkintegratie en de inhouden van de modules uit de thema's. De opdrachten moeten gezien worden als de activiteiten die verplicht op de werkplek moeten worden uitgevoerd. De beroepsproducten die deze activiteiten opleveren, moeten worden toegevoegd aan het portfolio. Naast deze verplichte praktijkintegratie-opdrachten dient de student de nodige vliegreuen te maken in de praktijk van het basisonderwijs (de vrije stageruimte, zie paragraaf 4).

Volgtijdelijkheid

De volgtijdelijkheid van de praktijkintegratie-opdrachten binnen een fase ligt niet vast. Een opleidingsfase dient echter te zijn afgerond alvorens een nieuwe fase kan worden gestart. Alhoewel de thema's geprogrammeerd staan in een aanbevolen volgorde mag een student zelf bepalen in welke volgorde hij de thema's en de hieraan gerelateerde praktijkintegratie-opdrachten per opleidingsfase wil doorlopen. Een student zal wel eerst een reeds gestarte praktijkintegratie-module binnen een thema moeten afronden alvorens hij start met een nieuwe module praktijkintegratie.

De activiteiten die vermeld staan bij de praktijkbegeleiding zijn niet direct gerelateerd aan de modules praktijkintegratie van de verschillende thema's. De volgorde van deze activiteiten loopt synchroon met het aantal modules praktijkintegratie dat reeds door de student is opgestart en afgesloten. De activiteiten van de praktijkbegeleiding van thema 5 worden bijvoorbeeld uitgevoerd op het moment dat de student met een vijfde module praktijkintegratie is gestart (en vier modules praktijkintegratie heeft afgesloten).

Praktijkintegratie-opdracht thema 1: Oriëntatie studie & beroep

Tijdens het eerste thema oriënteert de student zich in de breedte op het beroep van leraar basisonderwijs en de opleiding die hij hiervoor volgt. De student ontwikkelt een referentiekader waaraan hij in het vervolg van de opleiding nieuwe kennis, vaardigheden en attituden kan verbinden. Er wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan het eigen kennisniveau voor de vakgebieden Rekenen-Wiskunde en Nederlandse Taal. Ook maakt de student kennis met de onderwijspraktijk van een basisschool; hij kijkt mee en voert zelf enkele eenvoudige leraaractiviteiten uit. Aan het eind van het thema kan de student aangeven of hij nog steeds achter zijn opleidingskeuze staat en motiveren welke aspecten in het lerarenberoep hem aantrekken, uitdagen, afstoten, moeilijk lijken enz.

Doelen

De doelen die horen bij deze praktijkintegratie-opdracht zijn beschreven in de toetsmatrix.

Gerelateerde modules

Dit thema bestaat uit zeven modules en een module praktijkintegratie. De titels van de overige modules zijn:

- Studievaardigheden
- Inleiding digitaal portfolio
- Onderwijskunde - de school en het kind
- Taal - eigen vaardigheid
- Rekenen - eigen vaardigheid
- Vakken op de basisschool
- Onderzoeksvaardigheden in het basisonderwijs

Een omschrijving van de module-inhoud is opgenomen in het Beroeps- en opleidingsprofiel voor de lerarenopleiding basisonderwijs.

Complexiteitsniveau

1 (gericht op hoofdfasebekwaamheid)

Omschrijving praktijkintegratie-opdracht

Als leraar heb je dagelijks te maken met leerlingen. Wanneer je kiest voor het leraarschap is het van belang dat je veel affiniteit hebt met de doelgroep. Tijdens deze opdracht maakt de student daarom kennis met het basisschoolkind. Tijdens de basisschoolperiode maakt een kind in snel tempo een groeiproces door van peuter tot puber. Dit groeiproces heeft betrekking op zowel lichamelijke, cognitieve als sociaal-emotionele ontwikkelingsaspecten. Als leraar is het belangrijk zicht te hebben op de verschillen tussen kinderen en de ontwikkelingslijnen van leerlingen. Tijdens de praktijkintegratie-opdracht voert de student een praktijkonderzoek uit, waarbij hij informatie verzamelt over leerlingen in de onderbouw (groep 1/2), leerlingen uit de middenbouw (groep 3,4,5) en leerlingen uit de bovenbouw (groep 6, 7,8) en verwerkt tot een leerling-portret. Ook voert de student een tweetal lesactiviteiten uit in zijn stagegroep, waarbij hij laat zien aan te kunnen sluiten bij de beginsituatie en de beleavingswereld van een groepje leerlingen.

Deelopdrachten

Deze praktijkopdracht bestaat uit vier deelopdrachten.

Deelopdracht 1: Het logboek

De student houdt voor elke dag dat hij aanwezig is op de werkplek een logboek bij. In dit logboek is te zien hoe de student invulling heeft gegeven aan de verplichte praktijkintegratie-opdrachten en de vrije stageruimte en hoeveel tijd hij hier aan heeft besteed. Per stagedag legt de student vast welke activiteiten hij heeft uitgevoerd. De stagementor van de werkplek accordeert dit logboek (zie paragraaf 5 en bijlage 2), alvorens het door de student wordt opgenomen in het portfolio.

Deelopdracht 2: Het leerlingportret

De student voert een praktijkonderzoek uit en doorloopt de zeven kernactiviteiten van de cyclus van praktijkonderzoek (Van der Donk en van Lanen, 2012²). Het praktijkonderzoek resulteert in drie leerling-portretten gericht op een kind in de onderbouw, middenbouw en bovenbouw van het basisonderwijs.

Oriënteren

Als leraar in het basisonderwijs kun je te maken krijgen met leerlingen van verschillende leeftijdscategorieën. Deze kinderen bevinden zich in verschillende ontwikkelstadia. Als beginnende leraar heb je niet altijd een goed beeld van deze verschillende ontwikkelstadia. Dit praktijkonderzoek richt zich op dit praktijkprobleem.

De student oriënteert zich op het onderwerp 'ontwikkelstadia van het basisschoolkind' aan de hand van de technieken die beschreven zijn in het boek 'Praktijkonderzoek in de school'. Hij probeert zicht te krijgen op het praktijkprobleem 'ontwikkelstadia van het basisschoolkind' door zelf te omschrijven wat hij hieronder verstaat en welke vooronderstellingen hij heeft. Hij gaat hier met andere leraren over in gesprek en verdiept zich in literatuur. De student beschrijft het praktijkprobleem en gaat daarbij vooral in op de vragen: Waarom is het belangrijk om als leraar goed zicht te hebben op de specifieke kenmerken van het basisschoolkind? Wie heeft er profijt van als een leraar hier goed zicht op heeft?

Richten

Het onderzoeksdoel, de hoofdvraag en de deelvragen van dit praktijkonderzoek staan vast.

Onderzoeksdoel: De student verwerft kennis over en inzichten in de ontwikkeling die een kind doormaakt gedurende de basisschoolperiode.

Hoofdvraag: Hoe verloopt de ontwikkeling van een kind gedurende de basisschoolperiode?

De deelvragen:

- Wat zijn typische ontwikkelingskenmerken van een kind in de onderbouw?
- Hoe zijn deze typische ontwikkelingskenmerken zichtbaar bij de onderbouwleerlingen op mijn werkplek?
- Wat zijn typische ontwikkelingskenmerken van een kind in de middenbouw?
- Hoe zijn deze typische ontwikkelingskenmerken zichtbaar bij de middenbouwleerlingen op mijn werkplek?
- Wat zijn typische ontwikkelingskenmerken van een kind in de bovenbouw?
- Hoe zijn deze typische ontwikkelingskenmerken zichtbaar bij de bovenbouwleerlingen op mijn werkplek?

De ontwikkelingskenmerken worden beschreven aan de hand van vier categorieën:

- De belevingswereld van de leerling: Wat vindt de leerling leuk, wat doet hij graag in zijn vrije tijd, waar vertelt hij graag over, welke tv-programma's vindt hij leuk enz.
- Fysieke/motorische kenmerken: De lichamelijke ontwikkeling en motorische vaardigheden van het kind.
- Cognitieve kenmerken: Denkontwikkeling; het opnemen en verwerken van kennis, de taalontwikkeling, geheugen, aandacht, concentratie enz.
- Sociale kenmerken: De wijze waarop het kind omgaat met anderen.

Plannen

De student maakt een tijdsplanning van de onderzoeksactiviteiten die hij wilt uitvoeren op zijn werkplek om de deelvragen te beantwoorden. Hij kan hierbij bijvoorbeeld denken aan lesobservaties, gesprekken met leerlingen of leraren of het bestuderen van producten van leerlingen.

² Donk, C. van der & Lanen, B. van (2012). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Coutinho.

De opbrengsten van de eerste drie kernactiviteiten (oriënteren, richten en plannen) beschrijft hij in een onderzoeksplan aan de hand van het format in paragraaf 5.5.1 van het boek "Praktijkonderzoek in de school".

Verzamelen

De student voert zijn onderzoeksplan uit en verzamelt de data.

Analyseren en concluderen

De student beantwoordt zijn deelvragen op basis van de data die hij op de werkplek en met behulp van literatuur heeft verzameld.

Rapporteren en presenteren

De rapportage van het praktijkonderzoek bestaat uit drie leerling-portretten waarin de student beschrijft wat de specifieke kenmerken zijn van een onderbouwkind, een middenbouwkind en een bovenbouwkind. Voor elke leerling-portret maakt hij gebruik van een fictieve leerling. Hij illustreert de leerling-portretten met praktijkvoorbeelden (casussen, producten van leerlingen, foto's, tekeningen) die hij verzameld heeft tijdens het onderzoek.

Aan het eind van het praktijkonderzoek, blikt de student terug en evalueert hij het onderzoeksproces. Hij maakt hiervoor gebruik van de richtlijnen zoals beschreven in paragraaf 9.5.2 in 'Praktijkonderzoek in de school'.

Deelopdracht 3: Een voorlees- en/of vertelactiviteit

De student verzorgt een voorlees- en/of vertelactiviteit, waarbij hij:

- de activiteit voorbereidt,
- de activiteit afstemt op de beleavingswereld en de beginsituatie van een groepje leerlingen,
- de leerlingen na afloop van het verhaal vragen stelt of kleine opdrachten laat maken,
- zorgt voor een evaluatie na afloop van de les met reflectie op de uitvoering,
- de stagementor vraagt om feedback op de activiteit.

Deelopdracht 4: Een begeleidingsactiviteit

De student verzorgt een begeleidingsactiviteit bij een groep leerlingen, waarbij hij:

- de activiteit voorbereidt,
- de activiteit afstemt op de beleavingswereld en de beginsituatie van een groepje leerlingen,
- de groep leerlingen met een instructie aan het werk zet,
- zorgt voor een evaluatie na afloop van de les met reflectie op de uitvoering,
- de stagementor vraagt om feedback op de activiteit.

Beroepsproducten

- A. Logboek dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de uitgevoerde activiteiten.
- B. Drie uitgewerkte leerling-portretten van een leerling uit de onderbouw, de middenbouw en de bovenbouw van de basisschool + een evaluatie van het onderzoeksproces.
- C. Een voorbereiding met evaluatie, feedback van de mentor en reflectie van een voorlees- en/of vertelactiviteit.
- D. Een voorbereiding met evaluatie, feedback van de mentor en reflectie van een begeleidingsactiviteit.
- E. Beoordeling stagementor op het functioneren van de student tijdens praktijkintegratie thema 1.

3.1. Praktijkintegratie-opdracht thema 2: Lesgeven

In het tweede thema verdiept de student zich in de leraarbekwaamheden die nodig zijn om een les te kunnen verzorgen aan een groep leerlingen. De student ervaart hoe hij een les opbouwt, een instructie verzorgt, rekening houdt met de kenmerken van de doelgroep en een les afsluit. Hij leert lesgeven door lesactiviteiten van de stagementor en andere leraren op de werkplek te observeren, zelf lessen voor te bereiden, uit te voeren en hier feedback op te vragen. Alle opleidingsmodules in dit thema bereiden de student voor op het zelfstandig verzorgen van lessen en lesactiviteiten.

Doelen

De doelen die horen bij deze praktijkintegratie-opdracht zijn beschreven in de toetsmatrix.

Gerelateerde modules

Dit thema bestaat uit vijf modules en een module praktijkintegratie. De titels van de overige modules zijn:

- Onderwijskunde - lesgeven
- Taal – inhoud & didactiek 1
- Rekenen – inhoud & didactiek 1
- Oriëntatie op jezelf en de wereld (OJW) - inleiding
- Kunsteducatie - inleiding

Een omschrijving van de module-inhoud is opgenomen in het Beroeps- en opleidingsprofiel voor de lerarenopleiding basisonderwijs.

Complexiteitsniveau

1 (gericht op hoofdfasebekwaamheid)

Omschrijving praktijkintegratie-opdracht

Wanneer mensen gevraagd wordt wat de belangrijkste taak is van een leraar dan zal lesgeven waarschijnlijk veel genoemd worden. Lesgeven staat derhalve niet alleen in het thema, maar ook in deze praktijkintegratie-opdracht centraal. De student zal onder begeleiding van zijn stagementor verschillende lesactiviteiten verzorgen in zijn stagegroep.

Het is daarbij belangrijk dat de student de lessen goed voorbereidt en bij het voorbereiden alvast rekening houdt met de kenmerken en leerbehoeften van de leerlingen in zijn stagegroep. Hij laat dit zien door een beginsituatie en leerdoelen te beschrijven. Verder bevat de lesvoorbereiding een duidelijke lesopbouw met een inleiding, een kern en een slot. De student leert gebruik te maken van verschillende instructiemodellen en werkvormen. Ook denkt hij na over zijn klassenmanagement, lesuitvoering en wijze van begeleiden.

Deelopdrachten

Deze praktijkopdracht bestaat uit vier deelopdrachten.

Deelopdracht 1: Het logboek

De student houdt voor elke dag dat hij aanwezig is op de werkplek een logboek bij. In dit logboek is te zien hoe de student invulling heeft gegeven aan de verplichte praktijkintegratie-opdrachten en de vrije stageruimte en hoeveel tijd hij hier aan heeft besteed. Per stagedag legt de student vast welke activiteiten hij heeft uitgevoerd. De stagementor van de werkplek accordeert dit logboek (zie paragraaf 5 en bijlage 2), alvorens het door de student wordt opgenomen in het portfolio.

Deelopdracht 2: Een lesobservatie van een leraar

De student voert een lesobservatie uit waarbij hij in ieder geval ingaat op de volgende aspecten:

Instructie: Op welke wijze verzorgt de leraar de instructie van de nieuwe leerstof?

Werkvormen: Welke verschillende werkvormen hanteert de leraar?

Differentiatie: Op welke wijze houdt de leraar rekening met verschillen tussen leerlingen?

Leermiddelen: Welke leermiddelen gebruikt de leraar in zijn les?

Klassenmanagement: Welke stijl van leidinggeven heeft de leraar? Hoe verloopt de tijdsplanning van de les? Welke organisatorische afspraken hanteert de leraar?

Lesopbouw (inleiding, kern, slot): Welke lesfasen doorloopt de leraar in de les?

Na afloop van de observatie maakt de student een verslag. Dit verslag bespreekt hij met de desbetreffende leraar en past het (indien nodig) aan.

De student beschrijft in eigen woorden wat zijn indrukken zijn naar aanleiding van de lesobservatie. Hij geeft aan wat hem opviel aan de les en het gedrag van de leraar, wat hij ervan geleerd heeft, welke zaken hij precies zo had gedaan en wat hij anders had aangepakt als hij zelf de les had gegeven. Hij zorgt voor een duidelijke onderbouwing van zijn mening.

Deelopdracht 3: Een interview met een leraar

De student voert een interview met een leraar (een andere dan bij deelopdracht B) waarbij hij in ieder geval ingaat op de volgende aspecten:

Instructie: Op welke wijze(n) verzorgt de leraar de instructie van nieuwe leerstof?

Werkvormen: Welke verschillende werkvormen hanteert de leraar?

Differentiatie: Op welke wijze houdt de leraar rekening met verschillen tussen leerlingen?

Leermiddelen: Welke verschillende soorten leermiddelen gebruikt de leraar in zijn lessen?

Klassenmanagement: Welke stijl van leidinggeven heeft de leraar? Welke organisatorische afspraken hanteert de leraar?

Na afloop van het interview maakt de student een verslag. Dit verslag bespreekt hij met de desbetreffende leraar en past het (indien nodig) aan.

De student beschrijft in eigen woorden wat zijn indrukken zijn naar aanleiding van het interview. Hij geeft aan wat hij ervan geleerd heeft, welke zaken hij precies zo zou doen en wat hij anders zou aanpakken. Hij zorgt voor een duidelijke onderbouwing van zijn mening.

Deelopdracht 4: Vier lesactiviteiten voorbereiden, uitvoeren en evalueren

De student verzorgt per vakgebied (taal, rekenen, oriëntatie op jezelf en de wereld (ojw) en kunsteducatie) minimaal 1 lesactiviteit, waarbij hij:

- de les voorbereidt en afstemt op het gemiddeld niveau van de groep leerlingen,
- haalbare leerdoelen formuleert voor de groep,
- zorgt voor lesactiviteiten afgestemd op de leerdoelen,
- een duidelijke lesopbouw met inleiding, kern en slot hanteert,
- bij minimaal één les de leerlingen gebruik laat maken van nieuwe media/ICT,
- nagaat in hoeverre leerdoelen behaald zijn,
- zorgt voor een evaluatie na afloop van de les met reflectie op de uitvoering,
- de stagementor vraagt om feedback op de lesactiviteit.

Beroepsproducten

- A. Logboek dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de uitgevoerde activiteiten.
- B. Een observatieverslag met reflectie naar aanleiding van een lesobservatie van een leraar.
- C. Een gespreksverslag met reflectie naar aanleiding van een interview met een leraar.
- D. Vier lesvoorbereidingen met lesevaluatie, feedback van de mentor en reflectie voor de vakgebieden rekenen, taal, OJW en Kunsteducatie.

E. Beoordeling stage mentor op het functioneren van de student tijdens praktijkintegratie thema 2.

3.2. Praktijkintegratie-opdracht thema 3: De groep in beweging

In dit derde thema verdiept de student zich in de dynamiek van een groep leerlingen. Hij leert op welke manieren je als leraar de sfeer in de groep en het (sociale) gedrag van kinderen kunt beïnvloeden. Ook wordt er een koppeling gemaakt met groepsprocessen op schoolniveau, zoals die zich voordoen bij het samenwerken met collega's.

De titel van dit thema heeft ook betrekking op het onderwijs aan het jonge kind, waarbij spelen en bewegen nadrukkelijk aan de orde zijn. De student zoomt in op de specifieke kenmerken van het lesgeven in de onderbouw (groepen 1 en 2) van de basisschool. Extra aandacht wordt besteed aan schrijfonderwijs en de fijn motorische ontwikkeling van kinderen en aan bewegingsonderwijs. De startbekwame leraar is aan het einde van de opleiding immers bevoegd om bewegingsonderwijs te geven aan groep 1 en 2.

Doelen

De doelen die horen bij deze praktijkintegratie-opdracht zijn beschreven in de toetsmatrix.

Gerelateerde modules

Dit thema bestaat uit vijf modules en een module praktijkintegratie. De titels van de overige modules zijn:

- Onderwijskunde - de groep in beweging
- Taal – inhoud & didactiek 2
- Het jonge kind
- Bewegingsonderwijs
- Handschriftonderwijs

Een omschrijving van de module-inhoud is opgenomen in het Beroeps- en opleidingsprofiel voor de lerarenopleiding basisonderwijs.

Complexiteitsniveau

2 (gericht op afstudeerbekwaamheid)

Omschrijving praktijkintegratie-opdracht

Een belangrijk aspect van het lerarenberoep is het leidinggeven aan een groep leerlingen en het beïnvloeden van leerlinggedrag. Sommige mensen hebben van nature overwicht op een groep, anderen moeten er moeite voor doen. Goed leidinggeven gaat verder dan grenzen aangeven, straffen en belonen. Leiding geven gaat over een band opbouwen met een groep, zorgen voor wederzijds respect, vertrouwen creëren, consequent handelen, zicht hebben op eigen normen en waarden, de schoolcultuur, de specifieke kenmerken van de doelgroep enz. Hoe een leraar op een goede manier leiding kan geven aan en zorgen voor een goede sfeer in de groep is te leren. Tijdens deze praktijkintegratie-opdracht verdiept de student zich in de groepsdynamiek. Hij voert een beschrijvend praktijkonderzoek uit dat resulteert in een handleiding voor het beïnvloeden van het klassenklimaat. Hij maakt daarbij gebruik van vakliteratuur en de deskundigheid die aanwezig is in de school. Hij gaat bijvoorbeeld met leraren in gesprek, voert lesobservaties uit, voert een klassengesprek met leerlingen van verschillende leeftijden, houdt een interview met de directeur om zicht te krijgen op zijn/haar leiderschapstijl enz.

Daarnaast voert hij in ieder geval drie lesactiviteiten uit waarbij hij kritisch kijkt naar zijn eigen stijl van leiding geven en de wijze waarop hij het klassenklimaat beïnvloedt.

Deelopdrachten

Deze praktijkopdracht bestaat uit drie deelopdrachten.

Deelopdracht 1: Het logboek

De student houdt voor elke dag dat hij aanwezig is op de werkplek een logboek bij. In dit logboek is te zien hoe de student invulling heeft gegeven aan de verplichte praktijkintegratie-opdrachten en de vrije stageruimte en hoeveel tijd hij hier aan heeft besteed. Per stagedag legt de student vast welke activiteiten hij heeft uitgevoerd. De stagementor van de werkplek accordeert dit logboek (zie paragraaf 5 en bijlage 2), alvorens het door de student wordt opgenomen in het portfolio.

Deelopdracht 2: Beschrijvend praktijkonderzoek naar het klassenklimaat

De student voert een beschrijvend praktijkonderzoek uit en doorloopt de zeven kernactiviteiten van de cyclus van praktijkonderzoek (Van der Donk en van Lanen, 2012³).

Oriënteren

De student oriënteert zich op het onderwerp 'het klassenklimaat' aan de hand van de technieken die beschreven zijn in 'Praktijkonderzoek in de school'. Hij probeert zicht te krijgen op het onderwerp door zelf te omschrijven wat hij onder het begrip klassenklimaat verstaat en welke vooronderstellingen hij heeft. Hij gaat hier met andere leraren over in gesprek en verdiept zich in de literatuur. De student beschrijft het praktijkprobleem en gaat daarbij vooral in op de vragen: Wat is het belang van een goed klassenklimaat? Wie heeft er baat bij of last van als er sprake is van een slecht klassenklimaat?

Richten

Het onderzoeksdoel en de hoofdvraag van dit praktijkonderzoek staan vast.

Onderzoeksdoel: De student ontwikkelt de benodigde kennis en vaardigheden om het klassenklimaat op een positieve wijze te kunnen beïnvloeden.

Hoofdvraag: Welke mogelijkheden heeft een leraar om het klassenklimaat in zijn klas op een positieve wijze te beïnvloeden?

De student werkt de hoofdvraag uit in deelvragen die aansluiten bij de hoofdvraag. Hij richt zich bij het formuleren van de deelvragen op aspecten van het klassenklimaat, zoals bijvoorbeeld het leiding geven, het zorgen voor een veilige omgeving, omgaan met pestgedrag, het oplossen van conflicten enz.

Voorbeeld van een deelvraag: Op welke manier kan een leraar reageren op pestgedrag wanneer zich pestproblemen voordoen?

Plannen

De student maakt een tijdsplanning van de onderzoeksactiviteiten die hij wilt uitvoeren op zijn werkplek om zijn deelvragen te beantwoorden. Hij kan hierbij denken aan lesobservaties, gesprekken met leerlingen of leraren, vragenlijsten enz. De opbrengsten van de eerste drie kernactiviteiten (oriënteren, richten en plannen) beschrijft hij in een onderzoeksplan aan de hand van het format in paragraaf 5.5.1 van het boek "Praktijkonderzoek in de school".

Verzamelen

De student voert zijn onderzoeksplan uit en verzamelt de data.

Analyseren en concluderen

De student beantwoordt zijn deelvragen op basis van de data die hij op de werkplek en met behulp van literatuur heeft verzameld.

³ Donk, C. van der & Lanen, B. van (2012). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Coutinho.

Rapporteren en presenteren

De student presenteert de bevindingen van zijn praktijkonderzoek in de vorm van een handleiding waarin de student beschrijft hoe een leraar het klassenklimaat kan beïnvloeden. De handleiding is opgedeeld in paragrafen die betrekking hebben op de verschillende deelvragen die de student in het kader van zijn praktijkonderzoek geformuleerd heeft.

Aan het eind van het praktijkonderzoek, blik de student terug en evalueert hij het onderzoeksproces. Hij maakt hiervoor gebruik van de richtlijnen zoals beschreven in paragraaf 9.5.2 in 'Praktijkonderzoek in de school'.

Deelopdracht 3: Drie lesactiviteiten voorbereiden, uitvoeren en evalueren,

De student voert per vakgebied (taal, schrijven en bewegingsonderwijs) minimaal een lesactiviteit uit, waarbij hij:

- speciale aandacht heeft voor het leidinggeven en het beïnvloeden van het klassenklimaat,
- de les voorbereidt en afstemt op het gemiddeld niveau van de groep,
- haalbare leerdoelen formuleert voor de groep,
- zorgt voor lesactiviteiten afgestemd op de leerdoelen,
- een duidelijke gevarieerde lesopbouw hanteert,
- nagaat in hoeverre leerdoelen behaald zijn,
- zorgt voor een evaluatie na afloop van de les met reflectie op de uitvoering. Bij de lesevaluatie gaat de student expliciet in het leiding geven en de wijze waarop hij tijdens de les invloed heeft uitgeoefend op het klassenklimaat.
- de stagementor vraagt om feedback op de lesactiviteit.

De student dient de lesactiviteit voor bewegingsonderwijs verplicht uit te voeren in een groep 1 of groep 2. De student is immers na afloop van de studie niet bevoegd om in hogere jaargroepen bewegingsonderwijs te geven. Wanneer de student geen kleutergroep als thuisklas heeft, zal hij dus afspraken moeten maken met een leraar van een groepen 1/2 voor het uitvoeren van deze lesactiviteit. De student doet er goed aan om ter voorbereiding op deze les een of meerdere lessen van deze leraar bij te wonen en kennis te maken met de kinderen.

Beroepsproducten

- A. Logboek dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de uitgevoerde activiteiten.
- B. Een onderzoeksplan
- C. Een handleiding met handreikingen voor het beïnvloeden van het klassenklimaat voor de onderbouw en de bovenbouw van de basisschool + een evaluatie van het onderzoeksproces.
- D. Vier lesvoorbereidingen met lesevaluatie, feedback van de mentor en reflectie voor de vakgebieden taal, schrijven en bewegingsonderwijs.
- E. Beoordeling stagementor op het functioneren van de student tijdens praktijkintegratie thema 3.

3.3. Praktijkintegratie-opdracht thema 4: Leerlijnen en opbrengsten

Een leraar dient goed zicht te hebben op de leerlijnen in de basisschool. In dit thema staat daarom de inhoudelijke en didactische opbouw van verschillende vakdomeinen centraal. Er wordt een koppeling gemaakt met het opbrengstgerichte werken; het systematisch en doelgericht werken aan het maximaliseren van leerlingenprestaties (Inspectie van het onderwijs, 2010). Om vorm te kunnen geven aan het opbrengstgerichte werken dient een leraar een goed beeld te hebben van de beginsituatie van de leerling en de leerstofopbouw. Dit is nodig om goede doelen te kunnen stellen, informatie te verzamelen over de leeropbrengsten, deze te registreren en analyseren en op basis hiervan nieuwe acties in gang te zetten.

Doelen:

De doelen die horen bij deze praktijkintegratie-opdracht zijn beschreven in de toetsmatrix.

Gerelateerde modules

Dit thema bestaat uit zeven modules en een module praktijkintegratie. De titels van de overige modules zijn:

- Onderwijskunde - leerlijnen en opbrengsten
- Taal - inhoud & didactiek 3
- Rekenen - inhoud & didactiek 2
- OJW – natuur & techniek
- OJW – geschiedenis
- Kunsteducatie – dans en drama

Een omschrijving van de module-inhoud is opgenomen in het Beroeps- en opleidingsprofiel voor de lerarenopleiding basisonderwijs.

Complexiteitsniveau

2 (gericht op afstudeerbekwaamheid)

Omschrijving praktijkintegratie

De praktijkintegratie-opdracht van dit thema is gericht op het verzorgen van lesactiviteiten en een lessenserie of lesproject. Met het uitvoeren van de opdracht laat de student zien dat hij de lesstof kan relateren aan de doorlopende leerlijnen / het curriculum van de basisschool.

Daarnaast wordt van de student verwacht dat hij steeds meer zicht krijgt op hoe leerlingen van elkaar verschillen en hoe hij met zijn onderwijs kan aansluiten op de beginsituaties van de leerlingen in zijn groep. Hij differentieert daartoe in zijn lessen op drie niveaus. Een belangrijke input hiervoor vormen de toetsresultaten. De student leert de beschikbare toetsgegevens op de werkplek te gebruiken en doet ervaring op met het zelf ontwikkelen, afnemen en analyseren van een toets en het verwerken van de resultaten. Hij baseert zijn onderwijsactiviteiten op deze resultaten en analyses en gaat na afloop van een les of lessenserie na in hoeverre de leerdoelen voor de leerlingen behaald zijn.

Deelopdrachten

Deze praktijkopdracht bestaat uit vier deelopdrachten.

Deelopdracht 1: Het logboek

De student houdt voor elke dag dat hij aanwezig is op de werkplek een logboek bij. In dit logboek is te zien hoe de student invulling heeft gegeven aan de verplichte praktijkintegratie-opdrachten en de vrije stageruimte en hoeveel tijd hij hier aan heeft besteed. Per stagedag legt de student vast welke activiteiten hij heeft uitgevoerd. De stagementor van de werkplek accordeert dit logboek (zie paragraaf 5 en bijlage 2), alvorens het door de student wordt opgenomen in het portfolio.

Deelopdracht 2: Een lessenserie of lesproject

Met deze opdracht laat de student zien dat hij een lessenserie of lesproject kan voorbereiden, uitvoeren en evalueren. De opdrachtschrijving van deelopdracht D kan gebruikt worden als richtlijn voor de invulling van deze opdracht, met dien verstande dat de student zich in tegenstelling tot opdracht D niet richt op vier losse lessen, maar op een aaneenschakeling van (minimaal vier) lessen, die gericht zijn op een bepaald deelonderwerp binnen het vakgebied van de vakken taal, rekenen, natuur & techniek, geschiedenis of dans & drama. Deze lessen moeten op elkaar voortbouwen. Bij het ontwikkelen van de lessenserie maakt de student gebruik van relevante informatie over de leerbehoeften van de leerlingen (toetsgegevens, notities van de stagementor, beoordelingen van schriftelijk werk, observaties enz.).

Deelopdracht 3: Een toets maken en afnemen

In het basisonderwijs wordt veel gebruikgemaakt van bestaande methode afhankelijke en methode onafhankelijke toetsen. Soms dekken bestaande toetsen de leerstof onvoldoende en is het noodzakelijk zelf een toets te maken. Met deze opdracht laat de student zien zelf een toets te kunnen ontwikkelen. In overleg met de stagementor bepaalt de student voor welk vakgebied, welke leerstof en -doelen hij een toets ontwikkelt. De toets mag afgenomen worden bij de hele groep of een subgroepje. Deze opdracht kan eventueel gekoppeld worden aan deelopdracht B of deelopdracht D.

Vorbereiding

De student maakt een lijst met leerdoelen waarop de toets gericht is. Daarbij maakt hij een onderbouwde keuze voor een passende toetsvorm. Per leerdoel geeft hij aan op welke wijze deze terugkomt in de toets. Dit wordt weergegeven in een toetsmatrijs of -matrix. Ook omschrijft hij op welke wijze de toets zal worden beoordeeld en welke normen daarbij gehanteerd worden. De toets wordt ter beoordeling voorgelegd aan een medestudent, collega op school of de stagementor.

De toetsafname

De student plant een datum voor afname. Hij geeft zelf eventuele toetsinstructies aan de leerlingen en beantwoordt vragen indien nodig.

Na afloop van de toets

De student verzamelt de toetsresultaten. Hij analyseert de resultaten en gaat na in hoeverre de leerdoelen door de leerlingen zijn behaald. De student evalueert de toets (afname), waarbij hij in ieder geval ingaat op de leerresultaten, het onderscheidend vermogen van de toets, de eenduidigheid van vragen / opdrachten en de mate waarin de toets de leerdoelen gedekt heeft. Ook formuleert hij suggesties voor lesactiviteiten op basis van de toetsafname.

Deelopdracht 4: Vier lesactiviteiten verzorgen

De student verzorgt minimaal vier lesactiviteiten voor taal, rekenen, natuur & techniek, geschiedenis en/of dans & drama, waarbij hij:

- de les voorbereidt en afstemt op het niveau van de leerlingen,
- zorgt voor differentiatie (op drie niveaus),
- haalbare leerdoelen formuleert voor elke niveaugroep,
- zorgt voor lesactiviteiten afgestemd op de leerdoelen van elk niveau,
- een duidelijke gevarieerde lesopbouw hanteert,
- bij minimaal één les de leerlingen gebruik laat maken van nieuwe media/ICT,
- nagaat in hoeverre leerdoelen behaald zijn,
- zorgt voor een evaluatie na afloop van de les met reflectie op de uitvoering,
- de stagementor vraagt om feedback op de lesactiviteit.

De student omschrijft per lesvoorbereiding hoe de les zich verhoudt tot de leerlijn van het desbetreffende vak. De volgende vragen staan daarbij centraal:

- Welke leerstof is voorafgaand aan deze les aan bod gekomen?
- Welke leerstof zal in het vervolg op deze les aan bod komen?
- Welke minimale voorkennis en vaardigheden dient een leerling te bezitten om de les te kunnen volgen?

Beroepsproducten

- A. Logboek dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de uitgevoerde activiteiten.
- B. De uitgewerkte lessenserie (of het lesproject) met reflectie
- C. De zelfgemaakte toets, een analyse van de toetsresultaten, een evaluatie van de toets(afname) en suggesties voor vervolgactiviteiten.
- D. Vier lesvoorbereidingen met lesevaluaties, feedback van de mentor en reflecties en een beschrijving van hoe de leerdoelen/leerstof zich verhouden tot de leerlijn van het desbetreffende vakgebied.
- E. Beoordeling stagementor op het functioneren van de student tijdens praktijkintegratie thema 4.

3.4. Praktijkintegratie-opdracht thema 5: De school en de omgeving

Elke school is anders en kent zijn eigen cultuur, regels, onderwijsvisie, organisatorische structuur enz. In dit thema maken de studenten kennis met de verschillende gebieden waarop scholen van elkaar kunnen verschillen. Er wordt daarbij expliciet aandacht besteed aan de schoolomgeving. Een school is geen geïsoleerd eilandje, maar staat midden in de samenleving. Als leraar krijg je te maken met allerlei vormen van samenwerking. Elke betrokkene bij de school heeft andere belangen en hierop moet je als leraar kunnen anticiperen. Bij de vormgeving van cultuureducatie in de basisschool wordt de omgeving van de school doelbewust verkend en benut. De student gebruikt al deze informatie om een eigen ideaal onderwijsconcept (met een eigen visie op onderwijs) te ontwikkelen. Daarnaast is er extra aandacht voor vakoverstijgend en groepsdoorbrekend werken in de school.

Doelen

De doelen die horen bij deze praktijkintegratie-opdracht zijn beschreven in de toetsmatrix.

Gerelateerde modules

Dit thema bestaat uit zes modules en een module praktijkintegratie. De titels van de overige modules zijn:

- Onderwijskunde – de school en de omgeving
- Vakintegratie
- OJW – aardrijkskunde
- Taal - Engels
- OJW - geestelijke stromingen
- Kunsteducatie – Muziek

Een omschrijving van de module-inhoud is opgenomen in het Beroeps- en opleidingsprofiel voor de lerarenopleiding basisonderwijs.

Complexiteitsniveau

2 (gericht op afstudeerbekwaamheid)

Omschrijving praktijkintegratie

Tijdens deze opdracht richt de student zich niet alleen meer op de eigen klas, maar ook op de schoolorganisatie en de directe omgeving van de school. Hij neemt deel aan een schoolbrede projectgroep of werkgroep. Daarnaast organiseert hij een vakoverstijgend project, waarbij hij gebruikmaakt van leermogelijkheden buiten de klas.

Elke school in Nederland heeft zijn eigen unieke kenmerken. In het kader van deze opdracht maakt de student een beschrijving van zijn/haar ideale schoolorganisatie. Hij vergelijkt de situatie op zijn stageschool met dit ideaalbeeld. In hoeverre komt dit overeen en in welke mate en op welke onderwerpen is er sprake van verschil?

Een leraar die op een school werkzaam is, moet zicht hebben op wat hij belangrijk vindt in goed onderwijs en hoe zich dat verhoudt tot de school waar hij gaat werken en zijn eigen kwaliteiten. Het onderwijs zal waarschijnlijk nooit helemaal op basis van eigen voorkeuren kunnen worden ingericht. Wanneer de ideaalbeelden te ver uit elkaar liggen kan dit veel spanning geven en moet de leraar zich afvragen of de school en hij wel bij elkaar passen. Daarnaast zijn er vaak vele organisatorische beperkingen waardoor sommige idealen niet altijd verwezenlijkt kunnen worden.

In het kader van deze praktijkopdracht verzorgt de student verschillende lessen. Na afloop blik hij terug op deze lessen en probeert hij aan te geven in hoeverre de lesvoorbereiding en –uitvoering voldeden aan het eigen ideaalbeeld van goed onderwijs en de eigen kwaliteiten.

Deelopdrachten

Deze praktijkopdracht bestaat uit vijf deelopdrachten.

Deelopdracht 1: Het logboek

De student houdt voor elke dag dat hij aanwezig is op de werkplek een logboek bij. In dit logboek is te zien hoe de student invulling heeft gegeven aan de verplichte praktijkintegratie-opdrachten en de vrije stageruimte en hoeveel tijd hij hier aan heeft besteed. Per stagedag legt de student vast welke activiteiten hij heeft uitgevoerd. De stagementor van de werkplek accordeert dit logboek (zie paragraaf 5 en bijlage 2), alvorens het door de student wordt opgenomen in het portfolio.

Deelopdracht 2: Mijn ideale school

De student voert verschillende activiteiten uit, op basis waarvan hij een beschrijving maakt van zijn werkplek. Zo kan hij in gesprek gaan met leraren, documenten als de schoolgids of het schoolplan bestuderen, in gesprek gaan met ouders, een interview houden met de directeur, enz. Met het uitvoeren van deze activiteiten verzamelt hij informatie over een aantal schoolkenmerken:

Onderwijsvisie: De student geeft aan welke visie de school hanteert t.a.v. de opvoeding en de leerontwikkeling van leerlingen. Hij beschrijft de pedagogische en didactische uitgangspunten.

Denominatie: De student geeft aan welke geloofsovertuiging(en) en levensbeschouwelijke invalshoeken op de school leidend is/zijn en hoe dit tot uiting komt in het onderwijs.

Schooltijden en roostering: De student geeft aan welke schooltijden er gehanteerd worden en beschrijft opvallende organisatorische keuzes in het jaarrooster en/of lesrooster.

Klassenindeling: De student geeft aan op welke wijze de klassen zijn ingedeeld (homogeen / heterogeen) en welke groepsoverstijgende activiteiten op school georganiseerd worden.

Leermiddelen: De student inventariseert de belangrijkste leermiddelen die op school aanwezig zijn. Ook geeft hij aan op welke wijze er op school gebruikgemaakt wordt van nieuwe media/ICT.

Inrichting schoolgebouw: De student beschrijft de inrichting van het schoolgebouw, de klaslokalen, werkruimtes, enz. met bijbehorende functies.

Inrichting schoolomgeving: De student geeft aan hoe de directe omgeving van de school is ingericht en op welke wijze de school deze omgeving benut als leeromgeving. De student gaat hierbij zowel in op het speelplein als de buurt.

Samenwerken met leraren: De student beschrijft op welke wijze er op school wordt samengewerkt, gecommuniceerd, overlegd en vergaderd.

Samenwerken met ouders: De student geeft aan in hoeverre de school samenwerkt met ouders, hen informeert over de dagelijkse gang van zaken op school en de leervorderingen van hun kind.

Schoolbrede projecten en vieringen: De student beschrijft de schoolbrede projecten en vieringen die tijdens het schooljaar hebben plaatsgevonden of nog moeten plaatsvinden.

Nadat de student de specifieke kenmerken van de school heeft beschreven, geeft hij per kenmerk aan in hoeverre het beeld van de school overeenkomt met zijn eigen beeld van goed onderwijs. Bij elk kenmerk zorgt hij voor een duidelijke onderbouwing van zijn mening.

Deelopdracht 3: Een vakoverstijgend project

De student voert een vakoverstijgend project uit waarbij hij minimaal twee vakgebieden met elkaar verbindt. Daarnaast inventariseert de student de leermogelijkheden buiten de klas en benut hij deze bij het uitvoeren van het project. Eventueel zoekt hij samenwerking met andere klassen.

De opdrachtomschrijving van deelopdracht E kan gebruikt worden als richtlijn voor de invulling van deze opdracht, met dien verstande dat het project uit meerdere lessen bestaat en dat de leerdoelen betrekking moeten hebben op *minimaal* twee vakgebieden.

Deelopdracht 4: Verslag van een werkgroep, projectgroep of vergadering

Het is belangrijk dat de student zich bewust is van de wijze waarop leraren in de werkplek met elkaar samenwerken. In het kader van deelopdracht A heeft de student zich hierop georiënteerd en een mening gevormd. Tijdens deze deelopdracht neemt de student deel aan een samenwerkingsactiviteit. Het kan hier gaan om een bijeenkomst van een werkgroep of projectgroep, een bouw- of teamvergadering. Bij voorkeur participeert de student gedurende drie maanden ook daadwerkelijk in een van de hiervoor beschreven werkverbanden. Wanneer dit niet mogelijk is dient de student in ieder geval twee bijeenkomsten bij te wonen. De student stelt hiervan een verslag op. In dit verslag gaat de student in op de inhoud van wat er wordt besproken, op welke wijze dit gebeurt (rolverdeling, wijze van besluitvorming, taakverdeling) en hoe hij hier zelf tegenaan kijkt. De student kan er ook voor kiezen gedurende een periode actief te participeren. In het laatste geval zal de leerervaring groter zijn.

Deelopdracht 5: Vier lesactiviteiten verzorgen

Ook in het kader van dit thema is het natuurlijk van belang dat de student lesactiviteiten verzorgt in zijn klas. Naast het vakoverstijgend project dient de student een les te verzorgen per vakgebied (aardrijkskunde, Engels, geestelijke stromingen en muziek), waarbij hij:

- de les voorbereidt en afstemt op het niveau van de leerlingen,
- zorgt voor differentiatie (op drie niveaus),
- haalbare leerdoelen formuleert voor elke niveaugroep,
- zorgt voor lesactiviteiten afgestemd op de leerdoelen van elk niveau,
- een duidelijke gevarieerde lesopbouw hanteert,
- bij minimaal één les de leerlingen gebruik laat maken van nieuwe media/ICT,
- nagaat in hoeverre leerdoelen behaald zijn,
- zorgt voor een evaluatie na afloop van de les met reflectie op de uitvoering,
- de stagementor vraagt om feedback op de lesactiviteit.

Alle lesvoorbereidingen zijn voorzien van een reflectie waarin de student beschrijft in hoeverre zijn lesvoorbereiding en de uitvoering daarvan overeenkomt met zijn ideaalbeeld van goed onderwijs. Hij geeft aan welke aspecten van de les aan dit ideaalbeeld voldoen en welke niet. In het laatste geval formuleert hij ook redenen die mogelijk verklaren waarom hij is afgeweken van zijn onderwijsideaal. Hij gaat hierbij ook in op zijn eigen kwaliteiten in relatie tot zijn onderwijsideaal. Heeft de student voldoende bagage om zijn onderwijsideaal in de lessen te realiseren?

Beroepsproducten

- A. Logboek dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de uitgevoerde activiteiten
- B. Een portret van de eigen werkplek en een vergelijking met het eigen onderwijsideaal
- C. De voorbereiding met evaluatie, feedback van de mentor en reflectie van het vakoverstijgend project.
- D. Verslag van de deelname aan (of bijwonen van) een schoolbrede werkgroep of projectgroep
- E. Vier lesvoorbereidingen met lesevaluaties, feedback van de stagementor en reflecties (gerelateerd aan de eigen visie van de student op goed onderwijs)
- F. Beoordeling stagementor op het functioneren van de student tijdens praktijkintegratie thema 5.

3.5. Praktijkintegratie-opdracht thema 6: Passend onderwijs

Elke groep leerlingen bestaat uit van elkaar verschillende individuen met eigen kenmerken. Door veranderingen als gevolg van het passend onderwijs, lijken de verschillen tussen kinderen toe te nemen. Van een leraar wordt verwacht dat hij hiermee om kan gaan en bij het verzorgen van het onderwijs rekening houdt met zowel de onderwijsbehoeften van de groep als die van de individuele leerling. In dit thema wordt de leraar hierop voorbereid. Dit gebeurt onder meer door in te zoomen op veelvoorkomende leer-, gedrag- en ontwikkelingsproblemen. Daarnaast maakt de student kennis met de organisatie van de zorg in de school, het in kaart brengen van specifieke onderwijsbehoeften, het werken met groepsplannen en individuele handelingsplannen.

Doelen

De doelen die horen bij deze praktijkintegratie-opdracht zijn beschreven in de toetsmatrix.

Gerelateerde modules

Dit thema bestaat uit vijf modules en een module praktijkintegratie. De titels van de overige modules zijn:

- Onderwijskunde – passend onderwijs
- Module taal inhoud & didactiek 4
- Module rekenen inhoud & didactiek 3
- Leerlingenzorg
- Kunsteducatie – beeldende vorming

Een omschrijving van de module-inhoud is opgenomen in het Beroeps- en opleidingsprofiel voor de lerarenopleiding basisonderwijs.

Complexiteitsniveau

2 (gericht op afstudeerbekwaamheid)

Omschrijving praktijkintegratie

Tijdens deze opdracht richt de student zich op de zorgstructuur van de werkplek. Daarbij is hij zowel gericht op schoolorganisatie in zijn geheel als de klas. De student brengt de zorgstructuur in kaart aan de hand van een aantal onderwerpen, waaronder de niveaus van zorg, de betrokkenen bij de zorg en het leerlingvolgsysteem. Hij leert welke mogelijkheden er zijn voor leerlingen die uitgebreide en/of specifieke zorg nodig hebben. Hij verkent de mogelijkheden en grenzen van de zorg van de eigen werkplek.

Om passend onderwijs te kunnen bieden in de klas wordt op veel scholen gewerkt met groepsplannen en handelingsplannen. Met het uitvoeren van deze opdracht leert de student zelf een groepsoverzicht, groepsplan en handelingsplan op te stellen, deze uit te voeren en te evalueren.

Deelopdrachten

Deze praktijkopdracht bestaat uit vijf deelopdrachten.

Deelopdracht 1: Het logboek

De student houdt voor elke dag dat hij aanwezig is op de werkplek een logboek bij. In dit logboek is te zien hoe de student invulling heeft gegeven aan de verplichte praktijkintegratie-opdrachten en de vrije stageruimte en hoeveel tijd hij hier aan heeft besteed. Per stagedag legt de student vast welke activiteiten hij heeft uitgevoerd. De stagementor van de werkplek accordeert dit logboek (zie paragraaf 5 en bijlage 2), alvorens het door de student wordt opgenomen in het portfolio.

Deelopdracht 2: Beschrijving van de zorgstructuur op school

De student voert verschillende activiteiten uit op basis waarvan hij een beschrijving maakt van de zorgstructuur op en in de omgeving van zijn werkplek. Zo kan hij in gesprek gaan met een leraar of zorgspecialist (de interne begeleider, ambulant begeleider, schoolpsycholoog, orthopedagoog enz.), het zorgplan bestuderen, het leerling-dossier bekijken, de toetskalender bestuderen, zich verdiepen in (digitale) leer- en toetsmiddelen enz. Het is in ieder geval van belang dat de student ook deelneemt aan een overlegvorm met betrekking tot de zorg. Dit kan bijvoorbeeld een groepsbespreking, een oudergesprek of een zorgvergadering zijn.

Bij het beschrijven van de zorgstructuur richt de student zich op de volgende onderwerpen:

Zorg bieden in de klas en op school: De student beschrijft op welke wijze er in de klas extra zorg geboden wordt, wanneer leerlingen uitvallen.

De rol van de intern begeleider: De student inventariseert de taken van de interne begeleiders en de rol die zij vervullen in de school.

Het samenwerkingsverband: De student beschrijft de structuur van het samenwerkingsverband en geeft aan wat de functie ervan is in het kader van de zorgstructuur.

Doorverwijzen naar speciale scholen: De student brengt in kaart in welke situaties leerlingen worden doorverwezen naar andere scholen en welke stappen hiervoor moeten worden ondernomen.

Het leerlingvolgsysteem en leerling-dossier: De student verdiept zich in de (digitale) volg- en registratiesystemen waarover de school beschikt. Hij geeft aan welke methode onafhankelijke toetsen op school worden afgenomen, wat hiervan het doel is en wat er met de gegevens gebeurt. Ook beschrijft hij op welke wijze het leerling-dossier is opgebouwd en wat de functie is van dit dossier.

Passend onderwijs: De student geeft aan hoe de school inspeelt op het bieden van passend onderwijs. Daarbij gaat hij in op de ontwikkelingen die de school de afgelopen jaren heeft doorgemaakt en verwacht door te maken in de nabije toekomst.

Deelopdracht 3: Een groepsoverzicht maken

De student maakt een groepsoverzicht met alle leerlingen uit zijn klas voor het vakgebied rekenen of taal. In dit groepsoverzicht wordt een beknopt beeld gegeven van specifieke leerlingkenmerken op het gebied van leerniveau, interesses, motivatie, sociale redzaamheid enz. Het bevat een overzicht van de stimulerende en belemmerende factoren per leerling. Deze worden verwoord in de vorm van onderwijsbehoeften per leerling. De student bespreekt dit groepsoverzicht met de stagementor en de intern begeleider op school.

Deelopdracht 4: Een individueel handelingsplan opstellen, uitvoeren en evalueren

De student stelt (in samenwerking met een leraar, zijn stagementor of de intern begeleider) een individueel handelingsplan op voor een leerling uit de klas met een specifiek leer- of gedragsprobleem. In het handelingsplan beschrijft de student in ieder geval de aanleiding voor het plan, de beginsituatie van de leerling, de doelen die hij wil bereiken, de aanpak en de benodigde leermiddelen en de wijze waarop hij het plan na afloop van de periode wil evalueren.

Indien mogelijk bespreekt de student (samen met de stagementor) het handelingsplan met de ouders/opvoeders van het kind. De student is (in samenwerking met de leraar) verantwoordelijk voor de uitvoering van het plan. Na afloop van de periode wordt het plan geëvalueerd en de beginsituatie van de leerling bijgesteld. De student formuleert op basis van de evaluatie een advies voor het wel of niet voortzetten van het handelingsplan.

Deelopdracht 5: Een groepsplan opstellen, uitvoeren en evalueren

Voor deze opdracht stelt de student een groepsplan voor rekenen of taal op. Hij voert dit plan uit en evalueert het aan het einde van de periode. Een groepsplan kan opgevat worden als een gebruiksaanwijzing voor de groep voor een vakgebied in een bepaalde periode. In dit plan geeft de

student aan welke subgroepen hij in de klas onderscheidt, welke doelen hij per subgroep wil bereiken, welke leeractiviteiten hij gaat ondernemen, welke leermiddelen hij inzet en hoe het groepsplan geëvalueerd zal worden. Het groepsoverzicht van deelopdracht C vormt de basis voor het groepsplan.

De student verdeelt de klas op basis van dit groepsoverzicht in drie subgroepen. De indeling voor de subgroepen wordt bepaald door verschillende factoren: instructieafhankelijkheid, niveau, interesses, gedragskenmerken enz.

De student stelt het groepsplan op in samenwerking met de stagementor. Beiden zullen immers betrokken zijn bij de uitvoering van het plan dat minimaal zes weken zal bestrijken en dagelijks door de stagementor en/of de student zal worden gehanteerd. De student is verantwoordelijk voor de overdracht naar de mentor. Na afloop van de periode wordt het plan geëvalueerd en het groepsoverzicht (deelopdracht C) bijgesteld. De student formuleert op basis van deze evaluatie adviezen voor het daaropvolgende groepsplan.

Beroepsproducten

- A. Logboek dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de uitgevoerde activiteiten.
- B. De beschrijving van de zorgstructuur op school
- C. Het groepsoverzicht voor rekenen of taal
- D. Het individueel handelingsplan voor een leerling op de werkplek
- E. Het groepsplan met evaluatie voor rekenen of taal
- F. Beoordeling stagementor op het functioneren van de student tijdens praktijkintegratie thema 6.

4. De invulling van de vrije stageruimte

De student geeft invulling aan zijn stage op de werkplek door, zoals uit de vorige paragraaf blijkt, de verplichte praktijkintegratie-opdrachten uit te voeren. Voor het uitvoeren van deze opdrachten op de stageschool is een vaststaand aantal uren gereserveerd (zie normtabel). De resterende stagetijd gebruikt de student om 'vlieguren' te maken in de zogenaamde vrije stageruimte. De student krijgt veel vrijheid bij de invulling van deze vrije stageruimte. Hij maakt hierbij een keuze uit de suggesties voor (onderwijs)activiteiten, die ondergebracht zijn in drie categorieën⁴.

De student houdt bij het uitvoeren van de onderwijsactiviteiten in de vrije ruimte rekening met twee eisen.

Eis 1: Voldoen aan de tijdsnorm per categorie van activiteiten

De student geeft invulling aan de vrije stageruimte volgens de richtlijnen in de normtabel. In deze tabel staat aangegeven hoeveel tijd de student dient te besteden aan het uitvoeren van onderwijsactiviteiten binnen de drie categorieën. Per categorie staat aangegeven hoeveel uren de student minimaal moet maken. De student mag altijd meer uren maken dan de gehanteerde norm.

Normtabel invulling vrije stageruimte

Categorie	Thema 1	Thema 2	Thema 3	Thema 4	Thema 5	Thema 6
Categorie A	30 uur	30 uur	45 uur	40 uur	40 uur	30 uur
Categorie B	6 uur	6 uur	16 uur	16 uur	16 uur	16 uur
Categorie C	5 uur	5 uur	15 uur	15 uur	15 uur	15 uur
PI-opdrachten	15 uur	15 uur	15 uur	20 uur	20 uur	30 uur
Totaal	56 uur	56 uur	91 uur	91 uur	91 uur	91 uur

Eis 2: Zorgen voor variatie in activiteiten

Elke categorie bevat verschillende onderwijsactiviteiten die een student zou kunnen uitvoeren. Het is de bedoeling dat de student bij het invullen van de stageruimte zorgt voor een gevarieerde keuze van onderwijsactiviteiten. Bijvoorbeeld: wanneer een student gedurende zijn stage binnen zijn vrije stageruimte alleen maar observaties uitvoert, voldoet hij niet aan deze richtlijn.

De zwarte bolletjes in de tabel zijn een indicatie voor de opleidingsfase (P = Propedeusefase, H = Hoofdphase, A = Afstudeerfase) waarin een onderwijsactiviteit het beste kan worden uitgevoerd.

A. Onderwijsactiviteiten voor en met leerlingen	P	H	A
1. Voorbereiden van activiteiten (zoals lessen, hoeken, thema's, projecten)	●	●	●
2. Materialen klaarleggen / klas in orde maken voorafgaand aan een (les)activiteit	●	●	●
3. (Les)activiteiten uitvoeren, die voorbereid zijn	●	●	●
4. (Les)activiteiten uitvoeren, die onverwacht zijn (onvoorbereid, improviseren)		●	●
5. Zelf les(sen), lesmateriaal, een thema of hoek ontwerpen		●	●
6. Planning van de activiteiten maken voor een of meerdere dagen		●	●
7. De dag starten en/of afsluiten		●	●
8. Twee opeenvolgende lessen of een dagdeel zelfstandig verzorgen		●	●

⁴ Zowel de categorieën als de onderwijsactiviteiten zijn grotendeels ontleend aan: Timmermans, M. (2012). *Kwaliteit van de opleidingsschool. Over affordance, Agency en Competentieontwikkeling*. Nijmegen: HAN (Faculteit Educatie).

9. Een complete lesdag zelfstandig verzorgen		●	●
10. Een complete lesweek verzorgen			●
11. Een lessencyclus verzorgen (verspreid over een aantal dagen of weken)		●	●
12. Overgangen tussen activiteiten/lessen leiden		●	●
13. Informele gesprekjes voeren met individuele leerlingen	●	●	●
14. Geplande gesprekjes voeren met individuele leerlingen (met bepaald doel)	●	●	●
15. Groepjes leerlingen begeleiden	●	●	●
16. Les/leeractiviteiten uitvoeren met individuele leerlingen	●	●	●
17. Nakijken en/of corrigeren van werk van leerlingen	●	●	●
18. Nakijken en/of corrigeren van toetsen		●	●
19. Maken van toetsen (voor de leerlingen)		●	●
20. Registreren van leerling-resultaten		●	●
21. Gericht observeren van leerlingen	●	●	●
22. Lezen van leerling-dossiers		●	●
23. Maken van handelingsplannen voor individuele leerlingen		●	●
24. Maken van groepsoverzichten en groepsplannen		●	●
25. Toezicht houden tijdens pauzes, pleinwacht	●	●	●
26. Met de leerlingen brood eten / fruit eten	●	●	●
27. De kinderen naar de gymzaal of een ruimte begeleiden	●	●	●
28. Het oplossen van onverwachte situaties met leerlingen (bv. bemiddelen)		●	●
29. Activiteiten die nergens kunnen worden ondergebracht maar wel horen bij deze categorie	●	●	●
B. Onderwijsactiviteiten op schoolniveau	P	H	A
1. Samenwerken met of ondersteunen van andere teamleden dan de stagementor	●	●	●
2. Samenwerken of gesprekken voeren met onderwijsondersteunend personeel	●	●	●
3. In gesprek gaan met de directie	●	●	●
4. Gesprekken voeren met interne deskundigen (IB, RT, Rekenspecialist, enz.)	●	●	●
5. Gesprekken met externe deskundigen (Ambulant begeleider, adviseur, enz.)		●	●
6. Bezoeken van andere scholen of organisaties waar de school contact mee heeft.		●	●
7. Activiteiten voor ouders (kijkavond, ouderavond, huisbezoek, oudergesprek) bijwonen en/of mee voorbereiden.	●	●	●
8. Activiteiten voor ouders zelf uitvoeren			●
9. Praten met collega's in de pauze	●	●	●
10. Meegaan met een teamuitje, aanwezig zijn bij feestelijke gelegenheden voor het team.		●	●
11. Divers ondersteunende activiteiten als koffie zetten, kopiëren, spullen opruimen,enz.	●	●	●
12. Deelnemen aan een werkgroep die zich bezighoudt met het organiseren van speciale dagen en vieringen (sint, kerst, sportdag, kamp, enz.)		●	●
13. Activiteiten die nergens kunnen worden ondergebracht maar wel horen bij deze categorie	●	●	●
C. Professionaliseringsactiviteiten	P	H	A
1. Deelnemen aan studiemiddagen, cursussen of trainingen voor het team (in		●	●

en buiten school)			
2. Intervisie met teamleden van school			●
3. Functionerings- en ontwikkelingsgesprekken voeren met de leidinggevende			●
4. Een praktijkonderzoek uitvoeren op school	●	●	●
5. Observeren van de stagementor of teamlid	●	●	●
6. Feedback of begeleidingsgesprekken met de stagementor voeren	●	●	●
7. Feedbackgesprek voeren met of hulp vragen aan andere teamleden	●	●	●
8. Lezen van schooldocumenten als het schoolplan, de schoolgids, enz.	●	●	●
9. Lezen van nieuwsbrieven, notulen, schoolkrant, website	●	●	●
10. Gebruikmaken van de op school aanwezige boeken, tijdschriften	●	●	●
11. Bijwonen van of deelnemen aan een inhoudelijke werkgroep die zich bezighoudt met een schoolontwikkelingsthema.		●	●
12. Activiteiten die nergens kunnen worden ondergebracht maar wel horen bij deze categorie	●	●	●

5. Complexiteitsniveau in de opleiding

Vanaf de start van de opleiding maakt de student kennis met de beroepspraktijk van het basisonderwijs. Hij loopt stage en voert activiteiten uit om de opleidingsbekwaamheden te verwerven. De student zal het volledige opleidingstraject doorlopen om het eindniveau te bereiken. De opleidingsbekwaamheden en de bijbehorende bekwaamheidseisen zijn beschreven op het *eindniveau* van de opleiding. Het is echter niet realistisch een student in de propedeusefase al op dit eindniveau te beoordelen. Per opleidingsfase zijn er daarom complexiteitsniveaus beschreven. Deze geven richting aan de wijze waarop de opleidingsbekwaamheden en bekwaamheidseisen in elke opleidingsfase geïnterpreteerd dienen te worden. In de propedeusefase beoordeelt de stagementor de ontwikkeling van de student op het complexiteitsniveau hoofdfasebekwaam dat past bij deze fase. In de hoofdfase wordt de student afgerekend op het niveau afstudeerbekwaam en in de afstudeerfase op het startbekwaamheidsniveau; het eindniveau van de opleiding. De volgende drie deelparagrafen geven de complexiteitsniveaus weer vanuit het perspectief van de werkplek.

5.6. Complexiteitsniveau Propedeusefase

Complexiteitscriteria	Niveau 1 Hoofdfasebekwaam Wil ik leraar zijn?, Ben ik hiervoor geschikt?
<i>De mate van begeleiding en sturing</i>	De stage vindt plaats onder intensieve begeleiding van de stagementor. De student draait mee met de stagementor, observeert en voert eenvoudige (les)activiteiten onder toezicht uit.
<i>Reikwijdte van de beroepssituatie</i>	De onderwijsactiviteiten van de student vinden vooral plaats in de eigen stageklas. Bij de onderwijsactiviteiten die de student uitvoert buiten de stageklassen neemt de student een passieve (beschouwende) rol in.
<i>Communicatie met collega's</i>	De student maakt kennis met het team. De stagementor vormt zijn belangrijkste gesprekspartner. De student benadert teamleden voor inhoudelijke en praktische vragen indien dit relevant is voor zijn leerproces. Als teamlid heeft de student een beperkte inbreng. Wanneer hem gevraagd wordt naar zijn mening kan hij deze onderbouwen met argumenten.
<i>Vakinhouden en didactiek</i>	De student beheerst de leerstof op basisschoolniveau. Hij oefent met het overbrengen van deze leerstof op de leerlingen.
<i>Omgang met leerlingen</i>	De student leert contact te maken met leerlingen, en leert leiding te nemen bij het begeleiden van een groepje leerlingen of tijdens één op één situaties.
<i>Kennisbasis</i>	De student oriënteert zich op de vakken in het basisonderwijs en neemt kennis van de leerinhouden, de didactische en pedagogische uitgangspunten. Waar mogelijk legt hij verband tussen dat wat hij geleerd heeft tijdens de modules (theorie) en dat wat hij ziet of ervaart in de praktijk.
<i>Verantwoordelijkheid in de klas</i>	De student is verantwoordelijk voor het begeleiden van kleine groepjes, en verzorgen van eenvoudige lesactiviteiten in de stageklas.
<i>Rol in de school</i>	Zijn rol in de school is vooral gericht op het meedraaien (observeren, assisteren en bevragen) op klassenniveau.
<i>Afstemming doelgroep</i>	De student leert het onderwijs af te stemmen op het jongere en/of oudere kind en hieraan gerelateerde ontwikkelingsaspecten.
<i>Praktijkonderzoek</i>	De student ontwikkelt een onderzoekende houding. Hij leert verschillende perspectieven in te nemen bij het op zoek gaan naar antwoorden op vragen of oplossingen voor problemen. Hij maakt gebruik van de aanwezige deskundigheid in de school.
<i>Visievorming</i>	De student krijgt een beeld van het beroep en kan motiveren waarom het beroep van leraar bij hem past. Hij laat zien dat het beroep hem interesseert en dat hij dit wil leren.

5.7. Complexiteitsniveau Hoofdphase

Complexiteitscriteria	Niveau 2 Afstudeerbekwaam Hoe word ik een goede leraar?, Wat voor leraar wil ik zijn?
<i>De mate van begeleiding en sturing</i>	De stage vindt plaats onder toezicht van de stagementor. De student voert veel (les)activiteiten zelfstandig uit en laat zich begeleiden bij beroepssituaties die nieuw voor hem zijn. De mentor stimuleert de student in zijn bekwaamhedenontwikkeling, begeleidt waar nodig en bepaalt met de student welke activiteiten hij wel en (nog) niet zelfstandig kan uitvoeren.
<i>Reikwijdte van de beroepssituatie</i>	De onderwijsactiviteiten concentreren zich zowel op de eigen stageklas, de bouw waar de student deel van uitmaakt als de schoolorganisatie in zijn geheel.
<i>Communicatie met collega's</i>	De student zoekt regelmatig contact met teamleden. Hij vraagt feedback en hulp aan collega's en spreekt hen aan op basis van hun deskundigheid. Waar mogelijk levert hij zelf inbreng aan inhoudelijke discussie of praktische zaken. De student handelt in dialoog met anderen. Dit betekent dat hij de kennis en ervaring van anderen benut om zelf te leren omgaan met onbekende of lastige situaties.
<i>Vakinhouden en didactiek</i>	De student beheerst de leerstof en verdiept zich in de didactiek: hij zorgt ervoor dat hij verschillende didactische principes in de praktijk kan brengen die leerlingen in staat stellen de leerstof en doelen te verwerven.
<i>Omgang met leerlingen</i>	De student kan contact maken met verschillende typen leerlingen. Hij weet daarnaast de interactie tussen de kinderen onderling te stimuleren. Op momenten dat het nodig is neemt hij duidelijk de leiding. Dit doet hij zowel bij het begeleiden van kleine groepjes, als bij (les)activiteiten in de klas.
<i>Kennisbasis</i>	De student heeft kennis van de leerinhouden, de didactische en pedagogische uitgangspunten van de vakken op de basisschool. Hij onderhoudt deze kennis. In gesprekken en in schriftelijke verslagen legt hij verbanden tussen dat wat hij geleerd heeft tijdens de modules (theorie) en dat wat hij ziet of ervaart in de praktijk.
<i>Verantwoordelijkheid in de klas</i>	De student is verantwoordelijk voor het begeleiden van groepjes, het verzorgen van lessen, dagdelen en het uitvoeren van lesprojecten of lessenseries.
<i>Rol in de school</i>	Zijn rol in de school is vooral gericht op het meedraaien en uitvoeren op klas-, bouw- en schoolniveau.
<i>Afstemming doelgroep</i>	De student leert het onderwijs af te stemmen op groepjes leerlingen in zijn klas.
<i>Praktijkonderzoek</i>	De student kan praktijkonderzoek inzetten als professionele leermethodiek. Hij doet praktijkonderzoek om antwoord te krijgen op vragen en problemen waar hij in zijn eigen praktijk mee te maken krijgt.
<i>Visievorming</i>	De student heeft een beeld van de verschillende onderwijsvisies die er bestaan, kan concretisering van deze visies herkennen en benoemen en ontwikkelt in toenemende mate een eigen visie op onderwijs.

5.8. Complexiteitsniveau Afstudeerfase

Complexiteitscriteria	Niveau 3 Startbekwaam Wat voor leraar ben ik?, Hoe kan ik verder groeien?
<i>De mate van begeleiding en sturing</i>	De begeleiding door de stagementor vindt in toenemende mate plaats op afstand. De student is verantwoordelijk voor de gang van zaken in de groep. Hij draagt er zelf zorg voor dat hij begeleid wordt op momenten dat hij dit wenselijk acht. De stagementor stelt zich hierbij reactief op. De stagementor geeft de student feedback op zijn bekwaamhedenontwikkeling en wijst hem op aspecten die aandacht behoeven.
<i>Reikwijdte van de beroepssituatie</i>	De onderwijsactiviteiten concentreren zich zowel op de eigen stageklas, de bouw waar de student deel van uitmaakt, de schoolorganisatie en de schoolomgeving. Een belangrijk aspect hiervan is het (mede)verantwoordelijk zijn voor het contact met ouders.
<i>Communicatie met collega's</i>	De student zoekt regelmatig contact met teamleden en vice versa. Hij maakt gebruik van collegiale consultatie en adviseert teamleden wanneer ze met een vraag bij hem komen. De student benut de werkplek en de aanwezige deskundigheid doelbewust als leerbron. De student handelt in dialoog met anderen. Hij maakt gebruik van anderen om professioneel om te gaan met (conflict)situaties.
<i>Vakinhouden en didactiek</i>	De student beheerst de leerstof en de didactiek. Hij zorg ervoor dat hij zijn kennis voortdurend onderhoudt, verder uitbreidt en aanpast op basis van nieuwe inzichten.
<i>Omgang met leerlingen</i>	De student kan bij het communiceren inspelen op de unieke kenmerken van elke leerling. Hij weet daarnaast de interactie tussen de kinderen onderling te stimuleren, waarbij hij recht doet aan de eigenheid van elk kind. Op momenten dat het nodig is neemt hij duidelijk de leiding in de klas. Dit is onder meer zichtbaar in een duidelijk systeem van klassenmanagement en merkbaar aan de goede sfeer in de klas.
<i>Kennisbasis</i>	De student heeft kennis van de leerinhouden, de didactische en pedagogische uitgangspunten van de vakken op de basisschool. Hij onderhoudt dit en specialiseert zich in onderwerpen waar zijn interesses naar uitgaan. In gesprekken en in schriftelijke verslagen legt hij verbanden tussen dat wat hij geleerd heeft tijdens de modules (theorie) en dat wat hij ziet of ervaart in de praktijk. Ook herkent hij situaties in de praktijk die afwijken van de theorie.
<i>Verantwoordelijkheid in de klas</i>	De student is grotendeels verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken in de klas. Hij draagt zorg voor de periodeplanning en leerling-administratie en onderhoudt contacten met ouders en deskundigen.
<i>Rol in de school</i>	Zijn rol in de school is vooral gericht op het meedraaien en uitvoeren op klas-, bouw- en schoolniveau. Waar mogelijk gaat hij de samenwerking aan met andere teamleden.
<i>Afstemming doelgroep</i>	De student leert het onderwijs af te stemmen op specifieke kenmerken van leerlingen in zijn klas.
<i>Praktijkonderzoek</i>	De student kan praktijkonderzoek inzetten als professionele leermethodiek. Hij doet praktijkonderzoek om antwoord te krijgen op vragen en problemen waar hij in zijn eigen praktijk mee te maken krijgt. Daarnaast levert hij met praktijkonderzoek een bijdrage aan kwaliteitszorg, de professionele ontwikkeling en de schoolontwikkeling
<i>Visievorming</i>	De student bezit een eigen onderwijsvisie en kan hier (voor zover mogelijk) naar handelen.

6. Beoordeling van de praktijkintegratie

Voor elk thema van de opleiding zijn per opleidingsbekwaamheid (vakinhoudelijk, vakdidactisch pedagogisch, professioneel & collegiaal bekwaam) de bekwaamheidseisen beschreven die de student aan het eind van het thema in voldoende mate moet beheersen. Bij het uitvoeren van de praktijkintegratie-opdrachten zijn de bekwaamheidseisen van het desbetreffende thema (gerelateerd aan het complexiteitsniveau van de desbetreffende opleidingsfase) leidend voor de ontwikkeling van de student. De stagementor geeft feedback op de uitvoering van deze praktijkintegratie-opdrachten. De student voegt deze feedback toe aan het beroepsproduct. De vakdocent van de LOI is verantwoordelijk voor de beoordeling van deze praktijkintegratie-opdrachten op basis van de door de student aangeleverde beroepsproducten met de feedback van de mentor.

Naast de praktijkintegratie-opdrachten krijgt de student feedback en wordt hij beoordeeld op zijn brede bekwaamheid. Gedurende de stage vraagt de student de stagementor regelmatig feedback op zijn functioneren. Aan het einde van de stage wordt de student beoordeeld. De stagementor speelt hierbij een belangrijke rol. De eindbeoordeling van de stagementor bestaat uit twee onderdelen:

A. Beoordelen van het logboek

De stagementor geeft op het beoordelingsformulier aan of het uitgewerkte logboek van de student overeenkomstig de werkelijkheid is ingevuld en of de student gezorgd heeft voor een variatie in onderwijsactiviteiten. Op basis van dit logboek moet de LOI-vakdocent kunnen nagaan of de student de uren op de werkplek volgens de richtlijnen voor de desbetreffende opleidingsfase heeft ingevuld. De LOI-coach kan op basis van het logboek nagaan of er voldoende gewerkt is aan de bekwaamhedenontwikkeling die in de reflecties beschreven worden.

B. De beoordeling van de bekwaamheidsontwikkeling aan het einde van de module praktijkintegratie

Per thema zijn er bekwaamheidseisen vastgesteld die richtinggevend zijn voor de praktijkintegratie-opdrachten en de activiteiten die de student verricht in de vrije stageruimte. Daarnaast staat tijdens de praktijkintegratie de brede bekwaamheidsontwikkeling van de student centraal. Aan het eind van elke module praktijkintegratie beoordeelt de stagementor de student aan de hand van de vier opleidingsbekwaamheden. De bekwaamheidsontwikkeling is voldoende, wanneer de student zijn bekwaamheid op het complexiteitsniveau van de desbetreffende opleidingsfase heeft aangetoond (zie paragraaf 4). De eindbeoordeling van de stagementor moet voor drie bekwaamheden per bekwaamheid minimaal een voldoende zijn om een thema te kunnen afsluiten. Aan het einde van thema 2 en thema 6 dient de student voor alle bekwaamheden per bekwaamheid minimaal een voldoende beoordeling te krijgen.

Beoordelingsformulier Thema 1 (Propedeusefase)

Logboek	Beoordeling			
	Ja	Nee		
De student heeft zijn logboek overeenkomstig de werkelijkheid ingevuld.				
De student heeft binnen de drie categorieën gezorgd voor variatie in onderwijsactiviteiten.				
Toelichting:				
Opleidingsbekwaamheden	Beoordeling			
	OV	M	V	G

Vakinhoudelijk bekwaam (Complexiteitsniveau P) <i>De student beheerst de inhoud van zijn onderwijs. Hij staat boven de leerstof en kan die zo kiezen en/of bewerken dat zijn leerlingen die kunnen leren. De leraar kan vanuit de vakinhoud verbanden leggen met het dagelijks leven, met werk en met wetenschap. Hij houdt zijn vakkennis en -kunde actueel.</i>				
Toelichting:				
	OV	M	V	G
Vakdidactisch bekwaam (Complexiteitsniveau P) <i>De student maakt de vakinhoud leerbaar voor zijn leerlingen. Hij weet die vakinhoud te vertalen in leerplannen of leertrajecten. Hij brengt een duidelijke relatie aan tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, de vakinhoud en de inzet van de verschillende methodieken en middelen. Bij de uitvoering van zijn onderwijs volgt hij de ontwikkeling van zijn leerlingen. Hij toetst en analyseert regelmatig en adequaat of de leerdoelen gerealiseerd worden en hoe dat gebeurt. Op basis van zijn analyse stelt hij zo nodig zijn onderwijs didactisch bij. Zijn onderwijs gaat met de tijd mee.</i>				
Toelichting:				
	OV	M	V	G
Pedagogisch bekwaam (Complexiteitsniveau P) <i>Pedagogische bekwaamheid wil zeggen dat de student een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen kan realiseren. Hij volgt de ontwikkeling van zijn leerlingen in hun leren en gedrag en stemt daarop zijn handelen af. Hij draagt bij aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. Ook in pedagogische zin blijft zijn onderwijs van deze tijd.</i>				
Toelichting:				
	OV	M	V	G
Professioneel en collegiaal bekwaam (Complexiteitsniveau P, H of A) <i>De student kan samenwerken met collega's en zijn lessen met hen afstemmen. Hij levert zijn bijdrage aan de (onderwijskundige) ontwikkelingen op zijn school. Hij onderhoudt contacten met ouders en anderen die voor de leerlingen belangrijk zijn. Hij is in staat te reflecteren op zijn eigen professionele ontwikkeling. En hij draagt bij aan de professionele kwaliteit van de beroepsuitoefening. Hij is daarbij in staat om gebruik te maken van wetenschappelijk onderzoek of zelf onderzoek op te zetten.</i>				
Toelichting:				
	OV	M	V	G
Eindbeoordeling stagementor				
Toelichting:				

OV = Onvoldoende, M = Matig, V = Voldoende, G = Goed

Bijlage 1: Toetsing per module

Het volgende schema geeft een beeld van de wijze waarop de modules in de verschillende fase van de opleiding getoetst zullen worden. Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende zes toetsvormen:

- *Het examen*: De leerstof en leerdoelen worden schriftelijk getoetst aan de hand van open en gesloten vragen.
- *Praktijkexamen*: De student demonstreert praktische kennis en vaardigheden aan de hand van een casus of opdracht en wordt daarbij beoordeeld door een docent die observeert.
- *Inzendopgaven*: Dit zijn open of gesloten opdrachten die opgenomen zijn in de hoofdstukken van de studiewijzers of het lesmateriaal dat ontwikkeld is voor een module. Deze opdrachten worden veelal gerelateerd aan casuïstiek uit de beroepspraktijk.
- *Landelijke toets*: Dit zijn examens die op landelijk niveau ontwikkeld zijn en een verplichtend karakter hebben voor studenten aan de lerarenopleidingen basisonderwijs in Nederland.
- *Praktijkonderzoek*: Dit is een open geformuleerde onderzoeksopdracht waarbij de student zelf veel ruimte krijgt voor eigen invulling. De beoordeling vindt plaats aan de hand van tussenproducten (onderzoeksplan) en eindproducten (onderzoeksverslag).
- *Praktijkintegratie-opdrachten*: Dit zijn opdrachten die direct gekoppeld zijn aan de beroepspraktijk van de werkplek van de student en betrekking hebben op beroepstaken die zich in deze beroepspraktijk voordoen.

Elke module wordt beoordeeld op basis van één of twee toetsvorm(en).

PROPEDEUSEFASE		
Thema 1	A. <i>Studievaardigheden</i>	Inzendopgaven
	B. <i>Inleiding digitaal portfolio</i>	Inzendopgaven
	C. <i>Onderwijskunde - de school en het kind</i>	Schriftelijk examen
	D. <i>Taal - eigen vaardigheid</i>	Landelijke taaltoets + inzendopgaven
	E. <i>Rekenen - eigen vaardigheid</i>	Landelijke rekentoets + inzendopgaven
	F. <i>Vakken op de basisschool</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	G. <i>Onderzoeksvaardigheden in het basisonderwijs</i>	Inzendopgaven
	H. <i>Praktijkintegratie - oriëntatie op studie en beroep</i>	Portfolio
Thema 2	A. <i>Onderwijskunde - lesgeven</i>	Inzendopgaven
	B. <i>Taal – inhoud & didactiek 1</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	C. <i>Rekenen – inhoud & didactiek 1</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	D. <i>Oriëntatie op jezelf en de wereld (OJW) - inleiding</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	E. <i>Kunsteducatie - inleiding</i>	Inzendopgaven
	F. <i>Praktijkintegratie - lesgeven</i>	Portfolio

HOOFDFASE		
Thema 3	A. <i>Onderwijskunde - de groep in beweging</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	B. <i>Taal – inhoud & didactiek 2</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	C. <i>Het jonge kind</i>	Inzendopgaven
	D. <i>Bewegingsonderwijs</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	E. <i>Handschriftonderwijs</i>	Praktijkexamen + inzendopgaven
	F. <i>Praktijkintegratie - de groep in beweging</i>	Portfolio
Thema 4	A. <i>Onderwijskunde - leerlijnen en opbrengsten</i>	Inzendopgaven
	B. <i>Taal - inhoud & didactiek 3</i>	Inzendopgaven

HOOFDFASE		
	C. <i>Rekenen - inhoud & didactiek 2</i>	Inzendopgaven
	D. <i>OJW – natuur & techniek</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	E. <i>OJW – geschiedenis</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	F. <i>Kunsteducatie – dans en drama</i>	Inzendopgaven
	G. <i>Praktijkintegratie - leerlijnen en opbrengsten</i>	Portfolio
Thema 5	A. <i>Onderwijskunde – de school en de omgeving</i>	Inzendopgaven
	B. <i>Vakintegratie</i>	Inzendopgaven
	C. <i>OJW – aardrijkskunde</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	D. <i>Taal - Engels</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	E. <i>OJW - geestelijke stromingen</i>	Inzendopgaven
	F. <i>Kunsteducatie – Muziek</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	G. <i>Praktijkintegratie – de school en de omgeving</i>	Portfolio
Thema 6	A. <i>Onderwijskunde – passend onderwijs</i>	Inzendopgaven
	B. <i>Module taal inhoud & didactiek 4</i>	Schriftelijk examen + inzendopgaven
	C. <i>Module rekenen inhoud & didactiek 3</i>	Inzendopgaven
	D. <i>Leerlingenzorg</i>	Inzendopgaven
	E. <i>Kunsteducatie – beeldende vorming</i>	Inzendopgaven
	F. <i>Praktijkintegratie - passend onderwijs</i>	Portfolio
Thema 7	A. <i>Beroepsverdieping</i>	Inzendopgaven
	B. <i>Rekenen - jongere of oudere kind</i>	Schriftelijk examen
	C. <i>Taal - jongere of oudere kind.</i>	Inzendopgaven
	D. <i>Module vakprofilering</i>	Inzendopgaven
	E. <i>Internationalisering</i>	Inzendopgaven
	F. <i>LOI-verdieping</i>	Toetsing hangt af van de gekozen verdiepingsmodule

AFSTUDEERFASE		
Thema 8	A. <i>Voorbereiding Lio-fase en afstudeeronderzoek</i>	Inzendopgaven
	B. <i>Lio-fase</i>	Portfolio
	C. <i>Afstudeeronderzoek</i>	Afstudeeropdracht

Bijlage 2: Logboeksjabloon

In deze bijlage wordt het logboeksjabloon gepresenteerd. In dit sjabloon wordt zichtbaar welke activiteiten de student heeft uitgevoerd op de werkplek. Het gaat hier zowel om de tijd die de student besteedt aan de praktijkintegratie-opdrachten als de onderwijsactiviteiten van de vrije ruimte. Op elke dag dat de student op de werkplek aanwezig is, vult hij het logboek in. Aan het einde van een thema moet hij kunnen aantonen dat hij voldaan heeft aan de twee richtlijnen die vastgesteld zijn voor de invulling van de onderwijsactiviteiten in de vrije stageruimte (paragraaf 4).

Een leeg logboek

Naam:			
Datum:			
Werkplek:			
<i>Omschrijving werkplekactiviteit</i>	<i>Categorie</i>	<i>Tijdsduur in min.</i>	<i>Opmerkingen/reflecties</i>

Een leeg totaaloverzicht aan het einde van de module praktijkintegratie

Naam:		
Periode:		
Werkplek:		
<i>Categorie</i>	<i>Tijdsnorm voor thema 2</i>	<i>Daadwerkelijke Tijdsbesteding</i>
A	30 uur	
B	6 uur	
C	5 uur	
Praktijkintegratie-opdracht	15 uur	
Totaal	56 uur	

Een ingevuld logboek

Naam: Job de Vries			
Datum: Maandag 19 november 2012			
Werkplek: Basisschool de Duivenbode			
<i>Omschrijving werkplekactiviteit</i>	<i>Categorie</i>	<i>Tijdsduur in min.</i>	<i>Opmerkingen/reflecties</i>
Dagplanning op het bord zetten + klaarzetten van de lesmaterialen	A	15 min.	
Informeel kletsen en koffiedrinken met collega's	B	15 min.	
Verzorgen van een rekenles	A	60 min.	De mentor heeft een deel van de les overgenomen toen bleek dat ik iets op de verkeerde wijze had uitgelegd.
Gesprek met de directeur	C	30 min.	
Surveilleren op het plein	A	15 min.	
Observeren van de mentor tijdens de taallessen	C	45 min.	Ik heb vooral gelet op hoe hij omgaat met F. die een grote taalachterstand heeft.
Interview met de IB-er in het kader van mijn praktijkonderzoek.	PI-opdracht	45 min.	
Enz.	Enz.	Enz.	Enz.

Een ingevuld totaaloverzicht

Naam: Job de Vries		
Periode: 1 november 2012 t/m 3 februari 2013		
Werkplek: Basisschool de Duivenbode		
<i>Categorie</i>	<i>Tijdsnorm voor thema 2</i>	<i>Daadwerkelijke Tijdsbesteding</i>
A	30 uur	32 uur 30 min.
B	6 uur	10 uur 15 min.
C	5 uur	11 uur
Praktijkintegratie-opdracht	15 uur	15 uur 45 min.
Totaal	56 uur	69 uur en 30 min.

Bijlage 3: Op te leveren beroepsproducten per thema

De volgende tabel geeft een overzicht van de beroepsproducten die de student aan het einde van elk thema opneemt in zijn portfolio.

	Beroepsproducten
Thema 1	A. Logboek dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de uitgevoerde activiteiten. B. Drie uitgewerkte leerling-portretten van een leerling uit de onderbouw, de middenbouw en de bovenbouw van de basisschool + een evaluatie van het onderzoeksproces. C. Een voorbereiding met evaluatie, feedback van de mentor en reflectie van een voorlees- en/of vertelactiviteit. D. Een voorbereiding met evaluatie, feedback van de mentor en reflectie van een begeleidingsactiviteit. E. Beoordelingsformulier (thema 1)
Thema 2	A. Logboek dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de uitgevoerde activiteiten. B. Een observatieverslag met reflectie naar aanleiding van een lesobservatie van een leraar. C. Een gespreksverslag met reflectie naar aanleiding van een interview met een leraar. D. Vier lesvoorbereidingen met lesevaluatie, feedback van de mentor en reflectie voor de vakgebieden rekenen, taal, OJW en Kunsteducatie. E. Beoordelingsformulier (thema 2)
Thema 3	A. Logboek dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de uitgevoerde activiteiten. B. Een onderzoeksplan C. Een handleiding met handreikingen voor het beïnvloeden van het klassenklimaat voor de onderbouw en de bovenbouw van de basisschool + een evaluatie van het onderzoeksproces. D. Vier lesvoorbereidingen met lesevaluatie, feedback van de mentor en reflectie voor de vakgebieden taal, schrijven en bewegingsonderwijs. E. Beoordelingsformulier (thema 3)
Thema 4	A. Logboek dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de uitgevoerde activiteiten. B. De uitgewerkte lessenserie (of het lesproject) met reflectie C. De zelfgemaakte toets, een analyse van de toetsresultaten, een evaluatie van de toets(afname) en suggesties voor vervolgactiviteiten. D. Vier lesvoorbereidingen met lesevaluaties, feedback van de mentor en reflecties en een beschrijving van hoe de leerdoelen/leerstof zich verhouden tot de leerlijn van het desbetreffende vakgebied. E. Beoordelingsformulier (thema 4)
Thema 5	A. Logboek dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de uitgevoerde activiteiten B. Een portret van de eigen werkplek en een vergelijking met het eigen onderwijsideaal C. De voorbereiding met evaluatie, feedback van de mentor en reflectie van het vakoverstijgend project. D. Verslag van de deelname aan (of bijwonen van) een schoolbrede werkgroep of projectgroep E. Vier lesvoorbereidingen met lesevaluaties, feedback van de stagementor en reflecties (gerelateerd aan de eigen visie van de student op goed onderwijs) F. Beoordelingsformulier (thema 5)
Thema 6	A. Logboek dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de uitgevoerde activiteiten. B. De beschrijving van de zorgstructuur op school C. Het groepsoverzicht voor rekenen of taal D. Het individueel handelingsplan voor een leerling op de werkplek E. Het groepsplan met evaluatie voor rekenen of taal F. Beoordelingsformulier (thema 6)

1.6: Praktijkhandleiding Student

Praktijkintegratie propedeuse

Praktijkhandleiding stagementor

415Q99-1913

Inhoud

Inleiding

Hoofdstuk 1	Achtergrond, doelstelling en organisatie	
	Achtergrond	1.1
	Doelstellingen	1.3
	Organisatie	1.3
Hoofdstuk 2	Verloop en begeleiding	
	Verloop van de module	2.1
	Begeleiding	2.1
Hoofdstuk 3	Praktijkintegratieopdracht thema 1	
	Inhoud thema 1	3.1
	Praktijkintegratieopdracht	3.1
Hoofdstuk 4	Praktijkintegratieopdracht thema 2	
	Inhoud thema 2	4.1
	Praktijkintegratieopdracht	4.1

Logboek

De vrije ruimte

Proces-verbaal begeleidingsgesprek

Formulier Inbreng Werkplek Lerarenopleiding

Beoordeling Praktijkintegratie

Inleiding

Deze praktijkhandleiding is de basis voor de modules Praktijkintegratie binnen de propedeuse van de Lerarenopleiding basisonderwijs van LOI Hogeschool. U gaat één van onze studenten begeleiden gedurende zijn praktijkperiode. Wij danken u hartelijk dat u de student deze mogelijkheid geeft en heten u van harte welkom bij de LOI!

In de komende periode maakt de student intensief kennis met het werken in de beroepspraktijk. Hij gaat aan de slag met zijn eigen ontwikkeling en ontdekt waar zijn kracht ligt, wat hij leuk of minder leuk vindt en waar hij nog aan moet werken. Kortom: een zeer boeiende en leerzame periode.

In deze praktijkhandleiding vindt u alle benodigde informatie om van de begeleiding van de modules Praktijkintegratie in de propedeuse een succes te maken. De handleiding bevat praktische uitleg en achtergronden. U treft tevens alle door de student uit te voeren opdrachten aan.

Praktijkintegratie

De propedeuse bevat twee praktijkgerichte modules: Praktijkintegratie Oriëntatie op studie en beroep en Praktijkintegratie Lesgeven. Deze modules zijn onmisbaar binnen de propedeuse van de lerarenopleiding. Hoe goed de theoretische basis van de student ook is, in de praktijk leert hij hoe het is om leraar te zijn en op welke manier hij het beste invulling kan geven aan dit beroep. De ervaringen die hij opdoet, zijn van onschatbare waarde en geven hem inzicht in zijn eigen kunnen.

LOI Hogeschool gaat ervan uit dat iedere student een andere achtergrond heeft en dat een aantal studenten al (meer of minder) ervaring heeft binnen de onderwijssector. Om die reden wordt er gesproken over praktijkintegratie in plaats van stage. Het is echter niet mogelijk de term 'stage' helemaal niet te gebruiken. Uw eigen rol is bijvoorbeeld 'stagementor'. De reden hiervoor is dat binnen de LOI als opleidingsinstituut sommige rolbenamingen vastliggen. In plaats van deze benaming kunt u echter ook 'praktijkmentor' lezen.

Begeleiding

De student heeft tijdens zijn studie (en binnen deze modules) te maken met verschillende docenten en begeleiders. Ter informatie vindt u hieronder een kort overzicht van de verschillende rollen. Uw eigen rol wordt verderop in deze praktijkhandleiding uiteraard uitgebreid beschreven.

Voor het gemak spreken we in deze handleiding over 'hij' en 'hem' als we het over de student en over begeleiders/docenten hebben. Hiervoor in de plaats kunt u uiteraard 'zij' of 'haar' lezen.

Stagementor

Op de werkplek begeleidt u als stagementor de student tijdens het uitvoeren van de praktijkintegratieopdrachten uit deze praktijkhandleiding en bij de invulling van de zogenoemde vrije ruimte binnen de praktijkintegratie.

LOI-vakdocent

Diverse vakdocenten begeleiden en beoordelen de student bij de verschillende modules. Sommige vakdocenten zijn verantwoordelijk voor meerdere modules. Ook de opdrachten uit deze praktijkhandleiding worden beoordeeld door vakdocenten.

LOI-coach

Iedere student krijgt een coach toegewezen voor de gehele duur van zijn studie. Deze coach staat de student onder andere bij op het gebied van de studievoortgang en het portfolio. Hij voorziet de student van adviezen op basis van de reflectieverslagen die de student in zijn portfolio plaatst. Tevens staan er verschillende contactmomenten gepland in het traject van de studieloopbaanbegeleiding.

Daarnaast is de coach ook betrokken bij de modules Praktijkintegratie. In dat kader staat er tijdens de opleiding een aantal gesprekken en bezoeken gepland. In de propedeuse is dat een begeleidingsgesprek via Skype tussen de coach, de student en uzelf in de rol van stagementor. Dit gesprek heeft plaats na afronding van thema 1.

Vragen

In de digitale leeromgeving voor stagementoren kunt u (actuele) informatie over de lerarenopleiding en de praktijktrajecten raadplegen. Deze leeromgeving is te vinden op www.loi.nl. U logt in als docent en gebruikt hiervoor de volgende inloggegevens: gebruikersnaam: stagementor, wachtwoord: stage 123.

Met vragen die in de digitale leeromgeving niet beantwoord worden, kunt u terecht bij het stagebureau van LOI Hogeschool. Het stagebureau is bereikbaar via de klantenservice (telefoonnummer: (071) 545 1234, e-mail: service-hogeschool@loi.nl).

Ook in het geval van problemen of klachten met betrekking tot het praktijktraject kunt u contact opnemen met het stagebureau.

De student kan met vragen die niet door u beantwoord kunnen worden terecht bij zijn coach.

Achtergrond, doelstelling en organisatie

Wat is nu precies de bedoeling van de modules Praktijkintegratie in de Lerarenopleiding basisonderwijs van de LOI en hoe zijn de modules opgebouwd? In dit hoofdstuk vindt u informatie over de achtergrond, doelstellingen en organisatie.

Achtergrond

Startbekwaamheid

De HBO Lerarenopleiding basisonderwijs van LOI Hogeschool gaat uit van vier opleidingsbekwaamheden, die de kern van het beroep vormen en op basis waarvan de opleiding is opgezet. Een bekwaamheid wordt hier gedefinieerd als het vermogen om (een combinatie van) kennis, inzicht, vaardigheden en gedrag toe te passen in concrete taaksituaties in de praktijk om daarmee de doelen/resultaten te bereiken. De vier opleidingsbekwaamheden zijn: pedagogisch bekwaam, vakinhoudelijk bekwaam, vakdidactisch bekwaam en professioneel en collegiaal bekwaam.

Tijdens zijn studie groeit de student toe naar het moment waarop hij startbekwaam is voor het beroep van leraar. Die startbekwaamheid betekent dat de student over de vier bekwaamheden beschikt. De student doorloopt daarvoor drie beheersingsniveaus:

- Niveau 1 (Hoofdphasebekwaam): Wil ik leraar zijn? Ben ik hiervoor geschikt?
- Niveau 2 (Afstudeerbekwaam): Hoe word ik een goede leraar? Wat voor leraar wil ik zijn?
- Niveau 3 (Startbekwaam): Wat voor leraar ben ik? Hoe kan ik verder groeien?

Opleidingsbekwaamheden

De basis voor deze vier bekwaamheden ligt in de wet BIO (Wet op de beroepen in het onderwijs) uit 2006. Deze wet regelt onder andere de vaststelling van bekwaamheidseisen voor onderwijsgeven in het voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs. De bekwaamheidseisen die in deze wet zijn opgenomen, zijn destijds door het beroepenveld zelf samengesteld, onder regie van de SBL (Stichting Beroepskwaliteit Leraren). Een herijking van de bekwaamheidseisen vindt in de regel eens in de zes jaar plaats. Naar aanleiding van de herijking van 2012 heeft LOI Hogeschool ervoor gekozen de zeven competenties van de SBL om te buigen naar vier bekwaamheden. In de tabel hierna ziet u hoe de vier opleidingsbekwaamheden zijn voortgekomen uit de zeven competenties van de SBL.

Competenties SBL	Opleidingsbekwaamheden LOI
Interpersoonlijke competentie	Pedagogisch bekwaam
Pedagogische competentie	
Vakinhoudelijke en didactische competentie	Vakinhoudelijk bekwaam Vakdidactisch bekwaam
Organisatorische competentie	Professioneel en collegiaal bekwaam
Competent in samenwerken in een team	
Competent in samenwerken met de omgeving	
Competent in reflectie en ontwikkeling	

De kern van het beroep van leraar

Door te kiezen voor vier bekwaamheden wordt de student niet alleen opgeleid voor het onderwijs van nu, maar ook voor dat van morgen. De leraar basisonderwijs van de 21ste eeuw handelt vanuit een brede kennisbasis en goedgevulde koffer met didactische en pedagogische werkwijzen. Hij baseert zich enerzijds op gerenommeerde theorieën, methodieken en hulpmiddelen en heeft daarnaast voortdurend oog voor nieuwe ontwikkelingen (waaronder ICT) die de kwaliteit van zijn onderwijs kunnen vergroten. Samen met collega's, ouders en andere belanghebbenden draagt de leraar zorg voor de totale ontwikkeling van iedere leerling. Hij heeft daarbij aandacht voor het unieke karakter van elk kind, handelt vanuit hoge verwachtingen, en weet hier op een professionele wijze zijn onderwijs op af te stemmen. De leraar heeft zicht op de leeropbrengsten van de leerlingen en brengt deze in verband met gestelde doelen en zijn didactische en pedagogische aanpak. De leraar specialiseert zich waar nodig, kent de grenzen van zijn deskundigheid en schakelt externe hulp in wanneer noodzakelijk. Hij borgt de kwaliteit van zijn eigen beroepscompetenties en breidt deze verder uit op basis van eigen interesses en organisatiebehoeften. De leraar leert zowel binnen als buiten de schoolorganisatie. Hij bezit een onderzoekende houding en gaat op zoek naar antwoorden op vragen die vanuit de praktijk ontstaan. Daarbij relateert hij zijn aanpak en ideeën aan relevante literatuur, nieuwe inzichten en (inter)nationale ontwikkelingen. Hiermee is hij in staat snel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en nieuwe situaties.

Praktijk

In de propedeuse wordt dus gewerkt aan de beheersing van de vier opleidingsbekwaamheden op het eerste niveau (hoofdasebekwaam). De student doet kennis op in de vakinhoudelijke modules, die onderdeel zijn van een van de twee thema's in de propedeuse: Oriëntatie op studie en beroep en Lesgeven. Om uiteindelijk startbekwaam de lerarenopleiding basisonderwijs af te sluiten, zijn koppelingen tussen theorie en praktijk vanaf het begin van de studie onmisbaar. Beide thema's worden om die reden afgesloten met een module Praktijkintegratie. Waar leert de student het vak van leraar immers beter dan binnen de school en voor de klas?

In de modules Praktijkintegratie koppelt de student de opgedane theoretische kennis aan activiteiten in de praktijk door middel van het uitvoeren van een praktijkintegratieopdracht, die uit verschillende deelopdrachten bestaat. Sommige deelopdrachten gaan over één module en bouwen voort op (theoretische) inzendopgaven van de betreffende module. Andere deelopdrachten zijn moduleoverstijgend. Alle opdrachten richten zich op de transfer van de theorie naar de praktijk met als uiteindelijke doel (aan het eind van de opleiding) de startbekwaamheid voor het beroep van leraar. De producten die de student aan

het eind van een opdracht oplevert, noemen we dan ook beroepsproducten. De uiteindelijke (goedgekeurde) beroepsproducten plaatst de student in zijn portfolio. Op die manier brengt hij zijn competenties in kaart.

Portfolio en vrije ruimte

LOI Hogeschool gaat ervan uit dat iedere student een andere achtergrond heeft en andere accenten wil (of moet) leggen in zijn studie. Om die reden is er een koppeling tussen de modules Praktijkintegratie en het portfolio. Een portfolio is een middel waarmee iemand kan aantonen welke kennis, inzichten, vaardigheden, (professionele) houdingen en competenties hij beheerst. Om het portfolio zichtbaar te maken, gebruikt LOI Hogeschool een bekwaamhedenmatrix, die de student vult met vorengenoemde beroepsproducten en reflecties.

Na afloop van een thema reflecteert de student aan de hand van (bekwaamheids)indicatoren op wat hij in het thema heeft geleerd en gedaan. Ook kijkt hij vooruit en bepaalt hij waaraan hij in de volgende periode wil (of moet) werken. Voor de uitwerking hiervan gebruikt de student de zogenoemde vrije stage-ruimte binnen de modules Praktijkintegratie. Deze vrije ruimte wordt in overleg met de stagementor gevuld op basis van de reflecties, aangevuld met activiteiten die de interesse van de student hebben. Zo wordt het praktijktraject een persoonlijk groeitraject.

Doelstellingen

Na het succesvol afronden van de modules Praktijkintegratie in de propedeuse:

- kan de student beschrijven hoe het werkveld van een leraar basisonderwijs eruitziet
- kan de student de in de propedeuse opgedane theoretische kennis toepassen en/of herkennen in de praktijk
- kan de student zijn eigen competenties binnen dit werkveld (en de hiaten daarin) benoemen
- beheerst de student de vier opleidingsbekwaamheden op het niveau 'hoofd-fasebekwaam'.

Organisatie

Aantal uren

De twee modules Praktijkintegratie in de propedeuse hebben samen een omvang van 10 EC (2 maal 5 EC), waarvan 4 EC (d.w.z. 112 uur) zijn ingeruimd voor uren die moeten worden doorgebracht op de werkplek. Deze tijd op de werkplek wordt gebruikt voor overleg met u als stagementor en voor de praktische kant van de opdrachten, zoals observaties, interviews met leerlingen/collega's en het geven van (deel)lessen. De voorbereiding en verdere uitwerking van de opdrachten voert de student in de eigen omgeving uit. De student houdt zijn op de werkplek doorgebrachte uren bij in een logboek. Een voorbeeld hiervan vindt u in de bijlage 'Logboek' bij deze praktijkhandleiding.

Plek in de propedeuse

De modules Praktijkintegratie zijn gekoppeld aan een thema binnen de propedeuse. Zoals u hiervoor hebt kunnen lezen, voert de student per thema een praktijkintegratieopdracht uit. De deelopdrachten daarbinnen zijn gekoppeld

aan een of meer modules binnen het thema. Deze opdrachten kunnen dus uitgevoerd worden als de student de betreffende module(s) heeft afgerond. Daarnaast bepaalt de student zelf welke activiteiten hij uitvoert in de vrije ruimte. De uitvoering van de modules Praktijkintegratie vindt dus plaats door de gehele propedeuse heen. De student deelt samen met u de tijd (uren) op de werkplek in.

Werkplek

LOI Hogeschool stelt eisen aan de werkplek, zodat de omgeving waar de praktijkintegratie wordt uitgevoerd voor alle studenten van hoge kwaliteit is. Om die reden dient de student voor aanvang van het praktijktraject het formulier Inbreng Werkplek Lerarenopleiding Basisonderwijs in, zodat LOI Hogeschool kan controleren of de werkplek en de stagementor aan de gestelde eisen voldoen. Tevens bevat het formulier de praktijkovereenkomst, met daarin de rechten en plichten van de bij de praktijkintegratie betrokken partijen. Ook u hebt dit formulier ondertekend. Ter informatie vindt u het formulier nogmaals als bijlage bij deze praktijkhandleiding.

Onderwijsinstelling

Het hoofddoel van de HBO Lerarenopleiding basisonderwijs van LOI Hogeschool is studenten op te leiden tot startbekwame leraren in het primair onderwijs. De werkplek moet om die reden een basisschool of een school voor speciaal onderwijs zijn. Deze instelling moet bovendien als voldoende beoordeeld zijn door de Inspectie van het Onderwijs en ervaring hebben met het aanbieden van stage-/praktijkbegeleiding.

Stagementor

Als stagementor dient u minimaal twee jaar als bevoegd leraar werkzaam te zijn op de betreffende werkplek en les te geven binnen één van de sectoren waarvoor de student opgeleid wordt. Daarnaast hebt u ervaring in het begeleiden van studenten en bent u bereid tijd en energie te steken in de ontwikkeling van de student. In het geval dat u geen opleiding hebt op het gebied van het begeleiden van stagiairs, biedt de LOI de opleiding 'Bekwaam mentorschap' aan. Meer informatie hierover is te vinden in de online leeromgeving voor stagementoren.

Eigen werkplek

Indien de student al als leraar werkzaam is, kan hij zijn eigen werkplek gebruiken om de praktijkintegratie uit te voeren. Hij dient dan wel een collega of leidinggevende te vinden die bereid is de rol van stagementor te vervullen. Ook hier geldt dat LOI Hogeschool controleert of de werkplek en de stagementor aan de eisen voldoen.

Vergoeding

De onderwijsinstelling waar de student de praktijkintegratie uitvoert, mag hem een vergoeding geven voor de praktijkturen en/of reiskosten, maar is hiertoe niet verplicht. In principe wordt het 'salaris' van de student gevormd door zijn leerervaringen, tenzij hij natuurlijk al werkzaam is op het betreffende adres.

Hoofdstuk 2

Verloop en begeleiding

In dit hoofdstuk vindt u informatie over het verloop van de module en de afsluiting daarvan. Tevens krijgt u een toelichting op uw rol als stagementor.

Verloop van de module

Het verloop van de modules Praktijkintegratie is voor iedere student anders. De student voert de praktijkintegratieopdrachten uit op het moment dat hij de betreffende module(s) heeft afgerond. De vrije ruimte vult hij in overleg met u als stagementor in aan de hand van een lijst met suggesties voor activiteiten. Deze lijst vindt u in de bijlage 'De vrije ruimte'. De praktijkintegratieopdrachten vindt u in hoofdstuk 3 en 4 van deze praktijkhandleiding. Bij deze opdrachten staat duidelijk omschreven wanneer de student feedback van u moet toevoegen bij zijn uitwerkingen.

De student kan de modules Praktijkintegratie succesvol afsluiten wanneer zijn praktijkintegratieopdrachten als voldoende zijn beoordeeld door de vakdocent.

Begeleiding

In uw rol als stagementor begeleidt u de student tijdens de praktijkperiode in de propedeuse.

Vooraf

Het strekt tot de aanbeveling om op voorhand met de student te praten over de wederzijdse verwachtingen van de praktijkperiode en van de begeleiding. Iedere student heeft zijn eigen verwachtingen over wat hij graag zou willen doen en leren, en iedere student heeft zijn eigen behoeftes aan begeleiding als het gaat om intensiteit en frequentie. Deze onderwerpen tijdig bespreken, voorkomt dat het proces spaak loopt.

Taken

U hebt als stagementor de volgende taken:

1. De stagementor heeft een voorbeeldfunctie. U bent iemand die de onderwijsorganisatie goed kent en die de finesses van het vak beheerst. U bent daarmee een goed voorbeeld voor de uitvoering van de verschillende taken. Door goed naar u te kijken en te luisteren kan de student veel leren.
2. De stagementor organiseert en faciliteert. U zorgt dat de student thuis raakt in de organisatie en de mogelijkheid krijgt om te oefenen in verschillende werkzaamheden en dat er momenten zijn om de vorderingen te bespreken en te evalueren.
3. De stagementor begeleidt de student bij het leren. U ondersteunt de student door werkzaamheden samen voor te bereiden en door terug te kijken naar de manier waarop de student heeft gewerkt en door hem te helpen zoeken naar mogelijk betere manieren.

4. De stagementor reflecteert op de opdrachten van de student. Op sommige momenten doet u dat officieus en persoonlijk, in gesprek met de student. Op andere momenten doet u dat officieel, wanneer de student de opdracht krijgt een evaluatie/beoordeling/reflectie van uw kant bij te voegen bij zijn opdracht.
5. De stagementor beoordeelt de student aan het eind van een module Praktijkintegratie. Meer informatie hierover leest u hierna.

Opdrachten

De student zal in overleg met u de verschillende onderdelen uit de praktijkintegratieopdrachten plannen en uitvoeren. We vertrouwen erop dat de student de mogelijkheid krijgt de opdrachten uit te voeren in de klas of in de organisatie als geheel. Het kan zijn dat bepaalde opdrachten om een of andere reden niet uitgevoerd kunnen of mogen worden binnen uw organisatie. Mocht dat het geval zijn, dan vragen wij u in overleg met student en LOI-vakdocent een alternatieve opdracht uit te werken en uit te voeren. Wij hopen dat we op die manier opdrachten en praktijk goed op elkaar kunnen afstemmen.

Beoordeling

Aan het eind van een module Praktijkintegratie dient u de student te beoordelen. Als stagementor maakt u de bekwaamheidsontwikkeling van de student van dichtbij mee en u kunt deze als professional vanuit de werkplek beoordelen. U vult hiervoor een beoordelingsformulier in. Dit formulier vindt u als de bijlage 'Beoordeling praktijkintegratie'. Allereerst moet u bevestigen dat de student het logboek naar waarheid heeft ingevuld en dat hij voldoende variatie in zijn activiteiten heeft gebracht. Daarnaast beoordeelt u de student aan de hand van de vier opleidingsbekwaamheden.

Deze opleidingsbekwaamheden en de bijbehorende bekwaamheidseisen zijn beschreven op het eindniveau van de opleiding. Het is echter niet realistisch een student in de propedeusefase al op dit eindniveau te beoordelen. Per opleidingsfase zijn er daarom complexiteitsniveaus beschreven. Deze geven richting aan de wijze waarop de opleidingsbekwaamheden en bekwaamheidseisen in elke opleidingsfase geïnterpreteerd dienen te worden. Ook de omschrijving van het complexiteitsniveau van de propedeuse (niveau 1, hoofdfasebekwaam) vindt u in de bijlage 'Beoordeling praktijkintegratie'.

Op het moment dat u gaat beoordelen, kan de student het beoordelingsformulier voor u downloaden in de bekwaamhedenmatrix in zijn portfolio.

Begeleidingsgesprek (Skype-gesprek)

Halverwege de propedeuse (na afronding van thema 1) vindt er een begeleidingsgesprek plaats tussen de coach, de student en u als stagementor. Het proces-verbaal voor dit gesprek is als bijlage in deze praktijkhandleiding opgenomen. In het proces-verbaal staan de onderwerpen die aan bod komen tijdens het gesprek. Na afronden van thema 1 plant de student het gesprek in. Het begeleidingsgesprek vindt plaats via Skype. De student regelt dit. Hij stemt een datum en tijd af met u en de coach. De student regelt hiervoor ook een computer met Skype voor u en voor hemzelf. Op het afgesproken tijdstip neemt de student contact op met zijn gesprekspartners via Skype. Na afloop stelt de coach het proces-verbaal op van dit gesprek en rondt daarmee de opdracht voor de student af.

3

Hoofdstuk

Praktijkintegratieopdracht thema 1

In dit hoofdstuk vindt u de praktijkintegratieopdracht van thema 1 (Oriëntatie op studie en beroep) en de bijbehorende informatie, exact zoals in de praktijkhandleiding van de student staat. In het hoofdstuk wordt een beschrijving van het thema gegeven, wordt de opdracht met de verschillende deelopdrachten besproken en wordt opgesomd welke beroepsproducten de student uiteindelijk dient op te leveren.

Inhoud thema 1

Gerelateerde modules

Thema 1 (Oriëntatie op studie en beroep) bestaat uit acht modules:

- Studievaardigheden
- Inleiding digitaal portfolio
- Onderwijskunde - de school en het kind
- Taal - eigen vaardigheid
- Rekenen - eigen vaardigheid
- Vakken op de basisschool
- Onderzoeksvaardigheden in het basisonderwijs
- Praktijkintegratie Oriëntatie op studie en beroep.

Onderwerpen

In dit thema hebt u zich in de breedte georiënteerd op het beroep van leraar in het basisonderwijs. U hebt kennis opgedaan op het gebied van het Nederlandse onderwijssysteem, de schoolorganisatie en de verschillende rollen van een leraar. U hebt zich verdiept in het kind en zijn leef- en beleavingswereld. Tevens hebt u zich beziggehouden met uw eigen vaardigheid op het gebied van taal en rekenen. U hebt een begin gemaakt met het ontwikkelen van lesactiviteiten voor de verschillende vakken die op de basisschool gegeven worden en u kent de kennisbasis van deze vakgebieden. Tot slot hebt u de onderzoeksvaardigheden verworven die nodig zijn om de kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek te kunnen doorlopen.

Praktijkintegratieopdracht

Omschrijving

Met deze opdracht richt u zich op de doelgroep waar het in de onderwijspraktijk om draait: de leerling. Tijdens de basisschoolperiode maakt een kind in snel tempo een groeiproces door van peuter tot puber. Dit groeiproces heeft betrekking op zowel lichamelijke, cognitieve als sociaal-emotionele ontwikkelingsaspecten. Als leraar is het belangrijk zicht te hebben op de verschillen tussen kinderen en de ontwikkelingslijnen van leerlingen. Tijdens deze praktijkintegratieopdracht voert u een eenvoudig praktijkonderzoek uit,

waarbij u informatie verzamelt over leerlingen uit de onderbouw (groep 1/2), leerlingen uit de middenbouw (groep 3, 4, 5) en leerlingen uit de bovenbouw (groep 6, 7, 8). Daarnaast voert u een aantal eenvoudige lesactiviteiten uit, waarbij u laat zien aan te kunnen sluiten bij de beginsituatie en de belevingswereld van leerlingen.

U voert deze opdracht uit op de werkplek en dient daarvoor minimaal 15 klokuren te kunnen verantwoorden in uw logboek.

Deelopdrachten

Deze praktijkintegratieopdracht bestaat uit drie deelopdrachten.

Deelopdracht 1: Praktijkonderzoek – het leerlingportret

U voert een eenvoudig praktijkonderzoek uit en doorloopt daarbij de kernactiviteiten van de cyclus van praktijkonderzoek (Van der Donk en Van Lanen, 2012).

Oriënteren

Als leraar in het basisonderwijs krijgt u te maken met leerlingen van verschillende leeftijdscategorieën. Deze kinderen bevinden zich in verschillende ontwikkelstadia. Een beginnende leraar heeft niet altijd een goed beeld van deze verschillende ontwikkelstadia. Dit praktijkonderzoek richt zich op dit praktijkprobleem.

U oriënteert zich op het onderwerp 'de ontwikkelstadia van het basisschoolkind' aan de hand van de technieken die beschreven zijn in het boek *Praktijkonderzoek in de school*. U probeert zicht te krijgen op het praktijkprobleem door zelf te omschrijven wat u onder het onderwerp 'de ontwikkelstadia van het basisschoolkind' verstaat en welke vooronderstellingen u hebt. U gaat hier met andere leraren over in gesprek en verdiept u in relevante literatuur. U beschrijft het praktijkprobleem en gaat daarbij vooral in op de vragen: Waarom is het belangrijk om als leraar goed zicht te hebben op de specifieke kenmerken van het basisschoolkind? Wie heeft er profijt van als een leraar hier goed zicht op heeft?

Richten

Het onderzoeksdoel, de hoofdvraag en de deelvragen van dit praktijkonderzoek staan vast.

Onderzoeksdoel: De student verwerft kennis over en inzichten in de ontwikkeling die een kind doormaakt gedurende de basisschoolperiode.

Hoofdvraag: Hoe verloopt de ontwikkeling van een kind gedurende de basisschoolperiode?

De deelvragen:

- Wat zijn typische ontwikkelingskenmerken van een kind in de onderbouw?
- Hoe zijn deze typische ontwikkelingskenmerken zichtbaar bij de onderbouwleerlingen op mijn praktijkschool?
- Wat zijn typische ontwikkelingskenmerken van een kind in de middenbouw?
- Hoe zijn deze typische ontwikkelingskenmerken zichtbaar bij de middenbouwleerlingen op mijn praktijkschool?
- Wat zijn typische ontwikkelingskenmerken van een kind in de bovenbouw?
- Hoe zijn deze typische ontwikkelingskenmerken zichtbaar bij de bovenbouwleerlingen op mijn praktijkschool?

De ontwikkelingskenmerken worden beschreven aan de hand van vier categorieën:

- De belevingswereld van de leerling: Wat vindt de leerling leuk, wat doet hij graag in zijn vrije tijd, waar vertelt hij graag over, welke tv-programma's vindt hij leuk enz.
- Fysieke/motorische kenmerken: De lichamelijke ontwikkeling en motorische vaardigheden van het kind.
- Cognitieontwikkeling: De ontwikkeling van het verstand, het opnemen en verwerken van kennis, de taalontwikkeling, geheugen, aandacht, concentratie enz.
- Sociale ontwikkeling: De wijze waarop het kind omgaat met anderen.

Plannen

U maakt een tijdsplanning van de onderzoeksactiviteiten die u wilt uitvoeren om de deelvragen te beantwoorden. U kunt hierbij denken aan lesobservaties, gesprekken met leerlingen of leraren, het bestuderen van producten van leerlingen enz. De opbrengsten van de eerste drie kernactiviteiten (oriënteren, richten en plannen) beschrijft u in het onderzoeksplan aan de hand van het format in paragraaf 5.5.1 van het boek *Praktijkonderzoek in de school*. Een aantal onderdelen van dit plan kunt u overnemen uit de beschrijving van deze praktijkintegratieopdracht.

Verzamelen

U voert uw onderzoeksplan uit en verzamelt de data in de praktijk.

Analyseren en concluderen

U analyseert de data die u in de school hebt verzameld en beantwoordt de deelvragen. Wanneer blijkt dat u een of meerdere vragen niet kunt beantwoorden, zult u aanvullende data in de praktijk dienen te verzamelen.

Rapporteren en presenteren

Het eindproduct van het praktijkonderzoek bestaat uit drie leerlingportretten waarin u beschrijft wat de specifieke kenmerken zijn van een onderbouwkind, een middenbouwkind en een bovenbouwkind. Voor elk leerlingportret maakt u gebruik van een fictieve voorbeeldleerling. U illustreert de leerlingportretten met praktijkvoorbeelden (casussen, producten van leerlingen, foto's, tekeningen) die u verzameld hebt op de praktijkschool.

Deelopdracht 2: Een voorlees- en/of vertelactiviteit

U verzorgt een voorlees- en/of vertelactiviteit en voert deze uit, waarbij u:

- de activiteit voorbereidt
- de activiteit afstemt op de belevingswereld en de beginsituatie van de groep
- de leerlingen na afloop van het verhaal vragen stelt of kleine opdrachten laat maken
- zorgt voor een evaluatie na afloop van de les (inclusief de feedback van de stagementor).

Deelopdracht 3: Een begeleidingsactiviteit

U verzorgt een begeleidingsactiviteit bij een groep leerlingen, waarbij u:

- de activiteit voorbereidt
- de activiteit afstemt op de belevingswereld en de beginsituatie van de groep
- de groep met een instructie aan het werk zet
- de leerlingen begeleidt bij het werken aan de opdrachten

- zorgt voor een evaluatie na afloop van de les (inclusief de feedback van de stagementor).

Beroepsproducten

Met betrekking tot de module Praktijkintegratie Oriëntatie op studie en beroep dient u onderstaande beroepsproducten in te leveren.

A

Een uitgewerkt praktijkonderzoek op basis van de aanwijzingen in het boek *Praktijkonderzoek in de school*. Het eindproduct bestaat uit drie leerlingportretten zoals beschreven onder 'Rapporteren en presenteren'.

B

Een beschrijving van de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van een voorlees- en/of vertelactiviteit.

C

Een beschrijving van de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van een begeleidingsactiviteit.

D

Een logboek (op basis van het sjabloon in de bijlage 'Logboek') dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de daar uitgevoerde activiteiten. U verantwoordt in dit logboek zowel de uren die u aan de praktijkintegratieopdracht hebt besteed als de uren in de vrije ruimte. De invulling van de vrije ruimte dient overeenkomstig de richtlijnen in de normtabel in hoofdstuk 2 te zijn. Tevens dient u gezorgd te hebben voor een gevarieerde keuze in activiteiten.

Het sjabloon voor het logboek kunt u downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in cel 415Q2, Praktijkintegratie thema 1.

E

Een door de stagementor ingevuld beoordelingsformulier. Dit formulier met bijbehorende uitleg vindt u de bijlage 'Beoordeling praktijkintegratie'. U kunt het beoordelingsformulier downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in cel 415Q2, Praktijkintegratie thema 1.

Afsluiting

U zendt uw eerste versie van de op te leveren beroepsproducten in als inzendopgave 415Q1. U krijgt daarop feedback van de vakdocent. U verbetert uw eerste versie op basis van deze feedback en plaatst de definitieve versie in de betreffende cel in de bekwaamhedenmatrix (cel 415Q2, Praktijkintegratie thema 1). De vakdocent beoordeelt daarop uw inzending. Bij een voldoende beoordeling kunt u de module Praktijkintegratie Oriëntatie op studie en beroep afsluiten. Vervolgens reflecteert u op thema 1 zoals beschreven is in de module Inleiding digitaal portfolio.

Praktijkintegratieopdracht thema 2

In dit hoofdstuk vindt u de praktijkintegratieopdracht van thema 2 (Lesgeven) en de bijbehorende informatie, exact zoals in de praktijkhandleiding van de student staat. In het hoofdstuk wordt een beschrijving van het thema gegeven, wordt de opdracht met de verschillende deelopdrachten besproken en wordt opgesomd welke beroepsproducten de student uiteindelijk dient op te leveren.

Inhoud thema 2

Gerelateerde modules

Thema 2 (Lesgeven) bestaat uit zes modules:

- Onderwijskunde - lesgeven
- Taal - inhoud en didactiek 1
- Rekenen - inhoud en didactiek 1
- Oriëntatie op jezelf en de wereld (OJW) - inleiding
- Kunsteducatie - inleiding
- Praktijkintegratie
- Lesgeven.

Onderwerpen

In dit thema hebt u een start gemaakt met het ontwerpen van didactisch verantwoorde lessen. U ziet het belang van de beginsituatie, u kunt gebruikmaken van een lesvoorbereidingsformulier, u weet hoe u leerdoelen goed kunt formuleren en u maakt gebruik van diverse werkvormen en leermiddelen. Op het gebied van kunsteducatie hebt u kennisgemaakt met de vakken muziek, beeldende vorming en dans & drama. U hebt zich georiënteerd op de plek die kunsteducatie inneemt in het leren van kinderen. U hebt zich verdiept in taalonderwijs en taalverwerving en de domeinen taalbeschouwing en spelling verkend. Tevens hebt u binnen de domeinen van het referentiekader rekenen kennis opgedaan over getalsbegrip, gecijferdheid en rekenontwikkeling. Tot slot hebt u een overzicht gekregen van het vakgebied OJW met daarbinnen de verschillende kennisbases met bijbehorende didactiek.

Praktijkintegratieopdracht

Omschrijving

Met deze opdracht richt u zich op de kerntaak van een leraar: lesgeven. U verzorgt onder toezicht van uw stagementor verschillende lesactiviteiten. Het is belangrijk dat u bij het voorbereiden van de lessen probeert in te spelen op de kenmerken en leerbehoeften van uw doelgroep. U laat dit zien door een beginsituatie en leerdoelen te beschrijven. Verder bevat de lesvoorbereiding een duidelijke lesopbouw met een inleiding, een kern en een slot. U leert

gebruik te maken van verschillende instructiemodellen en werkvormen. Ook denkt u na over uw klassenmanagement en wijze van begeleiden. U voert deze opdracht uit op de werkplek en dient daarvoor minimaal 15 klokuren te kunnen verantwoorden in uw logboek.

Deelopdrachten

Deze praktijkintegratieopdracht bestaat uit drie deelopdrachten.

Deelopdracht 1: Een lesobservatie van een leraar

U voert een lesobservatie uit waarbij u in ieder geval ingaat op de volgende aspecten:

- Instructie: Op welke wijze verzorgt de leraar de instructie van de nieuwe leerstof?
- Werkvormen: Welke verschillende werkvormen hanteert de leraar?
- Differentiatie: Op welke wijze houdt de leraar rekening met verschillen tussen leerlingen?
- Leermiddelen: Welke leermiddelen gebruikt de leraar in zijn les?
- Klassenmanagement: Welke stijl van leidinggeven heeft de leraar? Hoe verloopt de tijdsplanning van de les? Welke organisatorische afspraken hanteert de leraar?
- Lesopbouw (inleiding, kern, slot): Welke lesfasen doorloopt de leraar in de les?

Na afloop van de observatie maakt u een verslag op basis van vorenstaande punten. U beschrijft uw indruk van de les en geeft de sterke punten aan. Ook omschrijft u welke zaken u zelf anders had aangepakt en waarom. U zorgt voor een duidelijke onderbouwing van uw mening. U bespreekt uw verslag met de betreffende leraar en voegt een kort verslag van dit gesprek aan het observatieverslag toe.

Deelopdracht 2: Een interview met een leraar

U interviewt een leraar (dit mag niet uw stagementor zijn) waarbij u in ieder geval ingaat op onderstaande aspecten. Vraag waar mogelijk door naar verschillen tussen de diverse vakgebieden.

- Instructie: Op welke wijze(n) verzorgt de leraar de instructie van nieuwe leerstof?
- Werkvormen: Welke verschillende werkvormen hanteert de leraar?
- Differentiatie: Op welke wijze houdt de leraar rekening met verschillen tussen leerlingen?
- Leermiddelen: Welke verschillende soorten leermiddelen gebruikt de leraar in zijn lessen?
- Klassenmanagement: Welke stijl van leidinggeven heeft de leraar? Welke organisatorische afspraken hanteert de leraar?

Na afloop van het interview schrijft u een verslag. U bespreekt uw verslag met de betreffende leraar en past uw interviewverslag zo nodig aan.

Deelopdracht 3: Vier lesactiviteiten voorbereiden, uitvoeren en evalueren

U verzorgt minimaal vier lesactiviteiten voor de vakgebieden taal, rekenen, OJW en kunsteducatie, waarbij u:

- de les voorbereidt d.m.v. een lesvoorbereidingsformulier en afstemt op het gemiddeld niveau van de groep
- haalbare (SMART-)leerdoelen formuleert voor de groep

- zorgt voor lesactiviteiten afgestemd op de leerdoelen
- een duidelijke gevarieerde lesopbouw hanteert
- bij minimaal één les de leerlingen gebruik laat maken van nieuwe media/ ICT
- nagaat in hoeverre leerdoelen behaald zijn
- zorgt voor een evaluatie na afloop van de les (inclusief de feedback van de stagementor)
- de volgende vakspecifieke aanwijzingen verwerkt:
 - Taal: Kies als onderwerp voor uw lesactiviteit uit mondelinge taalvaardigheid of woordenschat
 - Rekenen: Ga bij uw voorbereiding en evaluatie specifiek in op de kerninzichten
 - OJW: Maak gebruik van de lesvoorbereiding die u hebt ingezonden binnen de module OJW
 - Kunsteducatie: Laat uw lesactiviteit aansluiten bij het cultuuraanbod in de omgeving van de betreffende school.

Na afloop schrijft u over iedere lesactiviteit een verslag op basis van vorenstaande punten. U beschrijft hoe u de les hebt ervaren, wat de positieve en negatieve kanten waren en u reageert op de feedback van uw stagementor.

Beroepsproducten

Met betrekking tot de module Praktijkintegratie Lesgeven dient u onderstaande beroepsproducten in te leveren.

A

Een verslag van een lesobservatie op basis van de in de opdracht genoemde punten.

B

Een verslag van een interview met een leraar op basis van de in de opdracht genoemde punten.

C

Een verslag over vier lesactiviteiten op de vakgebieden rekenen, taal, OJW en kunsteducatie op basis van de in de opdracht genoemde punten.

D

Een logboek (op basis van het sjabloon in de bijlage 'Logboek') dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de daar uitgevoerde activiteiten. U verantwoordt in dit logboek zowel de uren die u aan de praktijkintegratieopdracht hebt besteed als de uren in de vrije ruimte. De invulling van de vrije ruimte dient overeenkomstig de richtlijnen in de normtabel in hoofdstuk 2 te zijn. Tevens dient u gezorgd te hebben voor een gevarieerde keuze in activiteiten.

Het sjabloon voor het logboek kunt u downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in cel 415Q4, Praktijkintegratie thema 2.

E

Een door de stagementor ingevuld beoordelingsformulier. Dit formulier met bijbehorende uitleg vindt u in de bijlage 'Beoordeling praktijkintegratie'. U kunt het beoordelingsformulier downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in cel 415Q4, Praktijkintegratie thema 2.

Afsluiting

U zendt uw eerste versie van de op te leveren beroepsproducten in als inzendopgave 415Q3. U krijgt daarop feedback van de vakdocent. U verbetert uw eerste versie op basis van deze feedback. Als u ook het begeleidingsgesprek (zie hoofdstuk 2) met uw coach en stagementor hebt gevoerd, kunt u de definitieve versie in de betreffende cel in de bekwaamhedenmatrix plaatsen (cel 415Q4, Praktijkintegratie thema 2). De vakdocent beoordeelt daarop uw inzending. Bij een voldoende beoordeling kunt u de module Praktijkintegratie Lesgeven afsluiten. Vervolgens reflecteert u op thema 2 zoals beschreven is in de module Inleiding digitaal portfolio.

Logboek

Toelichting

Binnen de module Praktijkintegratie Oriëntatie op studie en beroep en de module Praktijkintegratie Lesgeven dient u 56 klokuren op de werkplek te hebben doorgebracht. De uren en de in die tijd uitgevoerde activiteiten houdt u bij in een logboek. U vult het logboek iedere dag in en aan het eind van de periode maakt u een totaaloverzicht. In deze bijlage vindt u het sjabloon dat u daarvoor moet gebruiken. Tevens vindt u een ingevuld logboek als voorbeeld.

U houdt in het logboek zowel de tijd bij die u besteedt aan de praktijkintegratieopdracht als de tijd die u besteedt aan activiteiten binnen de vrije ruimte. Binnen de vrije ruimte dient u te voldoen aan een minimaal aantal uren per categorie en u moet ervoor gezorgd hebben dat er voldoende variatie in activiteiten heeft plaatsgevonden. Meer informatie hierover vindt u in hoofdstuk 2.

U kunt onderstaand sjabloon downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in de cellen Praktijkintegratie onder thema 1 en thema 2.

Logboeksjabloon

Hierna vindt u allereerst een leeg sjabloon voor het logboek dat u dagelijks bijhoudt. Daaronder staat een leeg totaaloverzicht. Vervolgens vindt u van beide een ingevuld voorbeeld.

Naam student: Datum: Werkplek:			
Omschrijving werkplekactiviteit	Categorie	Tijdsduur in min.	Opmerkingen/reflecties

Naam student: Periode: Werkplek:		
Categorie	Tijdsnorm voor thema 1	Daadwerkelijke Tijdsbesteding
A	30 uur	
B	6 uur	
C	5 uur	
Praktijkintegratieopdracht	15 uur	
Totaal	56 uur	

Naam student: Job de Vries Datum: Maandag 19 november 2012 Werkplek: Basisschool de Duivenbode			
<i>Omschrijving werkplekactiviteit</i>	<i>Categorie</i>	<i>Tijdsduur in min.</i>	<i>Opmerkingen/reflecties</i>
Dagplanning op het bord schrijven + klaarzetten van de lesmaterialen	A	15 min.	
Informeel kletsen en koffiedrinken met collega's	B	15 min.	
Verzorgen van een rekenles	A	60 min.	De mentor heeft een deel van de les overgenomen toen bleek dat ik iets op de verkeerde wijze had uitgelegd.
Gesprek met de directeur	C	30 min.	
Surveilleren op het plein	A	15 min.	
Observeren van de mentor tijdens de taallessen	C	45 min.	Ik heb vooral gelet op hoe hij omgaat met F. die een grote taalachterstand heeft.
Interview met de IB'er in het kader van mijn praktijkonderzoek.	PI-opdracht	45 min.	

Naam student: Job de Vries Periode: 1 november 2012 t/m 3 februari 2013 Werkplek: Basisschool de Duivenbode		
<i>Categorie</i>	<i>Tijdsnorm voor thema 1</i>	<i>Daadwerkelijke Tijdsbesteding</i>
A	30 uur	32 uur 30 min.
B	6 uur	10 uur 15 min.
C	5 uur	11 uur
Praktijkintegratieopdracht	15 uur	15 uur 45 min.
Totaal	56 uur	69 uur en 30 min.

De vrije ruimte

Toelichting

Voor de concrete invulling van de vrije stageruimte maakt u een keuze uit onderstaande lijst met suggesties. De activiteiten in deze lijst zijn ondergebracht in drie categorieën. Elke categorie bevat verschillende (onderwijs)activiteiten die u zou kunnen uitvoeren. Het is de bedoeling dat u bij het invullen van de vrije ruimte zorgt voor een gevarieerde keuze van activiteiten.

De zwarte bolletjes in de lijst zijn een indicatie voor de opleidingsfase waarin een onderwijsactiviteit het beste kan worden uitgevoerd (P = Propedeusefase, H = Hoofdfase, A = Afstudeerfase).

Keuzelijst vrije ruimte

A. Onderwijsactiviteiten voor en met leerlingen	P	H	A
1. Voorbereiden van activiteiten (zoals lessen, hoeken, thema's, projecten)	•	•	•
2. Materialen klaarleggen/klas in orde maken voorafgaand aan een (les)activiteit	•	•	•
3. (Les)activiteiten uitvoeren, die voorbereid zijn	•	•	•
4. (Les)activiteiten uitvoeren, die onverwacht zijn (onvoorbereid, improviseren)		•	•
5. Zelf les(sen), lesmateriaal, een thema of hoek ontwerpen		•	•
6. Planning van de activiteiten maken voor een of meerdere dagen		•	•
7. De dag starten en/of afsluiten		•	•
8. Twee opeenvolgende lessen of een dagdeel zelfstandig verzorgen		•	•
9. Een complete lesdag zelfstandig verzorgen		•	•
10. Een complete lesweek verzorgen			•
11. Een lessencyclus verzorgen (verspreid over een aantal dagen of weken)		•	•
12. Overgangen tussen activiteiten/lessen leiden		•	•
13. Informele gesprekje voeren met individuele leerlingen	•	•	•
14. Geplande gesprekje voeren met individuele leerlingen (met bepaald doel)	•	•	•
15. Groepjes leerlingen begeleiden	•	•	•
16. Les/leeractiviteiten uitvoeren met individuele leerlingen	•	•	•
17. Nakijken en/of corrigeren van werk van leerlingen	•	•	•
18. Nakijken en/of corrigeren van toetsen		•	•
19. Maken van toetsen (voor de leerlingen)		•	•
20. Registreren van leerlingresultaten		•	•
21. Gericht observeren van leerlingen	•	•	•
22. Lezen van leerlingdossiers		•	•
23. Maken van handelingsplannen voor individuele leerlingen		•	•
24. Maken van groepsoverzichten en groepsplannen		•	•
25. Toezicht houden tijdens pauzes, pleinvacht	•	•	•
26. Met de leerlingen brood eten/fruit eten	•	•	•
27. De kinderen naar de gymzaal of een ruimte begeleiden	•	•	•
28. Het oplossen van onverwachte situaties met leerlingen (bv. bemiddelen)		•	•
29. Activiteiten die nergens kunnen worden ondergebracht maar wel horen bij deze categorie	•	•	•

B. Onderwijsactiviteiten op schoolniveau	P	H	A
1. Samenwerken met of ondersteunen van andere teamleden dan de stagementor	•	•	•
2. Samenwerken of gesprekken voeren met onderwijsondersteunend personeel	•	•	•
3. In gesprek gaan met de directie	•	•	•
4. Gesprekken voeren met interne deskundigen (IB, RT, rekenspecialist enz.)	•	•	•
5. Gesprekken met externe deskundigen (ambulant begeleider, adviseur enz.)		•	•
6. Bezoeken van andere scholen of organisaties waarmee de school contact heeft.		•	•
7. Activiteiten voor ouders (kijkavond, ouderavond, huisbezoek, oudergesprek) bijwonen en/of mee voorbereiden.	•	•	•
8. Activiteiten voor ouders zelf uitvoeren			•
9. Praten met collega's in de pauze	•	•	•
10. Meegaan met een teamuitje, aanwezig zijn bij feestelijke gelegenheden voor het team.		•	•
11. Diverse ondersteunende activiteiten als koffie zetten, kopiëren en spullen opruimen	•	•	•
12. Deelnemen aan een werkgroep die zich bezighoudt met het organiseren van speciale dagen en vieringen (sint, kerst, sportdag, kamp enz.)		•	•
13. Activiteiten die nergens kunnen worden ondergebracht maar wel horen bij deze categorie	•	•	•
C. Professionaliseringsactiviteiten	P	H	A
1. Deelnemen aan studiemiddagen, cursussen of trainingen voor het team (in en buiten school)		•	•
2. Intervisie met teamleden van school			•
3. Functionerings- en ontwikkelingsgesprekken voeren met de leidinggevende			•
4. Een praktijkonderzoek uitvoeren op school	•	•	•
5. Observeren van de stagementor of een teamlid	•	•	•
6. Feedback of begeleidingsgesprekken met de stagementor voeren	•	•	•
7. Feedbackgesprek voeren of hulp vragen aan andere teamleden	•	•	•
8. Lezen van schooldocumenten als het schoolplan, de schoolgids enz.	•	•	•
9. Lezen van nieuwsbrieven, notulen, schoolkrant, website	•	•	•
10. Gebruikmaken van de op school aanwezige boeken, tijdschriften	•	•	•
11. Bijwonen van of deelnemen aan een inhoudelijk werkgroep die zich bezighoudt met een schoolontwikkelingsthema		•	•
12. Activiteiten die nergens kunnen worden ondergebracht maar wel horen bij deze categorie	•	•	•

Proces-verbaal begeleidingsgesprek

Halverwege de propedeuse, na afronding van thema 1 en de bijbehorende module Praktijkintegratie, voert u een begeleidingsgesprek met uw coach en uw stagementor samen. Uw coach maakt hiervan een proces-verbaal en gebruikt daarvoor onderstaand formulier. Op dit formulier vindt u de onderwerpen en vragen die in ieder geval aan bod zullen komen. U kunt dit gebruiken om het gesprek voor te bereiden.

Datum begeleidingsgesprek:

Tijdstip begeleidingsgesprek:

Gegevens student

Naam en voorletters:

Geboortedatum: Geslacht: M / V

Studentennummer:

Straat en huisnummer:

Postcode: Woonplaats:

Telefoon: Mobiel:

E-mail:

Gegevens organisatie

Naam organisatie:

Vestigingsadres

Straat en huisnummer:

Postcode: Woonplaats:

‘Inbreng werkplek’ in het portfolio is reeds geaccordeerd? J / N

Gegevens stagementor

Naam stagementor: Geslacht: M / V

Functie:

Telefoon: Mobiel:

E-mail:

Proces verbaal begeleidingsgesprek

Voldoet de stage tot nu toe aan de verwachtingen van de *student* en *stagementor*? Wat is de algemene indruk van de stage tot nu toe. Wat gaat er goed en wat zou er verbeterd moeten worden?

☐ **Ja**
☐ **Nee**

Toelichting:
(zowel bij 'ja' als bij 'nee')

Indien het antwoord 'nee' is, dan bespreekt de coach de mogelijkheden om de stage aan te passen en beoordeelt de coach of de werkplek blijft voldoen aan de eisen. Op basis van deze beoordeling trekt de coach zijn/haar conclusies voor het vervolg van de stage en bespreekt deze met de stagementor.

Hoe ervaren *stagementor* en *student* hun eigen rol tijdens de stage tot nu toe? Zijn er aanvullende vragen over de instructies in de praktijkhandleiding van zowel student als stagementor?

Kan de student op de werkplek voldoende werken aan zijn/haar bekwaamhedenontwikkeling?

☐ **Ja**
☐ **Nee**

Toelichting:
(zowel bij 'ja' als bij 'nee')

Indien het antwoord 'nee' is, dan bespreekt de coach met de stagementor of de student wel 'op zijn/haar plaats zit' en of de student zou moeten overwegen een andere stageplaats te zoeken voor de tweede helft van de stage. De conclusie van deze vraag wordt opgenomen bij de toelichting op deze vraag.

Ziet de *stagementor* een positieve ontwikkeling in het functioneren van de student? Wat is de algemene indruk van de student in zijn/haar functioneren tijdens de stageperiode? Voert de student zijn/haar opdrachten naar behoren uit?

☐ **Ja**
☐ **Nee**

Toelichting:
(zowel bij 'ja' als bij 'nee')

Indien het antwoord 'nee' is, dan bespreekt de coach met de stagementor of de student wel 'op zijn/haar plaats zit' en of de student zou moeten overwegen een andere stageplaats te zoeken. Bij herhaling van stagnatie van ontwikkeling van de student op de werkplek, kan het advies gegeven worden om de opleiding voor het beroep leraar talen te stoppen. De conclusie van deze vraag wordt opgenomen bij de toelichting op deze vraag.

De student heeft tijdens zijn/haar stage feedback ontvangen van de stagementor. Op welke feedback is de *student* trots?

De *student* heeft tijdens zijn/haar stage feedback gekregen. Over welke feedback is de student minder tevreden, en waar zou de student tijdens de volgende periode van de stage extra aan willen werken?

Is er sprake van een evenwichtige beoordeling van de *stagementor*, waarbij door de stagementor bij alle bekwaamheden feedback is gegeven om te leren en de *student* bij elke bekwaamheid een reflecterende reactie heeft gegeven?

☐ **Ja**

☐ **Nee**

Toelichting:
(zowel bij 'ja' als bij 'nee')

Indien het antwoord 'nee' is, dient de coach in gesprek te gaan met de stagementor om hem/haar instructies te geven voor de realisatie van een evenwichtige beoordeling.

Hoe beweegt de student volgens de *stagementor* zich op school, in de klas, tussen leerlingen en tussen collega's?

Wat zijn de planning en de doelstellingen van de student voor de komende periode?

Zijn er ten aanzien van het begeleidingsgesprek nog andere zaken die van belang zijn om te bespreken?

Conclusie begeleidingsgesprek (invullen door coach)

Datum:

Naam in blokletters:

Relatienummer LOI:

Wat is ten aanzien van het begeleidingsgesprek met de stagementor en de student de conclusie over de bekwaamhedenontwikkeling van de student en de praktijkbegeleiding? Benoem de bevindingen over de relatie tussen de student en stagementor.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Formulier Inbreng Werkplek Lerarenopleiding

Voordat u aan de uitvoering van de praktijkintegratie begint, dient u het formulier Inbreng Werkplek Lerarenopleiding Basisonderwijs in, zodat LOI Hogeschool kan controleren of de werkplek en de stage-mentor aan de gestelde eisen voldoen. Het formulier bevat tevens de praktijkovereenkomst, met daarin de rechten en plichten van de bij de praktijkintegratie betrokken partijen.

Hieronder vindt u ter informatie het betreffende formulier. U kunt het originele formulier downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in de rij Praktijkbegeleiding onder thema 1. Hoe u het formulier inzendt, hebt u kunnen lezen in de module Inleiding digitaal portfolio en staat ook beschreven in de betreffende matrixcel.

Let op dat uw praktijkintegratieopdrachten pas beoordeeld worden na goedkeuring van de werkplek/stagementor!

Datum inbreng werkplek:

Naam opleiding: *Hbo-bachelor* Lerarenopleiding Basisonderwijs

Uitstroomvariant:

Gegevens student

Naam en voorletters:

Geboortedatum: Geslacht: M / V

Studentennummer:

Straat en huisnummer:

Postcode: Woonplaats:

Telefoon: Mobiel:

E-mail:

Aanvang stageperiode:

Gegevens organisatie

Naam organisatie:

Naam eindverantwoordelijke stagepraktijktrajecten:

Vestigingsadres

Straat en huisnummer:

Postcode: Woonplaats:

Postadres:

Straat en huisnummer:

Postcode: Woonplaats:

Is een onderwijsinstelling voor basis- of speciaal onderwijs? J / N

Scoort minimaal een voldoende op onderwijsinspectienorm? J / N

Is een door OC&W erkende opleidingschool? J / N

Is bekend met het aanbieden van stage-, praktijkbegeleiding? J / N

Omschrijving opgedane ervaring (aantal jaar, type stage- begeleidingstrajecten):

.....
.....
.....
.....

Gegevens stagementor

Stagementor:

Functie:

Heeft minimaal twee jaar relevante werkervaring? J / N

Heeft minimaal een lesbevoegdheid? J/ N

Heeft een opleiding genoten omtrent coaching stagiairs? J / N, namelijk:

Heeft reeds ervaring opgedaan omtrent coaching stagiairs? J / N

Omschrijving opgedane ervaring (aantal stagiairs, type opleidingen, in welke studiejaren, hoeveel uur etc.):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(Voeg een actueel cv van uw stagementor bij)

Telefoon: Mobiel:

E-mail:

Onderwijsinstelling

LOI Hogeschool
t.a.v. Afdeling Stagebureau
Postadres: Postbus 4200, 2350 CA Leiderdorp
Bezoekersadres: Leidsedreef 2, 2352 BA Leiderdorp

Praktijkovereenkomst LOI Hogeschool

De praktijkovereenkomst stage is een overeenkomst tussen de LOI-student, de organisatie waar de student praktijkervaring opdoet ten behoeve van zijn studie, de stagementor en LOI Hogeschool. Partijen gaan de overeenkomst aan, uitsluitend met het doel de student in de gelegenheid te stellen praktijkervaring op te doen voor een Lerarenopleiding bij LOI Hogeschool aan de hand van de richtlijnen en eisen gesteld door de opleiding. Partijen verklaren een praktijkovereenkomst stage aan te gaan ten behoeve van de genoemde opleiding. Zij zullen daarbij de hierna beschreven artikelen in acht nemen.

Begrippen

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

Coach:	De door LOI Hogeschool aangestelde persoon die de student tijdens de opleiding begeleidt bij zijn bekwaamhedenontwikkeling en studieloopbaan.
Stageperiode:	Het deel van de opleiding waarbij de student voor de opleiding een aaneengesloten periode relevante praktijkervaring opdoet op het niveau zoals beschreven in de voorwaarden van de opleiding.
Werkplek:	Een tijdelijke stage met het doel om gedurende de stageperiode relevante praktijkervaring op te doen.
Student:	De persoon die staat ingeschreven bij LOI Hogeschool en ten behoeve van zijn opleiding de stageperiode dient te doorlopen.
Organisatie:	De organisatie die de werkplek voor het opdoen van praktijkervaring ter beschikking stelt.
Praktijkhandleiding:	De handleiding die door LOI verstrekt wordt voor zowel de student als stagementor. De handleiding geeft het kader voor de invulling van de stageperiode (per fase van de opleiding), de beoordelingsrichtlijnen en criteria van de praktijkintegratie.
Praktijkintegratie:	De module(s) waarin de stage wordt vormgegeven.
Stagementor:	De persoon die namens de organisatie de student begeleidt op de werkplek, feedback geeft op zijn functioneren en functioneringsgesprekken met de student voert.
Stagedocent:	De door LOI Hogeschool aangestelde persoon die in bepaalde stageperiodes vanuit de onderwijsinstelling praktijkexamens beoordeelt.
Vakdocent:	De door LOI Hogeschool aangestelde persoon die de uitgewerkte praktijkintegratieopdrachten beoordeelt.

Artikel 1

De praktijkovereenkomst wordt aangegaan op grond van het feit dat de student is ingeschreven bij LOI Hogeschool, en dat de student en de LOI een onderwijsovereenkomst zijn aangegaan. De in het kader van deze overeenkomst te verrichten activiteiten door de student hebben daardoor een onderwijsleerfunctie.

Artikel 2

Uitgangspunt voor de invulling van de stageperiode is de instructie in de praktijkhandleiding stagementor. In samenspraak met de stagementor geeft de student vorm aan de stageperiode. De stagementor doet op basis van functioneringsgesprekken verslag over de voortgang van de praktijkintegratie. Namens LOI Hogeschool beoordeelt de coach of aan alle gestelde eisen is voldaan, en keurt in dat geval het formulier m.b.t. de 'inbreng werkplek' goed.

Artikel 3

1. De organisatie garandeert dat zij voldoet aan de criteria 'inbreng werkplek', zoals deze gelden voor studenten van de lerarenopleiding van LOI Hogeschool. De organisatie betreft een onderwijsinstelling voor basis- of speciaal onderwijs en scoort minimaal een voldoende op de onderwijsinspectienorm.
2. De organisatie biedt werkzaamheden waardoor de doelstellingen van de opleiding gerealiseerd kunnen worden (zie praktijkhandleiding stagementor). De organisatie biedt de student de gelegenheid ervaring op te doen in het basis- of speciaal onderwijs.

3. De organisatie biedt de student de mogelijkheid opdrachten, die in het kader van de opleiding worden gegeven, op de werkplek uit te voeren.
4. De organisatie biedt werkzaamheden waarbij de student zowel zelfstandig als in teamverband kan werken.
5. De organisatie biedt werkzaamheden waarbij de student de gelegenheid krijgt de opleidingsbekwaamheden verder te ontwikkelen.
6. De organisatie biedt in de persoon van de stagementor een leidinggevende op minimaal hbo denk- en werkniveau die in staat is het niveau en de complexiteit van de opleiding in te schatten en de relevantie van de werkzaamheden die de student uitvoert daarop af te stemmen. De stagementor is in staat feedback te geven op het functioneren van de student en draagt tijdens de stage zorg voor functioneringsgesprekken inclusief verslaglegging conform het format dat LOI Hogeschool hiervoor heeft aangevoerd.
7. De organisatie biedt vervanging bij uitval van de stagementor waarbij dezelfde eisen aan de vervangende stagementor gelden. De stagementor is werkzaam binnen de onderwijsinstelling; heeft minimaal een lesbevoegdheid; heeft minimaal twee jaar ervaring als docent; geeft les in de sector waarvoor de student wordt opgeleid.
8. De organisatie en stagementor zijn bereid tijd te steken in de (toezicht van de) praktijkbegeleiding van de student.
9. De stagementor is bij onvoldoende opleiding betreffende coaching, verplicht de gratis cursus 'Bekwaam mentorschap' van de LOI te volgen.
10. De organisatie voldoet aan de ICT- en multimedia-eisen voor afstandsonderwijs van de LOI.

Artikel 4

LOI Hogeschool aanvaardt geen aansprakelijkheid voor letsel of schade die de student mocht lijden tijdens of in verband met zijn/haar aanwezigheid in de organisatie ten behoeve van de stage.

Artikel 5

LOI Hogeschool aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade die de organisatie mocht lijden door toedoen van de student in verband met zijn/haar stage zoals bedoeld in deze overeenkomst.

Artikel 6

De student is verplicht om in het belang van de orde, veiligheid en gezondheid gegeven regels, voorschriften en aanwijzingen bij de organisatie in acht te nemen.

Artikel 7

De student is tot geheimhouding verplicht van al hetgeen hem wordt toevertrouwd en waarvan het vertrouwelijke karakter redelijkerwijs moet kunnen worden begrepen.

Artikel 8

De student is verplicht in het geval van ziekte of andere dringende redenen van absentie de stagementor daarvan onverwijld op de hoogte te stellen. Absentie-uren worden door de stagementor geregistreerd en tellen niet mee als uren voor de stageperiode. In het kader van de stage-uren dient de student de uren van absentie alsnog te doorlopen.

Artikel 9

De overeenkomst eindigt:

1. aan het eind van de overeengekomen periode
2. bij onderling goedvinden van de organisatie en de student, nadat daarover overleg is geweest tussen student, stagementor en coach
3. indien de student zich niet houdt aan de gedragsregels zoals hiervoor genoemd, nadat daarover overleg is geweest tussen student, stagementor en coach. De uitkomst van het overleg wordt schriftelijk bevestigd door LOI Hogeschool aan student en de organisatie
4. indien LOI Hogeschool is gebleken dat de stageplek volgens de eisen van de opleiding niet of niet volledig beschikbaar is, of sprake is van andere omstandigheden die maken dat de stageperiode niet naar behoren zal kunnen plaatsvinden.

Bij voortijdige beëindiging van deze overeenkomst dragen stagementor en student zorg voor een afrondend functioneringsgesprek en functioneringsverslag, waarin tevens de einddatum van de stageperiode bij de organisatie wordt opgenomen.

Artikel 10

Indien de student het stageplan onvoldoende heeft kunnen uitvoeren, dan wel dat de student door absentie onvoldoende uren in het kader van de stageperiode heeft gemaakt, kunnen partijen overeenkomen dat de stageperiode wordt verlengd.

Artikel 11

Bij problemen of conflicten van de student bij de organisatie richt de student zich in eerste instantie tot de stagementor. Wordt daarin voor de student geen bevredigende oplossing bereikt, dan wordt het probleem of conflict voorgelegd aan de coach. De stagementor kan het probleem of conflict voorleggen aan het LOI Hogeschool-stagebureau.

Artikel 12

De praktijkbegeleiding vanuit LOI Hogeschool is primair gericht op de student en zijn bekwaamhedenontwikkeling. Daarnaast wordt er tijdens de praktijkbegeleiding ingezoomd op de praktijkbegeleiding. Gesprekken en bezoeken worden schriftelijk vastgelegd en gedocumenteerd in het portfolio van de student. Expliciete of impliciete signalen van de student en/of de stagementor worden doorgegeven aan de LOI-coach of het LOI-stagebureau. Na analyse van de situatie wordt er door de LOI-coach een gepaste actie ingezet.

Ondertekening

	Eindverantwoordelijke namens de organisatie:	Stagementor:	Student:	Namens LOI Hogeschool:
Datum:				
Naam in blokletters:				
Hand-tekening:				

Conclusie inbreng werkplek (invullen door coach)

Datum:

Naam in blokletters:

Relatienummer LOI:

Werkplek akkoord: J / N

Conclusie inbreng werkplek:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Beoordeling Praktijkintegratie

Toelichting

Aan het eind van een module Praktijkintegratie wordt u als student door de stagementor beoordeeld. Allereerst moet de stagementor bevestigen dat u het logboek naar waarheid hebt ingevuld en dat u voldoende variatie in uw activiteiten hebt gebracht. Daarnaast beoordeelt hij u aan de hand van de vier opleidingsbekwaamheden.

De opleidingsbekwaamheden en de bijbehorende bekwaamheidseisen zijn beschreven op het eindniveau van de opleiding. Het is echter niet realistisch een student in de propedeusefase al op dit eindniveau te beoordelen. Per opleidingsfase zijn er daarom complexiteitsniveaus beschreven. Deze geven richting aan de wijze waarop de opleidingsbekwaamheden en bekwaamheidseisen in elke opleidingsfase geïnterpreteerd dienen te worden.

Hieronder vindt u allereerst de omschrijving van complexiteitsniveau 1. Daarna volgt het beoordelingsformulier. U kunt dit beoordelingsformulier downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in de cellen Praktijkintegratie onder thema 1 en thema 2.

Complexiteitsniveau 1: hoofdfasebekwaam

Complexiteitscriteria	Niveau 1 Hoofdfasebekwaam Wil ik leraar zijn? Ben ik hiervoor geschikt?
De mate van begeleiding en sturing	De stage vindt plaats onder intensieve begeleiding van de stagementor. De student draait mee met de stagementor, observeert en voert eenvoudige (les)activiteiten onder toezicht uit.
Reikwijdte van de beroepssituatie	De onderwijsactiviteiten van de student vinden vooral plaats in de eigen stageklas. Bij de onderwijsactiviteiten die de student uitvoert buiten de stageklassen neemt de student een passieve (beschouwende) rol in.
Communicatie met collega's	De student maakt kennis met het team. De stagementor vormt zijn belangrijkste gesprekspartner. De student benadert teamleden voor inhoudelijke en praktische vragen indien dit relevant is voor zijn leerproces. Als teamlid heeft de student een beperkte inbreng. Wanneer hem gevraagd wordt naar zijn mening kan hij deze onderbouwen met argumenten.
Vakinhouden en didactiek	De student beheerst de leerstof op basisschoolniveau. Hij oefent met het overbrengen van deze leerstof op de leerlingen.
Omgang met leerlingen	De student leert contact te maken met leerlingen, en leert leiding te nemen bij het begeleiden van een groepje leerlingen of tijdens één op één situaties.
Kennisbasis	De student oriënteert zich op de vakken in het basisonderwijs en neemt kennis van de leerinhouden, de didactische en pedagogische uitgangspunten. Waar mogelijk legt hij verband tussen dat wat hij geleerd heeft tijdens de modules (theorie) en dat wat hij ziet of ervaart in de praktijk.
Verantwoordelijkheid in de klas	De student is verantwoordelijk voor het begeleiden van kleine groepjes en verzorgen van eenvoudige lesactiviteiten in de stageklas.
Rol in de school	Zijn rol in de school is vooral gericht op het meedraaien (observeren, assisteren en bevragen) op klassenniveau.
Afstemming doelgroep	De student leert het onderwijs af te stemmen op het jongere en/of oudere kind en hieraan gerelateerde ontwikkelingsaspecten.
Praktijkonderzoek	De student ontwikkelt een onderzoekende houding. Hij leert verschillende perspectieven in te nemen bij het op zoek gaan naar antwoorden op vragen of oplossingen voor problemen. Hij maakt gebruik van de aanwezige deskundigheid in de school.
Visievorming	De student krijgt een beeld van het beroep en kan motiveren waarom het beroep van leraar bij hem past. Hij laat zien dat het beroep hem interesseert en dat hij dit wil leren.

Beoordelingsformulier propedeuse

Beoordelingsformulier Praktijkintegratie (propedeuse)

Logboek	Beoordeling			
	Ja	Nee		
De student heeft zijn logboek overeenkomstig de werkelijkheid ingevuld.				
De student heeft binnen de drie categorieën gezorgd voor variatie in onderwijsactiviteiten.				
Toelichting:				
Opleidingsbekwaamheden	Beoordeling			
	O	M	V	G
Vakinhoudelijk bekwaam (Complexiteitsniveau 1: hoofdfasebekwaam) <i>De leraar beheerst de inhoud van zijn onderwijs. Hij staat boven de leerstof en kan die zo kiezen en/of bewerken dat zijn leerlingen die kunnen leren. De leraar kan vanuit de vakinhoud verbanden leggen met het dagelijks leven, met werk en met wetenschap. Hij houdt zijn vakkennis en -kunde actueel.</i>				
Toelichting:				
	O	M	V	G
Vakdidactisch bekwaam (Complexiteitsniveau 1: hoofdfasebekwaam) <i>De leraar maakt de vakinhoud leerbaar voor zijn leerlingen. Hij weet die vakinhoud te vertalen in leerplannen of leertrajecten. Hij brengt een duidelijke relatie aan tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, de vakinhoud en de inzet van de verschillende methodieken en middelen. Bij de uitvoering van zijn onderwijs volgt hij de ontwikkeling van zijn leerlingen. Hij toetst en analyseert regelmatig en adequaat of de leerdoelen gerealiseerd worden en hoe dat gebeurt. Op basis van zijn analyse stelt hij zo nodig zijn onderwijs didactisch bij. Zijn onderwijs gaat met de tijd mee.</i>				
Toelichting:				
	O	M	V	G
Pedagogisch bekwaam (Complexiteitsniveau 1: hoofdfasebekwaam) <i>Pedagogische bekwaamheid wil zeggen dat de leraar een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen kan realiseren. Hij volgt de ontwikkeling van zijn leerlingen in hun leren en gedrag en stemt daarop zijn handelen af. Hij draagt bij aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. Ook in pedagogische zin blijft zijn onderwijs van deze tijd.</i>				
Toelichting:				
	O	M	V	G
Professioneel en collegiaal bekwaam (Complexiteitsniveau 1: hoofdfasebekwaam) <i>De leraar kan samenwerken met collega's en zijn lessen met hen afstemmen. Hij levert zijn bijdrage aan de (onderwijskundige) ontwikkelingen op zijn school. Hij onderhoudt contacten met ouders en anderen die voor de leerlingen belangrijk zijn. Hij is in staat te reflecteren op zijn eigen professionele ontwikkeling. En hij draagt bij aan de professionele kwaliteit van de beroepsuitoefening. Hij is daarbij in staat gebruik te maken van wetenschappelijk onderzoek of zelf onderzoek op te zetten.</i>				
Toelichting:				
	O	M	V	G
Eindbeoordeling stagementor				
Toelichting:				

O = Onvoldoende, M = Matig, V = Voldoende, G = Goed

1.7: Praktijkhandleiding Stagementor

Praktijkintegratie propedeuse

Praktijkhandleiding student

415R99-1913

Inhoud

Inleiding

Hoofdstuk 1	Voorbereiding	
	Inhoud	1.1
	Planning	1.2
	Werkplek	1.2
Hoofdstuk 2	Opbouw, uitvoering en afsluiting	
	Opleidingsbekwaamheden	2.1
	Persoonlijke ontwikkeling	2.2
	Verloop van de module	2.3
Hoofdstuk 3	Praktijkintegratieopdracht thema 1	
	Inhoud thema 1	3.1
	Praktijkintegratieopdracht	3.1
Hoofdstuk 4	Praktijkintegratieopdracht thema 2	
	Inhoud thema 2	4.1
	Praktijkintegratieopdracht	4.1

Logboek

De vrije ruimte

Proces-verbaal begeleidingsgesprek

Formulier Inbreng Werkplek Lerarenopleiding

Beoordeling Praktijkintegratie

Taken stagementor

Inleiding

Deze praktijkhandleiding is de basis voor de modules Praktijkintegratie binnen de propedeuse, waarin u uw kennis en vaardigheden kunt toepassen in de praktijk. U gaat aan de slag met uw eigen ontwikkeling en ontdekt waar uw kracht ligt, wat u leuk of minder leuk vindt en waar u nog aan moet werken. Kortom: een zeer boeiende en leerzame periode.

Praktijkintegratie

De propedeuse bevat twee praktijkgerichte modules: Praktijkintegratie Oriëntatie op studie en beroep en Praktijkintegratie Lesgeven. Deze modules zijn onmisbaar binnen de propedeuse van de Lerarenopleiding basisonderwijs. Hoe goed uw theoretische basis ook is, in de praktijk leert u hoe het is om leraar te zijn en op welke manier u het beste invulling kunt geven aan dit beroep. De ervaringen die u opdoet, zijn van onschatbare waarde en geven u inzicht in uw eigen kunnen.

LOI Hogeschool gaat ervan uit dat iedere student een andere achtergrond heeft en dat een aantal studenten al (meer of minder) ervaring heeft binnen de onderwijssector. Om die reden wordt er gesproken over praktijkintegratie in plaats van stage. Het is echter niet mogelijk de term 'stage' helemaal niet te gebruiken. U zult in dit handboek bijvoorbeeld de naam 'stagementor' tegenkomen. De reden hiervoor is dat binnen LOI als opleidingsinstituut sommige rolbenamingen vastliggen. In plaats van deze benaming kunt u echter ook 'praktijkmentor' lezen.

Opleidingsbekwaamheden

Aan de basis van deze modules liggen de vier opleidingsbekwaamheden: pedagogisch bekwaam, vakinhoudelijk bekwaam, vakdidactisch bekwaam en professioneel en collegiaal bekwaam. Deze vier bekwaamheden vormen de kern van het beroep van leraar. In de propedeuse wordt gewerkt aan de beheersing van de genoemde bekwaamheden op het niveau 'hoofd fasebekwaam'.

Portfolio

De zojuist genoemde vier opleidingsbekwaamheden bent u ook tegengekomen in de module Inleiding digitaal portfolio. De modules Praktijkintegratie hangen dan ook sterk samen met uw portfolio. Zoals u inmiddels weet, is een portfolio een middel waarmee u kunt laten zien welke kennis, inzichten, vaardigheden, (professionele) houdingen en competenties u beheerst. Om het portfolio zichtbaar te maken, gebruikt LOI Hogeschool een bekwaamhedenmatrix, die u vult met beroepsproducten en reflecties. U hebt in de module Inleiding digitaal portfolio geleerd hoe dit in zijn werk gaat. Deze bekwaamhedenmatrix is het raakvlak tussen de modules Praktijkintegratie en uw portfolio. De beroepsproducten waarmee u de matrix vult, komen namelijk voort uit opdrachten in deze praktijkhandleiding. Na afloop van een thema

reflecteert u aan de hand van de (bekwaamheids)indicatoren op wat u in het thema hebt geleerd en gedaan. Op basis van onder andere uw reflecties vult u de zogenoemde vrije stageruimte binnen de module Praktijkintegratie in het thema erna. Meer informatie hierover leest u in de volgende hoofdstukken.

Begeleiding

U hebt tijdens uw studie te maken met verschillende docenten/begeleiders, vooral binnen de modules Praktijkintegratie en de invulling van uw portfolio. Voor de duidelijkheid vindt u hieronder een kort overzicht van de verschillende rollen. Meer informatie vindt u verderop in deze praktijkhandleiding.

Stagementor

Tijdens de uitvoering van de modules Praktijkintegratie wordt u op de werkplek begeleid door een stagementor. Hij is op de betreffende werkplek werkzaam als leraar. De stagementor hebt u zelf gekozen. Nadat uw werkplek en stagementor zijn goedgekeurd door LOI Hogeschool, kunt u de stagementor de praktijkhandleiding voor de stagementor overhandigen. Deze handleiding lijkt sterk op die van u, maar is specifiek gericht op de begeleiding. Voorbeelden van specifieke taken van de stagementor zijn:

- De student zo veel mogelijk aspecten van het werkveld van een leraar basis-onderwijs laten zien en ervaren en hierover met de student van gedachten wisselen.
- De student begeleiden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van de opdrachten en hem feedback geven.
- De bekwaamheidsontwikkeling van de student beoordelen.

LOI-vakdocent

Diverse vakdocenten begeleiden en beoordelen u bij de verschillende modules. Sommige vakdocenten zijn verantwoordelijk voor meerdere modules. Ook de inzendopgaven uit deze praktijkhandleiding worden beoordeeld door vakdocenten.

LOI-coach

Vanuit LOI Hogeschool krijgt u een coach toegewezen voor de gehele duur van uw studie. Deze coach staat u onder andere bij op het gebied van de studievoortgang en het portfolio. Hij voorziet u van adviezen op basis van de reflectieverslagen die u in uw portfolio plaatst. Tevens staan er verschillende contactmomenten gepland in het traject van de studieloopbaanbegeleiding. Daarnaast is de coach ook betrokken bij de modules Praktijkintegratie. In dat kader staat er tijdens de opleiding een aantal gesprekken en bezoeken gepland. In de propedeuse is dat een begeleidingsgesprek via Skype tussen u, uw coach en uw stagementor. Dit gesprek heeft plaats na afronding van thema 1. Meer informatie hierover vindt u in hoofdstuk 2 en in de cel Praktijkbegeleiding thema 2 van de bekwaamhedenmatrix.

Voor vorenstaande functies geldt dat ze zowel door een man als een vrouw vervuld kunnen worden. Voor het gemak spreken we in dit handboek over 'hij' en 'hem', maar hiervoor in de plaats kunt u 'zij' of 'haar' lezen.

Vragen

Met vragen over de inhoud en/of het verloop van uw praktijktraject kunt u terecht bij uw coach. Hij zal u antwoord geven of doorverwijzen naar de juiste

persoon. Ook in het geval van problemen of klachten met betrekking tot het praktijktraject kunt u contact opnemen met uw coach.

Organisatorische vragen kunt u stellen aan de klantenservice van de UHO (unit hoger onderwijs) van LOI Hogeschool (telefoon (071) 545 1234 of e-mail service-hogeschool@loi.nl).

Uw stagementor kan met zijn vragen, problemen of klachten terecht bij het stagebureau van LOI Hogeschool. Het stagebureau is bereikbaar via bovengenoemde klantenservice. Tevens is er een digitale leeromgeving voor stagementoren, waar (actuele) informatie over de opleiding is terug te vinden. Verdere informatie hierover staat in de praktijkhandleiding voor de stagementor.

Praktijkhandleiding

In deze praktijkhandleiding vindt u alle benodigde informatie om van uw uitvoering van de modules Praktijkintegratie in de propedeuse een succes te maken. De handleiding bevat praktische uitleg bij de voorbereiding, opbouw, uitvoering en afsluiting van de modules. U treft tevens alle door u uit te voeren opdrachten aan. Deze zijn ingedeeld op basis van de twee thema's waarin ook de propedeuse is verdeeld. Er is geen verplichte aanvullende literatuur naast deze handleiding. Echter, aangezien u bij de opdrachten de geleerde theorie toepast in de praktijk, zult u op verschillende momenten de literatuur en inhoud van andere modules nodig hebben.

Voorbereiding

Wat is nu precies de bedoeling van de modules Praktijkintegratie binnen de propedeuse en hoe bereidt u zich voor op de uitvoering ervan? In dit hoofdstuk vindt u informatie over de achtergrond, doelstellingen en organisatie van deze modules.

Inhoud

Groei naar startbekwaamheid

De modules Praktijkintegratie in de propedeuse zijn de eerste van een aantal praktijkgerichte onderdelen in de Lerarenopleiding basisonderwijs. U groeit toe naar het moment waarop u startbekwaam bent voor het beroep van leraar. Die startbekwaamheid betekent dat u over de vier bekwaamheden beschikt die de kern van het beroep vormen en op basis waarvan de lerarenopleiding is opgezet: vakinhoudelijk bekwaam, vakdidactisch bekwaam, pedagogisch bekwaam en professioneel en collegiaal bekwaam. U doorloopt daarvoor drie beheersingsniveaus:

- Niveau 1 (Hoofd fasebekwaam): Wil ik leraar zijn? Ben ik hiervoor geschikt?
- Niveau 2 (Afstudeerbekwaam): Hoe word ik een goede leraar? Wat voor leraar wil ik zijn?
- Niveau 3 (Startbekwaam): Wat voor leraar ben ik? Hoe kan ik verder groeien?

Koppeling met de praktijk

Om uiteindelijk startbekwaam de Lerarenopleiding basisonderwijs af te sluiten, zijn koppelingen tussen theorie en praktijk vanaf het begin van uw studie onmisbaar. Waar leert u het vak van leraar immers beter dan binnen de school en voor de klas? Om die reden worden de thema's 1 t/m 6 afgesloten met een module Praktijkintegratie, waarin u uw theoretische kennis in de praktijk kunt brengen.

Elke module Praktijkintegratie bevat een praktijkintegratieopdracht, die gekoppeld is aan de modules binnen het betreffende thema. Een praktijkintegratieopdracht bestaat uit verschillende deelopdrachten. Sommige deelopdrachten gaan over één module en bouwen voort op (theoretische) inzendingen van de betreffende module. Andere deelopdrachten zijn moduleoversijgend. De uiteindelijke (goedgekeurde) uitwerkingen van deze opdrachten plaatst u als beroepsproducten in uw portfolio. Op die manier brengt u uw competenties in kaart.

LOI Hogeschool gaat ervan uit dat iedere student een andere achtergrond heeft en daarom andere accenten wil (of moet) leggen in zijn studie. Om die reden hebben de modules Praktijkintegratie ook een vrij deel, dat u invult op basis van uw interesses, maar ook aan de hand van uw reflecties in het portfolio. Na afsluiting van een thema reflecteert u aan de hand van de (bekwaamheids)indicatoren op wat u in het thema hebt geleerd en gedaan. Ook kijkt u vooruit en bepaalt u waaraan u in de volgende periode wilt (of moet) werken.

Voor de uitwerking hiervan gebruikt u het vrije deel van de modules Praktijkintegratie. Zo maakt u van het praktijktraject een persoonlijk groei-traject.

Doelstellingen

Na het succesvol afronden van de modules Praktijkintegratie in de propedeuse:

- kunt u beschrijven hoe het werkveld van een leraar basisonderwijs eruitziet
- kunt u de in de propedeuse opgedane theoretische kennis toepassen en/of herkennen in de praktijk
- kunt u uw eigen competenties binnen dit werkveld (en de hiaten daarin) benoemen
- beheerst u de vier hiervoor genoemde bekwaamheden op het niveau 'hoofdasebekwaam'.

Planning

Aantal uren

De twee modules samen hebben een omvang van 10 EC (2 maal 5 EC), waarvan 4 EC (d.w.z. 112 uur) zijn ingeruimd voor uren die moeten worden doorgebracht op de werkplek. Deze tijd op de werkplek wordt gebruikt voor de praktische kant van de opdrachten, zoals observaties, interviews met leerlingen/collega's en het geven van (deel)lessen. De voorbereiding en verdere uitwerking van de opdrachten kunt u in uw eigen omgeving uitvoeren. Meer informatie over de precieze invulling van de praktijken vindt u in hoofdstuk 2.

Plek in de propedeuse

De modules Praktijkintegratie zijn gekoppeld aan een thema binnen de propedeuse. Zoals u hierboven hebt kunnen lezen, voert u per thema een praktijkintegratieopdracht uit. De deelopdrachten daarbinnen zijn gekoppeld aan een of meer modules binnen het thema. U kunt deze opdrachten dus uitvoeren als u de betreffende module(s) hebt afgerond. Daarnaast bepaalt u zelf welke activiteiten u verder uitvoert in de vrije ruimte (dit op basis van reflectie op uw bekwaamheden en overleg met de stagementor). De uitvoering van de modules Praktijkintegratie vindt dus plaats door de gehele propedeuse heen. U deelt zelf uw tijd (uren) op de werkplek in.

Werkplek

LOI Hogeschool stelt eisen aan de werkplek waar u de praktijkintegratie uitvoert, zodat de praktijkomgeving voor alle studenten van hoge kwaliteit is.

Controle werkplek/stagementor

Voordat u aan de uitvoering van de praktijkintegratie begint, dient u het formulier Inbreng Werkplek Lerarenopleiding Basisonderwijs in, zodat LOI Hogeschool kan controleren of de werkplek en de stagementor aan de gestelde eisen voldoen. Tevens bevat het formulier de praktijkovereenkomst, met daarin de rechten en plichten van de bij de praktijkintegratie betrokken partijen. Het betreffende formulier vindt u in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in de rij Praktijkbegeleiding onder thema 1. Tevens vindt u het als bijlage bij deze praktijkhandleiding. Hoe u het formulier inzendt, hebt u

kunnen lezen in de module Inleiding digitaal portfolio en staat ook beschreven in de betreffende matrixcel.

Voor de hoofdfase dient u op zoek te gaan naar een nieuwe werkplek om de modules Praktijkintegratie uit te voeren. U stuurt dan opnieuw een formulier in. Het betreffende formulier vindt u in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in de rij Praktijkbegeleiding onder thema 3. De procedure is gelijk aan die bij de inbreng van de eerste werkplek.

Mocht u meerdere malen van werkplek willen wisselen, neem dan contact op met de klantenservice van LOI Hogeschool (telefoon (071) 545 1234 of e-mail service-hogeschool@loi.nl) om de cel Praktijkbegeleiding onder thema 3 te laten openen, zodat u het formulier opnieuw kunt insturen. Ook deze procedure staat beschreven in de betreffende matrixcel.

Let op dat uw praktijkintegratieopdrachten pas beoordeeld worden na goedkeuring van de werkplek/stagementor!

Onderwijsinstelling

Het hoofddoel van de Lerarenopleiding basisonderwijs is studenten op te leiden tot startbekwame leraren in het primair onderwijs. De onderwijsinstelling waar u de praktijkintegratie uitvoert, moet om die reden een basisschool of een school voor speciaal onderwijs zijn. Deze instelling moet bovendien als voldoende beoordeeld zijn door de Inspectie van het Onderwijs en ervaring hebben met het aanbieden van stage-/praktijkbegeleiding.

Stagementor

De stagementor is uw begeleider op de werkplek. U kiest uw stagementor zelf uit. Wellicht ten overvloede wijzen wij u erop dat een persoonlijke klik tussen u en uw stagementor het resultaat van de praktijkintegratie alleen maar ten goede zal komen.

Daarnaast stelt LOI Hogeschool eisen waaraan de stagementor moet voldoen. Hij is minimaal twee jaar als bevoegd leraar werkzaam op de betreffende werkplek. Daarnaast heeft de stagementor ervaring in het begeleiden van studenten en is hij bereid tijd en energie te steken in uw ontwikkeling. In het geval dat een stagementor geen opleiding heeft op het gebied van het begeleiden van stagiairs, biedt de LOI de opleiding 'Bekwaam mentorschap' aan. Meer informatie hierover is te vinden in de online leeromgeving voor stagementoren.

Meer informatie over de taken en verantwoordelijkheden van de stagementor vindt u in de bijlage 'Inbreng werkplek' bij deze praktijkhandleiding. Deze bijlage is bedoeld ter informatie voor u en kan tevens gebruikt worden in voorgesprekken met een beoogde stagementor.

Eigen werkplek

Bent u al werkzaam als leraar dan kunt u uw eigen werkplek gebruiken om de praktijkintegratie uit te voeren. U dient dan wel een collega of leidinggevende te vinden die bereid is de rol van stagementor te vervullen. Ook hier geldt dat LOI Hogeschool controleert of de werkplek en de stagementor aan de eisen voldoen.

Vergoeding

De onderwijsinstelling waar u uw praktijkintegratie uitvoert, mag u een vergoeding geven voor de praktijktaken en/of reiskosten, maar is hiertoe niet

verplicht. In principe wordt uw 'salaris' gevormd door uw leerervaringen, tenzij u natuurlijk al werkzaam bent op het betreffende adres.

Hoofdstuk 2

Opbouw, uitvoering en afsluiting

In hoofdstuk 1 hebt u de vier doelstellingen van deze modules gelezen. Deze zijn onder andere gericht op het ontdekken van het werkveld van een leraar basisonderwijs en het in de praktijk toepassen van theoretische kennis. Het doel van de modules is echter meer dan alleen 'meedraaien in de praktijk'. Ook uw persoonlijke ontwikkeling staat op het programma. Die persoonlijke ontwikkeling kunt u zichtbaar maken met behulp van bekwaamheden. In dit hoofdstuk leest u meer over de achtergrond van die bekwaamheden en hoe deze in de opleiding naar voren komen. Daarnaast krijgt u uitleg over de praktische uitvoering van de modules.

Opleidingsbekwaamheden

Achtergrond

De HBO Lerarenopleiding basisonderwijs van de LOI gaat uit van vier opleidingsbekwaamheden. Een bekwaamheid wordt hier gedefinieerd als het vermogen om (een combinatie van) kennis, inzicht, vaardigheden en gedrag toe te passen in concrete taaksituaties in de praktijk om daarmee de doelen/resultaten te bereiken. De vier opleidingsbekwaamheden zijn: pedagogisch bekwaam, vakinhoudelijk bekwaam, vakdidactisch bekwaam en professioneel en collegiaal bekwaam.

De basis voor deze vier bekwaamheden ligt in de wet BIO (wet op de beroepen in het onderwijs) uit 2006. Deze wet regelt onder andere de vaststelling van bekwaamheidseisen voor onderwijsgeven in het voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs. De bekwaamheidseisen die in deze wet zijn opgenomen, zijn destijds door het beroepenveld zelf samengesteld, onder regie van de SBL (Stichting Beroepskwaliteit Leraren). Een herijking van de bekwaamheidseisen vindt in de regel eens in de zes jaar plaats. Naar aanleiding van de herijking van 2012 heeft LOI Hogeschool ervoor gekozen de zeven competenties van de SBL om te buigen naar vier bekwaamheden. In de tabel hieronder ziet u hoe de vier opleidingsbekwaamheden zijn voortgekomen uit de zeven competenties van de SBL.

Competenties SBL	Opleidingsbekwaamheden LOI
Interpersoonlijke competentie	Pedagogisch bekwaam
Pedagogische competentie	
Vakinhoudelijke en didactische competentie	Vakinhoudelijk bekwaam Vakdidactisch bekwaam
Organisatorische competentie	Professioneel en collegiaal bekwaam
Competent in samenwerken in een team	
Competent in samenwerken met de omgeving	
Competent in reflectie en ontwikkeling	

De kern van het beroep van leraar

Door te kiezen voor vier bekwaamheden wordt de student niet alleen opgeleid voor het onderwijs van nu, maar ook voor dat van morgen. De leraar basisonderwijs van de 21ste eeuw handelt vanuit een brede kennisbasis en goedgevulde koffer met didactische en pedagogische werkwijzen. Hij baseert zich enerzijds op gerenommeerde theorieën, methodieken en hulpmiddelen en heeft daarnaast voortdurend oog voor nieuwe ontwikkelingen (waaronder ICT) die de kwaliteit van zijn onderwijs kunnen vergroten. Samen met collega's, ouders en andere belanghebbenden draagt de leraar zorg voor de totale ontwikkeling van iedere leerling. Hij heeft daarbij aandacht voor het unieke karakter van elk kind, handelt vanuit hoge verwachtingen, en weet hier op een professionele wijze zijn onderwijs op af te stemmen. De leraar heeft zicht op de leeropbrengsten van de leerlingen en brengt deze in verband met de gestelde doelen en zijn didactische en pedagogische aanpak. De leraar specialiseert zich waar nodig, kent de grenzen van zijn deskundigheid en schakelt externe hulp in wanneer noodzakelijk. Hij borgt de kwaliteit van zijn eigen beroepscompetenties en breidt deze verder uit op basis van eigen interesses en organisatiebehoeften. De leraar leert zowel binnen als buiten de schoolorganisatie. Hij bezit een onderzoekende houding en gaat op zoek naar antwoorden op vragen die vanuit de praktijk ontstaan. Daarbij relateert hij zijn aanpak en ideeën aan relevante literatuur, nieuwe inzichten en (inter)nationale ontwikkelingen. Hiermee is hij in staat snel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en nieuwe situaties.

Persoonlijke ontwikkeling

Aan het eind van deze opleiding bent u startbekwaam voor het beroep van leraar basisonderwijs. U doorloopt daarvoor drie beheersingsniveaus. Aan het eind van de propedeuse hebt u het eerste niveau doorlopen en bent u hoofdfasebekwaam.

Beroepsproducten

Zoals u in hoofdstuk 1 hebt gelezen, zijn de modules Praktijkintegratie gekoppeld aan de twee thema's binnen de propedeuse. Per thema voert u een praktijkintegratieopdracht uit, die uit verschillende deelopdrachten bestaat. Deze opdrachten richten zich op de transfer van de theorie naar de praktijk met als uiteindelijke doel (aan het eind van de opleiding) de startbekwaamheid voor het beroep van leraar. De producten die u aan het eind van een opdracht oplevert, noemen we dan ook beroepsproducten.

Indicatoren

De vier opleidingsbekwaamheden zijn zeer breed. Zij overkoepelen verschillende soorten kennis, inzicht, vaardigheden en gedrag. Om als opleidingsinstituut te kunnen toetsen (en als student te kunnen aantonen) dat de bekwaamheden op een bepaald niveau beheerst worden, zijn zij onderverdeeld in een aantal indicatoren. Indicatoren zijn praktische vertalingen van (delen van) de bekwaamheid. U vindt de indicatoren terug in de bekwaamhedenmatrix binnen uw portfolio. U plaatst beroepsproducten in de matrix om het beheersingsniveau van een bekwaamheid aan te tonen en u reflecteert op deze bekwaamheid op basis van de indicatoren. Op die manier kunt u (voor uzelf en voor de opleiding) inzichtelijk maken waar u staat in uw groei naar startbekwaamheid.

Vrije ruimte

Door middel van uw reflecties na afloop van een thema brengt u in kaart welke kennis en vaardigheden u beheerst, maar ook waar uw zwakke punten liggen. Aan die punten kunt u werken in de vrije stageruimte van de module

Praktijkintegratie van het volgende thema. U kiest activiteiten waarmee u aan bepaalde kennis en vaardigheden kunt werken. U vult de vrije ruimte verder met activiteiten naar keuze en in overleg met de stagementor.

De invulling van de vrije ruimte op basis van uw reflecties kan uiteraard pas plaatsvinden vanaf thema 2. Binnen thema 1 vult u de vrije ruimte op basis van uw interesse.

Meer informatie over de concrete invulling van de vrije ruimte leest u hierna. Meer informatie over uw bekwaamheidsontwikkeling door middel van reflecteren vindt u in de reflectiecellen in de bekwaamhedenmatrix binnen uw portfolio.

Verloop van de module

Werkplek

U begint de uitvoering van de modules Praktijkintegratie met het vinden van een werkplek en een stagementor en meldt deze ter goedkeuring aan bij LOI Hogeschool. Meer informatie hierover vindt u in hoofdstuk 1 van deze praktijkhandleiding.

Praktijkintegratieopdrachten

De praktijkintegratieopdrachten vindt u in hoofdstuk 3 en 4 van deze praktijkhandleiding. Deze opdrachten zijn voor iedere student hetzelfde. U voert de opdrachten uit op het moment dat u de betreffende module(s) hebt afgerond. U stuurt ze als inzendopgave in en krijgt feedback van een LOI-vakdocent. Voor het uitvoeren van de praktijkintegratieopdrachten is een vaststaand aantal uren gereserveerd (zie de tabel hieronder). U houdt uw uren bij in een logboek. In de bijlage 'Logboek' vindt u het logboeksjabloon dat u hiervoor moet gebruiken. Tevens vindt u daar een ingevuld voorbeeld. U kunt het logboeksjabloon downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in de cellen Praktijkintegratie onder thema 1 en thema 2.

Vrije ruimte

De resterende tijd binnen de modules is de zogenaamde stagevrije ruimte, bedoeld om 'vlieguren' te maken. Zoals u al eerder hebt kunnen lezen, vult u uw vrije ruimte op basis van uw interesses, maar ook aan de hand van uw reflecties in het portfolio. Tevens houdt u uiteraard rekening met de mogelijkheden op uw werkplek.

Voor de concrete invulling van de vrije ruimte maakt u een keuze uit de lijst met suggesties in de bijlage 'De vrije ruimte'. De activiteiten in deze lijst zijn ondergebracht in drie categorieën:

- A. Onderwijsactiviteiten voor en met leerlingen.
- B. Onderwijsactiviteiten op schoolniveau.
- C. Professionaliseringsactiviteiten.

In de tabel hierna staat hoeveel uur u minimaal moet maken binnen de genoemde categorieën. U mag natuurlijk altijd meer uren maken. Het is de bedoeling dat u binnen een categorie voor voldoende variatie in activiteiten zorgt.

U houdt uw uren bij in een logboek. In de bijlage 'Logboek' vindt u het logboeksjabloon dat u hiervoor moet gebruiken. Tevens vindt u daar een ingevuld voorbeeld. U kunt het logboeksjabloon downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in de cellen Praktijkintegratie onder thema 1 en thema 2.

Normtabel invulling praktijktaken propedeuse

Categorie	Thema 1	Thema 2
Categorie A	30 uur	30 uur
Categorie B	6 uur	6 uur
Categorie C	5 uur	5 uur
PI-opdracht	15 uur	15 uur
Totaal	56 uur	56 uur

Beoordeling

Uw stagementor maakt uw bekwaamheidsontwikkeling van dichtbij mee en kan deze als professional vanuit de werkplek beoordelen. U moet daarom bij een praktijkintegratieopdracht tevens een door de stagementor ingevuld beoordelingsformulier inleveren.

De stagementor geeft op dit formulier ten eerste aan of het door u uitgewerkte logboek overeenkomstig de werkelijkheid is ingevuld en of u gezorgd hebt voor een variatie in onderwijsactiviteiten.

Ten tweede beoordeelt de stagementor u aan de hand van de vier opleidingsbekwaamheden. Aan het einde van thema 1 moet de eindbeoordeling van de stagementor voor minimaal drie bekwaamheden voldoende zijn. Aan het einde van thema 2 dient u voor alle bekwaamheden een voldoende beoordeling te krijgen.

Het beoordelingsformulier en de bijbehorende uitleg vindt u in de bijlage 'Beoordeling praktijkintegratie'. U kunt het formulier downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in de cellen Praktijkintegratie onder thema 1 en thema 2.

Zoals gezegd vult u uw vrije ruimte ook aan de hand van uw reflecties in het portfolio. De groei die u hierin maakt, wordt gevolgd door uw coach, die immers uw reflecties leest en u begeleidt op uw weg naar startbekwaamheid. Deze begeleiding staat los van de beoordeling van de modules Praktijkbegeleiding.

Begeleidingsgesprek

Halverwege de propedeuse, na de eerste module Praktijkintegratie, voert u met uw coach en stagementor een begeleidingsgesprek via Skype. Na afronding van thema 1 plant u dit gesprek in tussen u, uw coach en uw stagementor. Het proces-verbaal voor het gesprek is als bijlage 'Proces-verbaal begeleidingsgesprek' in deze praktijkhandleiding opgenomen. In het proces-verbaal staan de onderwerpen die aan bod komen tijdens het gesprek. U stemt een datum en tijd af met uw stagementor en uw coach. U kunt de afspraak met uw coach maken via de cel Praktijkbegeleiding thema 2 van de bekwaamhedenmatrix. U regelt een computer met Skype voor u en uw stagementor en op het afgesproken tijdstip neemt u contact op met uw gesprekspartners via Skype. Na afloop stelt uw coach het proces-verbaal op van dit gesprek en plaatst dit in de matrixcel. Hiermee wordt de cel gesloten.

Meer informatie over dit gesprek vindt u in de genoemde cel in de bekwaamhedenmatrix.

Afsluiting

U kunt een module Praktijkintegratie afsluiten wanneer uw praktijkintegratieopdracht als voldoende is beoordeeld. Als vervolg op de praktijkintegratie plaatst u de definitieve versie van de uit de praktijkintegratieopdrachten voortgekomen beroepsproducten in de bekwaamhedenmatrix binnen uw portfolio. Hierna schrijft u een reflectieverslag. Hoe u dit doet, hebt u geleerd in de module Inleiding digitaal portfolio.

3

Hoofdstuk

Praktijkintegratieopdracht thema 1

In dit hoofdstuk vindt u alle informatie over de praktijkintegratieopdracht van thema 1: Oriëntatie op studie en beroep. In het hoofdstuk wordt een beschrijving van het thema gegeven, wordt de opdracht met de verschillende deelopdrachten besproken en leest u welke beroepsproducten u uiteindelijk dient op te leveren.

Inhoud thema 1

Gerelateerde modules

Thema 1 (Oriëntatie op studie en beroep) bestaat uit acht modules:

- Studievaardigheden
- Inleiding digitaal portfolio
- Onderwijskunde - de school en het kind
- Taal - eigen vaardigheid
- Rekenen - eigen vaardigheid
- Vakken op de basisschool
- Onderzoeksvaardigheden in het basisonderwijs
- Praktijkintegratie Oriëntatie op studie en beroep.

Onderwerpen

In dit thema hebt u zich in de breedte georiënteerd op het beroep van leraar in het basisonderwijs. U hebt kennis opgedaan op het gebied van het Nederlandse onderwijssysteem, de schoolorganisatie en de verschillende rollen van een leraar. U hebt zich verdiept in het kind en zijn leef- en belevingswereld. Tevens hebt u zich beziggehouden met uw eigen vaardigheid op het gebied van taal en rekenen. U hebt een begin gemaakt met het ontwikkelen van lesactiviteiten voor de verschillende vakken die op de basisschool gegeven worden en u kent de kennisbasis van deze vakgebieden. Tot slot hebt u de onderzoeksvaardigheden verworven die nodig zijn om de kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek te kunnen doorlopen.

Praktijkintegratieopdracht

Omschrijving

Met deze opdracht richt u zich op de doelgroep waar het in de onderwijspraktijk om draait: de leerling. Tijdens de basisschoolperiode maakt een kind in snel tempo een groeiproces door van peuter tot puber. Dit groeiproces heeft betrekking op zowel lichamelijke, cognitieve als sociaal-emotionele ontwikkelingsaspecten. Als leraar is het belangrijk zicht te hebben op de verschillen tussen kinderen en de ontwikkelingslijnen van leerlingen. Tijdens deze praktijkintegratieopdracht voert u een eenvoudig praktijkonderzoek uit, waarbij u informatie verzamelt over leerlingen uit de onderbouw (groep 1/2),

leerlingen uit de middenbouw (groep 3, 4, 5) en leerlingen uit de bovenbouw (groep 6, 7, 8). Daarnaast voert u een aantal eenvoudige lesactiviteiten uit, waarbij u laat zien aan te kunnen sluiten bij de beginsituatie en de beleavingswereld van leerlingen.

U voert deze opdracht uit op de werkplek en dient daarvoor minimaal 15 klokuren te kunnen verantwoorden in uw logboek.

Deelopdrachten

Deze praktijkintegratieopdracht bestaat uit drie deelopdrachten.

Deelopdracht 1: Praktijkonderzoek – het leerlingportret

U voert een eenvoudig praktijkonderzoek uit en doorloopt daarbij de kernactiviteiten van de cyclus van praktijkonderzoek (Van der Donk en Van Lanen, 2012).

Oriënteren

Als leraar in het basisonderwijs krijgt u te maken krijgen met leerlingen van verschillende leeftijdscategorieën. Deze kinderen bevinden zich in verschillende ontwikkelstadia. Een beginnende leraar heeft niet altijd een goed beeld van deze verschillende ontwikkelstadia. Dit praktijkonderzoek richt zich op dit praktijkprobleem.

U oriënteert zich op het onderwerp 'de ontwikkelstadia van het basisschoolkind' aan de hand van de technieken die beschreven zijn in het boek *Praktijkonderzoek in de school*. U probeert zicht te krijgen op het praktijkprobleem door zelf te omschrijven wat u onder het onderwerp 'de ontwikkelstadia van het basisschoolkind' verstaat en welke vooronderstellingen u hebt. U gaat hier met andere leraren over in gesprek en verdiept u in relevante literatuur. U beschrijft het praktijkprobleem en gaat daarbij vooral in op de vragen: Waarom is het belangrijk om als leraar goed zicht te hebben op de specifieke kenmerken van het basisschoolkind? Wie heeft er profijt van als een leraar hier goed zicht op heeft?

Richten

Het onderzoeksdoel, de hoofdvraag en de deelvragen van dit praktijkonderzoek staan vast.

Onderzoeksdoel: De student verwerft kennis over en inzichten in de ontwikkeling die een kind doormaakt gedurende de basisschoolperiode.

Hoofdvraag: Hoe verloopt de ontwikkeling van een kind gedurende de basisschoolperiode?

De deelvragen:

- Wat zijn typische ontwikkelingskenmerken van een kind in de onderbouw?
- Hoe zijn deze typische ontwikkelingskenmerken zichtbaar bij de onderbouwleerlingen op mijn praktijkschool?
- Wat zijn typische ontwikkelingskenmerken van een kind in de middenbouw?
- Hoe zijn deze typische ontwikkelingskenmerken zichtbaar bij de middenbouwleerlingen op mijn praktijkschool?
- Wat zijn typische ontwikkelingskenmerken van een kind in de bovenbouw?
- Hoe zijn deze typische ontwikkelingskenmerken zichtbaar bij de bovenbouwleerlingen op mijn praktijkschool?

De ontwikkelingskenmerken worden beschreven aan de hand van vier categorieën:

- De belevingswereld van de leerling: Wat vindt de leerling leuk, wat doet hij graag in zijn vrije tijd, waar vertelt hij graag over, welke tv-programma's vindt hij leuk enz.
- Fysieke/motorische kenmerken: De lichamelijke ontwikkeling en motorische vaardigheden van het kind.
- Cognitieontwikkeling: De ontwikkeling van het verstand, het opnemen en verwerken van kennis, de taalontwikkeling, geheugen, aandacht, concentratie enz.
- Sociale ontwikkeling: De wijze waarop het kind omgaat met anderen.

Plannen

U maakt een tijdsplanning van de onderzoeksactiviteiten die u wilt uitvoeren om de deelvragen te beantwoorden. U kunt hierbij denken aan lesobservaties, gesprekken met leerlingen of leraren, het bestuderen van producten van leerlingen enz. De opbrengsten van de eerste drie kernactiviteiten (oriënteren, richten en plannen) beschrijft u in het onderzoeksplan aan de hand van het format in paragraaf 5.5.1 van het boek *Praktijkonderzoek in de school*. Een aantal onderdelen van dit plan kunt u overnemen uit de beschrijving van deze praktijkintegratieopdracht.

Verzamelen

U voert uw onderzoeksplan uit en verzamelt de data in de praktijk.

Analyseren en concluderen

U analyseert de data die u in de school hebt verzameld en beantwoordt de deelvragen. Wanneer blijkt dat u een of meerdere vragen niet kunt beantwoorden, zult u aanvullende data in de praktijk dienen te verzamelen.

Rapporteren en presenteren

Het eindproduct van het praktijkonderzoek bestaat uit drie leerlingportretten waarin u beschrijft wat de specifieke kenmerken zijn van een onderbouwkind, een middenbouwkind en een bovenbouwkind. Voor elk leerlingportret maakt u gebruik van een fictieve voorbeeldleerling. U illustreert de leerlingportretten met praktijkvoorbeelden (casussen, producten van leerlingen, foto's, tekeningen) die u verzameld hebt op de praktijkschool.

Deelopdracht 2: Een voorlees- en/of vertelactiviteit

U verzorgt een voorlees- en/of vertelactiviteit en voert deze uit, waarbij u:

- de activiteit voorbereidt
- de activiteit afstemt op de belevingswereld en de beginsituatie van de groep
- de leerlingen na afloop van het verhaal vragen stelt of kleine opdrachten laat maken
- zorgt voor een evaluatie na afloop van de les (inclusief de feedback van de stagementor).

Deelopdracht 3: Een begeleidingsactiviteit

U verzorgt een begeleidingsactiviteit bij een groep leerlingen, waarbij u:

- de activiteit voorbereidt
- de activiteit afstemt op de belevingswereld en de beginsituatie van de groep
- de groep met een instructie aan het werk zet
- de leerlingen begeleidt bij het werken aan de opdrachten
- zorgt voor een evaluatie na afloop van de les (inclusief de feedback van de stagementor).

Beroepsproducten

Met betrekking tot de module Praktijkintegratie Oriëntatie op studie en beroep dient u onderstaande beroepsproducten in te leveren.

A

Een uitgewerkt praktijkonderzoek op basis van de aanwijzingen in het boek *Praktijkonderzoek in de school*. Het eindproduct bestaat uit drie leerlingportretten zoals beschreven onder 'Rapporteren en presenteren'.

B

Een beschrijving van de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van een voorlees- en/of vertelactiviteit.

C

Een beschrijving van de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van een begeleidingsactiviteit.

D

Een logboek (op basis van het sjabloon in de bijlage 'Logboek') dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de daar uitgevoerde activiteiten. U verantwoordt in dit logboek zowel de uren die u aan de praktijkintegratieopdracht hebt besteed als de uren in de vrije ruimte. De invulling van de vrije ruimte dient overeenkomstig de richtlijnen in de normtabel in hoofdstuk 2 te zijn. Tevens dient u gezorgd te hebben voor een gevarieerde keuze in activiteiten.

Het sjabloon voor het logboek kunt u downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in cel 415Q2, Praktijkintegratie thema 1.

E

Een door de stagementor ingevuld beoordelingsformulier. Dit formulier met bijbehorende uitleg vindt u in de bijlage 'Beoordeling praktijkintegratie'. U kunt het beoordelingsformulier downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in cel 415Q2, Praktijkintegratie thema 1.

Afsluiting

U zendt uw eerste versie van de op te leveren beroepsproducten in als inzendopgave 415Q1. U krijgt daarop feedback van de vakdocent. U verbetert uw eerste versie op basis van deze feedback en plaatst de definitieve versie in de betreffende cel in de bekwaamhedenmatrix (cel 415Q2, Praktijkintegratie thema 1). De vakdocent beoordeelt daarop uw inzending. Bij een voldoende beoordeling kunt u de module Praktijkintegratie Oriëntatie op studie en beroep afsluiten. Vervolgens reflecteert u op thema 1 zoals beschreven is in de module Inleiding digitaal portfolio.

4

Hoofdstuk

Praktijkintegratieopdracht thema 2

In dit hoofdstuk vindt u alle informatie over de praktijkintegratieopdracht van thema 2: Lesgeven. In het hoofdstuk wordt een beschrijving van het thema gegeven, wordt de opdracht met de verschillende deelopdrachten besproken en leest u welke beroepsproducten u uiteindelijk dient op te leveren.

Inhoud thema 2

Gerelateerde modules

Thema 2 (Lesgeven) bestaat uit zes modules:

- Onderwijskunde - lesgeven
- Taal - inhoud en didactiek 1
- Rekenen - inhoud en didactiek 1
- Oriëntatie op jezelf en de wereld (OJW) - inleiding
- Kunsteducatie - inleiding
- Praktijkintegratie Lesgeven.

Onderwerpen

In dit thema hebt u een start gemaakt met het ontwerpen van didactisch verantwoorde lessen. U ziet het belang van de beginsituatie, u kunt gebruikmaken van een lesvoorbereidingsformulier, u weet hoe u leerdoelen goed kunt formuleren en u maakt gebruik van diverse werkvormen en leermiddelen. Op het gebied van kunsteducatie hebt u kennisgemaakt met de vakken muziek, beeldende vorming en dans & drama. U hebt zich georiënteerd op de plek die kunsteducatie inneemt in het leren van kinderen. U hebt zich verdiept in taalonderwijs en taalverwerving en de domeinen taalbeschouwing en spelling verkend. Tevens hebt u binnen de domeinen van het referentiekader rekenen kennis opgedaan over getalsbegrip, gecijferdheid en rekenontwikkeling. Tot slot hebt u een overzicht gekregen van het vakgebied OJW met daarbinnen de verschillende kennisbases met bijbehorende didactiek.

Praktijkintegratieopdracht

Omschrijving

Met deze opdracht richt u zich op de kerntaak van een leraar: lesgeven. U verzorgt onder toezicht van uw stagementor verschillende lesactiviteiten. Het is belangrijk dat u bij het voorbereiden van de lessen probeert in te spelen op de kenmerken en leerbehoeften van uw doelgroep. U laat dit zien door een beginsituatie en leerdoelen te beschrijven. Verder bevat de lesvoorbereiding een duidelijke lesopbouw met een inleiding, een kern en een slot. U leert gebruik te maken van verschillende instructiemodellen en werkvormen. Ook denkt u na over uw klassenmanagement en wijze van begeleiden.

U voert deze opdracht uit op de werkplek en dient daarvoor minimaal 15 klokuren te kunnen verantwoorden in uw logboek.

Deelopdrachten

Deze praktijkintegratieopdracht bestaat uit drie deelopdrachten.

Deelopdracht 1: Een lesobservatie van een leraar

U voert een lesobservatie uit waarbij u in ieder geval ingaat op de volgende aspecten:

- Instructie: Op welke wijze verzorgt de leraar de instructie van de nieuwe leerstof?
- Werkvormen: Welke verschillende werkvormen hanteert de leraar?
- Differentiatie: Op welke wijze houdt de leraar rekening met verschillen tussen leerlingen?
- Leermiddelen: Welke leermiddelen gebruikt de leraar in zijn les?
- Klassenmanagement: Welke stijl van leidinggeven heeft de leraar? Hoe verloopt de tijdsplanning van de les? Welke organisatorische afspraken hanteert de leraar?
- Lesopbouw (inleiding, kern, slot): Welke lesfasen doorloopt de leraar in de les?

Na afloop van de observatie maakt u een verslag op basis van vorenstaande punten. U beschrijft uw indruk van de les en geeft de sterke punten aan. Ook omschrijft u welke zaken u zelf anders had aangepakt en waarom. U zorgt voor een duidelijke onderbouwing van uw mening. U bespreekt uw verslag met de betreffende leraar en voegt een kort verslag van dit gesprek aan het observatieverslag toe.

Deelopdracht 2: Een interview met een leraar

U interviewt een leraar (dit mag niet uw stagementor zijn) waarbij u in ieder geval ingaat op onderstaande aspecten. Vraag waar mogelijk door naar verschillen tussen de diverse vakgebieden.

- Instructie: Op welke wijze(n) verzorgt de leraar de instructie van nieuwe leerstof?
- Werkvormen: Welke verschillende werkvormen hanteert de leraar?
- Differentiatie: Op welke wijze houdt de leraar rekening met verschillen tussen leerlingen?
- Leermiddelen: Welke verschillende soorten leermiddelen gebruikt de leraar in zijn lessen?
- Klassenmanagement: Welke stijl van leidinggeven heeft de leraar? Welke organisatorische afspraken hanteert de leraar?

Na afloop van het interview schrijft u een verslag. U bespreekt uw verslag met de betreffende leraar en past uw interviewverslag zo nodig aan.

Deelopdracht 3: Vier lesactiviteiten voorbereiden, uitvoeren en evalueren

U verzorgt minimaal vier lesactiviteiten voor de vakgebieden taal, rekenen, OJW en kunsteducatie, waarbij u:

- de les voorbereidt d.m.v. een lesvoorbereidingsformulier en afstemt op het gemiddeld niveau van de groep
- haalbare (SMART-)leerdoelen formuleert voor de groep
- zorgt voor lesactiviteiten afgestemd op de leerdoelen
- een duidelijke gevarieerde lesopbouw hanteert

- bij minimaal één les de leerlingen gebruik laat maken van nieuwe media/ ICT
- nagaat in hoeverre leerdoelen behaald zijn
- zorgt voor een evaluatie na afloop van de les (inclusief de feedback van de stagementor)
- de volgende vakspecifieke aanwijzingen verwerkt:
 - Taal: Kies als onderwerp voor uw lesactiviteit uit mondelinge taalvaardigheid of woordenschat
 - Rekenen: Ga bij uw voorbereiding en evaluatie specifiek in op de kerninzichten
 - OJW: Maak gebruik van de lesvoorbereiding die u hebt ingezonden binnen de module OJW
 - Kunsteducatie: Laat uw lesactiviteit aansluiten bij het cultuuraanbod in de omgeving van de betreffende school.

Na afloop schrijft u over iedere lesactiviteit een verslag op basis van vorenstaande punten. U beschrijft hoe u de les hebt ervaren, wat de positieve en negatieve kanten waren en u reageert op de feedback van uw stagementor.

Beroepsproducten

Met betrekking tot de module Praktijkintegratie Lesgeven dient u onderstaande beroepsproducten in te leveren.

Deelopdracht 1

Een verslag van een lesobservatie op basis van de in de opdracht genoemde punten.

Deelopdracht 2

Een verslag van een interview met een leraar op basis van de in de opdracht genoemde punten.

Deelopdracht 3

Een verslag over vier lesactiviteiten op de vakgebieden rekenen, taal, OJW en kunsteducatie op basis van de in de opdracht genoemde punten.

Deelopdracht 4

Een logboek (op basis van het sjabloon in de bijlage 'Logboek') dat inzicht geeft in de aanwezigheid op de werkplek en de daar uitgevoerde activiteiten. U verantwoordt in dit logboek zowel de uren die u aan de praktijkintegratieopdracht hebt besteed als de uren in de vrije ruimte. De invulling van de vrije ruimte dient overeenkomstig de richtlijnen in de normtabel in hoofdstuk 2 te zijn. Tevens dient u gezorgd te hebben voor een gevarieerde keuze in activiteiten.

Het sjabloon voor het logboek kunt u downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in cel 415Q4, Praktijkintegratie thema 2.

Deelopdracht 5

Een door de stagementor ingevuld beoordelingsformulier. Dit formulier met bijbehorende uitleg vindt u in de bijlage 'Beoordeling praktijkintegratie'. U kunt het beoordelingsformulier downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in cel 415Q4, Praktijkintegratie thema 2.

Afsluiting

U zendt uw eerste versie van de op te leveren beroepsproducten in als inzendopgave 415Q3. U krijgt daarop feedback van de vakdocent. U verbetert uw eerste versie op basis van deze feedback. Als u ook het begeleidingsgesprek (zie hoofdstuk 2) met uw coach en stagementor hebt gevoerd, kunt u de definitieve versie in de betreffende cel in de bekwaamhedenmatrix plaatsen (cel 415Q4, Praktijkintegratie thema 2). De vakdocent beoordeelt daarop uw inzending. Bij een voldoende beoordeling kunt u de module Praktijkintegratie Lesgeven afsluiten. Vervolgens reflecteert u op thema 2 zoals beschreven is in de module Inleiding digitaal portfolio.

Logboek

Toelichting

Binnen de module Praktijkintegratie Oriëntatie op studie en beroep en de module Praktijkintegratie Lesgeven dient u 56 klokuren op de werkplek te hebben doorgebracht. De uren en de in die tijd uitgevoerde activiteiten houdt u bij in een logboek. U vult het logboek iedere dag in en aan het eind van de periode maakt u een totaaloverzicht. In deze bijlage vindt u het sjabloon dat u daarvoor moet gebruiken. Tevens vindt u een ingevuld logboek als voorbeeld.

U houdt in het logboek zowel de tijd bij die u besteedt aan de praktijkintegratieopdracht als de tijd die u besteedt aan activiteiten binnen de vrije ruimte. Binnen de vrije ruimte dient u te voldoen aan een minimaal aantal uren per categorie en u moet ervoor gezorgd hebben dat er voldoende variatie in activiteiten heeft plaatsgevonden. Meer informatie hierover vindt u in hoofdstuk 2.

U kunt onderstaand sjabloon downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in de cellen Praktijkintegratie onder thema 1 en thema 2.

Logboeksjabloon

Hierna vindt u allereerst een leeg sjabloon voor het logboek dat u dagelijks bijhoudt. Daaronder staat een leeg totaaloverzicht. Vervolgens vindt u van beide een ingevuld voorbeeld.

Naam student: Datum: Werkplek:			
Omschrijving werkplekactiviteit	Categorie	Tijdsduur in min.	Opmerkingen/reflecties

Naam student: Periode: Werkplek:		
Categorie	Tijdsnorm voor thema 1	Daadwerkelijke Tijdsbesteding
A	30 uur	
B	6 uur	
C	5 uur	
Praktijkintegratieopdracht	15 uur	
Totaal	56 uur	

Naam student: Job de Vries Datum: Maandag 19 november 2012 Werkplek: Basisschool de Duivenbode			
<i>Omschrijving werkplekactiviteit</i>	<i>Categorie</i>	<i>Tijdsduur in min.</i>	<i>Opmerkingen/reflecties</i>
Dagplanning op het bord schrijven + klaarzetten van de lesmaterialen	A	15 min.	
Informeel kletsen en koffiedrinken met collega's	B	15 min.	
Verzorgen van een rekenles	A	60 min.	De mentor heeft een deel van de les overgenomen toen bleek dat ik iets op de verkeerde wijze had uitgelegd.
Gesprek met de directeur	C	30 min.	
Surveilleren op het plein	A	15 min.	
Observeren van de mentor tijdens de taallessen	C	45 min.	Ik heb vooral gelet op hoe hij omgaat met F. die een grote taalachterstand heeft.
Interview met de IB'er in het kader van mijn praktijkonderzoek.	PI-opdracht	45 min.	

Naam student: Job de Vries Periode: 1 november 2012 t/m 3 februari 2013 Werkplek: Basisschool de Duivenbode		
<i>Categorie</i>	<i>Tijdsnorm voor thema 1</i>	<i>Daadwerkelijke Tijdsbesteding</i>
A	30 uur	32 uur 30 min.
B	6 uur	10 uur 15 min.
C	5 uur	11 uur
Praktijkintegratieopdracht	15 uur	15 uur 45 min.
Totaal	56 uur	69 uur en 30 min.

De vrije ruimte

Toelichting

Voor de concrete invulling van de vrije stageruimte maakt u een keuze uit onderstaande lijst met suggesties. De activiteiten in deze lijst zijn ondergebracht in drie categorieën. Elke categorie bevat verschillende (onderwijs)activiteiten die u zou kunnen uitvoeren. Het is de bedoeling dat u bij het invullen van de vrije ruimte zorgt voor een gevarieerde keuze van activiteiten.

De zwarte bolletjes in de lijst zijn een indicatie voor de opleidingsfase waarin een onderwijsactiviteit het beste kan worden uitgevoerd (P = Propedeusefase, H = Hoofdphase, A = Afstudeerfase).

Keuzelijst vrije ruimte

A. Onderwijsactiviteiten voor en met leerlingen	P	H	A
1. Voorbereiden van activiteiten (zoals lessen, hoeken, thema's, projecten)	•	•	•
2. Materialen klaarleggen/klas in orde maken voorafgaand aan een (les)activiteit	•	•	•
3. (Les)activiteiten uitvoeren, die voorbereid zijn	•	•	•
4. (Les)activiteiten uitvoeren, die onverwacht zijn (onvoorbereid, improviseren)		•	•
5. Zelf les(sen), lesmateriaal, een thema of hoek ontwerpen		•	•
6. Planning van de activiteiten maken voor een of meerdere dagen		•	•
7. De dag starten en/of afsluiten		•	•
8. Twee opeenvolgende lessen of een dagdeel zelfstandig verzorgen		•	•
9. Een complete lesdag zelfstandig verzorgen		•	•
10. Een complete lesweek verzorgen			•
11. Een lessencyclus verzorgen (verspreid over een aantal dagen of weken)		•	•
12. Overgangen tussen activiteiten/lessen leiden		•	•
13. Informele gesprekje voeren met individuele leerlingen	•	•	•
14. Geplande gesprekje voeren met individuele leerlingen (met bepaald doel)	•	•	•
15. Groepjes leerlingen begeleiden	•	•	•
16. Les/leeractiviteiten uitvoeren met individuele leerlingen	•	•	•
17. Nakijken en/of corrigeren van werk van leerlingen	•	•	•
18. Nakijken en/of corrigeren van toetsen		•	•
19. Maken van toetsen (voor de leerlingen)		•	•
20. Registreren van leerlingresultaten		•	•
21. Gericht observeren van leerlingen	•	•	•
22. Lezen van leerlingdossiers		•	•
23. Maken van handelingsplannen voor individuele leerlingen		•	•
24. Maken van groepsoverzichten en groepsplannen		•	•
25. Toezicht houden tijdens pauzes, pleinvacht	•	•	•
26. Met de leerlingen brood eten/fruit eten	•	•	•
27. De kinderen naar de gymzaal of een ruimte begeleiden	•	•	•
28. Het oplossen van onverwachte situaties met leerlingen (bv. bemiddelen)		•	•
29. Activiteiten die nergens kunnen worden ondergebracht maar wel horen bij deze categorie	•	•	•

B. Onderwijsactiviteiten op schoolniveau	P	H	A
1. Samenwerken met of ondersteunen van andere teamleden dan de stagementor	•	•	•
2. Samenwerken of gesprekken voeren met onderwijsondersteunend personeel	•	•	•
3. In gesprek gaan met de directie	•	•	•
4. Gesprekken voeren met interne deskundigen (IB, RT, rekenspecialist enz.)	•	•	•
5. Gesprekken met externe deskundigen (ambulant begeleider, adviseur enz.)		•	•
6. Bezoeken van andere scholen of organisaties waarmee de school contact heeft.		•	•
7. Activiteiten voor ouders (kijkavond, ouderavond, huisbezoek, oudergesprek) bijwonen en/of mee voorbereiden.	•	•	•
8. Activiteiten voor ouders zelf uitvoeren			•
9. Praten met collega's in de pauze	•	•	•
10. Meegaan met een teamuitje, aanwezig zijn bij feestelijke gelegenheden voor het team.		•	•
11. Diverse ondersteunende activiteiten als koffie zetten, kopiëren en spullen opruimen	•	•	•
12. Deelnemen aan een werkgroep die zich bezighoudt met het organiseren van speciale dagen en vieringen (sint, kerst, sportdag, kamp enz.)		•	•
13. Activiteiten die nergens kunnen worden ondergebracht maar wel horen bij deze categorie	•	•	•
C. Professionaliseringsactiviteiten	P	H	A
1. Deelnemen aan studiemiddagen, cursussen of trainingen voor het team (in en buiten school)		•	•
2. Intervisie met teamleden van school			•
3. Functionerings- en ontwikkelingsgesprekken voeren met de leidinggevende			•
4. Een praktijkonderzoek uitvoeren op school	•	•	•
5. Observeren van de stagementor of een teamlid	•	•	•
6. Feedback of begeleidingsgesprekken met de stagementor voeren	•	•	•
7. Feedbackgesprek voeren of hulp vragen aan andere teamleden	•	•	•
8. Lezen van schooldocumenten als het schoolplan, de schoolgids enz.	•	•	•
9. Lezen van nieuwsbrieven, notulen, schoolkrant, website	•	•	•
10. Gebruikmaken van de op school aanwezige boeken, tijdschriften	•	•	•
11. Bijwonen van of deelnemen aan een inhoudelijk werkgroep die zich bezighoudt met een schoolontwikkelingsthema		•	•
12. Activiteiten die nergens kunnen worden ondergebracht maar wel horen bij deze categorie	•	•	•

Proces-verbaal begeleidingsgesprek

Halverwege de propedeuse, na afronding van thema 1 en de bijbehorende module Praktijkintegratie, voert u een begeleidingsgesprek met uw coach en uw stagementor samen. Uw coach maakt hiervan een proces-verbaal en gebruikt daarvoor onderstaand formulier. Op dit formulier vindt u de onderwerpen en vragen die in ieder geval aan bod zullen komen. U kunt dit gebruiken om het gesprek voor te bereiden.

Datum begeleidingsgesprek:

Tijdstip begeleidingsgesprek:

Gegevens student

Naam en voorletters:

Geboortedatum: Geslacht: M / V

Studentennummer:

Straat en huisnummer:

Postcode: Woonplaats:

Telefoon: Mobiel:

E-mail:

Gegevens organisatie

Naam organisatie:

Vestigingsadres

Straat en huisnummer:

Postcode: Woonplaats:

‘Inbreng werkplek’ in het portfolio is reeds geaccordeerd? J / N

Gegevens stagementor

Naam stagementor: Geslacht: M / V

Functie:

Telefoon: Mobiel:

E-mail:

Proces verbaal begeleidingsgesprek

Voldoet de stage tot nu toe aan de verwachtingen van de *student* en *stagementor*? Wat is de algemene indruk van de stage tot nu toe. Wat gaat er goed en wat zou er verbeterd moeten worden?

☐ **Ja**
☐ **Nee**

Toelichting:
(zowel bij 'ja' als bij 'nee')

Indien het antwoord 'nee' is, dan bespreekt de coach de mogelijkheden om de stage aan te passen en beoordeelt de coach of de werkplek blijft voldoen aan de eisen. Op basis van deze beoordeling trekt de coach zijn/haar conclusies voor het vervolg van de stage en bespreekt deze met de stagementor.

Hoe ervaren *stagementor* en *student* hun eigen rol tijdens de stage tot nu toe? Zijn er aanvullende vragen over de instructies in de praktijkhandleiding van zowel student als stagementor?

Kan de student op de werkplek voldoende werken aan zijn/haar bekwaamhedenontwikkeling?

☐ **Ja**
☐ **Nee**

Toelichting:
(zowel bij 'ja' als bij 'nee')

Indien het antwoord 'nee' is, dan bespreekt de coach met de stagementor of de student wel 'op zijn/haar plaats zit' en of de student zou moeten overwegen een andere stageplaats te zoeken voor de tweede helft van de stage. De conclusie van deze vraag wordt opgenomen bij de toelichting op deze vraag.

Ziet de *stagementor* een positieve ontwikkeling in het functioneren van de student? Wat is de algemene indruk van de student in zijn/haar functioneren tijdens de stageperiode? Voert de student zijn/haar opdrachten naar behoren uit?

☐ **Ja**
☐ **Nee**

Toelichting:
(zowel bij 'ja' als bij 'nee')

Indien het antwoord 'nee' is, dan bespreekt de coach met de stagementor of de student wel 'op zijn/haar plaats zit' en of de student zou moeten overwegen een andere stageplaats te zoeken. Bij herhaling van stagnatie van ontwikkeling van de student op de werkplek, kan het advies gegeven worden om de opleiding voor het beroep leraar talen te stoppen. De conclusie van deze vraag wordt opgenomen bij de toelichting op deze vraag.

De student heeft tijdens zijn/haar stage feedback ontvangen van de stagementor. Op welke feedback is de *student* trots?

De *student* heeft tijdens zijn/haar stage feedback gekregen. Over welke feedback is de student minder tevreden, en waar zou de student tijdens de volgende periode van de stage extra aan willen werken?

Is er sprake van een evenwichtige beoordeling van de *stagementor*, waarbij door de stagementor bij alle bekwaamheden feedback is gegeven om te leren en de *student* bij elke bekwaamheid een reflecterende reactie heeft gegeven?

☐ **Ja**

☐ **Nee**

Toelichting:

(zowel bij 'ja' als bij 'nee')

Indien het antwoord 'nee' is, dient de coach in gesprek te gaan met de stagementor om hem/haar instructies te geven voor de realisatie van een evenwichtige beoordeling.

Hoe beweegt de student volgens de *stagementor* zich op school, in de klas, tussen leerlingen en tussen collega's?

Wat zijn de planning en de doelstellingen van de student voor de komende periode?

Zijn er ten aanzien van het begeleidingbesprek nog andere zaken die van belang zijn om te bespreken?

Conclusie begeleidingsgesprek (invullen door coach)

Datum:

Naam in blokletters:

Relatienummer LOI:

Wat is ten aanzien van het begeleidingsgesprek met de stagementor en de student de conclusie over de bekwaamhedenontwikkeling van de student en de praktijkbegeleiding? Benoem de bevindingen over de relatie tussen de student en stagementor.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Formulier Inbreng Werkplek Lerarenopleiding

Voordat u aan de uitvoering van de praktijkintegratie begint, dient u het formulier Inbreng Werkplek Lerarenopleiding Basisonderwijs in, zodat LOI Hogeschool kan controleren of de werkplek en de stage-mentor aan de gestelde eisen voldoen. Het formulier bevat tevens de praktijkovereenkomst, met daarin de rechten en plichten van de bij de praktijkintegratie betrokken partijen.

Hieronder vindt u ter informatie het betreffende formulier. U kunt het originele formulier downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in de rij Praktijkbegeleiding onder thema 1. Hoe u het formulier inzendt, hebt u kunnen lezen in de module Inleiding digitaal portfolio en staat ook beschreven in de betreffende matrixcel.

Let op dat uw praktijkintegratieopdrachten pas beoordeeld worden na goedkeuring van de werkplek/stagementor!

Datum inbreng werkplek:

Naam opleiding: *Hbo-bachelor* Lerarenopleiding Basisonderwijs

Uitstroomvariant:

Gegevens student

Naam en voorletters:

Geboortedatum: Geslacht: M / V

Studentennummer:

Straat en huisnummer:

Postcode: Woonplaats:

Telefoon: Mobiel:

E-mail:

Aanvang stageperiode:

Gegevens organisatie

Naam organisatie:

Naam eindverantwoordelijke stagepraktijktrajecten:

Vestigingsadres

Straat en huisnummer:

Postcode: Woonplaats:

Postadres:

Straat en huisnummer:

Postcode: Woonplaats:

Is een onderwijsinstelling voor basis- of speciaal onderwijs? J / N

Scoort minimaal een voldoende op onderwijsinspectienorm? J / N

Is een door OC&W erkende opleidingschool? J / N

Is bekend met het aanbieden van stage-, praktijkbegeleiding? J / N

Omschrijving opgedane ervaring (aantal jaar, type stage- begeleidingstrajecten):

.....
.....
.....
.....

Gegevens stagementor

Stagementor:

Functie:

Heeft minimaal twee jaar relevante werkervaring? J / N

Heeft minimaal een lesbevoegdheid? J/ N

Heeft een opleiding genoten omtrent coaching stagiairs? J / N, namelijk:

Heeft reeds ervaring opgedaan omtrent coaching stagiairs? J / N

Omschrijving opgedane ervaring (aantal stagiairs, type opleidingen, in welke studiejaren, hoeveel uur etc.):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(Voeg een actueel cv van uw stagementor bij)

Telefoon: Mobiel:

E-mail:

Onderwijsinstelling

LOI Hogeschool

t.a.v. Afdeling Stagebureau

Postadres: Postbus 4200, 2350 CA Leiderdorp

Bezoekersadres: Leidsedreef 2, 2352 BA Leiderdorp

Praktijkovereenkomst LOI Hogeschool

De praktijkovereenkomst stage is een overeenkomst tussen de LOI-student, de organisatie waar de student praktijkervaring opdoet ten behoeve van zijn studie, de stagementor en LOI Hogeschool. Partijen gaan de overeenkomst aan, uitsluitend met het doel de student in de gelegenheid te stellen praktijkervaring op te doen voor een Lerarenopleiding bij LOI Hogeschool aan de hand van de richtlijnen en eisen gesteld door de opleiding. Partijen verklaren een praktijkovereenkomst stage aan te gaan ten behoeve van de genoemde opleiding. Zij zullen daarbij de hierna beschreven artikelen in acht nemen.

Begrippen

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

Coach:	De door LOI Hogeschool aangestelde persoon die de student tijdens de opleiding begeleidt bij zijn bekwaamhedenontwikkeling en studieloopbaan.
Stageperiode:	Het deel van de opleiding waarbij de student voor de opleiding een aaneengesloten periode relevante praktijkervaring opdoet op het niveau zoals beschreven in de voorwaarden van de opleiding.
Werkplek:	Een tijdelijke stage met het doel om gedurende de stageperiode relevante praktijkervaring op te doen.
Student:	De persoon die staat ingeschreven bij LOI Hogeschool en ten behoeve van zijn opleiding de stageperiode dient te doorlopen.
Organisatie:	De organisatie die de werkplek voor het opdoen van praktijkervaring ter beschikking stelt.
Praktijkhandleiding:	De handleiding die door LOI verstrekt wordt voor zowel de student als stagementor. De handleiding geeft het kader voor de invulling van de stageperiode (per fase van de opleiding), de beoordelingsrichtlijnen en criteria van de praktijkintegratie.
Praktijkintegratie:	De module(s) waarin de stage wordt vormgegeven.
Stagementor:	De persoon die namens de organisatie de student begeleidt op de werkplek, feedback geeft op zijn functioneren en functioneringsgesprekken met de student voert.
Stagedocent:	De door LOI Hogeschool aangestelde persoon die in bepaalde stageperiodes vanuit de onderwijsinstelling praktijkexamens beoordeelt.
Vakdocent:	De door LOI Hogeschool aangestelde persoon die de uitgewerkte praktijkintegratieopdrachten beoordeelt.

Artikel 1

De praktijkovereenkomst wordt aangegaan op grond van het feit dat de student is ingeschreven bij LOI Hogeschool, en dat de student en de LOI een onderwijsovereenkomst zijn aangegaan. De in het kader van deze overeenkomst te verrichten activiteiten door de student hebben daardoor een onderwijsleerfunctie.

Artikel 2

Uitgangspunt voor de invulling van de stageperiode is de instructie in de praktijkhandleiding stagementor. In samenspraak met de stagementor geeft de student vorm aan de stageperiode. De stagementor doet op basis van functioneringsgesprekken verslag over de voortgang van de praktijkintegratie. Namens LOI Hogeschool beoordeelt de coach of aan alle gestelde eisen is voldaan, en keurt in dat geval het formulier m.b.t. de 'inbreng werkplek' goed.

Artikel 3

1. De organisatie garandeert dat zij voldoet aan de criteria 'inbreng werkplek', zoals deze gelden voor studenten van de lerarenopleiding van LOI Hogeschool. De organisatie betreft een onderwijsinstelling voor basis- of speciaal onderwijs en scoort minimaal een voldoende op de onderwijsinspectienorm.
2. De organisatie biedt werkzaamheden waardoor de doelstellingen van de opleiding gerealiseerd kunnen worden (zie praktijkhandleiding stagementor). De organisatie biedt de student de gelegenheid ervaring op te doen in het basis- of speciaal onderwijs.

3. De organisatie biedt de student de mogelijkheid opdrachten, die in het kader van de opleiding worden gegeven, op de werkplek uit te voeren.
4. De organisatie biedt werkzaamheden waarbij de student zowel zelfstandig als in teamverband kan werken.
5. De organisatie biedt werkzaamheden waarbij de student de gelegenheid krijgt de opleidingsbekwaamheden verder te ontwikkelen.
6. De organisatie biedt in de persoon van de stagementor een leidinggevende op minimaal hbo denk- en werkniveau die in staat is het niveau en de complexiteit van de opleiding in te schatten en de relevantie van de werkzaamheden die de student uitvoert daarop af te stemmen. De stagementor is in staat feedback te geven op het functioneren van de student en draagt tijdens de stage zorg voor functioneringsgesprekken inclusief verslaglegging conform het format dat LOI Hogeschool hiervoor heeft aangevoerd.
7. De organisatie biedt vervanging bij uitval van de stagementor waarbij dezelfde eisen aan de vervangende stagementor gelden. De stagementor is werkzaam binnen de onderwijsinstelling; heeft minimaal een lesbevoegdheid; heeft minimaal twee jaar ervaring als docent; geeft les in de sector waarvoor de student wordt opgeleid.
8. De organisatie en stagementor zijn bereid tijd te steken in de (toezicht van de) praktijkbegeleiding van de student.
9. De stagementor is bij onvoldoende opleiding betreffende coaching, verplicht de gratis cursus 'Bekwaam mentorschap' van de LOI te volgen.
10. De organisatie voldoet aan de ICT- en multimedia-eisen voor afstandsonderwijs van de LOI.

Artikel 4

LOI Hogeschool aanvaardt geen aansprakelijkheid voor letsel of schade die de student mocht lijden tijdens of in verband met zijn/haar aanwezigheid in de organisatie ten behoeve van de stage.

Artikel 5

LOI Hogeschool aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade die de organisatie mocht lijden door toedoen van de student in verband met zijn/haar stage zoals bedoeld in deze overeenkomst.

Artikel 6

De student is verplicht om in het belang van de orde, veiligheid en gezondheid gegeven regels, voorschriften en aanwijzingen bij de organisatie in acht te nemen.

Artikel 7

De student is tot geheimhouding verplicht van al hetgeen hem wordt toevertrouwd en waarvan het vertrouwelijke karakter redelijkerwijs moet kunnen worden begrepen.

Artikel 8

De student is verplicht in het geval van ziekte of andere dringende redenen van absentie de stagementor daarvan onverwijld op de hoogte te stellen. Absentie-uren worden door de stagementor geregistreerd en tellen niet mee als uren voor de stageperiode. In het kader van de stage-uren dient de student de uren van absentie alsnog te doorlopen.

Artikel 9

De overeenkomst eindigt:

1. aan het eind van de overeengekomen periode
2. bij onderling goedvinden van de organisatie en de student, nadat daarover overleg is geweest tussen student, stagementor en coach
3. indien de student zich niet houdt aan de gedragsregels zoals hiervoor genoemd, nadat daarover overleg is geweest tussen student, stagementor en coach. De uitkomst van het overleg wordt schriftelijk bevestigd door LOI Hogeschool aan student en de organisatie
4. indien LOI Hogeschool is gebleken dat de stageplek volgens de eisen van de opleiding niet of niet volledig beschikbaar is, of sprake is van andere omstandigheden die maken dat de stageperiode niet naar behoren zal kunnen plaatsvinden.

Bij voortijdige beëindiging van deze overeenkomst dragen stagementor en student zorg voor een afrondend functioneringsgesprek en functioneringsverslag, waarin tevens de einddatum van de stageperiode bij de organisatie wordt opgenomen.

Artikel 10

Indien de student het stageplan onvoldoende heeft kunnen uitvoeren, dan wel dat de student door absentie onvoldoende uren in het kader van de stageperiode heeft gemaakt, kunnen partijen overeenkomen dat de stageperiode wordt verlengd.

Artikel 11

Bij problemen of conflicten van de student bij de organisatie richt de student zich in eerste instantie tot de stagementor. Wordt daarin voor de student geen bevredigende oplossing bereikt, dan wordt het probleem of conflict voorgelegd aan de coach. De stagementor kan het probleem of conflict voorleggen aan het LOI Hogeschool-stagebureau.

Artikel 12

De praktijkbegeleiding vanuit LOI Hogeschool is primair gericht op de student en zijn bekwaamhedenontwikkeling. Daarnaast wordt er tijdens de praktijkbegeleiding ingezoomd op de praktijkbegeleiding. Gesprekken en bezoeken worden schriftelijk vastgelegd en gedocumenteerd in het portfolio van de student. Expliciete of impliciete signalen van de student en/of de stagementor worden doorgegeven aan de LOI-coach of het LOI-stagebureau. Na analyse van de situatie wordt er door de LOI-coach een gepaste actie ingezet.

Ondertekening

	Eindverantwoordelijke namens de organisatie:	Stagementor:	Student:	Namens LOI Hogeschool:
Datum:				
Naam in blokletters:				
Hand-tekening:				

Conclusie inbreng werkplek (invullen door coach)

Datum:

Naam in blokletters:

Relatienummer LOI:

Werkplek akkoord: J / N

Conclusie inbreng werkplek:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Beoordeling Praktijkintegratie

Toelichting

Aan het eind van een module Praktijkintegratie wordt u als student door de stagementor beoordeeld. Allereerst moet de stagementor bevestigen dat u het logboek naar waarheid hebt ingevuld en dat u voldoende variatie in uw activiteiten hebt gebracht. Daarnaast beoordeelt hij u aan de hand van de vier opleidingsbekwaamheden.

De opleidingsbekwaamheden en de bijbehorende bekwaamheidseisen zijn beschreven op het eindniveau van de opleiding. Het is echter niet realistisch een student in de propedeusefase al op dit eindniveau te beoordelen. Per opleidingsfase zijn er daarom complexiteitsniveaus beschreven. Deze geven richting aan de wijze waarop de opleidingsbekwaamheden en bekwaamheidseisen in elke opleidingsfase geïnterpreteerd dienen te worden.

Hieronder vindt u allereerst de omschrijving van complexiteitsniveau 1. Daarna volgt het beoordelingsformulier. U kunt dit beoordelingsformulier downloaden in de bekwaamhedenmatrix in uw portfolio in de cellen Praktijkintegratie onder thema 1 en thema 2.

Complexiteitsniveau 1: hoofdfasebekwaam

Complexiteitscriteria	Niveau 1 Hoofdfasebekwaam Wil ik leraar zijn? Ben ik hiervoor geschikt?
De mate van begeleiding en sturing	De stage vindt plaats onder intensieve begeleiding van de stagementor. De student draait mee met de stagementor, observeert en voert eenvoudige (les)activiteiten onder toezicht uit.
Reikwijdte van de beroepssituatie	De onderwijsactiviteiten van de student vinden vooral plaats in de eigen stageklas. Bij de onderwijsactiviteiten die de student uitvoert buiten de stageklassen neemt de student een passieve (beschouwende) rol in.
Communicatie met collega's	De student maakt kennis met het team. De stagementor vormt zijn belangrijkste gesprekspartner. De student benadert teamleden voor inhoudelijke en praktische vragen indien dit relevant is voor zijn leerproces. Als teamlid heeft de student een beperkte inbreng. Wanneer hem gevraagd wordt naar zijn mening kan hij deze onderbouwen met argumenten.
Vakinhouden en didactiek	De student beheerst de leerstof op basisschoolniveau. Hij oefent met het overbrengen van deze leerstof op de leerlingen.
Omgang met leerlingen	De student leert contact te maken met leerlingen, en leert leiding te nemen bij het begeleiden van een groepje leerlingen of tijdens één op één situaties.
Kennisbasis	De student oriënteert zich op de vakken in het basisonderwijs en neemt kennis van de leerinhouden, de didactische en pedagogische uitgangspunten. Waar mogelijk legt hij verband tussen dat wat hij geleerd heeft tijdens de modules (theorie) en dat wat hij ziet of ervaart in de praktijk.
Verantwoordelijkheid in de klas	De student is verantwoordelijk voor het begeleiden van kleine groepjes en verzorgen van eenvoudige lesactiviteiten in de stageklas.
Rol in de school	Zijn rol in de school is vooral gericht op het meedraaien (observeren, assisteren en bevragen) op klassenniveau.
Afstemming doelgroep	De student leert het onderwijs af te stemmen op het jongere en/of oudere kind en hieraan gerelateerde ontwikkelingsaspecten.
Praktijkonderzoek	De student ontwikkelt een onderzoekende houding. Hij leert verschillende perspectieven in te nemen bij het op zoek gaan naar antwoorden op vragen of oplossingen voor problemen. Hij maakt gebruik van de aanwezige deskundigheid in de school.
Visievorming	De student krijgt een beeld van het beroep en kan motiveren waarom het beroep van leraar bij hem past. Hij laat zien dat het beroep hem interesseert en dat hij dit wil leren.

Beoordelingsformulier propedeuse

Beoordelingsformulier Praktijkintegratie (propedeuse)

Logboek	Beoordeling			
	Ja	Nee		
De student heeft zijn logboek overeenkomstig de werkelijkheid ingevuld.				
De student heeft binnen de drie categorieën gezorgd voor variatie in onderwijsactiviteiten.				
Toelichting:				
Opleidingsbekwaamheden	Beoordeling			
	O	M	V	G
Vakinhoudelijk bekwaam (Complexiteitsniveau 1: hoofdfasebekwaam) <i>De leraar beheerst de inhoud van zijn onderwijs. Hij staat boven de leerstof en kan die zo kiezen en/of bewerken dat zijn leerlingen die kunnen leren. De leraar kan vanuit de vakinhoud verbanden leggen met het dagelijks leven, met werk en met wetenschap. Hij houdt zijn vakkennis en -kunde actueel.</i>				
Toelichting:				
	O	M	V	G
Vakdidactisch bekwaam (Complexiteitsniveau 1: hoofdfasebekwaam) <i>De leraar maakt de vakinhoud leerbaar voor zijn leerlingen. Hij weet die vakinhoud te vertalen in leerplannen of leertrajecten. Hij brengt een duidelijke relatie aan tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, de vakinhoud en de inzet van de verschillende methodieken en middelen. Bij de uitvoering van zijn onderwijs volgt hij de ontwikkeling van zijn leerlingen. Hij toetst en analyseert regelmatig en adequaat of de leerdoelen gerealiseerd worden en hoe dat gebeurt. Op basis van zijn analyse stelt hij zo nodig zijn onderwijs didactisch bij. Zijn onderwijs gaat met de tijd mee.</i>				
Toelichting:				
	O	M	V	G
Pedagogisch bekwaam (Complexiteitsniveau 1: hoofdfasebekwaam) <i>Pedagogische bekwaamheid wil zeggen dat de leraar een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen kan realiseren. Hij volgt de ontwikkeling van zijn leerlingen in hun leren en gedrag en stemt daarop zijn handelen af. Hij draagt bij aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. Ook in pedagogische zin blijft zijn onderwijs van deze tijd.</i>				
Toelichting:				
	O	M	V	G
Professioneel en collegiaal bekwaam (Complexiteitsniveau 1: hoofdfasebekwaam) <i>De leraar kan samenwerken met collega's en zijn lessen met hen afstemmen. Hij levert zijn bijdrage aan de (onderwijskundige) ontwikkelingen op zijn school. Hij onderhoudt contacten met ouders en anderen die voor de leerlingen belangrijk zijn. Hij is in staat te reflecteren op zijn eigen professionele ontwikkeling. En hij draagt bij aan de professionele kwaliteit van de beroepsuitoefening. Hij is daarbij in staat gebruik te maken van wetenschappelijk onderzoek of zelf onderzoek op te zetten.</i>				
Toelichting:				
	O	M	V	G
Eindbeoordeling stagementor				
Toelichting:				

O = Onvoldoende, M = Matig, V = Voldoende, G = Goed

Taken stagementor

De stagementor begeleidt de student tijdens de praktijkperiode in de propedeuse.

Vooraf

Het strekt tot de aanbeveling om op voorhand met de student te praten over de wederzijdse verwachtingen van de praktijkperiode en van de begeleiding. Iedere student heeft zijn eigen verwachtingen over wat hij graag zou willen doen en leren, en iedere student heeft zijn eigen behoeftes aan begeleiding als het gaat om intensiteit en frequentie. Deze onderwerpen tijdig bespreken voorkomt dat het proces spaak loopt.

Taken

De stagementor heeft de volgende taken:

1. De stagementor heeft een voorbeeldfunctie. Hij is iemand die de onderwijsorganisatie goed kent en die de finesses van het vak beheerst. Hij is daarmee een goed voorbeeld voor de uitvoering van de verschillende taken. Door goed naar hem te kijken en te luisteren kan de student veel leren.
2. De stagementor organiseert en faciliteert. Hij zorgt dat de student thuis raakt in de organisatie en de mogelijkheid krijgt om te oefenen in verschillende werkzaamheden en dat er momenten zijn om de vorderingen te bespreken en te evalueren.
3. De stagementor begeleidt de student bij het leren. Hij ondersteunt de student door werkzaamheden samen voor te bereiden en door terug te kijken naar de manier waarop de student heeft gewerkt en door hem te helpen zoeken naar mogelijk betere manieren.
4. De stagementor reflecteert op de opdrachten van de student. Op sommige momenten doet hij dat officieus en persoonlijk, in gesprek met de student. Op andere momenten doet hij dat officieel, wanneer de student de opdracht krijgt een evaluatie/beoordeling/reflectie van de stagementor bij te voegen bij zijn opdracht.
5. De stagementor beoordeelt de student aan het eind van een module Praktijkintegratie. Deze eindbeoordeling bestaat uit twee delen. Ten eerste bevestigt hij dat de student zijn logboek overeenkomstig de werkelijkheid heeft ingevuld en dat de student gezorgd heeft voor een variatie in uitgevoerde activiteiten. Ten tweede beoordeelt hij de student aan de hand van de vier opleidingsbekwaamheden.

2.1: Leer- en toetsplan 'Bekwaam mentorschap'

Leerplan cursus: Bekwaam mentorschap

1. Naam van de cursus

Bekwaam mentorschap

2. Doelstelling van de cursus

Met het doorlopen van de LOI cursus 'Bekwaam mentorschap' worden stagementoren, begeleiders van de student op de werkplek, bekwaam in het begeleiden en beoordelen van studenten Hogeschool LOI. Met bekwaam wordt bedoeld dat de stagementoren de benodigde kennis, vaardigheden en beroepshouding geïntegreerd inzetten om adequaat te handelen, dit handelen te verantwoorden en op het handelen te kunnen reflecteren. Deze definitie van bekwaam handelen is in lijn met de opbouw van de Lerarenopleiding van Hogeschool LOI waarin de studenten ook werken aan het verwerven van bekwaamheden.

Studenten die de lerarenopleiding volgen aan de Hogeschool LOI, brengen een groot gedeelte van hun opleiding door op de werkplek, namelijk op een school. Dit gebeurt in het kader van de modules Praktijkintegratie gedurende de gehele opleiding en tijdens de LiO-stage in het laatste studiejaar.

Op de werkplek passen zij geleerde kennis, vaardigheden en beroepshouding uit de opleiding toe in de praktijk en leren ze het beroep van leraar in de volle breedte integreren en toepassen.

Essentieel bij het leren op de werkplek is de begeleiding die de student krijgt van de stagementor. Een goede stagementor verbreedt en verdiept het leren van de student en geeft zo ook richting aan zijn leerproces. De kwaliteit van het leren van de student op de werkplek is dus mede afhankelijk van de kwaliteit van de stagementor. Het aanbieden van een cursus 'Bekwaam mentorschap' aan stagementoren sluit aan bij de borging van de kwaliteit van het functioneren van stagementoren vanuit LOI Hogeschool. De cursus 'Bekwaam mentorschap' is verplicht voor stagementoren die geen bewijs of certificaat van een relevante cursus kunnen overhandigen of waarvan het bewijs ouder is dan vijf jaar.

Via deze cursus krijgen de stagementoren zowel begeleidings- als beoordelingsbewaamheden aangeleerd en worden de stagementoren gevraagd praktische oefeningen te doen met de student die ze begeleiden en beoordelen. Stagementoren ronden de cursus af door het bijwonen van een contactdag waar zij getoetst worden op hun competenties. Stagementoren ontvangen na een voldoende beoordeling een bijbehorend certificaat. Tijdens de contactdag vindt er intervisie plaats tussen stagementoren.

3. Globale beschrijving leerdoelen

Voor de cursus 'Bekwaam mentorschap' zijn de volgende bekwaamheden met onderliggende leerdoelen opgesteld:

Bekwaamheid: Gesprekken voeren

De stagementor is in staat het gesprek aan te gaan met een stagiair en dit gesprek te reguleren. Hij neemt hierbij een coachende houding aan, past zijn stijl aan de student aan en geeft adequate feedback.

Leerdoelen: De stagementor

- kan begeleidings- en beoordelingsgesprekken reguleren (openen, doelen stellen, terugkoppelen, afronden en tijd bewaken);
- kan effectieve gespreksvaardigheden toepassen (luisteren, samenvatten, vragen stellen);
- kan een coachende gesprekshouding aannemen;
- kan op een passende wijze gevoelens van hemzelf reflecteren in een gesprek;
- kan op effectieve wijze feedback geven;
- past zijn communicatiestijl aan tijdens begeleidings- en beoordelingsgesprekken met de student.

Bekwaamheid: Begeleiden en motiveren

De stagementor is in staat een stagiair te begeleiden bij het verwerven van bekwaamheden in de beroepspraktijk. Hij herkent de begeleidingsbehoefte bij de stagiair, vertaalt deze naar een leervraag en stemt zijn begeleiding (on en off the job) hierop af. Daarnaast is de begeleiding gericht op het motiveren en stimuleren van de student teneinde het leerproces blijvend in stand te houden.

Leerdoelen: De stagementor

- herkent de ontwikkelingsfase van de student ten aanzien van de geformuleerde bekwaamheden;
- kan de begeleidingsbehoefte afstemmen op de leervraag;
- kan de student ondersteunen bij het formuleren van persoonlijke leerdoelen;
- zet de student aan tot reflectie over het eigen leerproces;
- kan de student tijdens het lesgeven begeleiden;
- motiveert en stimuleert de student voor het leerproces;
- herkent signalen die de begeleiding belemmeren en bespreekt deze op een gepaste wijze met de student.

Bekwaamheid: Beoordelen

De stagementor is in staat de bekwaamheidsontwikkeling van de stagiair formatief en summatief te beoordelen gedurende het leerproces in de beroepspraktijk. Hij baseert zich hierbij op de gestelde doelen van de opleiding en objectief bewijsmateriaal van het functioneren van de stagiair. Hij onderbouwt zijn beoordeling aan de hand van theorieën, de context van de school en de context van de opleiding van de student.

Leerdoelen: De stagementor

- relateert het functioneren van de student aan de onderwijsdoelen van de opleiding;
- kan de ontwikkeling van de student beoordelen aan de hand van de vooraf gestelde criteria bij de bekwaamheden;
- gebruikt verschillende vormen van bewijsmateriaal (o.a. observaties, lesvoorbereidingen, filmopnames) bij de beoordeling;
- motiveert gemaakte keuzes in de beoordeling van de student en maakt daarbij gebruik van theoretische noties, de context van de school en goed onderwijs en de specifieke context van de opleiding van de student.

4. Verwerving bekwaamheden

De cursus 'Bekwaam mentorschap' bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Zelf-assesement,
2. Zelfstudie,
3. Praktijkopdrachten,
4. Contactdag.

Ad 1. Zelf-assesement

Voorafgaande aan de cursus brengt de stagementor zijn eigen functioneren als bekwaam mentor in beeld aan de hand van de leerdoelen 'Bekwaam mentorschap.' Op basis van dit zelf-assesement formuleert de stagementor persoonlijke leerdoelen voor zijn eigen traject. Deze leerdoelen zijn richtinggevend voor de zelfstudie en de praktische uitvoering van de oefeningen. Wanneer de stagementor alle theorie (zelfstudie; zie ad 2.) heeft gelezen en de praktijkopdrachten (zie ad 3.) heeft uitgevoerd, brengt hij wederom zijn eigen functioneren in beeld en reflecteert hij op zijn ontwikkeling.

Ad 2. Zelfstudie

Voor de zelfstudie wordt een studiewijzer geschreven. In de studiewijzer worden de leerdoelen, het leerpad en de opdrachten beschreven. Voor de theorie wordt gebruik gemaakt van verplichte literatuur, namelijk een reader 'Bekwaam mentorschap'.

Ad 3. Praktijkopdrachten

Door het uitvoeren van praktijkopdrachten past de stagementor de theorie toe en ontwikkelt hij de bekwaamheden van bekwaam mentorschap. Bij elk van de voorgeschreven hoofdstukken uit de reader worden één of meerdere praktijkopdrachten beschreven. De stagementor voert deze uit in de eigen praktijk met de student die hij begeleidt, dan wel in (begeleidings)gesprekken met collega's. De stagementor geeft de reflecties weer in een verslag. De praktijkopdrachten zijn verplicht en dienen als input voor de afsluitende contactdag.

Ad 4. Contactdag

Het traject wordt afgesloten met een verplichte contactdag. Tijdens deze contactdag worden de bekwaamheden nog een keer besproken, bekeken (video-opnames), geoefend en aangescherpt en vindt de afsluitende toetsing plaats. Welke bekwaamheden aan bod komen op de contactdag wordt door de docent afgestemd op de leerbehoefte van de stagementoren. Input voor de verplichte contactdag vormen de uitgevoerde praktijkopdrachten. Tijdens de contactdag is daarnaast ruimte voor vragen en voor intervisie met collega's. Aan het einde van de contactdag vindt een toetsing plaats aan de hand van een simulatie-oefening waarmee wordt getoetst of de stagementor de bekwaamheden van bekwaam mentorschap beheerst. (afronddende opdracht).

5. Beheersingsniveau

De cursus sluit aan bij het HBO niveau en is te omschrijven als een post-HBO professionaliseringstraject.

6. Achtergrond en doelgroep

Stagementoren die nog geen cursus hebben genoten betreffende de coaching van stagiaires of die zelf hun mentorvaardigheden willen verhogen krijgen van de LOI een praktische cursus 'Bekwaam mentorschap' aangeboden.

De cursus 'Bekwaam mentorschap' is verplicht voor stagementoren die geen bewijs of certificaat van een relevante cursus kunnen overhandigen of waarvan het bewijs ouder is dan vijf jaar.

Stagementoren die een certificaat van een BoS/SPD/Mentor-cursus kunnen overleggen of staan geregistreerd in het beroepsregister bij het Velon, krijgen een vrijstelling voor deze cursus.

Door het ondertekenen van de praktijkovereenkomst behorende bij het formulier 'Inbreng werkplek' geeft de stagementor aan dat hij bij onvoldoende bekwaamheid bereid is de cursus te volgen.

7. Nodige voorkennis / positie in de opleiding

De LOI Hogeschool ziet toe op de kwaliteit van de stagementor en hanteert daarbij de volgende eisen aan de stagementor.

LVO

De stagementor:

- heeft minimaal een tweedegraads lesbevoegdheid (in andere gevallen bevoegdheid checken op <http://www.bevoegd.nl/>);
- is minimaal twee jaar werkzaam op de werkplek;
- geeft les in de sectie waar de student zijn opleiding volgt.

LPO

De stagementor:

- is bevoegd les te geven in het primair of speciaal onderwijs;
- is minimaal twee jaar werkzaam in het primair of speciaal onderwijs.

De volgende eisen zijn wenselijk, maar niet verplicht:

- de werkplek heeft ervaring met stage- en praktijkbegeleiding.
- de stagementor heeft ervaring met het begeleiden van stagiaires.

Daarnaast worden er eisen gesteld aan de begeleidings- en beoordelingsbekwaamheden van de stagementor.

De student aan de lerarenopleiding brengt als verplicht onderdeel van het portfolio in zijn opleiding het formulier 'Inbreng werkplek' in. In het formulier wordt de beoogde werkplek en stagementor beschreven. Als bijlage bij dit formulier zendt de student tevens het cv van zijn stagementor in ter beoordeling. In het cv laat de mentor zien welke opleiding of cursus(sen) hij gevolgd heeft ten aanzien van het begeleiden van de student en hoeveel begeleidingservaring hij heeft opgedaan.

Stagementoren krijgen de gratis cursus bij begeleiding van een student door Hogeschool LOI als service aangeboden indien zij een student van Hogeschool LOI begeleiden en niet beschikken over de vereiste bekwaamheden.

Via de praktijkhandleiding stagementoren, die voorafgaand aan de stage uitgereikt wordt, wordt verwezen naar de digitale leeromgeving voor de stagementor. Stagementoren vinden daar meer informatie over de cursus 'Bekwaam mentorschap,' zoals de data van de contactdagen, aanmeldingsrichtlijnen en de wijze van voorbereiding op de contactdag.

8. Lesmateriaal en literatuur

De stagementor ontvangt een studiewijzer met opdrachten waarin tevens de verwijzing naar te bestuderen literatuur staat aangegeven. De verplichte literatuur bestaat uit een reader met LOI-materiaal en aanvullende artikelen.

9. Vormgeving van de cursus

De informatie over de module wordt schriftelijk aangeboden. De studiewijzer is leidend en beslaat vijf hoofdstukken die de stagementor door de leerstof leiden. De module start met een zelfassessment op basis van de bekwaamheden van bekwaam mentorschap en wordt afgesloten met het volgen van een contactdag inclusief afrondende opdracht.

Elk hoofdstuk bevat:

- Inleiding
- Doelstelling
- Oefenopgaven
- Uitwerking van de oefenopgaven

Inhoudsopgave studiewijzer:

Hoofdstuk 1: Stagementor bij Hogeschool LOI

In dit inleidende hoofdstuk worden de volgende onderwerpen doorgenomen:

- stagementoraat bij de LOI Lerarenopleiding
- visie op de praktijkbegeleiding LOI
- leerdoelen van de cursus

De oefenopgaven bij dit hoofdstuk hebben de vorm van een zelfassessment. De stagementor bestudeert de leerdoelen van de module Bekwaam mentorschap en beoordeelt zichzelf aan de hand hiervan en formuleert op basis van deze zelfbeoordeling persoonlijke leerdoelen voor het traject.

Na het doorlopen van dit hoofdstuk heeft de stagementor zicht op het takenpakket van een stagementor, de visie op opleiden binnen Hogeschool LOI en een overzicht van wat hij gaat leren. Kennis van de ontwikkeling van het puberbrein is van belang voor de docent om het gedrag van de adolescent te kunnen begrijpen en plaatsen. Daarom dit hoofdstuk als start van de module.

Literatuur:

- bekwaamheden en leerdoelen module Bekwaam mentorschap;
- handboek stagebegeleiding Lerarenopleiding LVO Talen;
- visiedocument: onderdeel van Beroep- en opleidingsprofiel zoals te vinden in de OER.

Hoofdstuk 2: Coachende gespreksvaardigheden

In dit hoofdstuk komen de leerdoelen genoemd onder de bekwaamheid gespreksvaardigheden aan bod. De stagementor legt de basis voor de coachende manier van gespreksvoering met de stagiair. Onder andere de coachende basishouding komt aan bod, de opbouw van een coachgesprek gericht op ontwikkeling en beoordeling, de benodigde gespreksvaardigheden en de eigen stijl van de coach.

Literatuur:

- hoofdstukken uit Reader, gebaseerd op (maar wel herschreven) s419Q99 h3 en s590Q99 h13 en onderdelen uit s938D99 (h2, evt h3 en 4, h12,). Ook onderdelen uit Rijkers vormen de basis.

Onderverdeling (globaal):

- Stagementor als coach
- Opbouw coachgesprek
- Gesprekstechnieken
- Feedback geven
- Coachstijlen stagementor

Hoofdstuk 3: Begeleiden

In dit hoofdstuk komen de leerdoelen genoemd onder de bekwaamheid begeleiden en motiveren aan bod.

Literatuur:

- hoofdstukken uit Reader, gebaseerd op (maar wel herschreven) s419Q99 h4 , s582C99B h24 en onderdelen uit s938D99 (h10 (single, double en triple loop learning), plus aanvullingen voor begeleiden on the job (tijdens lesgeven), motiveren voor leren, introduceren, etc. Ook onderdelen uit Rijkers vormen de basis.

Onderverdeling (globaal):

- Leren en leerstijlen stagiair (incl. single, double en triple loop learning)
- Ontwikkelen van bekwaamheden
- Begeleiden van leren
- Begeleidingstraject (van introductie tot afscheid)
- Instrueren (of iets dergelijks, on the job)
- Motiveren, stimuleren en corrigeren

Hoofdstuk 4: Beoordelen

In dit hoofdstuk komen de leerdoelen genoemd onder de bekwaamheid beoordelen aan bod

Literatuur:

- hoofdstukken uit Reader, gebaseerd op (maar wel herschreven) s590Q99 h12 (maar te veel gericht op HR) . Ook onderdelen uit Rijkers vormen de basis.

Onderverdeling (globaal):

- Summatief en formatief beoordelen
- Beoordelingstechniek

- Beoordelingsproces
- Beoordelingsinstrumenten
- Beoordelingsgesprek
- Evalueren competenties

Hoofdstuk 5: Voorbereiden contactdag

In hoofdstuk 1 van de module heeft de stagementor zijn eigen functioneren als bekwaam mentor in beeld gebracht aan de hand van leerdoelen 'Bekwaam mentorschap.' Op basis van dit zelf-assesement heeft de stagementor persoonlijke leerdoelen voor zijn eigen traject geformuleerd.

Ter voorbereiding op de verplichte contactdag brengt de stagementor wederom zijn functioneren als bekwaam mentor in beeld. Hij vergelijkt zijn bekwaamheden nu met die bij aanvang van de cursus. Hij reflecteert op vooruitgang, stilstand, kwaliteiten en aandachtspunten. Ter voorbereiding op de verplichte contactdag noteert de stagementor vragen die hij heeft en hij geeft aan welke bekwaamheden hij graag nog zou willen oefenen.

10.Toetsing van de cursus

De stagementoren ronden de cursus af tijdens de contactdag. Aan de LOI-docent laten ze tijdens de contactdag zien dat ze de oefeningen uit de studiewijzer hebben uitgevoerd (a.d.h.v. de matrix met opdrachten die in de studiewijzer is opgenomen – is niet verplicht).

Een aantal oefeningen worden tijdens de contactdag besproken. Dit zijn enerzijds een aantal oefeningen die de LOI-contactdocent van essentieel belang vindt voor bekwaam mentorschap. Daarnaast komen die oefeningen aan de orde die de stagementoren zelf nog een keer onder begeleiding willen trainen.

Tijdens de contactdag wordt de stagementor getoetst op het voeren van (een onderdeel van) een begeleidingsgesprek in een gesimuleerde situatie (casussen zijn beschikbaar en te herschrijven). De stagementor toont tijdens deze simulatieoefening zijn bekwaamheden voor bekwaam mentorschap aan.

De stagementor krijgt een certificaat wanneer hij zijn bekwaamheid voldoende heeft laten zien tijdens de contactdag. Bij onvoldoende input tijdens de gesprekken of een onvoldoende beoordeling van de simulatieopdracht wordt de stagementor verzocht nogmaals de theorie en de praktijkopdrachten te doorlopen en daarna nogmaals de contactdag bij te wonen.

11.Studiebelasting

Totale studiebelasting:

- Zelfstudie: 60 - 80 uur. Afhankelijk van de beginsituatie van de stagementor. Dit is inclusief de zelfstudie en uitvoeren en verwerken van de praktijkopdrachten. De tijd die de stagementor kwijt is aan het uitvoeren van de praktijkopdrachten valt grotendeels samen met de praktijkbegeleiding aan de student.
- Contactdag: 7 uur (09.00 – 17.00 uur, waarvan een uur pauze)

2.2: Sjablonen praktijkbegeleiding

Proces verbaal begeleidingsbezoek

Informatie voor de LOI coach/stagementor/student

De student plant een afspraak in met de eindverantwoordelijke van stage- en praktijktrajecten, stagementor en coach en treft voorbereidingen voor het begeleidingsbezoek. De coach gaat tijdens het bezoek met de student en stagementor in op de ontwikkelingen op de werkplek. De coach observeert de student tijdens het lesgeven. Als leidraad tijdens het bezoek wordt het proces verbaal begeleidingsbezoek gebruikt. Lees dit formulier eerst goed door. Op het formulier staan vragen die ingaan op de praktijkbegeleiding en bekwaamhedenontwikkeling van de student.

Ter voorbereiding van dit gesprek is een reeds ingevulde beoordeling van de stagementor (bij een eerder thema) beschikbaar.

Een ingevuld exemplaar van het proces verbaal begeleidingsbezoek wordt zowel naar de student (binnen het portfolio) als naar de eindverantwoordelijke stage- praktijktrajecten en stagementor (via de mail) gestuurd.

Datum begeleidingsbezoek :

Tijdstip begeleidingsbezoek :

Gegevens Student

Naam en voorletters :

Geboortedatum : Geslacht : M / V

Studentennummer :

Straat en huisnummer :

Postcode : Woonplaats :

Telefoon : Mobiel :

E-mail :

Gegevens Organisatie

Naam organisatie :

Naam eindverantwoordelijke stage – praktijktrajecten:

E-mail :

Vestigingsadres

Straat en huisnummer :

Postcode : Woonplaats :

‘Inbreng werkplek’ in het portfolio is reeds geaccordeerd? J/N

Gegevens Stagementor

Naam stagementor : Geslacht : M / V

Functie :

Telefoon : Mobiel :

E-mail :

Proces verbaal begeleidingsbezoek

Voldoet de praktijktraject tot nu toe aan de verwachtingen van de student en stagementor? Wat is de algemene indruk van de stage tot nu toe. Wat gaat er goed, en wat zou er verbeterd moeten worden?

☐ Ja
☐ Nee

Toelichting:
 (zowel bij 'ja' als bij
 'nee')

Indien het antwoord 'nee' is, dan bespreekt de coach de mogelijkheden om de stage aan te passen en beoordeelt de coach of de werkplek blijft voldoen aan de eisen. Op basis van deze beoordeling trekt de coach zijn/haar conclusies voor het vervolg van de stage en bespreekt deze met de stagementor.

Ziet de stagementor een positieve ontwikkeling in het functioneren van de student? Wat is de algemene indruk van de student in zijn/haar functioneren tijdens de stageperiode? Voert de student zijn/haar opdrachten naar behoren uit?

☐ Ja
☐ Nee

Toelichting:
 (zowel bij 'ja' als bij
 'nee')

Indien het antwoord 'nee' is, dan bespreekt de coach met de stagementor of de student wel 'op zijn/haar plaats zit' en of de student zou moeten overwegen een andere stageplaats te zoeken. Bij herhaling van stagnatie van ontwikkeling van de student op de werkplek, kan het advies gegeven worden om de opleiding voor het beroep leraar talen te stoppen.
 De conclusie van deze vraag wordt opgenomen bij de toelichting op deze vraag.

De student heeft tijdens zijn/haar stage feedback ontvangen van de stagementor. Op welke feedback is de student trots?

De student heeft tijdens zijn/haar stage feedback gekregen. Op welke feedback is de student minder tevreden, en waar zou de student tijdens de volgende periode van de stage extra aan willen werken?

Is er sprake van een evenwichtige beoordeling van de stagementor, waarbij door de stagementor bij alle bekwaamheden feedback is gegeven om te leren en de student bij elke bekwaamheid een reflecterende reactie heeft gegeven?

☐ Ja
☐ Nee

Toelichting:
 (zowel bij 'ja' als bij
 'nee')

Indien het antwoord 'nee' is, dient de coach in gesprek te gaan met de stagementor om hem/haar instructies te geven voor de realisatie van een evenwichtige beoordeling.

Wat zijn de planning en de doelstellingen van de student voor de komende periode?

Hoe ervaren eindverantwoordelijke stage- praktijktrajecten, stagementor en student hun rol tijdens de stage tot nu toe?

Hoe beweegt de student volgens de eindverantwoordelijke stage- praktijktrajecten zich op school, in de klas, tussen leerlingen en tussen collega's?

Is de student tevreden over de praktijkbegeleiding van de stagementor?

Zijn er ten aanzien van het begeleidingsgesprek nog andere zaken die van belang zijn om te bespreken?

Conclusie begeleidingsbezoek (invullen door coach)

Datum	
Naam in blokletters:	
Relatienummer LOI	
Wat is ten aanzien van het begeleidingsgezoek de conclusie over de bekwaamhedenontwikkeling van de student en de praktijkbegeleiding? Benoem de bevindingen over de relatie tussen de student en stagementor.	

Proces verbaal begeleidingsgesprek

Informatie voor de stagedocent/stagementor/student

De student plant een afspraak in met de stagementor en coach en treft voorbereidingen voor het Skype-gesprek. De coach gaat tijdens het gesprek met de student en stagementor in op de ontwikkelingen op de werkplek. Als leidraad tijdens het gesprek wordt het proces verbaal begeleidingsgesprek gebruikt. Lees dit formulier eerst goed door. Op het formulier staan vragen die ingaan op de praktijkbegeleiding en bekwaamhedenontwikkeling van de student.

Ter voorbereiding op dit gesprek is een reeds ingevulde beoordeling van de stagementor (bij een eerder thema) beschikbaar.

Een ingevuld exemplaar van het proces verbaal begeleidingsgesprek wordt zowel naar de student (binnen het portfolio) als naar de stagementor (via de mail) gestuurd.

Datum begeleidingsgesprek :

Tijdstip begeleidingsgesprek :

Gegevens Student

Naam en voorletters :

Geboortedatum :

Geslacht : M / V

Studentennummer :

Straat en huisnummer :

Postcode :

Woonplaats :

Telefoon :

Mobiel :

E-mail :

Gegevens Organisatie

Naam organisatie :

Vestigingsadres

Straat en huisnummer :

Postcode :

Woonplaats :

‘Inbreng werkplek’ in het portfolio is reeds geaccordeerd? J/N

Gegevens Stagementor

Naam stagementor :

Geslacht : M / V

Functie :

Telefoon :

Mobiel :

E-mail :

Proces verbaal begeleidingsgesprek

Voldoet de stage tot nu toe aan de verwachtingen van de <u>student</u> en <u>stagementor</u> ? Wat is de algemene indruk van de stage tot nu toe. Wat gaat er goed en wat zou er verbeterd moeten worden?	
☐ Ja ☐ Nee	
Toelichting: (zowel bij 'ja' als bij 'nee')	
Indien het antwoord 'nee' is, dan bespreekt de coach de mogelijkheden om de stage aan te passen en beoordeelt de coach of de werkplek blijft voldoen aan de eisen. Op basis van deze beoordeling trekt de coach zijn/haar conclusies voor het vervolg van de stage en bespreekt deze met de stagementor.	

Hoe ervaren <u>stagementor</u> en <u>student</u> hun eigen rol tijdens de stage tot nu toe? Zijn er aanvullende vragen over de instructies in de praktijkhandleiding van zowel student als stagementor?

Kan de student op de werkplek voldoende werken aan zijn/haar bekwaamhedenontwikkeling?	
☐ Ja ☐ Nee	
Toelichting: (zowel bij 'ja' als bij 'nee')	
Indien het antwoord 'nee' is, dan bespreekt de coach met de stagementor of de student wel 'op zijn/haar plaats zit' en of de student zou moeten overwegen een andere stageplaats te zoeken voor de tweede helft van de stage. De conclusie van deze vraag wordt opgenomen bij de toelichting op deze vraag.	

Ziet de <u>stagementor</u> een positieve ontwikkeling in het functioneren van de student? Wat is de algemene indruk van de student in zijn/haar functioneren tijdens de stageperiode? Voert de student zijn/haar opdrachten naar behoren uit?	
☐ Ja ☐ Nee	
Toelichting: (zowel bij 'ja' als bij 'nee')	
Indien het antwoord 'nee' is, dan bespreekt de coach met de stagementor of de student wel 'op zijn/haar plaats zit' en of de student zou moeten overwegen een andere stageplaats te zoeken. Bij herhaling van stagnatie van ontwikkeling van de student op de werkplek, kan het advies gegeven worden om de opleiding voor het beroep leraar talen te stoppen. De conclusie van deze vraag wordt opgenomen bij de toelichting op deze vraag.	

De student heeft tijdens zijn/haar stage feedback ontvangen van de stagementor. Op welke feedback is de <u>student</u> trots?

De student heeft tijdens zijn/haar stage feedback gekregen. Over welke feedback is de student minder tevreden, en waar zou de student tijdens de volgende periode van de stage extra aan willen werken?

Is er sprake van een evenwichtige beoordeling van de stagementor, waarbij door de stagementor bij alle bekwaamheden feedback is gegeven om te leren en de student bij elke bekwaamheid een reflecterende reactie heeft gegeven?

☐ Ja
☐ Nee

Toelichting:
(zowel bij 'ja' als bij
'nee')

Indien het antwoord 'nee' is, dient de coach in gesprek te gaan met de stagementor om hem/haar instructies te geven voor de realisatie van een evenwichtige beoordeling.

Hoe beweegt de student volgens de stagementor zich op school, in de klas, tussen leerlingen en tussen collega's?

Wat zijn de planning en de doelstellingen van de student voor de komende periode?

Zijn er ten aanzien van het begeleidingbesprek nog andere zaken die van belang zijn om te bespreken?

Conclusie begeleidingsgesprek (invullen door coach)

Datum	
Naam in blokletters:	
Relatienummer LOI	
Wat is ten aanzien van het begeleidingsgesprek met de stagementor en de student de conclusie over de bekwaamhedenontwikkeling van de student en de praktijkbegeleiding? Benoem de bevindingen over de relatie tussen de student en stagementor.	

3.1: Formulier 'Inbreng werkplek'

Praktijkovereenkomst (onderdeel van formulier 'Inbreng werkplek')

Inbreng werkplek LOI Hogeschool

Datum inbreng werkplek:

Naam opleiding : *Hbo-bachelor* Lerarenopleiding Basisonderwijs

Uitstroomvariant :

Gegevens Student

Naam en voorletters :

Geboortedatum : Geslacht : M / V

Studentennummer :

Straat en huisnummer :

Postcode : Woonplaats :

Telefoon : Mobiel :

E-mail :

Aanvang stageperiode :

Gegevens Organisatie

Naam organisatie :

Naam eindverantwoordelijke stage- praktijktrajecten :

Vestigingsadres

Straat en huisnummer :

Postcode : Woonplaats :

Postadres

Straat en huisnummer :

Postcode : Woonplaats :

Is een onderwijsinstelling voor basis- of speciaal onderwijs? J / N

Scoort minimaal een voldoende op onderwijsinspectienorm? J / N

Is een door OC&W erkende opleidingschool? J / N

Is bekend met het aanbieden van stage-, praktijkbegeleiding? J / N

Omschrijving opgedane ervaring (aantal jaar, type stage- begeleidingstrajecten):

Gegevens Stagementor

Stagementor :

Functie :

Heeft minimaal twee jaar relevante werkervaring? J / N

Heeft minimaal een lesbevoegdheid? J / N

Heeft een opleiding genoten omtrent coaching stagiaires? J / N, namelijk:

Heeft reeds ervaring opgedaan omtrent coaching stagiaires? J / N

Omschrijving opgedane ervaring (aantal stagiaires, type opleidingen, in welke studie jaren, hoeveel uur, etc.):

(Voeg een actueel CV van uw stagementor bij)

Telefoon : Mobiel :

E-mail :

Onderwijsinstelling

LOI Hogeschool

t.a.v. Afdeling Stagebureau

Postadres: Postbus 4200, 2350 CA Leiderdorp

Bezoekersadres: Leidsedreef 2, 2352 BA Leiderdorp

Praktijkovereenkomst LOI Hogeschool

De praktijkovereenkomst stage is een overeenkomst tussen de LOI- student, de organisatie waar de student praktijkervaring opdoet ten behoeve van zijn studie, de stagementor en LOI Hogeschool. Partijen gaan de overeenkomst aan, uitsluitend met het doel om de student in de gelegenheid te stellen praktijkervaring op te doen voor een Lerarenopleiding bij LOI Hogeschool aan de hand van de richtlijnen en eisen gesteld door de opleiding. Partijen verklaren een praktijkovereenkomst stage aan te gaan ten behoeve van de genoemde opleiding. Zij zullen daarbij de hierna beschreven artikelen in acht nemen.

Begrippen

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

Coach:	De door LOI Hogeschool aangestelde persoon die de student tijdens de opleiding begeleidt bij zijn bekwaamhedenontwikkeling en studieloopbaan.
Stageperiode:	Het deel van de opleiding waarbij de student voor de opleiding een aaneengesloten periode relevante praktijkervaring opdoet op het niveau zoals beschreven in de voorwaarden van de opleiding.
Werkplek:	Een tijdelijke stage met het doel om gedurende de stageperiode relevante praktijkervaring op te doen.
Student:	De persoon die staat ingeschreven bij LOI Hogeschool en ten behoeve van zijn opleiding de stageperiode dient te doorlopen.
Organisatie:	De organisatie die de werkplek voor het opdoen van praktijkervaring ter beschikking stelt.
Praktijkhandleiding:	De handleiding die door LOI verstrekt wordt voor zowel de student als stagementor. De handleiding geeft het kader voor de invulling van de stageperiode (per fase van de opleiding), de beoordelingsrichtlijnen en criteria van de praktijkintegratie.
Praktijkintegratie:	De module(s) waarin de stage wordt vormgegeven.
Stagementor:	De persoon die namens de organisatie de student begeleidt op de werkplek, feedback geeft op zijn functioneren en functioneringsgesprekken met de student voert.
Stagedocent:	De door LOI Hogeschool aangestelde persoon die in bepaalde stageperiodes vanuit de onderwijsinstelling praktijkexamens beoordeelt.

Vakdocent: De door LOI Hogeschool aangestelde persoon die de uitgewerkte praktijkintegratie-opdrachten beoordeelt.

Artikel 1

De praktijkovereenkomst wordt aangegaan op grond van het feit dat de student is ingeschreven bij LOI Hogeschool, en dat de student en LOI een onderwijsovereenkomst zijn aangegaan. De in het kader van deze overeenkomst te verrichten activiteiten door de student hebben daardoor een onderwijsleerfunctie.

Artikel 2

Uitgangspunt voor de invulling van de stageperiode is de instructie in de praktijkhandleiding stagementor. In samenspraak met de stagementor geeft de student vorm aan de stageperiode. De stagementor doet op basis van functioneringsgesprekken verslag over de voortgang van de praktijkintegratie. Namens LOI Hogeschool beoordeelt de coach of aan alle gestelde eisen is voldaan, en keurt in dat geval het formulier m.b.t. de 'inbreng werkplek' goed.

Artikel 3

1. De organisatie garandeert dat zij voldoet aan de criteria 'inbreng werkplek', zoals deze gelden voor studenten van de lerarenopleiding van LOI Hogeschool. De organisatie betreft een onderwijsinstelling voor basis- of speciaal onderwijs en scoort minimaal een voldoende op de onderwijsinspectienorm.
2. De organisatie biedt werkzaamheden waardoor de doelstellingen van de opleiding gerealiseerd kunnen worden (zie praktijkhandleiding stagementor). De organisatie biedt de student de gelegenheid ervaring op te doen in het basis- of speciaal onderwijs;
3. De organisatie biedt de student de mogelijkheid opdrachten, die in het kader van de opleiding worden gegeven, op de werkplek uit te voeren.
4. De organisatie biedt werkzaamheden waarbij de student zowel zelfstandig als in teamverband kan werken.
5. De organisatie biedt werkzaamheden waarbij de student de gelegenheid krijgt om de opleidingsbekwaamheden verder te ontwikkelen.
6. De organisatie biedt in de persoon van de stagementor een leidinggevende op minimaal hbo denk- en werkniveau die in staat is het niveau en de complexiteit van de opleiding in te schatten en de relevantie van de werkzaamheden die de student uitvoert daarop af te stemmen. De stagementor is in staat feedback te geven op het functioneren van de student en draagt tijdens de stage zorg voor functioneringsgesprekken inclusief verslaglegging conform het format dat LOI Hogeschool hiervoor heeft aangereikt.
7. De organisatie biedt vervanging bij uitval van de stagementor waarbij dezelfde eisen aan de vervangende stagementor gelden. De stagementor is werkzaam binnen de onderwijsinstelling; heeft minimaal een lesbevoegdheid; heeft minimaal twee jaar ervaring als docent; geeft les in de sector waarvoor de student wordt opgeleid.
8. De organisatie en stagementor zijn bereid tijd te steken in de (toezicht van de) praktijkbegeleiding van de student.
9. De stagementor is bij onvoldoende opleiding betreffende coaching, verplicht de gratis cursus 'Bekwaam mentorschap' van het LOI te volgen.
10. De organisatie voldoet aan de ICT en multimedia eisen voor afstandsonderwijs van het LOI.

Artikel 4

LOI Hogeschool aanvaardt geen aansprakelijkheid voor letsel of schade die de student mocht lijden tijdens of in verband met zijn/haar aanwezigheid in de organisatie ten behoeve van de stage.

Artikel 5

LOI Hogeschool aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade die de organisatie mocht lijden door toedoen van de student in verband met zijn/haar stage zoals bedoeld in deze overeenkomst.

Artikel 6

De student is verplicht om in het belang van de orde, veiligheid en gezondheid gegeven regels, voorschriften en aanwijzingen bij de organisatie in acht te nemen.

Artikel 7

De student is tot geheimhouding verplicht van al hetgeen hem wordt toevertrouwd en waarvan het vertrouwelijke karakter redelijkerwijs moet kunnen worden begrepen.

Artikel 8

De student is verplicht in het geval van ziekte of andere dringende redenen van absentie de stagementor daarvan onverwijld op de hoogte te stellen. Absentie-uren worden door de stagementor geregistreerd en tellen niet mee als uren voor de stageperiode. In het kader van de stage-uren dient de student de uren van absentie alsnog te doorlopen.

Artikel 9

De overeenkomst eindigt:

1. aan het eind van de overeengekomen periode.
2. bij onderling goedvinden van de organisatie en de student, nadat daarover overleg is geweest tussen student, stagementor en coach.
3. indien de student zich niet houdt aan de gedragsregels zoals hiervoor genoemd, nadat daarover overleg is geweest tussen student, stagementor en coach. De uitkomst van het overleg wordt schriftelijk bevestigd door LOI Hogeschool aan student en de organisatie.
4. indien LOI Hogeschool is gebleken dat de stageplek volgens de eisen van de opleiding niet of niet volledig beschikbaar is, of sprake is van andere omstandigheden die maken dat de stageperiode niet naar behoren zal kunnen plaatsvinden.

Bij voortijdige beëindiging van deze overeenkomst dragen stagementor en student zorg voor een afrondend functioneringsgesprek en functioneringsverslag, waarin tevens de einddatum van de stageperiode bij de organisatie wordt opgenomen.

Artikel 10

Indien de student het stageplan onvoldoende heeft kunnen uitvoeren, dan wel dat de student door absentie onvoldoende uren in het kader van de stageperiode heeft gemaakt, kunnen partijen overeenkomen dat de stageperiode wordt verlengd.

Artikel 11

Bij problemen of conflicten van de student bij de organisatie richt de student zich in eerste instantie tot de stagementor. Wordt daarin voor de student geen bevredigende oplossing bereikt, dan wordt het probleem of conflict voorgelegd aan de coach. De stagementor kan het probleem of conflict voorleggen aan het LOI Hogeschool stagebureau.

Artikel 12

De praktijkbegeleiding vanuit de LOI Hogeschool is primair gericht op de student en zijn bekwaamhedenontwikkeling. Daarnaast wordt er tijdens de praktijkbegeleiding ingezoomd op de praktijkbegeleiding. Gesprekken en bezoeken worden schriftelijk vastgelegd en gedocumenteerd in het portfolio van de student. Expliciete of impliciete signalen van de student en/of de stagementor worden doorgegeven aan de LOI coach of het LOI stagebureau. Na analyse van de situatie wordt er door de LOI coach een gepaste actie ingezet.

Ondertekening

	Eindverantwoordelijke namens de organisatie:	Stagementor:	Student:	Namens LOI Hogeschool:
Datum:				
Naam in blokletters:				
Hand-tekening:				

Conclusie inbreng werkplek (invullen door coach)

Datum	
Naam in blokletters:	
Relatienummer LOI	
Werkplek akkoord	J / N
Conclusie inbreng werkplek	

4.1: Beroeps- en opleidingsprofiel

Beroeps- en opleidingprofiel

HBO bacheloropleiding Leraar Basisonderwijs (Pabo) - LOI

Bas van Lanen

26-08-2013

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
2	ONTWIKKELINGEN IN HET ONDERWIJSVELD	3
2.1	TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN	3
2.2	INDIVIDUALISERING EN FLEXIBILITEIT	4
2.3	HET LERARENTEKORT	4
2.4	VERANTWOORDING	4
2.5	DE LEERLINGPOPULATIE	5
2.6	PROFESSIONALISERING	5
2.7	FOCUS OP KENNIS	5
2.8	MAATSCHAPPELIJKE FUNCTIE	6
3	HET BEROEPSPROFIEL	6
3.1	DE SBL-COMPETENTIES VOOR LERAREN	6
3.2	DE HERIJKING VAN DE DOMEINCOMPETENTIES EN DE BEKWAAMHEIDSEISEN	7
3.3	DE DUBLIN DESCRIPTOREN	8
3.4	DE KENNISBASIS	9
4	DE OPLEIDINGSVISIE	10
4.1	DE VISIE OP DE LERAAR BASISONDERWIJS VAN DE 21STE EEUW	10
4.2	DE ONDERWIJSKUNDIGE UITGANGSPUNTEN	11
4.3	OPLEIDINGSPROFILERING	13
4.4	LEERLIJNEN	13
5	DE DOELGROEP	14
5.1	INSTROOMPROFIEL	15
5.2	UITSTROOMPROFIEL	15
6	OPLEIDINGSBEKWAAMHEDEN EN BEKWAAMHEIDSEISEN	16
6.1	VAKINHOUDELIJK BEKWAAM	17
6.2	VAKDIDACTISCH BEKWAAM	17
6.3	PEDAGOGISCH BEKWAAM	19
6.4	PROFESSIONEEL EN COLLEGIAAL BEKWAAM	19
7	DE STRUCTUUR VAN HET OPLEIDINGSCURRICULUM	20
7.1	DE OPBOUW VAN HET CURRICULUM	20
7.2	CURRICULUM LERARENOPLEIDING BASISONDERWIJS (LOI)	20
7.3	DE ACHT OPLEIDINGSTHEMA'S IN HET CURRICULUM	24
7.4	EEN INVENTARISATIE VAN BRUIKBAAR STUDIEMATERIAAL	26
8	TOETSING	28
8.1	LANDELIJK GENORMEERDE TOETSEN	29
8.2	DE TOETSING EN BEGELEIDING OP DE WERKPLEK	29
8.3	HET DIGITAAL PORTFOLIO	29
9	BORGING EN KWALITEITSZORG	29
10	LITERATUUR	30

Bijlagen

BIJLAGE 1: BEGRIPPEN	32
BIJLAGE 2: SBL COMPETENTIES	33
BIJLAGE 3: KRITIEK VAN DE VELON OP DE DISCUSSIONOTA	36
BIJLAGE 4: VOORBEELD VAN HET KERNDIEL (KENNISBASIS) AARDRIJKSKUNDE	37
BIJLAGE 5: PRINCIPES	38

1 Inleiding

Dit beroeps- en opleidingsprofiel vormt het basisdocument voor de lerarenopleiding basisonderwijs van de Leidse onderwijsinstellingen (LOI). Deze bacheloropleiding richt zich op het opleiden van studenten tot startbekwaam leraar basisonderwijs en zal in de afstandvariant worden aangeboden.

Het opleidingsprogramma is gebouwd op basis van actuele inzichten, relevante literatuur en beleidsdocumenten van invloedrijke organisaties/instanties in het onderwijs. Daarnaast is gebruikgemaakt van de kennis en ervaring van leraren en leidinggevenden van basisscholen en vormen de curricula van andere Pabo's in Nederland een belangrijk referentiekader. Hiermee wordt het curriculum gelegitimeerd vanuit het beleid en de praktijk.

In dit document worden in hoofdstuk 2 de ontwikkelingen in het werkveld beschreven. De LOI wil met de invulling van het opleidingsprogramma inspelen op de dagelijkse praktijk in het basisonderwijs en de toekomstige ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 wordt een beeld gegeven van het beroepsprofiel van de leraar basisonderwijs op basis van actuele beleidsdocumenten.

De opleidingsvisie, die in hoofdstuk 4 wordt beschreven vormt het fundament onder de opleiding. De visie is ontwikkeld op basis van de ontwikkelingen in het werkveld, het beroepsprofiel en het visiedocument van de LOI (Werkend leren als didactisch perspectief).

In het vijfde hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de doelgroep waar de opleiding zich op richt. Verder wordt er ingezoomd op de eisen die gesteld zijn aan de instroom en de mogelijkheden na afronding van de studie.

Hoofdstuk 6 geeft een overzicht van de opleidingseisen die gelden voor de startbekwame leraar (het eindniveau van de opleiding). De LOI gaat uit van vier opleidingsbekwaamheden die uitgesplitst zijn in bekwaamheidseisen.

In hoofdstuk 7 wordt de structuur van het opleidingscurriculum gepresenteerd, dat thematisch is opgebouwd. Een student zou in staat moeten zijn om aan de hand van de opleidingsactiviteiten in dit curriculum de opleidingscompetenties te bereiken.

In hoofdstuk 8 wordt een beknopt beeld geschetst van de wijze van toetsing. Voor een uitgebreide uitwerking hiervan wordt verwezen naar de leer- en toetsplannen van de afzonderlijke modules.

Het laatste hoofdstuk beschrijft hoe er voor gezorgd kan worden dat de kwaliteit van dit beroeps- en opleidingsprofiel geborgd blijft.

2 Ontwikkelingen in het onderwijsveld

Zoals gezegd worden studenten op de Pabo opgeleid tot startbekwame leraren. Aankomende leraren worden niet alleen opgeleid voor het onderwijs van nu, maar ook voor dat van morgen. Actuele en toekomstige ontwikkelingen op verschillende beleidsniveaus in het onderwijsveld zijn bepalend voor de inrichting van de structuur van de opleiding en de invulling van het opleidingsaanbod. De opleiding is onder meer afgestemd op dat wat speelt op het niveau van: de klas, de schoollocatie, de school, de schoolomgeving, het schoolbestuur, de stichting, het samenwerkingsverband, de landelijke pedagogische centra, de PO-raad, de vakbonden, de beroepsverenigingen, het ministerie van onderwijs, de internationale samenwerkingsverbanden enz.

In dit hoofdstuk wordt een algemeen beeld geschetst van het Nederlandse basisonderwijs anno 2012 aan de hand van een aantal centrale thema's.

2.1 Technologische ontwikkelingen

De wereld verandert in hoog tempo; afstanden worden kleiner, landgrenzen vervagen, nieuwe economieën bloeien op, informatie is overal aanwezig en de communicatiemogelijkheden exploderen. De **technologische veranderingen** lijken hierbij dominant aanwezig. Veranderingen op het gebied van nieuwe media hebben grote impact op het onderwijs. Nederlandse leerlingen beschikken over voldoende basisvaardigheden voor mediagebruik, maar meer inhoudsgerelateerde mediavaardigheden lijken minder goed ontwikkeld (Allen & Van der Velde, 2011). Het betreft hier zaken als creativiteit, kritisch denken, leervaardigheden, zelfmanagement en sociaalcommunicatieve vaardigheden. Zwanenberg en Pardoën (2010) gebruiken hiervoor de term **mediawijsheid**.

De basisvaardigheden voor mediagebruik van de leerling ontstijgen vaak het niveau van de leraar. Daarnaast is de leraar en de schoolorganisatie nog vaak onvoldoende voorbereid en toegerust om de meer **inhoudsgerelateerde mediavaardigheden** aan te leren (Zwanenberg en Pardoën, 2010). Allen & Van der Velde

(2011) vinden het noodzakelijk dat leraren worden opgeleid om effectief gebruik te kunnen maken van de beschikbare nieuwe technologieën en in staat zijn leerlingen te begeleiden bij het verwerven van kennis.

2.2 Individualisering en flexibiliteit

In de huidige samenleving zijn begrippen als individualiteit, keuzevrijheid en flexibilisering niet meer weg te denken. Ook scholen **profileren en onderscheiden** zich in toenemende mate, waardoor ouders een bewuste keuze kunnen maken voor de school die het beste bij hun kind past. Scholen onderscheiden zich op basis van hun denominatie, de intensiteit van samenwerking met externe partners (Bredeschool, Kulturhus, Opleidingsschool), het zorgprofiel en onderwijsinhoudelijke concepten (IPC, Dalton, TOM-onderwijs). Ook de schooltijden en het jaarrooster worden steeds flexibeler. Op sommige scholen kunnen ouders zelf de vakanties van hun kind inplannen.

Ook de leraar wordt geacht bij het aanbieden van onderwijs flexibel te zijn en rekening te houden met de specifieke wensen en leerbehoeften van een leerling. Er wordt gesproken over onderwijs op maat en **passend onderwijs**. Het leeraanbod moet aangepast worden aan de leerling in plaats van andersom. Scholen spelen in op **flexibele leerroutes en differentiatie** door het onderwijs aan te bieden op meerdere intelligentiegebieden, meerdere differentiatieniveaus, te variëren in mediagebruik, en ruimte te bieden voor zelfsturing in het leerproces.

Om in te kunnen spelen op het unieke karakter van elk kind werkt de leraar voor de belangrijkste vakgebieden vanuit een helder **groepsplan**, een soort gebruiksaanwijzing voor de groep, waarin de leerroutes voor de verschillende leerlingen beschreven staan, afgestemd op hun specifieke **onderwijsbehoeften**.

2.3 Het lerarentekort

Al jaren wordt er vanuit overheidswege in Nederland gesproken over **een aankomend lerarentekort** als gevolg van de toenemende vergrijzing (Ministerie van OCW, 2011a; 2011b). De toestroom van nieuwe leraren zou ontoereikend zijn om de uitstroom van pensioengerechtigde leraren op termijn te compenseren. Op het moment van schrijven van dit stuk is echter geen sprake van een tekort. Veel scholen hebben te maken met een overschot van (veelal ouder) personeel en **een teruglopende instroom van nieuwe leerlingen**. Mede door de verhoging van de AOW-leeftijd en het afbouwen van regelingen voor vroegpensioen en de BAPO **lijkt het verwachte tekort pas in 2015 te ontstaan**. In de tussentijd hebben de scholen te maken met een lerarenpopulatie met een hoge gemiddelde leeftijd. Schoolbesturen hebben te kampen met boventallige leraren. Afgestudeerde leraren hebben weinig kans op een baan. De arbeidsmarkt lijkt de komende jaren nog aardig op slot te zitten alhoewel dit per regio kan variëren (Ministerie van OCW, 2011a).

2.4 Verantwoording

Een leraar basisonderwijs heeft een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid. Mede door toedoen van zijn handelen ontwikkelen kinderen zich van kleuter tot adolescent. Het handelen van leraren en scholen wordt **door verschillende belanghebbenden kritisch gevolgd**. Hierbij kan gedacht worden aan ouders, media, schoolbesturen, onderwijsinspectie. Regelmatig wordt een leraar of school om **verantwoording** gevraagd als het gaat om de leerprestaties, onderwijskundige of organisatorische keuzes die gemaakt worden.

Waar in het verleden de professionaliteit van de leraar vaak onomstreden was, dient een leraar tegenwoordig **zijn handelen goed te kunnen onderbouwen**.

Kwaliteitszorg is daarom ingebed in alle lagen van de organisatie. Er ontstaat een meer bedrijfsmatige manier van werken, waarbij de school en de leraar voortdurend streven naar hoge leeropbrengsten. De resultaten van leeropbrengsten worden gebruikt om de onderwijskundige aanpak te verbeteren en het leren van elkaar te versterken. Het ministerie van OCW en de PO-raad spreken in het bestuursakkoord (2012) de noodzaak uit tot het vergroten van leerprestaties van leerlingen in het Nederlands Basisonderwijs en wil **het opbrengstgerichte werken** op basisscholen versterken. In 2015 zou 60% van de basisscholen in Nederland opbrengstgericht moeten werken.

De kwaliteit van de school moet **transparant** gepresenteerd worden aan ouders die steeds intensiever zullen fungeren als **samenwerkingspartner**. In het bestuursakkoord wordt veel belang gehecht aan **het vergroten van de ouderbetrokkenheid en verantwoordelijkheid** t.a.v. de ontwikkeling van het kind.

Niet alleen de kwaliteit van basisscholen maar ook die van de HBO-opleidingen staat de laatste tijd extra in de belangstelling. In een brief gericht aan de Tweede Kamer over de staat van het hoger onderwijs, geeft staatssecretaris Zijlstra (2012) aan dat het NVAO-accrediteriekader verder wordt aangescherpt en de wet en regelgeving wordt uitgebreid om misstanden in het hoger onderwijs te voorkomen.

2.5 De leerlingpopulatie

Met de verplichting tot het bieden van **passend onderwijs** worden basisscholen geacht binnen hun samenwerkingsverband **onderwijs op maat te leveren voor alle type leerlingen**. Scholen hebben de **zorgplicht** een kind binnen een samenwerkingsverband van scholen op te vangen. Hiertoe worden de komende jaren 230 bestaande omgevormd tot 76 nieuwe **samenwerkingsverbanden** (bestuursakkoord, 2012). Scholen kunnen zich specialiseren op basis van de aanwezige expertise, maar zullen dit met de andere scholen binnen het samenwerkingsverband moeten afstemmen. De invoering van passend onderwijs vraagt **méér kennis en expertise** van leer- en ontwikkelingsstoornissen en het kunnen omgaan met leerlingen met een lichamelijke of verstandelijke beperking en/of gedragsproblemen (Bestuursakkoord primair onderwijs, 2012). Ook andere maatschappelijke ontwikkelingen als het grote aantal éénoudergezinnen, de druk op het gezinsleven bij tweeverdieners, scheidings- en opvoedingsproblemen hebben hun invloed op de ontwikkeling van kinderen in de basisschoolleeftijd.

De **toenemende complexiteit van de doelgroep** leidt tot een **verbreding en verdieping van het takenpakket** van de leraar basisonderwijs. Er worden hogere eisen gesteld aan de uitoefening van het beroep en de noodzaak tot professionalisering.

2.6 Professionalisering

Met de invoering van de **functiemix** en de **lerarenbeurs** als belangrijke resultaten van het Actieplan Leerkracht van Nederland is het lerarenberoep aantrekkelijker gemaakt en worden leraren gestimuleerd om zich verder te ontwikkelen. Er ontstaan **nieuwe doorgroei mogelijkheden** voor leraren die zich kunnen specialiseren tot rekenspecialist, leesspecialist, praktijkonderzoeker, bouwcoördinator, werkplekopleider enz. Mits voldoende gekwalificeerd kan een leraar voor deze functie-uitbreiding ook extra beloond worden. De functiemix maakt **structurele bevorderingen** mogelijk op basis van kwalitatieve verschillen tussen leraren (Ministerie van OCW, 2011b).

Met de invoering van de wet BIO is de **plicht tot professionalisering** in het onderwijs wettelijk vastgelegd. Alle leraren dienen een eigen **bekwaamheidsdossier** te hebben, waarmee ze hun werkervaring, specifieke deskundigheid en beroepscompetenties aantonen. Er is een **lerarenregister** ontwikkeld (<https://www.registerleraar.nl/>), waarmee de leraar zijn competentieontwikkeling borgt (Ministerie van OCW, 2011b). Dit register bestaat sinds februari 2012 en wordt mogelijk verplicht voor iedere leraar vanaf 2018.

De **beroepscompetenties** zijn in 2006 door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren opgesteld en in de wet verankerd (Ministerie van OCW, 2006). De beroepscompetenties worden momenteel door de onderwijscoöperatie (2012; 2011) herijkt in opdracht van het ministerie van OCW.

Leraren dienen planmatig sturing te geven aan het **onderhouden en uitbreiden van deze beroepscompetenties**. De school wordt in toenemende mate een organisatie waarin op alle niveaus geleerd wordt.

De invoering van de **academische opleidingsschool** bekrachtigt het beeld van de school als rijke leeromgeving, niet alleen voor leerlingen, leraren en leidinggevend, maar ook voor aankomende leraren. Een opleidingsschool is een partnerschap tussen een of meer scholen voor po, vo of bve en een of meer lerarenopleidingen die in gezamenlijkheid toekomstige leraren voor een groot deel van hun tijd op de werkplek opleiden en dat doen voor meer dan hun eigen behoefte aan leraren. Het academische karakter ontleent een school aan het gegeven dat de opleidingsfunctie wordt verbonden aan **praktijkonderzoek en schoolontwikkeling** (Ministerie van OCW, 2011c). Leraren voeren praktijkonderzoek uit en zoeken op een systematische manier naar antwoorden op vragen die hun onderwijspraktijk oproept. Hiermee ligt de focus op het voortdurend ontwikkelen, inspelen op nieuwe situaties en het leveren van een bijdrage aan de **kennisontwikkeling binnen de beroepsgroep** (Van der Donk en Van Lanen, 2012). Het onderwijs krijgt hiermee steeds meer een eigen stem en verantwoordelijkheid bij het creëren van nieuwe kennis en zorgen voor innovatie.

2.7 Focus op kennis

Met de presentatie van het onderzoek van de commissie Meijerink (2008) werden enkele tekortkomingen van het onderwijs blootgelegd. Er werd een **kennistekort op het gebied van rekenen en taal** gesignaleerd. Het niveau van het reken- en taalonderwijs op de basisschool bleek onder de maat te zijn. Ook zouden de leerlijnen van het po, vo, mbo, hbo en de universiteit onvoldoende op elkaar zijn afgestemd. Op basis van dit rapport zijn er **referentieniveaus voor taal en rekenen** op 4 niveaus voor het po, vo en mbo beschreven die de basis gaan vormen voor **verplichte taal- en rekentoetsen** op deze 4 niveaus. Op deze manier moet in de toekomst onder meer het instroomniveau binnen de lerarenopleidingen gewaarborgd worden. Voorlopig gebeurt dit echter nog

door eerstejaars pabo-studenten een taal- en rekentoets te laten afleggen. Voldoen zij niet aan de landelijk vastgestelde norm, dan moeten zij zich in het eerste jaar bijscholen. Aan het einde van het eerste schooljaar moeten zij de toets opnieuw maken. Als de student dan nog niet voldoet aan de landelijke norm, moet deze stoppen met de pabo (Rijksoverheid, 2012).

2.8 Maatschappelijke functie

Het onderwijs wordt een belangrijke maatschappelijke functie toegedicht. Wanneer er misstanden in de samenleving geconstateerd worden, wordt vaak gewezen naar de school en haar curriculum als mogelijke oplossing. Zo kan gedacht worden aan onderwerpen als het tegengaan van overgewicht bij kinderen, het bespreekbaar maken van de seksuele geaardheid, het voorbereiden op actief burgerschap, het stimuleren van talentontwikkeling binnen wetenschap en techniek (Denktank Wetenschap en Techniek, 2009), en het stimuleren van het cultuurbewustzijn door middel van cultuureducatie (Cultuurnetwerk Nederland, 2009). Sommige ontwikkelingen leiden tot structurele inbedding in het curriculum, andere hebben meer een projectmatig en tijdelijk karakter.

3 Het beroepsprofiel

De kwaliteit van leraren en de lerarenopleidingen staat de laatste jaren regelmatig ter discussie. Mede als gevolg hiervan zijn de eisen voor (start)bekwame leraren aangescherpt. Voor wat betreft het eindniveau van de bacheloropleiding leraar basisonderwijs en het hieraan gerelateerde beroepsprofiel zijn er drie verschillende referentiekaders: de domeincompetenties met de hiervan afgeleide bekwaamheidseisen, de Dublin descriptoren en de kennisbases. Aangezien de domeincompetenties met de hiervan afgeleide bekwaamheidseisen op dit moment herijkt worden, kan er een vierde referentiekader aan worden toegevoegd; *'Herijking, het nieuwe voorstel bekwaamheidseisen'* van de onderwijscoöperatie (2012). In dit hoofdstuk worden de vier referentiekaders beknopt toegelicht. Een uitgebreide beschrijving is te vinden in de bijlage. Wat betreft de kennisbases wordt verwezen naar de documenten die zijn opgenomen in de literatuurlijst. In hoofdstuk 6 worden de opleidingsbekwaamheden voor de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) gepresenteerd die op basis van de volgende vier referentiekaders zijn uitgewerkt.

3.1 De SBL-competenties voor leraren

De Stichting beroepskwaliteit leraren (2006) heeft in opdracht van het ministerie van OCW domeincompetenties¹ uitgewerkt voor leraren in het primair onderwijs. Deze domeincompetenties zijn met de invoering van de wet BIO (2006) in werking getreden. In het volgende overzicht worden de 7 domeincompetenties gepresenteerd.

Overzicht competenties	met leerlingen	met collega's	met omgeving	met zichzelf
interpersoonlijk	1	5	6	7
pedagogisch	2			
vakinhoudelijk en didactisch	3			
organisatorisch	4			

1. Een goede leraar is interpersoonlijk competent. Hij kan op een goede, professionele manier met leerlingen omgaan.
2. Een goede leraar is pedagogisch competent. Hij kan de leerlingen in een veilige werkomgeving houvast en structuur bieden om zich sociaal-emotioneel en moreel te kunnen ontwikkelen.
3. Een goede leraar is vakinhoudelijk en didactisch competent. Hij kan de leerlingen helpen zich de culturele bagage eigen te maken die iedereen nodig heeft in de hedendaagse samenleving.
4. Een goede leraar is organisatorisch competent. Hij kan zorgen voor een overzichtelijke, ordelijke en taakgerichte sfeer in zijn groep of klas.

¹ In de oorspronkelijke bron spreekt men over beroepscompetenties. Om begripsverwarring te voorkomen en de leesbaarheid te bevorderen, wordt in dit document hiervoor de term domeincompetenties gebruikt.

5. Een goede leraar is competent in het samenwerken met collega's. Hij kan een professionele bijdrage leveren een goed pedagogisch en didactisch klimaat op de school, aan een goede onderlinge samenwerking en aan een goede schoolorganisatie.
6. Een goede leraar is competent in het samenwerken met de omgeving van de school. Hij kan op een professionele manier communiceren met ouders en andere betrokkenen bij de vorming en opleiding van zijn leerlingen.
7. Een goede leraar is competent in reflectie en ontwikkeling. Hij kan op een professionele manier over zijn bekwaamheid en beroepsopvattingen nadenken. Hij kan zijn professionaliteit ontwikkelen en bij de tijd houden.

Het Landelijk Platform Beroepen in het Onderwijs (LPBO) heeft in 2010 in opdracht van het ministerie van OCW een onderzoek uitgevoerd naar de uitwerking van de domeincompetenties² in de programmering van de lerarenopleidingen. Dit onderzoek leidde tot een vijftal hoofdconclusies (LPBO, 2010, p. 41-42):

1. Lerarenopleidingen gebruiken de domeincompetenties als vanzelfsprekend bij de vormgeving van curriculum en toetsing en bij de verantwoording hierover in het kader van de kwaliteitszorg.
2. De domeincompetenties vormen een bruikbaar referentiekader voor het beroep van leraar en voor het curriculum binnen de lerarenopleidingen.
3. De domeincompetenties worden als richtinggevend ervaren voor de programmering van de 42 lerarenopleidingen, maar er is te weinig bekend over de uitwerking van de domeincompetenties om een oordeel te geven of er sprake is van voldoende richtinggevendheid.
4. De uitwerking van de domeincompetenties in de lerarenopleidingen wordt begrensd door het generieke karakter van de domeincompetenties, maar ook door contextfactoren.
5. De richtinggevendheid van de domeincompetenties kan worden versterkt door meer samenhang aan te brengen tussen domeincompetenties, Dublin descriptor en de kennisbases, door de kennis- en handelingscomponent binnen de lerarenopleidingen te integreren én door meerdere niveaus van domeincompetenties te ontwikkelen.

Meer informatie over de domeincompetenties voor leraren basisonderwijs:

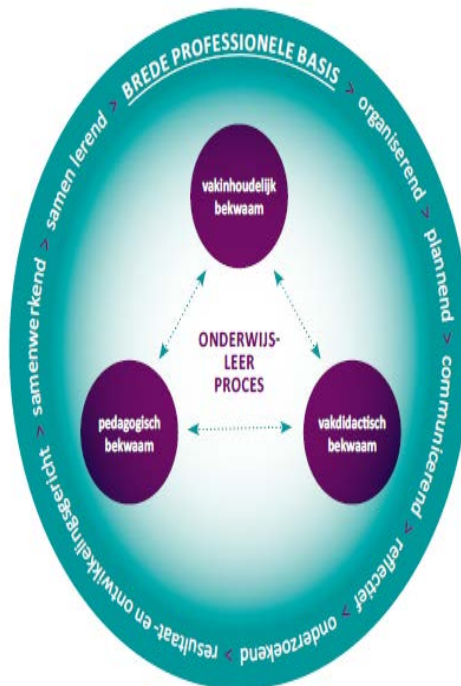
- Bijlage 2
- Stichting Beroepskwaliteit Leraren (2006). *Onderwijs aan het woord*. Utrecht: Stichting Beroepskwaliteit Leraren.
- <http://wetten.overheid.nl> → Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel
- <http://www.onderwijscoöperatie.nl/> → lerarencompetenties, → bekwaamheidseisen

3.2 De Herijking van de domeincompetenties en de bekwaamheidseisen

In de wet BIO is vastgelegd dat de domeincompetenties en bekwaamheidseisen minimaal eens in de zes jaar opnieuw zullen worden vastgesteld naar aanleiding van een advies van de beroepsgroep. Op het moment van schrijven van dit document zijn de nieuwe domeincompetenties en bekwaamheidseisen nog niet vastgesteld. De onderwijscoöperatie die sturing geeft aan dit traject heeft een discussienota geformuleerd, met een eerste voorstel voor de nieuwe indeling van de domeincompetenties en bekwaamheidseisen (Onderwijscoöperatie, 2011). Deze discussienota is voorgelegd aan het onderwijsveld. Bijlage 3 geeft de reactie weer van de Vereniging Lerarenopleiders Nederland (VELON) op deze discussienota. Mede op basis van deze feedback heeft de onderwijscoöperatie de eerste nota aangepast en uitgewerkt tot een definitief advies: *herijking, het nieuwe voorstel bekwaamheidseisen* (onderwijscoöperatie, 2012). *De LOI volgt dit advies, blijft op de hoogte van actuele ontwikkelingen en zal de huidige opleidingsbekwaamheden toetsen aan een toekomstig overheidsbesluit.*

De leraar wordt door de onderwijscoöperatie (2012) gezien als een beroepsbeoefenaar met een brede professionele basis. Deze professionaliteit heeft betrekking op beroepsaspecten als het organiseren, plannen, communiceren, reflecteren, onderzoeken, resultaat- en ontwikkelingsgericht zijn, samenwerken, en samen leren.

² In de oorspronkelijke bron spreekt men over bekwaamheidseisen. Om begripsverwarring te voorkomen en de leesbaarheid te bevorderen, wordt in dit document hiervoor de term domeincompetenties gebruikt.

De kern van het beroep betreft het onderwijsleerproces. Om dit onderwijsleerproces op een goede manier te kunnen vormgeven beschikt de leraar (naast de brede professionele basis) over de volgende domeincompetenties.

Vakinhoudelijk bekwaam

De leraar beheerst de inhoud van zijn onderwijs. Hij staat boven de leerstof en kan die zo kiezen en/of bewerken dat zijn leerlingen die kunnen leren. De leraar kan vanuit de vakinhoud verbanden leggen met het dagelijks leven, met werk en met wetenschap. Hij houdt zijn vakkennis en -kunde actueel.

Vakdidactisch bekwaam

De leraar maakt de vakinhoud leerbaar voor zijn leerlingen. Hij weet die vakinhoud te vertalen in leerplannen of leertrajecten. Hij brengt een duidelijke relatie aan tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, de vakinhoud en de inzet van de verschillende methodieken en middelen. Bij de uitvoering van zijn onderwijs volgt hij de ontwikkeling van zijn leerlingen. Hij toetst en analyseert regelmatig en adequaat of de leerdoelen gerealiseerd worden en hoe dat gebeurt. Op basis van zijn analyse stelt hij zo nodig zijn onderwijs didactisch bij. Zijn onderwijs gaat met de tijd mee.

Pedagogische bekwaamheid

Pedagogische bekwaamheid wil zeggen dat de leraar een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen kan realiseren. Hij volgt de ontwikkeling van zijn leerlingen in hun leren en gedrag en stemt daarop zijn handelen af. Hij draagt bij aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. Ook in pedagogische zin blijft zijn onderwijs van deze tijd.

Meer informatie over de herijking van de domeincompetenties:

- OnderwijSCOöperatie (2011). *Discussienota uitgangspunten herijking bekwaamheidseisen*. Utrecht: OnderwijSCOöperatie.
- OnderwijSCOöperatie (2012). *Herijking, het nieuwe voorstel bekwaamheidseisen*. Utrecht: OnderwijSCOöperatie.
- <http://www.onderwijSCOöperatie.nl/> → herijking

3.3 De Dublin descriptoren

In 2004 zijn er op Europees niveau richtlijnen geformuleerd voor de eindtermen van bachelor- en masteropleidingen in het hoger onderwijs. Deze richtlijnen zijn vernoemd naar de plaats waar het document is

opgesteld. De Dublin descriptoren moeten het opleidingsniveau bewaken en de mogelijkheden voor doorstroming en uitwisseling op Europees niveau vergroten. De Dublin descriptoren voor het bachelorniveau hebben een generiek karakter en zijn onderverdeeld in vijf categorieën (JQI, 2004):

- *Kennis en inzicht*: De student heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.
- *Toepassen kennis en inzicht*: De student is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.
- *Oordeelsvorming*: De student is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.
- *Communicatie*: De student is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.
- *Leervaardigheden*: De student bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.

3.4 De kennisbasis

De HBO-opleidingen hebben in 2008 een kwaliteitsagenda “werken aan kwaliteit” opgesteld, waarin verbeterafspraken zijn gemaakt voor het opleidingsniveaus van de Pabo's en tweedegraads lerarenopleidingen in Nederland. Eén van de onderdelen was het uitwerken van een noodzakelijke kennisbasis voor de leraar. Deze is uitgewerkt voor veertien inhoudsgebieden binnen het basisonderwijs. Deze uitwerkingen zijn door een onderzoekscommissie bekeken en onderzocht op relevantie, consistentie en bruikbaarheid. Dit heeft geresulteerd in een adviesrapport (Commissie kennisbasis Pabo, 2012), waarin de veertien kennisbases zijn teruggebracht tot tien kennisbases. Naast deze tien kennisbases is er ook een kennisbasis geformuleerd voor rekenen en taal en is een generieke kennisbasis in ontwikkeling.

Kennisbases Rekenen-wiskunde en Nederlandse taal: De kennisbasis Rekenen-wiskunde en de kennisbasis Nederlandse taal beschrijven beide de expliciete kennis van het vak en de vakdidactiek in het primair onderwijs. Alle startbekwame leraren dienen aan het eind van hun opleiding over deze kennis te beschikken. De kennisbasis Rekenen-wiskunde beschrijft op basis van de kerndoelen, het referentiekader en wetenschappelijke onderbouwing globale theorie voor rekenen-wiskunde en vijf domeinen: hele getallen; verhoudingen, procenten, breuken en kommagetallen; meten; meetkunde; en verbanden. De kennisbasis Nederlandse taal beschrijft op basis van de kerndoelen en wetenschappelijke onderbouwing negen domeinen: mondelinge taalvaardigheid, woordenschat, beginnende geletterdheid, voortgezet technisch lezen, begrijpend lezen, stellen, jeugdliteratuur, taalbeschouwing en spelling (Van der Leeuw 2009; Van Zanten, et al., 2009).

Kennisbases voor de andere vakgebieden: In aanvulling op de kennisbases voor Rekenen-wiskunde en Nederlandse taal zijn er 10 aanvullende kennisbases uitgewerkt (Commissie Kennisbasis Pabo, 2012). Deze kennisbases staan weliswaar beschreven in een adviesrapport, maar de verwachting is dat dit advies als landelijke norm zal gaan gelden. In tegenstelling tot de kennisbases voor Rekenen-wiskunde en Nederlandse taal zijn zeven van de tien kennisbases uitgewerkt in een kerndeel en een profieldeel. Het betreft hier de volgende kennisbases:

- Binnen het domein *Oriëntatie op Jezelf en de Wereld*: aardrijkskunde, geschiedenis, natuur & techniek en geestelijke stromingen.
- Binnen het domein *Kunstzinnige Oriëntatie*: muziek, dans & drama en beeldend onderwijs.

Het profieldeel kan beschouwd worden als een verdieping op het vak. Aan het eind van de opleiding zou een startbekwame leraar de doelen voor het profieldeel van tenminste één vak verworven hebben (vakspecialisatie).

In het adviesrapport zijn nog drie andere kennisbases beschreven waarvoor alleen een kerndeel beschreven is. Het betreft hier kennisbases voor de vakgebieden Engels, Bewegingsonderwijs en Handschrift.

Generieke kennisbasis: Er is ook nog een kennisbasis generiek ontwikkeld, die met name betrekking heeft op de kennis die voortvloeit uit de stand van de onderwijswetenschappen (onderwijskunde, pedagogiek, psychologie, sociologie). Deze is vastgesteld, maar nog niet vrijgegeven. Deze kennisbasis kent geen opsplitsing in een kerndeel en een profieldeel. Elke startbekwame leraar beheerst dus de volledige kennisbasis generiek. Wel is het zo dat die kennis wordt toegepast in de context van het pedagogisch didactisch handelen. Dat betekent dat in het opleidingsontwerp de theorieën, concepten, methoden en strategieën uit de generieke kennisbasis praktische betekenis krijgen in het onderwijs aan kinderen van een bepaalde leeftijd (jonge kind, oudere kind) en in bepaalde vakken of vakdomeinen (Commissie Kennisbasis Pabo, 2012).

Uitgebreide beschrijving van de Kennisbases:

- Bijlage 4: Voorbeeld van het kerndeel van de kennisbasis Aardrijkskunde
- Kennisbases (aardrijkskunde, geschiedenis, natuur & techniek en geestelijke stromingen, muziek, dans & drama en beeldend onderwijs, Engels, Bewegingsonderwijs en Handschrift): Commissie Kennisbasis Pabo (2012). *Een goede basis*. Den Haag: HBO-raad.
- Kennisbasis Nederlandse taal: Leeuw, B. van der, Israel, T., Pauw, I. & Schaufeli, A. (2009). *Kennisbasis Nederlandse taal voor de lerarenopleiding basisonderwijs*. Den Haag: HBO-raad.
- Kennisbasis Nederlandse Rekenen-Wiskunde: Zanten, M. van, F. Barth, J. Faarts, A. van Gool & R. Keijzer (2009). *Kennisbasis Rekenen-Wiskunde voor de lerarenopleiding basisonderwijs*. Den Haag: HBO-raad.

4 De opleidingsvisie

Met het document “Werkend leren als didactisch perspectief” (Van der Hoeden & Helfferich, 2010) geeft de LOI richting aan de didactische uitgangspunten van haar bacheloropleidingen. De opleidingsvisie voor de lerarenopleiding basisonderwijs is gebaseerd op deze didactische uitgangspunten, de actuele ontwikkelingen en inzichten in het werkveld (hoofdstuk 2) en het beroepsprofiel (hoofdstuk 3).

De missie

Het hoofddoel van de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) is studenten op te leiden tot startbekwame leraren en hen (mits voldoende bekwaam) een diploma af te geven waarmee ze bevoegd zijn arbeid te verrichten in het primair onderwijs en in staat zijn om hun leraarbekwaamheden te onderhouden en verder uit te breiden in de toekomst.

De LOI wil dit doel bereiken door een toegankelijke, arbeidsmarktrelevante en flexibele opleiding aan te bieden via afstandsonderwijs aan werkende volwassenen. De opleiding kenmerkt zich voor een student door een individueel en flexibel leerpad, met maximale onafhankelijkheid van tijd, plaats en tempo, continue beschikbaarheid van begeleiding, technische eenvoud en betaalbaar collegegeld (Van der Hoeden & Helfferich, 2010). De opleiding bestaat uit acht thema's van 30 ec, die in een aanbevolen studievolvergorder geprogrammeerd zijn. Per opleidingsfase (propedeuse, hoofdfase en afstudeerfase) kan een student echter zelf de studievolvergorder bepalen. Elke opleidingsfase wordt afgesloten met een assessment aan de hand van de beroepsproducten die de student opneemt in het digitaal portfolio. Deze beroepsproducten ontstaan vanuit de praktijkintegratie-opdrachten en de werkervaringen van de student op de praktijkschool.

4.1 De visie op de leraar basisonderwijs van de 21ste eeuw

De leraar basisonderwijs handelt vanuit een brede kennisbasis en goedgevulde koffer met didactische en pedagogische werkwijzen. Hij baseert zich enerzijds op gerenommeerde theorieën, methodieken en hulpmiddelen en heeft daarnaast voortdurend oog voor nieuwe ontwikkelingen (waaronder ICT) die de kwaliteit van zijn onderwijs kunnen vergroten. Samen met collega's, ouders en andere belanghebbenden draagt de leraar zorg voor de totale ontwikkeling van iedere leerling. Hij heeft daarbij aandacht voor het unieke karakter van elk kind, handelt vanuit hoge verwachtingen, en weet hier op een professionele wijze zijn onderwijs op af te stemmen. De leraar heeft zicht op de leeropbrengsten van de leerlingen en brengt deze in verband met gestelde doelen en zijn didactische en pedagogische aanpak. De leraar specialiseert zich waar nodig, kent de grenzen van zijn deskundigheid en schakelt externe hulp in wanneer noodzakelijk.

Hij borgt de kwaliteit van zijn eigen beroepscompetenties en breidt deze verder uit op basis van eigen interesses en organisatiebehoeften. De leraar leert zowel binnen als buiten de schoolorganisatie. Hij bezit een onderzoekende houding en gaat op zoek naar antwoorden op vragen die vanuit de praktijk ontstaan. Daarbij relateert hij zijn aanpak en ideeën aan relevante literatuur, nieuwe inzichten en (inter)nationale ontwikkelingen. Hiermee is hij in staat snel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en nieuwe situaties.

4.2 De onderwijskundige uitgangspunten

In deze paragraaf wordt een beeld geschetst van de onderwijskundige uitgangspunten die het fundament vormen voor het curriculum van de lerarenopleiding basisonderwijs. Deze uitgangspunten worden in hoofdstuk 7 concreet uitgewerkt in het opleidingscurriculum.

A. Het opleidingsprogramma is gefundeerd op verschillende onderwijskundige stromingen.

Het opleidingsprogramma kenmerkt zich door een open grondhouding ten aanzien van de dominante onderwijskundige stromingen zoals behaviorisme/cognitivismen, constructivisme en connectivisme (Van der Hoeden & Helfferich, 2010). Zo is de behavioristische en cognitivistische stroming herkenbaar in de gerichtheid op kennis en leerstofinhouden geschikt voor zelfstudie in een eigen studietempo. De constructivistische insteek komt tot uiting in de aandacht voor de beroepscontext binnen het leerproces en de koppeling met de werkplek van de student. Connectivisme is een stroming die goed aansluit bij een levenslang leren.

B. De opleidingsroute kan wat betreft tempo en volgorde variëren per student.

De opleiding is ingedeeld in drie fasen: de propedeusefase, de hoofdfase en de afstudeerfase. Elke fase bestaat uit één of meerdere thema's. De moeilijkheidsgraad binnen het opleidingsprogramma is oplopend van aard. Het eerste thema in de propedeusefase bevat introducerende en oriënterende elementen. De overige thema's zijn in het curriculum geprogrammeerd in de aanbevolen volgorde. Een opleidingsfase dient te zijn afgerond alvorens een nieuwe fase kan worden gestart. Per opleidingsfase heeft de student echter de mogelijkheid zijn eigen volgorde en studietempo van thema's te bepalen (Van der Hoeden & Helfferich, 2010). De leeromgeving is daarom ook zoveel mogelijk tijd-, plaats- en tempo-onafhankelijk ingericht. Leermiddelen zijn beschikbaar via de digitale leeromgeving van de LOI (LOI-Campus). De leeromgeving is het dashboard voor het curriculum, de thema's, de modules, de praktijkintegratie-opdrachten en het digitaal portfolio.

C. De student krijgt begeleiding op maat.

Het studeren op afstand vraagt veel van de motivatie en discipline van een student. Het is dan ook belangrijk dat de student voldoende ondersteuning en begeleiding krijgt en opleidingsgerelateerde vragen kan stellen als dit nodig is. Elke student krijgt daarom een eigen coach die de student begeleidt tijdens zijn studieloopbaan (Van der Hoeden & Helfferich, 2010).

D. De werkplek als leeromgeving

Binnen verschillende opleidingsonderdelen van het curriculum wordt een verbinding gemaakt met een werkplek (Van der Hoeden & Helfferich, 2010). Om te voldoen aan de opleidingsbekwaamheden, zal de student zowel in de propedeuse-, de hoofd- als de afstudeerfase de nodige praktijkervaring op moeten doen op een basisschool of school voor speciaal onderwijs in Nederland. Deze integratie van studeren en werken in de beroepspraktijk versterkt het beroepsgerichte karakter van de opleiding.

E. De opleidingsdidactiek verloopt van aanbodgestuurde ontwikkeling naar studentgestuurde ontwikkeling.

Wat betreft de mate van sturing in het curriculum zal de opleiding in de propedeusefase en begin van de hoofdfase een wat meer aanbodgestuurd en/of docentgestuurd karakter hebben. De student krijgt gedurende het vervolg van de opleiding steeds meer ruimte bij het maken van eigen keuzes en het sturen van zijn eigen leerproces (studentgestuurd). Dit laatste is ook van belang met het oog op het levenslang leren en onderhouden van de opleidingsbekwaamheden na afloop van de studie.

F. De opleiding bereidt de student voor op het vinden van een baan.

Voor iemand die zich oriënteert op een opleiding voor leraar basisonderwijs is het niet zo motiverend dat er momenteel sprake is van een overschot aan leraren. Het is belangrijk bij de werving van nieuwe studenten ook het toekomstbeeld te schetsen. Op termijn zal er immers een tekort ontstaan. De studenten worden in de

vorm van een module beroepsoriëntatie in de hoofdfase van de opleiding voorbereid op het zoeken naar werk.

G. In het opleidingsaanbod is er aandacht voor de inzet van ICT in het onderwijs.

Binnen het opleidingsaanbod wordt bewust aandacht besteed aan het gebruik van nieuwe media en de ontwikkeling van mediawijsheid (waaronder de inhoudsgerelateerde ICT-vaardigheden) bij leerlingen. Enerzijds gebeurt dit doordat ICT een belangrijk hulpmiddel voor de student vormt bij het doorlopen van zijn studieprogramma (vb. de LOI-Campus, online videocolleges, online samenwerken enz.). Anderzijds zal de aandacht voor het gebruik van ICT in de klas voor en door leerlingen onderdeel uitmaken van het opleidingsaanbod van verschillende vakgebieden. Ook in de praktijk van het basisonderwijs is het gebruik van ICT niet zozeer een doel op zich is, maar is het een hulpmiddel bij het leerproces van de leerling.

H. De student wordt opgeleid in de breedte en specialiseert zich op deelgebieden.

Het is een moeilijke opgave om met het curriculum goed in te spelen op de breedte en veelzijdigheid van het lerarenberoep. Met het doorlopen van het opleidingsprogramma ontwikkelt de student een breed fundament waarop hij na afloop van de studie kan voortbouwen. Dit fundament met een kapstokfunctie bestaat uit basale kennis, vaardigheden en attitudes.

Het werkveld waarin afstudeerders terecht komen is zeer divers. Daarnaast heeft elke student zijn eigen kwaliteiten, interesses en leervoorkeuren. Het curriculum biedt daarom mogelijkheden voor profilering. Dit gebeurt door studenten keuzevrijheid te bieden bij de invulling van thema 7, generieke (zelfstudie)opdrachten te formuleren waarbij studenten zich specialiseren in het profieldeel van één of meerdere vakgebieden (Commissie kennisbasis Pabo, 2012) en ruimte te bieden voor eigen keuzes bij het kiezen en uitwerken van een onderwerp voor het afstudeeropdracht (praktijkonderzoek).

I. Het opleidingsprogramma speelt in op actuele ontwikkelingen in het basisonderwijs.

Het opleidingsaanbod is opgebouwd op basis van actuele inzichten, relevante literatuur en beleidsdocumenten van invloedrijke organisaties/instanties in het onderwijs. Onder meer de gebruikte literatuur in dit beroeps- en opleidingsprofiel vormt een belangrijke basis voor de inhoudelijke uitwerking van de nieuwe opleiding leraar basisonderwijs (LOI). Ontwikkelaars van de verschillende modules zullen hun eigen praktijkervaring gebruiken bij het ontwikkelen van de leerstof en waar mogelijk verbindingen maken met de beroepspraktijk. Tijdens verdiepende modules in de hoofdfase zal ingespeeld worden op actuele onderwijsthema's als het passend onderwijs en het opbrengstgericht werken.

- Met de invoering van het *passend onderwijs* worden leraren geacht nog beter te kunnen inspelen op verschillen tussen kinderen. Dit impliceert dat studenten kennis nemen van de belangrijkste leer- en ontwikkelingsstoornissen, lichamelijke- en verstandelijke beperkingen en/of gedragsproblemen. Ook moet een student na afloop van de studie op de hoogte zijn van didactische methodieken waarmee je als leraar in kunt spelen op deze verschillende kenmerken van kinderen.
- Het *opbrengstgericht werken* zal binnen het opleidingsaanbod gerelateerd worden aan het reken- en taalonderwijs en het doen van praktijkonderzoek. Pabo-studenten zouden na afloop van de studie voldoende bagage moeten hebben om duidelijke doelen te stellen voor leerlingen, te zorgen voor een passend onderwijsaanbod, leerresultaten te analyseren en het handelen af te stemmen op de uitkomsten van deze analyses.

J. Binnen het opleidingsprogramma is er bijzondere aandacht voor de vakdomeinen.

Als gevolg van de toenemende aandacht voor de kennisbasis van de leraar, adviseert de onderwijsraad binnen het curriculum van de lerarenopleiding basisonderwijs veel aandacht uit te laten gaan naar de vak kennis (Leeuw, et al., 2009). Deze aandacht zal 50% van de studietijd van het totale opleidingsprogramma moeten zijn. Hiervan zou weer de helft gericht moeten zijn op rekenen en taal.

K. Binnen het opleidingsprogramma is er expliciete aandacht voor professionele communicatie.

De leraar basisonderwijs heeft te maken met verschillende belanghebbenden aan wie hij verantwoording moet afleggen over zijn beroepsmatig handelen. Het is daarom belangrijk dat de leraar goed kan communiceren met ouders, collega's en andere betrokkenen. Omdat beroepsmatig communiceren niet alleen op papier is aan te leren, zullen op de contactdagen communicatietrainingen ingepland worden waarbij praktijkcasussen worden nagespeeld.

L. Praktijkonderzoek vormt een rode draad in het opleidingsprogramma

De Commissie kennisbasis Pabo (2012) geeft aan dat beginnende leraren drie tot vijf jaar nodig hebben om het beroep echt in de vingers te krijgen. Deze periode moet dan ook worden benut voor aanvullende professionalisering. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de leraar. Praktijkonderzoek wordt gezien als leermethodiek, waarmee de student nu en in de toekomst vorm kan geven aan zijn beroepsontwikkeling. Bij het uitvoeren van een praktijkonderzoek past de leraar verschillende professionaliseringsstrategieën toe. Hierbij kan gedacht worden aan het bestuderen van literatuur, het reflecteren op het eigen handelen, klassenbezoeken, intervisie en collegiale consultatie. In het opleidingsaanbod wordt daarom in elke opleidingsfase aandacht besteed aan het doen van praktijkonderzoek.

M. De student wordt voorbereid op het levenslang leren

Aangezien het leren en studeren na de pabo nooit ophoudt, is het belangrijk aankomende leraren een beeld te geven van de verschillende specialisaties die mogelijk zijn na afronding van de opleiding. Studenten moeten daarbij onder meer een beeld krijgen van de regelingen m.b.t. de functiemix, de rol van beroepsverenigingen/vakbonden, verschillende soorten onderwijscarrières, de wijze waarop je het beroep voor jezelf interessant houdt, mogelijke vervolgopleidingen enz.

Daarnaast dient een student ervaring op te doen met hulpmiddelen die sturing kunnen geven aan het leerproces. Het digitaal portfolio is een voorbeeld hiervan en zal gebruikt worden als platform voor de leerontwikkeling van de student. Beroepsproducten uit dit portfolio kunnen na afloop van de opleiding opgenomen worden in het bekwaamheidsdossier dat iedere leraar in het onderwijs dient te bezitten.

4.3 Opleidingsprofilering

In de vorige paragraaf is een beeld geschetst van de onderwijskundige uitgangspunten die het fundament vormen voor het curriculum van de lerarenopleiding basisonderwijs. De LOI wil zich met de inrichting van de opleiding leraar basisonderwijs profileren t.o.v. andere lerarenopleidingen. De LOI doet dit door binnen de lerarenopleiding basisonderwijs extra accent te leggen op:

- *Actualiteit:* Het opleidingsprogramma is afgestemd op actuele beleidskaders als de kennisbases en de nieuwe bekwaamheidseisen. Actuele onderwerpen als het passend onderwijs en het opbrengstgerichte werken komen in twee modules (in thema 3 en thema 6) uitgebreid aan bod.
- *Onderzoek & ontwikkeling:* Praktijkonderzoek als methodiek voor leren en ontwikkelen maakt in alle opleidingsfasen (in thema 1, thema 3, thema 7 en thema 8) onderdeel uit van het curriculum. Dit betreft 12% van het totale opleidingsprogramma. De student ontwikkelt een kritische blik op zijn onderwijs en dat van anderen. Hij leert op een systematische, onderzoekende wijze vorm te geven aan zijn eigen ontwikkeling en de ontwikkeling van de schoolorganisatie.
- *Nieuwe media:* In het opleidingsaanbod wordt uitgebreid aandacht besteed aan de inzet van nieuwe media als didactisch hulpmiddel en het bevorderen van mediawijsheid bij leerlingen. Het gebruik van ICT en de meerwaarde ervan voor het basisonderwijs komt als geïntegreerd onderdeel in de 12 verschillende vakgebieden (en de hieraan gerelateerde modules) aan bod.
- *Specialisatie:* Studenten worden (in thema 7 en 8) gestimuleerd eigen keuzes te maken voor wat betreft de inhoudelijke vormgeving van de opleiding en zich te specialiseren. Dit betreft 23% van het totale opleidingsprogramma.
- *Een gedegen kennisbases:* Met het doorlopen van de opleiding verwerft de student de brede kennisbasis die onmisbaar is om als leraar basisonderwijs te functioneren in de praktijk. Minimaal 49% van het opleidingsaanbod is gereserveerd voor vakmodules, waarvan 24% voor rekenen en taal. Daarnaast wordt er impliciet aandacht besteed aan de kennisbasis in de andere vakmodulen, de praktijkintegratie en de LiO-fase.

4.4 Leerlijnen

Het curriculum omvat net als alle andere HBO-opleidingen van de LOI een aantal doorlopende leerlijnen. De LOI kent een conceptuele leerlijn, een generieke vaardigheden leerlijn, een beroepsproduct leerlijn en een studieloopbaanleerlijn. Hieraan wordt voor de opleiding leraar basisonderwijs de onderzoeksvaardigheden leerlijn toegevoegd. In het schema worden de leerlijnen gekoppeld aan de thema's van het curriculum.

Opleidingsfase	Thema	Leerlijnen				
						
Propedeusefase	Thema 1	✓	✓	✓	✓	✓
	Thema 2	✓		✓	✓	
Hoofdphase	Thema 3	✓		✓	✓	✓
	Thema 4	✓		✓	✓	
	Thema 5	✓		✓	✓	
	Thema 6	✓		✓	✓	
	Thema 7	✓	✓		✓	✓
Afstudeerfase	Thema 8	✓	✓	✓	✓	✓

Legenda

Conceptuele leerlijn: Het accent ligt op vakgerichte kennis en vaardigheden. Opdrachten zijn gerelateerd aan casuïstiek en geïntegreerd binnen de modules.

Generieke vaardigheden leerlijn: Het accent ligt op hbo brede vaardigheden (communicatie, studievoordigheden, solliciteren enz.).

Beroepsproduct leerlijn: Competentieontwikkeling in de actuele beroepspraktijk. De opdrachten zijn gerelateerd aan het portfolio.

Studieloopbaan leerlijn: Het accent ligt op zelfreflectie en het eigen functioneren.

Onderzoeksvaardigheden leerlijn: Het accent ligt op de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden en het leren op de werkplek.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van het accent dat een aantal belangrijke opleidingsonderdelen in de opleiding krijgt. Hierbij wordt ingezoomd op: de vakgebieden van de basisschool (uitgesplitst naar taal, rekenen en de overige vakken), onderwijskunde (pedagogiek, psychologie, sociologie), praktijkintegratie (opleidingsonderdelen die gerelateerd zijn aan de praktijkschool), keuze- en specialisatiemodulen, en praktijkonderzoek.

Bij het interpreteren van de tabel dient opgemerkt te worden dat sommige opleidingsonderdelen elkaar overlappen. Zo is er in het kader van de praktijkintegratie in de afstudeerfase (thema 8) tijdens de LIO-fase aandacht voor zowel praktijkintegratie, keuze/specialisatie en praktijkonderzoek.

Onderdelen	P		H					A	Totaal	% van 240 ec
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
Vakgebieden	13 ec	20 ec	15 ec	20 ec	20 ec	15 ec	15 ec	- ec	118 ec	49,2%
- <i>Rekenen</i>	5 ec	5 ec	- ec	4 ec	- ec	5 ec	5 ec	- ec	24 ec	10,0%
- <i>Taal</i>	5 ec	5 ec	5 ec	4 ec	4 ec	5 ec	5 ec	- ec	33 ec	13,8%
- <i>Overige vakken</i>	3 ec	10 ec	10 ec	12 ec	16 ec	5 ec	5 ec	- ec	61 ec	25,5%
Onderwijskunde	3 ec	5 ec	5 ec	5 ec	5 ec	5 ec	- ec	- ec	28 ec	11,7%
Praktijkintegratie	5 ec	5 ec	5 ec	5 ec	5 ec	5 ec	- ec	30 ec	60 ec	25,0%
Keuze/specialisatie	- ec	- ec	- ec	- ec	- ec	- ec	25 ec	30 ec	55 ec	22,9%
Praktijkonderzoek ³	8 ec	- ec	2 ec	- ec	- ec	- ec	11 ec	9 ec	30 ec	12,5%

5 De doelgroep

De doelgroep voor de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) bestaat met name uit werkende volwassen studenten. Ook zullen er mogelijk studenten overstappen van bekostigde HBO-opleidingen of doorstromen vanuit het MBO (na afronding van de opleiding onderwijsassistent). De student regelt zelf een werkplek in het onderwijs, waardoor integratie kan plaatsvinden van de bekwaamheden die worden verworven in de opleiding

³ Zowel in thema 1 als in thema 3 voert de student een praktijkonderzoek uit (met een studieomvang van ongeveer 2 ec) als onderdeel van de praktijkintegratie-opdracht. In thema 7 vormt praktijkonderzoek de leidende werkvorm binnen de modules Internationalisering en vakprofilering.

met de activiteiten in de praktijk. Sommige LOI-studenten dragen naast de studie en een baan zorg voor de opvoeding van kinderen en een gezin. Zeker voor deze studenten is het wenselijk dat ze keuzevrijheid hebben bij het bepalen van het studietempo en de studievulgorde.

Studenten die zich inschrijven bij de LOI hebben vaak al een opleiding afgerond of de nodige studie-ervaring. Het studeren via afstandsonderwijs vraagt de nodige zelfdiscipline van de student. De student moet zelf zijn taken kunnen inplannen, contacten leggen met scholen, docenten, medestudenten en extra ondersteuning regelen.

In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens het instroom- en het uitstroomprofiel van de lerarenopleiding basisonderwijs LOI beschreven.

5.1 Instroomprofiel

Toelating

Toelatingsvoorwaarden voor de opleiding zijn: een diploma havo/vwo of een mbo niveau 4 diploma. Deelnemers die ouder zijn dan 21 jaar en niet in het bezit zijn van bovengenoemde diploma's, kunnen instromen op basis van de 21+ regeling. Dit kan op twee manieren, door het afleggen van een 21+ toelatingsexamen of door een 21+ toelatingsonderzoek. Het toelatingsexamen is een meerkeuzetoets op het gebied van taal, rekenen en logica waarmee wordt getoetst of een student het HBO-niveau aankan. Het toelatingsonderzoek kan worden aangevraagd door studenten met een mbo-niveau 3 opleiding en voldoende relevante werkervaring.

Taal- en rekenvaardigheid

Vooralsnog worden er geen eisen gesteld wat betreft de taal- en rekenvaardigheid van studenten die instromen in de lerarenopleiding basisonderwijs. Aan het einde van de propedeusefase zal de student echter wel een reken- en taaltoets moeten halen om door te kunnen stromen naar de hoofdfase van de opleiding. De leerinhouden waar deze toetsen op gericht zijn, worden deels aangeboden in het opleidingsprogramma van de propedeusefase. De student wordt geacht de meeste reken- en taalvaardigheden reeds te bezitten en wanneer dit niet het geval is zelfstandig actie te ondernemen om deze alsnog te verwerven. Op de LOI-campus kunnen studenten verwijzingen naar ondersteuningsmateriaal en proeftoetsen vinden.

Vrijstellingen voor bepaalde modules

Instromende studenten die eerder relevante werkervaring hebben opgedaan en/of een relevante opleiding hebben gevolgd, kunnen in aanmerking komen voor vrijstellingen van bepaalde modules. Studenten die instromen in de eerste uitvoering van de opleiding kunnen op dat moment alleen vrijstellingen krijgen voor bepaalde modules in de propedeuse, omdat de modules in de hoofdfase en afstudeerfase nog niet volledig ontwikkeld zijn. Vrijstellingen voor modules in de hoofdfase van de opleidingen, kunnen later worden aangevraagd en toegekend.

5.2 Uitstroomprofiel

Wanneer een student een diploma aan de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) heeft behaald, voldoet hij aan de bekwaamheidseisen om te kunnen worden benoemd als groepsleerkracht. De afgestudeerde student is dan startbekwaam en mag lesgeven in alle vakken op de basisschool en op scholen voor speciaal onderwijs (so). Een uitzondering hierop vormt het vakgebied bewegingsonderwijs. Leraren die na 1 september 2005 een diploma hebben gehaald aan de lerarenopleiding basisonderwijs, mogen dit vak alleen geven aan groep 1 en 2.

Alhoewel de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) studenten in eerste instantie opleidt om in het primair onderwijs aan de slag te gaan, zijn er voor afgestudeerde leraren ook andere werkterreinen denkbaar. Er kan hierbij onder meer gedacht worden aan:

- welzijnsorganisaties met een educatieve functie
- educatieve uitgeverijen
- musea en culturele instellingen
- bedrijfsopleidingen
- groepsleiding en kinderopvang
- huiswerkbegeleiding
- kennisinstituten of onderwijsdienstverleners

Met een diploma van de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) op zak behoort het doorstuderen ook tot de mogelijkheden. Vaak zijn er mogelijkheden om een vervolgstudie in deeltijd te doen, waardoor de studie gecombineerd kan worden met een baan in het primair onderwijs. Zo geeft het bachelordiploma toegang tot het volgen van een masteropleiding. Voor sommige vervolgopleidingen geeft het diploma van de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) recht op vrijstellingen van een deel van het opleidingsprogramma.

Veel voorkomende vervolgstudies zijn:

- de leergang vakbekwaamheid bewegingsonderwijs, waarmee een bevoegdheid voor het geven van bewegingsonderwijs in de groepen 3 t/m 8 behaald kan worden;
- de tweedegraadslerarenopleiding (bachelor), waarmee een bevoegdheid voor het lesgeven in de onderbouw van het voortgezet onderwijs behaald kan worden;
- de bacheloropleiding pedagogiek of onderwijskunde;
- een HBO master (vb. Special Educational Needs, Leren & innoveren);
- een schakelprogramma ter voorbereiding op een WO-master Onderwijskunde of Pedagogiek.

6 Opleidingsbekwaamheden en bekwaamheidseisen

Zoals in paragraaf 2.1 beschreven, zijn de domeincompetenties in ontwikkeling. In de Wet BIO (Beroepen in het onderwijs) is vastgelegd dat de domeincompetenties actueel gehouden moeten worden. Dit betekent dat de domeincompetenties eens in de zes jaar herijkt zullen worden. De onderwijscoöperatie geeft uitvoering aan deze herijking en heeft in april 2012 een advies uitgebracht aan de Minister van onderwijs. Op het moment van schrijven van dit document is dit advies nog niet vanuit overheidswege overgenomen, maar het ligt in de lijn der verwachting dat dit wel zal gebeuren. De opleidingsbekwaamheden en de bekwaamheidseisen van de bacheloropleiding leraar basisonderwijs (LOI) zijn daarom zowel gebaseerd op de nota *herijking, het nieuwe voorstel bekwaamheidseisen* van de onderwijscoöperatie (2012), als de SBL-competenties, de Dublindescriptoren en de kennisbases. De LOI heeft mede op basis van de notitie van de onderwijscoöperatie gekozen voor een indeling van vier opleidingsbekwaamheden: vakinhoudelijk bekwaam, vakdidactisch bekwaam, pedagogisch bekwaam en professioneel & collegiaal bekwaam.

In de volgende vier paragrafen worden deze opleidingsbekwaamheden voor de lerarenopleiding basisonderwijs LOI beschreven. De formulering van de opleidingsbekwaamheden is voor de drie opleidingsniveaus gelijk, de wijze waarop ze geïnterpreteerd worden verschilt echter. Voor elke opleidingsfase zijn er complexiteitscriteria vastgesteld. Deze geven een beeld van de complexiteit van de beroepscontext op basis waarvan de student de bekwaamheden aan eind van elke opleidingsfase moet aantonen. In het volgende schema wordt weergegeven hoe de drie opleidingsniveaus per complexiteitscriterium zijn opgebouwd.

Complexiteitscriteria	Niveau 1 Hoofdphasebekwaam	Niveau 2 Afstudeerbekwaam	Niveau 3 Startbekwaam
<i>Leidende vragen →</i>	<i>Wil ik leraar zijn? Ben ik hiervoor geschikt?</i>	<i>Hoe word ik een goede leraar? Wat voor leraar wil ik zijn?</i>	<i>Wat voor leraar ben ik? Hoe kan ik verder groeien?</i>
<i>De mate van begeleiding en sturing</i>	Intensieve begeleiding: Docent- en aanbodsturing	Sturing waar nodig en zelf keuzes maken: Gedeelde sturing	Zelfstandig en zelfverantwoordelijk: Studentsturing
<i>Reikwijdte van de beroepssituatie</i>	Klas	Klas, Bouw, School	Klas, Bouw, School & Schoolomgeving
<i>Communicatie met collega's</i>	Vragen, mening geven, argumenteren	Feedback vragen en geven, handelen in dialoog met anderen	Collegiale consultatie, leren op de werkplek, meningsvorming beïnvloeden, professioneel omgaan met conflictsituaties
<i>Vakinhouden en didactiek</i>	Het accent ligt op het zelf beheersen van de leerstof (eigen kennis en vaardigheid).	Het accent ligt op de didactiek: ervoor zorgen dat leerlingen de leerstof beheersen.	Het accent ligt op het onderhouden en verbeteren van de eigen kennis/vaardigheden en het didactisch handelen.
<i>Omgang met leerlingen</i>	Contact maken, leiding geven aan een groepje	Contact maken, de interactie stimuleren en leiding geven	In de communicatie met leerlingen kunnen spelen op

	leerlingen	aan de klas.	de unieke kenmerken van elke leerling.
<i>Kennisbasis</i>	Oriëntatie & verbreding	Verbreding & verdieping	Verbreding, verdieping en uitbreiden op basis van eigen voorkeuren.
<i>Verantwoordelijkheid in de klas</i>	Begeleiden van kleine groepjes, verzorgen van eenvoudige lesactiviteiten.	Verzorgen van lessen en lessenseries	Zelfstandig verantwoordelijk zijn voor een klas.
<i>Rol in de school</i>	Meedraaien (observeren, assisteren en bevragen) op klassenniveau.	Meedraaien, uitvoeren en samenwerken op klas- en schoolniveau.	Meedraaien, uitvoeren, samenwerken en verbeteren op klas- en schoolniveau.
<i>Afstemming doelgroep</i>	Het onderwijs afstemmen op leeftijden en hieraan gerelateerde ontwikkelingsaspecten	Het onderwijs afstemmen op een specifieke klas.	Het onderwijs afstemmen op de specifieke kenmerken en leerbehoeften van de verschillende leerlingen in de klas.
<i>Praktijkonderzoek</i>	Een onderzoekende houding ontwikkelen	Praktijkonderzoek inzetten als professionele leermethodiek	Met praktijkonderzoek een bijdrage leveren aan kwaliteitszorg, de professionele ontwikkeling en de schoolontwikkeling
<i>Visievorming</i>	Een beeld hebben van het beroep.	Een beeld hebben van de verschillende onderwijsvisies.	Een eigen onderwijsvisie bezitten en hier (voor zover mogelijk) naar handelen.

6.1 Vakinhoudelijk bekwaam

De leraar beheerst de inhoud van zijn onderwijs. Hij staat boven de leerstof en kan die zo kiezen en/of bewerken dat zijn leerlingen die kunnen leren. De leraar kan vanuit de vakinhoud verbanden leggen met het dagelijks leven, met werk en met wetenschap. Hij houdt zijn vakkennis en -kunde actueel.

- VIB 1. Hij beheerst de leerstof (kennis en vaardigheden) gericht op het behalen van de kerndoelen van het primair onderwijs en kent theoretische achtergronden daarvan. Hij kan de leerstof op een begrijpelijke en aansprekende manier uitleggen en demonstreren hoe er mee gewerkt moet worden.
- VIB 2. Hij heeft een grondige beheersing van de kennisbases van de basisvakken taal en rekenen.
- VIB 3. Hij beheerst de kernbases aardrijkskunde, geschiedenis, natuur & techniek, geestelijke stromingen, muziek, dans & drama, bewegingsonderwijs, handschrift, beeldend onderwijs en Engels.
- VIB 4. Hij kan de leerstof aanvullen of verrijken, zich nieuwe leerstof eigen maken en die introduceren.
- VIB 5. Hij heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in het profieldeel van tenminste één van de andere vakken (aardrijkskunde, geschiedenis, natuur & techniek, geestelijke stromingen, muziek, dans & drama, beeldend onderwijs).
- VIB 6. Hij heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de leerstof en de kenmerken van de doelgroep voor dat deel van de leerjaren waarin hij werkt en/of zich specialiseert (leeftijdsspecialisatie).
- VIB 7. Hij overziet de opbouw van het curriculum en de doorlopende leerlijnen. Hij weet hoe zijn onderwijs voortbouwt op het voorgaande onderwijs en voorbereidt op het vervolgonderwijs. De leraar kent de samenhang tussen de verschillende vakken in het curriculum.
- VIB 8. Hij weet dat zijn leerlingen de leerstof op verschillende manieren kunnen opvatten, interpreteren en leren. Hij kan zijn onderwijs daar op afstemmen. Hij kan zijn leerlingen duidelijk maken wat de relevantie is van de leerstof voor het dagelijkse leven en vervolgonderwijs.
- VIB 9. Hij is op de hoogte van de mogelijkheden van het gebruik van nieuwe media in het onderwijs en weet hoe hij leerlingen kan begeleiden bij het verwerven van de (media)vaardigheden voor de 21e eeuw.

6.2 Vakdidactisch bekwaam

De leraar maakt de vakinhoud leerbaar voor zijn leerlingen. Hij weet die vakinhoud te vertalen in leerplannen of leertrajecten. Hij brengt een duidelijke relatie aan tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, de vakinhoud en de inzet van de verschillende methodieken en middelen. Bij de uitvoering van zijn onderwijs volgt hij de ontwikkeling van zijn leerlingen. Hij toetst en analyseert regelmatig en adequaat of de

leerdoelen gerealiseerd worden en hoe dat gebeurt. Op basis van zijn analyse stelt hij zo nodig zijn onderwijs didactisch bij. Zijn onderwijs gaat met de tijd mee.

- VDB 1. Hij heeft kennis van verschillende leer- en onderwijstheorieën die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan die herkennen in het leren van zijn leerlingen.
- VDB 2. Hij kent verschillende methodes en criteria waarmee hij de bruikbaarheid ervan voor zijn leerlingen kan vaststellen. Hij kent verschillende manieren om binnen een methode te differentiëren. Hij kan de methode aanvullen en verrijken.
- VDB 3. Hij weet hoe een leerplan in elkaar zit en kent de criteria waaraan een goed leerplan moet voldoen. Hij kan plannen opstellen gericht op het individu, een subgroep of de groep.
- VDB 4. Hij heeft kennis van (digitale) leermaterialen en -middelen. Hij kent de technische en pedagogisch-didactische mogelijkheden en beperkingen daarvan.
- VDB 5. Hij kent verschillende didactische leer- en werkvormen en de (leer)psychologische achtergrond daarvan. Hij kent criteria waarmee de bruikbaarheid daarvan voor zijn leerlingen kan worden vastgesteld.
- VDB 6. Hij kent verschillende doelen van evalueren en toetsen. Hij kent verschillende, bij deze doelen passende vormen van observeren, toetsen en examineren.
- VDB 7. Hij heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de vakdidactiek ten behoeve van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is.

Onderwijs voorbereiden

- VDB 8. Hij kan doelen stellen, leerstof selecteren en ordenen.
- VDB 9. Hij kan samenhangende lessen (of andere vormen van onderwijsactiviteiten) uitwerken met passende werkvormen, materialen en media, afgestemd op het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen.
- VDB 10. Hij kan passende en betrouwbare toetsen kiezen, maken of samenstellen. Hij kan toetsen ontwikkelen, toetsresultaten beoordelen, analyseren en interpreteren en de kwaliteit van toetsen en examens beoordelen.

Onderwijs uitvoeren en het leren organiseren

- VDB 11. Hij kan een adequaat klassenmanagement realiseren. Hij houdt een planning aan die bij de kinderen bekend is en gaat adequaat om met tijd.
- VDB 12. Hij kan aan leerlingen de verwachtingen en leerdoelen duidelijk maken en leerlingen motiveren om deze te halen.
- VDB 13. Hij kan de leerstof aan zijn leerlingen begrijpelijk en aansprekend uitleggen, voordoen hoe er mee gewerkt moet worden en daarbij inspelen op de taalbeheersing en taalontwikkeling van zijn leerlingen.
- VDB 14. Hij kan doelmatig gebruik maken van beschikbare (digitale) leermaterialen en -middelen en kan deze zo nodig zelf ontwerpen / ontwikkelen.
- VDB 15. Hij kan de leerlingen met gerichte activiteiten de leerstof laten verwerken, daarbij variatie aanbrengen en bij instructie en verwerking differentiëren naar niveau en kenmerken van zijn leerlingen.
- VDB 16. Hij kan de leerling begeleiden bij die verwerking, stimulerende vragen stellen en opbouwende gerichte feedback geven op taak en aanpak.
- VDB 17. Hij kan samenwerking, zelfwerkzaamheid en zelfstandigheid stimuleren.

Onderwijs evalueren en ontwikkelen

- VDB 18. Hij kan de voortgang volgen, de resultaten toetsen, analyseren en beoordelen, feedback vragen van leerlingen en deze feedback tezamen met zijn eigen analyse van de voortgang gebruiken voor een gericht vervolg van het onderwijsleerproces.
- VDB 19. Hij kan leerproblemen signaleren en indien nodig met hulp van collega's oplossingen zoeken of doorverwijzen.
- VDB 20. Hij kan advies vragen aan collega's of andere deskundigen. Hij weet wanneer en hoe hij advies kan geven.
- VDB 21. Hij kan zijn didactische aanpak en handelen evalueren, analyseren, bijstellen en ontwikkelen.
- VDB 22. Hij kan bijdragen aan didactische ontwikkelingen in zijn school; de inhoud en de didactische aanpak van zijn onderwijs uitleggen en verantwoorden.

6.3 Pedagogisch bekwaam

Pedagogische bekwaamheid wil zeggen dat de leraar een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen kan realiseren. Hij volgt de ontwikkeling van zijn leerlingen in hun leren en gedrag en stemt daarop zijn handelen af. Hij draagt bij aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. Ook in pedagogische zin blijft zijn onderwijs van deze tijd.

- PB 1. Hij heeft kennis van ontwikkelingstheorieën en de gedragswetenschappelijke theorie die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan die betrekken op zijn pedagogisch handelen.
- PB 2. Hij heeft kennis van opvoedkundige theorieën en methodieken, die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan die betrekken op zijn pedagogisch handelen.
- PB 3. Hij heeft kennis van veelvoorkomende ontwikkelings- en gedragsproblemen en -stoornissen.
- PB 4. Hij weet hoe hij zicht kan krijgen op de leefwereld van zijn leerlingen, hun sociaal-culturele achtergrond en hun communicatie- en omgangsvormen. Hij weet hoe hij daarmee rekening kan houden in zijn onderwijs.
- PB 5. Hij heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de pedagogiek van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is.
- PB 6. Hij kan groepsprocessen sturen en begeleiden.
- PB 7. Hij kan vertrouwen wekken bij zijn leerlingen en een veilig pedagogisch klimaat scheppen.
- PB 8. Hij kan ruimte scheppen voor leren, inclusief het maken van vergissingen en fouten.
- PB 9. Hij kan verwachtingen duidelijk maken en eisen stellen aan leerlingen.
- PB 10. Hij kan het zelfvertrouwen van leerlingen stimuleren, hen aanmoedigen en motiveren.
- PB 11. Hij heeft oog voor de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen en doet daar recht aan.
- PB 12. Hij kan ontwikkelings-, gedragsproblemen en gedragsstoornissen signaleren en indien nodig met hulp van collega's oplossingen zoeken of doorverwijzen.
- PB 13. Hij kan zijn onderwijs en zijn pedagogische omgang met zijn leerlingen uitleggen en verantwoorden.
- PB 14. Hij kan zijn pedagogisch handelen afstemmen met ouders en anderen die vanuit hun professionele verantwoordelijkheid bij de leerling betrokken zijn.
- PB 15. Hij kan leiding geven aan een klas en orde houden en heeft hierbij oog voor de eigen verantwoordelijkheid van leerlingen. Hij kan zijn eigen grenzen bewaken.
- PB 16. Heeft kennis van processen van sociaal-emotionele ontwikkeling, identiteitsvorming, zingeving en morele ontwikkeling bij basisschoolkinderen en van de culturele bepaaldheid daarvan en weet welke consequenties hij hieraan moet verbinden voor zijn handelen.

6.4 Professioneel en collegiaal bekwaam

De leraar kan samenwerken met collega's en zijn lessen met hen afstemmen. Hij levert zijn bijdrage aan de (onderwijskundige) ontwikkelingen op zijn school. Hij onderhoudt contacten met ouders en anderen die voor de leerlingen belangrijk zijn. Hij is in staat te reflecteren op zijn eigen professionele ontwikkeling. En hij draagt bij aan de professionele kwaliteit van de beroepsuitoefening. Hij is daarbij in staat om gebruik te maken van wetenschappelijk onderzoek of zelf onderzoek op te zetten.

- PCB 1. Hij is in staat tot kritische reflectie op zichzelf, op zijn handelen en op zijn relatie met anderen en is zich bewust van zijn eigen houding en gedrag en van de invloed daarvan op zijn omgeving.
- PCB 2. Hij werkt en leert samen met collega's: deelt relevante informatie; levert een constructieve bijdrage aan overleg, geeft en ontvangt collegiale consultatie en intervisie, werkt samen aan kwaliteitszorg, ontwikkelingen en verbeteringen van het vak en de school.
- PCB 3. Hij neemt op een constructieve manier deel aan verschillende vormen van overleg en samenwerking met mensen en instellingen buiten de school. Hij verantwoordt zijn professionele opvattingen en werkwijzen aan ouders en andere belanghebbenden en geeft vorm aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid bij het opvoeden en leren.
- PCB 4. Hij is in staat om (wetenschappelijke) informatie, kennis en actualiteiten kritisch te beoordelen, hierop zijn eigen mening te vormen en informatie om te zetten in praktisch bruikbare acties.
- PCB 5. Hij is in staat om praktijkonderzoek uit te voeren als methodiek voor leren op de werkplek en de resultaten daarvan te gebruiken om verbeteringen aan te brengen in het eigen onderwijs en een bijdrage te leveren aan schoolontwikkeling.

- PCB 6. Hij is in staat om planmatig en zelfstandig sturing te geven aan zijn eigen professionele ontwikkeling als leraar en dit te verantwoorden. Hij stemt dit af op het beleid van de school en de afspraken binnen het team en hij maakt bij zijn ontwikkeling gebruik van informatie van leerlingen en collega's.
- PCB 7. hij is op de hoogte van de onderwijspraktijk in andere scholen voor primair onderwijs en vervolgscholen. Hij heeft een goed beeld van het werkveld en de werk-, leer- en specialisatiemogelijkheden na afronding van de opleiding. Hij weet zich op een adequate manier op de arbeidsmarkt te presenteren.
- PCB 8. Hij kent de mogelijkheden en beperkingen van digitale (online) applicaties (gericht op de leerling-administratie, de interne en externe communicatie, de eigen professionaliteit en de archivering van bestanden) en weet deze functioneel in te zetten.

7 De structuur van het opleidingscurriculum

In dit hoofdstuk wordt de basisstructuur van het curriculum van de lerarenopleiding basisonderwijs gepresenteerd. In paragraaf 7.1 wordt de globale opbouw van het curriculum weergegeven. Paragraaf 7.2 beschrijft welke thema's en modules het curriculum omvat en hoe dit zich verhoudt tot de studiebelasting. In paragraaf 7.3 wordt elk thema beknopt geïntroduceerd. In paragraaf 7.4 wordt een overzicht gepresenteerd van studiemateriaal dat mogelijk gebruikt kan worden bij het uitwerken van het curriculum.

7.1 De opbouw van het curriculum

Het curriculum dat gebaseerd is op de voorgaande hoofdstukken en het didactisch concept van de LOI (zie bijlage 5) bestaat uit 8 thema's. Alle Dublindescriptoren zullen in elk thema accent krijgen. Elk thema bestrijkt (uitgaande van een gangbaar studietempo) een half jaar studie (30 ec = 840 uren studiebelasting). Ieder thema bestaat weer uit verschillende modules en een afsluitende praktijkintegratie-opdracht.

Het laatste thema van de opleiding vormt een uitzondering op de hiervoor geschetste structuur. In dit thema loopt de student zijn LiO-fase en voert hij een afstudeeropdracht (praktijkonderzoek) uit. Het opleidingsaanbod binnen de thema's biedt studenten de mogelijkheid om de opleidingsbekwaamheden van het desbetreffende opleidingsniveau te bereiken. In principe richt elk thema's zich op alle vier de opleidingsbekwaamheden. Er is wel verschil in welke opleidingsbekwaamheden binnen een thema de meeste accent krijgen. Dit wordt weergegeven in de volgende tabel.

Bekwaamheid		VIB	VDB	PB	PCB	VIB	VDB	PB	PCB	VIB	VDB	PB	PCB
Niveau		1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3
Propedeusefase	Thema 1 (30 ec)	✓		✓	✓								
	Thema 2 (30 ec)	✓	✓	✓									
Hoofdphase	Thema 3 (30 ec)					✓	✓	✓					
	Thema 4 (30 ec)					✓	✓						
	Thema 5 (30 ec)					✓	✓		✓				
	Thema 6 (30 ec)					✓	✓	✓					
	Thema 7 (30 ec)					✓	✓		✓				
Afstudeerfase	Thema 8 (30 ec)									✓	✓	✓	✓

VIB = Vakinhoudelijk bekwaam, VDB = Vakdidactisch bekwaam,
PB = Pedagogisch bekwaam, PCB = Professioneel en collegiaal bekwaam

7.2 Curriculum lerarenopleiding basisonderwijs (LOI)

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de acht thema's, de modules en andere opleidingsactiviteiten, de module-inhoud in het kort en het aantal ec's per module.

PROPEDEUSEFASE		
Thema 1	A. <i>Studievaardigheden</i> : In deze module maakt de student kennis met de opleiding en het studeren. Er wordt ingezoomd op: de studie plannen, leren	3ec

Oriëntatie op studie & beroep Totaal: 30ec	leren, reflecteren, de LOI-campus, samenwerken met medestudenten, de begeleiding.	
	B. <i>Inleiding digitaal portfolio</i> : In deze module maakt de student kennis met het digitaal portfolio.	0ec
	C. <i>Onderwijskunde - de school en het kind</i> : Inleiding op het beroep van de leraar, een inleiding op de schoolorganisatie, oriëntatie op de leefwereld van het kind, communiceren met kinderen, biologische en cognitieve ontwikkelingsaspecten, gegevens over een kind verzamelen, groepjes leerlingen begeleiden.	3ec
	D. <i>Taal - eigen vaardigheid</i> : Deze module richt zich op de taalvaardigheid van de student. Er wordt een relatie gelegd met de kerndoelen. De student verwerft eigen vaardigheden, waarmee hij boven de leerstof staat. Deze module bereidt de student voor op de landelijke taaltoets die in de propedeusefase moet worden behaald.	5ec
	E. <i>Rekenen - eigen vaardigheid</i> : Deze module richt zich op de rekenvaardigheid van de student. Er wordt een relatie gelegd met de kerndoelen. De student verwerft eigen rekenvaardigheden, waarmee hij boven de leerstof staat. Deze module bereidt de student voor op de landelijke rekentoets die in de propedeusefase moet worden behaald.	5ec
	F. <i>Vakken op de basisschool</i> : Oriëntatie op de vakken in de basisschool (uitgezonderd rekenen en taal) en de hieraan gerelateerde kennisbases aan de hand van praktijkvoorbeelden. Het accent ligt op het belang van de vakken voor de ontwikkeling van het kind en het toekomstige functioneren in de samenleving.	3ec
	G. <i>Onderzoeksvaardigheden in het basisonderwijs</i> : ontwikkelen van de basisvaardigheden gericht op de kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek; oriënteren, richten, plannen, verzamelen, analyseren en concluderen, rapporteren en presenteren.	6ec
	H. <i>Praktijkintegratie - oriëntatie op studie en beroep</i> : Aan de hand van een praktijkonderzoek worden leerlingen van verschillende leeftijdscategorieën geportretteerd. Er wordt een vergelijking gemaakt tussen theoretische inzichten over de ontwikkeling van kinderen en praktijkvoorbeelden.	5ec
Thema 2 Lesgeven Totaal: 30ec	A. <i>Onderwijskunde - lesgeven</i> : Doelen stellen, instructiemodellen, de beginsituatie beschrijven, een lesvoorbereiding maken, differentiëren, klassenmanagement, vakdidactiek, werkvormen, ICT.	5ec
	B. <i>Taal – inhoud & didactiek 1</i> : Deze module vormt de inleiding op het vakgebied. De inhoud heeft betrekking op taal, taalonderwijs en taalverwerving. De module behandelt de taaldomeinen mondelinge taalvaardigheid en woordenschat van de kennisbasis taal. Tijdens de module wordt ingezoomd op de didactiek, achtergronden, leermiddelen en vakinhouden van deze taaldomeinen.	5ec
	C. <i>Rekenen – inhoud & didactiek 1</i> : Deze module vormt de inleiding op het vakgebied. Daarnaast wordt ingegaan op: - Wiskundige leerprocessen (mathematiseren en formaliseren, automatiseren en memoriseren, de rol van taal en betekenisverlening) - Vakdidactiek (een betekenisvolle realiteit, modelleren en formaliseren, eigen inbreng van leerlingen, interactie, reflectie en niveauverhoging) in relatie tot de vijf domeinen. Er is speciale aandacht voor ICT-gebruik.	5ec
	D. <i>Oriëntatie op jezelf en de wereld (OJW) - inleiding</i> : Een inleiding op de vakgebieden Aardrijkskunde, Natuur & techniek, Geschiedenis en Geestelijke stromingen, die in de hoofdfase als afzonderlijke modules worden aangeboden. Het accent ligt vooral op de eigen vakkennis. Daarnaast wordt ingegaan op de didactiek van het OJW-onderwijs aan de hand van voorbeelden van lessen in elke bouw.	5ec
	E. <i>Kunsteducatie - inleiding</i> : Een inleiding op de vakgebieden muziek, dans & drama en beeldend onderwijs, die in de hoofdfase als afzonderlijke modules	5ec

	worden aangeboden. Het accent ligt vooral op de eigen vakkennis. Daarnaast wordt ingegaan op de didactiek van de kunstzinnige vakken aan de hand van voorbeelden van lessen in elke bouw.	
	F. <i>Praktijkintegratie - lesgeven</i> : Voor verschillende vakgebieden lesvoorbereidingen maken, de lessen uitvoeren en hierop reflecteren.	5ec
HOOFDFASE		
Thema 3 <i>De groep in beweging</i> Totaal: 30ec	A. <i>Onderwijskunde - de groep in beweging</i> : Groepsdynamiek, klassenklimaat, orde houden, stemgebruik, opvoedingsstijlen, pedagogisch handelen, sociogram, de roos van Leary, pestproblemen, sociale redzaamheid en gezond gedrag, de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen, opvoeding, de motorische ontwikkeling.	5ec
	B. <i>Taal – inhoud & didactiek 2</i> : De didactiek, achtergronden, leermiddelen en vakinhouden wat betreft de geletterdheid op het gebied van lezen en schrijven komen aan bod. Er wordt ingezoomd op de taaldomeinen beginnende geletterdheid, voortgezet technisch lezen, begrijpend lezen, stellen en spelling die onderdeel uitmaken van de kennisbasis Nederlands.	5ec
	C. <i>Het jonge kind</i> : Ontwikkeling van jonge kinderen, spel, doelen, lesgeven aan kleuters, onderwijsconcepten, werken met hoeken.	5ec
	D. <i>Bewegingsonderwijs</i> : De motorische ontwikkeling van kinderen, bewegen in de klas en op het plein, de opbouw van een les bewegingsonderwijs voor groep 1/2, het verzorgen van een instructie, differentiatie, de twaalf bewegingsthema's, veiligheid.	5ec
	E. <i>Handschriftonderwijs</i> : Leerlijn van het handschriftonderwijs, het gebruik van nieuwe media (toetsenbord, touchscreen), verbonden en onverbonden schrift, schrijfmaterialen, ergonomie en pengreep, de schrijfvoorwaarden, begeleiding van het schrijfproces.	5ec
	F. <i>Praktijkintegratie - de groep in beweging</i> : Naar aanleiding van een praktijkonderzoek wordt een handleiding gemaakt met handreikingen voor het beïnvloeden van het klassenklimaat voor de onderbouw en de bovenbouw van de basisschool.	5ec
Thema 4 <i>Leerlijnen en opbrengsten</i> Totaal: 30ec	A. <i>Onderwijskunde - leerlijnen en opbrengsten</i> : Opbrengstgericht werken, leerlijnen, het curriculum, lesmethoden, het schoolplan, de kerndoelen, tussendoelen, het digitaal leerlingvolgsysteem, methodeafhankelijke en methodeonafhankelijke toetsen, de eindtoets basisonderwijs, het ontwerpen van onderwijs, kwaliteitszorg.	5ec
	B. <i>Taal - inhoud & didactiek 3</i> : Naast de maatschappelijke relevantie van het taalonderwijs en de doorgaande lijn van het taalonderwijs op school is er in deze module aandacht voor meertaligheid (NT2) en voorschoolse educatie. Tevens wordt ingezoomd op de taaldomeinen taalbeschouwing en jeugdliteratuur die onderdeel uitmaken van de kennisbasis Nederlands.	4ec
	C. <i>Rekenen - inhoud & didactiek 2</i> : De maatschappelijke relevantie, doelen (gecijferdheid, kerndoelen, tussendoelen, doorlopende leerlijnen en referentieniveaus), de doorgaande lijn van het rekenonderwijs op school in relatie tot de domeinen, samenhang tussen de domeinen, leermiddelen, stromingen binnen het rekenonderwijs.	4ec
	D. <i>OJW – natuur & techniek</i> : Eigen kennis en vaardigheid, de drie pijlers (betekenis van het vak, didactische benaderingen, kernconcepten), de lesopbouw, leerlijn, leermiddelen, ICT-gebruik.	4ec
	E. <i>OJW – geschiedenis</i> : Eigen kennis en vaardigheid (tien tijdvakken), de drie kernconcepten (ontwikkeling van tijdsbesef, kennis en inzicht van de historische werkelijkheid, historisch denken en redeneren), de didactiek, leermiddelen, ICT-gebruik.	4ec
	F. <i>Kunsteducatie – dans en drama</i> : Het MVB-model, begrippen (productie, receptie, reflectie), leermiddelen, methodische vaardigheden, de ontwikkelingsstadia van kinderen, leerlijnen, nieuwe media.	4ec
	G. <i>Praktijkintegratie - leerlijnen en opbrengsten</i> : Het analyseren van	5ec

	leerresultaten, verbeteracties voorbereiden, plannen & uitvoeren en leervorderingen vaststellen.	
Thema 5 <i>De school en de omgeving</i> Totaal: 30ec	A. <i>Onderwijskunde – de school en de omgeving</i> : Communiceren met ouders, samenwerken met collega's, onderwijsconcepten, de schoolvisie, de schoolorganisatie, vieringen, schoolontwikkeling, schoolbrede activiteiten, groepsdoorbrekend werken, het gebruik van het world wide web (www).	5ec
	B. <i>Vakintegratie</i> : Het accent ligt op de verbinding van de vakken uit de kennisbases. Er wordt ingegaan op thema's als vakoverstijgend werken, wereldoriëntatie, onderzoekend leren & cultuureducatie.	4ec
	C. <i>OJW – aardrijkskunde</i> : De drie kerncompetenties (een geografisch wereldbeeld, ruimtelijke vraagstukken, de geografische benadering), kaartvaardigheid, leermiddelen, vakdidactiek, ICT-gebruik, omgevingsonderwijs.	4ec
	D. <i>Taal - Engels</i> : Eigen taalvaardigheid (minimaal niveau B1, ERK), Engels in de basisschool, de schijf van vijf voor het vreemdetalenonderwijs, het vierfasenmodel, Engels en de (internationale) samenleving, receptieve en productieve taalverwerving, Taalvaardigheid van de leraar, didactische werkvormen, Engelse lesmethoden, Engels en ICT.	4ec
	E. <i>OJW - geestelijke stromingen</i> : Het begrip verbinding, zes stromingen (jodendom, christendom, islam, hindoeïsme, boeddhisme en humanisme), religie & cultuur, didactiek, morele en levensbeschouwelijke ontwikkelstadia, relaties leggen tussen religie en geschiedenis, geografie en kunst.	4ec
	F. <i>Kunsteducatie – muziek</i> : Vijf domeinen, het Klank-Vorm-Betekenis-model, methodische vaardigheden, leermiddelen, leerlijn, taalontwikkeling & muziek, ritmisch systeem, nieuwe media, afstemming op ontwikkelingsstadia.	4ec
	G. <i>Praktijkintegratie – de school en de omgeving</i> : Het ontwikkelen van een schoolportret waarin een vergelijking wordt gemaakt tussen de praktijkschool en de ideale schoolorganisatie van de student.	5ec
Thema 6 <i>Passend onderwijs</i> Totaal: 30ec	A. <i>Onderwijskunde – passend onderwijs</i> : Leer-, gedragsproblemen en ontwikkelingsstoornissen, onderwijs op maat, onderwijsbehoeften, intercultureel onderwijs, meervoudige intelligentie (Gardner), de leerstijlen van Kolb/Vermunt.	5ec
	B. Veel voorkomende taalproblemen (waaronder dyslexie), het analyseren van taalproblemen, signaleringsinstrumenten, aandacht voor methodeafhankelijke en -onafhankelijke software en taalbeleid.	5ec
	A. <i>Rekenen inhoud & didactiek 3</i> : Veelvoorkomende rekenproblemen binnen de verschillende domeinen, signaleringsinstrumenten, het analyseren van rekenproblemen, software op maat.	5ec
	B. <i>Leerlingenzorg</i> : passend onderwijs, zorg in de klas, zorg in de school, zorg binnen het samenwerkingsverband, 1-zorgroute, groepsoverzicht, groepsplan en handelingsplan, leerlingenbespreking, zorgadviesteam (ZAT), speciaal onderwijs, het samenwerkingsverband.	5ec
	C. <i>Kunsteducatie – beeldende vorming</i> : Kennis van het cirkelmodel, proces en product, basale methodische vaardigheden, toepassen begrippen (productie receptie & reflectie), leermiddelen, lesopbouw, leerlijn, differentiatie, ICT-gebruik.	5ec
	D. <i>Praktijkintegratie - passend onderwijs</i> : Het maken van een groepsoverzicht, een groepsplan en een individueel handelingsplan met de bijbehorende evaluaties voor rekenen en/of taal.	5ec
Thema 7 <i>Specialisatie</i> Totaal: 30ec	A. <i>Beroepsverdieping</i> : de vakbond, solliciteren, netwerken, omgaan met sociale media, professionele communicatie, beroepsethiek, het bekwaamheidsdossier en lerarenregister, vervolgoopleidingen, internationalisering, specialisatiemogelijkheden na de Pabo.	5ec
	B. <i>Rekenen - jongere of oudere kind</i> : De student specialiseert zich in de	5ec

	didactiek van het rekenonderwijs gericht op het jongere of oudere kind aan de hand van het boek "Rekenen en wiskunde in de praktijk (onderbouw)" of "Rekenen en wiskunde in de praktijk (bovenbouw)".	
	C. <i>Taal - jongere of oudere kind</i> : De student specialiseert zich in de didactiek van het taalonderwijs gericht op het jongere of oudere kind. Hij maakt op basis van literatuur een lijst met kenmerken waaraan lesmateriaal voor het jonge of oudere kind aan moet voldoen. Op basis van deze lijst geeft hij een onderbouwde beoordeling van verschillende (digitale) lesmethoden en –materialen voor de specifieke doelgroep.	5ec
	D. <i>Vakprofilering</i> : De student profileert zich in één van de profieldelen binnen de vakdomeinen OJW of Kunsteducatie. Hij doet dit door een eenvoudig ontwerpgericht praktijkonderzoek uit te voeren dat resulteert in een lessenserie of lesproject.	5ec
	E. <i>LOI-verdieping</i> : De student maakt een keuze uit een selectie van module-inhouden van andere LOI-bacheloropleidingen, bijvoorbeeld: leidinggeven, het starten van een onderneming, verdieping in de Engelse taal, psychologie en persoonlijkheidsleer.	4ec
	F. <i>Internationalisering</i> : Met het doorlopen van deze module ontwikkelt de student kennis en begrip van onderwijspraktijken buiten Nederland. De student verdiept zich middels een praktijkonderzoek in een onderwijskundig thema vanuit een internationaal perspectief. Hij ontwikkelt een visie op wereldburgerschap gericht op de leraar –en leerlingrol.	6ec
AFSTUDEERFASE		
Thema 8 <i>Bekwaam zijn en blijven</i> Totaal: 30ec	A. <i>Voorbereiding Lio-fase en afstudeeropdracht</i> : De student maakt een persoonlijk ontwikkelingsplan voor de invulling van de Lio en oriënteert zich op een onderwerp voor het afstudeeropdracht.	2ec
	B. <i>Lio-fase</i> : De student is aan het werk in de praktijk op een basisschool, waarbij hij grotendeels zelfstandig leiding geeft aan een groep in de onderbouw of bovenbouw. Daarnaast maakt de student deel uit van het team en draagt bij aan schoolbrede activiteiten.	20ec
	C. <i>Afstudeeropdracht</i> : De student voert een ontwerpgericht praktijkonderzoek uit waarbij hij zowel de cyclus voor praktijkonderzoek als de innovatiecyclus doorloopt.	8ec

Opmerking t.a.v. de modules onderwijskunde: Voor de eenduidigheid is gekozen voor het overkoepelende begrip onderwijskunde. Hiermee worden zowel onderwijskundige, pedagogische, psychologische als sociologische inhouden van het beroep bedoeld.

Opmerking t.a.v. logopedie en de logopedische screening: De wetgeving in Nederland stelt een onderzoek naar de beroepsstelsel niet verplicht (Meulenbroek & de Jong, 2010). Verder staat ze het niet toe om, noch voorafgaand aan de opleiding ('aan de poort') noch tijdens de lopende opleiding, een bindend negatief advies te verstrekken. In de module onderwijskunde 'de groep in beweging' zal er aandacht zijn voor het stemgebruik van de leraar. Ook zullen in de Campusomgeving verwijzingen worden opgenomen voor studenten die meer informatie of advies willen over dit onderwerp.

7.3 De acht opleidingsthema's in het curriculum

Het curriculum is opgebouwd uit een achttal thema's. Binnen elk thema is gekozen voor een specifieke thematische invulling. De meeste modules die binnen een bepaald thema geprogrammeerd staan hebben betrekking op deze thematische insteek. In deze paragraaf wordt elk thema geïntroduceerd. Dit geeft (in aanvulling op de curriculumopbouw van paragraaf 7.2 en 7.3) een concreet beeld van het opleidingsprogramma.

Propedeusefase: *Wil ik leraar zijn?, Ben ik hiervoor geschikt?*

Propedeuse, thema 1: *Oriëntatie studie & beroep*

Tijdens het eerste thema oriënteert de student zich in de breedte op het beroep van leraar basisonderwijs en de opleiding die hij hiervoor volgt. De student ontwikkelt een referentiekader waaraan hij in het vervolg van de opleiding nieuwe kennis, vaardigheden en attituden kan verbinden. Er wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan het eigen kennisniveau voor de vakgebieden Rekenen-Wiskunde en Nederlandse Taal. Ook maakt de student kennis met de onderwijspraktijk van een basisschool; hij kijkt mee en voert zelf enkele eenvoudige leraaractiviteiten uit. Aan het eind van het thema kan de student aangeven of hij nog steeds achter zijn opleidingskeuze staat en motiveren welke aspecten in het lerarenberoep hem aantrekken, uitdagen, afstoten, moeilijk lijken enz.

Propedeuse, thema 2: *Lesgeven*

In het tweede thema verdiept de student zich in de leraarbekwaamheden die nodig zijn om een les te kunnen verzorgen aan een groep leerlingen. De student ervaart hoe hij een les opbouwt, een instructie verzorgt, rekening houdt met de kenmerken van de doelgroep en een les afsluit. Hij leert lesgeven door lesactiviteiten van de stagementor en andere leraren op de werkplek te observeren, zelf lessen voor te bereiden, uit te voeren en hier feedback op te vragen. Alle opleidingsmodules in dit thema bereiden de student voor op het zelfstandig verzorgen van lessen en lesactiviteiten.

Hoofdfase: *Hoe word ik een goede leraar?, Wat voor leraar wil ik zijn?*

Hoofdfase, thema 3: *De groep in beweging*

In dit derde thema verdiept de student zich in de dynamiek van een groep leerlingen. Hij leert op welke manieren je als leraar de sfeer in de groep en het (sociale) gedrag van kinderen kunt beïnvloeden. Ook wordt er een koppeling gemaakt met groepsprocessen op schoolniveau, zoals die zich voordoen bij het samenwerken met collega's.

De titel van dit thema heeft ook betrekking op het onderwijs aan het jonge kind, waarbij spelen en bewegen nadrukkelijk aan de orde zijn. De student zoomt in op de specifieke kenmerken van het lesgeven in de onderbouw (groepen 1 en 2) van de basisschool. Extra aandacht wordt besteed aan schrijfonderwijs en de fijn motorische ontwikkeling van kinderen en aan bewegingsonderwijs. De startbekwame leraar is aan het einde van de opleiding immers bevoegd om bewegingsonderwijs te geven aan groep 1 en 2.

Hoofdfase, thema 4: *Leerlijnen en opbrengsten*

Een leraar dient goed zicht te hebben op de leerlijnen in de basisschool. In dit thema staat daarom de inhoudelijke en didactische opbouw van verschillende vakdomeinen centraal. Er wordt een koppeling gemaakt met het opbrengstgerichte werken; het systematisch en doelgericht werken aan het maximaliseren van leerlingenprestaties (Inspectie van het onderwijs, 2010). Om vorm te kunnen geven aan het opbrengstgerichte werken dient een leraar een goed beeld te hebben van de beginsituatie van de leerling en de leerstofopbouw. Dit is nodig om goede doelen te kunnen stellen, informatie te verzamelen over de leeropbrengsten, deze te registreren en analyseren en op basis hiervan nieuwe acties in gang te zetten.

Hoofdfase, thema 5: *De school en de omgeving*

Elke school is anders en kent zijn eigen cultuur, regels, onderwijsvisie, organisatorische structuur enz. In dit thema maken de studenten kennis met de verschillende gebieden waarop scholen van elkaar kunnen verschillen. Er wordt daarbij expliciet aandacht besteed aan de schoolomgeving. Een school is geen geïsoleerd eilandje, maar staat midden in de samenleving. Als leraar krijg je te maken met allerlei vormen van samenwerking. Elke betrokkene bij de school heeft andere belangen en hierop moet je als leraar kunnen anticiperen. Bij de vormgeving van cultuureducatie in de basisschool wordt de omgeving van de school doelbewust verkend en benut. De student gebruikt al deze informatie om een eigen ideaal onderwijsconcept (met een eigen visie op onderwijs) te ontwikkelen. Daarnaast is er extra aandacht voor vakoverstijgend en groepsdoorbrekend werken in de school.

Hoofdfase, thema 6 *Passend onderwijs*

Elke groep leerlingen bestaat uit van elkaar verschillende individuen met eigen kenmerken. Door veranderingen als gevolg van het passend onderwijs, lijken de verschillen tussen kinderen toe te nemen. Van een leraar wordt verwacht dat hij hiermee om kan gaan en bij het verzorgen van het onderwijs rekening houdt met zowel de onderwijsbehoeften van de groep als die van de individuele leerling. In dit thema wordt de leraar

hierop voorbereid. Dit gebeurt onder meer door in te zoomen op veelvoorkomende leer-, gedrag- en ontwikkelingsproblemen. Daarnaast maakt de student kennis met de organisatie van de zorg in de school, het in kaart brengen van specifieke onderwijsbehoeften, het werken met groepsplannen en individuele handelingsplannen.

Hoofd fase, thema 7 *Specialisatie*

Het zevende thema kan beschouwd worden als de profilerings- of specialisatiefase van de opleiding. Een belangrijk kenmerk van dit thema is dat de student keuzes kan maken wat betreft de modules die hij wil volgen voor Rekenen-wiskunde en Nederlandse taal. Hij kan kiezen voor modules die gericht zijn op het oudere basisschoolkind (groep 5 t/m 8) of het jongere basisschoolkind (groep 1 t/m 4). Deze keuze hangt samen met de toekomstige invulling van de Lio-fase in het laatste thema. Naast de leeftijdsspecialisatie profileert de student zich in dit thema ook in één van de zeven profieldelen van de kennisbases. Deze profilering zal plaatsvinden in de vorm van een ontwerpgericht praktijkonderzoek gericht op het maken van een lessenserie of lesproject. De student voert een onderzoek uit waarmee hij in kaart brengt aan welke eisen de lessenserie of het lesproject moet voldoen. Vervolgens werkt hij het ontwerp uit en doorloopt de innovatiecyclus (Van der Donk & Van Lanen, 2012), waarbij hij het ontwerp uittest in de praktijk en aanpast op basis van de verzamelde testdata.

De student maakt binnen dit thema ook een keuze voor modules, waarmee hij zich specialiseert in de breedte. Hiervoor kiest hij uit een voorgeselecteerd aanbod van bestaande LOI-modules die veel raakvlakken hebben met het beroep van leraar basisonderwijs.

Naast deze individuele invulling van thema 7 zullen alle studenten voorbereid worden op het beroep in de vorm van een beroepsverdieping gericht op onderwerpen als solliciteren, de vakbond, beroepsverenigingen, het bekwaamheidsdossier, vervolgopleidingen enz.

Afstudeerfase: *Wat voor leraar ben ik?, Hoe kan ik verder groeien?*

Afstudeerfase, thema 8 *Bekwaam zijn en blijven*

Wanneer de student afstudeerbekwaam is, stroomt hij door naar de afstudeerfase. In dit laatste thema van de opleiding is de aandacht gericht op het bereiken van startbekwaamheid. De opleidingsbekwaamheden en hiervan afgeleide bekwaamheidseisen vormen hierbij het richtpunt. De student zoekt een werkplek waar hij als leraar in opleiding (Lio) mag starten. Hij schrijft een persoonlijk ontwikkelingsplan met praktijkactiviteiten die hij van plan is uit te voeren. De opbrengsten van deze activiteiten worden opgenomen in zijn portfolio waarmee hij zijn startbekwaamheid kan aantonen. Naast groepsgelateerde leraaractiviteiten zal de Lio in dit thema extra inzoomen op het functioneren als collega en het leveren van een bijdrage aan de schoolontwikkeling. Door een ontwerpgericht praktijkonderzoek uit te voeren in de schoolorganisatie leert de student op een systematische wijze een kleinschalige onderwijsvernieuwing (bijvoorbeeld een schoolproject, een handelingsprotocol, een handleiding voor het uitvoeren van een klassenconsult) te implementeren in de praktijk.

7.4 Een inventarisatie van bruikbaar studiemateriaal

In deze paragraaf worden suggesties gegeven voor studiemateriaal dat gebruikt kan worden voor de uitwerking van het curriculum. Bij sommige vakgebieden wordt er geadviseerd een basisboek aan te schaffen in andere gevallen worden suggesties gedaan voor het ontwikkelen van eigen studiemateriaal. Het jaar van uitgave en de aanschafprijs in de tabel moeten opgevat worden als een indicatie. Het kan voorkomen dat er inmiddels meer recente uitgaven zijn verschenen of dat het prijsniveau is aangepast.

Module-inhoud	Suggesties voor studiemateriaal
Taal	<i>Het boek 'Portaal' wordt op bijna alle Pabo's gebruikt. Het boek kan de rode draad vormen in de opleiding en aangevuld worden met eigen LOI-studiemateriaal.</i> a. Taal didactiek: Bacchini, S., Dekkers, R., Paus, H., Pullens, Th., Smits, M. (2002): <i>Portaal. Praktische taal didactiek voor het primair onderwijs</i>. Bussum: Coutinho. b. LOI-studiemateriaal voor verdiepende thema's.

Taal (eigen vaardigheid)	Voor wat betreft de eigen vaardigheid kan gebruik gemaakt worden van het boek: ▪ Weerdt, H. de. (2008). De taaltoets pabo haal je zo. Bussum: Coutinho. → €18,50 Het is een idee om aanvullend zelf extra studie- en oefentoetsmateriaal te ontwikkelen. Je zou hier studenten voor kunnen inzetten, door ze als opdracht in de propedeusefase zelf toetsvragen te laten ontwikkelen.
Rekenen	Voor wat betreft de didactiek kan gebruik gemaakt worden van het boek 'Kerninzichten'. Voor de onderbouw- of bovenbouwspecialisatie zijn twee aparte boeken beschikbaar. Zo ontstaat een doorgaande lijn in de opleiding. ▪ Rekenen en wiskunde in de praktijk (kerninzichten). Groningen: Noordhoff Uitgevers. → €38,95 ▪ Rekenen en wiskunde in de praktijk (onderbouw). Groningen: Noordhoff Uitgevers. → €38,95 ▪ Rekenen en wiskunde in de praktijk (bovenbouw). Groningen: Noordhoff Uitgevers. → €38,95
Rekenen (eigen vaardigheid)	Voor wat betreft de eigen vaardigheid kan gebruik gemaakt worden van het boek: Ale, P. & Schaik, M. van (2011). Rekenen + Wiskunde uitgelegd. Kennisbasis voor leerkrachten basisonderwijs. Bussum: Coutinho.
Aardrijkskunde	Er zijn twee geschikte boeken die veel gebruikt worden en zowel de basiskennis als de vakdidactiek aanbieden: a. Peters, A. & Westerveen, F. (2010). GeoWijzer. Groningen: Noordhoff. → €53,95 b. Verheij, J. K. & Notté, H. (2007). Aardrijkskunde is overal. Rosmalen: Cantal → €73,00
Geschiedenis	Er zijn twee geschikte boeken die gebruikt kunnen worden voor het verwerven van de basiskennis en vakdidactiek: a. Bruin, R. d., & Bosua, M. (2009). Geschiedenis geven: Praktische vakdidactiek voor het basisonderwijs. Assen: Koninklijke Van Gorcum. → €62,50 b. Van der Kooij, C. & De Groot-Reuvekamp, M. (2009). Geschiedenis en samenleving; kennisbasis inhoud & didactiek (1e druk). Groningen: Noordhoff Uitgevers. → €45,95
Natuur en techniek	Het boek 'Natuuronderwijs inzichtelijk' wordt op veel Pabo's ingezet voor het ontwikkelen van vakkennis. ▪ Kersbergen, C. & Haarhus, A. (2010) Natuuronderwijs inzichtelijk. Bussum: Coutinho. Het volgende boek wordt op veel Pabo's gebruikt voor de vakdidactiek: ▪ Vaan, E. de & Marell, J. (2006). Praktische didactiek voor natuuronderwijs. Bussum: Coutinho.
Geestelijke stromingen	Wellicht dat er vanuit andere studierichtingen LOI-studiemateriaal beschikbaar is. Ook kan een dergelijk vakdomein wellicht met eigen materiaal worden ingevuld. Een veel gebruikt boek dat ook aandacht besteed aan actief burgerschap is: ▪ Berg, B. van den, Steenis, A. van & Valk, J. de (2007). Geloof je het zelf?! Bussum: Coutinho (nieuwe druk verschijnt in het voorjaar van 2013). → €29,50
Muziek	Voor het vakgebied muziek wordt op veel Pabo's gebruikgemaakt van het boek 'Muziek meester'. De gebruikerservaringen met dit boek zijn wisselend. Er is ook een ander boek op de markt dat wellicht bruikbaar kan zijn. Wanneer beide boeken niet geschikt zijn kan er echter ook eigen LOI-studiemateriaal ontwikkeld worden. a. Lei, R. van der, Haverkort, F. & Noordam, L. (2010). Muziek Meester! Amersfoort: Thieme Meulenhoff. → € 49,50 b. Vrolijk, R. (2009). Een nieuw geluid. Groningen: Noordhoff Uitgevers. → €44,50
Dans en drama	Het is onduidelijk vanuit de kennisbasis of dans en drama aan elkaar verbonden moeten worden. Er is nog geen boek beschikbaar waarin dans en drama geïntegreerd worden aangeboden. Wellicht dat er contact gezocht kan worden met (Etje Heijden) de coördinator van deze kennisbasis.
Beeldend onderwijs	Het meest gebruikte boek is 'Laat maar zien'. Er schijnt een uitgebreide website te

	<i>zijn bij het boek 'Laat maar zien' waar heel veel op staat. De LOI kan een licentiecontract afsluiten voor het gebruik van deze website (een opleidingsabonnement kost €550,-). Wellicht biedt deze website dan voldoende mogelijkheden als aanvulling op eigen LOI-studiemateriaal.</i> a. Onna, J. van & Jacobse, A. (2008). <i>Laat maar zien, een didactische handleiding voor beeldend onderwijs</i>. Groningen: Wolters-Noordhoff. → €55,00 b. www.beeldendonderwijs.nl (website van Laat maar zien)
Engelse taal	<i>Voor dit vakgebied wordt er veel gebruik gemaakt van het volgende boek:</i> ▪ Oskam, S. (2008). <i>Praktische didactiek Engels</i>. Bussum: Coutinho. → €29,50
Bewegingsonderwijs	<i>Voor dit vakgebied wordt er veel gebruik gemaakt van het volgende boek:</i> ▪ Geleijnse, J., Hazelebach, C & Pieters, L. (2001). <i>Bewegingsonderwijs in het speelokaal</i>. Zwolle: 't Web. → € 45,65
Handschrift	<i>Hiervoor wordt op veel opleidingen gebruik gemaakt van het volgende boek:</i> ▪ Kooijman, E., Mierlo, M. van & Natzijs, C. (2008). <i>Pak je pen</i>. Rosmalen: Cantal → 28,00
Onderwijskunde, (pedagogiek, psychologie, sociologie)	<i>Voor deze inhoudsgebieden zijn vele boeken beschikbaar. Het is verstandig eerst na te gaan welke vakinhoud afgedekt is door gebruik te maken van reeds ontwikkeld LOI-studiemateriaal. Vervolgens kan gericht gezocht worden naar eventuele aanvullende literatuur.</i>
Beroepsverdieping	<i>Hiervoor kan eigen LOI-studiemateriaal worden ontwikkeld, zodat er ook snel ingespeeld kan worden op ontwikkelingen in het werkveld. Voor het ontwikkelen van lesmateriaal kan gebruik gemaakt worden van informatie/foldermateriaal van vakbonden en beroepsverenigingen, HBO & WO-instellingen</i>
Praktijkonderzoek en afstudeeropdracht	<i>Op de veel lerarenopleidingen VO en Pabo's in Nederland en Vlaanderen wordt hiervoor 'Praktijkonderzoek in de school' gebruikt. Dit boek is voor alle onderzoeksgerelateerde opleidingsonderdelen te gebruiken.</i> ▪ Donk, C. van der & Lanen, B. van (2012). <i>Praktijkonderzoek in de school</i> (2e druk). Bussum: Coutinho. → €31,50
LOI-verdieping	<i>Voor dit onderdeel kan gebruik gemaakt worden van bestaand LOI-studiemateriaal dat deels zal moeten worden aangepast aan de onderwijscontext.</i>
Vakintegratie	<i>Er zal LOI-studiemateriaal ontwikkeld moeten worden. Waar mogelijk kunnen er verbindingen gemaakt worden met de leerstof van de vakdomeinen OJW, Rekenen, Taal en Kunstzinnige oriëntatie.</i>
Praktijkintegratie - opdrachten	<i>Voor dit onderdeel zal LOI-studiemateriaal ontwikkeld moeten worden.</i>
Studievaardigheden	<i>Er kan gebruik gemaakt worden van eigen LOI-studiemateriaal, zoals dat voor andere Bacheloropleidingen ontwikkeld is.</i>
Het jonge kind	<i>Op veel Pabo's wordt gebruik gemaakt van het volgende boek:</i> ▪ Brouwers, H. (2010). <i>Kiezen voor het jonge kind</i>. Bussum: Uitgeverij Coutinho. → €44,50
Leerlingenzorg	<i>Er zal eigen LOI-studiemateriaal ontwikkeld moeten worden. Aangezien er regelmatig het één en ander verandert binnen de leerlingenzorg kan er met eigen studiemateriaal snel ingespeeld worden op deze veranderingen. Wat betreft specifieke leer- en gedragsproblemen is er veel inhoud beschikbaar via het internet.</i>
LIO-fase	<i>Voor dit onderdeel zal eigen LOI-studiemateriaal ontwikkeld moeten worden.</i>

8 Toetsing

De kwaliteit van de opleiding is voor een groot deel af te lezen aan de leerontwikkeling van studenten. Om goed zicht te houden op deze leerontwikkeling zal er regelmatig getoetst moeten worden. Omgekeerd stuurt de toetsing het leren van de student. In het kader van de toetsing wordt er gestreefd naar grote variatie in toetsvormen, beoordelaars, toetsmomenten en toetsinhouden.

De toetsing binnen het opleidingsprogramma zal zowel een formatief als summatief karakter hebben.

- Bij formatieve toetsen moet gedacht worden aan inzendopgaven die een opleidingsdocent van commentaar voorziet zonder dat deze formeel worden beoordeeld, de feedback van de praktijkmentor op

praktijkactiviteiten, de resultaten van zelftesten en proeftoetsen. De student kan de uitkomsten van deze formatieve toetsen opnemen als bewijslast in zijn digitaal portfolio.

- Naast de formatieve toetsen zullen er ook regelmatig summatieve toetsen worden afgenomen. Zo zal elke module worden afgesloten met een toets, die door een of meerdere opleidingsdocenten zal worden beoordeeld. Elk thema wordt afgesloten met een praktijkintegratie-opdracht, waarbij de leerinhouden van het thema op een praktijkgerichte wijze getoetst zullen worden. In de afstudeerfase zal de summatieve toetsing gericht zijn op het afsluitende praktijkonderzoek en het bepalen van de startbekwaamheid van de student aan de hand van de bewijslast die opgenomen is in het digitaal portfolio.

Alle toetsresultaten zowel formatief als summatief van aard zullen binnen de LOI-leeromgeving in de vorm van een examenoverzicht en huiswerkresultaten beschikbaar zijn voor zowel studenten als begeleiders.

8.1 Landelijk genormeerde toetsen

Met de ontwikkeling van de kennisbases heeft het ministerie van OCW ook de ambitie uitgesproken om landelijke toetsen te ontwikkelen die afgenomen zullen worden op alle Pabo's in Nederland. Hiermee wordt de kwaliteit van de opleiding landelijk gewaarborgd. Het opleidingsaanbod is afgestemd op de inhouden uit de kennisbases. In de propedeusefase zullen studenten deelnemen aan de landelijke reken- en taaltoets voor de Pabo. Wellicht dat er in de toekomst ook een dergelijke landelijke toets ontwikkeld wordt voor de andere kennisbases die recent zijn opgeleverd.

8.2 De toetsing en begeleiding op de werkplek

Bij het doorlopen van het opleidingsprogramma besteedt de student 60 ec aan het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van opdrachten die op een praktijkschool uitgevoerd moeten worden. Dit zijn de praktijkintegratie-opdrachten en de afstudeeropdracht.

Bij deze onderdelen ervaren studenten contactonderwijs in de praktijk. Er is op vijf momenten tijdens de opleiding contact tussen de student en de LOI. Deze praktijkbegeleiding is trapsgewijs opgebouwd. De intensiteit wordt hiermee parallel aan de opbouw van het aantal praktijkmomenten verhoogd.

- In de *propedeusefase* zal de student ten behoeve van de praktijkopdrachten minimaal 4 ec op de werkplek aanwezig zijn. De praktijkmentor op de werkplek zal de verschillende praktijkopdrachten beoordelen. Een telefonisch driegesprek in de propedeuse tussen de coach (LOI), de student en de praktijkmentor geldt als functioneringsgesprek voorafgaand aan de eindbeoordeling van de propedeuse. De begeleiding vanuit LOI Hogeschool richt zich op de evaluatie van de voorgaande praktijkperiode. Ook wordt de uitvoering van de praktijkintegratie-opdrachten besproken.
- De praktijkervaring die de student opdoet in de *hoofdphase* omvat minimaal 14 ec. De student wordt in deze fase op twee momenten begeleid. Er wordt zowel een telefoongesprek gevoerd door de coach (LOI) als dat er een bezoek wordt afgelegd door de stagedocent (LOI). Het bezoek is een praktijkexamen waarin de stagedocent (LOI) de student beoordeelt.
- In de *afstudeerfase* (LiO-fase en afstudeeropdracht) zal de student minimaal 11 ec praktijkervaring op de werkplek opdoen. De student wordt op twee momenten tijdens deze laatste fase op de werkplek bezocht. Het eerste bezoek wordt afgelegd door de coach (LOI) en geldt als formatief begeleidingsmoment. Het tweede bezoek in deze fase is een tweede praktijkexamen dat beoordeeld wordt door de stagedocent (LOI).

De gesprekken en bezoeken worden schriftelijk vastgelegd en gedocumenteerd bij LOI Hogeschool.

8.3 Het digitaal portfolio

Bij de afronding van praktijkintegratie-opdrachten en het afstuderen wordt er gebruik gemaakt van het digitaal portfolio. Met dit instrument laat de student zien welke leerontwikkeling hij heeft doorgemaakt gedurende de propedeuse-, hoofd- en afstudeerfase. Bij de portfolio-opdrachten wordt uitgegaan van gesitueerde en/of integrale leerdoelen, die voor zover mogelijk gebaseerd zijn op casuïstiek of de beroepspraktijk. Portfolio-opdrachten uit een opleidingsfase moeten voldoende zijn beoordeeld alvorens een student aan portfolio-opdrachten uit de daaropvolgende opleidingsfase mag beginnen (Van der Hoeden & Helfferich, 2010).

9 Borging en kwaliteitszorg

Dit document beschrijft de structuur van de opleiding leraar basisonderwijs. Het is van belang dat de kwaliteit van het opleidingsprogramma hoog is, waardoor de overgang van studeren naar werken voor studenten soepel kan verlopen. Aangezien een groot deel van de opleiding op afstand gerealiseerd zal worden, moeten er extra

hoge eisen gesteld worden aan de kwaliteit van het studiemateriaal. Bij de ontwikkeling van het curriculum wordt daarom gebruik gemaakt van gerenommeerde vakliteratuur als basisbron voor de modules. Met behulp van studiewijzers worden de studenten door deze literatuur begeleid. Daarnaast zal er bij de uitwerking van het studiemateriaal ook gebruik gemaakt worden van eigen LOI-studiemateriaal. Hierdoor kan de opleiding snel en eenvoudig inspelen op veranderingen. Voor een deel zal materiaal gebruikt worden dat binnen andere HBO-bacheloropleidingen van de LOI zijn waarde bewezen heeft. Wanneer er voor modules geen bruikbaar bestaand studiemateriaal beschikbaar is, zal er in eigen beheer nieuw studiemateriaal ontwikkeld worden. Bij het ontwikkelen van nieuw studiemateriaal zullen vak- en inhoudsdeskundigen uit het werkveld worden ingeschakeld.

Dit beroeps- en opleidingsprofiel is gebaseerd op actuele inzichten over het basisonderwijs in Nederland. In de toekomst kunnen nieuwe inzichten ontstaan die een aanleiding kunnen vormen om het beroeps- en opleidingsprofiel bij te stellen. Ook kan de implementatie van het curriculum in de praktijk leiden tot nieuwe inzichten en aanpassingen. Net als de startbekwame leraar draagt de opleiding zorg voor het borgen en vergroten van de eigen kwaliteit. Er zal een kwaliteitszorgcyclus doorlopen worden, waarbij de doelen van de opleiding in verband gebracht worden met het opleidingsprogramma, de studieresultaten en de ervaringen van studenten, docenten en werkvelddeskundigen. Het niveau, de praktijkgerichtheid en de studeerbaarheid van de opleiding wordt door een beroepenveldcommissie (BVC) geborgd. Op de tweejaarlijkse BVC-vergaderingen en Examencommissies worden essentiële onderdelen van de opleiding besproken en beoordeeld. Daarnaast zullen tweejaarlijks een studentenpanel en docentenpanel georganiseerd worden. Er zullen jaarlijks een studentenenquête en servicecalls gehouden worden. Na het afsluiten van een module en na iedere contactdag wordt aan de studenten een evaluatie gevraagd. Voor de structurele bewaking van het niveau worden alle signalen geregistreerd in het opleidingsdossier en verwerkt bij herzieningen.

10 Literatuur

Allen, J. & Velden, R. van der (2011). *Skills for the 21st Century: Implications for Education - Essay for the Kenniskamer of the Ministry of Education, Culture and Science*. Maastricht: Research Centre for Education and the Labour Market.

Commissie Kennisbasis Pabo (2012). *Een goede basis*. Den Haag: HBO-raad.

Commissie Meijerink (2008). *Over de drempels met taal en rekenen*. Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Reken- en Taalvaardigheid. Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Cultuurnetwerk Nederland (2009). *Handboek Cultuureducatie in de Pabo, Van Basis naar Verdieping*. Utrecht: Cultuurnetwerk Nederland.

Denktank wetenschap en techniek (2009). *Masterplan ruimte voor talent, ruimte voor wetenschap en techniek 2011-2016. Talentontwikkeling tussen 2-14 jaar*. Den Haag: Platform Bèta Techniek.

Donk, C. van der & Lanen, B. van (2012). *Praktijkonderzoek in de school (2e druk)*. Bussum: Coutinho.

Hoeden, T. van der & Boer, L. de (2010). *Werkend leren als didactisch perspectief*. Leiden: LOI.

Inspectie van het Onderwijs (2010). *Opbrengstgericht werken in het basisonderwijs; een onderzoek naar opbrengstgericht werken bij rekenen-wiskunde in het basisonderwijs*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

JQI (2004). *Shared 'Dublin' descriptors for Short Cycle, First Cycle, Second Cycle and Third Cycle Awards (working paper)*. Dublin: Joint Quality Initiative.

Leeuw, B. van der, Israel, T., Pauw, I. & Schaufeli, A. (2009). *Kennisbasis Nederlandse taal voor de lerarenopleiding basisonderwijs*. Den Haag: HBO-raad.

LPBO (Landelijk Platform Beroepen in het Onderwijs) (2010). *Bekwaamheidseisen in de lerarenopleiding*. Utrecht: LPBO.

Meulenbroek, L. & de Jong, F. (2010). Stemscreening: noodzaak en problemen. De rol van de logopedist in de begeleiding van stemproblemen bij aankomende beroepssprekers in Nederland. in: *Logopedie en foniatrie*, 2010 (4), 124 – 128.

Ministerie van OCW (2006). *Wet op de Beroepen in het Onderwijs*. Den Haag: Ministerie van OCW.

Ministerie van OCW (2011a). *Actieplan LeerKracht -voortgangsrapportage 2011*. Den Haag: Ministerie van OCW.

Ministerie van OCW (2011b). *Actieplan Leraar 2020 - een krachtig beroep!* Den Haag: Ministerie van OCW.

Ministerie van OCW (2011c). *Uitnodiging subsidieaanvraag verankering opleidingsschool*. Den Haag: Ministerie van OCW.

Ministerie van OCW/PO-Raad (2012). BESTUURSAKKOORD PRIMAIR ONDERWIJS 2012-2015. Basis voor Presteren, Leraar 2020, In Tien Jaar naar de Top. Den Haag: Ministerie van OCW.

Onderwijscoöperatie (2011). *Discussienota uitgangspunten herijking bekwaamheidseisen*. Utrecht: Onderwijscoöperatie.

Onderwijscoöperatie (2012). *Herijking, het nieuwe voorstel bekwaamheidseisen*. Utrecht: Onderwijscoöperatie.

Zwanenberg, F. & Pardoën, J. (2010). *Handboek mediawijsheid. Praktische gids en inspiratie voor het onderwijs*. Leidschendam: Stichting Mijn Kind Online.

Rijksoverheid (z.d.) Taal en rekenen op lerarenopleidingen. Verkregen op 13 februari, 2012, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/taal-en-rekenen/taal-en-rekenen-op-lerarenopleidingen>. Den Haag: Rijksoverheid.

Stichting Beroepskwaliteit Leraren (2006). *Onderwijs aan het woord*. Utrecht: Stichting Beroepskwaliteit Leraren.

VELON (2012). *Reactie Velon op discussienota herijking bekwaamheidseisen leraren*. Verkregen op 26 februari, 2012, van <http://www.velon.nl/nieuws/>. Eindhoven: VELON.

Zanten, M. van, F. Barth, J. Faarts, A. van Gool & R. Keijzer (2009). *Kennisbasis Rekenen-Wiskunde voor de lerarenopleiding basisonderwijs*. Den Haag: HBO-raad.

Zijlstra, H. (2012). *De staat van het hoger beroepsonderwijs. Brief aan de Tweede Kamer*. Den Haag: Ministerie van OCW.

Bijlage 1: Begrippen

Afstudeerbekwaam: Aan het einde van de hoofdfase toont de student aan dat hij de doelen van de hoofdfase heeft behaald en bekwaam is om door te stromen naar de afstudeerfase.

Bekwaamheden: Een samenhangend geheel van kennis, vaardigheden en attitudes die nodig zijn om beroepsgelateerde taken in de beroepspraktijk succesvol uit te kunnen voeren.

Bekwaamheidseisen: De kennis, vaardigheden en attitudes die gezamenlijk een bepaald competentiegebied (lees ook: bekwaamheid) bestrijken. Een leraar is competent (of bekwaam) op dit gebied als hij de bekwaamheidseisen bezit.

Coach: De LOI-docent die fungeert als studieloopbaanbegeleider voor de student gedurende zijn hele studieloopbaan.

Curriculum: Een inhoudelijke uitwerking van het opleidingsprogramma per opleidingsfase.

(Domein)competenties: Een samenhangend geheel van kennis, vaardigheden en attitudes die nodig zijn om beroepsgelateerde taken in de beroepspraktijk succesvol uit te kunnen voeren.

Dublin descriptor: Europese eindtermen voor bachelor- en masteropleidingen in het hoger onderwijs.

Digitaal portfolio: Een instrument waarin een student beroepsproducten verzamelt en vastlegt, waarmee hij aantoonst dat hij bepaalde competenties (of hieraan gerelateerde kennis, vaardigheden en attitudes) verworven heeft.

Ec (European credit): Een Europese referentiemaat waarmee de waardetoekenning aan opleidingsonderdelen wordt beschreven. Hierdoor kunnen op Europees niveau eenvoudiger vergelijkingen worden gemaakt tussen opleidingen. Eén ec staat voor 28 uur studiebelasting. Een bacheloropleiding van 4 jaar bestaat uit 240 ec, oftewel 6720 uren studiebelasting.

Formatieve toetsing: Toetsmomenten waarmee de student feedback verzamelt over het verloop of de opbrengsten van studieactiviteiten. Deze feedback kan een student weer opnemen in zijn portfolio, als bewijslast voor het bereiken van bepaalde bekwaamheidseisen.

Hoofdfasebekwaam: Aan het einde van de propedeusefase toont de student aan dat hij de doelen van de propedeusefase heeft behaald en bekwaam is om door te stromen naar de hoofdfase.

Kennisbasis / Kennisbases: In de kennisbases zijn de bekwaamheidseisen voor de leraar per vakgebied in het basisonderwijs vastgelegd. Het gaat hier zowel om de eigen vaardigheid als de didactiek van het vak. Elke leraar zou aan het einde van de opleiding aan deze eisen moeten voldoen.

Lio-fase: De student is in het kader van zijn opleiding gedurende een aantal maanden op een basisschool aan het werk, waarbij hij zoveel mogelijk zelfstandig verantwoordelijk is voor een groep.

Module: Een studieonderdeel dat toegespitst is op een vakdomein of onderwijskundig thema. Een thema bestaat doorgaans uit meerdere modules.

Praktijkdocent (LOI): De begeleider van de LOI die de student op de werkplek begeleidt en beoordeelt.

Praktijkintegratie-opdracht: Een opdracht waarmee het thema wordt afgesloten en waarbij de doelen van de modules en de praktijk door middel van een praktische opdracht getoetst worden.

Praktijkmentor: De leraar op een basisschool die de student begeleidt tijdens zijn praktijk.

Startbekwaam: Aan het einde van de afstudeerfase toont de student aan dat hij de opleidingscompetenties en bijbehorende bekwaamheidseisen heeft behaald en bekwaam is om als leraar in het basisonderwijs te werken.

Summatieve toetsing: Toetsmomenten waarbij de opbrengst van een studieactiviteit formeel beoordeeld wordt door een opleidingsdocent. Aan de hand van deze toetsen wordt bepaald of een student een module of thema behaald heeft.

Thema: Een deel van het opleidingsprogramma met samenhangende modules en praktijkintegratie, waar een half jaar studietijd (30ec) voor staat.

Bijlage 2: SBL competenties

Bron: Stichting Beroepskwaliteit Leraren (2006). *Onderwijs aan het woord*. Utrecht: Stichting Beroepskwaliteit Leraren.

SBL competenties

De domeincompetenties die de startbekwame leraar basisonderwijs dient te bezitten zijn wettelijk vastgelegd. Op het moment van schrijven van dit document zijn deze onderverdeeld in 7 competentiegebieden. Deze 7 beroepscompetenties en de hieruit voortvloeiende bekwaamheidseisen worden gebruikt bij de invulling van de opleidingsbekwaamheden lerarenopleiding basisonderwijs (LOI).

Interpersoonlijke competentie leraar PO

De leraar onderschrijft zijn interpersoonlijke verantwoordelijkheid. Hij is zich bewust van zijn eigen houding en gedrag en van de invloed daarvan op de kinderen. Hij heeft voldoende kennis en vaardigheid op het gebied van groepsprocessen en communicatie om een goede samenwerking met en van de kinderen tot stand te brengen.

De leraar kan de volgende handelingen verrichten:

- hij maakt contact met de kinderen en zorgt ervoor dat zij contact kunnen maken met hem en zich op hun gemak voelen;
- hij geeft de kinderen leiding maar laat hun ook verantwoordelijkheid en geeft hun een eigen inbreng;
- hij schept een goed klimaat voor samenwerking met de kinderen en tussen de kinderen onderling.

De leraar beschikt over de volgende kennis:

- hij is goed op de hoogte van communicatie- en omgangsvormen in de leefwereld van de kinderen;
- hij is op een praktisch niveau op de hoogte van communicatietheorieën, groepsdynamica en interculturele communicatie en kent in het bijzonder de implicaties daarvan voor zijn eigen doen en laten.

Pedagogische competentie leraar PO

De leraar onderschrijft zijn pedagogische verantwoordelijkheid. Hij heeft voldoende pedagogische kennis en vaardigheid om op professionele en planmatige wijze voor het individuele kind en de klas of groep een veilige leeromgeving tot stand te brengen waarin kinderen zich kunnen ontwikkelen tot een zelfstandig en verantwoordelijk persoon.

De leraar kan de volgende handelingen verrichten:

- hij vormt zich een goed beeld van het sociale klimaat in een groep, van het individuele welbevinden van de kinderen en van de vorderingen die zij maken op het gebied van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid;
- hij ontwerpt op basis daarvan een plan van aanpak of een benadering om de kinderen te begeleiden naar een veilig en harmonisch leef- en werkklimaat en om hun sociaal-emotionele en morele ontwikkeling te bevorderen;
- hij voert dat plan van aanpak of die benadering uit;
- hij evalueert dat plan van aanpak of die benadering en stelt het zonodig bij, voor de hele groep en ook voor individuele kinderen;
- hij signaleert problemen en belemmeringen in de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van kinderen en stelt, eventueel samen met collega's, een passend plan van aanpak of benadering op.

De leraar beschikt over de volgende kennis:

- hij is vertrouwd met de leefwereld van basisschoolkinderen, hun basisbehoeften, hun verwachtingen, met de culturele bepaaldheid daarvan, en weet hoe hij daarmee om kan gaan;
- hij is bekend met het globale verloop van de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van basisschoolkinderen, met de problemen die zich daarbij kunnen voordoen en weet hoe hij daarmee om kan gaan;
- hij is bekend met ontwikkelings- en opvoedingstheorieën van het jonge en oudere kind, is vertrouwd met verschillende opvoedingspraktijken en met de culturele bepaaldheid daarvan en is zich bewust van de consequenties van die theorieën en praktijken voor het onderwijs en voor zijn doen en laten als leraar;
- hij heeft kennis van processen van identiteitsvorming, zingeving en waardenontwikkeling bij het jonge en oudere kind én van de culturele bepaaldheid daarvan en weet welke consequenties hij hieraan moet verbinden voor zijn handelen.

Vakinhoudelijke en didactische competentie leraar PO

De leraar onderschrijft zijn vakinhoudelijke en didactische verantwoordelijkheid. Hij heeft voldoende kennis en vaardigheid op het gebied van de onderwijsinhouden en de didactiek om op eigentijdse, professionele en planmatige wijze een krachtige leeromgeving tot stand te brengen waarin de kinderen zich de culturele bagage eigen kunnen maken die de maatschappij vereist.

De leraar kan de volgende handelingen verrichten:

- hij vormt zich een goed beeld van de mate waarin de kinderen de leerinhoud beheersen en van de manier waarop ze hun werk aanpakken;
- hij ontwerpt op basis daarvan leeractiviteiten of speel- en leeractiviteiten die voor de kinderen uitvoerbaar zijn en die hen aanzetten tot zelfwerkzaamheid
- hij voert die activiteiten samen met de kinderen uit;
- hij evalueert die activiteiten en de effecten ervan en stelt ze zonodig bij, voor de hele groep maar ook voor individuele kinderen;
- hij signaleert leerproblemen en -belemmeringen en stelt, zo nodig samen met collega's, een passend plan van aanpak of benadering op.

De leraar beschikt over de volgende kennis:

- hij beheerst de leerinhouden van de vak- en vormingsgebieden, zoals beschreven in de kerndoelen voor het primair onderwijs;
- hij kent het belang van die leerinhouden voor het dagelijks leven van basisschoolkinderen en weet hoe zij die leerinhouden gebruiken;
- hij is vertrouwd met de opbouw van de leerinhouden in leerlijnen en met de samenhang daartussen;
- hij heeft kennis van, al dan niet onderzoeksmatig, ontwerpen van onderwijs, didactieken en didactische leermiddelen, waaronder informatie- en communicatietechnologie;
- hij is bekend met verschillende leer- en onderwijstheorieën en onderwijsarrangementen voor het jonge en oudere kind en weet hoe hij die in praktijk kan brengen;
- hij is vertrouwd met de wijze waarop kinderen leren, wat hun leerbehoeften zijn, hoe hun ontwikkeling verloopt en welke problemen zich daarbij kunnen voordoen en hij weet hoe hij daar mee om kan gaan;
- hij heeft kennis van de invloed van taalbeheersing en taalverwerving op het leren en weet hoe hij daar in zijn praktijk rekening mee moet houden;
- hij heeft een praktische kennis van veel voorkomende leerstoornissen en onderwijsbelemmeringen;
- hij heeft kennis van processen van identiteitsvorming, zingeving en waardenontwikkeling bij het jonge en oudere kind, en van de culturele bepaaldheid daarvan en hij weet welke consequenties hij hieraan moet verbinden voor zijn handelen.

Organisatorische competentie leraar PO

De leraar onderschrijft zijn organisatorische verantwoordelijkheid. Hij heeft voldoende organisatorische kennis en vaardigheid om in zijn klas en zijn lessen op professionele en planmatige wijze een goed leef- en werkklimaat tot stand te brengen dat overzichtelijk, ordelijk en taakgericht is en in alle opzichten helder voor hemzelf, zijn collega's en in het bijzonder de kinderen.

De leraar kan de volgende handelingen verrichten:

- hij hanteert op een consequente manier concrete, functionele en door de kinderen gedragen procedures en afspraken;
- hij gebruikt organisatievormen, leermiddelen en leermaterialen die leerdoelen en leeractiviteiten ondersteunen;
- hij houdt een planning aan die bij de kinderen bekend is en gaat adequaat om met tijd.

De leraar beschikt over de volgende kennis:

- hij is bekend met die aspecten van klassenmanagement die voor zijn onderwijs relevant zijn.

Competentie leraar PO in het samenwerken met collega's

De leraar onderschrijft zijn verantwoordelijkheid in het samenwerken met collega's. Hij heeft voldoende kennis en vaardigheden om een professionele bijdrage te leveren aan een goed pedagogisch en didactisch klimaat op zijn school, aan goede werkverhoudingen en een goede schoolorganisatie.

De leraar beschikt over de volgende vaardigheden:

- hij deelt informatie die voor de voortgang van het werk van belang is, met collega's en maakt gebruik van de informatie die hij van collega's krijgt;
- hij levert een constructieve bijdrage aan verschillende vormen van overleg en samenwerken op school;
- hij geeft en ontvangt collegiale consultatie en intervisie;

- hij levert een bijdrage aan de ontwikkeling en verbetering van zijn school.

De leraar beschikt over de volgende kennis:

- hij is op praktisch niveau bekend met methodieken voor samenwerking en intervisie;
- hij is op een praktisch niveau op de hoogte van leerlingvolgsystemen en manieren om zijn eigen werk toegankelijk te administreren;
- hij heeft enige kennis van organisatie- en bestuursvormen voor scholen in het primair onderwijs;
- hij is op de hoogte van modellen voor kwaliteitszorg en methodieken voor onderwijsverbetering en schoolontwikkeling.

Competentie leraar PO in het samenwerken met de omgeving

De leraar onderschrijft zijn verantwoordelijkheid in het samenwerken met de omgeving van de school. Hij heeft voldoende kennis en vaardigheid om goed samen te werken met mensen en instellingen die betrokken zijn bij de zorg voor de kinderen en bij zijn school.

De leraar kan de volgende handelingen verrichten:

- hij geeft op professionele manier aan ouders en andere belanghebbenden informatie over de kinderen en gebruikt de informatie die hij van hen krijgt;
- hij neemt op een constructieve manier deel aan verschillende vormen van overleg met mensen en instellingen buiten de school;
- hij verantwoordt zijn professionele opvattingen en werkwijze met betrekking tot een kind aan ouders en andere belanghebbenden en past in gezamenlijk overleg zonodig zijn werk met dat kind aan.

De leraar beschikt over de volgende kennis:

- hij is bekend met de leefwereld van ouders of verzorgers en met de culturele achtergronden van de kinderen en weet hoe hij daar rekening mee moet houden in zijn doen en laten als leraar;
- hij is op de hoogte van de professionele infrastructuur waar zijn school onderdeel van is.

Competentie leraar PO in reflectie en ontwikkeling

De leraar onderschrijft zijn verantwoordelijkheid voor zijn eigen professionele ontwikkeling. Hij onderzoekt, expliciteert en ontwikkelt zijn opvattingen over het leraarschap en zijn bekwaamheid als leraar.

De leraar kan de volgende handelingen verrichten:

- hij werkt planmatig aan de ontwikkeling van zijn bekwaamheid, op basis van een goede analyse van zijn competenties;
- hij stemt de ontwikkeling van zijn bekwaamheid af op het beleid van de school;
- hij maakt bij die ontwikkeling gebruik van informatie van kinderen en collega's en ook van collegiale hulp in de vorm van bijvoorbeeld intervisie en supervisie.

De leraar beschikt over de volgende kennis:

- hij heeft voldoende gedragspsychologische kennis om zijn eigen gedrag en dat van anderen te begrijpen en te analyseren;
- hij is op de hoogte van de onderwijspraktijk in andere scholen voor primair onderwijs en vervolgscholen en ook van actuele ontwikkelingen op het gebied van pedagogiek, didactiek, inhouden, werkwijzen en organisatievormen in het primair onderwijs;
- hij is op de hoogte van actuele ontwikkelingen op het gebied van pedagogiek en didactiek die relevant zijn voor zijn onderwijs.

Bijlage 3: Kritiek van de VELON op de discussienota

De Vereniging Lerarenopleiders Nederland (VELON) heeft kritiek geleverd op de inhoud van de discussienota. Deze kritiek (integraal overgenomen van de VELON-website) spitst zich toe op de volgende punten (VELON, 2012):

- Het ontbreekt in de discussienota aan een heldere professionaliteitsopvatting die ten grondslag ligt aan de verwachtingen t.a.v. de bekwaamheid van leraren.
- Reflectie, professionele ontwikkeling en onderzoek als essentiële aspecten van een professionele invulling van het leraarschap ontbreken in de beschrijving.
- In de formulering zou meer aandacht moeten komen voor het leren van leerlingen en voor een leerprocesgeoriënteerde in plaats van overdrachtsgeoriënteerde benadering van onderwijs.
- Er moet een helderder relatie gelegd worden naar de huidige zeven domeincompetenties⁴.
- In de formulering van de nieuwe domeincompetenties zou een meer expliciete verwijzing moeten komen naar uitkomsten van onderzoek ten aanzien van de bekwaamheid van leraren.
- In het belang van de gemeenschappelijke taal die de afgelopen jaren ontwikkeld is, pleiten we ervoor om de beschrijving dichter bij de huidige zeven domeincompetenties te laten aansluiten.
- We pleiten voor het integreren van de twee modellen die in de nota gepresenteerd worden (de kern van het beroep en de contexten van het beroep).
- We benadrukken de (mede)verantwoordelijkheid van leraren voor het leren van collega's en stagiaires.
- We pleiten tenslotte voor een beschrijving waarin ook de morele en ethische grondslag van de leraar genoemd wordt.

⁴ In de oorspronkelijke bron spreekt men over bekwaamheidseisen. Om begripsverwarring te voorkomen en de leesbaarheid te bevorderen wordt in dit document hiervoor de term domeincompetenties gebruikt.

Bijlage 4: Voorbeeld van het kerndeel (kennisbasis) Aardrijkskunde

Bron: Commissie Kennisbasis Pabo (2012). *Een goede basis*. Den Haag: HBO-raad.

1. Algemeen

1.1 De student kan de specifieke bijdrage van het vak aardrijkskunde verwoorden aan de ontwikkeling van het geografisch besef van kinderen en licht dit toe aan de hand van de drie kernconcepten van het vakgebied (zie 2.1).

1.2 De student kan toelichten welke bijdrage het vak aardrijkskunde kan leveren aan de realisatie van de kerndoelen voor het primair onderwijs.

2. Structuur van het vak

2.1 De student kan de drie kerncompetenties van het vak en hun onderlinge relatie beschrijven:

- (1) het verwerven van een geografisch wereldbeeld
- (2) het verwerven van kennis en inzicht in ruimtelijke vraagstukken
- (3) het leren hanteren van de geografische benadering.

Hij legt daarbij een relatie met de geografische zienswijze en illustreert dit met voorbeelden.

2.2 De student kan verwoorden welke geografische benadering en zienswijze hij gebruikt om relevante vakbegrippen bij de centrale thema's aan de orde te laten komen met als doel de kennisconstructie bij leerlingen te stimuleren. Hij illustreert dit met bij de groep passende voorbeelden van leerling-activiteiten.

2.3 De student kan in hoofdlijnen de opbouw van veel gebruikte (digitale) leermiddelen beschrijven en deze verbinden met gangbare aanpakken en leerlijnen.

2.4 De student heeft inzicht in omgevingsonderwijs. Hij kan de mogelijkheden van de omgeving van de school voor het onderwijzen van het vak benoemen.

3. Het vak en de leerlingen

3.1 De student kan beargumenteren dat het vakgebied bij leerlingen bijdraagt aan:

- de ontwikkeling van het geografisch besef;
- de ontwikkeling van de ruimtelijke oriëntatie en kaartvaardigheid op verschillende schaalniveaus (eigen omgeving, Nederland, Europa, Wereld);
- de ontwikkeling van kennis en inzicht en daarmee samenhangende begrippen uit de acht aardrijkskundige thema's in een toenemende complexiteit.

Hij illustreert dit met voorbeelden en legt daarbij relaties met leer- en ontwikkelingsprocessen van kinderen.

3.2 De student kan veel voorkomende preconcepten benoemen van kinderen in relatie tot het vak aardrijkskunde.

3.3 De student kan vragen van kinderen verbinden met ruimtelijke vraagstukken. Hij herkent de typen vragen die kinderen stellen en licht toe hoe hij deze vanuit een vakdidactisch perspectief herformuleert tot onderzoeks- of ontwerp vragen.

4. De samenhang met andere vakken

4.1 De student kan de samenhang illustreren tussen aardrijkskunde en andere domeinen binnen het leergebied Oriëntatie op jezelf en de wereld (natuur en techniek, geschiedenis en mens en samenleving) en met het leergebied Kunstzinnige oriëntatie.

4.2 De student kan taal- en rekenonderwijs op het niveau van zijn groep op een betekenisvolle manier verbinden met het aardrijkskunde onderwijs en dit met voorbeelden illustreren. Hij kan verbanden leggen tussen taalontwikkeling van kinderen en daarbij veel voorkomende taalproblemen in relatie tot het aanleren van aardrijkskundige begrippen en kent strategieën om de begripsontwikkeling te stimuleren.

4.3 De student kan didactische hulpmiddelen kiezen voor het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden van kinderen. De student kan eigentijdse ICT-hulpmiddelen kiezen bij het bepalen van werkvormen en benoemt in zijn verantwoording de relatie met de kwaliteitsverhoging van het aardrijkskunde onderwijs.

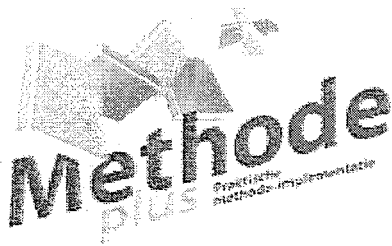
Bijlage 5: Principes

Het didactisch concept van de LOI (Van der Hoeden & De Boer, 2010) en de daaruit samengestelde checklist, levert een groot aantal grondslagen op voor de structuur en inhoud van de opleiding.

Het curriculum is gebaseerd op de volgende lijst met criteria:

- ☐ Het programma (in de aanbevolen studievolverde) wisselt kennis verwerven en toepassen in de praktijk af.
- ☐ De propedeuse heeft een omvang van 60 ec.
- ☐ De hoofdfase heeft een omvang van 150 ec.
- ☐ De stage heeft een totale omvang van 60 ec.
- ☐ De afstudeeropdracht, samen met de LiO stage heeft een omvang van 30 ec.
- ☐ Het programma is opgebouwd in thema's.
- ☐ Elk thema heeft een gemiddelde omvang van 30 ec.
- ☐ De thema's verduidelijken de samenhang in programma.
- ☐ Elk thema sluit aan op (een deelgebied) in de beroepspraktijk.
- ☐ Elk thema bestaat uit modules en één praktijkintegratie-opdracht.
- ☐ Het programma heeft een conceptuele leerlijn.
- ☐ Het programma heeft een generieke-vaardigheden leerlijn.
- ☐ Het programma heeft een beroepsproduct-leerlijn.
- ☐ Het programma heeft een studieloopbaan-leerlijn.
- ☐ Het programma heeft een onderzoeksvaardigheden-leerlijn.
- ☐ Het programma bevat een generieke module studievvaardigheden.
- ☐ Thema's zijn in de aanbevolen studievolverde geprogrammeerd.
- ☐ De moeilijkheidsgraad is oplopend van propedeuse, hoofdfase naar afstudeerfase.
- ☐ Er is zo min mogelijk sprake van een verplichte volgorde binnen de drie fasen.
- ☐ De portfolio-opdrachten van de propedeuse moeten afgerond worden voor de student start met portfolio-opdrachten in de hoofdfase.
- ☐ Een substantieel deel van de portfolio-opdrachten in de hoofdfase moeten zijn afgerond voor de student start met de afstudeeropdracht.
- ☐ De praktijk-integratieopdrachten binnen een fase zijn in willekeurige volgorde te doorlopen.

5.1: Regelingen schoolleverancier

postbus 242
7460 ae rijssen
tel: 0548-536787
info@methodeplus.nl
www.methodeplus.nl
Kvk 17049278

Offerte

Organisatie: Leidse Onderwijs Instellingen
Adres: Leidsedreef 2
PC/Plaats: 2352 BA Leiderdorp

Contact: mevrouw L. Hoogenhoorn
Telefoon: 071-5451234
E-mail: ndebeer@loi.nl

Klantnr: 572249
Projectnr: 1309.012
Offertenr: 201310267 1

Datum: 5 november 2013

Geachte mevrouw Hoogenhoorn,

Naar aanleiding van het prettige gesprek dat u heeft gehad met de heer Matthijs Akkenaar en de heer Marcel Heuver ontvangt u hierbij ons voorstel voor de organisatie van drie opleidingsdagen voor de Pabo studenten van uw onderwijsinstelling.

Tijdens deze dagen zal er door Heutink een geheel verzorgd programma worden georganiseerd onder leiding van een trainer van Heutink trainingen in het Infocentrum van Heutink in Ede. Het dagprogramma zal er als volgt uitzien:

8.30 - 9.00 uur	Inloop met koffie en thee
9.00 - 10.00 uur	Algemene introductie Heutink en uitleg over de faciliteiten die zij de studenten bieden
10.00 - 12.30 uur	Introductie van de meest gebruikte taal- en rekenmethodes met bijbehorende software en didactische materialen
12.30 - 13.00 uur	Lunch
13.00 - 13.30 uur	Opdracht voor studenten (inhoud wordt in de vorm van een lesplan verzorgd door LOI)
13.30 - 15.30 uur	Uitwerking opdracht: Onderzoek naar verschillen tussen methoden
15.30 - 16.00 uur	Presenteren van de bevindingen
16.00 - 16.15 uur	Afsluiting

De data voor de contactdagen zullen vooraf in gezamenlijk overleg worden ingepland, waarbij de voorkeur uitgaat om de dagen niet te laten plaatsvinden tijdens de schoolvakanties. Ingeplande dagen kunnen niet geannuleerd worden. Maximale groepsgrootte per dag: 20 personen.

Voor de organisatie van de opleidingsdagen zal per dag in rekening worden gebracht aan LOI. Bij deze prijs is inbegrepen: huur locatie, deskundige begeleiding, bezichtiging van diverse leermiddelen en methoden, bewijs van deelname, lunch en gratis parkeren. Betaling zal voorafgaand aan de opleidingsdagen plaatsvinden. De aangeboden opleiding is vrijgesteld van btw.

Voor akkoord: Leiderdorp, d.d. 11-11-2013.... 2013

Leidse Onderwijs Instellingen

(handtekening)

Mevrouw L. Hoogenhoorn

Door ondertekening van deze offerte verklaart u kennis te hebben genomen van de door ons meegezonden algemene voorwaarden en akkoord te gaan met de toepassing daarvan.

ALGEMENE VOORWAARDEN HEUTINK TRAININGEN

1. Definities

Heutink Trainingen: Methodeplus B.V. te Rijssen

Wederpartij: degene die Heutink Trainingen opdracht geeft tot het verrichten van werkzaamheden.

Offerte: een schriftelijk aanbod van Heutink Trainingen aan de wederpartij ter zake van het verrichten van werkzaamheden.

Overeenkomst: een schriftelijke bevestiging van de opdracht tussen Heutink Trainingen en wederpartij tot het verrichten van werkzaamheden in de vorm van een door zowel Heutink Trainingen als wederpartij ondertekende offerte of contract.

Algemene voorwaarden: deze algemene voorwaarden van Heutink Trainingen zoals die toepasselijk zijn op de Overeenkomst.

2. Toepasselijkheid

1. Deze algemene voorwaarden zijn van toepassing op alle aanbiedingen van Heutink Trainingen en op alle overeenkomsten die Heutink Trainingen sluit met een wederpartij.
2. Afwijkingen van deze algemene voorwaarden gelden slechts indien en voor zover deze schriftelijk door Heutink Trainingen aan de wederpartij zijn bevestigd.
3. Eventuele algemene voorwaarden in gebruik bij de wederpartij zijn in de relatie van Heutink Trainingen tot de wederpartij niet van toepassing, tenzij Heutink Trainingen de toepasselijkheid van deze voorwaarden uitdrukkelijk schriftelijk heeft aanvaard.
4. Indien Heutink Trainingen en een derde partij gezamenlijk betrokken zijn bij de uitvoering van bepaalde werkzaamheden ten behoeve van dezelfde wederpartij, zijn uitsluitend de algemene voorwaarden van Heutink Trainingen van toepassing, tenzij partijen uitdrukkelijk anders overeenkomen.

3. Offertes

1. Alle aanbiedingen van Heutink Trainingen zijn vrijblijvend, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld.
2. De offertes van Heutink Trainingen zijn geldig gedurende dertig dagen, tenzij anders aangegeven. Heutink Trainingen is slechts aan de offertes gebonden, indien de aanvaarding hiervan door de wederpartij schriftelijk binnen dertig dagen is bevestigd.
3. Onverminderd het bepaalde in artikel 3, lid 1 komt de overeenkomst tussen Heutink Trainingen en de wederpartij eerst tot stand op het moment dat Heutink Trainingen de opdracht schriftelijk aan de wederpartij heeft bevestigd. Heutink Trainingen en de wederpartij kunnen overeenkomen dat de in de offerte vastgelegde afspraken en eventuele aanvullingen hierop tevens schriftelijk in een contract worden vastgelegd.
4. Het aantal afgesproken dagdelen op de offerte kan niet eenzijdig door een van de overeengekomen partijen veranderd worden. Het aantal dagdelen op de gesigneerde offerte is vaststaand en dient derhalve volledig betaald te worden.

4. Uitvoering overeenkomst

1. Heutink Trainingen zal, tenzij anders uitdrukkelijk door haar wordt aangegeven, de overeengekomen werkzaamheden door gekwalificeerde personen laten verrichten.
2. Heutink Trainingen heeft een inspanningsverplichting om te zorgen voor vervanging van door haar ingeschakelde personen, die niet in staat zijn de overeengekomen werkzaamheden uit te voeren. Is zij niet in staat een gekwalificeerd persoon als vervanging te vinden, dan heeft ze het recht de overeenkomst te annuleren.
3. De wederpartij draagt er zorg voor dat alle gegevens waarvan Heutink Trainingen aangeeft dat deze noodzakelijk zijn of waarvan de wederpartij redelijkerwijs behoort te begrijpen dat het noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de overeenkomst, tijdig aan Heutink Trainingen worden verstrekt.
4. Indien de voor de uitvoering van de overeenkomst benodigde gegevens niet tijdig aan Heutink Trainingen zijn verstrekt, heeft Heutink Trainingen het recht de uitvoering van de overeenkomst op te schorten en/of de uit de vertraging voortvloeiende kosten volgens de gebruikelijke tarieven aan de wederpartij in rekening te brengen.
5. Een opmaat-bijeenkomst wordt aan één school gegeven. Een school mag geen ander (collega)school uitnodigen mits vooraf toestemming is gevraagd aan de directie Heutink Trainingen. Mocht blijken dat een andere (collega)school aanwezig is, wordt een dubbel dagdeel-tarifiering berekend.
6. Aantal mensen per bijeenkomst is gesteld op maximaal 15 personen. Bij meer dan 15 personen wordt de groep opgesplitst en wordt een tweede trainer ingezet. Als ter plekke blijkt dat het aantal deelnemers toch boven de 15 personen ligt en de groep wordt niet opgesplitst, betaalt de school een extra investering

van € 100,00 per persoon (vanaf de 16^e persoon). Als blijkt dat het aantal van 15 personen wordt overschreden, dient de Didactisch Adviseur dit, voorafgaand aan de bijeenkomst, te melden aan de schooldirectie. Echter de verantwoordelijkheid, de keuze en de consequentie ligt ten alle tijden bij de directie en niet bij de Didactisch Adviseur van Heutink Trainingen.

5. Aansprakelijkheid

1. Heutink Trainingen zal zich tot het uiterste inspannen om de overeenkomst naar tevredenheid van de wederpartij te verrichten. In geval van een toerekenbare tekortkoming of onrechtmatige daad van de zijde van Heutink Trainingen zal Heutink Trainingen slecht gehouden zijn tot het ter hare keuze - geheel of gedeeltelijk - kosteloos opnieuw verrichten van de overeengekomen prestatie of tot het geheel of gedeeltelijk terugbetalen of crediteren van het voor die prestatie ontvangen of in rekening gebrachte bedrag. Heutink Trainingen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor gevolgschade, waaronder tevens wordt begrepen kosten voor gederfde mensuren en gederfde inkomsten.
2. Iedere aanspraak van de wederpartij vervalt uiterlijk dertig werkdagen nadat de betreffende prestatie is verricht of zoveel eerder als door de wet is bepaald.
3. Het in lid 1 bepaalde is niet van toepassing in de gevallen waarbij de schade een gevolg is van opzet of grove schuld van Heutink Trainingen of van de leiding van Heutink Trainingen.
4. Het in lid 1 is evenmin van toepassing in het geval dat de verzekeraar van Heutink Trainingen gehouden is om in verband met de door de wederpartij geleden schade tot uitkering over te gaan. In dat geval is de aansprakelijkheid van Heutink Trainingen beperkt tot het bedrag dat door de verzekeraar in verband met die schade daadwerkelijk aan of ten behoeve van de wederpartij is uitgekeerd.

6. Financiën

1. De door Heutink Trainingen opgegeven prijzen zijn all-in.
2. Alle betalingen aan Heutink Trainingen geschieden door storting of overschrijving op een door Heutink Trainingen aan te wijzen bank- of girorekening.
3. De wederpartij is gehouden de door Heutink Trainingen ingediende facturen te voldoen binnen veertien dagen na ontvangst.
4. Indien de wederpartij niet, niet tijdig of niet volledig aan zijn betalingsverplichting voldoet, wordt hij geacht van rechtswege in verzuim te zijn. In dat geval is Heutink Trainingen gerechtigd de wettelijke rente in rekening te brengen vanaf de dag dat de wederpartij in verzuim is gebleven ten aanzien van zijn betalingsverplichting.
5. Schiet de wederpartij tekort in de nakoming van één of meer van haar verplichtingen, dan komen alle redelijke kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte voor haar rekening, waaronder in ieder geval zullen zijn begrepen de kosten van incassobureaus, deurwaarders en advocaten. Heutink Trainingen is bevoegd deze kosten te fixeren op vijftien procent van het verschuldigde bedrag. Het in dit lid bepaalde laat onverlet de overige aan Heutink Trainingen toekomende rechten uit de wet of deze algemene voorwaarden. De wederpartij is verplicht alle door Heutink Trainingen in redelijkheid gemaakte kosten, die verband houden met een gerechtelijke procedure waarbij de wederpartij volledig of in overwegende mate in het ongelijk is gesteld te vergoeden. Onder kosten zullen in ieder geval zijn begrepen de kosten van externe deskundigen, deurwaarders en advocaten.
6. Reclames omtrent facturen moeten uiterlijk veertien dagen na factuurdatum schriftelijk bij Heutink Trainingen worden ingediend. Na deze periode vervalt iedere aanspraak.
7. In geval van liquidatie, faillissement of surséance van betaling van de wederpartij zullen vorderingen van Heutink Trainingen en de verplichtingen van de wederpartij jegens Heutink Trainingen onmiddellijk opeisbaar zijn.
8. Heutink Trainingen is gerechtigd onvoorziene prijsverhogingen na de totstandkoming van de overeenkomst geheel of gedeeltelijk aan de wederpartij door te berekenen. Heutink Trainingen is verplicht de wederpartij zo spoedig mogelijk omtrent deze prijsverhogingen te informeren. Heutink Trainingen kan de bedongen prijs binnen drie maanden na het sluiten van de overeenkomst verhogen, met dien verstande dat de wederpartij bevoegd is de overeenkomst te ontbinden, indien zij een natuurlijk persoon is die niet handelt in de uitoefening van een beroep of bedrijf.

7. Annulering bijeenkomsten

1. In de gevallen waarin de overeenkomst betrekking heeft op deelname van de wederpartij aan een door Heutink Trainingen georganiseerde bijeenkomst, worden door Heutink Trainingen uitsluitend bij schriftelijke annulering door de wederpartij tot drie weken voor de bijeenkomst de deelnamekosten van de wederpartij gerestitueerd, met inhouding van annuleringskosten (10% van de deelnamekosten) en € 20,- administratiekosten.

Bij schriftelijke annulering minder dan drie weken voor aanvang van de bijeenkomst wordt 50% van de deelnamekosten in rekening gebracht. Bij schriftelijke annulering minder dan vijf werkdagen voor aanvang van de bijeenkomst wordt 100% van de deelnamekosten in rekening gebracht. Restitutie onder voornoemde voorwaarde vindt alleen plaats onder vermelding van debiteurnummer, factuurnummer en bank- of postbanknummer.

2. In de gevallen waarin Heutink Trainingen in opdracht van de wederpartij op maat bijeenkomsten heeft georganiseerd, worden aan de wederpartij bij schriftelijke annulering vijftig procent van het overeengekomen bedrag in rekening gebracht. Er is mogelijkheid om de bijeenkomst te verschuiven tot drie weken voor aanvang.
3. Indien door omstandigheden de wederpartij een bijeenkomst op datum wenst te veranderen, dient dat vijf werkdagen voor de geoffeerde datum schriftelijk te worden doorgegeven aan hoofdkantoor Heutink Trainingen. Tevens dient een nieuwe datum te worden afgesproken waarop de bijeenkomst wordt ingehaald. Worden geen definitieve datum en tijdstip afgesproken, wordt de geoffeerde bijeenkomst als volledige kosten doorberekend.
4. Indien door omstandigheden de wederpartij een bijeenkomst binnen vijf werkdagen voor aanvang van deze geplande bijeenkomst annuleert, worden de kosten conform de offerte volledig doorberekend.

8. Intellectueel eigendom

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 9 behoudt Heutink Trainingen zich de rechten en bevoegdheden voor die haar toekomen op grond van de Auteurswet.
2. Alle rechten van intellectuele of industriële eigendom op alle krachtens de overeenkomst ontwikkelde of ter beschikking gestelde documenten, software, offertes, analyses, rapporten, publicaties alsmede al het materiaal dat hiermee samenhangt, berusten uitsluitend bij Heutink Trainingen. De wederpartij verkrijgt uitsluitend de gebruiksrechten en bevoegdheden die bij deze voorwaarden of anderszins uitdrukkelijk worden toegekend en voor het overige zal hij de hiervoor genoemde zaken niet vervoeelvoudigen of daarvan kopieën vervaardigen.
3. Het is de wederpartij niet toegestaan enige aanduiding omtrent auteursrechten, merken, handelsnamen of andere rechten van intellectuele eigendommen uit documenten, programmatuur, publicaties of andere materialen te verwijderen of te wijzigen, daaronder begrepen aanduidingen omtrent het vertrouwelijke karakter en geheimhouding.

9. Vertrouwelijkheid

1. De wederpartij is ermee bekend dat de ter beschikking gestelde documenten, programmatuur, apparatuur, publicaties of andere zaken vertrouwelijke informatie en bedrijfsgeheimen van Heutink Trainingen bevatten. De wederpartij verbindt zich deze zaken geheim te houden, niet aan derden bekend te maken of in gebruik te geven, tenzij de uitdrukkelijke toestemming van Heutink Trainingen en slechts te gebruiken voor het doel waarvoor deze haar ter beschikking zijn gesteld. Onder derden worden ook begrepen alle personen werkzaam in de organisatie van de wederpartij die deze zaken niet noodzakelijkerwijs behoeven te gebruiken.
2. In geval van overtreding door de wederpartij van het bepaalde in lid 1 van dit artikel verbeurt de wederpartij ten behoeve van Heutink Trainingen een onmiddellijk opeisbare boete groot € 5.000 per overtreding, alsmede € 500 voor iedere dag dat de overtreding na schriftelijke kennisgeving van Heutink Trainingen ter zake voortduurt, onverminderd de verplichting van de wederpartij tot vergoeding van de door Heutink Trainingen geleden schade.

10. Overdracht van rechten en verplichtingen

De wederpartij mag haar rechten of verplichtingen uit deze overeenkomst of nadere overeenkomsten die daaruit voortvloeien niet geheel of gedeeltelijk overdragen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Heutink Trainingen. Aan deze toestemming kan Heutink Trainingen voorwaarden verbinden. Overdrachten, in strijd met het hierboven bepaalde, zijn nietig.

11. Overmacht

1. Heutink Trainingen is niet aansprakelijk voor het niet toerekenbaar tekortschieten in de nakoming van haar verplichtingen. Voor zover nakoming nog niet blijvend onmogelijk is, worden de verlichtingen van Heutink Trainingen opgeschort. Indien de periode waarin door overmacht nakoming niet mogelijk is, langer duurt of zal duren dan twee maanden, zijn beide partijen bevoegd de overeenkomst te ontbinden zonder dat er in dat geval een verplichting tot schadevergoeding bestaat.
2. Indien Heutink Trainingen bij het intreden van de overmacht al gedeeltelijk aan haar verplichtingen heeft voldaan of slechts gedeeltelijk aan haar verplichting kan voldoen, is zijn bevoegd het reeds geleverde respectievelijk het leverbare deel afzonderlijk

te factureren en is de wederpartij gehouden deze factuur te voldoen als betrof het een afzonderlijke overeenkomst.

3. Van overmacht van Heutink Trainingen is onder meer sprake in geval van stakingen, ziekte van door haar ingeschakeld personeel of ziekte van door haar ingeschakelde derden, gebrek aan materialen en niet nakoming van haar verplichtingen door derden, zoals – maar niet beperkt tot – door haar aangezochte inleiders.

12. Geheimhouding

Tenzij anders schriftelijk tussen partijen is overeengekomen, is het de wederpartij slechts toegestaan om de resultaten van de dienstverlening van Heutink Trainingen en de hierbij verstrekte documentatie, aan te wenden voor de uitoefening van haar eigen activiteiten. Het is de wederpartij niet toegestaan om, anders dan ten behoeve van dit eigen gebruik, aan derden inzage in deze resultaten of documentatie te geven of deze geheel of gedeeltelijk aan derden te verstrekken.

13. Wijzigingen

1. In gevallen waarin de overeenkomst niet voorziet of indien wijzigingen noodzakelijk zijn, wordt ter zake overleg gepleegd tussen Heutink Trainingen en de wederpartij. Indien partijen overeenstemming bereiken over een aanvulling of wijziging van de overeenkomst, zal een dergelijke aanvulling of wijziging schriftelijk in een door partijen te ondertekenen document worden vastgelegd.
2. Indien partijen overeenkomen dat de overeenkomst wordt gewijzigd of aangevuld, kan het tijdstip van voltooiing van de uitvoering daardoor worden beïnvloed. Heutink Trainingen zal de wederpartij zo spoedig mogelijk hiervan op de hoogte stellen, evenals van de eventuele financiële en kwalitatieve gevolgen van de aanvulling of wijziging.

14. Niet nakoming

Indien de wederpartij één van haar verplichtingen jegens Heutink Trainingen niet nakomt of Heutink Trainingen vreest dat de wederpartij haar verplichtingen niet zal nakomen en:

- de wederpartij niet in staat is om op een eerste verzoek van Heutink Trainingen adequate zekerheid voor nakoming van haar verplichtingen te stellen, of
- er beslag wordt gelegd op zaken van de wederpartij, of
- de wederpartij surséance van betaling heeft aangevraagd, of
- in staat van faillissement wordt verklaard, of
- anderszins de vrije beschikking over haar vermogen verliest, dan heeft Heutink Trainingen het recht (verdere) uitvoering van alle met de wederpartij gesloten overeenkomsten op te schorten, dan wel deze overeenkomsten geheel of gedeeltelijk te ontbinden, onverminderd het recht van Heutink Trainingen op schadevergoeding.

15. Eigendomsvoorbehoud

Alle door Heutink Trainingen geleverde zaken blijven haar eigendom totdat de wederpartij alle vorderingen betreffende de tegenprestatie voor door Heutink Trainingen aan de wederpartij krachtens overeenkomst geleverde of te leveren zaken en betreffende de krachtens een zodanige overeenkomst ten behoeve van de wederpartij verrichte of te verrichten werkzaamheden alsmede alle vorderingen wegens tekortschieten in de nakoming van zodanige overeenkomsten volledig heeft voldaan.

16. Klachten

1. Wederpartijen die niet tevreden zijn over de verrichte werkzaamheden van Heutink Trainingen kunnen dit schriftelijk of telefonisch melden. Het hiertoe bestemde telefoonnummer is (0548)53 67 87. De ontvangst van de klacht wordt per omgaande schriftelijk bevestigd.
2. De wederpartij ontvangt binnen twee weken na ontvangst van zijn klacht bericht met betrekking tot de wijze waarop zijn klacht zal worden afgehandeld.
3. Het indienen van een klacht kan nooit leiden tot het vervallen van de verplichting tot betaling van de reeds uitgevoerde bijeenkomst(en).

17. Geschillen

1. Iedere overeenkomst tussen wederpartij en Heutink Trainingen wordt beheerst door Nederlands recht.
2. Geschillen die mochten ontstaan ter zake van de totstandkoming, de uitleg of de uitvoering van een overeenkomst tussen een opdrachtgever en Heutink Trainingen, zullen zo mogelijk in onderling overleg tot een oplossing worden gebracht. Indien geen oplossing kan worden bereikt, zal een geschil worden voorgelegd aan de bevoegde rechter te Almelo.
3. Er is sprake van een geschil indien één der partijen dit schriftelijk aan de wederpartij heeft kenbaar gemaakt.

5.2: Leer- en toetsplan 'Internationalisering'

Leer- en toetsplan Internationalisering

1. Naam van de opleiding en module

Opleiding: Lerarenopleiding Basisonderwijs

Module: Internationalisering

Aantal EC: 6 = 168 uur

2. Doelstelling van de module

Hoofddoel van de module:

Met het doorlopen van deze module ontwikkelt de student kennis en begrip van onderwijspraktijken buiten Nederland. Hij¹ past deze kennis toe om zijn eigen deskundigheid te vergroten en zijn onderwijs te verbeteren. Hij ontwikkelt een visie op wereldburgerschap vanuit leraar –en leerlingperspectief. Waar mogelijk deelt hij zijn eigen kennis en werkt hij samen met buitenlandse partners of buitenlanddeskundigen.

Naast dit hoofddoel staat deze module ook in het teken van specialisatie. De student verdiept zich in een thema vanuit een internationaal perspectief. Elke student krijgt de ruimte om zijn eigen invulling te geven aan dit thema. Zo kan het voorkomen dat de ene student inzoomt op loopbaanontwikkeling van leraren, een ander zich richt op het gebruik van sociale media in het onderwijs en weer een ander inzoomt op het handhaven van orde.

De student voert een beschrijvend praktijkonderzoek uit aan de hand van de cyclus voor praktijkonderzoek (Van der Donk en Van Lanen, 2012)². Hij verdiept zich in een onderwerp dat actueel is in de Nederlandse situatie en neemt hierbij een internationaal perspectief in. Binnen de kaders van de module maakt de student eigen keuzes voor wat betreft de inrichting van het onderzoeksproces. Hij kan zijn kennis van niet-Nederlandse onderwijssystemen en onderwijskundige praktijken verwerven door daadwerkelijk een bezoek te brengen aan het buitenland of op afstand (vanuit Nederland) de buitenlandse situatie te onderzoeken.

Met het uitvoeren van de module leert de student contacten te leggen en samen te werken met buitenlandse vakgenoten en/of buitenlanddeskundigen. Hij ervaart dat grenzen te overbruggen zijn en dat men kan leren van hoe men in andere landen het onderwijs vormgeeft. De verwachting is dat de student hierdoor ook in de toekomst nadrukkelijker de samenwerking met buitenlandse partijen zal zoeken en/of een internationaal perspectief zal innemen. Wanneer je in het onderwijs beoogt leerlingen op te leiden tot wereldburgers zal een leraar hierbij het voorbeeldgedrag moeten tonen. Met het doorlopen van deze module ontwikkelt de leraar een eigen visie op wereldburgerschap en de wijze waarop zijn leerlingen zich (kunnen) ontwikkelen tot wereldburgers. Hij kan deze visie vertalen naar het handelen in de onderwijspraktijk.

¹ Waar *hij* staat kan ook *zij* gelezen worden.

² Donk, C. van der & Lanen, B. van (2012). Praktijkonderzoek in de school. Bussum: Coutinho.

Aansluiting bij de kennisbases:

In de generieke kennisbasis Leraar basisonderwijs³ wordt er in paragraaf A.2 gewezen op het belang van burgerschapskunde uitgesplitst in de deelaspecten sociale integratie, rechtstaat, omgangsvormen en participatie.

Toetsing:

Deze module richt zich op de bekwaamheidseisen van de opleiding op het niveau startbekwaam.

De toetsing van de module internationalisering heeft zowel betrekking op het proces als het eindproduct. De student moet laten zien dat hij de cyclus van praktijkonderzoek op een juiste wijze doorloopt en zorgt voor een transparant onderzoeksproces. Uit de opbrengsten moet blijken dat de student in staat is gebleken een onderwijskundig thema vanuit internationaal perspectief uit te diepen. De student maakt inzichtelijk op welke wijze de kennis over hoe het onderwijs in het buitenland wordt vormgegeven van waarde kan zijn voor het eigen onderwijs in Nederland. Hij presenteert zijn bevindingen in een vorm die toegankelijk is voor leraren in het Nederlandse onderwijs.

Gedurende de uitvoering van het praktijkonderzoek zal de student op vier momenten beoordeeld worden. Deze beoordeling vindt plaats op basis van door de student aangeleverde producten. Met deze producten geeft de student inzicht in het proces dat hij heeft doorlopen en laat hij zien wat dit heeft opgeleverd. Na een positieve beoordeling bij elke inzendopdracht krijgt de student groen licht om het praktijkonderzoek te vervolgen.

In paragraaf 10 wordt het toetsings- en beoordelingskader verder uitgewerkt.

De module in relatie tot de afstudeeropdracht

De vormgeving van de module internationalisering en de gehanteerde werkvorm is voor een deel overeenkomstig de vormgeving van de afstudeeropdracht die in de afstudeerfase geprogrammeerd staat. Net als bij de afstudeeropdracht voert de student een praktijkonderzoek uit. In tegenstelling tot de afstudeeropdracht is er bij de module internationalisering geen directe link met de beroepspraktijk op de werkplek (lees ook: stageschool). De student is in thema 7 immers niet verbonden aan een werkplek.

In het kader van de afstudeeropdracht zal de student een ontwerponderzoek uitvoeren op de werkplek waar hij zijn lio-stage loopt. Met het uitvoeren van de afstudeeropdracht levert de student een zichtbare bijdrage aan de schoolontwikkeling op de werkplek.

3. Achtergrond en doelgroep (relatie met het werkveld)

Buitenlandse invloeden zijn niet meer weg te denken zijn uit onze maatschappij. Mede als gevolg van technologische ontwikkelingen en een verbeterde infrastructuur is de wereld kleiner geworden. Als belangrijk exportland is Nederland grotendeels afhankelijk van wat er in het buitenland gebeurt. Voortdurend veranderende economische omstandigheden vragen om alertheid. Het bedrijfsleven en de overheid stemmen hun beleid dan ook af op internationale ontwikkelingen en vice versa profileert Nederland zich met innovaties en specifieke deskundigheid op het gebied van bijvoorbeeld waterbeheersing en neurologisch onderzoek. Het proces van het volgen, het afstemmen op en beïnvloeden van internationale ontwikkeling vraagt om een proactieve houding. De toekomstige generatie leerlingen moeten voorbereid worden op de internationale samenleving en het wereldburgerschap. Leraren vervullen hierbij een voorbeeldrol. Zij zullen de wereld in de klas moeten halen en de leerling in aanraking moeten brengen met andere culturen, gebruiken, tradities, zienswijzen

³ Kok, J.J.M. (red.) (2012). Generieke Kennisbasis Leraar basisonderwijs. Den Haag: HBO raad & vereniging van hogescholen.

enz. Zij zullen leerlingen inzicht moeten verschaffen in internationale verhoudingen en wederzijdse afhankelijkheid. Zij zijn er mede voor verantwoordelijk dat de leerlingen het besef krijgen dat de wereld aan hun voeten ligt. Kansen moeten worden aangegrepen en gezamenlijke verantwoordelijkheden moeten worden genomen.

De leraar van de 21^e eeuw is een wereldburger, die zich niet opsluit in zijn lokaal, maar de deur naar de wereld opent. Hij kan dit onder meer doen door internationale ontwikkelingen op de voet te volgen, deel te nemen aan congressen, zich te verdiepen in buitenlandse vakliteratuur, deel te nemen aan uitwisselingsprojecten, gerenommeerde deskundigen via de media te volgen, zelf discussies op gang te brengen, scholen in het buitenland te bezoeken, af te kijken van good practises in andere landen of gebruik te maken van buitenlandse online databases waar lesmateriaal beschikbaar wordt gesteld. Deze opsomming is verre van compleet en de mogelijkheden lijken onbegrensd.

De relatie tussen de inhoud van deze module en de werkvorm (praktijkonderzoek doen) waarmee de student zich in deze inhoud gaat verdiepen zijn niet toevallig gekozen. Het wereldburgerschap vraagt om een nieuwsgierige, kritische houding bij zowel leerlingen als leraren. De leraar als praktijkonderzoeker is voortdurend op zoek naar antwoorden op vragen en problemen die hij in zijn eigen praktijk ervaart. De systematiek van het onderzoekend leren biedt leraren de handvatten om in te kunnen spelen op veranderingen en zelf ontwikkelingen in gang te zetten.

4. Beheersingsniveau, relatie met HBO doelstellingen (NVAO-kader)

Dublin Descriptoren:

<i>Dublin Descriptoren</i>	<i>Van toepassing in module</i>
Kennis en inzicht Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het basisonderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	→ De student verwerft vaardigheden waarmee hij internationale bronnen kan verwerven en deze op bruikbaarheid en betrouwbaarheid kan beoordelen. → De student maakt gebruik van actuele, relevante, internationale kennis en inzichten om een onderwijskundig onderwerp uit te diepen en de kwaliteit van het onderwijs te vergroten.
Toepassen kennis en inzicht Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	→ De student verwerft een onderzoekende leerhouding, waarmee hij op een systematische wijze (gebruikmakend van internationale kennis en inzichten) op zoek gaat naar oplossingen voor praktijkproblemen en/of vragen.
Oordeelsvorming Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante	→ De student is in staat met behulp van internationale kennis en inzichten vanuit verschillende invalshoeken kritisch te kijken naar:

sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.	- het beroepsmatig handelen van zichzelf of een ander; - het functioneren van de schoolorganisatie; - het onderwijs in Nederland.
Communicatie Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	→ De student communiceert met onderwijsdeskundigen met buitenlandervaring om informatie te verwerven en te delen.
Leervaardigheden Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	→ De student verwerft een onderzoekende leerhouding, waarmee hij in het verloop van zijn studie en daarna zijn beroepscompetenties kan onderhouden en uitbreiden.

5. Nodige voorkennis / positie in de opleiding

Voorkennis:

De module internationalisering kan pas gestart worden wanneer de student zijn propedeuse heeft behaald.

- De student beschikt over de onderzoeksvaardigheden die nodig zijn om de kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek zelfstandig te kunnen doorlopen. Hierbij moet gedacht worden aan vaardigheden als:
 - een praktijkprobleem vanuit verschillende invalshoeken verkennen;
 - een onderzoekbare vraag stellen;
 - een plan maken met onderzoeksactiviteiten om een onderzoeksvraag te beantwoorden;
 - op basis van literatuur gericht data verzamelen;
 - data verwerken tot overzichtelijke analyseresultaten;
 - op basis van analyseresultaten een onderzoeksvraag beantwoorden (conclusies trekken).
 - het over onderzoeksresultaten rapporten en presenteren
- De student heeft inzicht in de wijze waarop praktijkonderzoek kan bijdragen aan zijn professionele groei en de ontwikkeling van de schoolorganisatie.
- De student heeft minimaal twee keer zelfstandig een praktijkonderzoek uitgevoerd en daarbij de kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek doorlopen.
- De student kan zich uiten in de Engelse taal en beheerst deze minimaal op het niveau B1, ERK. Dit is het niveau dat een leerling aan het einde van de havo dient te bezitten.

Internationalisering in de opleiding

Internationalisering komt in toenemende mate op de agenda te staan van het hoger onderwijs. Ook de NVAO hecht belang aan internationalisering in het kader van de opleidingsvisities in het hbo. Kristel Baele (2012)⁴ geeft aan dat internationalisation at home (lees ook: internationalisering binnen de opleiding, de instelling en de regio) de beste manier lijkt om aandacht te besteden aan internationalisering. Virtuele mobiliteit, waarbij de student met behulp van bijvoorbeeld Skype, e-mail, het internet internationale ervaring opdoet, lijkt daarbij een belangrijk onderdeel. Fysieke mobiliteit (het opdoen van praktijkervaring in het buitenland) kan een waardevol instrument zijn, maar is bij

⁴ Baele, K. (2012). Nieuwe wegen naar internationalisering in het hbo. *Thema Hoger Onderwijs*. 2012(1), 13-17.

voorkeur niet de dominante vorm. Baele legt ook nadrukkelijk de relatie tussen onderzoek en internationalisering. Bij het uitvoeren van een onderzoek wordt er van nature veel gebruikgemaakt van internationale kennis en inzichten. De LOI onderschrijft voorgaande opvattingen en heeft dit vertaalt in haar opleidingsprogramma.

Met de aandacht voor internationalisering in de opleiding richt de LOI zich niet zozeer op de internationale arbeidsmobiliteit, maar op de rol van de leraar in een beroepspraktijk die doorspekt is met internationale en multiculturele invloeden. Op verschillende momenten in de opleiding wordt er aandacht besteed aan internationalisering. Het betreft hier voornamelijk opleidingsonderdelen waarbij het onderwerp binnen een breder opleidingsonderdeel aan de orde komt. Het gaat om aspecten van internationalisering als:

- de aandacht voor de Engelse taalvaardigheid van de student en/of leerling
- de aandacht voor intercultureel onderwijs, cultuurverschillen en religies.
- het gebruik van niet Nederlandse vakliteratuur, bijvoorbeeld in het kader van het afstudeeronderzoek.
- de theoretische basis van veel opleidingsonderdelen, die voor een groot deel gefundeerd is op resultaten van internationaal onderzoek.
- de leerlijn onderzoeksvaardigheden, waarmee de student wordt voorbereid om praktijkonderzoek in te zetten als leermethodiek. In het kader van het praktijkonderzoek leert de student onder meer gebruik te maken van internationale kennis en inzichten om zijn eigen handelen en het onderwijs te verbeteren.
- de Dublin descriptor. Deze moeten het opleidingsniveau bewaken en de mogelijkheden voor doorstroming en uitwisseling op Europees niveau vergroten. De Dublin descriptor voor het bachelorniveau hebben een generiek karakter en zijn onderverdeeld in vijf categorieën (JQI, 2004)⁵.

In thema 7 is er expliciet aandacht voor internationalisering in de vorm van een module, waar dit leerplan een neerslag van is. In deze module ontwikkelt de student kennis en begrip van onderwijspraktijken buiten Nederland, waarbij hij inzoomt op een specifiek onderwijskundig onderwerp.

Praktijkonderzoek in de lerarenopleiding

De module internationalisering maakt onderdeel uit van de leerlijn onderzoeksvaardigheden in de lerarenopleiding. Deze leerlijn start in propedeusefase van de opleiding. De student maakt kennis met praktijkonderzoek en verwerft de nodige onderzoeksvaardigheden. De aandacht is hierbij vooral gericht op de methodiek en in mindere mate op de inhoud. In het verloop van de opleiding verschuift de aandacht steeds meer naar de inhoud; praktijkonderzoek wordt ingezet als leermethodiek waarmee de student leerdoelen bereikt en groeit in zijn ontwikkeling naar startbekwaamheid. Gedurende de gehele opleiding zullen de eisen die gesteld worden aan het uitvoeren van een praktijkonderzoek mee blijven wegen in de beoordeling. De methodiek die leidend is, wordt beschreven in het boek: Praktijkonderzoek in de school.

In de afstudeerfase van de opleiding voert de student een ontwerponderzoek uit. Hij koppelt zijn praktijkonderzoek nadrukkelijk aan de beroepspraktijk van zijn werkplek. Met zijn onderzoek draagt hij bij aan de ontwikkeling van de schoolorganisatie.

6. Globale beschrijving inhoud, leerdoelen

Binnen deze module ligt het hoofddaccent op de opleidingsbekwaamheid 'Professioneel en collegiaal bekwaam'. In de definitie van deze competentie staat

⁵ JQI (2004). Shared 'Dublin' descriptors for Short Cycle, First Cycle, Second Cycle and Third Cycle Awards (working paper). Dublin: Joint Quality Initiative.

onder meer beschreven dat de leraar in staat is te reflecteren op zijn eigen professionele ontwikkeling. Hij draagt bij aan de professionele kwaliteit van de beroepsuitoefening. Hij is daarbij in staat gebruik te maken van vakliteratuur en opbrengsten van onderzoek of zelf een praktijkonderzoek op te zetten.

De module richt zich op de bekwaamheidseisen op niveau 2 (afstudeerbekwaam). Deze bekwaamheidseisen zijn weergegeven in de toetsmatrix van de lerarenopleiding Pabo.

Met het uitvoeren van de module internationalisering laat de student zien dat hij een deel van de bekwaamheidseisen op niveau 2 in voldoende mate beheerst. De leerdoelen van deze module zijn dan ook van deze bekwaamheidseisen afgeleid.

De leerdoelen:

De student is in staat:

- toegang te krijgen tot diverse internationale bronnen en deze kritisch te beoordelen op bruikbaarheid.
- internationale bronnen te gebruiken bij het vergroten van zijn eigen onderwijsdeskundigheid.
- in overleg te gaan met experts van het onderwijs in het buitenland en daarbij onderwijskennis en -ervaringen uit te wisselen.
- internationale bronnen te gebruiken bij het ontwikkelen van onderwijs.
- inzicht te verwerven in de specifieke kenmerken van de onderwijspraktijk in een ander land.
- zijn eigen visie op wereldburgerschap te geven en deze te vertalen naar de beroepspraktijk.
- zijn eigen visie te geven op hoe wereldburgerschap van leerlingen in het onderwijs vorm moet krijgen.
- een praktijkonderzoek uit te voeren waarbij hij een onderwijskundig thema vanuit een internationaal perspectief belicht.
- zijn leerervaringen inzichtelijk te maken voor collega's in het onderwijs.

7. Lesmateriaal, literatuur en campus

Verplichte literatuur:

Bij de module wordt gewerkt met het volgende boek:

Donk, C. van der & Lanen, B. van (2012). *Praktijkonderzoek in de school* (2^e druk). Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0300 1

De student heeft dit boek ook moeten gebruiken als onderdeel van de module onderzoeksvaardigheden in het basisonderwijs, die in thema 1 opgenomen is. Het boek zal in deze module vooral als naslagwerk gebruikt worden. Het hoofdstuk 8 (Ontwerpen en innoveren) komt in deze module nog niet aan de orde, maar is gekoppeld aan de afstudeeropdracht van de opleiding.

Aangezien de inhoudelijk uitwerking van deze opdracht per student zal verschillen is er bewust voor gekozen om naast de eerdergenoemde bron niet te werken met verplichte literatuur. Elke student maakt gebruik van vakliteratuur en andere relevante bronnen die voor zijn praktijkonderzoek relevant is. De student dient in het kader van deze module minimaal tien relevante bronnen te hebben gebruikt met een internationale (lees ook: niet Nederlandse) oorsprong. De student is zelf verantwoordelijk voor het samenstellen van de literatuurlijst, maar kan zich hierbij laten adviseren door collega's op de werkplek, zijn coach, zijn stagementor of andere betrokkenen. De literatuurlijst maakt deel uit van het onderzoeksverslag.

LOI studiewijzer:

Met de studiewijzer wordt de student voorbereid op de verschillende onderdelen van de module. De studiewijzer bevat:

- de introductie van de opdracht.
- informatie over internationalisering en wereldburgerschap.
- opdrachtsuggesties op het gebied van internationalisering.
- twee fictieve voorbeeldcasussen waarin een student de opdracht uitvoert.
- de fasering van de opdracht per kernactiviteit (tijdspad).
- een overzicht en een omschrijving van de gewenste opbrengsten.
- de begeleidingsstructuur.
- een overzicht met achtergrondliteratuur en websites die de student kan gebruiken bij het uitwerken van de opdracht.
- een beoordelingsinstrument voor de student, die hij kan gebruiken om te controleren of zijn aanpak en opbrengsten voldoen aan de beoordelingseisen.

De studiewijzer bevat daarnaast vier inzendopgaven die gerelateerd zijn aan de verschillende kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek. Op basis van deze inzendopgaven worden de kennis en de vaardigheden van de student getoetst aan de hand van de leerdoelen. De volgorde van deze inzendopgaven ligt vast.

LOI Campus:

Er komt een modulewerkruimte voor de module. Deze modulewerkruimte bevat:

- de studieactiviteitenreeks.
- verwijzingen naar bruikbare websites.
- diverse artikelen, waarnaar vanuit de studieactiviteiten en studiewijzer wordt verwezen.

8. Werkvormen en docentenbegeleiding

Studieactiviteiten voor de student:

- Kernactiviteit oriënteren: Het bestuderen van de studiewijzer en de aan de module gerelateerde literatuur, het beschrijven van een visie op wereldburgerschap → gemiddeld 20 uur studiebelasting
- Kernactiviteit richten: Het kiezen van een onderwerp, het verzamelen van literatuur en het formuleren van vragen → gemiddeld 10 uur studiebelasting
- Kernactiviteit plannen: Het uitwerken van het onderzoeksplan (inzendopgave 1) → gemiddeld 18 uur studiebelasting
- Kernactiviteit verzamelen: Het verzamelen van de data en het verantwoorden hiervan (inzendopgave 2) → gemiddeld 70 uur studiebelasting
- Kernactiviteit analyseren en concluderen: Het analyseren van de data, het trekken van conclusies (inzendopgave 3) → gemiddeld 30 uur studiebelasting
- Kernactiviteit rapporteren en presenteren: Het schrijven van het onderzoeksverslag + het uitwerken van een alternatieve presentatievorm (inzendopgave 3) → gemiddeld 20 uur studiebelasting

De module bestaat uit minimaal 400 pagina's leeswerk. Het betreft hier een richtlijn aangezien de student zelf geacht wordt de nodige relevante bronnen te verwerven en bestuderen. Naast de door de student verzamelde bronnen bestaat het leeswerk uit het boek 'Praktijkonderzoek in de school', de studiewijzer en bronnen/artikelen op de LOI campus. De student heeft het boek 'Praktijkonderzoek in de school' al eerder in de opleiding bestudeerd en zal het in deze module daarom vooral als naslagwerk gebruiken.

Docentenactiviteiten:

- Begeleiding op afstand (op aanvraag).
- Het beoordelen van de 4 inzendopgaven.

Extra ondersteuning:

Er bestaan vele websites waar studenten extra ondersteunende informatie kunnen vinden. Gedacht kan worden aan de volgende bronnen:

- <http://www.europeesplatform.nl> → centrum voor internationalisering van het Nederlandse onderwijs
- <http://www.pearson.com> → Een non-profit organisatie die zich richt op het wereldwijd toegankelijk maken van technologieën voor leraren en leerlingen om samenwerking te bevorderen en leerprocessen te verbeteren.
- <http://www.etwinning.net/nl/pub/index.htm> → Een platform waar leraren uit Europa elkaar vinden, samenwerken aan projecten en ideeën delen.
- <http://www.ncdo.nl/> → Het centrum voor mondiaal burgerschap
- <http://www.venstersopdewereld.nl/> → De canon voor wereldburgerschap
- <http://www.ted.com/> → Een non-profit organisatie die zich richt op het wereldwijd beschikbaar stellen en delen van vooruitstrevende kennis en ideeën.
- <http://wereldburger.startkabel.nl/> → Een startpagina over wereldburgerschap

Inzendopgaven:

- *Inzendopgave 1: (het onderzoeksplan):* Het onderzoeksplan (inclusief de visie op wereldburgerschap) vormt de opbrengst n.a.v. de kernactiviteit oriënteren, richten en plannen → in max. 20 min na te kijken.
- *Inzendopgave 2: (tussentijdse beoordeling 1)* Het onderzoekslogboek met reflectie vormt de opbrengst halverwege de kernactiviteit verzamelen → in max. 25 min na te kijken.
- *Inzendopgave 3: (tussentijdse beoordeling 2)* → Het onderzoekslogboek met reflectie vormt de opbrengst aan het einde van de kernactiviteit analyseren en concluderen → in max. 25 min na te kijken.
- *Inzendopgave 4: (het onderzoeksverslag en het onderwijsproduct):* Het onderzoeksverslag en de alternatieve presentatievorm vormen de opbrengst n.a.v. de kernactiviteit rapporteren en presenteren → in max. 40 min na te kijken.

9. Vormgeving van de cursus / module

De module start met de kernactiviteit **oriënteren**. De student oriënteert zich op het onderwerp wereldburgerschap aan de hand van zijn eigen inzichten, die van andere onderwijsdeskundigen en relevante bronnen. De student ontwikkelt een eigen visie op wereldburgerschap.

Tijdens de kernactiviteit **richten** zoomt de student in op een onderwijskundig onderwerp (lees ook: praktijkprobleem) dat hij vanuit internationaal perspectief wil uitdiepen. Hij formuleert leervragen die hij bij dit onderwerp heeft.

De kernactiviteit **plannen** resulteert in een onderzoeksplan. In dit plan laat de student zien op welke wijze hij antwoord wil krijgen op zijn vragen. Studenten kunnen de dataverzameling op geheel eigen wijze vormgeven. Gedacht kan worden aan: het bezoeken van een internationale school, het deelnemen aan een internationaal project, een buitenlandstage, het voeren van Skype-gesprekken met buitenlandse leraren, het bestuderen van lesmateriaal uit het buitenland enz. De student zal het onderzoeksplan moeten laten beoordelen door een vakdocent. Het plan wordt beoordeeld op haalbaarheid, opzet, eindproduct, raakvlak met internationalisering, studiebelasting, enzovoort.

Wanneer het plan is goedgekeurd, vervolgt de student zijn praktijkonderzoek met de kernactiviteit **verzamelen** en de kernactiviteit **analyseren en concluderen**. Hij voert het plan uit, analyseert de verzamelde data en probeert hiermee antwoord te krijgen op de vragen die hij heeft geformuleerd.

De student zal tijdens deze kernactiviteiten op twee momenten de voortgang van zijn onderzoek ter beoordeling moeten indienen.

De laatste kernactiviteit **rapporteren en presenteren** resulteert in een onderzoeksverslag. Daarnaast zal de student zijn opbrengsten op een alternatieve

moeten vertalen naar de onderwijspraktijk, zodat leraren in de onderwijspraktijk hier ook iets aan kunnen hebben. Deze eindproducten zullen per student verschillen.

Alhoewel de cyclus voor praktijkonderzoek leidend is voor de uitwerking van de opdracht geeft de student voor een groot deel zelf invulling aan deze module. Hij maakt zelf een keuze voor een onderwijskundig onderwerp dat hij vanuit internationaal perspectief wil uitdiepen en voert het onderzoeksproces uit binnen de gestelde kaders. Deze toenemende aandacht voor zelfsturing en specialisatie is een concretisering van de onderwijskundige principes van de opleiding. De ruimte die de student in het kader van deze internationaliseringsopdracht krijgt, is duidelijk afgebakend op basis van heldere beoordelingseisen. Met de begeleidings- en beoordelingsstructuur bewaakt de opleiding de kwaliteit van de leeractiviteiten en opbrengsten van de student.

De studiewijzer begeleidt de student bij het uitvoeren van de module en biedt op sommige onderdelen extra verbreding en/of verdieping.

De hoofdstukken in de studiewijzer:

De studiewijzer beschrijft (samen met het boek 'Praktijkonderzoek in de school') de kaders waarbinnen de module internationalisering door elke student op een eigen wijze zal worden ingevuld. De studiewijzer bevat zeven korte hoofdstukken. Het volgende overzicht geeft een beeld van de inhoud die in deze hoofdstukken worden behandeld.

Hoofdstuk 1: Een introductie op de opdracht

De uitgangspunten en leerdoelen van de module worden kernachtig beschreven. Er wordt een relatie gelegd met de opleidingsbekwaamheden en de bekwaamheidseisen. Ook wordt ingegaan op de relatie tussen internationalisering en het lerarenberoep. Aan het eind van het hoofdstuk staat het logboek en het gebruik van literatuur centraal.

Hoofdstuk 2: Internationalisering en wereldburgerschap

Dit hoofdstuk beschrijft verschillende denkbeelden over internationalisering en wereldburgerschap, waarbij verwezen wordt naar verdiepende artikelen. De tekst moet de student stimuleren zijn eigen denkbeelden hieromtrent op papier te zetten, met anderen hierover in gesprek te gaan en zich te verdiepen in vakliteratuur over deze thematiek.

Hoofdstuk 3: Opdrachtsuggesties

Om studenten op ideeën te brengen bij het formuleren van een opdracht worden er verschillende opdrachtsuggesties gegeven. Deze opdrachtsuggesties zijn bedoeld ter inspiratie. Een student is vrij om een keuze te maken voor een andere invulling, mits hij voldoet aan de eisen van de module.

Hoofdstuk 4: Voorbeelden uit de praktijk

In dit hoofdstuk worden twee fictieve voorbeelden gepresenteerd van studenten die de opdracht van deze module uitwerken. Een voorbeeld betreft een student die in het kader van de opdracht stage gaat lopen in het buitenland. Het andere voorbeeld richt zich op een student die de internationaliseringsopdracht uitvoert vanuit Nederland.

Hoofdstuk 5: De fasering van de opdracht

Dit hoofdstuk schetst de kaders van de opdracht. De student krijgt inzicht in de kernactiviteiten die hij dient uit te voeren, de producten die hij ter beoordeling dient in te leveren en de mogelijkheden die er zijn op het gebied van

samenwerking en begeleiding. In het hoofdstuk wordt verwezen naar het boek 'Praktijkonderzoek in de school' waarin de verschillende kernactiviteiten uitgebreid worden beschreven.

Hoofdstuk 6: Achtergrondinformatie

Er is veel informatie beschikbaar over wereldburgerschap, internationalisering, buitenlandse onderwijssystemen, internationale onderwijsprojecten enzovoort. In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de bronnen die de student kan gebruiken bij het uitwerken van de opdracht. De bronnen worden kort toegelicht.

Hoofdstuk 7: Het beoordelingskader

Dit hoofdstuk bevat de beoordelingsinstrumenten waarmee de student na kan gaan of hij bij de uitwerking van de opdracht voldoet aan de eisen van de module. Dit beoordelingskader is overeenkomstig de correctierichtlijnen van de vakdocent. De instrumenten worden kort toegelicht.

10.Toetsing van de module

De module wordt beoordeeld aan de hand van vier inzendopgaven. De beoordeling vindt plaats aan de hand van een aantal vaststaande beoordelingscriteria die gerelateerd zijn aan de leerdoelen van de module. Deze leerdoelen zijn afgeleid van de opleidingsbekwaamheden met bekwaamheidseisen. Bij de beoordeling zal er aandacht zijn voor zowel het proces als het eindproduct. De student kan aan de hand van een beoordelingsinstrument beoordelen of zijn aanpak en opbrengsten voldoen aan de beoordelingseisen.

De beoordelaars maken gebruik van correctierichtlijnen.

De student behaalt deze module op het moment dat hij de vier inzendopgaven met minimaal een voldoende heeft afgesloten. De volgorde van de inzendopgaven ligt vast. Wanneer een student een inzendopgave met een onvoldoende afsluit, zal hij zijn producten moeten aanpassen en opnieuw moeten inleveren.

Inzendopgave 1 'Het onderzoeksplan'

De student oriënteert zich op het begrip wereldburgerschap en beschrijft zijn visie op de leraar en de leerling als wereldburger aan de hand van relevante bronnen. Deze literatuurstudie wordt opgenomen in het onderzoeksplan.

Met het onderzoeksplan laat de student verder zien welk onderwijskundig onderwerp hij in het kader van zijn praktijkonderzoek wil uitdiepen (lees ook: het praktijkprobleem). Hij geeft aan welke vragen hij bij dit onderwerp heeft en op welke wijze hij data wil verzamelen. Op basis van het onderzoeksplan moet duidelijk worden hoe de student vorm wil geven aan het internationale karakter van deze module en de hieraan gerelateerde leerdoelen. De student voegt een urenraming toe aan zijn onderzoeksplan, waarmee hij laat zien hoe hij de studiebelastingen van de module wil invullen.

Inzendopgave 2 'Tussentijdse beoordeling 1'

Wanneer de student volgens zijn urenraming halverwege is met zijn dataverzameling, vraagt hij (door inzendopgave 2 in te leveren) een eerste tussentijdse beoordeling aan. Aan de hand van het logboek maakt de student inzichtelijk welke activiteiten hij heeft uitgevoerd en wat deze hebben opgeleverd. Aan de hand van een aantal reflectievragen blikt hij terug op het onderzoeksproces en kijkt hij vooruit naar de stappen die hij van plan is nog te gaan zetten.

Inzendopgave 3 'Tussentijdse beoordeling 2'

Na afronding van de kernactiviteit verzamelen en de kernactiviteit analyseren en concluderen, vraagt de student (door inzendopgave 3 in te leveren) een tweede tussentijdse beoordeling aan. Aan de hand van het logboek maakt de student

inzichtelijk welke activiteiten hij heeft uitgevoerd en wat deze hebben opgeleverd. Hij richt zich hierbij zowel op de dataverzameling, de data-analyses en de conclusies. Aan de hand van een aantal reflectievragen blikt hij terug op het onderzoeksproces. Ook geeft hij aan in welke vorm hij (naast het verplichte onderzoeksverslag) de opbrengsten van zijn praktijkonderzoek wil presenteren.

Inzendopgave 4 'Het onderzoeksverslag en onderwijsproduct'

Het onderzoeksverslag betreft een weergave van het onderzoeksproces dat de student heeft doorlopen en de resultaten die dit proces heeft opgeleverd. Aanvullend op het onderzoeksverslag presenteert de student de opbrengsten van het onderzoek op een wijze die goed aansluit bij de beroepspraktijk van het onderwijs. Voorbeelden hiervan zijn: een adviesrapport voor een school, een onderwijsproduct, een training voor leraren, een film, een informerende website, een handleiding, enz.

Het beoordelingskader

De volgende tabel beschrijft het beoordelingskader van de module internationalisering. Per inzendopgave is te zien welk leerdoel centraal staat. Per leerdoel kan een student een onvoldoende, voldoende, of goed scoren. Onvoldoende geeft aan dat het leerdoel niet is aangetoond, voldoende geeft aan dat de student aan het leerdoel heeft voldaan, goed geeft aan dat de student het leerdoel meer dan een keer of op verschillende manieren heeft aangetoond. De leerdoelen zullen nader worden gespecificeerd aan de hand van indicatoren. De indicatoren worden opgenomen in het beoordelingsinstrument voor de student en de correctierichtlijnen voor beoordelaars.

Leerdoelen <i>De student is in staat ..</i>	IO 1	IO 2	IO 3	IO 4
toegang te krijgen tot diverse internationale bronnen en deze kritisch te beoordelen op bruikbaarheid.	V	V	V	V
internationale bronnen te gebruiken bij het vergroten van zijn eigen onderwijsdeskundigheid.	V	V	V	V
in overleg te gaan met experts van het onderwijs in het buitenland en daarbij onderwijskennis en -ervaringen uit te wisselen.		V	V	V
internationale bronnen te gebruiken bij het ontwikkelen van onderwijs.				V
inzicht te verwerven in de specifieke kenmerken van de onderwijspraktijk in een ander land.		V	V	V
zijn eigen visie op wereldburgerschap te geven en deze te vertalen naar de beroepspraktijk.	V			
zijn eigen visie te geven op hoe wereldburgerschap van leerlingen in het onderwijs vorm moet krijgen.	V			
een praktijkonderzoek uit te voeren waarbij hij een onderwijskundig thema vanuit een internationaal perspectief belicht.	V	V	V	V
zijn leerervaringen inzichtelijk te maken voor collega's in het onderwijs.				V

IO = Inzendopgave

V = Dit leerdoel moet (minimaal met een voldoende) worden aangetoond

5.3: Leer- en toetsplan 'Afstudeeropdracht'

Leer- en toetsplan Afstudeeropdracht

1. Naam van de opleiding en module

Opleiding: Lerarenopleiding Basisonderwijs

Module: Afstudeeropdracht

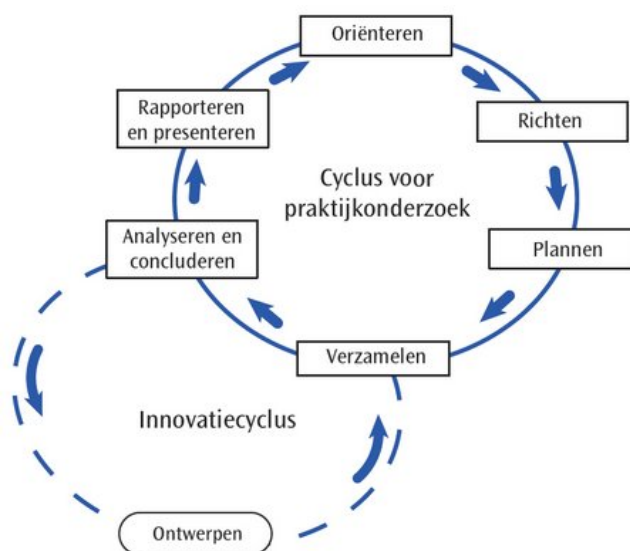
Aantal EC: 9 = 252 uur

2. Doelstelling van de module

Uitgangspunt van de module:

De student is in staat om op systematische wijze in interactie met de omgeving antwoorden te verkrijgen op vragen die ontstaan in de eigen beroepspraktijk, gericht op verbetering van deze praktijk (Van der Donk & Van Lanen, 2012).

De student voert een ontwerponderzoek uit op de werkplek (lees ook: stageschool) waar hij¹ zijn LiO-stage loopt, waarbij hij op zoek gaat naar de oplossing van een praktijkprobleem dat zich in deze beroepspraktijk voordoet. Met het ontwerponderzoek doorloopt de student zowel de cyclus voor praktijkonderzoek als de innovatiecyclus.

Met het uitvoeren van de afstudeeropdracht levert de student een zichtbare bijdrage aan de schoolontwikkeling op de werkplek en de oplossing van het praktijkprobleem. De impact en reikwijdte van de onderwijsvernieuwing staat in verhouding tot de verantwoordelijkheden en vrijheid die de student krijgt in de school. De vernieuwing zal in de meeste gevallen gericht zijn op het micro- en/of meso-niveau. De student werkt hierbij samen met collega's, maakt gebruik van deskundigheid in en rond de school en legt een relatie met relevante en actuele literatuur.

¹ Waar *hij* staat kan ook *zij* gelezen worden.

Afronding van de module

Wanneer een student zowel een positieve beoordeling ontvangt voor het afstudeeronderzoek als de LiO-stage dan vormt dit tezamen het bewijs dat de student de eindkwalificaties van de lerarenopleiding heeft gerealiseerd. De LiO-stage en de afstudeeropdracht worden echter afzonderlijk van elkaar beoordeeld.

De beoordeling vindt plaats aan de hand van door de student ingeleverde beroepsproducten (inzendopgaven) en richt zich op de bekwaamheidseisen van de opleiding op het niveau startbekwaam.

In paragraaf 10 wordt dit toetsings- en beoordelingskader verder uitgewerkt.

De module in relatie tot de LiO-stage:

De afstudeeropdracht maakt een geïntegreerd onderdeel uit van de LiO-stage. De student kan pas met zijn afstudeeropdracht starten op het moment dat hij met zijn LiO-stage is gestart.

Bij het uitvoeren van de opdracht richt de student zich op praktijkproblemen die relevant zijn voor de werkplek waar hij zijn LiO-stage loopt. Bij het zoeken van een LiO-stageplaats is het daarom van belang dat de student een werkplek vindt die hem de ruimte geeft een praktijkonderzoek uit te voeren waarmee hij een bijdrage kan leveren aan de schoolontwikkeling.

Aansluiting bij de kennisbases:

In de generieke kennisbasis Leraar basisonderwijs² wordt er in paragraaf C.1 (professionele ontwikkeling) en C.2 (schoolontwikkeling) gewezen op het belang van praktijkonderzoek, beroepsontwikkeling en schoolontwikkeling. Deze paragrafen hebben vele raakvlakken met de inhoud van deze module.

3. Achtergrond en doelgroep (relatie met het werkveld)

Het onderwijs moet leerlingen voorbereiden op de samenleving van de toekomst. Leraren worden geacht het eigen onderwijs up to date te houden en voortdurend te streven naar verbetering van het eigen handelen en de schoolorganisatie in zijn geheel. In een snel veranderende samenleving (onder meer als gevolg van technologische ontwikkelingen, culturele diversiteit en veranderende economische omstandigheden) is het van belang dat een leraar in kan spelen op deze ontwikkelingen. De moderne leraar stelt vragen bij dat wat vanzelfsprekend lijkt, is kritisch naar zichzelf en anderen, maakt gebruik van actuele inzichten in en buiten de school, werkt intensief samen met anderen en streeft naar een hoge kwaliteit van het eigen onderwijs en dat van zijn collega's.

Naast de primaire taak van de leraar die zich richt op het lesgeven aan leerlingen, worden leraren geacht de eigen professionaliteit te onderhouden en voortdurend in ontwikkeling te blijven. Het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen heeft dit wettelijk verankerd in de wet BIO³. In deze wet op de beroepen in het onderwijs (BIO) staan bekwaamheidseisen geformuleerd waaraan leraren die werkzaam zijn in het onderwijs moeten voldoen. De wet schrijft voor dat leraren deze bekwaamheidseisen onderhouden, bijhouden en resultaten van dit leerproces vastleggen in een bekwaamheidsdossier. De leraar dient zich bewust te zijn van zijn kwaliteiten en ontwikkelpunten. In het lerarenregister laat hij zien hoe hij zijn professionaliteit onderhoudt en uitbreidt.

Praktijkonderzoek kan beschouwd worden als een vorm van professionaliseren op de werkplek. Deze leermethodiek integreert verschillende leeractiviteiten en leidt tot een natuurlijke vorm van leren van leraren op de eigen werkplek.

² Kok, J.J.M. (red.) (2012). Generieke Kennisbasis Leraar basisonderwijs. Den Haag: HBO raad & vereniging van hogescholen.

³ <http://www.bekwaamheidsdossier.nl/>

De leraar speelt op een systematische wijze in op vragen en problemen die de beroepspraktijk bij hem oproept. Door op deze manier onderzoekend te leren zal de leraar zijn eigen praktijk en beroepsmatig handelen beter gaan begrijpen.

Een specifieke vorm van praktijkonderzoek betreft het ontwerponderzoek. Met het uitvoeren van een ontwerponderzoek probeert een leraar de bestaande praktijk niet alleen beter te begrijpen, maar ook te veranderen teneinde praktijkproblemen die zich in de school voordoen op te lossen. Met het uitvoeren van een ontwerponderzoek doorloopt de leraar zowel de cyclus voor praktijkonderzoek als de innovatiecyclus. Hij geeft daarmee samen met collega's vorm aan de schoolontwikkeling. De leraar speelt hiermee een belangrijke rol in het kwaliteitszorgsysteem van de schoolorganisatie. Hij zet vanaf de werkvloer ontwikkelingen in gang die moeten leiden tot het best passende onderwijs voor de doelgroep; de leerling.

4. Beheersingsniveau, relatie met HBO doelstellingen (NVAO-kader)

Dublin Descriptoren:

<i>Dublin Descriptoren</i>	<i>Van toepassing in module</i>
Kennis en inzicht Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het basisonderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	→ De student verwerft vaardigheden waarmee hij relevante bronnen kan verwerven en deze op bruikbaarheid en betrouwbaarheid kan beoordelen. → De student maakt gebruik van actuele, relevante, (schoolgebonden, nationale en internationale) kennis en inzichten om een praktijkprobleem uit te diepen en de kwaliteit van het onderwijs te vergroten.
Toepassen kennis en inzicht Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	→ De student verwerft een onderzoekende leerhouding, waarmee hij op een systematische wijze, samen met anderen op zoek gaat naar oplossingen voor praktijkproblemen in de beroepspraktijk waarin hij werkzaam is.
Oordeelsvorming Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.	→ De student is in staat met behulp van relevante kennis en inzichten (reeds aanwezig of onderzoeksmatig verzameld) vanuit verschillende invalshoeken kritisch te kijken naar: - het beroepsmatig handelen van zichzelf of een ander; - het functioneren van de schoolorganisatie; - het onderwijs in Nederland.

Communicatie Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	→ De student communiceert met onderwijsdeskundigen (leraren, intern begeleiders, orthopedagogen enz.) in de eigen beroepspraktijk en daarbuiten om informatie te verwerven en te delen.
Leervaardigheden Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	→ De student verwerft een onderzoekende leerhouding, waarmee hij na afloop van zijn studie zijn beroepscompetenties kan onderhouden en uitbreiden en een bijdrage kan leveren aan schoolontwikkeling.

5. Nodige voorkennis / positie in de opleiding

Voorkennis:

Deze module vormt het afsluitende onderdeel van de leerlijn onderzoeksvaardigheden in het curriculum (zie bijlage 1). De module vraagt om de nodige voorkennis van de student en kan pas gestart worden nadat de student de zeven thema's van de propedeuse- en hoofdfase heeft afgerond.

- De student beschikt over de onderzoeksvaardigheden die nodig zijn om de kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek zelfstandig te kunnen doorlopen. Hierbij moet gedacht worden aan vaardigheden als:
 - een praktijkprobleem vanuit verschillende invalshoeken verkennen;
 - een onderzoekbare vraag stellen;
 - een plan maken met onderzoeksactiviteiten om een onderzoeksvraag te beantwoorden;
 - op basis van literatuur gericht data verzamelen;
 - data verwerken tot overzichtelijke analyseresultaten;
 - op basis van analyseresultaten de onderzoeksvraag beantwoorden (conclusies trekken).
 - het over onderzoeksresultaten rapporten en presenteren
- De student heeft inzicht in de wijze waarop praktijkonderzoek kan bijdragen aan zijn professionele groei en de ontwikkeling van de schoolorganisatie.
- De student heeft minimaal drie keer zelfstandig een praktijkonderzoek uitgevoerd en daarbij de kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek doorlopen.

6. Globale beschrijving inhoud, leerdoelen

Relatie met het BOP⁴:

Binnen deze module ligt het hoofdaccent op de opleidingsbekwaamheid 'Professioneel en collegiaal bekwaam'. In de definitie van deze competentie staat onder meer beschreven dat de leraar in staat is te reflecteren op zijn eigen professionele ontwikkeling. Hij draagt bij aan de professionele kwaliteit van de beroepsuitoefening. Hij is daarbij in staat gebruik te maken van vakliteratuur en opbrengsten van onderzoek of zelf een praktijkonderzoek op te zetten.

De leerdoelen:

Met het uitvoeren van de afstudeeropdracht laat de student zien dat hij een deel van de bekwaamheidseisen van de vier opleidingsbekwaamheden op niveau 3 in voldoende mate beheerst. De leerdoelen die aan deze afstudeeropdracht zijn verbonden zijn dan ook afgeleid van deze bekwaamheidseisen.

De student is in staat

- toegang te krijgen tot diverse (schoolgebonden, regionale, nationale en internationale) bronnen en deze kritisch te beoordelen op bruikbaarheid;
- te zorgen voor transparantie bij het uitvoeren van zijn praktijkonderzoek;
- te reflecteren op zijn eigen beroepsmatige handelen in relatie tot het praktijkonderzoek;
- inzichtelijk te maken hoe het praktijkonderzoek heeft bijgedragen aan zijn professionele ontwikkeling in relatie tot de opleidingscompetenties;
- gebruik te maken van nieuwe media;
- aan te sluiten bij de specifieke context van de onderwijspraktijk waarbinnen hij zijn praktijkonderzoek uitvoert;
- in overleg te gaan met collega's in de school en beroepsgenoten en daarbij voor zijn praktijkonderzoek relevante onderwijskennis en -ervaringen uit te wisselen;
- belanghebbenden in de schoolorganisatie bij zijn praktijkonderzoek te betrekken;
- gebruik te maken van kennis en inzichten die relevant zijn voor het praktijkprobleem dat hij onderzoekt;
- een praktijkprobleem vanuit verschillende perspectieven te verkennen;
- een ontwerpgerichte onderzoeksvraag met deelvragen op te stellen;
- een onderzoeksplanning te maken waarmee hij laat zien op een systematische wijze data te willen verzamelen om zijn onderzoeksvragen te beantwoorden;
- data te verzamelen aan de hand van verschillende methoden en daarbij te streven naar hoge validiteit en betrouwbaarheid;
- data te analyseren en op basis hiervan conclusies af te leiden;
- een onderwijskundig ontwerp te maken waarmee hij (een deel van) het praktijkprobleem waar zijn praktijkonderzoek op gericht is kan oplossen;
- een onderwijskundig ontwerp samen met anderen in de praktijk te testen en op basis daarvan te verbeteren;
- de kernactiviteiten van een ontwerponderzoek te doorlopen volgens de richtlijnen van praktijkonderzoek in de school;
- te zorgen voor samenhang tussen de verschillende kernactiviteiten van het onderzoeksproces;
- te zorgen voor een volledige schriftelijke verantwoording van zijn praktijkonderzoek;
- de opbrengsten van zijn ontwerponderzoek te implementeren in de beroepspraktijk van de werkplek waar hij stage loopt.

De module bestaat uit 8 hoofdstukken en 5 inzendopdrachten die als toets gelden.

⁴ Beroeps- en opleidingsprofiel Tweedegraads lerarenopleiding vo/bve, Cluster Talen en lerarenopleiding basisonderwijs.

7. Lesmateriaal, literatuur en campus

Verplichte literatuur:

Bij de module wordt gewerkt met het volgende boek:

Donk, C. van der & Lanen, B. van (2012). *Praktijkonderzoek in de school (2^e druk)*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0300 1

De student heeft dit boek ook moeten gebruiken als onderdeel van de module onderzoeksvaardigheden in het basisonderwijs, die in thema 1 van de opleiding opgenomen is.

Het boek zal in deze module vooral als naslagwerk gebruikt worden. Hoofdstuk 8 dat gericht is op het uitvoeren van een ontwerponderzoek bevat nieuwe leerstof en zal uitgebreid behandeld worden. Dit hoofdstuk is nog niet eerder in de opleiding aan de orde geweest.

Naast het hiervoor genoemde boek maakt de student ook gebruik van vakliteratuur die voor het praktijkonderzoek relevant is. Deze literatuur heeft een belangrijke functie. Zo fungeert de literatuur onder meer als kijkkader waarmee de student de beroepspraktijk in kaart brengt, het geeft betekenis aan begrippen en bakent deze af, het weerlegt of bevestigt vooronderstellingen en zorgt voor een uitbreiding van het eigen denkkader.

De student dient in het kader van zijn praktijkonderzoek minimaal vijftien relevante bronnen te hebben gebruikt. In ieder geval drie van deze bronnen hebben een internationale (lees ook: niet Nederlandse) oorsprong. De student is zelf verantwoordelijk voor het samenstellen van de literatuurlijst, maar kan zich hierbij laten adviseren door collega's op de werkplek, zijn coach, zijn stagementor of andere betrokkenen.

LOI studiewijzer:

Met de studiewijzer wordt de student voorbereid op de verschillende onderdelen van de afstudeeropdracht. De studiewijzer bevat:

- De introductie van de afstudeeropdracht
- Informatie over de afstudeeropdracht (in het bijzonder het ontwerponderzoek).
- Opdrachtsuggesties op het gebied van het afstuderen.
- Twee fictieve voorbeeldcasussen waarin een student de opdracht uitvoert.
- De fasering van de opdracht per kernactiviteit (tijdspad).
- Een overzicht en een omschrijving van de gewenste opbrengsten.
- De begeleidingsstructuur.
- Een overzicht met achtergrondliteratuur en websites die de student kan gebruiken bij het uitwerken van de opdracht.
- Een checklist voor de student, die hij kan gebruiken om te beoordelen of zijn aanpak en opbrengsten voldoen aan de beoordelingseisen.

De studiewijzer bevat daarnaast vijf inzendopgaven die gerelateerd zijn aan de verschillende kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek. Op basis van deze inzendopgaven worden de kennis en de vaardigheden van de student getoetst. De volgorde van deze inzendopgaven ligt vast.

LOI Campus:

Er komt een modulewerkruimte voor de module. Deze modulewerkruimte bevat o.a.:

- de studieactiviteitenreeks;
- verwijzingen naar bruikbare websites, mediatheek;
- verdiepende artikelen, waarnaar vanuit de studieactiviteiten en studiewijzer wordt verwezen.

8. Werkvormen en docentenbegeleiding

Studieactiviteiten voor de student:

- Kernactiviteit oriënteren:
 - bestuderen van de studiewijzer en de aan de module gerelateerde literatuur
 - inventariseren van praktijkproblemen op de werkplek
 - kiezen van een praktijkprobleem
 - verkennen van het praktijkprobleem
 - beschrijven van het praktijkprobleem (inzendopgave 1)
 - bijhouden van het logboek (inzendopgave 1)

Tijdsbesteding → gemiddeld 20 uur
- Kernactiviteit richten:
 - formuleren van een onderzoeksdoel
 - formuleren van onderzoeksvragen
 - uitvoeren van een literatuurstudie
 - bijhouden van het logboek

Tijdsbesteding → gemiddeld 30 uur
- Kernactiviteit plannen:
 - uitwerken van het onderzoeksplan (inzendopgave 2)
 - bijhouden van het logboek (inzendopgave 2)

Tijdsbesteding → gemiddeld 20 uur
- Kernactiviteit verzamelen:
 - Het ontwikkelen van onderzoeksinstrumenten
 - verzamelen van de data
 - bijhouden van het logboek
 - vragen om feedback van de begeleider

Tijdsbesteding → gemiddeld 50 uur
- Kernactiviteit analyseren en concluderen:
 - analyseren van de data
 - trekken van conclusies en formuleren van ontwerpeisen (inzendopgave 3)
 - bijhouden van het logboek (inzendopgave 3)

Tijdsbesteding → gemiddeld 30 uur
- Kernactiviteit ontwerpen
 - maken van het ontwerp
 - testen van het ontwerp
 - bijstellen van het ontwerp tot definitief ontwerp (inzendopgave 4)
 - bijhouden van het logboek (inzendopgave 4)

Tijdsbesteding → gemiddeld 50 uur
- Kernactiviteit rapporteren en presenteren:
 - presenteren en verspreiden van de opbrengsten op de werkplek
 - schrijven van het onderzoeksverslag
 - bijhouden van het logboek (inzendopgave 5)

Tijdsbesteding → gemiddeld 30 uur
- Contactmoment: Naast de voorgaande studentactiviteiten is de student verplicht deel te nemen aan een contactmoment. Dit contactmoment wordt begeleidt door een docent. Om het contactmoment zinvol te laten zijn voor de student, dient hij bij deelname reeds gestart te zijn met de kernactiviteit verzamelen. Inzendopgave 1 en 2 dienen al te zijn goedgekeurd.

Tijdsbesteding → 3 uur

De module bestaat uit minimaal 400 pagina's leeswerk. Het betreft hier een richtlijn aangezien de student zelf geacht wordt de nodige relevante bronnen te verwerven en bestuderen. Naast de door de student verzamelde bronnen bestaat het leeswerk uit het boek 'Praktijkonderzoek in de school', de studiewijzer en bronnen/artikelen op de LOI campus. De student heeft het boek 'Praktijkonderzoek in de school' al eerder in de opleiding bestudeerd en zal het in deze module daarom vooral als naslagwerk gebruiken. Enkel hoofdstuk 8 van het boek is meegeteld bij de 400 pagina's leeswerk. Dit hoofdstuk is niet eerder in de opleiding aan de orde geweest.

Docentenactiviteiten:

- Begeleiding op afstand (op aanvraag).
- Een contactmoment van drie uur, waarin studenten feedback ontvangen en geven op het proces en de tussenproducten van het afstudeeronderzoek.
- Het beoordelen van de 5 inzendopgaven.

Extra ondersteuning:

Er bestaan vele websites waar studenten extra ondersteunende informatie kunnen vinden. Aangezien de onderwerpen van de afstudeeropdracht zeer divers kunnen zijn, worden er op de LOI-campus (en de studiewijzer) voornamelijk verwijzingen opgenomen naar metabronnen. Hiermee worden databases, zoekmachines, startpagina's bedoeld die de studenten kunnen gebruiken om gericht op zoek te gaan naar bronnen die aansluiten bij hun specifieke afstudeeronderwerp.

Inzendopgaven:

- *Inzendopgave 1 (beschrijving van het praktijkprobleem):* Het praktijkprobleem en het logboek vormen de opbrengst n.a.v. de kernactiviteit oriënteren (*in max. 30 min na te kijken*).
- *Inzendopgave 2: (onderzoeksplan)* Het onderzoeksplan en het logboek vormen de opbrengst n.a.v. de kernactiviteit oriënteren, richten en plannen (*in max. 60 min. per beoordelaar na te kijken*).
- *Inzendopgave 3: (analyseresultaten en ontwerpeisen)* De analyseresultaten, ontwerpeisen en het logboek vormen de opbrengsten n.a.v. de kernactiviteiten verzamelen en analyseren & concluderen (*in max. 60 min. na te kijken*).
- *Inzendopgave 4 (het ontwerp):* Het definitieve ontwerp en het logboek vormen de opbrengst n.a.v. de kernactiviteit ontwerpen (*in max. 60 min. na te kijken*).
- *Inzendopgave 5 (onderzoeksverslag):* Het onderzoeksverslag (met het definitieve ontwerp als bijlage) en het logboek vormen de opbrengst n.a.v. de kernactiviteit rapporteren en presenteren (*in max. 60 min. per beoordelaar na te kijken*).

9. Vormgeving van de cursus/ module

Alhoewel de cyclus voor praktijkonderzoek leidend is voor de uitwerking van de afstudeeropdracht geeft de student voor een groot deel zelf invulling aan deze module. Hij maakt samen met collega's op de werkplek een keuze voor het praktijkprobleem waar hij zich in wil verdiepen en voert het onderzoeksproces uit binnen de gestelde kaders. De studieactiviteiten in paragraaf 8 geven een beeld van het proces dat de student zal doorlopen. Gedurende de uitwerking van de opdracht houdt hij een onderzoekslogboek bij waarmee hij inzicht geeft in zijn onderzoeksproces.

De toenemende aandacht voor zelfsturing en specialisatie is een concretisering van de onderwijskundige principes van de opleiding. De ruimte die de student in het kader van deze afstudeeropdracht krijgt, is duidelijk afgebakend op basis van heldere beoordelingseisen. Met de begeleidings- en beoordelingsstructuur bewaakt de opleiding de kwaliteit van de leeractiviteiten en opbrengsten van de student.

Het boek *Praktijkonderzoek in de school* vormt de basismethodiek waarmee de student ondersteunt wordt bij het doorlopen van de cyclus voor praktijkonderzoek (inclusief de innovatiecyclus). De hoofdstukken uit het boek zijn gericht op de zeven kernactiviteiten van deze cyclus. Zes van de zeven kernactiviteiten zijn in de vorige opleidingsfasen

uitgebreid behandeld. De kernactiviteit 'Ontwerpen en innoveren' is nog niet aan der orde geweest en zal aan het begin van de module uitgebreid behandeld worden.

De studiewijzer begeleidt de student bij het uitvoeren van de afstudeeropdracht en biedt op sommige onderdelen extra verbreding en/of verdieping. Daarnaast bevat hoofdstuk 2 een aantal oefenopgaven. Aan het einde van dit hoofdstuk worden de uitwerkingen van de oefenopgaven opgenomen die de student aangeboden krijgt.

De hoofdstukken in de studiewijzer:

De studiewijzer beschrijft (samen met het boek 'Praktijkonderzoek in de school') de kaders waarbinnen de afstudeeropdracht door elke student op een eigen wijze zal worden ingevuld. De studiewijzer heeft een omvang van ongeveer 40 pagina's en bevat zeven korte hoofdstukken. Het volgende overzicht geeft een beeld van de inhoud die in deze hoofdstukken worden behandeld.

Hoofdstuk 1: Een introductie op de afstudeeropdracht

Dit hoofdstuk start met een beschrijving van de uitgangspunten en doelen afstudeeropdracht. Er wordt daarbij een relatie gelegd met de opleidingsbekwaamheden en de bekwaamheidseisen. Daarnaast wordt ingegaan op de relatie tussen praktijkonderzoek, professionele ontwikkeling en schoolontwikkeling. Aan het eind van het hoofdstuk staat het logboek en het gebruik van literatuur centraal.

Hoofdstuk 2: Ontwerponderzoek

Aan de hand van dit hoofdstuk bereidt de student zich voor op het uitvoeren van een ontwerponderzoek. Er wordt ingezoomd op de innovatiecyclus. De student vormt zich een beeld van de twee onderzoeksfases die bij een ontwerponderzoek worden doorlopen. Hierbij wordt verwezen naar blz. 263 t/m 295 uit het boek 'Praktijkonderzoek in de school'. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan het implementatieproces bij onderwijsvernieuwing en de rol die de leraaronderzoeker daarbij inneemt.

Hoofdstuk 3: Opdrachtsuggesties

Dit hoofdstuk richt zich op het kiezen van een praktijkprobleem dat het uitgangspunt zal vormen van de afstudeeropdracht. Om de student op ideeën te brengen bij het formuleren van een afstudeeropdracht worden er verschillende opdrachtsuggesties gegeven. Deze opdrachtsuggesties zijn bedoeld ter inspiratie en hebben geen voorschrijvend karakter. De student is vrij om een andere invulling te geven aan de opdracht, mits hij voldoet aan de eisen van de module.

Hoofdstuk 4: Voorbeelden uit de praktijk

In dit hoofdstuk worden twee fictieve voorbeelden gepresenteerd van studenten die een afstudeeropdracht uitvoeren. Een voorbeeld heeft betrekking op de beroepspraktijk van het voortgezet onderwijs en het andere voorbeeld op de beroepspraktijk van het primair onderwijs.

Hoofdstuk 5: Het gebruik van publieke bronnen

Dit hoofdstuk schetst de kaders van de opdracht. De student krijgt inzicht in de kernactiviteiten die hij dient te doorlopen, de producten die hij ter beoordeling dient aan te leveren en de mogelijkheden die er zijn op het gebied van samenwerking en begeleiding. In het hoofdstuk wordt verwezen naar het boek 'Praktijkonderzoek in de school' waarin de verschillende kernactiviteiten uitgebreid worden beschreven.

Hoofdstuk 6: Achtergrondinformatie

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van zoekmachines, databases en bronnen die de student kan gebruiken bij het uitwerken van de afstudeeropdracht.

Hoofdstuk 7: Het beoordelingskader

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de wijze van toetsing. Daarnaast bevat het de zelfbeoordelingsinstrumenten waarmee de student per inzendopgave na kan gaan of hij bij de uitwerking van de opdracht voldoet aan de eisen van de module. De zelfbeoordelingsinstrumenten worden kort toegelicht.

10. Toetsing van de module

De toetsing van het afstudeeronderzoek richt zich zowel op het proces als het eindproduct. De student moet laten zien dat hij de cyclus van praktijkonderzoek (inclusief de innovatiecyclus) op een juiste wijze doorloopt, zorgt voor een transparant onderzoeksproces en belanghebbenden in de school bij dit proces betreft. Uiteindelijk moet de student laten zien dat hij een concrete bijdrage levert aan de oplossing van het praktijkprobleem. Hij ontwikkelt nieuw onderwijs en geeft hiermee vorm aan schoolontwikkeling. Met zijn praktijkonderzoek vergroot hij zijn professionaliteit en probeert zijn leerervaringen met anderen in de school te delen.

De bekwaamheidseisen van de opleiding staan bij de toetsing centraal. Gedurende de uitvoering van het praktijkonderzoek zal de student op vijf momenten beoordeeld worden. Deze beoordeling vindt plaats op basis van door de student aangeleverde beroepsproducten. Het onderzoekslogboek maakt bij elk van deze beoordelingsmomenten deel uit van deze beroepsproducten. Met de beroepsproducten geeft de student inzicht in het proces dat hij heeft doorlopen en laat hij zien wat dit heeft opgeleverd. Na een positieve beoordeling krijgt de student groen licht om het praktijkonderzoek te vervolgen.

Inzendopgaven

De module wordt beoordeeld aan de hand van vijf inzendopgaven. Inzendopgaven een, drie en vier wordt door een beoordelaar beoordeeld. Inzendopgave vijf wordt door twee beoordelaars afzonderlijk beoordeeld. De beoordelingseisen staan vast. De student kan zijn inzendopgaven controleren aan de hand van een beoordelingsformulier dat voor elke opdracht aan de studiewijzer zal worden toegevoegd. Dit beoordelingsformulier zal ook gebruikt worden door de beoordelaars. De student behaalt deze module op het moment dat hij/zij ieder leerdoel van de inzendopgaven heeft bereikt (minimaal een voldoende heeft behaald).

Inzendopgave 1 'De beschrijving van het praktijkprobleem'

De eerste inzendopgave is gericht op het beschrijven van het praktijkprobleem vanuit verschillende perspectieven. Samen met collega's op de werkplek (waaronder de directie) formuleert de student een praktijkprobleem. Dit praktijkprobleem moet niet alleen voor de student zelf, maar ook voor (een deel van) de schoolorganisatie actueel en relevant zijn. Uit de beschrijving van het praktijkprobleem moet blijken dat het te verwachten is dat er nieuw onderwijs moet worden ontworpen om het praktijkprobleem aan te pakken.

Inzendopgave 2 'Het onderzoeksplan'

Met het onderzoeksplan laat de student zien wat hij op zijn werkplek wil onderzoeken en op welke wijze hij uitvoering geeft aan dit praktijkonderzoek. Hij richt zich hierbij op de eerste onderzoeksfase van een ontwerponderzoek; een beschrijvend onderzoek waarmee de ontwerpeisen in kaart worden gebracht.

Inzendopgave 3 'De analyseresultaten en ontwerpeisen'

De opbrengst van de eerste onderzoeksfase betreft de analyseresultaten die logischerwijs een afgeleide vormen van alle data die de student verzameld heeft. De student vertaalt de analyseresultaten in concrete ontwerpeisen op basis waarvan het ontwerp gemaakt kan worden.

Inzendopgave 4 'Het definitieve ontwerp'

De student laat zien hoe hij van de ontwerpeisen tot een ontwerp gekomen is en op welke wijze hij het ontwerp in de praktijk getest heeft. Ook geeft hij inzicht in de aanpassingen die hij als gevolg van het testen bij het ontwerp heeft doorgevoerd.

Inzendopgave 5 'Het onderzoeksverslag'

Het onderzoeksverslag betreft een weergave van het onderzoeksproces dat de student heeft doorlopen en de resultaten die dit proces heeft opgeleverd. In het onderzoeksverslag neemt de student het definitieve ontwerp op als bijlage.

Het beoordelingskader

De volgende tabel beschrijft het beoordelingskader van de afstudeeropdracht. Per inzendopgave is te zien voor welke leerdoelen de student minimaal een voldoende dient te behalen. Per leerdoel kan een student een onvoldoende, voldoende, of goed behalen. Onvoldoende geeft aan dat het leerdoel niet is aangetoond, voldoende geeft aan dat de student aan het leerdoel heeft voldaan, goed geeft aan dat de student het leerdoel beter dan noodzakelijk of op verschillende manieren heeft aangetoond. Wanneer een inzendopgave van een student onvoldoende is, zal hij deze aan moeten passen en opnieuw moeten inleveren.

De leerdoelen zullen nader worden gespecificeerd aan de hand van indicatoren. De indicatoren worden opgenomen in het beoordelingsinstrument voor de student en de beoordelaars.

Leerdoelen	IO 1	IO 2	IO 3	IO 4	IO 5
<i>De student is in staat ..</i>					
▪ toegang te krijgen tot diverse (schoolgebonden, regionale, nationale en internationale) bronnen en deze kritisch te beoordelen op bruikbaarheid.	V	V			V
▪ te zorgen voor transparantie bij het uitvoeren van zijn praktijkonderzoek.	V	V	V	V	V
▪ te reflecteren op zijn eigen beroepsmatige handelen in relatie tot het praktijkonderzoek.	V				V
▪ inzichtelijk te maken hoe het praktijkonderzoek heeft bijgedragen aan zijn professionele ontwikkeling in relatie tot	V	V			V

de opleidingscompetenties.					
▪ gebruik te maken van nieuwe media.	V	V	V	V	V
▪ aan te sluiten bij de specifieke context van de onderwijspraktijk waarbinnen hij zijn praktijkonderzoek uitvoert.	V	V	V	V	V
▪ in overleg te gaan met collega's in de school en beroepsgenoten en daarbij voor zijn praktijkonderzoek relevante onderwijskennis en -ervaringen uit te wisselen.	V	V	V	V	V
▪ belanghebbenden in de schoolorganisatie bij zijn praktijkonderzoek te betrekken.	V	V	V	V	V
▪ gebruik te maken van kennis en inzichten die relevant zijn voor het praktijkprobleem dat hij onderzoekt.	V	V			V
▪ een praktijkprobleem vanuit verschillende perspectieven te verkennen.	V	V			
▪ een ontwerpgerichte onderzoeksvraag met deelvragen op te stellen		V			
▪ een onderzoeksplanning te maken waarmee hij laat zien op een systematische wijze data te willen verzamelen om zijn onderzoeksvragen te beantwoorden.		V			
▪ data te verzamelen aan de hand van verschillende methoden en daarbij te streven naar hoge validiteit en betrouwbaarheid.			V	V	
▪ data te analyseren en op basis hiervan conclusies af te leiden.			V	V	V
▪ een onderwijskundig ontwerp te maken waarmee hij (een deel van) het praktijkprobleem waar zijn praktijkonderzoek op gericht is kan oplossen.			V	V	
▪ een onderwijskundig ontwerp samen met anderen in de praktijk te testen en op basis daarvan te verbeteren.				V	
▪ de kernactiviteiten van een ontwerp onderzoek te doorlopen volgens de richtlijnen van praktijkonderzoek in de school.	V	V	V	V	V
▪ te zorgen voor samenhang tussen de verschillende kernactiviteiten van het onderzoeksproces.	V	V	V	V	V
▪ te zorgen voor een volledige schriftelijke verantwoording van zijn praktijkonderzoek.					V
▪ de opbrengsten van zijn ontwerp onderzoek te implementeren in de beroepspraktijk van de werkplek waar hij stage loopt.				V	V

IO = Inzendopgave

V = Deze bekwaamheidseis moet (minimaal met een voldoende) worden aangetoond

Bijlage 1: De leerlijn onderzoeksvaardigheden.

Praktijkonderzoek wordt door de LOI gezien als leermethodiek, waarmee de student nu en in de toekomst vorm kan geven aan zijn beroepsontwikkeling. Daarnaast levert de student middels praktijkonderzoek een bijdrage aan de schoolontwikkeling en kennisontwikkeling binnen de beroepsgroep. De leraar neemt hiermee steeds meer verantwoordelijkheid bij het creëren van nieuwe kennis, inspelen op veranderende omstandigheden en zorgen voor innovatie. Bij het uitvoeren van een praktijkonderzoek past de leraar verschillende professionaliseringsstrategieën toe. Hierbij kan gedacht worden aan het bestuderen van literatuur, het reflecteren op het eigen handelen, klassenbezoeken, intervisie en collegiale consultatie. De leraar dient hiervoor essentiële professionele vaardigheden te ontwikkelen die ook in andere beroepssituaties van pas kunnen komen. Het gaat hier om vaardigheden als het reflecteren, communiceren, beoordelen van bronnen, plannen, consistent handelen, vragen stellen, interpreteren enz. In het opleidingsaanbod van de lerarenopleidingen wordt in elke opleidingsfase aandacht besteed aan het doen van praktijkonderzoek, in de vorm van een leerlijn onderzoeksvaardigheden. De afstudeeropdracht maakt deel uit van deze doorgaande leerlijn. De leerlijn heeft een duidelijke opbouw. Deze bijlage maakt inzichtelijk op welke wijze en welk moment praktijkonderzoek is opgenomen in het opleidingsprogramma. Allereerst wordt per opleidingsfase beschreven op welke wijze er aandacht besteed wordt aan praktijkonderzoek en welke accentverschillen er zijn tussen de fasen.

Praktijkonderzoek in de propedeusefase

In de propedeusefase maakt de student kennis met praktijkonderzoek en verwerft hij de nodige onderzoeksvaardigheden. Het accent ligt vooral op het leren beheersen van de methodiek en het ontwikkelen van een onderzoekende houding. Het innemen van verschillende perspectieven staat hierbij centraal. In het kader van de praktijkintegratie, leert de student de methodiek toepassen in de praktijk van de werkplek waar hij stage loopt. Het praktijkonderzoek in de propedeusefase kenmerkt zich door afgebakende (deels ingevulde) onderzoeksopdrachten. Zo is in de propedeusefase het praktijkprobleem, het onderzoeksdoel en een deel van de onderzoeksvragen gegeven.

Praktijkonderzoek in de hoofdfase

In de hoofdfase van de opleiding verschuift de aandacht steeds meer naar de inhoud; praktijkonderzoek wordt ingezet als leermethodiek waarmee de student leerdoelen bereikt en groeit in zijn ontwikkeling naar afstudeer- en startbekwaamheid. Aan het einde van de hoofdfase wordt de student geacht zelf sturing te geven aan het onderzoeksproces en in staat te zijn de cyclus van praktijkonderzoek te doorlopen.

Praktijkonderzoek in de afstudeerfase

In de afstudeerfase van de opleiding voert de student een omvangrijk ontwerponderzoek uit. In tegenstelling tot de vorige opleidingsfasen doorloopt hij niet alleen de cyclus van praktijkonderzoek, maar ook de innovatiecyclus. Hij koppelt zijn praktijkonderzoek nadrukkelijk aan de beroepspraktijk van zijn werkplek. De student wordt geacht niet alleen op een systematische wijze antwoorden te verkrijgen op vragen die hij heeft, maar hij dient ook een concrete bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de schoolorganisatie. Hij wordt verantwoordelijk voor het implementeren van nieuwe onderwijspraktijken op de werkplek. Het betreft hier veranderingen waarvan het reëel is te veronderstellen dat deze door een LiO in gang kunnen worden gezet.

De visie op praktijkonderzoek

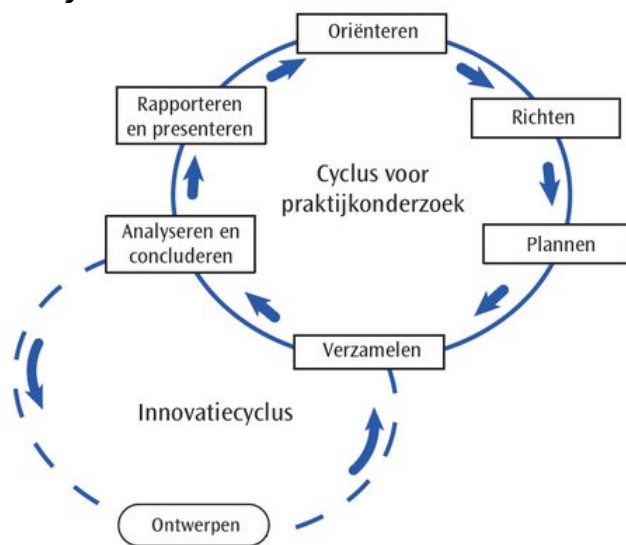
De leerlijn onderzoeksvaardigheden in de lerarenopleidingen is gebaseerd op de methodiek van praktijkonderzoek die is beschreven door Van der Donk en Van Lanen (2012). Praktijkonderzoek in de school wordt door hen als volgt gedefinieerd:

Onderzoek dat wordt uitgevoerd door leraren, waarbij op systematische wijze in interactie met de omgeving antwoorden verkregen worden op vragen die ontstaan in de eigen beroepspraktijk, gericht op verbetering van deze praktijk.

De methodiek van praktijkonderzoek van Van Der Donk en Van Lanen wordt veel toegepast door HBO-opleidingen in de onderwijssector en de zorg & welzijnsector in Nederland en België. Ook in het beroepenveld wordt het handboek veel gebruikt. Hier volgen enkele uitgangspunten:

- Praktijkonderzoek wordt gezien als middel om een beter inzicht te krijgen in de onderwijspraktijk om daarmee de kwaliteit van het onderwijs te vergroten. Het middel is geen doel op zich, de leerontwikkeling van de leraar staat centraal.
- Praktijkonderzoek is geen individuele activiteit maar vindt plaats in voortdurende interactie met anderen. De leraar neemt hierbij verschillende perspectieven in en reflecteert op zijn eigen handelen.
- Vakliteratuur heeft bij praktijkonderzoek een belangrijke functie als referentiekader om de eigen onderwijspraktijk beter te begrijpen.
- Praktijkonderzoek leidt vaak tot veranderingen in de schoolorganisatie. Participatie van belanghebbenden is daarom noodzakelijk.
- Praktijkonderzoek verloopt anders dan onderzoek dat door externen wordt uitgevoerd. De leraar heeft als onderzoeker immers een dubbelrol; onderzoeken en lesgeven.
- Bij praktijkonderzoek ligt het eigenaarschap zowel bij de leraar, de werkplek als een eventuele opleiding.
- Het praktijkonderzoek kenmerkt zich door een systematische werkwijze.
- Het praktijkonderzoek is geen losstaande activiteit maar maakt deel uit van het dagelijkse beroepsmatige handelen van de leraar.

De cyclus en de zeven kernactiviteiten⁵

De cyclus voor praktijkonderzoek kent zes kernactiviteiten. Wanneer (in de afstudeerfase) de innovatiecyclus wordt doorlopen, wordt daarnaast ook de kernactiviteit ontwerpen uitgevoerd.

Oriënteren: Het onderzoek start met de kernactiviteit oriënteren. Er wordt geïnventariseerd welke praktijkproblemen en -vragen er zijn, voor wie deze belangrijk zijn, wat erover bekend is, wat het belang van het onderzoek kan zijn voor de school enz. De leraar probeert het praktijkprobleem of de praktijkvraag (met behulp van theorie) van verschillende kanten te bekijken zonder meteen al in te zoomen op een specifiek deel van het probleem.

Richten: Tijdens deze kernactiviteit wordt er ingezoomd. Het praktijkprobleem wordt afgebakend om te komen tot een duidelijke hoofdvraag voor het onderzoek.

⁵ De beschrijving van de kernactiviteiten is grotendeels ontleend aan www.praktijkonderzoek.com

De opbrengsten van deze activiteit zijn een beschrijving van het doel van het onderzoek en de onderzoeksvraag, al dan niet uitgewerkt in deelvragen.

Plannen: Na het richten volgt het plannen. Tijdens het plannen worden keuzes gemaakt voor wat betreft de vormgeving van het onderzoeksproces. Er wordt nagedacht over de onderzoeksactiviteiten die ondernomen moeten worden om zo goed mogelijk antwoord te krijgen op de hoofdvraag. Als gevolg van deze activiteit ontstaat het onderzoeksplan, dat beschouwd kan worden als het resultaat van de drie kernactiviteiten oriënteren, richten en plannen.

Verzamelen: Tijdens deze kernactiviteit worden instrumenten gekozen en/of ontwikkeld waarmee de data in de onderwijspraktijk verzameld kan worden. Vervolgens worden de data verzameld die nodig zijn om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

Analyseren en concluderen: Deze kernactiviteit is gericht op het analyseren van de verzamelde data. Op basis van de analyseresultaten worden concrete antwoorden geformuleerd op de onderzoeksvragen in de vorm van conclusies.

Ontwerpen: Deze kernactiviteit, die alleen wordt uitgevoerd in het kader van een ontwerponderzoek, richt zich op een doelbewuste verandering van de dagelijkse praktijk; op innovatie. In aanvulling op de cyclus voor praktijkonderzoek wordt de innovatiecyclus doorlopen. In de eerste fase van het ontwerponderzoek wordt een beschrijvend onderzoek uitgevoerd waarmee in kaart wordt gebracht aan welke ontwerpeisen de oplossing van het praktijkprobleem moet voldoen. In de tweede fase van het ontwerponderzoek wordt het ontwerp gemaakt (een lessenserie, een instructiemethode, een digitaal leermiddel enz.) dat daarna in de praktijk wordt uitgetest. De testdata die verzameld wordt, wordt gebruikt om te bepalen of het ontwerpproduct voldoet in de praktijk. Eventueel wordt het ontwerp op basis van de testdata bijgesteld en wordt het opnieuw uitgetest in de praktijk. De innovatiecyclus wordt dan nog een keer doorlopen.

Rapporteren en presenteren: Het laatste deel van het onderzoek betreft de kernactiviteit rapporteren en presenteren. Deze kernactiviteit is opgenomen aan het eind van de onderzoekscyclus, maar in feite staat dit gedurende het hele onderzoek centraal. Door veel mensen (collega's, leerlingen, ouders) bij het onderzoek te betrekken, wordt draagvlak voor het praktijkonderzoek gecreëerd. Afhankelijk van de onderzoeksvraag leidt het praktijkonderzoek tot veranderingen in bijvoorbeeld de denkbeelden van collega's, de omgang met leerlingen, de inrichting van lokalen of communicatievormen in de organisatie. Onderzoeksbevindingen en het verloop van het onderzoeksproces worden vastgelegd en gepresenteerd.

De onderzoeksleerlijn in het opleidingsprogramma van de lerarenopleiding Voortgezet Onderwijs

Propedeusefase: De student ontwikkelt een onderzoekende houding. Hij leert verschillende perspectieven in te nemen bij het op zoek gaan naar antwoorden op vragen of oplossingen voor problemen. Hij maakt gebruik van de aanwezige deskundigheid in de school.			
Thema	Module	Beschrijving	Ec
1	Onderzoeksvaardigheden	De student richt zich op het verwerven van de basisvaardigheden die horen bij de kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek; oriënteren, richten, plannen, verzamelen, analyseren en concluderen, rapporteren en presenteren. Na afronding van deze module is de student in staat om zelf de cyclus voor praktijkonderzoek te doorlopen.	6
1	Praktijkintegratie	De student voert een beschrijvend praktijkonderzoek uit, dat deels is voorgestructureerd. Hij brengt de meest voorkomende leer-, ontwikkelings- en gedragsproblemen in kaart en verwerft inzicht in de manier waarop de school hierop inspeelt. Hij maakt hierbij zowel gebruik van theoretische inzichten over de ontwikkeling van kinderen als praktijkvoorbeelden op de werkplek.	*
Hoofdphase: De student kan praktijkonderzoek inzetten als professionele leermethodiek. Hij doet praktijkonderzoek om antwoord te krijgen op vragen en problemen waar hij in zijn eigen praktijk mee te maken krijgt.			
Thema	Module	Beschrijving	Ec
3	Praktijkintegratie	De student voert een praktijkonderzoek uit om informatie te verzamelen over hoe leerlingen van elkaar kunnen verschillen. Hij doorloopt daarbij de zes kernactiviteiten van de cyclus van praktijkonderzoek. Op basis van deze informatie maakt de student een plan voor de begeleiding van de ontwikkeling van twee individuele leerlingen en hij voert deze begeleiding uit.	*
6	Praktijkintegratie	De student voert een praktijkonderzoek uit om informatie te verzamelen over hoe leerlingen op het gebied van de literaire leescompetenties van elkaar kunnen verschillen. Hij doorloopt daarbij de zes kernactiviteiten van de cyclus van praktijkonderzoek. Het praktijkonderzoek resulteert in vier leerling-portretten.	*
7	Internationalisering	De student voert een beschrijvend praktijkonderzoek uit aan de hand van de cyclus voor praktijkonderzoek. Hij verdiept zich in een onderwerp dat actueel is in de Nederlandse situatie en neemt hierbij een internationaal perspectief in. Binnen de kaders van de module maakt de student eigen keuzes voor wat betreft de inrichting van het onderzoeksproces. Hij kan zijn kennis van niet-Nederlandse onderwijssystemen en onderwijskundige praktijken verwerven door daadwerkelijk een bezoek te brengen aan het buitenland of op afstand (vanuit Nederland) de buitenlandse situatie te onderzoeken.	6
Afstudeerfase: De student kan praktijkonderzoek inzetten als professionele leermethodiek. Hij doet praktijkonderzoek om antwoord te krijgen op vragen en problemen waar hij in zijn eigen praktijk mee te maken krijgt. Daarnaast levert hij met praktijkonderzoek een bijdrage aan kwaliteitszorg, de professionele ontwikkeling en de schoolontwikkeling.			

Thema	Module	Beschrijving	Ec
8	(Voorbereiding) Afstudeeropdracht	De student voert een ontwerponderzoek uit op de werkplek waar hij zijn LiO-stage loopt. Met het ontwerponderzoek doorloopt de student zowel de cyclus voor praktijkonderzoek als de innovatiecyclus. Met het uitvoeren van de afstudeeropdracht levert de student een zichtbare bijdrage aan de schoolontwikkeling op de werkplek. De student werkt hierbij samen met collega's, maakt gebruik van deskundigheid in en rond de school en legt een relatie met relevante en actuele literatuur.	9

* In het kader van de modules praktijkintegratie in thema 1, 3 en 6 dient de student onder meer een praktijkonderzoek uit te voeren. Voor deze module zijn 5 ec gereserveerd, waarvan een deel wordt ingezet voor het praktijkonderzoek.

	Oriënteren	Richten	Plannen	Verzame- len	Analyseren en conclude- ren	Ontwerpen	Rapporte- ren en presente- ren
Thema 1 Onderzoeksvaardigheden	V	V	V	V	V		V
Thema 1 Praktijkintegratie	V	V	V	V	V		V
Thema 3 Praktijkintegratie	V	V	V	V	V		V
Thema 6 Praktijkintegratie	V	V	V	V	V		V
Thema 6 Internationalisering	V	V	V	V	V		V
Thema 8 (voorbereiding) Afstudeeropdracht	V	V	V	V	V	V	V

6.1: Het script voor introducties

Introductie thema 1: Oriëntatie studie & beroep

Tekst

U start met het eerste thema van de lerarenopleiding basisonderwijs. Wanneer leraren gevraagd worden waarom ze voor dit beroep gekozen hebben, wordt vaak gezegd dat het leraarschap een roeping is. Wellicht dat uw keuze voor deze opleiding ook gebaseerd is op een dergelijk gevoel. Misschien komt u wel uit een onderwijsfamilie of bewaart u goede herinneringen aan de basisschoolperiode. Zo kunt u altijd al het idee hebben gehad het onderwijs in te willen gaan en hebt nu besloten om dit ook echt te gaan doen. Het kan echter ook zo zijn dat u nog erg twijfelt over of het leraarschap wel bij u past. De LOI Hogeschool vindt het belangrijk dat u in het begin van uw opleiding bewust nadenkt over of u geschikt bent voor het beroep. Tijdens het eerste thema oriënteert u zich daarom in de breedte op het leraarschap en de opleiding. We hopen natuurlijk dat u na afloop van dit thema nog enthousiaster geworden bent voor het basisonderwijs en volledig achter uw opleidingskeuze kan staan. Toch kan het voorkomen dat de praktijk van het lerarenberoep niet overeen komt met het beeld dat u hiervan heeft of dat het studeren u tegen valt. U kunt hier dan maar beter vroegtijdig in de opleiding achter komen.

[Videofragment hier invoegen]

Uw eigen ervaring met het basisonderwijs gaat misschien terug naar de periode van toen u zelf nog kind was. Wellicht heeft u kinderen in de basisschoolleeftijd en ziet u de basisschool tegenwoordig ook nog regelmatig van binnen. Het onderwijs heeft in de loop der tijd niet stilgestaan. We zijn benieuwd wat u nog herkent in het basisonderwijs vanuit uw eigen ervaringen en welke verschillen u ziet.

Al in dit eerste thema zult u de basisschool vanuit de leraarrol gaan ervaren. U ontdekt welke activiteiten een leraar op een werkdag uitvoert en maakt kennis met waar het in het basisonderwijs om draait; kinderen in de leeftijd van vier tot ongeveer twaalf jaar. U draait mee met een klas en uw stagementor, en ondervindt hoe het is om zelf voor een klas te staan.

Met het doorlopen van de modules van dit thema en de praktijkintegratie legt u de basis voor het vervolg van uw opleiding. Elke module is op de een of andere wijze verbonden aan de titel van dit thema: oriëntatie studie & beroep.

- De module **Studievaardigheden**: Tijdens deze module staat u bewust stil bij het studeren. Wellicht dat het voor u alweer een lange tijd geleden is dat u zelf in de schoolbanken zat. Het is dan misschien best wel wennen om in het studieritme te komen en de discipline op te brengen om de theorie in te duiken en opdrachten uit te voeren. Om u hierbij te helpen gaat u onder meer na welke leerstijl het beste bij u past. Ook staan we stil bij het plannen van uw studie en wat u kunt doen om de motivatie hoog te houden. Het is van belang dat u snel zicht krijgt op de opleidingsstructuur en kennis neemt van veelvoorkomende opleidingstermen. De LOI realiseert zich dat sommige opleidingszaken toegelicht moeten worden. Tijdens deze module wordt daarom uitgelegd hoe de lerarenopleiding basisonderwijs in elkaar zit. Na afronding kunt u waarschijnlijk precies uitleggen wat we bedoelen met opleidingsbekwaamheden en bekwaamheidseisen, hoe u uw studievoortgang kunt volgen en welke mogelijkheden de LOI-campusomgeving biedt.
- De module **Inleiding digitaal portfolio**: Gedurende de gehele opleiding maakt u gebruik van een digitaal portfolio. Dit is een soort database waarin u bewijsstukken opneemt waarmee u aantoont dat u zich tijdens uw studie ontwikkelt tot een startbekwame leraar. Het portfolio geeft uw studievoortgang weer en wordt regelmatig door uw coach bekeken. Meer informatie over de structuur van het portfolio en het gebruik ervan tijdens de opleiding krijgt u tijdens deze module.
- De module **Onderwijskunde**: Met het doorlopen van deze module voert u een theoretische verkenning uit naar de praktijk van het basisonderwijs en het lerarenberoep aan de hand van theorie. Daarnaast maakt u kennis met de kenmerken en leefwereld van het basisschoolkind. Tijdens de module worden verschillende onderwerpen en begrippen geïntroduceerd die in een later stadium van de studie verder worden uitgediept.
- De modules **Taal (eigen vaardigheid)** en **Rekenen (eigen vaardigheid)**: Landelijk is er de laatste jaren veel discussie geweest over het niveau van het taal- en rekenonderwijs op school. Het gemiddelde niveau van de leraar zou te laag zijn en de kwaliteit van het reken- en taalonderwijs zou sterk verschillen per school. Een leraar die zelf onvoldoende taal- en rekenvaardig is kan zijn leerlingen niet goed begeleiden in hun

ontwikkeling. De LOI vindt het belangrijk dat studenten in het begin van de opleiding de lesstof van de basisschool beheersen. Daarnaast moet uw kennis wat verder reiken dan de kerndoelen die de leerlingen van groep 8 moeten bereiken. Op die manier staat u echt boven de leerstof. Er is een landelijke taal- en rekentoets ontwikkeld, waarmee uw vaardigheden op het gebied van taal en rekenen worden getoetst. Tijdens de modules wordt u voorbereid op deze toetsen en gaan we de diepte in waar mogelijk. Wanneer u de modules met succes afrondt, kunt u elke taal- of rekenles in het basisonderwijs aan!

- De module Vakken op de basisschool: In de basisschool draait het natuurlijk niet alleen maar om taal en rekenen. Een weekrooster bestaat doorgaans uit vele ander vakgebieden, die niet eens op twee handen te tellen zijn. Op het ene moment geef je uitleg over de industriële revolutie, terwijl je op een ander moment met besmeurde handen demonstreert hoe je details aanbrengt in kleifiguren. Het basisonderwijs zou eigenlijk nooit mogen vervelen! In deze module maakt u kennis met veel van deze vakgebieden. In vogelvlucht ervaart u hoe vakken als drama, geschiedenis, bewegingsonderwijs en handvaardigheid op een basisschool worden aangeboden. U zult merken dat een leraar basisonderwijs een echte allrounder is.
- Onderzoeksvaardigheden in het basisonderwijs: Waarschijnlijk heeft u vast wel eens iemand horen zeggen dat leraren eigenwijze mensen zijn. De LOI vindt het prima wanneer u veel kennis verwerft, uitdraagt en toepast in uw onderwijs. Tegelijkertijd hopen we dat u aan het einde van de opleiding niet het idee heeft dat alle vragen beantwoord zijn en u alles denkt te weten. Een moderne leraar is nooit uitgeleerd en blijft voortdurend in ontwikkeling. Hij neemt een onderzoekende houding aan waarmee hij voortdurend zijn eigen handelen kritisch blijft volgen. Hoe u dit kunt doen, leert u vanaf de start van de opleiding. In deze module oefent u met het stellen van vragen, het verzamelen van data en het geven van onderbouwde antwoorden met als doel praktijkproblemen op te lossen en de onderwijspraktijk beter te begrijpen. De module is een voorbereiding op de praktijkonderzoeken die u in vervolg van uw opleiding zal gaan uitvoeren.

Afbeeldingen

Foto's van basisschoolkinderen in de leeftijd van vier tot twaalf jaar.

Videofragment

Een kort videofragment van leraren of studenten die gevraagd worden naar de redenen waarom ze voor het leraarschap in het basisonderwijs hebben gekozen.

Praktijkintegratie 1: Oriëntatie studie & beroep

Tekst

Tijdens dit eerste thema zult u voor het eerst tijdens uw opleiding stage gaan lopen in een basisschool. U wordt niet alleen geacht rond te kijken en mee te draaien, maar ook zelf eenvoudige lesactiviteiten met leerlingen te verzorgen. Uiteraard verwachten we nog niet dat u net als een gediplomeerd leraar basisonderwijs volledige lesdagen verzorgt, contacten met ouders onderhoudt, deelneemt aan vergaderingen en verantwoordelijk bent voor de groepsadministratie. In de propedeusefase voert u onderwijsactiviteiten uit die passen bij uw beginsituatie. U moet hierbij denken aan activiteiten waaronder het voeren van gesprekken met leerlingen, het observeren van een les van de mentor, het uitvoeren van een deel van een les (bijvoorbeeld een instructie), samen met de mentor surveilleren op het plein, het voorlezen van een verhaal, het begeleiden van een leesgroepje en het nakijken van leerlingwerk. Waarschijnlijk zult u snel tegen vragen aanlopen waar u wellicht in eerste instantie nog niet over heeft nagedacht:

- Hoe zorgt u ervoor dat u in korte tijd de namen van alle kinderen uit het hoofd leert?
- Hoe gaat u om met ouders die vragen stellen over hun kinderen?
- Wat moet u doen als een leerling niet naar u luistert?
- Hoe kijkt u in korte tijd dertig schriften na van drie verschillende vakken?
- Hoe houdt u een groep met 30 leerlingen een hele dag bezig?

Deze vragen en vele andere zult u na afloop van uw eerste stage kunnen beantwoorden. U heeft dan in de praktijk ervaren wat de werkzaamheden zijn van een leraar basisonderwijs. Uiteraard dient u zich hierbij te realiseren dat er wel 5000 basisscholen in Nederland zijn. De praktijk op uw stageschool kan verschillen met de praktijk op andere scholen. Daarom doet u gedurende de opleiding op verschillende scholen stage-ervaring op.

Een deel van de stage – de vrije stageruimte – vult u in met zelf gekozen onderwijsactiviteiten die u in overleg

met de mentor bepaalt. De LOI vindt het belangrijk dat u veel onderwijsactiviteiten in uw stageklas uitvoert. Het grootste deel van de werktijd brengt een leraar immers door in de klas. U dient echter ook een aantal onderwijsactiviteiten uit te voeren die zich afspelen op schoolniveau. Denk hierbij aan het voeren van gesprekken met collega's, het kopiëren van toetsen of het bijwonen van een ouderavond. Daarnaast verwachten we dat u ook ervaring opdoet met professionaliseringsactiviteiten. Voorbeelden hiervan zijn het lezen van de schoolgids, het observeren van een collega of feedback krijgen van collega's. U zult merken dat een leraar zich met meer dingen bezighoudt dan het lesgeven.

[Videofragment hier invoegen]

Naast de vrije stageruimte voert u ook een aantal verplichte praktijkintegratie-opdrachten uit. Met deze opdrachten brengt u een deel van de leerervaringen van de modules van thema 1 in praktijk. Het overkoepelden thema bij deze eerste opdrachten is de kennismaking met het basisschoolkind. Als leraar heeft u dagelijks te maken met leerlingen. Het is dan ook noodzakelijk dat u affiniteit hebt met kinderen en kennis heeft van hun belevingswereld. Tijdens de basisschoolperiode maakt een kind in snel tempo een groeiproses door van peuter tot puber. Dit groeiproses heeft betrekking op zowel lichamelijke, cognitieve als sociaal-emotionele ontwikkelingsaspecten. Als leraar is het belangrijk zicht te hebben op de verschillen tussen kinderen en de ontwikkelingslijnen van leerlingen. Tijdens de praktijkintegratie-opdracht voert u een praktijkonderzoek uit, waarbij u op verschillende manieren informatie verzamelt over leerlingen in de onderbouw (groep 1/2), leerlingen uit de middenbouw (groep 3,4,5) en leerlingen uit de bovenbouw (groep 6, 7,8). Deze informatie verwerkt u tot een leerling-portret.

Uiteraard vragen we u ook uw kennis van en inlevingsvermogen in de doelgroep in de praktijk te demonstreren. U voert een tweetal lesactiviteiten uit, waarbij u laat zien aan te kunnen sluiten bij de beginsituatie en de belevingswereld van een groepje leerlingen.

De LOI hoopt dat u na afloop van de praktijkintegratie van thema 1 een duidelijk beeld hebt gekregen van het dynamische beroep van leraar basisonderwijs en de schoolorganisatie als toekomstig werkplek.

Afbeeldingen

Foto's van basisschoolkinderen in de leeftijd van vier tot twaalf jaar.

Videofragment

Drie korte vraaggesprekjes met een kind uit de onderbouw, een kind uit de middenbouw, en een kind uit de bovenbouw. Aan de kinderen worden vragen gesteld over de invulling van een lesdag op school, hun vrijetijdsbesteding, hun sterke punten enz.

Thema 2: Lesgeven

Tekst

Het tweede thema richt zich op de kerntaak van een leraar basisonderwijs; het lesgeven aan een groep leerlingen. De term lesgeven omvat een breed scala aan activiteiten die een leraar uitvoert om ervoor te zorgen dat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Het zal u niet verbazen dat er meerdere manieren zijn om de ontwikkeling bij leerlingen te stimuleren. Een bekwame leraar beschikt over een goedgevulde rugzak met pedagogisch en didactisch gereedschap waarmee hij kan variëren in zijn onderwijsaanpak. Op het moment dat hij merkt dat een bepaalde strategie bij leerlingen niet werkt, heeft hij voldoende alternatieven voorhanden waarmee hij zijn handelen kan afstemmen op de onderwijsbehoeften van een groep. Zo kan een leraar variëren in de wijze waarop hij nieuw kennis en vaardigheden aanbiedt, vragen stelt, opdrachten formuleert, ruimte geeft voor inbreng van leerlingen, materialen inzet of een les nabesprekt. De aanpak van de leraar wordt enerzijds beïnvloed door de kenmerken van de leerlingen en hun beginsituatie en anderzijds door de onderwijsvisie van de leraar en de school waar hij werkzaam is. Wanneer een leraar de overtuiging heeft dat leerlingen vooral leren door zelf te ontdekken, dan zal zijn onderwijsaanpak waarschijnlijk sterk verschillen van de aanpak van een leraar die vindt dat hij vooral bezig moet zijn met kennisoverdracht. Tijdens uw opleiding zult u ervaring opdoen met diverse visies en aanpakken. De LOI vindt het belangrijk dat u uw eigen voorkeuren ontdekt en dat u deze vanuit de theorie kunt verantwoorden.

[Videofragment hier invoegen]

Na afloop van dit thema hopen we dat u de basale kennis en vaardigheden van het lesgeven beheerst en in

staat bent een les van begin tot eind te verzorgen en uw aanpak kunt verantwoorden. Alle opleidingsmodulen in dit thema bereiden u dan ook voor op het zelfstandig verzorgen van lessen en lesactiviteiten.

- De module Onderwijskunde: Deze module richt zich op de kunst van het lesgeven. Tijdens de module verdiept u zich in aspecten van het lesgeven die terugkomen in het onderwijs van alle vakgebieden in de basisschool. Of u nu een dramales of taalles geeft, altijd zult u uw les moeten voorbereiden, uitvoeren en evalueren. U maakt daarbij een inschatting van de beginsituatie van de doelgroep, bepaalt de leerdoelen en de instructievorm, denkt na over de werkvormen die u toepast tijdens de les en hoe u leerlingen begeleidt om de leerdoelen te bereiken. Bij de afronding van de les blikst u samen met de leerlingen terug. De les bereidt u voor in de vorm van een lesvoorbereiding; een soort draaiboek voor een les. Dit is een handig hulpmiddel waarmee u de les vooraf al een keer op papier en in gedachte doorloopt. U verantwoordt hiermee uw handelen en hebt vooraf nagedacht over uw aanpak.
- De modules rekenen en taal – inhoud & didactiek 1: Een groot deel van de onderwijstijd op een basisschool wordt ingevuld met de vakken taal en rekenen. Deze vakken vormen belangrijke peilers onder de ontwikkeling van kinderen. Een kind heeft taal nodig om zich te uiten en de wereld om hem heen beter te kunnen begrijpen. Ook rekenvaardigheden komen in verschillende contexten en vakgebieden terug. De opbrengsten van het taal- en rekenonderwijs vormen belangrijke ijkpunten voor de onderwijsinspectie bij het bepalen van de onderwijskwaliteit. Deze vakken komen daarom ook uitgebreid aan bod in het opleidingsprogramma van de lerarenopleiding basisonderwijs. De modules rekenen en taal richten zich op aspecten van het lesgeven die kenmerkend zijn voor het onderwijs binnen de beide vakgebieden. Hier wordt ook wel de term vakdidactiek voor gehanteerd. Bij de module taal wordt nadrukkelijk ingegaan op de taaldomeinen mondelinge taalvaardigheid en woordenschat. Bij de module rekenen staan wiskundige leerprocessen centraal.
- De module OJW – inleiding Een school leidt leerlingen op om in de toekomst deel uit te maken van de samenleving. Een leerling moet daarom kennis hebben van de wereld om hem heen. De basisschool moet er aan bijdragen dat de leerling in de toekomst natuurkundige verschijnselen kan verklaren, weet waarvoor hij bepaalde materialen en technieken kan toepassen, een historisch tijdsbesef ontwikkelt om actuele ontwikkelingen te kunnen duiden, zich geografisch kan oriënteren en bovenal nieuwsgierig blijft voor alles wat er om hem heen gebeurt. Tijdens de module oriëntatie op jezelf en de wereld wordt ingezoomd op de vakdidactiek van de vakdisciplines Aardrijkskunde, Geschiedenis en Natuur & Techniek. Daarnaast verwerft u de nodige vakinhoudelijke kennis.
- De module Kunsteducatie – inleiding: Wanneer u aan de kunstzinnige vakken tijdens uw eigen basisschooltijd terugdenkt dan komen wellicht herinneringen boven over die ene leraar die prachtige bordtekeningen maakte, de creatieve opdrachten, de kleifiguren die je trots mee naar huis mocht nemen, het cadeau voor vaderdag, uw eerste perspectieftekening, de eindmusical. Wellicht dat u nog liedjes mee kunt neuriën die u in die periode geleerd hebt. De kunstzinnige vakken nemen een belangrijk plek in op de basisschool. Naast de aandacht voor methodische vaardigheden als stempelen, canon zingen, ritme houden, spiegelen, knopen, tamponneren of etsen dragen ze bij aan de brede ontwikkeling van het kind. Tijdens deze module verwerft u een beeld van de vakdidactiek van de kunstzinnige vakken. Daarnaast wordt ingezoomd op de vakinhoud voor de vakken dans & drama, muziek en beeldend onderwijs.

Afbeeldingen

Diverse foto's van leraren en leerlingen in lessituaties van kleuters tot en met groep 8.

Videofragment

Een kort videofragment van leraren die gevraagd worden naar wat zij verstaan onder het paraplu begrip 'lesgeven'. Ze geven aan in hoeverre er verschillen zijn in het lesgeven bij de verschillende vakken.

Praktijkintegratie 2: Lesgeven

Tekst

Het lesgeven zal door velen als primaire taak van een leraar beschouwt worden. Dit lesgeven staat ook in deze praktijkintegratie-opdracht centraal. U zult onder begeleiding van uw stagementor verschillende lesactiviteiten verzorgen in uw stagegroep.

Wanneer u leraren met veel onderwijservaring vraagt naar hun stijl van lesgeven dan kunt u verschillende antwoorden verwachten. Iedere leraar heeft in de loop der jaren zijn eigen stijl ontwikkelt. Zijn handelen is voor een deel routine geworden. Deze routine zorgt ervoor dat de leraar zijn handelen in de praktijk in korte

tijd kan aanpassen aan de onderwijssituatie van het moment. De ervaren leraar heeft de beschikking over een breed palet aan handelingsmogelijkheden, waarmee hij voortdurend kan variëren. Bij voorkeur blijft hij zijn deskundigheid op het gebied van lesgeven onderhouden en verbeteren, door in gesprek te gaan met collega's, vakliteratuur bij te houden en scholingstrajecten te volgen. In tegenstelling tot een ervaren leraar is uw handelingsrepertoire nog beperkt. Daarom is het van belang uw lessen grondig voor te bereiden en vooraf een inschatting te maken van de onderwijssituatie en daarop uw handelen af te stemmen. U houdt rekening met de kenmerken en leerbehoeften van de leerlingen in uw stagegroep. In de lesvoorbereiding beschrijft u de beginsituatie van de groep en de leerdoelen die u wilt bereiken. Verder bevat de voorbereiding een duidelijke lesopbouw met een inleiding, een kern en een slot. U denkt na over de instructiewijze, de werkvormen, het klassenmanagement, de begeleidingsvorm en de lesevaluatie. Tijdens de uitvoering zal de routine nog grotendeels ontbreken, waardoor het lastig voor u is om gedurende een les te anticiperen op onverwachte gebeurtenissen. De nabespreking van een les en de reflectie hierop spelen een belangrijke rol bij het vergroten van uw handelingsrepertoire. Zo kan het voorkomen dat u merkt dat leerlingen na afloop van een rekenles de leerstof niet begrepen hebben. Tijdens de terugblik analyseert u het lesverloop en zoekt u naar alternatieven voor de lesuitvoering. U maakt hierbij gebruik van uw eigen ervaringen, de stagementor en de vakliteratuur. Hierdoor krijgt u zicht op wat u had kunnen doen om ervoor te zorgen dat de leerstof wel bleef hangen. Bij een volgende lesvoorbereiding kunt u gebruik maken van deze verworven kennis. Elke les die u verzorgt leidt op deze manier tot nieuwe leerervaringen. Op deze manier wordt u steeds beter in uw vak en kunt u in de toekomst steeds meer gebruik maken van verworven routines.

[Videofragment hier invoegen]

Net als in thema 1 bestaat een deel van de praktijkintegratie uit vrije stageruimte die u invult met onderwijsactiviteiten in de klas, op schoolniveau en professionaliseringsactiviteiten. Daarnaast dient u in het kader van de verplichte praktijkintegratie-opdrachten een les te observeren van uw stagementor, in gesprek te gaan met een leraar op school over zijn stijl van leidinggeven en minimaal vier lessen voor te bereiden uit te voeren en te evalueren voor de vakken taal en rekenen het vakdomein oriëntatie op jezelf en de wereld en de kunstzinnige vakken.

Na afloop van deze stage heeft u voldoende praktijkervaring opgedaan om na te gaan of het lerarenberoep bij u past en in te schatten of de eisen die gesteld worden aan startbekwame leraren haalbaar zijn voor u.

Afbeeldingen

Diverse foto's van leraren en leerlingen in lessituaties van kleuters tot en met groep 8.

Videofragment

Korte vraagesprekjes met leerlingen in verschillende groepen van de basisschool. De kinderen wordt gevraagd naar hoe de lessen op school verlopen. Hierbij wordt ingezoomd op een rekenles, een spellingles, een gymles, een muziekles, een tekenles, een dramales enz.

Thema 3: De groep in beweging

Tekst

De titel van dit thema kan op verschillende manieren worden uitgelegd. De groep in beweging gaat zowel over de dynamiek van een groep kinderen als het onderwijs aan het jonge kind, waarbij spelen en bewegen nadrukkelijk aan de orde zijn. U zoomt in dat kader in op de specifieke kenmerken van het lesgeven in de onderbouw (groepen 1 en 2) van de basisschool. Extra aandacht wordt besteed aan schrijfonderwijs en de fijn motorische ontwikkeling van kinderen en aan bewegingsonderwijs. U bent aan het einde van de opleiding immers bevoegd om bewegingsonderwijs te geven aan groep 1 en 2.

Een gemiddelde groep op een basisschool telt ongeveer 25 leerlingen. Er bestaan homogene groepen met leerlingen uit hetzelfde leerjaar en heterogene groepen met daarin leerlingen uit verschillende leerjaren. Wanneer kinderen in een groep geplaatst worden, komen er vanzelf bepaalde groepsprocessen op gang. De kinderen moeten leren omgaan met klasgenoten die sterk kunnen verschillen van hoe ze zelf in elkaar zitten. Groepsprocessen kunnen een positieve invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen, maar ook negatieve gevolgen hebben, bijvoorbeeld in het geval van pesten. Een leraar zal zicht moeten hebben op wat er in de groep gebeurt en regelmatig interventies moeten plegen om de dynamiek te beïnvloeden. Hij kan hierbij reageren op signalen of preventief te werk gaan. Denk maar eens aan de volgende situaties:

Een leraar komt op maandag de klas binnen en merkt dat er een gespannen sfeer heerst. Hij weet niet wat er aan de hand is, maar heeft het idee dat er in het weekend wat gebeurt is. Zou u het rooster aanhouden en met de rekenles starten of eerst in gesprek gaan met de klas?

Een ander voorbeeld:

Het is speelkwartier. Een van de leerlingen uit de klas van Marjolein treuzelt. Na enig aandringen van Marjolein gaat ze toch naar buiten. Marjolein ziet dat ze de hele pauze alleen rondloopt op het plein. Dit is haar al vaker opgevallen. Moet ze de groep hier op aanspreken?

Het laatste voorbeeld:

In het begin van het schooljaar zijn twee groepen op een school samengevoegd tot één groep. De groepsleraar merkt al heel snel dat de leerlingen van de beide groepen nauwelijks mengen. Er lijken als het ware twee grote subgroepen te zijn in de klas. De leraar vindt dit niet wenselijk. Hoe zou hij het groepsgevoel kunnen versterken?

De voorgaande voorbeelden zijn niet uniek en komen regelmatig voor in de praktijk. Het beïnvloeden van de groepsdynamiek is echter niet eenvoudig. In dit thema verwerft u de nodige kennis en vaardigheden waarmee u de groepsdynamiek in kaart kunt brengen en beïnvloeden, met als doel te zorgen voor een veilig en prettig klassenklimaat.

[Videofragment hier invoegen]

De modulen in dit thema:

- De module Onderwijskunde: Tijdens deze module verdiept u zich in de dynamiek van een groep leerlingen. U leert op welke manieren u als leraar de sfeer in de groep en het (sociale) gedrag van kinderen kunt beïnvloeden.
- De module Het jonge kind: Jaren terug werd het onderwijs aan jonge kinderen gezien als een aparte onderwijsdiscipline. Er was daarom een lerarenopleiding voor het kleuteronderwijs en het lager onderwijs. Met de invoering van de Wet op het Basisonderwijs in 1985 kwam het onderscheid tussen kleuterleidster en onderwijzer te vervallen. Sinds die tijd leidt de lerarenopleiding leraren op voor het verzorgen van onderwijs aan zowel het jonge kind als het oude kind. In deze module wordt expliciet aandacht besteed aan het lesgeven aan jonge kinderen. Er zijn wezenlijke verschillen in onderwijsbehoeften van jonge en oudere kinderen. Jonge kinderen ontwikkelen zich bijvoorbeeld veelal in en door spel. In thema 7 van de opleiding specialiseert u zich in een van beide leeftijdscategorieën. De inhoud van deze module en de ervaring in de stage zullen u helpen om een bewuste keuze te kunnen maken.
- De module Bewegingsonderwijs: Sinds 2004 mogen Pabo studenten alleen lessen bewegingsonderwijs geven aan groep 1 en 2. Voor een brede gymbevoegdheid voor groep 3 tot en met 8 moet u een speciale opleiding volgen. Deze module richt zich dan ook vooral op het jonge kind. U maakt kennis met de verschillende bewegingsthema's en leer hoe u een bewegingsles opbouwt. U zult merken dat de vrije situatie van een bewegingsactiviteit u als leraar ook veel kunnen vertellen over de dynamiek in een groep en de sociale ontwikkeling van leerlingen. Naast de aandacht voor bewegingsonderwijs aan het jonge kind, wordt ook ingegaan op het oudere kind. Hierbij wordt ingezoomd op manieren om beweging te stimuleren op het schoolplein en tussen de lessen door in de klas. Door te zorgen voor voldoende beweging tijdens een lesdag kunt u de concentratie en de leerprestaties van leerlingen positief beïnvloeden.
- De module Handschriftonderwijs: De ontwikkeling van het handschrift is een thema dat regelmatig aandacht krijgt in de media. Hierbij vraagt men zich af of het nog wel van deze tijd is om leerlingen te leren schrijven? Moeten het onderwijs niet meer sturen op leesbaarheid dan op het correct aan elkaar schrijven? De LOI vindt het belangrijk dat u op de hoogte bent van de handschriftontwikkeling van kinderen en weet hoe u hen hierbij kunt begeleiden. Het handschriftonderwijs is in feite ook een soort bewegingsonderwijs, waarbij met name fijn motorische vaardigheden en de schrijfhouding centraal staan. Naast de aandacht voor het schrijven is het van belang dat u leert hoe leerlingen omgaan met nieuwe media. Hierbij gaat het in het bijzonder over het gebruik van het toetsenbord, het leren typen en de werkhouding.
- De module Taal – inhoud & didactiek 2: Deze module wijkt iets af van de titel van het thema en richt zich op de vakdidactiek van verschillende taaldomeinen. Een van deze taaldomeinen betreft de beginnende geletterdheid. Dit is de vroege fase van schriftelijke taalverwerving, die doorloopt tot het kind de elementaire lees- en spelhandeling beheerst. Dit taaldomein richt zich expliciet op het jonge kind. De

andere taaldomeinen in deze module zijn meer gericht op het oudere kind. U verdiept zich in voortgezet technisch lezen, begrijpend lezen, stellen en spelling.

Afbeeldingen

- Diverse foto's van leerlingen van vier tot twaalf jaar die communiceren met elkaar of met een leraar
- Diverse foto's van leerlingen die samenwerken of samen spelen in lesgebonden en vrije situaties als het speelkwartier of een gymles.
- Diverse foto's van onderwijssituaties in een kleuterklas (groep ½).

Videofragment

Aan leraren wordt gevraagd hoe zij omgaan met groepsdynamiek. Ook wordt hen gevraagd naar essentiële kenmerken van hun stijl van leidinggeven aan een groep.

Praktijkintegratie 3: De groep in beweging

Tekst

Een ervaren leraar zal nadat hij enige tijd in een groep heeft doorgebracht snel aanvoelen of er een goed klassenklimaat heerst. Hij merkt dit bijvoorbeeld aan de manier waarop de interactie tussen leerlingen plaatsvindt, de inrichting van een lokaal of de taakwerkhouding. Daarnaast zal hij signalen opvangen in een groep die in eerste instantie minder duidelijk zichtbaar zijn. Denk hierbij aan leerlingen die erg teruggetrokken zijn, negatieve gelaatstrekken bij leerlingen nadat een klasgenoot iets zegt, kinderen die nauwelijks iets durven te zeggen tijdens een onderwijsleergesprek of een gebrek aan betrokkenheid bij een in uw ogen uitdagende lesactiviteit. In elke klas gebeuren dingen die grote impact kunnen hebben op een of meerdere leerlingen. Pestgedrag is een veelvoorkomend voorbeeld hiervan. De LOI vindt het belangrijk dat u weet wat zich in uw groep afspeelt en voldoende bagage heeft om hier met uw wijze van leidinggeven adequaat op in te spelen.

Sommige mensen hebben van nature overwicht op een groep, anderen moeten er moeite voor doen. Goed leidinggeven gaat verder dan grenzen aangeven, straffen en belonen. Leiding geven gaat ook over een band opbouwen met een groep, zorgen voor wederzijds respect, zorgen voor een aantrekkelijk onderwijsaanbod, structuur bieden, vertrouwen creëren, consequent handelen en zicht hebben op eigen normen en waarden, de schoolcultuur en de specifieke kenmerken van de doelgroep. Hoe een leraar op een goede manier leiding kan geven aan een groep en zorgen voor een goede sfeer is te leren. In de praktijkintegratie van thema 3 zoomt u dan ook in op het leidinggeven en het beïnvloeden van leerlinggedrag. U kunt hierbij waarschijnlijk veel leren van uw stagementor en collega's op school. Probeer de goede voorbeelden die u ziet in de praktijk over te nemen en aan te passen aan uw persoonlijke voorkeuren. U zult merken dat u tijdens de stages langzaam een eigen stijl van leidinggeven gaat ontwikkelen. Net als bij het lesgeven ontstaan er routines en ontwikkelt u een handelingsrepertoire waarmee u groepsprocessen en leerlinggedrag kunt beïnvloeden. Alhoewel het realiseren van een prettig klassenklimaat voor veel studenten en leraren elk jaar opnieuw een uitdaging blijft, zult u merken dat u naarmate u meer ervaring opdoet in de onderwijspraktijk steeds beter weet hoe u grip kunt krijgen op een groep.

[Videofragment hier invoegen]

Naast de onderwijsactiviteiten die u uitvoert binnen de vrije stageruimte verdiept u zich tijdens deze praktijkintegratie-opdracht in de groepsdynamiek. U voert een beschrijvend praktijkonderzoek uit dat resulteert in een handleiding voor het beïnvloeden van het klassenklimaat. U maakt daarbij gebruik van vakliteratuur en de deskundigheid die aanwezig is in de school. U gaat bijvoorbeeld met leraren in gesprek, voert lesobservaties uit, voert een klassengesprek met leerlingen van verschillende leeftijden, houdt een interview met de directeur om zicht te krijgen op zijn/haar leiderschapsstijl enz. Daarnaast voert u in ieder geval drie lesactiviteiten voor de vakken taal, schrijven en bewegingsonderwijs uit waarbij u kritisch kijkt naar uw eigen stijl van leiding geven en de wijze waarop u het klassenklimaat beïnvloedt.

Afbeeldingen

- Diverse foto's van leerlingen van vier tot twaalf jaar die communiceren met elkaar of met een leraar
- Diverse foto's van leerlingen die samenwerken of samen spelen in lesgebonden en vrije situaties als het speelkwartier of een gymles.
- Diverse foto's van onderwijssituaties in een kleuterklas (groep ½).

Videofragment

Aan leerlingen wordt gevraagd wat zij vinden van de sfeer in de klas. Ze moeten aangeven wat ze positief vinden en welke dingen ze graag zouden willen veranderen.

Thema 4: Leerlijnen en opbrengsten

Tekst

Soms wordt er wel eens gezegd dat leraren koning zijn in hun eigen klas. Hiermee wordt bedoeld dat leraren vooral bezig zijn met wat er in hun eigen klas gebeurt. De klas vormt hun eigen koninkrijk en ze hebben nauwelijks overleg met collega's. Dit beeld past echter niet meer bij de dagelijkse gang van zaken op veel basisscholen. In een basisschool doorlopen leerlingen de groepen 1 tot en met 8. In elk leerjaar wordt voortgebouwd op de groei die een leerling in het leerjaar daarvoor heeft doorgemaakt. De leerlingen doorlopen voor de verschillende vak- en vormingsgebieden bij voorkeur een doorgaande en ononderbroken ontwikkelingslijn. Leraren moeten zich er daarom van bewust zijn dat ze hun lesinhouden en didactiek onderling afstemmen. Wanneer de ontwikkeling van leerlingen op de een of andere wijze tot stilstand komt, moet een leraar in staat zijn om te analyseren waar hiaten zitten in de kennis en vaardigheid van de leerling. Hij ontkomt er vaak niet aan om terug te grijpen op de leerstof van voorgaande jaren. Wanneer hij merkt dat meerdere leerlingen bepaalde vaardigheden niet onder de knie hebben, moet hij zich vrij voelen om hier met zijn collega over in gesprek te gaan. Het zorgen voor een optimale ontwikkeling van het kind en het zorgen voor maximale leerprestaties is tegenwoordig geen individuele verantwoordelijkheid van een leraar, maar van het gehele team van de school.

Lesmethoden bieden de nodige handvatten voor het realiseren van een doorgaande leerlijn op school. Veel scholen besluiten echter om zelf voor bepaalde vakgebieden als wereldoriëntatie of beeldende vorming lesmateriaal te ontwikkelen en een doorgaande lijn te creëren. Om erop toe te zien dat de ontwikkeling van leerlingen binnen de leerlijnen niet stagneert, maken veel scholen gebruik van methodegebonden toetsen en methodeonafhankelijke toetsen. Met behulp van deze laatste groep toetsen kunnen leraren de individuele leerprestaties van leerlingen afzetten tegen de gemiddelde landelijke leerprestaties van leerlingen in dezelfde jaargroep. Een bekend voorbeeld hiervan is de eindtoets basisonderwijs, die in veel scholen in groep 8 wordt afgenomen.

De onderwijsinspectie maakt mede gebruik van de scores op landelijke toetsen bij het bepalen van de kwaliteit van het onderwijs op school.

Op veel scholen worden de leeropbrengsten regelmatig in teamverband besproken. Wanneer deze ver onder het landelijke gemiddelde liggen wordt geanalyseerd wat hiervoor redenen kunnen zijn. Indien mogelijk worden er verbeteracties gepland. Dit proces van evalueren, verbeteren en uitvoeren wordt ook wel kwaliteitszorg genoemd. Er is ook regelmatig kritiek op de toenemende aandacht voor leerprestaties. Critici vragen zich onder meer af of leerlingen nog wel voldoende kind kunnen zijn, of moeilijk meetbare resultaten als persoonlijkheidsvorming en creativiteit niet in de verdrukking komen en of de school niet te veel een leerfabriek wordt. De LOI vindt het belangrijk dat u zicht hebt op de verschillende leerlijnen in de basisschool en weet hoe u leervorderingen kunt meten. Daarbij gaat het niet alleen om de vakken rekenen en taal maar ook om alle aspecten van de ontwikkeling van kinderen die in het basisonderwijs aandacht verdienen. In dit thema staan de inhoudelijke en didactische opbouw van verschillende vakdomeinen centraal. In de verschillende modules wordt een beeld geschetst van de samenhang tussen de leerinhouden van de verschillende jaargroepen. Daarnaast wordt ingegaan op hoe u systematisch en doelgericht kunt werken aan het maximaliseren van leerprestaties en de leerling kunt stimuleren zijn talenten te ontwikkelen.

[Videofragment hier invoegen]

De modules in dit thema staan in het teken van leerlijnen en opbrengsten:

- De module Onderwijskunde: In deze module wordt aandacht besteed aan doorgaande lijnen op de basisschool en het opbrengstgericht werken. Om dit vorm te kunnen geven dient u een goed beeld te hebben van de beginsituatie van de leerling en de leerstofopbouw. Dit is nodig om passende doelen te kunnen stellen, informatie te verzamelen over de leeropbrengsten, deze te registreren en analyseren en op basis hiervan nieuwe acties in gang te zetten. Tijdens de module leert u hoe een goede toets is opgebouwd, op welke wijze u deze afneemt en wat leerresultaten u kunnen vertellen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van bestaande leerlingvolgsystemen.

- De module Taal - inhoud & didactiek 3: Met het doorlopen van deze module krijgt u zicht op de doorgaande lijn van het taalonderwijs en zoomt u in op de taaldomeinen taalbeschouwing en jeugdliteratuur.
- De module Rekenen - inhoud & didactiek 2: Deze module richt zich op de doorgaande lijn van het rekenonderwijs op school. Deze kennis heeft u nodig om goed in te kunnen spelen op de onderwijsbehoeften van leerlingen. Wanneer een leerling in groep 6 bijvoorbeeld moeite heeft met het cijferend optellen. Dan kan bij het analyseren van de aanpak van de leerling blijken dat hij het rekenen over het tiental nog onvoldoende beheerst. Deze vaardigheden zijn in voorgaande leerjaren aangeboden, maar kennelijk onvoldoende geautomatiseerd. Tijdens de module wordt ook ingegaan op de referentieniveaus. Deze zijn op landelijk niveau vastgesteld om te zorgen voor een doorgaande lijn van het rekenonderwijs na de basisschool.
- De modules OJW: De twee OJW-modules in dit thema richten zich op de vakken geschiedenis en natuur & techniek. In de propedeusefase heeft u zich al georiënteerd op deze vakgebieden. Er wordt een beeld geschetst van de doorgaande lijn van de vakken in het basisonderwijs. U verdiept zich zowel op het gebied van vakinhoud als vakdidactiek. Voor geschiedenis zullen bijvoorbeeld de tien tijdvakken worden behandeld. Binnen het vak natuur & techniek wordt onder meer ingezoomd op de opbouw van veelgebruikte leermiddelen en worden verschillende didactische benaderingen gepresenteerd waaronder het onderzoekend leren.
- De module Kunsteducatie – Dans en Drama: Soms vragen mensen zich wel eens af of de aandacht voor kunstzinnige vorming in het basisonderwijs niet wat overdreven is; kinderen moeten toch leren rekenen, lezen en schrijven? Vakken als dans en drama leveren echter een waardevolle bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen en hun cultuurbeleving. Kinderen leren zich te uiten en krijgen ruimte om te bewegen en experimenteren. Daarnaast zijn dans en drama prima te integreren als werkvorm binnen andere vakgebieden. Zo zullen kinderen een historische gebeurtenis waarschijnlijk veel beter onthouden wanneer ze deze in de klas naspelen dan wanneer ze hier in hun leerboek over lezen.

Afbeeldingen

- Diverse foto's van leerlingen die hard aan het werk zijn in werkschriften en boeken.
- Diverse foto's van leraren die met elkaar overleggen.
- Diverse foto's van het afnemen van toetsen.

Videofragment

Aan leraren wordt gevraagd waar volgens hen de onderwijsinspectie op zou moeten letten bij het beoordelen van de onderwijskwaliteit van een school. Waar zouden zij zelf op letten als ze bij de onderwijsinspectie zouden werken?

Praktijkintegratie 4: Leerlijnen en opbrengsten

Tekst

Ook in dit vierde thema loopt u stage op een basisschool. U heeft hierbij extra aandacht voor leerlijnen en leeropbrengsten. Om uw lessen af te kunnen stemmen op de beginsituatie van de groep zult u op de hoogte moeten zijn van de leerstofopbouw in uw eigen stageklas. De lesmethoden kunnen hierbij een waardevol hulpmiddel zijn. De opbouw per lesmethode kan verschillen. Zo wordt het delen met kommagetallen bij de ene rekenmethode in leerjaar 7 en in de andere rekenmethode in leerjaar 8 aangeboden. Naast het bestuderen van de lesmethode kunt u ook veel informatie inwinnen door met uw stagementor in gesprek te gaan over hoe leerstof op school wordt uitgelegd. Zo voorkomt u bijvoorbeeld dat leerlingen tijdens een les werkwoordspelling u vragend aankijken wanneer u begint over de stam van een werkwoord. U weet niet dat er op school alleen over de ik-vorm gesproken wordt. Wanneer u goed zicht wilt krijgen op de doorgaande lijn van een vak op school dient u dus zowel de leerstofinhouden als de wijze waarop deze worden aangeboden in kaart te brengen.

Aan het einde van de hoofdfase wordt ook van u verwacht dat u kunt zorgen voor differentiatie in uw onderwijs. Differentiatie betekent dat u rekening houdt met verschillen in leerniveaus. Wanneer u lesgeeft dan mag uw aandacht in de les niet alleen uitgaan naar de gemiddelde leerling maar dient u ook te zorgen voor een aanbod voor leerlingen die de leerstof moeilijk vinden en verrijkende leerstof aan te bieden voor leerlingen die extra uitdaging nodig hebben. Om te bepalen wie bij welke niveaugroep hoort, maakt u per vak gebruik van beschikbare toetsgegevens, de ervaring van de stagementor en dat wat kinderen zelf aangeven. Om kinderen op maat te kunnen begeleiden is kennis van doorgaande lijnen noodzakelijk. Wanneer u merkt

dat een leerling bepaalde lesstof niet beheerst, dan zult u bij de verlengde instructie wellicht een stap terug moeten zetten op de leerlijn. Wanneer u merkt dat een leerling meer uitdaging nodig heeft dan moet u juist een stap vooruit kunnen zetten.

[Videofragment hier invoegen]

De verplichte praktijkintegratie-opdracht van dit thema zijn gericht op het verzorgen van verschillende lesactiviteiten en een lessenserie of lesproject. U laat hierbij zien dat u de lesstof kan relateren aan het curriculum van de stageschool en het desbetreffende leerjaar. Daarnaast verwerft u inzicht in hoe leerlingen in uw stageklas van elkaar verschillen en hoe u met uw onderwijs kunt aansluiten op de beginsituaties van de leerlingen in uw groep. U leert de beschikbare toetsgegevens op school te gebruiken en doet ervaring op met het zelf ontwikkelen, afnemen en analyseren van een toets en het verwerken van de resultaten. U baseert uw onderwijsactiviteiten op deze resultaten en analyses en gaat na afloop van een les of lessenserie na in hoeverre de leerdoelen voor de leerlingen behaald zijn.

Afbeeldingen

- Diverse foto's van leerlingen die hard aan het werk zijn in werkschriften en boeken.
- Diverse foto's van leraren die met elkaar overleggen.
- Diverse foto's van het afnemen van toetsen.

Videofragment

Aan leerlingen wordt gevraagd in welke vakken ze goed zijn en welke vakken ze moeilijk vinden. De kinderen geven voorbeelden van leerstof die ze eerst niet snapten en nu wel. Ook wordt hen gevraagd hoe ze hulp kunnen krijgen in de klas wanneer ze iets niet begrijpen.

Thema 5: De school en de omgeving

Tekst

In Nederland staan ongeveer 7000 basisscholen. Net als de leerlingen is iedere school uniek. Dit verschil is ondermeer zichtbaar in de onderwijsvisie. Deze onderwijsvisie wordt door de leraren vertaald naar de dagelijkse gang van zaken in de klas. U kunt zich afvragen waarom scholen van elkaar moeten verschillen. Waarom schrijft het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap niet voor hoe het onderwijs in Nederland moet worden georganiseerd? De verschillen ontstaan omdat de Nederlandse regering het belangrijk vindt dat scholen ruimte krijgen voor het maken van eigen keuzes. De vrijheid van onderwijs is in Nederland vastgelegd in de grondwet. Deze wet geeft aan dat iedereen in Nederland het recht heeft een school op te richten. Vrijheid van onderwijs betekent ook dat ouders mogen kiezen tussen openbare scholen en bijzonder scholen. Scholen voor bijzonder onderwijs zijn scholen die handelen vanuit een religieuze, levensbeschouwelijke of onderwijskundige visie. Alle scholen voor basisonderwijs in Nederland worden geacht te voldoen aan de kerndoelen. De onderwijsinspectie bewaakt de opbrengsten van het onderwijs aan de hand van landelijke normen. Scholen zijn echter grotendeels vrij in de wijze waarop zij haar onderwijs inricht.

[Videofragment hier invoegen]

In dit thema maakt u kennis met de wijze waarop scholen van elkaar kunnen verschillen. Er wordt daarnaast bewust aandacht besteed aan de schoolomgeving. Een school is geen geïsoleerd eilandje, maar staat midden in de samenleving. Als leraar krijgt u te maken met allerlei vormen van samenwerking. Elke betrokkene bij de school heeft andere belangen en hierop moet u als leraar kunnen anticiperen. De schoolomgeving biedt vele kansen. Cultuureducatieprojecten zijn een voorbeeld van hoe een basisschool haar omgeving doelbewust verkend en benut als leeromgeving.

De informatie die u in dit thema verwerft, gebruikt u om een eigen ideaal onderwijsconcept (met een eigen visie op onderwijs) te ontwikkelen. Deze visie zal ook na afloop van dit thema voortdurend in ontwikkeling blijven.

De meeste modules in dit thema staan in het teken van verschillen tussen scholen en de relatie tussen een school en haar omgeving:

- De module Onderwijskunde: Tijdens de module onderwijskunde verdiept u zich in de wijze waarop scholen van elkaar kunnen verschillen. U gebruikt de informatie om een beeld op te bouwen van uw eigen

ideale onderwijsconcept. Daarnaast richt u uw blik op klassenoverstijgende en schoolbrede zaken. U leert bijvoorbeeld welke groepsdoorbrekende activiteiten er in een school georganiseerd kunnen worden. Ook kijk u verder dan de schoolmuren. Wat zijn de leermogelijkheden van de schoolomgeving? Tijdens de module wordt nadrukkelijk ingegaan op het gebruik van het internet waarmee de wereld letterlijk in de klas kan worden gehaald.

- De module Vakintegratie: De module vakintegratie maakt u bewust dat een veelvoorkomende indeling van het onderwijs op basis van vakken afwijkt van hoe de wereld georganiseerd is. Bij bijna alle dagelijkse bezigheden integreert men kennis en vaardigheden van verschillende vakgebieden. Bij het bezoeken van een winkel maakt u bijvoorbeeld gebruik van motorische vaardigheden bij het manoeuvreren met de winkelwagen, gebruikt u uw kennis van gezonde voeding bij het kiezen van producten, zet u taalvaardigheden in bij het lezen van etiketten, ruimtelijke vaardigheden bij het bepalen van uw looproute en rekenvaardigheden bij het afrekenen. Het is dan ook belangrijk dat leerlingen kennis en vaardigheden niet alleen als onderdeel van een vakles, maar ook geïntegreerd leren toepassen. De mogelijkheden voor het combineren van vakgebieden zijn oneindig. Goede voorbeelden van vakintegratie zijn cultuureducatieprojecten en lesprojecten waarbij leerlingen onderzoekend leren.
- De module OJW – aardrijkskunde: Bij het aardrijkskundeonderwijs staat het geografisch besef centraal. Het menselijk handelen kan niet los gezien worden van tijd en ruimte en de wijze waarop de mens steeds bezig is zijn leefmilieu aan te passen aan veranderende omstandigheden. De directe leefomgeving van leerlingen vormt een van de aanknopingspunten voor het aardrijkskundeonderwijs in de basisschool. Vanuit de directe omgeving wordt er als het ware steeds verder uitgezoomd naar het niveau van de wereld. Tijdens de module verdiept u zich in de vakinhoudelijke en vakdidactische opbouw van het vak.
- De module Taal – Engels: Mede als gevolg van de invloed van het internet en de mondialisering, krijgt het onderwijs in Engels op de basisschool steeds meer aandacht. Er zijn scholen in Nederland waar leerlingen in de groepen 1 en 2 al Engels les krijgen. In het voortgezet onderwijs zijn er verschillende scholen die tweetalig onderwijs aanbieden. Met het geven van Engels op de basisschool biedt u leerlingen kansen voor de toekomst. Een groot aantal van hen zal immers in een beroepssituatie te maken krijgen met de Engelse taal. In het vreemdetalenonderwijs staat het leren communiceren in de doeltaal centraal. De leerlingen leren de taal dus al vroegtijdig actief toe te passen. Uw Engelse taalvaardigheid moet op niveau zijn om de leerlingen hier goed bij te kunnen begeleiden.
- De module OJW - Geestelijke stromingen: Onafhankelijk van de levensbeschouwelijk grondslag van een school is het belangrijk dat leerlingen kennis hebben van verschillende geestelijke stromingen. Op deze manier leren ze anderen die anders zijn dan zichzelf beter te begrijpen en reflecteren ze op hun eigen denkbeelden. Scholen zijn dan ook verplicht om godsdienstonderwijs te geven en aandacht te besteden aan goed burgerschap. Het vak draagt bij aan de identiteitsontwikkeling van kinderen. In deze module verdiept u zich in een zestal geestelijke stromingen en leert u op welke wijze u deze stromingen in uw onderwijs terug laat komen. Het vak draagt er tevens toe bij dat u zicht krijgt op de verschillen tussen scholen en culturele groeperingen die handelen vanuit het gedachtegoed van een van de zes stromingen.
- De module Kunsteducatie – Muziek: Herinnert u zich die leraar nog die regelmatig de gitaar pakte om samen met de klas te zingen? Muziek is een communicatievorm die al eeuwenoud is. Naast de aandacht voor muzikale vaardigheden leren kinderen tijdens de muzieklessen hun gevoelens en denkbeelden te uiten. Het vak stimuleert de creativiteitsontwikkeling. Scholen kunnen echter van elkaar verschillen in de wijze waarop ze aandacht besteden aan muziek. Zo zijn er scholen waar wordt gewerkt met vakleerkrachten, scholen waar iedere leraar zijn eigen muzikale specialisme heeft of scholen waar het vak helaas de sluitpost vormt van het lesrooster. In deze module verdiept u zich in de didactiek van het muziekonderwijs, zodat u in staat bent om zelf in verschillende jaargroepen muzieklessen te verzorgen.

Afbeeldingen

- Diverse foto's van dorps- en een stedelijke schoolomgeving (een straat met huizen, een supermarkt, een parkje, een speeltuin, een dorpshuis, een druk verkeersplein, een volkstuintencomplex, een bos, een bibliotheek, een politiebureau, een kasteel enz.)
- Diverse foto's van leraren die samenwerken en vergaderen
- Diverse foto's van verschillende soorten schoolgebouwen

Videofragment

Leraren geven aan wat volgens hen de ideale vorm van onderwijs is. Wanneer ze zelf een school zouden mogen opzetten hoe zou deze school er dan uit moeten zien?

Praktijkintegratie 5: De school en de omgeving

Tekst

Wanneer u op een school aan de slag gaat, moet u zicht hebben op wat u belangrijk vindt in goed onderwijs en hoe zich dat verhoudt tot de school waar u wilt gaan werken en uw eigen kwaliteiten. Het onderwijs zal waarschijnlijk nooit helemaal op basis van uw eigen voorkeuren en overtuigingen kunnen worden ingericht. Wanneer uw ideaalbeelden en die van de school te ver uit elkaar liggen dan kan dit echter veel spanning geven en moet u zich afvragen of de school wel bij u past. Uiteraard zijn er vaak vele organisatorische beperkingen waardoor sommige idealen niet altijd verwezenlijkt kunnen worden. Gedurende de opleiding bezoekt u minimaal drie verschillende stagescholen. Hiermee krijgt u een gevarieerd beeld van de beroepspraktijk. U zult zelf vast wel al enige verschillen tussen stagescholen hebben geconstateerd. Het zou mooi zijn wanneer u gedurende uw opleiding ook op een stageschool komt die afwijkt van uw ideaalbeeld. Dit helpt u om beter zicht te krijgen op dat wat u belangrijk vindt in het onderwijs. Tijdens de stage die onderdeel uitmaakt van dit thema richt u zich niet alleen op de onderwijsactiviteiten in uw stageklas maar ook nadrukkelijk op klassenoverstijgende en schoolbrede activiteiten. U gaat op zoek naar de specifieke kenmerken van uw stageschool. U vergelijkt de situatie op uw stageschool met uw eigen ideaalbeeld. In hoeverre komt dit overeen en in welke mate en op welke onderwerpen is er sprake van verschil?

[Videofragment hier invoegen]

In dit thema is er ook veel aandacht voor de schoolorganisatie en de schoolomgeving. In het verlengde hiervan neemt u deel aan een schoolbrede projectgroep of werkgroep. Daarnaast organiseert u een vakoverstijgend project, waarbij u gebruikmaakt van leermogelijkheden buiten de klas. U probeert gebruik te maken van de leermogelijkheden die de schoolomgeving van uw stageschool biedt.

In het kader van deze praktijkintegratieopdracht verzorgt u verschillende lessen voor de vakken aardrijkskunde, Engels, geestelijke stromingen en muziek die aangeboden zijn binnen dit thema. Na afloop blikt u terug op deze lessen en probeert u aan te geven in hoeverre de lesvoorbereiding en de lesuitvoering voldeden aan uw eigen ideaalbeeld van goed onderwijs.

Afbeeldingen

- Diverse foto's van dorpse en een stedelijke schoolomgeving (een straat met huizen, een supermarkt, een parkje, een speeltuin, een dorpshuis, een druk verkeersplein, een volkstuintencomplex, een bos, een bibliotheek, een politiebureau, een kasteel enz.)
- Diverse foto's van leraren die samenwerken en vergaderen
- Diverse foto's van verschillende soorten schoolgebouwen

Videofragment

Kinderen in de basisschool geven antwoord op de vraag hoe volgens hen de ideale school eruit zou moeten zien.

Thema 6: Passend onderwijs

Tekst

Een leraar basisonderwijs die zijn hele onderwijs carrière voor de klas staat ziet wel duizend leerlingen voorbij komen. Een leraar zal zijn onderwijs zo goed mogelijk willen afstemmen op de behoeften van elk van deze leerlingen. Dit gaat uiteraard niet vanzelf. Elk schooljaar zal een leraar zich opnieuw verdiepen in de leerlingen van zijn nieuwe groep. Hij gaat in gesprek met de vorige leraar en de intern begeleider, bekijkt leerlingdossiers, overlegt met ouders, verzamelt toetsgegevens, observeert in de klas en maakt kennis met het kind. Sommige leraren geven er de voorkeur aan om zonder al te veel voorkennis een nieuw schooljaar te starten. Ze vinden het belangrijk dat ze met een open blik kunnen kennismaken met de leerling. Veel leraren en scholen vinden het echter belangrijk dat er continuïteit is in de leerlingenzorg. Het is niet de bedoeling dat elke leraar opnieuw het wiel uitvindt, maar juist gebruikmaakt van wat er bekend is over de leerlingen. Bij sommige leerlingen is het essentieel dat een bepaalde onderwijsaanpak wordt voortgezet. Denk bijvoorbeeld aan een leerling met een autisme spectrum stoornis, die gewend is om met dagritmekaarten te werken. Wanneer een nieuwe leraar in het begin van het schooljaar dit systeem niet overneemt, zou dit bij deze leerling veel spanning kunnen veroorzaken. Ook leerlingen die een eigen leerlijn hebben voor rekenen of spelling zullen veel problemen ondervinden wanneer ze opeens weer de reguliere leerroute zouden moeten

gaan volgen.

De overheid vindt het belangrijk dat Nederlandse basisonderwijs toegankelijk is voor alle leerlingen. Wanneer een leerling speciale onderwijsbehoeften heeft dan zal een school en een leraar zijn onderwijs hier zo goed mogelijk op moeten aansluiten. Uiteraard zijn er nog steeds kinderen die om zo'n specifieke aanpak vragen dat ze niet op een basisschool terecht kunnen. Denk bijvoorbeeld aan leerlingen met ernstige gedragsproblematiek, leerlingen met complexe spraaktaalstoornissen, een zeer lage intelligentie of een ernstige visuele beperking. Wanneer een basisschool onvoldoende expertise en faciliteiten in huis heeft om deze leerlingen goed onderwijs te kunnen bieden, zal een leerling op een andere basisschool of speciale school geplaatst worden die beter bij deze leerling past. Het is de bedoeling dat er zoveel mogelijk kinderen in het reguliere basisonderwijs blijven. Een leraar basisonderwijs zal dus veel kennis moeten hebben van verschillen tussen leerlingen, leer- en gedragsproblematiek, speciale begeleidingsmethodieken, de systematiek van de leerlingenzorg en het werken met groepsoverzichten, groepsplannen en handelingsplannen. Uiteraard gaat de aandacht hierbij niet alleen uit naar leerlingen die onder het gemiddelde groepsniveau presteren, maar naar alle leerlingen, ook diegene die juist meer uitdaging nodig hebben.

[Videofragment hier invoegen]

De modulen in dit thema staan in het teken van hoe u om kunt gaan met de verschillen tussen leerlingen in uw klas.

- De module Onderwijskunde – Passend onderwijs: Tijdens deze module richt u zich onder meer op veelvoorkomende leer- en gedragsproblemen. U leert bijvoorbeeld wat het verschil is tussen ADHD en ADD en hoe je als leraar om kunt gaan met leerlingen met Asperger. Daarnaast is er ook expliciet aandacht voor interculturele verschillen, hoogbegaafdheid en hoe u met uw onderwijs de talentontwikkeling van leerlingen kunt stimuleren.
- De module Taal inhoud & didactiek 4: Ook binnen de taalontwikkeling kunnen leerlingen sterk van elkaar verschillen. Dyslexie is een bekend voorbeeld van een leerstoornis die van invloed is op de taalontwikkeling van leerlingen. In de bovenbouw van de basisschool zit er in bijna elke klas wel een leerling met deze leerstoornis. Deze leerlingen vragen om een specifieke aanpak. Alles over hoe u het taalonderwijs kunt afstemmen op de leerlingen in uw klas leert u in deze module.
- De module Rekenen inhoud & didactiek 3: Net als de taalontwikkeling verloopt de rekenontwikkeling van leerlingen ook niet bij alle leerlingen op dezelfde wijze. Door gebruik te maken van toetsen en signaleringsinstrumenten houdt u zicht op deze rekenontwikkeling en heeft u handvatten om uw rekenonderwijs af te stemmen op dat wat een leerling nodig heeft. In deze module is er veel aandacht voor specifieke onderwijsbehoeften binnen het rekenonderwijs. Er wordt ingegaan op leerproblemen als dyscalculie, maar er is ook aandacht voor leerlingen die meer uitdaging nodig hebben.
- De module Leerlingenzorg: Elke basisschool in Nederland heeft een systeem voor leerlingenzorg. Hierbij wordt samengewerkt met andere scholen binnen het samenwerkingsverband. Er zijn verschillende niveaus van zorg. De zorg vindt bij voorkeur zoveel mogelijk in de klas plaats. Soms worden er externe deskundigen ingeschakeld. Om in de klas zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de verschillen tussen leerlingen werken leraren met groepsoverzichten en groepsplannen. Deze systematiek geeft hen houvast bij de uitvoering van het onderwijs. In deze module leert u alles over de leerlingenzorg in de basisschool.
- De module Kunsteducatie – beeldende vorming: Veel onderwijsinhouden wordt via taal aangeboden, binnen het beeldend onderwijs gebeurt dit voornamelijk vanuit de ervaring. Het vak biedt veel mogelijkheden voor leerlingen om op het creatieve vlak te excelleren. Uiteraard dient u als leraar te weten op welke wijze u het beeldend onderwijs in de school kunt vormgeven. Daarbij gaat er in deze module ook aandacht uit naar uw eigen methodische vaardigheden.

Afbeeldingen

Foto's van diverse basisschoolkinderen in de leeftijd van vier tot twaalf jaar, waaronder leerlingen met beperkingen (rolstoel, autisme, visueel beperkt, auditief beperkt, syndroom van Down, enz.).

Videofragment

Leraren geven antwoord op de vraag: Op welke wijze probeert u aan het begin van een schooljaar zicht te krijgen op de kenmerken en onderwijsbehoeften van een nieuwe groep leerlingen?

Praktijkintegratie 6: Passend onderwijs

Tekst

Wanneer u voor het eerst kennismaat met een nieuwe klas, zult u na een stagedag waarschijnlijk al duidelijke verschillen tussen kinderen herkennen. U merkt dit niet alleen aan het kind zelf, maar ook aan hoe een leraar met het kind omgaat. Een leraar houdt met zijn handelen voortdurend rekening met het karakter van het kind. Bij een kind dat erg onzeker is zal hij bijvoorbeeld vaak langslopen. Ook de benaderingswijze kan per kind verschillen. De ene leerling is bijvoorbeeld beter te beïnvloeden met een geintje en een ander met een uitdagende leervraag. Sommige kinderen komen zelf een praatje maken en bij andere kinderen moet een leraar meer zelf initiatief nemen. Enige flexibiliteit in het pedagogisch en didactisch handelen is dus essentieel. U kunt veel leren van hoe leraren op de stageschool dit doen. Tijdens de lessen die u geeft, probeert u zoveel mogelijk rekening te houden met dat wat u weet van de leerlingen in uw stageklas. Zo krijgt u in uw stageklas misschien wel te maken met dyslectische kinderen, kinderen met een bepaalde gedragsstoornis, hoogbegaafdheid of dyscalculie.

[Videofragment hier invoegen]

Net als alle basisscholen in Nederland heeft uw stageschool ook een systematiek voor de leerlingenzorg. Waarschijnlijk zult u diverse onderwerpen die in de modules van dit thema zijn aangeboden in de onderwijspraktijk van uw school herkennen. Tijdens de verplichte praktijkintegratie-opdracht richt u zich op de zorgstructuur van de werkplek. Daarbij bent u zowel gericht op de schoolorganisatie als de stageklas. U brengt de zorgstructuur van uw stageschool in kaart aan de hand van een aantal onderwerpen, waaronder de niveaus van zorg, de betrokkenen bij de zorg en het leerlingvolgsysteem. U leert welke mogelijkheden de school biedt voor leerlingen die uitgebreide en/of specifieke zorg nodig hebben. U verkent de mogelijkheden en grenzen van de zorg van de eigen stageschool.

Om passend onderwijs te kunnen bieden in de klas wordt op veel scholen gewerkt met groepsplannen en handelingsplannen. Tijdens de praktijkintegratie leert u zelf een groepsoverzicht, groepsplan en handelingsplan op te stellen, deze uit te voeren en te evalueren.

Afbeeldingen

Foto's van diverse basisschoolkinderen in de leeftijd van vier tot twaalf jaar, waaronder leerlingen met beperkingen (rolstoel, autisme, visueel beperkt, auditief beperkt, syndroom van Down, enz.).

Videofragment

Leraren geven aan op welke wijze ze gedurende een lesdag met hun handelen inspelen op verschillen tussen leerlingen. Ze geven concrete voorbeelden van de omgang met "speciale" leerlingen.

Thema 7: Specialisatie

Tekst

Leerlingen op de basisschool krijgen te maken met verschillende leraren. Net als de leerlingen is elke leraar uniek. De ene leraar is een specialist in het overbrengen van de rekenstof, een ander is een expert op muzikaal gebied en weer een ander is in staat pubers na te laten denken over belangrijke levensvragen. De specialismen en interessegebieden van de leraren geven kleur aan de school.

Alhoewel u aan het einde van de opleiding moet voldoen aan bekwaamheidseisen die voor alle studenten gelden, biedt de opleiding in dit thema veel mogelijkheden om u te verdiepen in onderwerpen die u interesseren. De verschillende modules die opgenomen zijn in dit thema bieden u veel ruimte om zelf keuzes te maken op basis van uw eigen leerbehoeften en toekomstige ontwikkelwensen. De belangrijkste keuze die u zal moeten maken is de leeftijdsspecialisatie. Met het diploma dat u ontvangt na afronding van de opleiding bent u bevoegd om les te geven aan zowel het jonge als het oude kind. Aangezien de beide leeftijdscategorieën specifieke onderwijsdeskundigheid vereisen, vindt de LOI het belangrijk dat u zich met het oog op de LiO-stage en een toekomstige onderwijsbaan in een van beide doelgroepen specialiseert. U maakt een keuze voor de doelgroep waar u de meeste affiniteit mee hebt en waar u zich verder in wilt verdiepen. Wanneer u na afloop van uw studie solliciteert op een baan in het basisonderwijs kan de leeftijdsspecialisatie meewegen tijdens de sollicitatieprocedure. Het is dus belangrijk dat u uw keuze goed overdenkt. Uw stage-ervaringen tijdens de eerste zes thema's zullen u helpen bij het maken van deze keuze.

Naast de leeftijdsspecialisatie profileert u zich in dit thema ook op ander gebieden: Zo verdiept u zich in een van de vakken van de vakdomeinen OJW of Kunsteducatie, belicht u een onderwijskundig onderwerp vanuit een internationaal perspectief en maakt u een keuze voor een van de specialisatiemodulen die in dit thema geprogrammeerd staan. Met uw keuzes onderscheidt u zich in dit thema van medestudenten.

Het thema laat zien dat het leren niet ophoudt na de opleiding. Het landelijke beleid stimuleert leraren voortdurend in ontwikkeling te blijven. Dit kunt u onder meer doen door na uw studie een vervolgopleiding te volgen, deel te nemen aan schoolontwikkelingsprojecten, intervisiegesprekken te voeren met collega's of praktijkonderzoek te doen. Op veel scholen zijn mogelijkheden gecreëerd voor functiedifferentiatie. Door u te specialiseren kunt u dan doorgroeien naar een andere onderwijsfunctie. Voorbeelden hiervan zijn de bouwcoördinator, de intern begeleider, de ict-coördinator, de rekenspecialist, de gedragsspecialist, de taalspecialist of de vakdocent bewegingsonderwijs.

[Videofragment hier invoegen]

Met het doorlopen van de modules van dit thema rondt u de hoofdfase af. Na afloop bent u dan afstudeerbekwaam. U volgt de volgende modules:

- De module Beroepsverdieping: Deze module wordt aangeboden aan alle studenten en richt zich op het beroep van de leraar. Zo leert u wat een leraar in het basisonderwijs verdient en wat uw rechten en plichten zijn volgens de CAO. Ook wordt u voorbereid op het solliciteren en het op zoek gaan naar een nieuwe baan. Er is aandacht voor het communiceren op de werkvloer. Hoe laat u een collega bijvoorbeeld weten dat u het erg vervelend vindt dat hij u steeds corrigeert? Daarnaast verdiept u zich in de specialisatiemogelijkheden die er zijn voor leraren na afloop van de opleiding.
- De modules Rekenen en Taal voor het jongere of oudere kind: Deze twee vakmodules zijn afgestemd op de leeftijdsspecialisatie van het jonge of oude kind. U verdiept zich in de specifieke kenmerken van het taal- en rekenonderwijs aan een van deze doelgroepen.
- De module Internationalisering: Wellicht dat u zich afvraagt wat internationalisering te maken heeft met basisonderwijs in Nederland. Internationalisering is echter niet meer weg te denken uit het klaslokaal. Met een muisklik kunt u de hele wereld in klas halen. Kinderen zijn steeds meer wereldburgers en worden beïnvloed door dat wat speelt in andere landen. Een moderne leraar moet verder kunnen kijken dan het schoolgebouw, de regio en de landgrenzen. In deze module doet u dit doelbewust in de vorm van een praktijkonderzoek.
- De module Vakprofilering: De vakprofilering staat in het teken van de profieldelen van de kennisbases. Landelijk is vastgesteld dat een student zich in tenminste een vakgebied binnen de vakdomeinen OJW of Kunsteducatie moet specialiseren. De aanvullende vakinhoudelijk eisen van het vakgebied zijn richtinggevend voor de wijze waarop u deze module vormgeeft.
- De module LOI-verdieping: U volgt een keuzemodule uit het aanbod van de LOI die het beste past bij uw leerbehoeften en ontwikkelwensen.

Afbeeldingen

- Diverse foto's van leraren in een bepaalde functie (directeur, teamleider, vakleerkracht bewegingsonderwijs, vakleerkracht muziek, vakleerkracht beeldend onderwijs, een leraar die een vergadering voorziet, onderzoekende leraren, Interne begeleiders, Remedial Teachers, coachende leraren, leraren die een training geven, leraren die zich bezighouden met ICT enz.)
- Diverse foto's van onderwijssituaties in het buitenland.

Videofragment

Leraren vertellen op welke wijze ze zich de afgelopen jaren in hun vak hebben verdiept en waarin ze zich hebben gespecialiseerd. Ze geven aan welke professionaliseringsactiviteiten ze hebben deelgenomen.

Thema 8: Bekwaam zijn en blijven

Tekst

In dit laatste thema van de opleiding gaat alle aandacht uit naar het bereiken van uw startbekwaamheid. De opleidingsbekwaamheden en de hiervan afgeleide bekwaamheidseisen vormen hierbij het richtpunt. Het klinkt misschien nog wat onwettelijk, maar na afloop van dit thema bent u bevoegd om in het basisonderwijs

aan de slag te gaan. Uiteraard dient u dit tijdens de LiO-stage wel eerst aan te tonen. Veel leraren die werkzaam zijn in de onderwijspraktijk geven aan dat ze het lerarenberoep voor een groot deel tijdens de stages hebben geleerd. De LiO-stage is een nuttige en intensieve leerperiode. Alles wat u de laatste jaren geleerd heeft, komt samen. Een betere omgeving om te groeien als leraar is er waarschijnlijk niet. Tijdens het handelen in de praktijk krijgt u voortdurend feedback van leerlingen, ouders en collega's. Uiteraard zal de stage niet altijd helemaal vlekkeloos verlopen. Fouten maken mag. Bijna elke leraar heeft wel eens meegemaakt dat hij de lesstof op een verkeerde manier uitlegt, dat hij geen goed antwoord heeft op vragen van leerlingen, dat hij niet weet hoe te handelen bij verstoringen van een les of dat hij geen raad weet met kritische opmerkingen van ouders. Tijdens de stageperiode moet u zich realiseren dat elke leraar voortdurend blijft leren van zijn dagelijkse praktijk. Blijf dus voortdurend in overleg met collega's en observeer hoe zij iets aanpakken. Durf af en toe ook uw mening en kijk op een zaak te geven, ook als anderen er niet naar vragen. Er is geen beste manier van onderwijs. Het is belangrijk dat u uw eigen onderwijsstijl ontwikkelt, aanscherpt en laat aansluiten bij de kenmerken van de schoolorganisatie. Aan het einde van de opleiding weet u steeds beter wat voor type leraar u bent en kunt u de meeste pedagogische en didactische keuzes die u maakt onderbouwen vanuit de theorie en de praktijk.

Voor de start van de LiO-stage gaat u op zoek naar een stageschool, een stageklas en een stagementor. Uiteindelijk is het de bedoeling dat u zelf grotendeels verantwoordelijk bent voor het reilen en zeilen in uw stageklas. U doet ervaring op met alle aspecten van het lerarenberoep. Dat betekent dat u alle taken uitvoert die andere groepsleerkrachten op school ook dienen uit te voeren. Naast de dagelijkse lessen, houdt u de groepsadministratie bij en neemt u actief deel aan vergaderingen, werkgroepen en andere vormen van overleg. Ook zult u nadrukkelijk betrokken worden bij de communicatie met ouders. Zo zult u ervaring opdoen met het voeren van oudergesprekken. Heeft u bijvoorbeeld ooit nagedacht over hoe u reageert wanneer ouders aangeven dat ze verwacht hadden dat hun kind veel hoger zou scoren op een toets? U zult merken dat de meeste leraren, ouders en leerlingen u waarschijnlijk snel als volwaardig groepsleerkracht zullen gaan zien en ook zo met u om zullen gaan. In deze nieuwe rol kunt u veel leren en in korte tijd doorgroeien naar startbekwame leraar.

[Videofragment hier invoegen]

Naast de groepsverantwoordelijkheid dient u tijdens de LiO-stage ook een bijdrage te leveren aan de schoolontwikkeling. Tijdens de stage maakt u actief deel uit van een team van leraren. U zet zich niet alleen in voor de ontwikkeling van de leerlingen in uw eigen stageklas, maar ook voor de ontwikkeling van de schoolorganisatie in zijn geheel. In overleg met de school verkent u daarom samen met collega's een praktijkprobleem en gaat u op zoek naar een oplossing voor dit probleem. De praktijkproblemen kunnen zeer divers zijn en ontstaan vanuit uw eigen ontwikkelwensen en de dagelijkse praktijk op school. Zo kun je merken dat er op je school weinig aandacht is voor leerlingen met hoogbegaafdheid, ervaar je dat er geen eenduidige aanpak is van pestproblematiek of signaleer je dat de woordenschat van veel leerlingen beperkt is. De school kan er veel voordeel van hebben wanneer u met een van deze onderwerpen aan de slag zou gaan.

Afbeeldingen

Diverse afbeeldingen van alle aspecten van het lerarenberoep; het lesgeven, overleggen met collega's, organiseren van schoolbrede activiteiten, ouderavonden, oudergesprekken, nakijken, leerling-administratie enz.

Videofragment

Leraren vertellen over hun ervaringen in de eerste klas die ze kregen na afronding van de lerarenopleiding. Hoe verliep deze onderdompeling in de praktijk?

6.2: Functieomschrijvingen ontwikkelaar en docent

Functieprofiel ontwikkelaar onderwijsproduct (auteur en beoordelaar)

Verantwoordelijkheid

De auteur is verantwoordelijk voor:

- een inhoudelijk juist, samenhangend en actueel onderwijs- en/of examenproduct, conform het leer- en toetsplan, moduleopzet, opleidingsprofiel, onderwijs- en examenregeling en/of examenrichtlijnen.

De beoordelaar is verantwoordelijk voor:

- de vaststelling dat het betreffende onderwijs- en/of examenproduct binnen de aangegeven kaders van het leer- en toetsplan, moduleopzet, opleidingsprofiel, onderwijs- en examenregeling en/of examenrichtlijnen voldoende is uitgewerkt, c.q. het signaleren van tekortkomingen op dit punt. Dit alles bekeken vanuit de invalshoek van het betreffende specifieke vakgebied;
- de vaststelling van de inhoudelijke juistheid, samenhang en actualiteit van het betreffende onderwijs- en/of examenproduct c.q. het signaleren van tekortkomingen op deze punten.

Rapportagelijijn

De ontwikkelaar rapporteert direct of via de externe projectuitvoerder (EPU) aan de projectleider.

Taken

Het samenstellen of beoordelen van één of meer onderwijs- en/of examenproducten. Onder samenstellen of beoordelen wordt verstaan:

- het schrijven of beoordelen van het leer- en toetsplan binnen de aangegeven kaders van de moduleopzet, beroepsprofiel, opleidingsprofiel, onderwijs- en examenregeling en/of examenrichtlijnen;
- het schrijven of beoordelen van leerstof, opleidingsinformatie, module-informatie, studieactiviteiten, kennistrainers, kennistesten, oefenopgaven, correctierichtlijnen en/of modeluitwerkingen binnen de aangegeven kaders t.b.v. fysieke en digitale leermiddelen en ondersteuning;
- het zorgdragen voor of beoordelen op kwalitatief goede en juiste informatie of het doen van suggesties voor verbetering;
- het zorgdragen voor of beoordelen van de samenhang tussen de hoofdstukken, studieactiviteiten, kennistrainers, kennistesten en oefenopgaven die in het lesmateriaal zijn opgenomen;
- het zorgdragen voor of beoordelen van de studeerbaarheid van het lesmateriaal;
- het aanleveren of beoordelen van de benodigde afbeeldingen voor de leerstof en de ondertekeningen bij de afbeeldingen;
- het ontwikkelen of beoordelen van examenvragen inclusief antwoorden.

Criteria

De criteria die gelden voor een ontwikkelaar zijn:

- de ontwikkelaar van een opleiding in het hoger onderwijs heeft minimaal een titel op wo-master-niveau bij voorkeur op het betreffende vakgebied;
- de ontwikkelaar van een opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs heeft minimaal een titel op hbo-bachelor-niveau bij voorkeur op het betreffende vakgebied;

- de ontwikkelaar is werkzaam (geweest) in de opleidingsrelevante beroepspraktijk;
- de ontwikkelaar heeft ruime ervaring in het betreffende vakgebied;
- de ontwikkelaar is bekend met het werkveld van de betreffende opleiding;
- de ontwikkelaar heeft didactische schrijfervaring of didactische capaciteiten op minimaal hbo-niveau;
- de ontwikkelaar heeft didactische ervaring in afstandsonderwijs en/of is bereid zich hierin te verdiepen;
- de ontwikkelaar heeft ervaring met MS Office;
- de ontwikkelaar is nauwgezet en is gewend te werken met deadlines.

Functieprofiel docent afstandsonderwijs

Verantwoordelijkheden

De docent afstandsonderwijs is verantwoordelijk voor het op afstand begeleiden van de studenten bij het bestuderen van de leerstof en het uitwerken van de inzendopdrachten.

Taken

- het op basis van een modeluitwerking of correctierichtlijn corrigeren van de door de studenten uitgewerkte inzendopdrachten. Onder corrigeren wordt in dit verband verstaan het aangegeven welke onderdelen van de inzendopdracht goed, deels goed of fout zijn uitgewerkt. In de laatste twee situaties wordt het juiste antwoord (met de bijbehorende toelichting) vermeld en/of verwezen naar de betreffende leerstof;
- het beoordelen van de uitgewerkte inzendopdrachten;
- het beantwoorden van door de student gestelde vakinhoudelijke vragen, voor zover deze binnen het bestek van de betreffende module vallen;
- het daar waar mogelijk stimuleren van de student door het maken van motiverende opmerkingen;
- het binnen de daarvoor vastgestelde termijn aan de opdrachtgever terugsturen van de gecorrigeerde inzendopdrachten en beantwoorden van door de student gestelde vakinhoudelijke vragen;
- het signaleren van tijdens het uitvoeren van zijn taken geconstateerde onjuistheden in de leerstof en het doorgeven van bij de uitwerking gestelde (administratieve) vragen die niet door hem kunnen worden beantwoord. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van standaarddocumenten.

Criteria

De criteria die aan een docent afstandsonderwijs gesteld worden zijn:

- de docent van een opleiding in het hoger onderwijs heeft minimaal een titel op wo-master-niveau bij voorkeur op het betreffende vakgebied;
- de docent van een opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs heeft minimaal een titel op hbo-bachelor-niveau bij voorkeur op het betreffende vakgebied;
- de docent dient werkzaam te zijn (geweest) in de beroepspraktijk en ervaring te hebben opgebouwd in het betreffende vakgebied;
- de docent dient didactische ervaring op het relevante niveau of hoger te bezitten en/of bekend te zijn met het werkveld van de betreffende module;
- de docent heeft ervaring met het begeleiden van studenten op afstand en/of is bereid zich hierin te bekwamen;
- de docent dient te beschikken over goede sociale en communicatieve eigenschappen;
- de docent is nauwgezet en is gewend aan het werken met deadlines;
- de docent dient te beschikken over een internetaansluiting;
- de docent dient te beschikken over computervaardigheden aangaande het gebruik van internet, email en digitale documenten.

6.3: Beleid externe medewerkers

Beleid externe medewerkers

LOI Hogeschool

Eigenaar:	Leidse Onderwijsinstellingen, bestuur
Auteur:	Afdeling Beleid & kwaliteit
Niveau:	LOI Hogeschool- Beleid
Versie:	1.0
Versiedatum:	29 augustus 2013
Status:	Vastgesteld

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Visie externe medewerkers	4
3. Thema: kwaliteit externe medewerkers	6
3.1 Kwaliteit: doelstellingen.....	6
3.2 Kwaliteit: in de praktijk	6
3.2.1 Aannname externe medewerkers	6
3.2.2 Kwaliteitsborging in het ontwikkelproces	7
3.2.3 Kwaliteitsborging binnen het begeleidingsproces	7
3.2.4 Kwaliteitsborging in het beoordelingsproces (summatief).....	9
3.3 Normen kwaliteitscontroles.....	9
4. Thema: betrokkenheid externe medewerkers	11
4.1 Betrokkenheid: doelstellingen.....	11
4.2 Betrokkenheid: in de praktijk	11
5. Thema: tevredenheid externe medewerkers	13
5.1 Tevredenheid: doelstellingen.....	13
5.2 Tevredenheid: in de praktijk	13
Bijlage Waardering van de uitkomsten van kwaliteitscontroles	15

1. Inleiding

In deze notitie staat het beleid rond de externe medewerkers van LOI Hogeschool beschreven. LOI Hogeschool maakt veelvuldig gebruik van externe medewerkers die op freelancebasis aan haar verbonden zijn en een of meerdere rollen binnen de onderwijsprocessen vervullen.

De gemeenschappelijke deler van onze externe medewerkers is hun vakinhoudelijke expertise en hun bekendheid met het betreffende werkveld. Daarmee vormen de externe medewerkers het vakinhoudelijke hart van de hogeschool. Binnen LOI Hogeschool zijn externe medewerkers in verschillende rollen werkzaam:

- Auteurs lesmateriaal en examens
- Beoordelaars lesmateriaal en examens
- Begeleidend docenten afstandsonderwijs
- Docenten klassikaal onderwijs
- Opleidingscoaches
- Stagedocenten
- Afstudeerdocenten
- Correctoren examens
- Examinatoren mondelinge- en praktijkexamens

Het (deel)proces waarin zij opereren bepaalt met welke afdeling zij binnen LOI Hogeschool te maken hebben. Binnen het ontwikkelproces met de businessunits, binnen het begeleidings- en beoordelingsproces met de afdeling docentenbegeleiding en het examenbureau.

In deze notitie staat de volgende vraag centraal: *'Hoe zorgt LOI Hogeschool ervoor dat haar externe medewerkers goed zijn aangesloten op de visie op de kwaliteit van onderwijs en de uitvoering daarvan?'*.

In deze notitie wordt die vraag aan de hand van de volgende drie thema's beantwoord:

1. Kwaliteit externe medewerkers
2. Betrokkenheid externe medewerkers
3. Tevredenheid externe medewerkers

2. Visie externe medewerkers

De missie van LOI Hogeschool luidt:

Het aanbieden van toegankelijk en arbeidsmarktrelevant onderwijs, dat zich voor de student kenmerkt door een individueel en flexibel leerpad, maximale onafhankelijkheid van tijd, plaats en tempo, continue beschikbaarheid van begeleiding, technische eenvoud en betaalbaar collegegeld.

Voor LOI Hogeschool geldt:

- Leidend voor wat betreft de vorm: **afstandsonderwijs**.
- Leidend voor wat betreft de doelgroep: **volwassenen**.
- Leidend voor de inrichting opleiding/leeromgeving: **aanbodgestuurde ontwikkeling van kennis, begeleiding door praktijkdocenten en de mogelijkheid tot integratie van de werkplek als stageplaats in de opleiding**.

LOI Hogeschool heeft haar visie op de kwaliteit van het onderwijs als volgt geformuleerd:

Onderwijs aanbieden dat, binnen de commerciële bedrijfsvoering van LOI Hogeschool en de kaders van de overheid, continu voldoet aan de wensen van onze studenten met betrekking tot toegankelijkheid en arbeidsmarktrelevantie.

De kwaliteit van onderwijs valt of staat voor een groot deel met de kwaliteit van de externe medewerkers die werkzaam zijn binnen LOI Hogeschool. De vooropleidings- en ervaringseisen die aan de externe medewerkers worden gesteld zijn in hoofdlijnen gelijk voor de drie te onderscheiden deelprocessen: ontwikkeling, begeleiding en beoordeling. De aanvullende eisen die worden gesteld aan de diverse rollen binnen het onderwijsproces zijn vertaald in de diverse functieprofielen die voor elke rol zijn opgesteld.

In het Didactisch model LOI Hogeschool staat in het bijzonder de rol van de begeleider nader toegelicht:

'De begeleiders van LOI Hogeschool – vakdocenten, beoordelaars werkplek, coaches, stagedocenten en afstudeerdocenten – hebben een belangrijke positie in het didactisch model van LOI Hogeschool. Om de volwassen studenten, met een diversiteit aan ervaringen, adequaat te kunnen begeleiden, stelt LOI Hogeschool hoge eisen aan haar begeleiders. Zo

ontstaat voor de student een realistische verhouding tot zijn begeleiders, waar te allen tijde een professionele dialoog gevoerd kan worden met betrekking tot de relevantie van leerinhouden. Omdat de begeleider een ondersteunende rol speelt bij het leggen van de verbinding tussen theorie en praktijk, staat actuele praktijkervaring bij het werven van begeleiders voorop'.

3. Thema: kwaliteit externe medewerkers

3.1 Kwaliteit: doelstellingen

- **Opleidingsniveau:** in 2016 heeft 80% van onze externe medewerkers een getuigschrift op minimaal een wo-master-niveau.
- **Relatiedossier:** het relatiedossier van externen wordt volgens de procedure kwaliteit externe medewerkers: kennisdeling en borging bijgehouden.
- **Kwaliteitsborging alle individuele rollen:** externe medewerkers worden intern als extern beoordeeld op kwaliteit.
- **Studenten zijn tevreden over externe medewerkers:** tevredenheidsindex¹ = 80%.

3.2 Kwaliteit: in de praktijk

3.2.1 Aannee externe medewerkers

De kwaliteit van de externe medewerkers van LOI Hogeschool wordt in hoge mate bepaald door de eerste selectie van die medewerker voor een specifieke rol. Verantwoordelijk voor de aanname van een externe medewerker (in alle rollen) is de projectleider, eventueel na afstemming met de businessunit manager of de programmaleider. Bij LOI Klassikaal is de coördinator klassikaal medeverantwoordelijk.

De examencommissie is eindverantwoordelijk voor de aanstelling van examinatoren. Zij heeft de taak om de examinatoren te werven en selecteren gemandateerd aan de projectleider/businessunit manager van de betreffende opleiding.

Op basis van de door de afdeling Beleid en kwaliteit opgestelde functieprofielen werft de projectleider een externe medewerker. Dient een externe medewerker volledig nieuw te worden geworven, dan start een sollicitatieprocedure. In veel gevallen kan ook vanuit de omvangrijke al bestaande LOI-pool van externe medewerkers geworven worden. In dat geval

¹ De tevredenheidsindex wordt gevormd door de percentuele som van de categorieën zeer tevreden, tevreden en neutraal binnen het onderzoek studenttevredenheid.

controleert de projectleider in het relatiedossier het cv, de beoordelingen van collega-projectleiders en de scores vanuit de kwaliteitscontroles van de betreffende externe medewerker. Is die uitslag positief, dan kan de medewerker in de rol worden aangesteld of voorgedragen voor aanstelling door de examencommissie (examinator).

3.2.2 Kwaliteitsborging in het ontwikkelproces

In het ontwikkelproces wordt de kwaliteit van het lesmateriaal enerzijds geborgd doordat voorafgaand aan ontwikkeling een uitgebreide briefing door de projectleider wordt gegeven aan de ontwikkelaar van het materiaal. En anderzijds doordat ook in het ontwikkelproces, net als in het beoordelingsproces van examens - een vierogenprincipe wordt toegepast.

Ontwikkeling van een nieuwe opleiding start met de ontwikkeling van een leer- en toetsplan. Na oplevering daarvan gaat dit naar een beoordelaar. Is die akkoord dan brieft de projectleider de ontwikkelaar op basis van dat beoordeelde leer- en toetsplan over de inhoud van het te ontwikkelen materiaal. LOI Hogeschool werkt ten aanzien van het lesmateriaal met vaststaande sjablonen waarin het lesmateriaal ontwikkeld moet worden en kunnen meerdere vormelementen of media betrokken zijn. Ook daarvoor zijn instructies beschikbaar en wordt de ontwikkelaar gebriefd. Het vierogenprincipe wordt dan opnieuw toegepast door het lesmateriaal na oplevering door de ontwikkelaar (auteur) te laten beoordelen door een onafhankelijke beoordelaar.

Nadat een ontwikkelproject is afgerond evalueert de projectleider de samenwerking met de betrokken externe medewerkers. Deze evaluatie wordt opgenomen in het centraal opgeslagen relatiedossier van de externe medewerkers en is daarmee voor alle binnen het onderwijsproces betrokken LOI-ers beschikbaar.

3.2.3 Kwaliteitsborging binnen het begeleidingsproces

De afdeling docentenbegeleiding heeft intensief contact met alle docenten die aan LOI Hogeschool zijn verbonden. Deze afdeling borgt de kwaliteit van het begeleidingsproces. Zij doet dit door externe medewerkers voldoende handvatten te bieden om het werk goed en tijdig uit te kunnen voeren, door het begeleidingsproces te monitoren en daarin in te grijpen als verbetering noodzakelijk is en door kwaliteitscontroles uit te (laten) voeren.

De handvatten die de afdeling biedt aan de begeleiders zijn toegang tot het digitale Docenten infocentrum (de plek in de online leeromgeving waar docenten gebruik kunnen maken van allerlei ondersteunende faciliteiten, zoals de docentenhandleidingen, contact met de afdeling docentenbegeleiding en actuele informatie over toegezonden uitwerkingen). Daarnaast wordt er door de projectleider (vaak in samenwerking met de afdeling docentenbegeleiding) eens per jaar een docentpanel georganiseerd voor iedere (set van) opleiding(en). Vaste onderdelen van de agenda zijn de uitwisseling van ervaringen van docenten onderling, en suggesties ter verbetering van de kwaliteit (intervisie) voor LOI Hogeschool en de terugkoppeling van studenttevredenheidsonderzoeken, specifiek de feedback van studenten over de begeleiding.

Het begeleidingsproces wordt gemonitord aan de hand van de kwantitatieve afspraken die gemaakt zijn ten aanzien van correctietermijnen, de zogenaamde achterstandscontrole. Hierbij controleert een medewerker van de afdeling docentenbegeleiding of een externe medewerker achterstand heeft opgelopen in de correctie. De correctie termijnen die zijn afgesproken zijn:

- Open vragen: twee dagen;
- Conceptversies van rapporten/opdrachten: vijf dagen;
- Scripties, eindversies praktijk- en integratieopdrachten: zeven dagen.

Daarnaast wordt het proces gemonitord aan de hand van klachten en signalen van studenten.

In een jaarlijkse controle wordt elke begeleider beoordeeld op de geleverde didactische en inhoudelijke kwaliteit. Deze kwaliteitscontrole bestaat uit een externe controle die wordt uitgevoerd door een begeleider die voor LOI Hogeschool binnen hetzelfde aandachtsgebied werkzaam is (peer-to-peer) en uit een interne controle door medewerkers van LOI zelf. Bij de externe controle wordt geoordeeld over het didactisch handelen en de bekwaamheid van de externe medewerker. Bij de interne controle gaat het om het bundelen van alle signalen die zijn opgevangen over de betreffende externe medewerker. Een uitgebreidere beschrijving van de borging van de kwaliteit per externe rol, staat beschreven in het handboek borging externe medewerkers LOI Hogeschool. Zie voor de normen die binnen de kwaliteitscontroles gelden paragraaf 3.3).

3.2.4 Kwaliteitsborging in het beoordelingsproces (summatief)

In het beoordelingsproces van summatieve toetsen hanteren we het vierogenprincipe. Dit is een belangrijk instrument om de betrouwbaarheid van de beoordeling te borgen.

Examinatoren worden net als de overige externen vanaf de volgende kwaliteitsronde specifiek apart beoordeeld op de rol als examiner, via een interne en externe kwaliteitscontrole.

Een belangrijk gremium om de kwaliteit van het beoordelingsproces te borgen zijn de examencommissies. Zij ontvangen diverse signalen en rapportages om zicht te houden op de kwaliteit van dit proces. Indien signalen daartoe aanleiding geven kunnen zij een nader onderzoek instellen naar specifieke onderdelen in het proces.

3.3 Normen kwaliteitscontroles

Zoals beschreven bestaat een kwaliteitscontrole deels uit een controle uitgevoerd door een externe medewerker (peer-to-peer) en deels uit een controle door een LOI-medewerker.

De beoordelaar van het externe onderdeel van de kwaliteitscontrole moet in staat gesteld worden zijn werk zo objectief mogelijk uit te voeren. Daartoe krijgt men de volgende handvatten aangereikt vanuit LOI Hogeschool:

1. Normen hoe men tot het eindoordeel komt per onderdeel (zie bijlage 1).
2. Achtergrond informatie over het geven van motiverende en stimulerende feedback.

De externe beoordeling wordt uitgevoerd aan de hand van de volgende aspecten:

1. **Vorm en stijl**

- a. Zijn de correcties van de docent duidelijk zichtbaar?
- b. Is de beoordeling per onderdeel/opgave gegeven?
- c. Is er een algemene feedback/conclusie gegeven?
- d. Verwoordt de docent zich duidelijk?

2. Inhoud en toepassing

- a. Geeft de docent gericht feedback?
- b. Is de docent simulerend en motiverend?
- c. Geeft de docent tips en aanwijzingen?
- d. Gebruikt de docent zijn/haar vakkennis?
- e. Geeft de docent ook feedback wanneer een voldoende is gehaald?

3. Waardering en resultaat

- a. Komt het resultaat overeen met de gegeven feedback?
- b. Geeft de docent uitleg over het behaalde resultaat?
- c. Noteert de docent de conclusie van het resultaat?

De interne controle wordt uitgevoerd over de volgende twee aspecten:

4. Tijdigheid

Reageert de docent binnen de afgesproken correctietijd?

5. Klachten

Zijn er klachten over de docent?

Indien een externe medewerker op basis van de kwaliteitscontrole een onvoldoende of matige beoordeling hebben ontvangen, gaan zij een traject van herbeoordeling in. Dit traject is als volgt vormgegeven:

- Externe medewerker geeft een reactie op de onvoldoende of matige beoordeling;
- In deze reactie geeft de externe medewerker aan wat hij of zij zal ondernemen om de werkzaamheden te verbeteren;
- De externe medewerker krijgt een periode van drie tot zes maanden om verbetering te tonen;
- Daarna zal de externe medewerker opnieuw aan een kwaliteitscontrole worden onderworpen.

Indien de externe medewerker bij herhaling geen voldoende resultaat toont, maar weer een onvoldoende of matig scoort, zal na overleg met de betrokken projectleider (na eventuele afstemming met de businessunit manager) afscheid worden genomen van de externe medewerker.

De beoordeling van de betreffende externe medewerker wordt opgenomen in het relatiedossier.

4. Thema: betrokkenheid externe medewerkers

4.1 Betrokkenheid: doelstellingen

- De externe medewerker voelt zich **verbonden** met de LOI.
- De externe medewerker is **zichtbaar aanwezig** binnen de organisatie, voor zowel interne medewerkers als studenten.
- Middels een **communicatieplan** brengen we alle communicatiestromen in kaart die lopen tussen LOI-organisatie – externe medewerker – student.

4.2 Betrokkenheid: in de praktijk

LOI Hogeschool wil dat haar externe medewerkers, die niet in vaste dienst zijn, zich verbonden voelen met de LOI. Hiervoor worden diverse instrumenten ingezet, zoals:

- Docenten en ontwikkelaars volgen bij de start van hun werkzaamheden de cursus Didactiek bij de LOI, waarin ze door de organisatie en de vormgeving van het onderwijs van LOI Hogeschool worden geleid. Ze krijgen hiermee een goed beeld van de organisatie en de verschillende mensen met wie ze te maken gaan krijgen.
- Verbondenheid met de LOI-organisatie wordt ook letterlijk gevoeld door het intensieve en veelvuldige contact dat externe medewerkers hebben met LOI-werknemers.
- Eens in het kwartaal verschijnt er een nieuwsbrief voor docenten (en overige externen) waarin we op een aantrekkelijke manier informeren over relevante ontwikkelingen binnen de LOI en waarin in elk item een portret (interview) wordt opgenomen van een LOI-docent en een interne medewerker. Docenten kunnen zelf onderwerpen aandragen voor de nieuwsbrief.
- Voor elke hbo-opleiding wordt vanuit de businessunits eens per jaar een docentenpanel georganiseerd. Ook vinden er rolspecifieke bijeenkomsten plaats wanneer ontwikkelingen hierom vragen. Hierdoor vindt er intervisie plaats tussen LOI en docenten en docenten onderling, met andere woorden: betrokkenen bij een opleiding 'kennen elkaar'.
- Docenten infocentrum binnen de digitale leeromgeving. Ondersteuning faciliteren in de digitale leeromgeving. Het Docenten infocentrum is de plek waar docenten op de hoogte worden gehouden van actualiteiten

vanuit de afdeling Docentenbegeleiding of de studieleiding, modeluitwerkingen beschikbaar worden gesteld, diverse handleidingen staan, zij contact kunnen leggen met mededocenten via het docentenforum en zij inzicht hebben in hun openstaande en corrigeerde taken.

De laatste jaren werkt de LOI aan het vergroten van de zichtbaarheid van haar externe medewerkers. Steeds vaker worden er bij modules online hoorcolleges toegevoegd, waarbij de docent voor studenten letterlijk een gezicht krijgt. Ook is het coachingstraject geïntensiveerd, waarbij er meer pro-actief gecoacht wordt. In de digitale leeromgeving zijn er diverse manieren om contact te leggen met je docent.

Eind 2013 wordt er een communicatieplan opgeleverd waarin alle communicatiestromen staan opgenomen die plaatsvinden tussen externen onderling, tussen LOI intern en externen (en andersom) en tussen externen en studenten (en andersom). In dit communicatieplan worden alle externe rollen beschreven. Dit wordt een levend document, waarin nieuwe communicatiestromen direct in kaart gebracht worden, en waarbij kan worden gemonitord of zaken op de juiste wijze en op één manier gecommuniceerd en teruggekoppeld worden. Eventuele hiaten in de communicatie zullen tevens beter zichtbaar worden.

5. Thema: tevredenheid externe medewerkers

5.1 Tevredenheid: doelstellingen

- **Jaarlijks meet LOI de tevredenheid onder haar externe medewerkers.**
- **Externe medewerkers zijn tevreden over de samenwerking met de LOI-organisatie:** tevredenheidsindex² = 80%.
- **Externe medewerkers zijn tevreden over het lesmateriaal of examen:** tevredenheidsindex = 80%.
- **Externe medewerkers zijn tevreden over de informatievoorziening van LOI:** tevredenheidsindex = 80%.
- **Externe medewerkers zijn tevreden over de geboden faciliteiten:** tevredenheidsindex = 80%.

5.2 Tevredenheid: in de praktijk

De tevredenheid van de externe medewerkers van LOI wordt nadrukkelijk gevolgd. Belangrijkste middel om de tevredenheid van de externe medewerkers te meten is het jaarlijkse onderzoek onder externe medewerkers. Dit onderzoek wordt door de afdeling Beleid en kwaliteit uitgezet via een online enquête. De resultaten van dit onderzoek worden gebruikt voor enerzijds de meeting van de tevredenheid en anderzijds voor het opvangen van signalen van externe medewerkers.

De geaggregeerde conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek worden opgenomen in het instellingsdossier van LOI Hogeschool. Vanuit het instellingsdossier wordt door de afdeling Beleid en kwaliteit een advies geformuleerd aan het bestuur voor eventuele te ondernemen verbeteracties.

De directe signalen opgevangen tijdens het onderzoek (antwoorden de open vragen) en de rechtstreeks aan LOI-medewerkers geuite klachten worden, afhankelijk van de aard van de klacht of signaal, direct afgehandeld of

² De tevredenheidsindex wordt gevormd door de percentuele som van de categorieën zeer tevreden, tevreden en neutraal binnen het onderzoek externe medewerkers.

opgenomen in het instellingsdossier van LOI Hogeschool of het opleidingsdossier van de betreffende opleiding voor verdere afhandeling.

Bijlage Waardering van de uitkomsten van kwaliteitscontroles

Om er voor te zorgen dat iedereen op conforme manier tot een eindoordeel in beoordeling komt, zijn er normen opgesteld die toegepast worden per onderdeel.

Vorm en stijl

Beoordeling: Aspect 1* wordt vanuit de LOI zeer belangrijk gevonden. Dit weegt dus ook zwaar mee in de beoordeling. Als op dit onderdeel Nee wordt gescoord is het eindoordeel Onvoldoende.

Goed:	Aspect 1 = Ja <u>en</u> 3x Ja voor de overige aspecten.
Voldoende:	Aspect 1 = Ja <u>en</u> 2x Ja voor de overige aspecten
Matig:	Aspect 1 = Ja <u>en</u> 1x Ja voor de overige aspecten
Onvoldoende:	Aspect 1 = Nee, <u>altijd onvoldoende</u> Of Aspect 1 = Ja <u>en</u> 0x Ja voor overige aspecten.

* Aspect 1 is 'Verwoordt de docent zich duidelijk?'

Inhoud en toepassing

Beoordeling: Aspect 1* weegt bij dit onderdeel het zwaarst. Doordat de student op afstand studeert is de feedback vaak zijn enige contact moment en daarbij is de rol van feedback niet alleen inhoud maar ook motiverend richting student.

Goed:	Aspect 1 = Ja <u>en</u> 4x Ja voor de overige aspecten.
Voldoende:	Aspect 1 = Ja <u>en</u> 3x Ja voor de overige aspecten
Matig:	Aspect 1 = Ja <u>en</u> 2x Ja voor de overige aspecten
Onvoldoende:	Aspect 1 = Nee, <u>altijd onvoldoende</u> Of Aspect 1 = Ja <u>en</u> 1x Ja voor overige aspecten

*Aspect 1 is 'Is de docent stimulerend en motiverend?'

Waardering en resultaat

Beoordeling: Aspect 1* telt het zwaarst. Het is voor de student belangrijk om goed en helder de relatie tussen de feedback en het resultaat te zien.

Goed:	Aspect 1 = Ja <u>en</u> 2x Ja voor de overige aspecten.
Voldoende:	Aspect 1 = Ja <u>en</u> 1x Ja voor de overige aspecten
Matig:	Aspect 1 = Ja <u>en</u> 0x Ja voor de overige aspecten
Onvoldoende:	Aspect 1 = Nee, <u>altijd onvoldoende</u>

*Aspect 1 is 'Komt het resultaat overeen met de gegeven feedback?'

6.4: Nieuwsbrief voor docenten

Nieuwsbrief

Beste docent(e),

Het is hartje zomer, maar de LOI draait door en is continu in beweging. Zo zijn er regelmatig ontwikkelingen die niet direct zichtbaar, maar die voor u als LOI-docent wel degelijk van belang of interessant zijn. Reden voor ons om u voortaan beter te informeren. Vandaag ontvangt u dan ook de van een reeks nieuwe nieuwsbrieven, speciaal voor docenten. Vanaf nu zal elk kwartaal een nieuwe nieuwsbrief verschijnen.

In deze nieuwsbrief:

- Nieuwste versie didactisch model (HBO)
- Introductie op de cursus Didactiek
- Wie heb ik aan de lijn? Maak kennis met een LOI-collega
- Portret van een collega-docent

Nieuwe versie didactisch model LOI Hogeschool

Elke LOI-docent weet dat afstandsonderwijs en blended learning een andere didactische blik vergen dan volledig klassikaal onderwijs. Daarbij heeft de LOI in de loop der jaren haar eigen pijlers en focus geformuleerd en aangevuld/aangepast wanneer ontwikkelingen daarom vroegen. Uitgangspunten van het didactisch model van LOI Hogeschool blijven de aanbodgestuurde ontwikkeling van kennis, begeleiding door praktijkdocenten en de integratie van de werkplek van de student in de opleiding.

Bent u hbo-docent, dan begeleidt u studenten bij het volgen van een of meer hbo-module(s) binnen een opleiding. Dan is het van groot belang dat u ook zicht heeft op de plaats van een module in een groter geheel: het hbo-programma, maar ook nog een stapje hoger, het didactisch model dat ten grondslag ligt aan alle hbo-programma's binnen de LOI.

Bekijk de [nieuwste versie van ons didactisch model](#).

Projectleider Stefan Timmerman licht in een [korte presentatie](#) ons model toe.

Cursus Didactiek voor LOI-docenten

Op het moment zijn we bezig met de ontwikkeling van een cursus speciaal voor onze docenten. Het idee is dat alle nieuwe docenten, maar ook alle huidige docenten deze cursus gaan volgen. In de cursus treft u didactische elementen aan die deel uitmaken van een LOI-opleiding. Nieuwe docenten krijgen daarmee direct een goed beeld van hoe een LOI-opleiding eruitziet.

Doel van de cursus

We willen met deze cursus docenten wegwijs maken in onze organisatie, ons onderwijsconcept en de digitale leeromgeving die daar deel van uitmaakt. Daarbij bieden wij u richtlijnen wat betreft het geven van goede en passende begeleiding. Wanneer u al jaren LOI-docent bent, zullen veel zaken reeds bij u bekend zijn, maar uit eerste reacties blijkt dat deze cursus ook door deze ervaren LOI-docenten als een meerwaarde ervaren wordt. We vinden het uiterst belangrijk dat we allemaal met dezelfde didactische blik naar onze opleidingen en naar onze studenten kijken.

Online beschikbaar

Vanaf oktober is de cursus online beschikbaar. Via de afdeling Docentenbegeleiding wordt

u t.z.t. geïnformeerd over deelname aan de cursus. Wij verzoeken u de cursus z.s.m. maar uiterlijk binnen een half jaar af te ronden. De belasting van de cursus is geschat op 8 uur.

Bekijk de video van Adjunct-directeur Daj van der Woude voor een [introdunctie op de cursus](#).

Wie heb ik aan de lijn? Vandaag: Angela Beresford

Angela Beresford werkt op de afdeling Docentenbegeleiding. "De meeste docenten kennen mij wel doordat we telefonisch of per email contact hebben gehad, maar over jezelf vertel je vaak niet zo veel. Ik ben 8 jaar geleden begonnen bij de afdeling Inkoop als medewerker van deze afdeling. Hier heb ik 2,5 jaar veel ingekocht en onderhandeld met leveranciers. Daarna ben ik naar de afdeling Marketing als traffic medewerker gegaan waar ik een half jaar gewerkt heb.

"Leuk om contact te onderhouden met mensen buiten de LOI"

Ik miste ontzettend het contact met mensen buiten de LOI en er kwam op dat moment een functie vrij bij de afdeling Docentenbegeleiding. Dat zag ik wel zitten. Een functie waarin ik communicatie en administratie kan combineren. Inmiddels werk ik alweer 5 jaar als docentenbegeleider en heb zelfs de functie senior docentenbegeleider gekregen. Dit houdt in dat ik meer met de procedures, projecten en functionaliteiten rond de leeromgeving bezig ben en ik daarbij ondersteuning geef aan mijn collega's. Van de opleidingen en cursussen binnen het vakgebied ICT ben ik de vaste docentenbegeleider en fungeer hierbij als de contactpersoon tussen de LOI, student en de docent. De begeleiding, samen met de verschillende projecten en het contact met de docenten, maakt mijn werk erg afwisselend."

Portret van een collega: Annet van der Hulst

Er zijn meer dan 700 docenten aangesloten bij de LOI, maar u kent elkaar niet. Dat hoeft ook niet, maar het kan wel interessant zijn om eens van een collega te horen hoe hij of zij werkt. En wat te lezen over zijn of haar achtergrond. In elke nieuwsbrief laten we u daarom graag kennismaken met een collega. Op onze website is al een aantal interviews te vinden. Vandaag maakt u kennis met Annet van der Hulst, docente HBO-bachelor Lerarenopleiding basisonderwijs (PABO).

[Bekijk het interview](#)

Ideeën of suggesties? Mail ons!

Heeft u ideeën voor deze nieuwsbrief? Mail dan naar: docentenbegeleiding@loi.nl, met als onderwerp: nieuwsbrief. Ook horen we graag of we van u een portret mogen maken voor de volgende nieuwsbrief!

Met vriendelijke groet,

Lara Knijnenburg
Manager Opleidings- & Examenorganisatie

6.5: Samenstelling Beroepenveldcommissie

Curriculum Vitae

Persoonlijke gegevens

Naam: Jacqueline Irene van Werkhoven
Geboren: 14 juni 1961 te Leiden
Burgerlijke staat: gehuwd met H.J. Boerma, drie kinderen in de leeftijd van 19,16,13 jaar
Adres: Marelaan 41, 2341 LB, Oegstgeest
Telefoon: (thuis) 071 5152573 (werk/ privé) 06 24452060
E-mail adres: (privé) boerma-v.werkhoven@wxs.nl (werk) jacqueline@inspirezzo.nl

Profiel

Een ervaren, integere en ambitieuze leidinggevende /manager/ bestuurder/ adviseur met passie voor professionalisering van onderwijs. Ruim 25 jaar werkervaring in het werkveld onderwijs/zorg, zowel lokaal, regionaal, nationaal als internationaal. Heeft recent een stevige managementfunctie in het Hoger Beroeps Onderwijs vervuld en heeft uiteenlopende bestuurservaring vanaf 1996. In 2010 toegetreden als lid Raad van Toezicht van een groot schoolbestuur in Den Haag.

Momenteel als senior organisatie- adviseur/ interim manager werkzaam in de commerciële dienstverlening.

Een teamspeler die ontwikkel-, mens- en resultaatgericht werkt en tegen een stootje kan. Geeft effectief leiding en beschikt over een breed scala aan communicatieve vaardigheden, humor en lef.

Is goed in staat om vanuit helder strategisch overzicht, de vertaalslag te maken naar operationele uitvoering.

Heeft haar sporen verdient in het bewerkstelligen van verbindingen tussen organisaties, disciplines en personen, met oog voor: inhoud, proces en emotie.

Denkt in kansen en pleegt, waar nodig, interventies om ontwikkeling en professionaliteit te borgen en/of te ontwikkelen.

Werkervaring

1 feb. 2011 [Inspirezzo](#)

Senior organisatie adviseur onderwijs

Specialisaties: HR en Kwaliteitszorg in alle sectoren van onderwijs. Gericht op de docenten, directies, bestuurders, individueel en als groep. Opdrachtgevers: Pabo Hogeschool Leiden, Fontys Opleiding Speciaal Onderwijs, Kwink/ SKAR kinderopvang, brede school het DOK en Fiorette College.

2005–2011 [Hogeschool Leiden](#)

Vervangend directeur cluster Educatie en

Onderwijsmanager opleiding voor leerkracht basisonderwijs (Pabo)

Integraal verantwoordelijk voor aansturing professionals (25 docenten) / curriculuminhoud eindfase.

Behaalde resultaten: ontwikkeling en implementatie academische Pabo Leiden, samenwerking HBO/Universiteit; Master programma Special Educational Needs in samenwerking met Fontys Hogeschool inhoudelijke en operationele implementatie; accreditatie Pabo 2008/2009 vanuit accreditatiekader NVAO.

Extra portefeuilles: gerealiseerd eindniveau; minoren aanbod;

internationalisering; kwaliteit; externe contacten; HR; stuurgroeplid projecten met werkveld; opleiden in de school; start Academische Pabo i.s.m. Universiteit Leiden; financiën; onderwijsvernieuwing deeltijd; examencommissie; alumni beleid;

Docent (orthopedagogiek) Master Opleiding Speciaal Onderwijs remedial teacher i.s.m. Fontys Hogeschool

- 2000-2004 Hogeschool Leiden
Docent pedagogiek, Studieloopbaan begeleider/ stagebegeleider voltijd en deeltijd opleiding voor leerkracht basisonderwijs (Pabo)
- 2003-2005 Seminarium voor Orthopedagogiek, Utrecht
Docent (ortho)pedagogiek, nascholing Opleiding Speciaal Onderwijs
- 1993 -2004 De Vlier, gespecialiseerde academische unit kinder -en jeugd psychiatrie Curium/ Effatha, voor doven en slechthorenden, Oegstgeest
Teamleider onderwijsteam (7 professionals).
Inhoudelijke afstemming onderwijsaanbod en behandeling multidisciplinair; financiën; personele zaken; externe contacten. **Trainer begeleider** van cursus: kinder -en jeugdpsychiatrie "leren signaleren in de klas". Begeleiden van leerkrachten in opleiding op de werkvloer, overdracht van (ortho)pedagogiek en (ortho)didactiek en handelingsgericht werken. **Remedial teacher**: afnemen van didactisch onderzoek bij nieuwe opname; individuele begeleiding van leerlingen.
- 1990 -1992 Suva School, Suva, Fiji
Remedial teacher lokale school (via VSO) en Nederlandse kinderen. **In-service trainer** schoolteam
- 1989 -1990 Morikao Secondary School, Abaiang, Republic of Kiribati
Docent Engels en gezondheidskunde via de Britse organisatie Voluntary Service Overseas (VSO).
- 1983 -1989 Driestromenschool, Middelburg
Groepsleerkracht voor kinderen met leer- en opvoedingsproblemen (L.O.M.)
- 1982 -1983 Kibbutz Negba, Israël **Groepsleidster/ klassen assistent**

Internationale activiteiten/ lezingen, gerelateerd aan (speciaal) onderwijs

- International Congress on Education of the Deaf Sydney (2000) / Maastricht (2005)
- European Society for Mental Health and Deafness Oostenrijk (2003)
- European Teacher Education Network Special Needs Portugal (2007), U.K. (2008), Turkije (2009)
- Onderwijs projecten HL/ Educatie Internationalisering Ghana (2009) en Suriname (2010)

Nevenactiviteiten

2010 -heden	Lucas Onderwijs Den Haag	<u>Lid Raad van Toezicht</u>
1996 – 2008	Bestuur Katholiek Onderwijs Oegstgeest Jenaplanschool de Kring	<u>Bestuurslid/ voorzitter bestuur</u> Procesbegeleiding besturen op afstand, implementatie nieuwe directiestructuur en directiestatuut. Werving en selectie personeel□

		Zorgstructuur; IPB; Directie-ondersteuning; Professionalisering; Financiën.
1998 – 2007	Weer Samen Naar School Regio Leiden	<u>Bestuurslid</u> samenwerkingsverband 70 (speciale) basisscholen
2002 – 2004	Nederlandse Vereniging voor Psychische Hulpverlening aan doven	<u>Bestuurslid</u>

Studie

1993 – 1996	Greenwich University of Londen, U.K.	MA Masters of Arts in Education, Special Educational Needs <i>Afstudeeronderwerp:</i> “Inter-school teacher collaboration”
1979 – 1982	Chr. Pedagogische Academie, Middelburg	Akte volledig bevoegd onderwijzeres

Scholing/ training

2009-2010	Hogeschool Leiden	Management cursus
2002	Effatha Zoetermeer	Effectief leiding geven
1998	Post Academisch Onderwijs, Universiteit Leiden	Psychopathologie van kinderen en jeugdigen
1998	Management Partners Education, Harderwijk	Effectieve coach van zorgbreedte
1993 - 1995	Seminarium voor Orthopedagogiek, Utrecht	Auditief gehandicapten en leerlingen met ernstige spraak- taal moeilijkheden
1988 - 1989	Nutsacademie, Rotterdam/ Middelburg	M.O. pedagogiek jaar 1 en 2
1983 -1985	Seminarium voor Orthopedagogiek, Utrecht/ Middelburg	Kinderen met leer -en gedragsproblemen

Talenkennis

Engels	<i>Schriftelijk</i> goed	<i>Gesproken</i> vloeiend
Duits	voldoende	goed
Frans	voldoende	voldoende
Nederlands gebarentaal	niveau III	

Curriculum Vitae

Naam Maria Elisabeth Eva Out (Marja)
Adres Nieuwlandersingel 62
1814 CL Alkmaar
telefoon 072-5118192 / 06-52142852
e-mailadres out62@hetnet.nl
geboortedatum 2 januari 1960
geboorteplaats Alkmaar
burgerlijke staatgeregistreerd partnerschap, 1 zoon (1994)

Opleiding

1972-1978 atheneum, Petrus Canisius College, Alkmaar
1978-1981 kandidaats examen Nederlandse taal- en letterkunde, Universiteit van Amsterdam
1981-1985 doctoraal Algemene Taalwetenschappen, Universiteit van Amsterdam
1996-1997 scholing leren leren, IVLOS Utrecht
1996-1997 scholing functionerings-/beoordelingsgesprekken, Christelijke Hogeschool Windesheim, Zwolle
1999-2000 teambuilding training managementteam leraren opleiding Zwolle
2000-2001 managementtraining Christelijke Hogeschool Windesheim en Schouten/Nelissen (0,2 fte)
2002-2003 training integraal personeelsbeleid, Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord en Van Beekveld & Terpstra
2002-2005 managementtrainingverbetering kwaliteit van het onderwijs, o.s.g. Willem Blaeu en NDO
2004-2005 managementtraining verzuimgesprekken, Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord-Holland-Noord en Tredin
2005-2006 managementtraining professionele cultuur in onderwijsorganisaties, Stoas
2007-2008 BMC persoonlijk coachingstraject
2007-2008 daltonscholing ter verbetering daltononderwijs, Spinoza Lyceum en Saxion Hogeschool Deventer
2008-2009 managementtraining verbetering determinatie, Spinoza Lyceum en BMC
2008-2009 Saxion Hogeschool Deventer training Daltonvisitatie
2009-2010 managementtraining vernieuwd MT Spinoza Lyceum met GITP
2010-2011 managementtraining teambuilding Spinoza Lyceum en Beteor

Werkervaring

1983-1986 Diverse vervangingen in het voortgezet onderwijs (Han Fortmann College, Heerhugowaard (tegenwoordig Trinitas College), Willem de Zwijger College, Bussum, Maartenscollege, Voorburg)
1986-1992 Alfrink College, Zoetermeer, docent Nederlands havo/vwo
1988-1992 Alfrink College, Zoetermeer, decaan
1992-2002 lerarenopleiding voortgezet onderwijs Nederland, Christelijke Hogeschool Windesheim, docent taalkunde en vakdidactiek
1993-1995 trainer Centrum Voor Onderwijsontwikkeling, Christelijke Hogeschool Windesheim (0,2 fte)
1995-2000 ThiemeMeulenhoff, Zutphen, hoofdauteur (vanaf 1998 op detacheringsbasis, 0,2 fte), werkzaamheden o.a.: samenstellen van een blauwdruk voor een methode basisvorming, schrijven van een projectplan, toetsen van het plan in de markt, samenstellen auteursteam, aansturen van auteursteam op inhoud, testen van proefhoofdstuk in de markt, verzorgen van scholing auteursteam
1996-2002 lerarenopleiding voortgezet onderwijs Christelijke Hogeschool Windesheim, voorzitter vakgroep Nederlands en lid managementteam van de lerarenopleiding. Werkzaamheden o.a.: aansturen vakgroep (op onderwijsinhoud en op het personele vlak), samenstellen van het onderwijsprogramma voor het vak Nederlands voor voltijd, deeltijd, zij-instromers en afstandsonderwijs
1998-1999 projectleider studievaardigheden en uitstroomprofielen BVE
1999-2002 P&O in portefeuille voor de lerarenopleiding. Werkzaamheden o.a.: werven van 22 fte onderwijspersoneel in het kader van de ontwikkeling van afstandsonderwijs, ontwerpen en implementeren van een professionaliseringsplan, onderzoeken van de

1999-2000	mogelijkheden van een overeenkomst met Randstad Onderwijs voor de lerarenopleiding i.v.m. flexibele contracten, organiseren van scholing voor medewerkers, voorbereiding traject functieontwikkeling, onderzoek naar werkdruk projectleider afstandsleren Nederlands met de lerarenopleiding van de Christelijke Hogeschool Windesheim en LOI
2000-2002	projectleider didactische specialisatie (o.a. samenstellen en aansturen van een projectteam, ontwikkelen van een onderwijsproduct gebaseerd op competentieren in de praktijk, werven van leerwerkplekken voor 120 studenten op 25 scholen en presenteren van het project op een landelijke studiedag voor lerarenopleiders
2002-2006	sectordirecteur basisvorming o.s.g. Willem Blaeu te Alkmaar, werkzaamheden o.a.: - intergraal management basisvorming (60 personeelsleden, 550 leerlingen, van lwoo t/m gymnasium) - aansturen onderwijsvernieuwingstraject basisvorming vanaf 2002, in 2004 uitmondend in de start van twee pilotgroepen kernteams in het lwoo en projecten activerend leren en samenhang in vmbo/havo/vwo - eindverantwoordelijk voor het zorgteam basisvorming, met vanaf 2002 een scholing jandelingsplannen en leerlingbesprekingen voor lwoo en vmbo - verzorgen van stagecontacten, resulterend in 2004 in de start van een traject Opleiden in de School (OPLIS) i.s.m. de Efha en het Centrum voor Nascholing Amsterdam
2006-heden	conrector Spinoza Lyceum Amsterdam. Werkzaamheden o.a.: - lid tweehoofdige schoolleiding; portefeuilles onderwijs, organisatie, communicatie, werving personeel, PR, veiligheid en zorg - lid managementteam Spinoza Lyceum (rector, conrector en 5 afdelingsleiders) - voorzitter overleg beheer (conrector en 5 afdelingsleiders) - voorzitter Zorg Advies Team - secretaris eindexamens vmbo-tl, havo, vwo - directie-overleg Samenwerkingsverband Amsterdam - aansturen inrichting nieuwbouw en verbouw, maken van een fasenbegroting inrichting. - aansturen leermiddelenbeleid; werkzaamheden o.a.: verzorgen Europese aanbesteding leerboeken, sturen op kostenbeheersing leermiddelen - Ik heb in de afgelopen jaren meegewerkt aan de volgende veranderingstrajecten: ▪ invoeren examentraining 4mavo, 5havo, 6vwo ▪ overstappen van de organisatie van het schooljaar van 6 naar 4 periodes, alsmede het invoeren van de vernieuwde Tweede Fase ▪ verbeteren van de organisatie van de PR-activiteiten (invoeren van promotieactiviteiten voor de Amsterdamse Daltonbasisscholen, verbeteren van de organisatie van de opendagen, intere en externe evaluatie van de open dagen, invoeren van een lesjesmiddag, verbeteren van bestaand promotiemateriaal (brugklasbrochure, schoolgids, open dagen poster) en het ontwikkelen van nieuw promotiemateriaal (promotiefilm, daltonfolder, gymnasiumfolder) ▪ verlagen van de tussentijdse uitstroom van leerlingen van 10 naar 5% ▪ invoeren van projectenweken (clustering van reizen, uitwisselingen en projecten) ▪ invoeren leerlijn studievvaardigheden onderbouw ▪ invoeren leerlingvolgsysteem (Magister) op cijfers, absentie en leerlingadministratie ▪ verbetering doorstroom van onderbouw naar bovenbouw ▪ aansturen project verbetering gebruik keuzewerktijd door invoering van registratiesysteem Daltonuur.

MARJOLIJN H. VERSPOOR

PERSONAL DATA

Born May 27, 1952 in Leeuwarden, The Netherlands
Nationalities: US and Dutch
Languages: English, Dutch, German, and French
Address: Groningerweg 70; 9321TD Peize; Nederland

EDUCATION

- 1996 'O' and 'A' levels, Queen's School, Reindahlen, Germany
- 1971 MO-A Engels, School voor Taal- and Letterkunde, The Hague, The Netherlands
- 1976 Master of Arts, Linguistics, Louisiana State University, Baton Rouge, Louisiana, USA
- 1990 Ph.D. General Linguistics, Rijksuniversiteit Leiden, Faculteit der Letteren, Leiden, The Netherlands

APPOINTMENTS

2009- PRESENT Chair Applied Linguistics

2009-PRESENT Associate professor (UHD), Applied Linguistics, Rijksuniversiteit Groningen

2005-2009 Study advisor and coordinator MA program Applied Linguistics-Teaching English as a foreign language

1994-2009 Assistant professor (UD), English Department,. Rijksuniversiteit Groningen

1995-2005 Chair National Exam Board (CEVO: VWO-HAVO) for English (Responsible for content of national English exam)

1991-1994 Instructor (docent), English Department, Rijksuniversiteit Groningen

1989-1991 Assistant Professor; English Department; University of Missouri; Kansas City, Missouri. (Coordinator of 'Academic English for International students' program; supervised 6 staff members; hired and coached instructors; responsible for curriculum development and testing.)

1976-1989 Instructor of German, French and English as a Second Language in Foreign Language Department; instructor of English (to native speakers) in English Department; Northeast Louisiana University; Monroe, Louisiana

1973-1976 Research Assistant and Teaching Assistant in German; German Department; Louisiana State University; Baton Rouge, Louisiana

THIRD-PARTY FUNDED RESEARCH PROJECT

2007-2009 Effectiveness study in bilingual education. Funded by Dutch Ministry of Education, European Platform and Network of Bilingual schools in the Netherlands involving 500 students. (€80.000 and salary five years (0.2 fte) for PhD research)

BOARD AND MANAGEMENT FUNCTIONS

2009-present Chair Department of Applied Linguistics, University of Groningen

2008-2010 Founder and Chair BeNeCla (Belgium Netherlands Cognitive Linguistics Association)

2008-present Member JoinSee Program. Modern Language Teaching Project.

2005-2009 Chair OC-English Department

2007-2009 Chair “Women’s Network Faculty of Arts”

2005-2010 Treasurer Anela (Dutch applied linguistics association)

2005-2008 Chair AOI (Adviesraad Onderwijs Instituut) Faculty Advisory Committee

2003- present Coordinator MA program Applied Linguistics-Teaching English as a foreign language

2001- 2006 Chair Faculty Council (Liberal Arts)

2001- 2005 Secretary and Treasurer International Cognitive Linguistics Association

2000-2005 Chair “Universiy Committee Emancipation Affairs”

1999-2001 Member Faculty Council (Liberal Arts)

1997-2000 Founder and vice-president of “Women’s Network Faculty of Arts”

1996-1998 Acting Chair English Language Section

1995-1997 Secretary “Executive Board, English Department ”

1995-1996 Member Europhil project, Socrates

1995-1996 Member Organizing Committee ICL97 (Amsterdam)

1994-1996 Member “Universiy Committee Emancipation Affairs”

1994-1995 Member Organizing Committee ICL95 (Albuquerque)

1994-1995 Member “Executive Board, English Department”

1993-1995 Member “University Committee Student Affairs”

1993- 1999 Secretary and Treasurer International Cognitive Linguistics Association

PUBLICATIONS

ARTICLES AND BOOK CHAPTERS

- 2013 Variability in a Dynamic Systems Approach. (with Marijn van Dijk) *The Encyclopedia of Applied Linguistics*, ed. Chapelle, C.A. Oxford, UK: Wiley-Blackwell, 2013.
- 2013 Cognitive Linguistics of Second Language Acquisition. (with Frank Boers) *The Encyclopedia of Applied Linguistics*, ed. Chapelle, C.A. Oxford, UK: Wiley-Blackwell, 2013.
- 2012 A dynamic usage based perspective on L2 writing development. *Journal of Second Language Writing*, 21. (with M.S. Schmid, & X. Xu.) in press.
- 2012 Symposium: Dynamic systems/Complexity theory as a new approach to second language development. *Language Teaching*, 45.4, doi:10.1017/S0261444812000183
- 2011 Verspoor, M. de Bot, K. & Xu, X. The role of input and scholastic aptitude in second language development. *Toegepaste Taalwetenschap in Artikelen*. 86.2 (pp.47-60)
- 2011 several chapters in *A dynamic approach to second language development: methods and techniques* (co-edited with Kees de Bot and Wander Lowie). Amsterdam: Benjamins
- 2010 Binnen-en buitenschools taalcontact en het leren van Engels. (with Kees de Bot and Eva van Rein). *Levende Talen* 11,4 (pp 14-33)
- 2010 Fouten maken mag in tweedetaalontwikkeling. (with Felicity de Vries). *Levende Talen* . 11, 3 (pp 18-28).
- 2010 Dynamic patterns in development of accuracy and complexity: a longitudinal case study in the acquisition of Finnish with Marianne Spoelman. in *Applied Linguistics* (2010) 31 (4): 532-553.
- 2009 Tweetalig Onderwijs: Beter geschoolde leerlingen in 2024. (With Peter Edelenbos) in De Graaff, R & D.Tuin (Eds) *De Toekomst van het Talenonderwijs: Nodig? Anders? Beter?*. IVLOS: Utrecht (pp147-164)
- 2009 Dynamic interactions: accuracy versus complexity in Finnish learner language. (With Marianne Spoelman) *Anela-conferentie bundel*. (pp 467-482)
- 2009 De ontwikkeling van schrijfvaardigheid in het Fins als vreemde taal: een dynamisch perspectief. *TTWiA* 81, 2009 (pp 121-132)
- 2009 Cognitive Linguistics and Second Language Learning. (with Tyler, A.) In Ritchie, W.C. and Bhatia T. K. (eds) *The New Handbook of Second Language Acquisition*, Elsevier (pp160-174))
- 2008 Recent research on foreign language teaching and learning in the Netherlands 2002-2006 (with Cremer, M.) *Language Teaching* no. pp. 183-211.
- 2008 Input and Second Language Development from a Dynamic Perspective (with De Bot, C.L.J., and Lowie, W.M.). In Piske, Thorsten & Young-Scholten, Martha (Eds.). *Input Matters*. Clevedon: Multilingual Matters.
- 2008 Cognitive Grammar and teaching English Articles to Asian Students (with Nguyen Thu Huong) in Lapaire, J.R (Ed) *From Gram to Mind: Grammar as Cognition*. Presses Universitaires de Bordeaux.

- 2008 Variability in L2 development from a dynamic systems perspective (with Lowie, W.M & Van Dijk, M.) *Modern Language Journal* ,pp. 214-231.
- 2008 What bilingual word associations can tell us. In: Boers, F. & Lindstromberg, S., *Cognitive Linguistic Approaches to Teaching Vocabulary and Phraseology*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- 2007 Engels in het voortgezet onderwijs, de rol van buitenschools taalcontact. (with de Bot, C.L.J. and van der Heiden, F.) *Levende Talen*. 8.3. pp. 3-10
- 2007 A dynamic view as a complementary perspective (with De Bot, C.L.J., and Lowie, W.) *Bilingualism: Language and Cognition* 10 (1), 2007, 51-55
- 2007 A Dynamic Systems Theory approach to second language acquisition (with De Bot, C.L.J., and Lowie, W. (2007). *Bilingualism: Language and Cognition* 10 (1), 2007, 7–21
- 2007 Cognitive linguistics and its applications to second language teaching. In J. Cenoz and N. H. Hornberger (eds), *Encyclopedia of Language and Education*, 2nd Edition, Volume 6: Knowledge about Language, pp. 79-91
- 2006 Colorful bits of experience: From Bluestocking to blue movie (with Bie-Kerékjártó, Ágnes) *“English Studies*, Volume 87, Number 1, February 2006, pp. 78-98(21)
- 2005 Dynamic Systems Theory and Applied Linguistics: the ultimate “so what”? (with C.L.J. de Bot and W.M. Lowie) *International Journal of Applied Linguistics*, 15 (1), 116-118.
- 2004 Input versus Transfer? --The role of frequency and similarity in the acquisition of L2 prepositions. (with W.M. Lowie) In Achard, Michel and Susanne Niemeier (eds.), *Cognitive Linguistics, Second Language Acquisition, and Foreign language Teaching*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- 2004 Dynamic systems theory and variation: a case study in L2 writing. (with C.L.J. de Bot and W.M. Lowie). In H. Aertsen, M. Hannay & R. Lyall, *Words in their places: a Festschrift for J. Lachlan Mackenzie*. Amsterdam: VU. pp. 407-421
- 2003 Making Sense of Polysemous Words (with W.M. Lowie) *Language Learning* 53 / 3 pp. 547-586
- 2001 The acquisition and retention of polysemous words in a foreign language” (with Wander Lowie) *Toegepaste taalwetenschap in artikelen* 65, 9-21
- 2001 Making sense of prepositions: The role of frequency and similarity in the acquisition of L2 prepositions” in Van der Meer, Geert and Alice ter Meulen. *Making Sense from Lexeme to Discourse* . Groningen: Groningen Arbeiten in Germanistischen Linguistik (with Wander Lowie)
- 2000 "Introduction" in Puetz, Martin and Marjolijn Verspoor (eds) ix-xvi *Explorations into linguistic relativity*. Amsterdam: Benjamins
- 2000 Conceptual Distance and Cognitive processing levels: Iconicity in English Complement Constructions. In: Kaoru Horie (ed). *Complementation: Interface of Cognitive, Functional and Typological Perspectives*. Amsterdam: Benjamins.

- 1999 Hubert Cuyckens & Marjolijn Verspoor, "On the road to *to*". In: Johan Van der Auwera, Frank Durieux, and Ludo Lejeune (eds.), *English as a human language*. München: Lincom Europa, München, pp. 57-72
- 1998 "Colorful Bits of Experience that Count" LAUD Working paper in Series A: General & Theoretical Papers, Paper No. 450, Essen, Duisburg
- 1997 "True blue: a cognitive approach to vocabulary acquisition" in Smieja, Birgit and Meike Tasch (eds) in *Human Contact Through Language and Linguistics: Festschrift for Rene Dirven*. 203-217. Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag
- 1997 Verspoor, Marjolijn and Harris Winitz. "Assessment of the Lexical-Input Approach for Intermediate Language Learners" *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching XXXV/1* (1997). 61-75
- 1997 "Predicate Adjuncts and Subjectification" in Verspoor, Marjolijn, Kee Dong Lee and Eve Sweetser (eds). *Lexical and Syntactical Constructions and the Construction of Meaning*. 433-449. Amsterdam: Benjamins
- 1996 "Small Clause Constructions and Subjectification," Working paper in Series A: General and Theoretical Papers, Paper No. 362, L.A.U.D., Duisburg
- 1996 "The story of *-Ing*: A subjective perspective" in Pütz, Martin and René Dirven *The Construal of Space in Language and Thought* 417-154 Berlin: Mouton de Gruyter
- 1995 "Subjectiviteit in Engelse complementzinnen: een cognitief perspectief." *Forum der Letteren*, Jaargang 36 Aflevering 2 108-120
- 1993 "To-infinitives" In: Stadler, L de, Eyrich, C (red.), *Issues in cognitive linguistics*, 1993 *Proceedings of the international cognitive linguistics conference*, Mouton de Gruyter, Berlijn-New York, pp. 505-526
- 1993 "To-infinitive and NP XP constructions: a cognitive analysis." In *Language and Cognition* 3 229-238 Eds. de Boer, Ale, Jelly de Jong, and Rita Landeweerd
- 1991 "Semantic Triggering of Sentential Complement Selection: The Case of *To/Ing* Non-Finite clauses." In *Language: Usage and Description. Essays offered to N.E. Osselton* 149-159. Eds. John Frankis and Ingrid Tieken-Boon van Ostade; Rodopi, Amsterdam (co-authored with Frits Beukema)
- 1990 "Semantic Properties of English Matrix Verbs pertinent to Sentential Complement Selection." In *Mid-America Linguistics Conference Papers*

BOOKS

- 2000 *Explorations into linguistic relativity*. Puetz, Martin and Marjolijn Verspoor (eds) Amsterdam: Benjamins
- 1997 *Lexical and Syntactical Constructions and the Construction of Meaning*. Verspoor, Marjolijn, Kee Dong Lee and Eve Sweetser (eds). Amsterdam: Benjamins
- 1990 *Semantic Criteria in English Complement Selection*. Unpublished Ph.D. Dissertation, Rijksuniversiteit Leiden

TEXT BOOKS

- 2011 *A dynamic approach to second language development: methods and techniques* (co-edited with Kees de Bot and Wander Lowie). Amsterdam: Benjamins
- 2006 *An introduction to Second language Acquisition: an Advanced resource book* (co-authored with Kees de Bot and Wander Lowie). London: Routledge
- 2004 *A Cognitive Exploration of Language and Linguistics*. (second edition) Dirven, René and Marjolijn Verspoor. Amsterdam: Benjamins
- 2000 *English Sentence Analysis: an introductory course* Amsterdam: Benjamins. with Kim Sauter
- 1999 *Cognitieve inleiding tot taal en taalwetenschap*, ACCO, Leuven/Amersfoort, Dirven, R, Verspoor, M (red) [Dutch translation of book above]
- 1998 *A Cognitive Exploration of Language and Linguistics*. Dirven, René and Marjolijn Verspoor. Amsterdam: Benjamins. [Meanwhile translations have appeared in 13 languages among which German, Spanish, Afrikaans, Korean, Italian, Greek and French.]
- 1990 *Channels: A basic Guide for Writers*. Scott, Foresman/Little Brown (co-authored with Mona Oliver and Linda Hart) [remedial textbook for native speakers of English]
- 1987 *English Syntax*. Little Brown and Co, Boston (under married name Stevenson) [textbook for non-native speakers of English]

EDITORIAL WORK

Managing editor of series: *Converging Evidence in Language and Communication Research*. Amsterdam: Benjamins (Eleven volumes have appeared)

Member of the board of editors of series: *Cognitive Linguistics in Practice*. Amsterdam: Benjamins

Advisory Board member *Annual Review of Cognitive Linguistics*; *Cognitive Linguistics*

Regular reviewer for *Research in Cognitive Linguistics*, *Modern language journal* and *Language learning*

INVITED PRESENTATIONS, SYMPOSIA AND WORKSHOPS

Over the last few years I have given numerous papers at conferences. Below I will just mention the theme sessions I organized, the workshops I gave and papers I was invited for.

- 2010 *Foreign language writing development from a dynamic systems perspective*. Invited speaker at Symposium at AILA 2010
- 2008 *Cognitive Linguistics in the Second Language Classroom*. Symposium at AILA 2008
- 2007 *Variation in L2 writing development from a DST perspective*. Invited speaker at University of Basel. February 1, 2007
- 2007 *Variation in L2 writing development from a DST perspective*. Invited speaker at ACLC 24 November te Amsterdam
- 2007 *De zin en onzin van het grammatica onderwijs*. (Does it make sense to teach grammar?) Plenary speaker. Conferentie Platform voor 1e en 2e graads opleiders Levende Talen. 24 november te Arnhem

- 2007 *Applications of CL to Issues in Second Language Learning*. Symposium organized at ICLC10 Krakow July 2008
- 2006 *Variation in L2 development from a DST perspective*. Invited speaker at AAAL symposium on DST and Second language Acquisition funded by Language Learning in Montreal 2006
- 2005 *Words and their meanings*. Invited Speaker, University of Bremen

SUPERVISION AND EXAMINEE OF PH D CANDIDATES

Huong Nguyen Thu. *Vietnamese Learners Mastering English articles*. 23 May 2005. PPSW, RUG (co-promotor)

Suzanne Matula. *Temporal Extensions of Spatial Particles: An Experimental Approach*. Referent. Georgetown University. June 2007

Rasmus Steinkrauss. *The L1 acquisition of questions*. RUG. Co-promotor November 26 2009

Jenny Schuitemaker-King. *Didactic aspects of bilingual education*. RUG. Co-promotor April 19, 2012

SUPERVISION AND EXAMINEE OF MA AND BA CANDIDATES

Over the last 15 years I have supervised numerous MA and BA theses in the area of theoretical linguistics, metaphor theory, vocabulary acquisition, sociolinguistics, teaching methods, second language development and so on.

TEACHING EXPERIENCE

Below I have mentioned all the courses I have taught; some courses were taught repeatedly and therefore no dates have been given. On the whole, the courses are in the area of English linguistics (syntax and grammar), English cognitive linguistics, sociolinguistics, pragmatics, cultural approaches to language, and in applied linguistics.

Louisiana State University, Baton Rouge, US (1973-1976)

Undergraduate courses:

German I and II

Northeast Louisiana University, Monroe, US (1976-1989)

Undergraduate courses:

German I-IV,

French I and II

English as a Second Language I-V

English 100, 101

University of Missouri, Kansas City, US (1989-1991)

Undergraduate courses

English for Academic purposes I-V (all levels and skills)

Training for Foreign Teaching Assistants

Graduate course (Applied Linguistics)

Teaching English as a Second Language

University of Groningen, Groningen, Netherlands (1991-present)

Undergraduate Proficiency courses

English Proficiency I-VI (all levels and skills)

Undergraduate English Linguistics courses

Engelse Syntax and Phonetics
Introduction to English Linguistics
Introduction to Cognitive Linguistics
Language and Mind
Practical Grammar and Translation
Psycholinguistics
Sociolinguistics
American English
Varieties of English
Language in use (pragmatics)
Word knowledge acquisition

Graduate English Linguistics courses

Teaching English as a Second Language
Cognitive Linguistics
Metaphors we live by
Forms and Functions
Word knowledge Acquisition
Dynamic Aspects of Second Language Development
Is a “rose” a “roos” (Psycholinguistic course)
What variability can tell us about Second language Development

Undergraduate Applied Linguistics courses

Language Acquisition: a linguistic perspective

Graduate Applied Linguistics courses

Research methodology and statistics for applied linguistics
Teaching and Learning Aspects of a second or foreign language
Theoretical Perspectives on Language Learning

Graduate course in Communication Department

Language, Communication and Culture

Penn State Summer Institutes in Applied Linguistics (Summer 2005 and 2009)

Cognitive Linguistics and Its Applications to Second-Language Learning.

Winterschool at Tilburg University (Winter 2008)

A Dynamical approach to Second Language Development.

Curriculum Vitae

Naam: C.M.Th. Doeleman

Adres: Pinksterbloemstraat 26
7731XB Ommen

Geboortedatum: 10-07-1948 Geboorteplaats: Gouda

Opleiding:

Akte A en B opleiding voor kleuterleidsters te Enschede

MO-A Pedagogiek

MO-B Pedagogiek

Doctoraal Pedagogiek/onderwijskunde te Groningen

Onderwijservaring:

1969- 1973 Leidster en hoofdleidster kleuterscholen

1973-1976 Leerkracht speciaal onderwijs woonwagencentrumschool

1976-1979 Intermediair landelijk onderwijsproject GEON

1979-1989 Schoolbegeleider Stichting onderwijsadviescentrum

1989-1989 Docent methodiek en psychologie Hoge school Pabo

1989-2012 Inspecteur primair onderwijs

Per 1 januari 2012 FPU.

7.1: OER Lerarenopleiding Basisonderwijs

Bijlage 1: Toelating en vrijstelling hbo Lerarenopleiding Basisonderwijs

Toelating

Voor toelating tot een hbo bacheloropleiding van LOI Hogeschool kunnen aanvullende eisen of aanvullende voorwaarden worden gesteld. Voor de hbo bacheloropleiding Lerarenopleiding Nederlands zijn geen aanvullende eisen van toepassing met betrekking tot de toelating tot de opleiding anders dan opgenomen in Hoofdstuk 5 van de Onderwijs- en examenregeling waar deze bijlage onderdeel van uitmaakt.

Standaard vrijstellingen

Voor de hbo bachelor opleiding Lerarenopleiding Basisonderwijs is een aantal standaard vrijstellingsmogelijkheden vastgesteld. Met een standaard vrijstelling wordt bedoeld dat de Examencommissie heeft vastgesteld dat indien een specifiek gewaarmerkt bewijsstuk (certificaat, bewijs of diploma) bij de vrijstellingaanvraag kan worden overgelegd, een aanvraag voor vrijstelling van het afleggen van examen direct (standaard) zonder aanvullende inhoudelijke beoordeling kan worden gehonoreerd. Er kunnen daarbij aanvullende eisen worden gesteld, bijvoorbeeld de datum waarop het bewijsstuk is verkregen of het daarvoor behaalde resultaat.

Voor de hbo bachelor opleiding Lerarenopleiding Basisonderwijs zijn op dit moment nog geen standaard vrijstellingen bepaald. Zodra deze er zijn, worden ze in onderstaand overzicht van de Onderwijs- en examenregeling opgenomen.

Bewijsstuk:	Instantie:	Overige voorwaarden:	Vrijstelling voor module:

Certificaten behaald voor modules uit de door LOI Hogeschool aangeboden deelprogramma's en/of leergangen kunnen worden ingebracht als vrijstellingsbewijs voor de gelijklopende modules uit de opleiding. In alle gevallen moet dan ook zijn voldaan aan de vooropleidingseisen en de eventuele aanvullende eisen van de bacheloropleiding of het Associate degree programma.

Onderwijs- en examenregeling hbo bacheloropleiding Lerarenopleiding Basisonderwijs

Croho tijdvak 2013 - 2014

Croho nummer: 34808

Naam:	LOI Hogeschool
Adres:	Leidsedreef 2, 2352 BA Leiderdorp
Opleiding:	hbo bacheloropleiding
Onderwijsvorm:	deeltijd
Ingangsdatum (cohort):	1 september 2013
Tijdvak:	1 september 2013 – 31 augustus 2014
Vaststellingsdatum:	15 augustus 2013 (Instellingsbestuur)

Inhoudsopgave

Onderdeel 1: Over de instelling

0. Inleiding
1. Definities
2. Studeren aan LOI Hogeschool

Onderdeel 2: Over de inrichting de opleiding

3. Opzet van de opleiding
4. Beschrijving onderwijseenheden (modules)

Onderdeel 3: Over de inrichting van het examen

5. Toelating en vrijstellingen
6. Examinering en diplomering
7. Fraude en plagiaat
8. Slotbepaling

Centraal register opleidingen hoger onderwijs (CROHO)

Is een opleiding door de overheid erkend, dan wordt zij ingeschreven in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (CROHO). Dit is een openbaar register dat door iedereen kan worden geraadpleegd en dat wordt bijgehouden door de IB-Groep van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) van het ministerie van OC en W (www.duo.nl). Onderstaand een detailoverzicht van de in het CROHO geregistreerde gegevens voor wat betreft de hbo bacheloropleiding Lerarenopleiding Basisonderwijs.

INSTELLING

Brin:	24LK	Naam:	Stichting LOI Hoger Onderwijs
Website:	www.loihogeschool.nl	Telefoonnummer:	0715451234
Instellingstype:	rechtspersoon HO		
Correspondentieadres:	Postbus 4200 , 2350CA Leiderdorp		

OPLEIDING

Isat:	34808	Naam opleiding:	B Opleiding tot leraar Basisonderwijs
Onderwijsvorm:	deeltijd	Naam (inter)nationaal:	
Vestigingsplaats:	Leiderdorp	Onderwijstype:	HBO
Gemeentenaam:	Leiderdorp	Onderwijssoort:	bachelor
Datum begin instroom:	14-05-2013	Onderdeel:	Onderwijs
Datum einde instroom:		Subonderdeel:	
Datum einde opleiding:			
Bekostiging:	niet bekostigd		
Bekostigingsduur:	niet van toepassing		
Bekostigingsniveau:	niet van toepassing		

EXTRA INFORMATIE

Propedeutisch examen:	ja
Studielast:	240
Grondslag studielast:	wettelijk
Deficiënties:	nee
Aanmelding:	via instelling
Eisen werkzaamheden:	nee
Beroepseisen:	ja
Intensief programma:	nee

ACCREDITATIE

Datum besluit:	14-05-2013
Datum begin:	14-05-2013
Vervaldatum:	13-05-2014

BIJZONDERHEDEN TOELATING 2013 - 2014

Fixus:	nee
Decentrale selectie:	nee
Vervaldatum decentrale selectie:	
Aanvullende eisen:	nee

Inleiding

De Onderwijs- en Examenregeling (afgekort: OER) is geschreven om inzicht te geven in de opleiding waarvoor u zich heeft ingeschreven bij LOI Hogeschool. In een OER van een hbo bacheloropleiding van LOI Hogeschool is aangegeven welke procedures, rechten en plichten van toepassing zijn met betrekking tot het onderwijs en de examens van die opleiding. De versterkte informatie moet in samenhang worden gezien met de inschrijfvoorwaarden en de informatie welke ter beschikking wordt gesteld voorafgaand aan en tijdens de studie.

Voor inschrijving is informatie verstrekt in zowel een informatiebrochure (studiegids) als via de website van LOI Hogeschool. Tijdens de studie handelt het in de regel om praktische informatie welke wordt verstrekt via de digitale leeromgeving, en in een voorkomend geval per brief. Het handelt dan bijvoorbeeld om nieuwe versies van vakliteratuur, de exameninformatie en/of informatie over praktijkdagen. Als zich wijzigingen in de OER voordoen, wordt u daarvan tijdig op de hoogte gesteld.

De opleiding die in deze OER beschreven wordt, is gebaseerd op de Dublin Descriptoren en een beroeps- en opleidingsprofiel. Daarbij gaat het er niet alleen om dat u kennis verwerft, maar ook dat u deze kennis weet toe te passen in uw beroep, dat u de houding aanneemt die past bij uw beroep en dat u inzicht heeft om problemen op te lossen die u in uw beroep zult tegenkomen. Met andere woorden: het gaat om het geheel van kennis, vaardigheden, houding en inzicht. Pas als u al deze vier onderdelen beheerst, bent u competent voor uw beroepspraktijk.

Overzicht generieke wijzigingen OER hbo bacheloropleiding Lerarenopleiding Basisonderwijs

De onderwijs- en examenregeling van de hbo bacheloropleiding Lerarenopleiding Basisonderwijs wordt jaarlijks geëvalueerd, zowel per onderwijseenheid als in totaliteit. De regeling wordt in de regel vastgesteld voor een vaste kalenderperiode van 1 september tot en met 31 augustus van het daaropvolgende kalenderjaar.

Indien er tijdens die periode wijzigingen noodzakelijk zijn in de onderwijseenheden (modules) van de opleiding, dan worden deze wijzigingen per eerstvolgende vaststellingsdatum opgenomen in de beschrijving van de module zelf in hoofdstuk 4 van de OER. Hiervoor zijn per modulebeschrijving de velden *Mutatiedatum* en *Reden mutatie(s)* beschikbaar. Als hiervoor beschreven worden de wijzigingen wel tijdig gecommuniceerd via de leeromgeving of zo nodig per brief of e-mail.

Worden in de OER aanpassingen doorgevoerd of noodzakelijk geacht die betrekking hebben op de gehele opleiding, dus niet de specifieke onderwijseenheden, dan worden deze eveneens per eerste volgende vaststellingsdatum opgenomen in onderstaande tabel.

Hfd	Beschrijving wijziging	Ingevoerd per
4	Wijziging toetsvorm bij de modules 'Onderwijskunde – de groep in beweging' en 'Onderwijskunde – passend onderwijs'.	25-6-2013
3	Hoofdstuk 3, Studiebelasting, begeleiding en voortgangsbewaking, verwijderd. Informatie is geïntegreerd in de overige hoofdstukken.	1-9-2013
6	Hoofdstuk 6, Digitaal portfolio, stage en afstuderen, is komen te vervallen. Daarvoor in de plaats zijn modulebeschrijvingen toegevoegd voor Stage en Afstuderen in hoofdstuk 4	1-9-2013

1. Definities

Associate degree (Ad):	Opleiding in het hoger beroepsonderwijs met een nominale studielast van 120 EC opleidend naar de graad van Associate degree.
Afstudeerdocent:	De docent die het afstudeerproces begeleidt en als eerste beoordelaar van de afstudeeropdracht(en) optreedt.
Aspirant-student:	Degene die voornemens is zich in te schrijven bij de instelling.
Bachelorexamen:	Het afsluitend examen van de bacheloropleiding waarna de kandidaat bij een voldoende beoordeling een getuigschrift met beoordelingslijst en supplement wordt uitgereikt.
Bacheloropleiding:	Opleiding in het hoger beroepsonderwijs met een nominale studielast van 240 EC opleidend naar de graad van hbo bachelor.
Bekwaamheid:	Een integraal geheel van beroepskennis, -houding en -vaardigheden die een persoon nodig heeft om binnen relevante beroepscontexten adequaat te kunnen functioneren.
Beoordelingslijst:	Het overzicht van de door de kandidaat behaalde examenresultaten. Zie verder bij Getuigschrift.
Bestuur:	Het bestuur van de instelling.
CCC:	Customer Contact Centre, de klantenservice van LOI.
College van beroep voor de examens:	Het college ingesteld door het bestuur zoals bedoeld in art. 7.60 WHW
Certificaat/Diploma/Verklaring:	Het schriftelijk bewijs van een met goed gevolg afgelegd examen, praktijkopdracht en met voldoende resultaat afgerond eindwerkstuk in de afstudeerfase.
Certificaateis:	Een aanvullende eis, waaraan een voor het examen geslaagde kandidaat moet hebben voldaan, om in aanmerking te komen voor de verstrekking van een diploma, getuigschrift of certificaat.
Coach:	Begeleider van de competentieontwikkeling van een student in algemene zin (generieke hbo- en studievoordigheden) gedurende de gehele opleiding.
Competentie:	Een integraal geheel van beroepskennis, -houding en -vaardigheden die een persoon nodig heeft om binnen relevante beroepscontexten adequaat te kunnen functioneren.
Contactdag:	Mondelinge lesdag.
Docent:	Degene die in opdracht van de instelling de opdrachten van de studenten beoordeelt.
EC:	Zie onder Studiepunt.
Examen:	Zie onder Tentamen.
Examenbureau:	Het bureau dat onder verantwoordelijkheid van de examencommissies is belast met de praktische uitvoering van de organisatie en het afnemen van de examens.
Examencommissie:	De commissie die onder de verantwoordelijkheid van het bestuur onder andere is belast met de uitvoering van artikel 7.12 WHW.

Examengeld:	Aan de instelling verschuldigd geldbedrag voor het afleggen van een examen.
Exameninformatie:	Voor de kandidaat of student beschikbare informatie over het examen en examen(onderdeel), zoals toelatingseisen, diploma-eisen of certificaateisen, examenprogramma, aanmelding en uitslagregeling als gepubliceerd in de digitale leeromgeving.
Examenleider:	Het examencommissielid of een door de examencommissie aangewezen persoon die namens de examencommissie toezicht houdt op de examens en op naleving van het examenreglement.
Examinator:	Een deskundige aangesteld door de examencommissie belast met het beoordelen van examenwerk dan wel het afnemen van mondelinge en/of praktijkexamens.
Flexibele examinering:	Examenvoorziening waardoor een individuele kandidaat in de gelegenheid is zelf een keuze te maken uit beschikbare data en locaties voor het afleggen van een examen. Afname geschiedt daar computergestuurd en de examengegevens worden digitaal opgeslagen en verwerkt.
Gecommitteerde:	Een gecommitteerde die namens een ministerie belast is met toezicht op een examen of een deel daarvan.
Gedelegeerde:	Degene die naar de examencommissie is afgevaardigd door een organisatie, die in de maatschappij een toonaangevende rol op het vakgebied van het examen vervult.
Getuigschrift:	Het bewijsstuk dat aan de kandidaat wordt verstrekt na het met gunstig resultaat afgelegd volledige examen, als bedoeld in artikel 7.11 van de WHW voor de bacheloropleiding. LOI Hogeschool kent eveneens een propedeutisch getuigschrift ter bevestiging van volledige afronding van de propedeutische fase.
Instelling:	Stichting LOI Hoger Onderwijs gevestigd te Leiderdorp; LOI Hogeschool.
Kandidaat:	De kandidaat die zich op zijn verzoek voor een examen heeft laten inschrijven en in de gelegenheid wordt gesteld een examen af te leggen.
Module:	Equivalent met onderwijseenheid.
OER:	De Onderwijs- en examenregeling zoals bedoeld in art. 7.13 WHW.
Onderwijseenheid:	Onderwijseenheid als bedoeld in artikel 7.3 WHW, die in samenhang met andere onderwijseenheden het programma van de opleiding vormt. Een onderwijseenheid kan betrekking hebben op een praktische oefening of praktijkopdracht.
Opleiding:	De hbo bachelor opleiding of Associate degree opleiding waar dit reglement aan is gehangen.
Praktijkbegeleider:	Docent die namens LOI Hogeschool de uitvoering van en de uitwerkingen van de praktijkopdrachten verifieert en beoordeelt.
Praktijk(-integratie-) opdracht / Portfolio-opdracht:	De opdracht ter afsluiting van een onderwijseenheid waarvoor een certificaat wordt uitgereikt.

Praktijkmentor:	Begeleider van de student op een eventuele werkplek.
Propedeuse:	Propedeutische fase van de opleiding, als bedoeld in artikel 7.8 WHW.
Secretaris:	De secretaris van de examencommissies.
Student:	Degene die zich bij de instelling heeft ingeschreven.
Studiepunt (EC):	Eenheid voor berekening van de studielast als bedoeld in artikel 7.4 WHW en welke wordt uitgedrukt in European Credits (EC) zijnde 28 studieuren.
Tentamen:	Examen of examenonderdeel en/of de praktijkopdracht of combinatie daarvan ter afsluiting van een onderwijseenheid zoals bedoeld in art. 7.10, lid 1, WHW, waarvoor de kandidaat, bij gunstig resultaat en indien hij voldoet aan eventuele eisen een certificaat krijgt uitgereikt. In deze regeling kan een tentamen ook zijn benoemd als examen.
Toelatingscommissie:	Commissie die werkt onder de verantwoordelijkheid van het bestuur belast met de afhandeling van toelatingsverzoeken.
Vrijstellingscommissie:	Commissie die werkt onder de verantwoordelijkheid van de examencommissie belast met de afhandeling van vrijstellingsverzoeken.
Voorzitter:	De voorzitter van de examencommissie.
WHW:	Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek.

2. Studeren aan LOI Hogeschool

2.1 Positie LOI Hogeschool

Het onderwijs van de LOI kenmerkt zich door afstandsonderwijs met een grote variëteit aan leeractiviteiten, leeromgevingen en keuzemogelijkheden voor de student.

In 1996 is door het bestuur van de LOI de Stichting LOI Hoger Onderwijs opgericht, welke stichting het bevoegd gezag is van LOI Hogeschool. LOI Hogeschool is een Rechtspersoon voor hoger onderwijs. Dit betekent onder andere dat de door de LOI aangeboden opleidingen hoger onderwijs aan wettelijke kwaliteitscriteria voldoen en dat externe expertise deel uitmaakt van het gehanteerde kwaliteitszorgsysteem.

Missie LOI Hogeschool

De missie van LOI Hogeschool luidt: “Het aanbieden van toegankelijk en arbeidsmarktrelevant afstandsonderwijs, dat zich voor de student kenmerkt door een individueel en flexibel leerpad, maximale onafhankelijkheid van tijd, plaats en tempo, continue beschikbaarheid van begeleiding, technische eenvoud en betaalbaar collegegeld”.

Kernwoord in die missie: afstand. LOI Hogeschool biedt dan ook onderwijs op afstand, als tegenhanger van het contactonderwijs pur sang. Ze is daarin niet de enige, maar wel onderscheidend. De voorwaarde dat een student niet gebonden mag zijn aan tijd, plaats en tempo om zijn studie te kunnen volvoeren, is leidend voor het LOI-product. Hij ligt aan de wortel van elke stap in het leerproces. Het ontleent er zijn betekenis aan en daarin verschilt het van de systematiek van vrijwel iedere andere onderwijsgever in ons land. Het is afstandsonderwijs waarin geen of slechts beperkt praktische trainingsdagen zijn opgenomen.

LOI Klassikaal

Uitzondering op voornoemde voorwaarde vormen de opleidingen waarin de student kan kiezen voor de begeleidingsvariant met meerdere vooraf geprogrammeerde les- of trainingsdagen: LOI Klassikaal. De student kiest er dan bewust voor een deel van zijn flexibiliteit in te leveren omwille van een meer op datum gestuurd leerprogramma. Veelal vanuit de persoonlijke wetenschap beter te presteren in een leeromgeving waarin sprake is van meer sociale interactie (met docenten en medestudenten) en de aanwezigheid van de spreekwoordelijke “stok achter de deur” in de zin van een opgelegde kalenderprogrammering. Ongeacht welke begeleidingsvariant wordt gekozen, de uitvoering is helemaal toegespitst op de mogelijkheden en soms beperkingen van afstandsonderwijs. In de praktijk betekent dat een combinatie van traditionele educatieve en logistieke technieken, gemixt met geavanceerde, vaak online oplossingen, bijeengebracht in een digitale (en soms fysieke) leeromgeving.

Kenmerken doelgroep

De LOI heeft onderzoek laten uitvoeren naar de herkomst van de studenten die de hbo-bacheloropleidingen volgen. Daaruit blijkt dat de studenten van de LOI:

- voor ruim 65% de leeftijd van 21 – 40 jaar hebben,
- voor 25% uit het mbo afkomstig zijn,
- voor 67% een studie volgen die aansluit bij een functie waarin ze werkzaam zijn,
- voor 55% al werken in een functie die het niveau heeft van de te volgen opleiding,
- pragmatisch zijn ingesteld,
- geen belangstelling hebben voor studiebegeleiding zolang ze daarom niet vragen en ongevraagde begeleiding als ‘bemoeienis’ zien en afwijzen,
- bij aanvang hun studie zo snel mogelijk willen starten en voltooien,
- alleen al door het volgen van de opleiding erkenning ondervinden op het werk; dikwijls heeft de werkgever de student gevraagd een hbo-opleiding te gaan volgen.

De reden dat de studenten een studie willen volgen kan variëren. Enerzijds om hun kansen op promotie te vergroten met een hbo-opleiding, anderzijds om hun werkervaring die al van hbo-niveau is te verzilveren met een diploma. De mogelijkheid tot dubbeldiplomerende (naast het bachelor getuigschrift kun je veelal met modules externe certificaten behalen, bijvoorbeeld van NIMA, NEMAS,

SVM/NIVO, EXIN, is eveneens aantrekkelijk voor deze studenten. Al met al heeft LOI Hogeschool zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een onderwijsvoorziening met een omvang van ruim 20.000 studenten. LOI Hogeschool biedt hen de mogelijkheid naast hun andere verplichtingen toch nog te gaan studeren, omdat ze door het afstandsonderwijsconcept maximale vrijheid ervaren: ze studeren tijd-, tempo- en plaatsafhankelijk, en indien beschikbaar desgewenst naar keuze aangevuld met lesdagen. In het kader van een Leven Lang Leren biedt de LOI hen dus nieuwe mogelijkheden.

Onderwijsaanbod

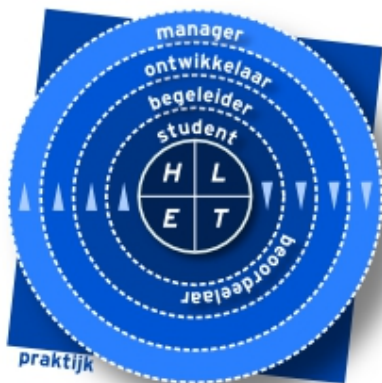
Het onderwijsaanbod van LOI Hogeschool bestaat voor veruit het grootste deel uit bacheloropleidingen, daarvan afgeleide Associate degree programma's, functiegerichte post-hbo-opleidingen en een professional masteropleiding Master of Business Administration. LOI Hogeschool omvat meer dan 40 verschillende opleidingen die onder verschillende sectoren/domeinen vallen, zoals health, law, business administration, communication, commerce, social studies, ict en economics.

LOI Hogeschool heeft ook een aanbod van bacheloropleidingen dat in samenwerking met bekostigde hogescholen/universiteiten tot stand is gekomen. Zo is met de Hanzehogeschool Groningen samenwerking gezocht ten behoeve van het namens hen aanbieden van een brede hbo bacheloropleiding Engineering.

2.2 Basismodel LOI Onderwijs

Onder het onderwijs van LOI ligt het *Basismodel LOI Onderwijs*. Dit basismodel heeft als scope alle opleidingsniveaus die LOI aanbiedt, dat wil zeggen: functiegericht, mbo, hbo en post-hbo onderwijs. Het basismodel is een procesbeschrijving waarin fases van het opleidingsproces zijn beschreven voor elke stakeholder in dat proces.

Het *Basismodel LOI Onderwijs* bestaat uit vier fases, namelijk leren – toetsen – evalueren – (her)ijken, en verschillende stakeholders in nauwe relatie met de beroepspraktijk.

Afbeelding: Basismodel LOI Onderwijs

Beroepspraktijk

De beroepspraktijk staat in het model centraal. Volwassen studenten van LOI zijn vaak werkzaam, regelmatig in een relevante beroepscontext, of worden in het kader van de opleiding daartoe bewogen bij stages of praktijkopdrachten. Als selectiecriteria voor diverse functies binnen de begeleiding, beoordeling en ontwikkeling van elke opleiding geldt dat men moet beschikken over relevante praktijkervaring. Het opleidingsmanagement ziet er op toe dat opleidingen afgestemd zijn op de markt, aan de hand van gelegitimeerde beroepsprofielen en aan de hand van signalen uit het werkveld. Aldus verkrijgt de opleiding civiel effect.

Stakeholders

In het model worden de volgende stakeholders onderscheiden:

- *de student* die individueel een opleiding bij LOI volgt;

- een team van *begeleiders*, zoals docenten en coaches en onafhankelijke *beoordelaars* die de student daarbij ondersteunen;
- een team van *ontwikkelaars* die alle benodigde leercomponenten zoals studieteksten, multimedia, opdrachten, lesplannen, begeleidingsrichtlijnen, examens en beoordelingscriteria tot stand doen komen;
- en het *opleidingsmanagement* die het geheel stuurt conform didactische, bedrijfseconomische, kwalitatieve en wettelijke uitgangspunten.
- diverse stakeholders in de *beroepspraktijk*, zoals beroepenveldcommissies, vakdeskundigen, praktijkopleiders (mbo) en stage mentoren (hbo).

Fases

Het basismodel is cyclisch en heeft vier fases:

- Leren (L);
- Toetsen (T);
- Evalueren (E);
- (Her)ijken (H).

De *student* doorloopt in deze vier fases achtereenvolgens de stappen bestuderen, oefenen, praktijkopdracht maken, examen afleggen, evalueren, reflecteren en voorbereiden op de volgende cyclus.

De *begeleider en beoordelaar* ondersteunen de student door vragen beantwoorden, feedback geven, formatief beoordelen, summatief beoordelen, verbeterpunten verzamelen, evalueren, rapporteren en voorbereiden.

De *ontwikkelaar* realiseert benodigdheden voor zowel de student als de begeleider en beoordelaar. Stappen in zijn proces zijn: ontwikkelen van onderwijsproducten, begeleidingscomponenten, toetsmatrijs/examenstructuur, toetsproducten, beoordelingscomponenten, verzamelen verbeterpunten, afstemmen op beroepspraktijk, ontwikkelen/herzien van leer- en toetsplan.

Het *opleidingsmanagement* stelt ontwikkelaars en begeleiders aan, stuurt op tijdige beschikbaarheid van onderwijscomponenten, toetsproducten, verzamelt kwaliteitssignalen van alle stakeholders, stemt af met de *beroepspraktijk* en ontwikkelt of herzielt de blauwdruk van de opleiding en toetsinstrumentarium.

2.3 Didactisch model LOI Hogeschool

LOI Hogeschool biedt opleidingen aan die zich vooral richten op werkenden. Deze opleidingen bestaan in twee vormen: afstandsonderwijs (e-learning) en afstandsonderwijs gecombineerd met regelmatige lesdagen (blended learning). In beide gevallen steunt deze visie op de missie van LOI Hogeschool (zie paragraaf 2.1) en dus geldt voor LOI Hogeschool:

- Leidend voor wat betreft de vorm: **afstandsonderwijs**.
- Leidend voor wat betreft de doelgroep: **werkende volwassenen**.
- Leidend voor de inrichting opleiding/leeromgeving: **aanbod gestuurde ontwikkeling van kennis, begeleiding door praktijkdocenten en integratie werkplek van de student in de opleiding**

Dat is de leidraad die ten grondslag ligt aan het didactisch model van LOI Hogeschool. De uitgangspunten die LOI Hogeschool daarbij hanteert zijn:

Aanbodgestuurde ontwikkeling van kennis

LOI Hogeschool heeft als taak om kennis gestructureerd en compleet aan haar studenten aan te bieden. Alle inhoudelijke keuzes en bijbehorende opdrachten voor verwerking en diagnostische toetsing binnen een programma, worden door LOI Hogeschool gemaakt. Daarbij is het de taak van LOI Hogeschool steeds de relevantie van gemaakte keuzes te duiden. Binnen het aanbod is de individuele student zelfsturend ten aanzien van zijn leerroute, de totstandkoming van het portfolio, het afstudeertraject, het kiezen van uitstroomvarianten en keuzemodules en het stellen van begeleidingsvragen. Aanbodsturing ziet LOI Hogeschool als een belangrijke voorwaarde voor efficiënte zelfsturing van de student.

Begeleiding door praktijkdocenten

Vanwege de sterke arbeidsmarktgerichtheid van de opleidingen ziet LOI Hogeschool het als haar taak te zorgen dat de eindkwalificaties volledig overeenkomen met de eisen die door de beroepspraktijk worden gesteld. Door te werken met docenten en ontwikkelaars die in het werkveld actief zijn, wordt dit geborgd.

Integratie werkplek van de student in de opleiding

Aangezien een groot aantal studenten van LOI Hogeschool werkzaam is in de beroepspraktijk, dient het onderwijs praktijkgericht te worden vormgegeven. Het geleerde moet in direct verband kunnen worden gebracht met de eigen beroepspraktijk en vice versa (een aantal opdrachten moet in principe kunnen worden uitgevoerd in de werkomgeving). Daartoe dient elk bachelor programma een goede balans te bevatten tussen kennis verwerven en taak- en probleemgericht toepassen in de praktijk. Hiermee geeft LOI Hogeschool ook invulling aan haar taak als competentiegerichte opleider.

Raamwerk LOI Hogeschool

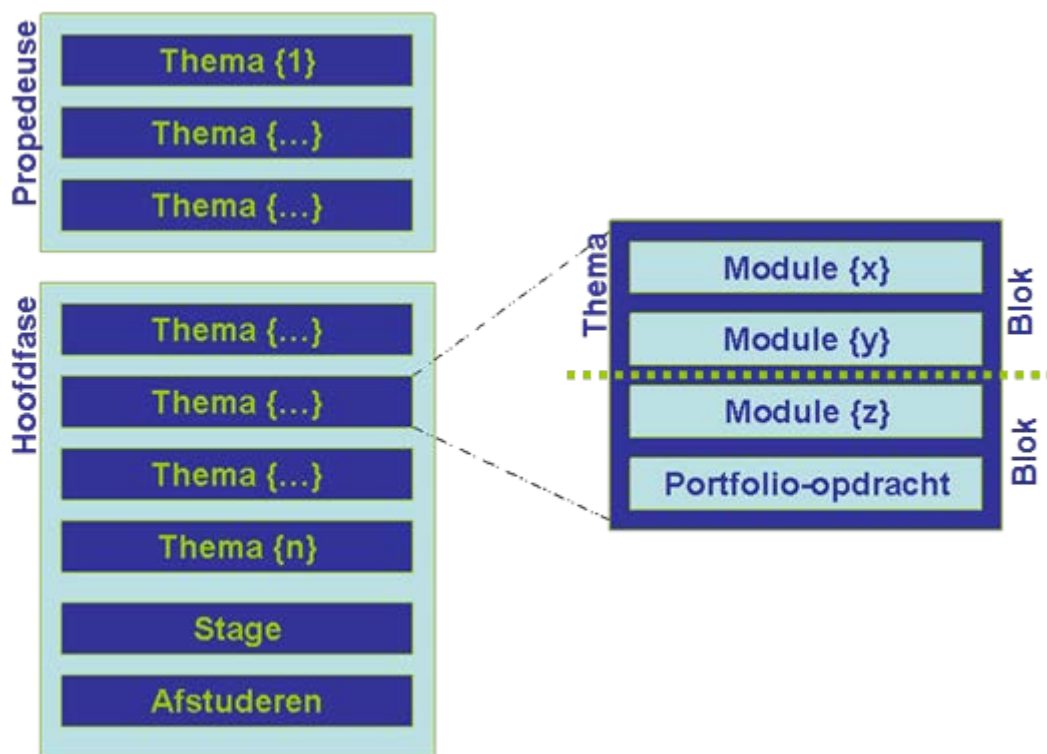
Hierna worden deze didactische uitgangspunten van LOI Hogeschool uitgewerkt voor een raamwerk van de LOI hbo bachelor, de digitale leeromgeving, het lesmateriaal en de begeleiding. Het didactisch model van LOI Hogeschool ligt ten grondslag aan het generieke ontwerp van haar curricula. In het navolgende worden achtereenvolgens geschetst: de opbouw van het programma, het format voor competentiegericht leren, de kant- en klare programmaonderdelen, de studielast, de leerroute, het leer- en toetsplan en de studieloopbaanbegeleiding.

De hbo bachelor van LOI Hogeschool is opgebouwd uit:

- Een propedeutische fase van 60 EC;
- Een hoofdfase van 180 EC (de stage en de afstudeeropdracht zijn daar onderdeel van).

Het bachelor programma behandelt een aantal thema's. Elk thema sluit inhoudelijk aan op een deelgebied in de beroepspraktijk van het domein waarvoor wordt opgeleid. De thematische indeling moet zodanig worden gekozen dat enerzijds de relatie van het programma met de beroepspraktijk wordt uitgedrukt, en anderzijds de samenhang binnen het programma helder wordt. Voor het bepalen van thema's in een specifiek programma kan worden aangesloten bij specifieke domeincompetenties, rollen van de beroepsbeoefenaar, specifieke contexten en/of beroeps- en vakinhoudelijke ontwikkelingen. Met de thematische curriculumopbouw wordt de relevantie van de programmaonderdelen in één oogopslag duidelijk. Bovendien ontstaat door deze thematische opzet een goede balans tussen kennis en inzicht en het toepassen ervan. Elk thema beslaat namelijk een aantal modules en één praktijk- en integratieopdracht (of praktijk- en integratieopdracht). De modules vormen gezamenlijk het kennisfundament van de bachelor; de praktijk- en integratieopdrachten bieden de competentieontwikkeling en de reflectie daarop.

In de variant contactonderwijs is een thema gesplitst in twee blokken. Elk blok kent zijn eigen serie contactdagen.

Afbeelding: Format programmaopbouw LOI Hogeschool

Elk bachelor programma van LOI Hogeschool kent vier leerlijnen:

- Conceptuele leerlijn. Deze bestaat uit opdrachten gericht op vakgerichte kennis en vaardigheden. De opdrachten worden uitgevoerd op basis van casuïstiek. De conceptuele leerlijn is geïntegreerd in de modules van het opleidingsprogramma.
- Generieke vaardighedenleerlijn. Hierin leert de student hbo brede vaardigheden, zoals op het gebied van communicatieve vaardigheden, managementvaardigheden en onderzoeksvaardigheden.
- Beroepsproductleerlijn. Competentieontwikkeling in de actuele beroepspraktijk. Deze leerlijn komt expliciet tot uitdrukking in de praktijk- en integratieopdrachten en in de meeste gevallen ook in de stage en de afstudeeropdracht.
- Studieloopbaanleerlijn. Gedurende de opleiding voert de student reflectie- en functioneringsopdrachten uit.

Digitale leeromgeving

De digitale leeromgeving is het raamwerk waarin de opleidingen van LOI Hogeschool zijn opgenomen. Daarin staan alle onderdelen van een opleiding weergegeven: het complete curriculum, de onderscheiden thema's, de modules en de studiewijzers (al dan niet gedigitaliseerd), de studie-activiteitenreeksen, de praktijk- en integratieopdrachten (of portfolio-opdrachten) en het digitaal portfolio. Via de leeromgeving vindt ook het contact met de docenten plaats, met de coaches en met de medestudenten. Om het studeren op afstand mogelijk te maken heeft LOI Hogeschool de volgende primaire functies toegewezen aan de digitale leeromgeving.

LOI Hogeschool kent de volgende primaire functies toe aan de digitale leeromgeving:

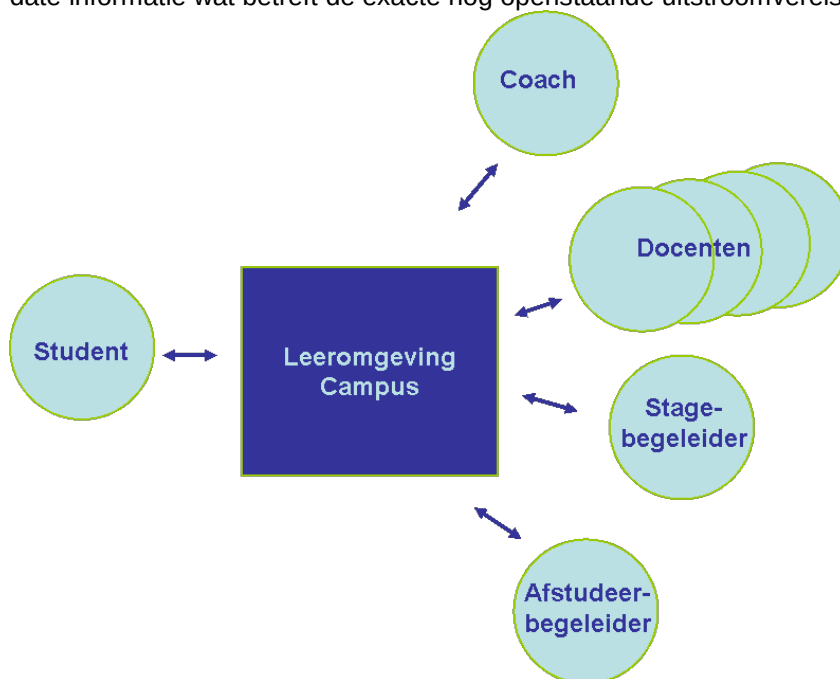
- informeren van student en begeleiders;
- faciliteren zelfdiagnose door de student;
- faciliteren van communicatie tussen student en zijn begeleiders;
- aanbieden van (een deel van) toetselementen
- registreren van de individuele studievoortgang.

Hiermee faciliteert de leeromgeving van LOI Hogeschool tijd-, plaats- en tempo- onafhankelijk afstandsonderwijs, ook voor de variant gecombineerd met contactonderwijs. De primaire functies bieden het kader voor individuele zelfsturing binnen het aangeboden curriculum. De verbinding tussen

de student en zijn begeleiders uit de beroepspraktijk wordt integraal binnen de leeromgeving gelegd. De leeromgeving biedt de student informatie om de eigen leerroute zodanig te sturen dat hij de wisselwerking van leren en werken zelf kan optimaliseren, desgewenst met ondersteuning van begeleiders.

De student krijgt via de digitale leeromgeving verschillende overzichten over het curriculum aangeboden, die hem ondersteunen het curriculum als een samenhangend geheel te ervaren. Uiteraard kan hij hier het volledige programmaoverzicht met thematische indeling terugvinden.

Het examenoverzicht biedt de student overzicht welke examens hij reeds heeft afgerond en welke examens hij nog af dient te leggen. Daarnaast wordt de relatie tussen thema's en competenties in het digitaal portfolio gevisualiseerd. Door middel van het programmaoverzicht, het examenoverzicht en het digitaal portfolio neemt de zelfsturendheid van de student toe, aangezien hij beschikt over up to date informatie wat betreft de exacte nog openstaande uitstroomvereisten in onderlinge samenhang.

Afbeelding: De leeromgeving

Naast primaire functionaliteiten biedt de leeromgeving diverse voorzieningen die ondersteunend zijn. Binnen de digitale leeromgeving kunnen multimediale opdrachten en webcolleges worden geïntegreerd. Voor LOI Hogeschool geldt dat echter niet als de primaire functie van de leeromgeving. LOI Hogeschool ziet het aanbieden van interactieve multimedia evenmin als leidend principe voor de didactische vormgeving van de modules. Binnen elke opleiding wordt voor elke module afgewogen voor welke leerdoelen welke middelen het beste kunnen worden ingezet. Inzet van multimedia richt zich vooral op vaardigheden of competenties die niet (goed) op een andere wijze op afstand zijn te ontwikkelen.

Andere voorbeelden van secundaire functies:

- overzicht met bestelfunctionaliteit van verplichte en bestaande literatuur;
- ondersteunende informatie en leerbronnen in mediatheken;
- discussiefora.

Lesmateriaal

Voor elke module van LOI Hogeschool wordt specifieke, zo compleet mogelijke, leerstof samengesteld. Voor het merendeel van de modules is deze leerstof op papier beschikbaar. Daarmee sluit LOI Hogeschool aan bij het op ervaring gebaseerde uitgangspunt dat een student de voorkeur geeft aan het studeren van leerstof op papier. Om studenten niet te overladen maakt LOI Hogeschool gebruik van een verzendpatroon van leerstof dat het studietempo en leerroute van elke individuele student volgt.

Een module kan gebaseerd zijn op uitsluitend LOI Hogeschool-leerstof. Een andere mogelijkheid is dat een module is gebaseerd op voorgeschreven externe vakliteratuur gecombineerd met een (via LOI Campus digitaal beschikbare) studiewijzer van LOI Hogeschool. Al het LOI Hogeschool-lesmateriaal is opgezet volgens een vaststaand stramien. Door deze eenvormigheid wordt onnodig studietijdverlies voorkomen.

Het LOI Hogeschool-lesmateriaal en de voorgeschreven externe vakliteratuur vormen gezamenlijk de complete leerinhoud van de opleiding, ofwel het aanbod. Daarmee geeft LOI Hogeschool invulling aan het uitgangspunt van aanbodsturing in haar didactisch model.

Al het LOI Hogeschool-lesmateriaal volgt daarbij een vast stramien, waarin wordt voorzien in instructie op inhoud, in aansluiting op de exameneisen zoals vastgelegd in deze Onderwijs- en examenregeling. Naast de inhoudelijke instructie bevat alle leerstof bovendien instructie-elementen gericht op verwerking van de leerstof en zelfdiagnose. De leeromgeving biedt voorzieningen voor deze instructie-elementen.

Het leerpad in de leeromgeving, en de studieactiviteiten waaruit het leerpad is opgebouwd, leiden de student door de inhoud en opdrachten. De inzendopdrachten worden in de leeromgeving ingezonden en teruggekoppeld. De open inzendopdrachten worden door een begeleider (docent, coach, afstudeerdocent) van individuele feedback voorzien.

Bij het ontwerp van een module wordt steeds een afweging gemaakt voor toepassing van meerkeuze- en open inzendmomenten. De leerdoelen van de module en het toetsplan van de opleiding zijn daarbij leidend.

In het schriftelijk lesmateriaal wordt aandacht besteed aan de relevantie van de leerstof voor de praktijk. Zo worden regelmatig praktijkvoorbeelden gegeven, en richt een deel van de opdrachten zich op casuïstiek. Daarnaast wordt alle leerstof periodiek herzien om aan te sluiten op actuele ontwikkelingen in de beroepspraktijk.

Ook voor alle competentiegerichte praktijk- en integratieopdrachten is uitgebreide en complete leerstof voor handen. De focus van deze leerstof is zowel informatief als instructief.

Voorbeeld van het eerste is een set van aanvullend te bestuderen internationale artikelen gebaseerd op toegepast onderzoek. Met betrekking tot de instructie kennen de praktijk- en integratieopdrachten een uitgebreide opdrachtomschrijving. Deze is zodanig opgezet dat de student de mogelijkheid heeft om beroepsproducten van zijn eigen werkplek in te brengen. Voor validatie van het betreffende product wordt gebruikgemaakt van het formulier Inbreng Beroepsproduct; dit formulier moet worden ondertekend door de begeleider van de student op zijn werkplek.

Op vergelijkbare wijze is ook invulling gegeven aan de programmaonderdelen stage en afstudeeropdracht.

Begeleiding

De begeleiders van LOI Hogeschool – vakdocenten, beoordelaars werkplek, portfoliocoaches, stagedocenten en afstudeerdocenten – hebben een belangrijke positie in het didactisch model van LOI Hogeschool. Om de volwassen studenten, met een diversiteit aan ervaringen, adequaat te kunnen begeleiden, stelt LOI Hogeschool hoge eisen aan haar begeleiders. Zo ontstaat voor de student een realistische verhouding tot zijn begeleiders, waar te allen tijde een professionele dialoog gevoerd kan worden met betrekking tot de relevantie van leerinhouden. Omdat de begeleider een ondersteunende rol speelt bij het leggen van de verbinding tussen theorie en praktijk, staat actuele praktijkervaring bij het werven van begeleiders voorop. Dit uitgangspunt is binnen LOI Hogeschool vertaald naar de functieprofielen van alle begeleidingsrollen.

Om studenten goed te kunnen begeleiden is het belangrijk dat de begeleider dezelfde blik op de opleiding heeft als de student. De leeromgeving is zo ingericht dat een begeleider met een student mee kan kijken; dat wil zeggen dat de begeleiders toegang hebben tot de opleidingsruimte en de relevante modulewerkruimtes van de student. Daarmee is bijvoorbeeld ook de samenhang van de programmaonderdelen goed te zien, evenals de relevantie van die onderdelen in het licht van competentieontwikkeling.

Bovendien heeft elke begeleider binnen de leeromgeving voor elke student dezelfde voortgangsinformatie als de student zelf ter beschikking: namelijk de huiswerkresultaten, de examenresultaten de competentieontwikkeling in het portfolio en het curriculum vitae.

De begeleider kan deze informatie gebruiken om individuele begeleiding op maat te bieden. Ook gebruikt de begeleider deze informatie om te adviseren ten aanzien van de individuele leerroute.

Het begeleidingsmodel van LOI Hogeschool is reactief; dat wil zeggen dat een begeleider steeds reageert op inzendopdrachten of vragen die een student voorlegt. Deze inrichting sluit aan op het al eerder besproken uitgangspunt van zelfsturende studenten. Didactisch model LOI Hogeschool en is inherent aan de onafhankelijkheid van tijd, plaats en tempo. Het begeleidingsteam staat continu beschikbaar voor begeleidingsvragen. Overigens gelden de voordelen van tijd- en plaatsonafhankelijkheid slechts ten dele voor de begeleiders van LOI Hogeschool. Zij zijn gebonden aan een reactietermijn van twee tot vijf werkdagen. Voor deze korte reactietermijn is gekozen om de student geen belemmering in de studievoortgang te laten ondervinden.

In de aanvangsfase van de opleiding wordt door LOI Hogeschool proactief telefonisch contact opgenomen met de student. Een nieuwe student wordt gedurende de eerste drie maanden van de opleiding telefonisch benaderd om belemmeringen of onduidelijkheden bij de student weg te nemen.

Specifiek voor de variant afstandsonderwijs gecombineerd met contactonderwijs geldt dat docenten indien nodig een proactieve rol vervullen richting de student, in aanvulling op het reactieve begeleidingsmodel.

De begeleiders van een student zijn te allen tijde toegankelijk voor opleidingsgerelateerde vragen. Daarvoor is in de leeromgeving de functionaliteit “vragen stellen” opgenomen. Vragen kunnen betrekking hebben op opleidingsniveau (bijvoorbeeld rond studieplanning of -voortgang); deze vragen worden door de coach beantwoord. Ook kunnen vragen over een module gesteld worden aan een vakdocent. Voor organisatorische vragen is ten slotte het Customer Contact Center beschikbaar, zowel telefonisch als per e-mail.

Deze onbeperkte begeleiding is ingericht om een student binnen zijn individuele leerroute, in zijn eigen studietempo steeds te ondersteunen bij mogelijke voortgangshindernissen.

2.4 Studielast

LOI Hogeschool biedt hbo-bacheloropleidingen en Associate degree-programma's aan in deeltijd, met een nominale studieduur van respectievelijk vier en twee jaar. Wij faciliteren onze studenten om hun bacheloropleiding in maximaal acht jaar te voltooien en een Associate degree-programma in maximaal vier jaar.

Studenten van LOI Hogeschool zijn over het algemeen volwassenen die hun studie combineren met een carrière en een gezin. Dit stelt twee belangrijke voorwaarden aan de studie die zij willen volgen. Enerzijds willen deze studenten maximaal efficiënt kunnen studeren: op elk moment en elke plaats en vooral op hun eigen tempo en anderzijds willen zij hun al verworven kennis en ervaring (en eventueel beschikbare werkplek) doelgericht kunnen inzetten tijdens hun studie.

Onze studenten hebben de mogelijkheid om op basis van eerder behaalde kwalificaties een vrijstelling aan te vragen. Deze vrijstellingen kunnen de studieduur van een opleiding verkorten. De gemiddelde gerealiseerde studieduur van onze hbo-studenten bedraagt 4 jaar en 8 maanden.

LOI Hogeschoolstudenten volgen een opleiding waarin vaak één of meerdere externe certificeringen zijn mee geprogrammeerd. Dat biedt hen de mogelijkheid – in aanvulling op de eventueel al aanwezige LOI Hogeschool-eigen certificaten en diploma's die langs modulaire inschrijving en afronding zijn verworven – ook externe certificaten en diploma's te verzilveren in de vorm van vrijstelling voor een aantal EC's. Dat kan de doorlooptijd van een studieprogramma van LOI Hogeschool verkorten.

Of er vrijstellingsmogelijkheden zijn is vooral afhankelijk van of er ook daadwerkelijk onderdelen in het opleidingsprogramma zijn die voorbereiden op het behalen van extern certificaat. De eventueel

“standaard vrijstellingsmogelijkheden” die daaraan door de examencommissie ontleend kunnen worden en van toepassing zijn, staan vermeld in de beschrijving van elke onderwijseenheid en in bijlagen bij deze OER.

De studielast per onderwijseenheid wordt vastgesteld aan de hand van de door LOI Hogeschool gehanteerde studielastnorm die mede is gebaseerd op het advies van de Commissie Wijnen. Aan de hand van een generiek doorgevoerd rekenmodel worden alle studie-activiteiten gewogen en gekoppeld aan een studieurenbelasting. Het saldo van het aantal te besteden uren per module wordt vervolgens gedeeld door 28 studie-uren om het aantal EC te bepalen.

Als richtlijn voor de studielast van een compleet thema wordt doorgaans 30 EC aangehouden om aan de studenten een “halfjaarhorizon” te bieden. Een student moet met een thema kunnen starten en deze in principe binnen een half jaar kunnen afronden.

In de variant afstandsonderwijs gecombineerd met contactonderwijs is een thema gesplitst in twee blokken. De studielast van één blok is 15 EC. Met deze indeling in compacte blokken wordt flexibele programmering van de synchrone contactdagen voor studenten geoptimaliseerd.

Een thema wordt afgesloten als alle onderdelen stuk voor stuk zijn afgerond en de overkoepelende praktijk- en integratieopdracht is uitgevoerd en goedgekeurd. Zo is er altijd een heldere en afgebakende relatie tussen studielast en -resultaat. LOI Hogeschool kiest dus voor overwegend compacte modules, waardoor met een afgebakende inspanning regelmatig succes kan worden geboekt. Dit leidt zowel tot zelfvertrouwen als tot voldoening bij studenten, met een positieve invloed op de motivatie.

2.5 Kwaliteitszorg en evaluatie

LOI Hogeschool hecht in het belang van haar stakeholders en zichzelf grote waarde aan kwaliteit en tracht continu en in toenemende mate te voldoen aan wensen en eisen. Het kwaliteitsbeleid en het LOI kwaliteitshandboek (met onderliggende procedures en instructies) zijn daar ook op gericht.

Hierin wordt beschreven hoe de kwaliteit van het onderwijs regelmatig en op verschillende manieren wordt beoordeeld. Dat geschiedt op basis van o.a. de volgende onderzoeken en evaluaties:

- jaarlijks onderzoeken onder studenten, alumni, stoppers, begeleiders ad hoc onderzoeken verricht door de studieleiding;
- continue module-evaluaties onder studenten met jaarlijkse rapportage;
- continue examenevaluaties onder studenten met jaarlijkse rapportage;
- jaarlijks studentenpanel en een docentenpanel;
- periodieke interne audits op opleidingsniveau aan de hand van het toezichtkader en de interne regelingen;
- periodieke interne audits op generiek niveau aan de hand van het toezichtkader;
- halfjaarlijks overleg met de beroepenveldcommissie;
- jaarlijkse rapportages en kwaliteitsonderzoeken van interne afdelingen klachtenunit, examenbureau, docentenbegeleiding en contactonderwijs.

2.6 Klachten

Studenten die problemen hebben met het studeren bij de LOI, kunnen daarover een klacht indienen via de afdeling klantenservice van het Customer Contact Center (CCC) van de LOI. Binnen deze afdeling is een Klachtenunit ingesteld, die de klacht in behandeling zal nemen. Klachten kunnen betrekking hebben op verschillende aspecten van de studie: een toelatings- of vrijstellingsverzoek, een examen of het lesmateriaal van de opleiding.

Indien de student bezwaar aantekent tegen de voorgestelde oplossing van de klacht, dan zal deze worden voorgelegd aan het bestuur van LOI Hogeschool of - in geval van vrijstelling, examinering of diplomering gerelateerde klachten – aan de onderhavige examencommissie. Het bestuur of de examencommissie zal in overleg met de direct betrokkenen (de student, het opleidingsmanagement en indien nodig inhoudsdeskundigen) de klacht verder onderzoeken en met een oplossing komen.

Is ook deze oplossing niet naar tevredenheid van de student, dan kan deze beroep aantekenen bij het College van Beroep van de LOI.

Op de website van LOI is de procedure voor het indienen van een klacht, bezwaar of beroep vermeld, evenals de contactgegevens.

2.7 Studeren met een functiebeperking

LOI Hogeschool streeft ernaar om studeren toegankelijk te maken voor een zo groot mogelijke groep mensen. Steeds worden mogelijkheden onderzocht om eventuele studiebelemmeringen op te heffen: dat geldt uiteraard ook voor studenten met een functiebeperking. Onder een functiebeperking verstaat het Ministerie van OCW een lichamelijke, zintuiglijke of andere aandoening die (vooralsnog) chronisch van aard is en tot studievertraging kan leiden (psychische of lichamelijke functiebeperking, chronische ziekte, adhd, dyslexie, etc.).

Verzoeken van studenten met een functiebeperking worden op individueel niveau behandeld. Als een student een melding doet via de afdeling klantenservice van het Customer Contact Center (CCC) van de LOI wordt, eventueel in samenspraak met het opleidingsmanagement, beoordeeld hoe de student zo goed mogelijk geholpen kan worden, dat wil zeggen op een manier die passend is bij de functiebeperking. Er wordt gekeken welke standaardvoorzieningen beschikbaar zijn, en als een voorziening nog niet aanwezig is, wordt gezocht naar een andere oplossing. De werkbaarheid hiervan wordt vervolgens met de student besproken.

LOI Hogeschool beoogt de benodigde voorzieningen voor de student in een zo vroeg mogelijk stadium vast te leggen, zodat deze bij de start van zijn studie weet waar hij aan toe is. Door vroegtijdige afstemming wordt meteen duidelijk of de door de gevraagde voorzieningen of aanpassingen geleverd kunnen worden of niet.

In bijzondere gevallen wordt de examencommissie van LOI Hogeschool ingeschakeld, bijvoorbeeld als de examens moeten worden aangepast aan de mogelijkheden van de kandidaat (bijvoorbeeld verlenging bij dyslexie). In die gevallen dient de student te zorgen voor een recente (medische) verklaring over de functiebeperking. In deze verklaring moet staan wat de geconstateerde beperking is en wat de concrete gevolgen zijn (concentratieproblemen, vermoeidheid, niet lang kunnen zitten of staan, enz.). Op de website van LOI is de procedure voor het aanvragen van bijzondere voorzieningen bij functiebeperking vermeld, evenals de contactgegevens van het CCC.

3. Opzet van de opleiding

Algemeen

Het didactische concept van de hbo bachelor Lerarenopleiding Basisonderwijs is gebaseerd op afstandsonderwijs. Met als uitgangspunt dat de student tijd,- plaats,- en tempo-onafhankelijk kan studeren. Bovendien wordt de student op individuele wijze begeleid door zijn docenten en heeft hij de mogelijkheid op interactieve wijze contact te leggen met mede-studenten.

LOI Hogeschool biedt de studenten een moderne leeromgeving waarin tijd- en plaatsonafhankelijk kan worden gestudeerd in een door de student zelf te bepalen tempo. Dit wordt gefaciliteerd door een modulaire programmaopbouw en een online leergemeenschap. Bovendien is voor studenten continu begeleiding beschikbaar. Binnen de leeromgeving is een reeks van verbindingen samengebracht tussen kennis en praktijk en tussen studenten en begeleiders. Ook wordt op een eigentijdse wijze voorzien in individuele tussentijdse examentrainingen, verdiepingsmogelijkheden, praktijkopdrachten, zelfevaluatie. LOI Hogeschool houdt bij haar methodiek voor het ontwerp van een curriculum nadrukkelijk rekening met zowel kennis als vaardigheden en competenties. Competenties komen tot uitdrukking binnen het digitaal portfolio van het curriculum. Daarbij krijgen studenten bovendien kansen om hun eigen beroepsproducten in te brengen.

De faciliteiten in de leeromgeving omvatten onder andere:

- de mogelijkheid tot contact met medestudenten door middel van de faciliteit studentencontact.
- de mogelijkheid tot het creëren van een werkruimte om in groepsverband opdrachten uit te voeren, al dan niet met betrokkenheid van een docent.
- de mogelijkheid om berichten uit te wisselen en discussies te voeren door middel van fora.
- de mogelijkheid tot het verspreiden van voor de opleiding relevante nieuwsberichten.
- digitaal toezenden en ontvangen van inzendopdrachten.
- onmiddellijke response bij inzending meerkeuze opdrachten.
- de toegang tot een digitaal overzicht van de vorderingen.
- de beschikbaarheid van een mediatheek met voor de studie relevante links op internet.
- literatuurlijsten.
- de mogelijkheid om ondersteunende leerstof te downloaden.
- toegang tot de voor de studie relevante exameninformatie.
- toegang tot de informatie over contactmomenten tijdens de studie.

Studenten kunnen bij bepaalde modules gebruikmaken van multimediale opdrachten. Bijvoorbeeld een uitleg in beeld of geluid en vervolgens een interactieve oefening. De multimediale opdrachten zijn bedoeld om lastige stukken leerstof inzichtelijker en begrijpelijker te maken en daarnaast de studie aantrekkelijker te maken voor de student.

Via de opleidingswerkruimte in de leeromgeving heeft de student overzicht over zijn gehele studie. Door middel van dit overzicht en het examenoverzicht kan de student zijn eigen vorderingen bijhouden.

Daarnaast kent de leeromgeving een persoonlijk berichtenscherm waarin de studenten automatisch een bericht ontvangen als opdrachten zijn gecorrigeerd. Tevens worden de studenten via het berichtenscherm op de hoogte gehouden van nieuws en de laatste ontwikkelingen met betrekking tot de opleiding en de verschillende modules.

Doelstellingen en beroepsprofiel

Doel en doelgroep van de opleiding

De doelgroep voor de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) bestaat met name uit werkende volwassen studenten. De student regelt zelf een werkplek in het onderwijs, waardoor integratie kan plaatsvinden van de bekwaamheden die worden verworven in de opleiding met de activiteiten in de praktijk. Sommige LOI-studenten zullen naast de studie en de baan de zorg moeten dragen voor de opvoeding van kinderen en een gezin.

Studenten die zich inschrijven bij de LOI hebben vaak al een opleiding afgerond of de nodige studie-ervaring. Het studeren via afstandsonderwijs vraagt de nodige zelfdiscipline van de student. De student moet zelf zijn taken kunnen inplannen, contacten leggen met scholen, docenten, medestudenten en extra ondersteuning regelen.

In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens het instroom- en het uitstroomprofiel van de lerarenopleiding basisonderwijs LOI beschreven.

Instroomprofiel

Toelating

Toelatingsvoorwaarden voor de opleiding zijn: een diploma havo/vwo of een mbo niveau 4-diploma. Deelnemers die ouder zijn dan 21 jaar en niet in het bezit zijn van bovengenoemde diploma's, kunnen instromen op basis van de 21+-regeling. Dit kan op twee manieren, door het afleggen van een 21+-toelatingsexamen of door een 21+-toelatingsonderzoek. Het toelatingsexamen is een meerkeuzetoets op het gebied van taal, rekenen en logica waarmee wordt getoetst of een student het hbo-niveau aankan. Het toelatingsonderzoek kan worden aangevraagd door studenten met een mbo niveau 3-opleiding en voldoende relevante werkervaring.

Taal- en rekenvaardigheid

Vooralsnog worden er geen eisen gesteld wat betreft de taal- en rekenvaardigheid van studenten die instromen in de lerarenopleiding basisonderwijs. Aan het einde van de propedeusefase zal de student echter wel een reken- en taaltoets moeten halen om door te kunnen stromen naar de hoofdfase van de opleiding. De leerinhouden waar deze toetsen op gericht zijn, worden aangeboden in het opleidingsprogramma van de propedeusefase. Op LOI Campus kunnen studenten verwijzingen naar ondersteuningsmateriaal en proeftoetsen vinden.

Uitstroomprofiel

Wanneer een student een diploma aan de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) heeft behaald, voldoet hij aan de bekwaamheidseisen om te kunnen worden benoemd als groepsleerkracht. De afgestudeerde student is dan startbekwaam en mag lesgeven in alle vakken op de basisschool en op scholen voor speciaal onderwijs (so). Een uitzondering hierop vormt het vakgebied bewegingsonderwijs. Leraren die na 1 september 2005 een diploma hebben gehaald aan de lerarenopleiding basisonderwijs, mogen dit vak alleen geven aan groep 1 en 2.

Alhoewel de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) studenten in eerste instantie opleidt om in het primair onderwijs aan de slag te gaan, zijn er voor afgestudeerde leraren ook andere werkterreinen denkbaar. Er kan hierbij onder meer gedacht worden aan:

- welzijnsorganisaties met een educatieve functie
- educatieve uitgeverijen
- musea en culturele instellingen
- bedrijfsopleidingen
- groepsleiding en kinderopvang
- huiswerkbegeleiding
- kennisinstituten of onderwijsdienstverleners.

Met een diploma van de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) op zak behoort het doorstuderen ook tot de mogelijkheden. Vaak zijn er mogelijkheden om een vervolgstudie in deeltijd te doen, waardoor de studie gecombineerd kan worden met een baan in het primair onderwijs. Zo geeft het bachelordiploma toegang tot het volgen van een masteropleiding. Voor sommige vervolgoopleidingen

geeft het diploma van de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) recht op vrijstellingen van een deel van het opleidingsprogramma.

Veel voorkomende vervolgstudies zijn:

- de leergang vakbekwaamheid bewegingsonderwijs, waarmee een bevoegdheid voor het geven van bewegingsonderwijs in de groepen 3 t/m 8 behaald kan worden
- de tweedegraadslerarenopleiding (bachelor), waarmee een bevoegdheid voor het lesgeven in de onderbouw van het voortgezet onderwijs behaald kan worden
- de bacheloropleiding pedagogiek of onderwijskunde
- een hbo master (vb. Special Educational Needs, Leren & innoveren)
- een schakelprogramma ter voorbereiding op een WO-master Onderwijskunde of Pedagogiek.

Het beroepsprofiel

De kwaliteit van leraren en de lerarenopleidingen staat de laatste jaren regelmatig ter discussie. Mede als gevolg hiervan zijn de eisen voor (start)bekwame leraren aangescherpt. Voor wat betreft het eindniveau van de bacheloropleiding Leraar basisonderwijs en het hieraan gerelateerde beroepsprofiel zijn er drie verschillende referentiekaders: de domeincompetenties met de hiervan afgeleide bekwaamheidseisen, de Dublin-descriptoren en de kennisbases.

De SBL-competenties voor leraren

De Stichting beroepskwaliteit leraren (2006) heeft in opdracht van het ministerie van OCW domeincompetenties¹ uitgewerkt voor leraren in het primair onderwijs. Deze domeincompetenties zijn met de invoering van de wet BIO (2006) in werking getreden. In het volgende overzicht worden de zeven domeincompetenties gepresenteerd.

Overzicht competenties	met leerlingen	met collega's	met omgeving	met zichzelf
interpersoonlijk	1	5	6	7
pedagogisch	2			
vakinhoudelijk en didactisch	3			
organisatorisch	4			

1. Een goede leraar is interpersoonlijk competent. Hij kan op een goede, professionele manier met leerlingen omgaan.
2. Een goede leraar is pedagogisch competent. Hij kan de leerlingen in een veilige werkomgeving houvast en structuur bieden om zich sociaal-emotioneel en moreel te kunnen ontwikkelen.
3. Een goede leraar is vakinhoudelijk en didactisch competent. Hij kan de leerlingen helpen zich de culturele bagage eigen te maken die iedereen nodig heeft in de hedendaagse samenleving.
4. Een goede leraar is organisatorisch competent. Hij kan zorgen voor een overzichtelijke, ordelijke en taakgerichte sfeer in zijn groep of klas.
5. Een goede leraar is competent in het samenwerken met collega's. Hij kan een professionele bijdrage leveren aan een goed pedagogisch en didactisch klimaat op de school, aan een goede onderlinge samenwerking en aan een goede schoolorganisatie.
6. Een goede leraar is competent in het samenwerken met de omgeving van de school. Hij kan op een professionele manier communiceren met ouders en andere betrokkenen bij de vorming en opleiding van zijn leerlingen.
7. Een goede leraar is competent in reflectie en ontwikkeling. Hij kan op een professionele manier over zijn bekwaamheid en beroepsopvattingen nadenken. Hij kan zijn professionaliteit ontwikkelen en bij de tijd houden.

De Dublin-descriptoren

In 2004 zijn er op Europees niveau richtlijnen geformuleerd voor de eindtermen van bachelor- en

¹ In de oorspronkelijke bron spreekt men over beroepscompetenties. Om begripsverwarring te voorkomen en de leesbaarheid te bevorderen, wordt in dit document hiervoor de term domeincompetenties gebruikt.

masteropleidingen in het hoger onderwijs. Deze richtlijnen zijn vernoemd naar de plaats waar het document is opgesteld. De Dublin-descriptoren moeten het opleidingsniveau bewaken en de mogelijkheden voor doorstroming en uitwisseling op Europees niveau vergroten. De Dublin-descriptoren voor het bachelorniveau hebben een generiek karakter en zijn onderverdeeld in vijf categorieën (JQI, 2004):

- *Kennis en inzicht:* De student heeft aantoonbare kennis van en inzicht in een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs, en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.
- *Toepassen kennis en inzicht:* De student is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.
- *Oordeelsvorming:* De student is in staat relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.
- *Communicatie:* De student is in staat informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.
- *Leervaardigheden:* De student bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.

De kennisbasis

De hbo-opleidingen hebben in 2008 een kwaliteitsagenda "werken aan kwaliteit" opgesteld, waarin verbeterafspraken zijn gemaakt voor het opleidingsniveau van de pabo's en tweedegraads lerarenopleidingen in Nederland. Eén van de onderdelen was het uitwerken van een noodzakelijke kennisbasis voor de leraar. Deze is uitgewerkt voor veertien inhoudsgebieden binnen het basisonderwijs. Deze uitwerkingen zijn door een onderzoekscommissie bekeken en onderzocht op relevantie, consistentie en bruikbaarheid. Dit heeft geresulteerd in een adviesrapport (Commissie Kennisbasis Pabo, 2012), waarin de veertien kennisbases zijn teruggebracht tot tien. Naast deze tien kennisbases is er ook een kennisbasis geformuleerd voor rekenen en taal en is een generieke kennisbasis in ontwikkeling.

Kennisbases Rekenen-wiskunde en Nederlandse taal: De kennisbasis Rekenen-wiskunde en de kennisbasis Nederlandse taal beschrijven beide de expliciete kennis van het vak en de vakdidactiek in het primair onderwijs. Alle startbekwame leraren dienen aan het eind van hun opleiding over deze kennis te beschikken.

De kennisbasis Rekenen-wiskunde beschrijft op basis van de kerndoelen, het referentiekader en wetenschappelijke onderbouwing globale theorie voor rekenen-wiskunde vijf domeinen: hele getallen; verhoudingen, procenten, breuken en kommagetallen; meten; meetkunde; en verbanden.

De kennisbasis Nederlandse taal beschrijft op basis van de kerndoelen en wetenschappelijke onderbouwing negen domeinen: mondelinge taalvaardigheid, woordenschat, beginnende geletterdheid, voortgezet technisch lezen, begrijpend lezen, stellen, jeugdliteratuur, taalbeschouwing en spelling (Van der Leeuw 2009; Van Zanten, et al., 2009).

Kennisbases voor de andere vakgebieden: In aanvulling op de kennisbases voor Rekenen-wiskunde en Nederlandse taal zijn er tien aanvullende kennisbases uitgewerkt (Commissie Kennisbasis Pabo, 2012). Deze kennisbases staan weliswaar beschreven in een adviesrapport, maar de verwachting is dat dit advies als landelijke norm zal gaan gelden. In tegenstelling tot de kennisbases voor Rekenen-wiskunde en Nederlandse taal zijn zeven van de tien kennisbases uitgewerkt in een kerndeel en een profieldeel. Het betreft hier de volgende kennisbases:

- Binnen het domein *Oriëntatie op Jezelf en de Wereld*: aardrijkskunde, geschiedenis, natuur & techniek en geestelijke stromingen.
- Binnen het domein *Kunstzinnige Oriëntatie*: muziek, dans & drama en beeldend onderwijs.

Het profieldeel kan beschouwd worden als een verdieping op het vak. Aan het eind van de opleiding zou een startbekwame leraar de doelen voor het profieldeel van ten minste één vak verworven hebben (taakspecialisatie).

In het adviesrapport zijn nog drie andere kennisbases beschreven waarvoor alleen een kerndeel beschreven is. Het betreft hier kennisbases voor de vakgebieden Engels, Bewegingsonderwijs en Handschrift.

Generieke kennisbasis: Er is ook nog een kennisbasis generiek ontwikkeld, die met name betrekking heeft op de kennis die voortvloeit uit de stand van de onderwijswetenschappen (onderwijskunde, pedagogiek, psychologie, sociologie). Deze is vastgesteld, maar nog niet vrijgegeven. Deze kennisbasis kent geen opsplitsing in een kerndeel en een profieldeel. Elke startbekwame leraar beheerst dus de volledige kennisbasis generiek. Wel is het zo dat die kennis wordt toegepast in de context van het pedagogisch didactisch handelen. Dat betekent dat in het opleidingsontwerp de theorieën, concepten, methoden en strategieën uit de generieke kennisbasis praktische betekenis krijgen in het onderwijs aan kinderen van een bepaalde leeftijd (jonge kind, oudere kind) en in bepaalde vakken of vakdomeinen (Commissie Kennisbasis Pabo, 2012).

De opleidingsvisie

Met het document "Werkend leren als didactisch perspectief" (Van der Hoeden & Helfferich, 2010) geeft de LOI richting aan de didactische uitgangspunten van haar bacheloropleidingen. De opleidingsvisie voor de lerarenopleiding basisonderwijs is gebaseerd op deze didactische uitgangspunten, de actuele ontwikkelingen en inzichten in het werkveld en het beroepsprofiel.

De missie

Het hoofddoel van de lerarenopleiding basisonderwijs (LOI) is studenten op te leiden tot startbekwame leraren en hen (mits voldoende bekwaam) een diploma af te geven waarmee ze bevoegd zijn arbeid te verrichten in het primair onderwijs en in staat zijn om hun leraarbekwaamheden te onderhouden en verder uit te breiden in de toekomst.

De LOI wil dit doel bereiken door een toegankelijke, arbeidsmarktrelevante en flexibele opleiding aan te bieden via afstandsonderwijs aan werkende volwassenen. De opleiding kenmerkt zich voor een student door een individueel en flexibel leerpad, met maximale onafhankelijkheid van tijd, plaats en tempo, continue beschikbaarheid van begeleiding, technische eenvoud en betaalbaar collegegeld (Van der Hoeden & Helfferich, 2010).

De visie op de leraar basisonderwijs van de 21ste eeuw

De leraar basisonderwijs handelt vanuit een brede kennisbasis en goedgevulde koffer met didactische en pedagogische werkwijzen. Hij baseert zich enerzijds op gerenommeerde theorieën, methodieken en hulpmiddelen en heeft daarnaast voortdurend oog voor nieuwe ontwikkelingen (waaronder ICT) die de kwaliteit van zijn onderwijs kunnen vergroten. Samen met collega's, ouders en andere belanghebbenden draagt de leraar zorg voor de totale ontwikkeling van iedere leerling. Hij heeft daarbij aandacht voor het unieke karakter van elk kind, handelt vanuit hoge verwachtingen, en weet hier op een professionele wijze zijn onderwijs op af te stemmen. De leraar heeft zicht op de leeropbrengsten van de leerlingen en brengt deze in verband met gestelde doelen en zijn didactische en pedagogische aanpak. De leraar specialiseert zich waar nodig, kent de grenzen van zijn deskundigheid en schakelt externe hulp in wanneer noodzakelijk.

Hij borgt de kwaliteit van zijn eigen beroepscompetenties en breidt deze verder uit op basis van eigen interesses en organisatiebehoeften. De leraar leert zowel binnen als buiten de schoolorganisatie. Hij bezit een onderzoekende houding en gaat op zoek naar antwoorden op vragen die vanuit de praktijk ontstaan. Daarbij relateert hij zijn aanpak en ideeën aan relevante literatuur, nieuwe inzichten en (inter)nationale ontwikkelingen. Hiermee is hij in staat snel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en nieuwe situaties.

Opleidingsbekwaamheden en bekwaamheidseisen

De LOI heeft gekozen voor een indeling in vier opleidingsbekwaamheden: vakinhoudelijk bekwaam, vakdidactisch bekwaam, pedagogisch bekwaam en professioneel & collegiaal bekwaam.

In de volgende vier paragrafen worden deze opleidingsbekwaamheden voor de lerarenopleiding basisonderwijs LOI beschreven. De formulering van de opleidingsbekwaamheden is voor de drie opleidingsniveaus gelijk, de wijze waarop ze geïnterpreteerd worden, verschilt echter. Voor elke opleidingsfase zijn er complexiteitscriteria vastgesteld. Deze geven een beeld van de complexiteit van de beroepscontext op basis waarvan de student de bekwaamheden aan eind van elke opleidingsfase moet aantonen. In het volgende schema wordt weergegeven hoe de drie opleidingsniveaus per complexiteitscriterium zijn opgebouwd.

Complexiteitscriteria	Niveau 1 Hoofdasebekwaam	Niveau 2 Afstudeerbekwaam	Niveau 3 Startbekwaam
<i>Leidende vragen →</i>	<i>Wil ik leraar zijn?</i> <i>Ben ik hiervoor geschikt?</i>	<i>Hoe word ik een goede leraar?</i> <i>Wat voor leraar wil ik zijn?</i>	<i>Wat voor leraar ben ik?</i> <i>Hoe kan ik verder groeien?</i>
<i>De mate van begeleiding en sturing</i>	Intensieve begeleiding: Docent- en aanbodsturing	Sturing waar nodig en zelf keuzes maken: Gedeelde sturing	Zelfstandig en zelfverantwoordelijk: Studentsturing
<i>Reikwijdte van de beroepssituatie</i>	Klas	Klas, Bouw, School	Klas, Bouw, School & Schoolomgeving
<i>Communicatie met collega's</i>	Vragen, mening geven, argumenteren	Feedback vragen en geven, handelen in dialoog met anderen	Collegiale consultatie, leren op de werkplek, meningsvorming beïnvloeden, professioneel omgaan met conflictsituaties
<i>Vakinhouden en didactiek</i>	Het accent ligt op het zelf beheersen van de leerstof (eigen kennis en vaardigheid)	Het accent ligt op de didactiek: ervoor zorgen dat leerlingen de leerstof beheersen	Het accent ligt op het onderhouden en verbeteren van de eigen kennis/vaardigheden en het didactisch handelen
<i>Omgang met leerlingen</i>	Contact maken, leiding geven aan een groepje leerlingen	Contact maken, de interactie stimuleren en leidinggeven aan de klas	In de communicatie met leerlingen kunnen inspelen op de unieke kenmerken van elke leerling
<i>Kennisbasis</i>	Oriëntatie & verbreding	Verbreding & verdieping	Verbreding, verdieping en uitbreiden op basis van eigen voorkeuren
<i>Verantwoordelijkheid in de klas</i>	Begeleiden van kleine groepjes, verzorgen van eenvoudige lesactiviteiten.	Verzorgen van lessen en lessenseries	Zelfstandig verantwoordelijk zijn voor een klas
<i>Rol in de school</i>	Meedraaien (observeren, assisteren en bevragen) op klassenniveau	Meedraaien, uitvoeren en samenwerken op klas- en schoolniveau	Meedraaien, uitvoeren, samenwerken en verbeteren op klas- en schoolniveau
<i>Afstemming doelgroep</i>	Het onderwijs afstemmen op leeftijden en hieraan gerelateerde ontwikkelingsaspecten	Het onderwijs afstemmen op een specifieke klas	Het onderwijs afstemmen op de specifieke kenmerken en leerbehoeften van de verschillende leerlingen in de klas
<i>Praktijkonderzoek</i>	Een onderzoekende houding ontwikkelen	Praktijkonderzoek inzetten als professionele leermethodiek	Met praktijkonderzoek een bijdrage leveren aan kwaliteitszorg, de professionele ontwikkeling en de schoolontwikkeling
<i>Visievorming</i>	Een beeld hebben van het beroep.	Een beeld hebben van de verschillende onderwijsvisies.	Een eigen onderwijsvisie bezitten en hier (voor zover mogelijk) naar handelen.

Vakinhoudelijk bekwaam

De leraar beheerst de inhoud van zijn onderwijs. Hij staat boven de leerstof en kan die zo kiezen en/of bewerken dat zijn leerlingen die kunnen leren. De leraar kan vanuit de vakinhoud verbanden leggen met het dagelijks leven, met werk en met wetenschap. Hij houdt zijn vakkennis en -kunde actueel.

- VIB 1. Hij beheerst de leerstof (kennis en vaardigheden) gericht op het behalen van de kerndoelen van het primair onderwijs en kent theoretische achtergronden daarvan. Hij kan de leerstof op een begrijpelijke en aansprekende manier uitleggen en demonstreren hoe er mee gewerkt moet worden.
- VIB 2. Hij heeft een grondige beheersing van de kennisbases van de basisvakken taal en rekenen.
- VIB 3. Hij beheerst de kernbases aardrijkskunde, geschiedenis, natuur & techniek, geestelijke stromingen, muziek, dans & drama, bewegingsonderwijs, handschrift, beeldend onderwijs en Engels.
- VIB 4. Hij kan de leerstof aanvullen of verrijken, zich nieuwe leerstof eigen maken en die introduceren.
- VIB 5. Hij heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in het profieldeel van ten minste één van de andere vakken (aardrijkskunde, geschiedenis, natuur & techniek, geestelijke stromingen, muziek, dans & drama, beeldend onderwijs).
- VIB 6. Hij heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de leerstof en de kenmerken van de doelgroep voor dat deel van de leerjaren waarin hij werkt en/of zich specialiseert (leeftijdsspecialisatie).
- VIB 7. Hij overziet de opbouw van het curriculum en de doorlopende leerlijnen. Hij weet hoe zijn onderwijs voortbouwt op het voorgaande onderwijs en voorbereidt op het vervolgonderwijs. De leraar kent de samenhang tussen de verschillende vakken in het curriculum.
- VIB 8. Hij weet dat zijn leerlingen de leerstof op verschillende manieren kunnen opvatten, interpreteren en leren. Hij kan zijn onderwijs daarop afstemmen. Hij kan zijn leerlingen duidelijk maken wat de relevantie is van de leerstof voor het dagelijkse leven en vervolgonderwijs.
- VIB 9. Hij is op de hoogte van de mogelijkheden van het gebruik van nieuwe media in het onderwijs en weet hoe hij leerlingen kan begeleiden bij het verwerven van de (media)vaardigheden voor de 21ste eeuw.

Vakdidactisch bekwaam

De leraar maakt de vakinhoud leerbaar voor zijn leerlingen. Hij weet die vakinhoud te vertalen in leerplannen of leertrajecten. Hij brengt een duidelijke relatie aan tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, de vakinhoud en de inzet van de verschillende methodieken en middelen. Bij de uitvoering van zijn onderwijs volgt hij de ontwikkeling van zijn leerlingen. Hij toetst en analyseert regelmatig en adequaat of de leerdoelen gerealiseerd worden en hoe dat gebeurt. Op basis van zijn analyse stelt hij zo nodig zijn onderwijs didactisch bij. Zijn onderwijs gaat met de tijd mee.

- VDB 1. Hij heeft kennis van verschillende leer- en onderwijstheorieën die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan die herkennen in het leren van zijn leerlingen.
- VDB 2. Hij kent verschillende methodes en criteria waarmee hij de bruikbaarheid ervan voor zijn leerlingen kan vaststellen. Hij kent verschillende manieren om binnen een methode te differentiëren. Hij kan de methode aanvullen en verrijken.
- VDB 3. Hij weet hoe een leerplan in elkaar zit en kent de criteria waaraan een goed leerplan moet voldoen. Hij kan plannen opstellen gericht op het individu, een subgroep of de groep.
- VDB 4. Hij heeft kennis van (digitale) leermaterialen en -middelen. Hij kent de technische en pedagogisch-didactische mogelijkheden en beperkingen daarvan.
- VDB 5. Hij kent verschillende didactische leer- en werkvormen en de (leer)psychologische achtergrond daarvan. Hij kent criteria waarmee de bruikbaarheid daarvan voor zijn leerlingen kan worden vastgesteld.
- VDB 6. Hij kent verschillende doelen van evalueren en toetsen. Hij kent verschillende, bij deze doelen passende vormen van observeren, toetsen en examineren.
- VDB 7. Hij heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de vakdidactiek ten behoeve van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is.

Onderwijs voorbereiden

- VDB 8. Hij kan doelen stellen, leerstof selecteren en ordenen.
- VDB 9. Hij kan samenhangende lessen (of andere vormen van onderwijsactiviteiten) uitwerken met passende werkvormen, materialen en media, afgestemd op het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen.
- VDB 10. Hij kan passende en betrouwbare toetsen kiezen, maken of samenstellen. Hij kan toetsen ontwikkelen, toetsresultaten beoordelen, analyseren en interpreteren en de kwaliteit van toetsen en examens beoordelen.

Onderwijs uitvoeren en het leren organiseren

- VDB 11. Hij kan een adequaat klassenmanagement realiseren. Hij houdt een planning aan die bij de kinderen bekend is en gaat adequaat om met tijd.
- VDB 12. Hij kan aan leerlingen de verwachtingen en leerdoelen duidelijk maken en leerlingen motiveren om deze te halen.
- VDB 13. Hij kan de leerstof aan zijn leerlingen begrijpelijk en aansprekend uitleggen, voordoen hoe er mee gewerkt moet worden en daarbij inspelen op de taalbeheersing en taalontwikkeling van zijn leerlingen.
- VDB 14. Hij kan doelmatig gebruikmaken van beschikbare (digitale) leermaterialen en -middelen en kan deze zo nodig zelf ontwerpen/ontwikkelen.
- VDB 15. Hij kan de leerlingen met gerichte activiteiten de leerstof laten verwerken, daarbij variatie aanbrengen en bij instructie en verwerking differentiëren naar niveau en kenmerken van zijn leerlingen.
- VDB 16. Hij kan de leerling begeleiden bij die verwerking, stimulerende vragen stellen en opbouwende gerichte feedback geven op taak en aanpak.
- VDB 17. Hij kan samenwerking, zelfwerkzaamheid en zelfstandigheid stimuleren.

Onderwijs evalueren en ontwikkelen

- VDB 18. Hij kan de voortgang volgen, de resultaten toetsen, analyseren en beoordelen, feedback vragen van leerlingen en deze feedback tezamen met zijn eigen analyse van de voortgang gebruiken voor een gericht vervolg van het onderwijsleerproces.
- VDB 19. Hij kan leerproblemen signaleren en indien nodig met hulp van collega's oplossingen zoeken of doorverwijzen.
- VDB 20. Hij kan advies vragen aan collega's of andere deskundigen. Hij weet wanneer en hoe hij advies kan geven.
- VDB 21. Hij kan zijn didactische aanpak en handelen evalueren, analyseren, bijstellen en ontwikkelen.
- VDB 22. Hij kan bijdragen aan didactische ontwikkelingen in zijn school; de inhoud en de didactische aanpak van zijn onderwijs uitleggen en verantwoorden.

Pedagogisch bekwaam

Pedagogische bekwaamheid wil zeggen dat de leraar een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen kan realiseren. Hij volgt de ontwikkeling van zijn leerlingen in hun leren en gedrag en stemt daarop zijn handelen af. Hij draagt bij aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. Ook in pedagogische zin blijft zijn onderwijs van deze tijd.

- PB 1. Hij heeft kennis van ontwikkelingstheorieën en de gedragswetenschappelijke theorie die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan die betrekken op zijn pedagogisch handelen.
- PB 2. Hij heeft kennis van opvoedkundige theorieën en methodieken, die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en kan die betrekken op zijn pedagogisch handelen.
- PB 3. Hij heeft kennis van veelvoorkomende ontwikkelings- en gedragsproblemen en -stoornissen.
- PB 4. Hij weet hoe hij zicht kan krijgen op de leefwereld van zijn leerlingen, hun sociaal-culturele achtergrond en hun communicatie- en omgangsvormen. Hij weet hoe hij daarmee rekening kan houden in zijn onderwijs.
- PB 5. Hij heeft zich theoretisch en praktisch verdiept in de pedagogiek van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is.
- PB 6. Hij kan groepsprocessen sturen en begeleiden.

- PB 7. Hij kan vertrouwen wekken bij zijn leerlingen en een veilig pedagogisch klimaat scheppen.
- PB 8. Hij kan ruimte scheppen voor leren, inclusief het maken van vergissingen en fouten.
- PB 9. Hij kan verwachtingen duidelijk maken en eisen stellen aan leerlingen.
- PB 10. Hij kan het zelfvertrouwen van leerlingen stimuleren, hen aanmoedigen en motiveren.
- PB 11. Hij heeft oog voor de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen en doet daar recht aan.
- PB 12. Hij kan ontwikkelings-, gedragsproblemen en gedragsstoornissen signaleren en indien nodig met hulp van collega's oplossingen zoeken of doorverwijzen.
- PB 13. Hij kan zijn onderwijs en zijn pedagogische omgang met zijn leerlingen uitleggen en verantwoorden.
- PB 14. Hij kan zijn pedagogisch handelen afstemmen met ouders en anderen die vanuit hun professionele verantwoordelijkheid bij de leerling betrokken zijn.
- PB 15. Hij kan leidinggeven aan een klas en orde houden en heeft hierbij oog voor de eigen verantwoordelijkheid van leerlingen. Hij kan zijn eigen grenzen bewaken.
- PB 16. Heeft kennis van processen van sociaal-emotionele ontwikkeling, identiteitsvorming, zingeving en morele ontwikkeling bij basisschoolkinderen en van de culturele bepaaldheid daarvan en weet welke consequenties hij hieraan moet verbinden voor zijn handelen.

Professioneel en collegiaal bekwaam

De leraar kan samenwerken met collega's en zijn lessen met hen afstemmen. Hij levert zijn bijdrage aan de (onderwijskundige) ontwikkelingen op zijn school. Hij onderhoudt contacten met ouders en anderen die voor de leerlingen belangrijk zijn. Hij is in staat te reflecteren op zijn eigen professionele ontwikkeling. En hij draagt bij aan de professionele kwaliteit van de beroepsuitoefening. Hij is daarbij in staat gebruik te maken van wetenschappelijk onderzoek of zelf onderzoek op te zetten.

- PCB 1. Hij is in staat tot kritische reflectie op zichzelf, op zijn handelen en op zijn relatie met anderen en is zich bewust van zijn eigen houding en gedrag en van de invloed daarvan op zijn omgeving.
- PCB 2. Hij werkt en leert samen met collega's: deelt relevante informatie; levert een constructieve bijdrage aan overleg, geeft en ontvangt collegiale consultatie en intervisie, werkt samen aan kwaliteitszorg, ontwikkelingen en verbeteringen van het vak en de school.
- PCB 3. Hij neemt op een constructieve manier deel aan verschillende vormen van overleg en samenwerking met mensen en instellingen buiten de school. Hij verantwoordt zijn professionele opvattingen en werkwijzen aan ouders en andere belanghebbenden en geeft vorm aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid bij het opvoeden en leren.
- PCB 4. Hij is in staat (wetenschappelijke) informatie, kennis en actualiteiten kritisch te beoordelen, hierop zijn eigen mening te vormen en informatie om te zetten in praktisch bruikbare acties.
- PCB 5. Hij is in staat praktijkonderzoek uit te voeren als methodiek voor leren op de werkplek en de resultaten daarvan te gebruiken om verbeteringen aan te brengen in het eigen onderwijs en een bijdrage te leveren aan schoolontwikkeling.
- PCB 6. Hij is in staat planmatig en zelfstandig sturing te geven aan zijn eigen professionele ontwikkeling als leraar en dit te verantwoorden. Hij stemt dit af op het beleid van de school en de afspraken binnen het team en hij maakt bij zijn ontwikkeling gebruik van informatie van leerlingen en collega's.
- PCB 7. Hij is op de hoogte van de onderwijspraktijk in andere scholen voor primair onderwijs en vervolgscholen. Hij heeft een goed beeld van het werkveld en de werk-, leer- en specialisatiemogelijkheden na afronding van de opleiding. Hij weet zich op een adequate manier op de arbeidsmarkt te presenteren.
- PCB 8. Hij kent de mogelijkheden en beperkingen van digitale (online)applicaties (gericht op de leerlingadministratie, de interne en externe communicatie, de eigen professionaliteit en de archivering van bestanden) en weet deze functioneel in te zetten.

Van beroepsprofiel naar curriculum

Het curriculum dat gebaseerd is op de voorgaande hoofdstukken en het didactisch concept van de LOI bestaat uit acht thema's. Elk thema bestrijkt (uitgaande van een gangbaar studietempo) een half jaar studie (30 EC = 840 uren studiebelasting). Ieder thema bestaat weer uit verschillende modules en een afsluitende praktijkintegratieopdracht.

Het laatste thema van de opleiding vormt een uitzondering op de hiervoor geschetste structuur. In dit thema loopt de student zijn LiO-fase en voert hij een afstudeeropdracht (praktijkonderzoek) uit.

Het opleidingsaanbod binnen de thema's biedt studenten de mogelijkheid de opleidingsbekwaamheden van het desbetreffende opleidingsniveau te bereiken. In principe richt elk thema zich op alle vier de opleidingsbekwaamheden. Er is wel verschil in welke opleidingsbekwaamheden binnen een thema het meeste accent krijgen. Dit wordt weergegeven in de volgende tabel.

Bekwaamheid		VI B	VD B	P B	P C B	VI B	VD B	P B	P C B	VI B	VD B	P B	P C B
Niveau		1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3
Propedeuse-fase	Thema 1 (30 EC)	✓		✓	✓								
	Thema 2 (30 EC)	✓	✓	✓									
Hoofd-fase	Thema 3 (30 EC)					✓	✓	✓					
	Thema 4 (30 EC)					✓	✓						
	Thema 5 (30 EC)					✓	✓		✓				
	Thema 6 (30 EC)					✓	✓	✓					
	Thema 7 (30 EC)					✓	✓		✓				
Afstudeer-fase	Thema 8 (30 EC)									✓	✓	✓	✓

VIB = Vakinhoudelijk bekwaam, VDB = Vakdidactisch bekwaam, PB = Pedagogisch bekwaam, PCB = Professioneel en collegiaal bekwaam.

Het digitaal portfolio

Bij de afronding van praktijkintegratieopdrachten en het afstuderen wordt er gebruikgemaakt van het digitaal portfolio. Met dit instrument laat de student zien welke leerontwikkeling hij heeft doorgemaakt gedurende de propedeuse-, hoofd- en afstudeerfase. Bij de portfolio-opdrachten wordt uitgegaan van gesitueerde en/of integrale leerdoelen, die voor zover mogelijk gebaseerd zijn op casuïstiek of de beroepspraktijk. Portfolio-opdrachten uit een opleidingsfase moeten voldoende zijn beoordeeld alvorens een student aan portfolio-opdrachten uit de daaropvolgende opleidingsfase mag beginnen (Van der Hoeden & Helfferich, 2010).

Curriculum bachelor

Het curriculum van de opleiding van de opleiding hbo Lerarenopleiding Basisonderwijs omvat een propedeutische fase, een hoofdfase en een afstudeerfase. De propedeuse heeft als doel de student zich te laten oriënteren op het vakgebied in zijn geheel, alsmede een vakinhoudelijke basis aan te reiken. Na met voldoende resultaat afsluiten van alle onderwijseenheden van de propedeuse kan de student een propedeutisch getuigschrift opvragen. In de hoofdfase vindt verdere verdieping en nadere beroepsvorming plaats. Het studieprogramma is opgebouwd uit de onderwijseenheden (modules) en toetsvormen als hieronder weergegeven. Onderstaand overzicht dient tevens te worden beschouwd als het globale examenplan van de opleiding.

Module	EC	Code	Toetsvorm
Thema 1: Oriëntatie op studie en beroep			
Studievaardigheden (in het onderwijs)	3	05-2099	Inzendopdrachten
Inleiding digitaal portfolio (LO)	0	05-2250	n.v.t.
Onderwijskunde – de school en het kind	3	05-2250	Schriftelijk examen
Taal – eigen vaardigheid	5	05-2250	Landelijke taaltoets + inzendopdrachten
Rekenen – eigen vaardigheid	5	05-2250	Landelijke rekentoets + inzendopdrachten
Vakken op de basisschool	3	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopgaven
Onderzoeksvaardigheden in het basisonderwijs	6	05-2250	Inzendopdrachten
Praktijkintegratie – oriëntatie op studie en beroep	5	05-2250	Portfolio
Thema 2: Lesgeven			
Onderwijskunde – lesgeven	5	05-2250	Inzendopdrachten
Taal – inhoud & didactiek 1	5	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopgaven
Rekenen – inhoud & didactiek 1	5	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopgaven
Oriëntatie op jezelf en de wereld (OJW) – inleiding	5	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopgaven
Kunsteducatie – inleiding	5	05-2250	Inzendopdrachten
Praktijkintegratie – lesgeven	5	05-2250	Portfolio
TOTAAL PROPEDEUSE	60		
Thema 3: De groep in beweging			
Onderwijskunde – de groep in beweging	5	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopdrachten
Taal – inhoud & didactiek 2	5	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopgaven
Het jonge kind	5	05-2250	Inzendopdrachten
Bewegingsonderwijs	5	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopgaven
Handschriftonderwijs	5	05-2250	Praktijkexamen + inzendopgaven
Praktijkintegratie – de groep in beweging	5	05-2250	Portfolio

Thema 4: Leerlijnen en opbrengsten			
Onderwijskunde – leerlijnen en opbrengsten	5	05-2250	Inzendopdrachten
Taal – inhoud & didactiek 3	4	05-2250	Inzendopdrachten
Rekenen – inhoud & didactiek 2	4	05-2250	Inzendopdrachten
OJW – natuur & techniek	4	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopgaven
OJW – geschiedenis	4	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopgaven
Kunsteducatie – dans en drama	4	05-2250	Inzendopdrachten
Praktijkintegratie – leerlijnen en opbrengsten	5	05-2250	Portfolio
Thema 5: De school en de omgeving			
Onderwijskunde – de school en de omgeving	5	05-2250	Inzendopdrachten
Vakintegratie	4	05-2250	Inzendopdrachten
OJW – aardrijkskunde	4	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopgaven
Taal – Engels	4	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopgaven
OJW – geestelijke stromingen	4	05-2250	Inzendopdrachten
Kunsteducatie – muziek	4	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopgaven
Praktijkintegratie – de school en de omgeving	5	05-2250	Portfolio
Thema 6: Passend onderwijs			
Onderwijskunde – passend onderwijs	5	05-2250	Inzendopdrachten
Taal – inhoud & didactiek 4	5	05-2250	Schriftelijk examen + inzendopgaven
Rekenen – inhoud & didactiek 3	5	05-2250	Inzendopdrachten
Leerlingenzorg	5	05-2250	Inzendopdrachten
Kunsteducatie – beeldende vorming	5	05-2250	Inzendopdrachten
Praktijkintegratie – passend onderwijs	5	05-2250	Portfolio
Thema 7: Specialisatie			
Beroepsverdieping	5	05-2250	Inzendopdrachten
Rekenen – jongere of oudere kind	5	05-2250	Schriftelijk examen
Taal – jongere of oudere kind	5	05-2250	Inzendopdrachten
Module vakprofilering	5	05-2250	Inzendopdrachten
LOI-verdieping	4	05-2250	Toetsing hangt af van de gekozen verdiepingsmodule
Internationalisering	6	05-2099	Inzendopdrachten
Thema 8: Bekwaam zijn en blijven			
Vorbereiding LiOfase en afstudeeronderzoek	2	05-2250	Inzendopdrachten
LiOfase	20	05-2250	Portfolio
Afstudeeronderzoek	8	05-2250	Afstudeeropdracht + inzendopdrachten
Totaal hbo Lerarenopleiding Basisonderwijs			
	240		

4. Beschrijving onderwijseenheden (modules)

Studievaardigheden in het onderwijs

ALGEMEEN	
Code	05-2099
Modulenaam	Studievaardigheden
Doelstelling	De doelstelling van deze module is om de student kennis te laten maken met het studeren via afstandsonderwijs en algemene studievaardigheden bij te brengen.
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	3 EC
Ingangsdatum	1 september 2012
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	• Introductie: studeren via afstandsonderwijs bij de LOI • Ontdek je persoonlijke leerstijl • Studieplanning • Ga studieproblemen te lijf • Leer effectieve studiemethoden • Goed voorbereid naar je tentamen • bekwaamhedengericht onderwijs • Reflectie
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Verwerking oefenopgaven en inzendopgaven •
Literatuur	LOI Lesmateriaal
Docentactiviteiten	• Beantwoorden van vragen • Feedback geven op en beoordelen van inzendopgaven
TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	• De student heeft inzicht in afstandsonderwijs • De student kent zijn persoonlijke leerstijl • De student kan een realistische studieplanning maken • De student weet hoe om te gaan met studieproblemen • De student weet zich voor te bereiden op tentamens • De student kent aspecten van bekwaamhedengericht onderwijs • De student kan werken met reflectie instrumenten •
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De module wordt afgesloten door het uitvoeren van een reeks inzendopdrachten. Deze opdrachten dienen zelfstandig te worden uitgevoerd, op een door de kandidaat te bepalen plaats en tijd. Aan het uitvoeren van de opdrachten is geen tijdslimiet verbonden.
Zak-slaagbeslissing	De kandidaat is geslaagd indien het cijfer 6 of hoger is behaald voor elk van de opdrachten.

Inleiding digitaal portfolio

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 1: Oriëntatie op studie en beroep
Modulenaam	Inleiding digitaal portfolio
Doelstelling	Introductie van het digitaal portfolio bij de student (kennismakingsopdracht) en toewijzen van een coach.
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	0 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	• Opbouw van de opleiding vanuit bekwaamhedenperspectief. • De samenhang tussen het studieprogramma en met name de opdrachten en het digitaal portfolio wordt verduidelijkt.
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Uitwerken portfolio-opdrachten
Literatuur	LOI Lesmateriaal
Docentactiviteiten	• Beantwoorden van vragen • Feedback geven op en beoordelen van portfolio-opdrachten
TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	• De student kan uitleggen wat de functie is van het digitaal portfolio binnen de opleiding. • De student kan uitleggen hoe het studieprogramma is opgebouwd.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De module wordt afgesloten door het uitvoeren van een portfolio-opdracht. Deze opdracht dient zelfstandig te worden uitgevoerd, op een door de kandidaat te bepalen plaats en tijd. Aan het uitvoeren van de opdracht is geen tijdslimiet verbonden.
Zak-slaagbeslissing	De kandidaat heeft de module afgerond indien hij de inzendopdracht heeft ingestuurd.

Onderwijskunde – de school en het kind

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 1: Oriëntatie op studie en beroep
Modulenaam	Onderwijskunde – de school en het kind
Doelstelling	Inleiding op het beroep van de leraar, een inleiding op de schoolorganisatie, oriëntatie op de leefwereld van het kind, communiceren met kinderen, biologische en cognitieve ontwikkelingsaspecten, gegevens over een kind verzamelen, groepjes leerlingen begeleiden. Deze module is een oriëntatie op het beroep leraar basisschool. De onderwerpen die in deze module aan bod komen krijgen een verdieping in de hoofdfase.
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	3 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	De pedagogische opdracht van het onderwijs. De pedagogische opdracht vormt de kern van het leren op school. In dit hoofdstuk wordt de pedagogische opdracht van de school uiteengezet. Elke school heeft een eigen visie op opvoeden en onderwijzen. Deze visies zijn gebaseerd op de mens- en maatschappijbeelden die de school heeft. De Nederlandse samenleving is multicultureel, pluriform en onderhevig aan ingrijpende veranderingen. In dit hoofdstuk worden vier visies besproken over de taak van het onderwijs in een pluriforme samenleving. Kijk op kinderen. De beginsituatie van de leerlingen bepalen Om goed onderwijs te kunnen verzorgen moet de leerkracht de beginsituatie van de individuele leerlingen en de groep kennen. In dit hoofdstuk wordt een aantal belangrijke theoretische onderscheidingen van beginsituatiebepaling die een sterke invloed hebben op het leren van het kind behandeld. Er worden diverse methoden aangereikt waarmee de beginsituatie van de groep kan worden vastgesteld. De ontwikkeling van kinderen. Met behulp van inzichten uit de ontwikkelings- en de leerpsychologie wordt er ingegaan op het groei- en leerprocessen van het kind. Een veilige leeromgeving en communicatie met kinderen Een veilig pedagogisch klimaat in de groep is een belangrijke voorwaarde voor leren en ontwikkelen. De houding van de leraar is een belangrijk instrument bij het creëren van een positieve en inspirerende sfeer. Dit hoofdstuk gaat in de pedagogische begeleiding van de leraar rekening houden met de basisbehoeften van de leerlingen. Goede communicatie met leerlingen speelt hier een belangrijke rol in. De schoolorganisatie en de rollen van de leerkracht De school wil net als een commercieel bedrijf effectief en efficiënt werken en de mensen en middelen op een kwalitatieve manier inzetten. De school is geen eiland maar onderdeel van de omgeving. Zij ondervindt invloed van de buitenwereld en de samenleving. De school heeft er ook belang bij om de maatschappij bij de school te betrekken.

	Dit hoofdstuk gaat over de organisatorische aspecten van de basisschool zowel intern als extern. Daarnaast worden de rollen van de leerkracht uitvoerig besproken. Het Nederlandse onderwijsstelsel De school, het instituut dat in opdracht van de maatschappij het onderwijs verzorgt, wordt telkens onder de loep genomen om te kijken of zij wel goed functioneert. Zij heeft zich door de eeuwen heen ontwikkeld tot wat zij nu is. Dit hoofdstuk gaat over de ontwikkeling van het Nederlandse onderwijsstelsel. De volgende onderwerpen komen aan bod: - o De vrijheid van de inrichting van onderwijs. - o Het ontstaan van de basisschool, - o De schaalvergroting - o Verschillende onderwijsvormen voor leerlingen met speciale zorgvraag - o Enkele nieuwe ontwikkelingen in het basisonderwijs.
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Uitwerken inzendopgaven • Volgen digitaal hoorcollege
Literatuur	LOI Lesmateriaal Alkema, E, & Tjekstra, W. (2011). Meer dan onderwijs: Theorie en praktijk van het onderwijs in de basisschool. Assen: VanGorcum
Docentactiviteiten	• Beantwoorden van vragen • Feedback geven op en beoordelen van inzendopgaven • Geven digitaal hoorcollege
TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	De student oriënteert zich in de breedte op het beroep van leraar basisonderwijs en op de opleiding leraar basisonderwijs. Hij ontwikkelt een referentiekader waaraan hij in het vervolg van de opleiding nieuwe kennis, vaardigheden en attitudes kan verbinden. De module geeft inleiding op het beroep van de leraar, een inleiding op de schoolorganisatie en geeft de student handvatten om leerlingen beter te leren kennen door zich te oriënteren op de leef- en belevingswereld van het kind, met het kind te communiceren, een zicht te krijgen op de biologische en cognitieve ontwikkelingsaspecten van het schoolkind, een beeld te krijgen van hoe leerlingen leren, gegevens over het kind te verzamelen en een groep leerlingen te begeleiden. Daarnaast krijgt de student zicht op de rollen van de leraar op een basisschool. Hij krijgt een beeld van het Nederlandse onderwijssysteem en kan dit plaatsen in een historische perspectief.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De module wordt afgesloten met een examen van 120 minuten.
Zak-slaagbeslissing	De student is geslaagd bij het cijfer 6 of hoger.

Taal – eigen vaardigheid

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 1: Oriëntatie op studie en beroep
Modulenaam	Taal – eigen vaardigheid
Doelstelling	Deze module richt zich op de taalvaardigheid van de student. Er wordt een relatie gelegd met de kerndoelen. De student verwerft eigen vaardigheden, waarmee hij boven de leerstof staat. Deze module bereidt de student voor op de landelijke taaltoets die in de propedeusefase moet worden behaald.
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	5 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	De student beschikt over ruim voldoende kennis om de taaltoets aan het eind van de propedeuse (vrijwel) foutloos af te leggen. Het behalen van de taaltoets garandeert de vakinhoudelijke bekwaamheid voor de onderdelen grammatica, spelling, stijl en interpunctie, maar de leraar moet ver boven deze stof staan, dus wordt bij alle onderdelen leerstof aangeboden die leidt tot extra inzicht. De module behandelt: 1) Redekundige ontleding van de enkelvoudige zin; 2) Redekundige ontleding van de samengestelde zin; 3) Woordbenoeming; 4) Stijlfouten en -figuren; 5) Spelling van het werkwoord; 6) Spelling van naamwoorden, andere lastige kwesties, interpunctie
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Uitwerken inzendopgaven
Literatuur	LOI Lesmateriaal <i>De Taaltoets-pabo haal je zo</i> , Han de Weerdt, Uitgeverij Coutinho, Bussum, 2011
Docentactiviteiten	• Beantwoorden van vragen • Feedback geven op en beoordelen van inzendopgaven
TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	Pabostudenten <i>moeten</i> theoretisch en praktisch bekwaam zijn in alle aspecten van taalbeheersing. De leerling, zijn of haar ouders, en de samenleving hebben recht op (en eisen) leraren die beschikken over professionele taalvaardigheid die het niveau van het basisonderwijs verre overstijgt. De kerndoelen voor het basisonderwijs zijn de volgende: 1) Ontleden in onderwerp, werkwoordelijk gezegde (persoonsvorm en werkwoordelijke rest) 2) Het formuleren van correcte zinnen 3) correcte spelling van het werkwoord 4) correcte spelling van andere woorden (meervouden, verkleinwoorden, verbogen vormen) 5) Het corrECT gebruik van leestekens.

	De student leert de volgende inhouden/vaardigheden: 1. Het ontleden van de enkelvoudige zin in: persoonsvorm – onderwerp – gezegde (werk- en naamwoordelijk deel/ werkwoordelijke rest) – lijdend voorwerp – meewerkend voorwerp – voorzetselvoorwerp – bijvoeglijke bepaling – bijwoordelijke bepaling. 2. Het ontleden van de samengestelde zin in: rompszin – hoofdzin – bijzin – soorten bijzinnen (onderwerpszin – gezegdezin – lijdendvoorwerpszin – meewerkendvoorwerpszin – betrekkelijke bijzin – bijwoordelijke bijzin – beknopte bijzin – uitbreidende en beperkende bijzin). Kenmerken van de bijzin - onderschikkende en nevenschikkende voegwoorden. 3. Woordbenoeming: alle woordsoorten (incl. lastige kwesties als vragende voornaamwoorden/ vragende bijwoorden/werkwoorden die voorkomen als koppel-, hulp- en/of zelfstandig werkwoord). 4. Het vermijden van stijlfouten: de basis (hen/hun, zich ergeren/irriteren, foutieve inversies, contaminaties) en het 'Echte werk' (pleonasmen, tautologieën, zeugma's, foutieve beknopte bijzinnen, dubbele ontkenning, het verschil tussen een stijlfout en een stijlfiguur). 5. Spelling van het werkwoord. Andere spellingkwesties. 6. Interpunctie. De basis (hoofdletter, punt, komma, uitroepetekens, vraagtekens, dubbele punt, puntkomma, aanhalingstekens). De complexere kwesties (waar wel of geen spaties, welk leesteken eerst, citaten met of zonder beperkende bijzin, gebruik van haakjes, gedachtestreepje, weglatingsstreepje, drie puntjes, symbolen, getallen). De student wordt begeleid om <i>minimaal</i> de taaltoets met goed gevolg te kunnen afleggen. De extra leerstof garandeert professionele taalvaardigheid en vakinhoudelijke bekwaamheid. De leraar staat boven de leerstof die hij/zij zijn leerlingen moet bijbrengen.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	CITO-taaltoets en inzendopdrachten. De Taaltoets-pabo bestaat uit 150 opgaven die het schriftelijk taalgebruik van de studenten op indirecte wijze meten. Dit houdt in dat de student een goed-foutoordeel geeft over de spellingwijze van woorden, interpunctie en formuleringen. Het onderdeel basisgrammatica bestaat uit meerkeuze-opgaven. Domeinen • Spelling toepassen (50 opgaven: 30 opgaven werkwoorden en 20 opgaven naamwoorden) • Formulieren (40 opgaven) • Interpunctie (20 opgaven) • Basisgrammatica (40 opgaven: 20 opgaven taalkundig ontleden en 20 opgaven redekundig ontleden)
Zak-slaagbeslissing	De student is geslaagd bij het cijfer 6 of hoger. De normering wordt landelijk bepaald door CITO.

Rekenen – eigen vaardigheid

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 1: Oriëntatie op studie en beroep
Modulenaam	Rekenen – eigen vaardigheid
Doelstelling	Deze module richt zich op de rekenvaardigheid van de student. Er wordt een relatie gelegd met de kerndoelen. De student verwerft eigen rekenvaardigheden, waarmee hij boven de leerstof staat. Deze module bereidt de student voor op de landelijke rekentoets die in de propedeusefase moet worden behaald.
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	5 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	Gehele getallen komen in het dagelijks leven in veel situaties en in verschillende betekenissen voor. We doen regelmatig een beroep op ons begrip van en bewerkingen met hele getallen, bijvoorbeeld wanneer we de folders van de supermarkt bekijken, boodschappen doen, de krant lezen of tv-kijken. We komen bijvoorbeeld getallen tegen als het gaat om lengte, tijd, voedsel, bladzijdenummers, temperatuur, geld, (huis)nummers, leeftijd, burgerservicenummer en samengestelde grootheden. Getalbegrip, het kunnen redeneren en rekenen met getallen, en daarbij getalrelaties kunnen toepassen, geeft een beter begrip van de numerieke wereld om ons heen. Het helpt ons de wereld te ordenen, te structureren en te organiseren. Het speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van gecijferdheid. De student verkrijgt in dit domein kennis van en inzicht in het domein hele getallen. Daarbij gaat het om getallen, getalrelaties en redeneren en rekenen met hele getallen. De student leert vlot hoofdrekenen, schattend rekenen en standaardprocedures uitvoeren, waaronder de meest voorkomende verkorte cijferalgoritmes, voor optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen uitvoeren. De hoofdbewerkingen (optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen) en de onderscheiden vormen van rekenen (hoofdrekenen, rekenen volgens standaardprocedures en cijferen, schattend rekenen en gebruik van de rekenmachine) worden niet alleen gebruikt binnen het domein hele getallen, maar zijn ook relevant voor de overige domeinen. Verhoudingen, procenten, breuken en kommagetallen zijn nauw met elkaar verweven. De notatie van procenten, breuken en kommagetallen verschilt, maar ze worden, afhankelijk van de situatie, naast elkaar gebruikt. Niet willekeurig, maar afhankelijk van wat het beste uitkomt. De student leert over de samenhang tussen verhoudingen, procenten, breuken en kommagetallen. Hij kent veelvoorkomende (getal)relaties en kan bij het rekenen en redeneren met verhoudingen, procenten, breuken en kommagetallen flexibel wisselen in het gebruik daarvan. Metten doen we dagelijks, al is het vaak onbewust. We verrichten meetactiviteiten bij het omgaan met een weegschaal, de instellingen van vrieskist, oven en magnetron, het zetten van koffie, het instellen van de dvd-recorder. Verder zijn we met geld en tijd doorlopend bezig met meetgetallen en de onderlinge relaties daartussen. Bij het meten gaat het in alle gevallen om het afpassen met behulp van een standaardmaat of met een natuurlijke maat. De student leert in dit domein over de diverse grootheden, metrische maten en meetinstrumenten voor zaken als gewicht, lengte, oppervlakte en inhoud, temperatuur, geld, tijd en snelheid.

	Bij het domein meetkunde gaat het onder meer over de plaats van objecten in de ruimte, richting van kijken en bewegen, routes, netwerken, de plaats van objecten ten opzichte van elkaar, zoals 'tegenover elkaar' en (spiegel)symmetrie. Vlakke en ruimtelijke figuren, patronen en vormen, zoals lijn(stuk), cirkel, vierkant, rechthoek of driehoek en de eigenschappen van vormen spelen hierbij een rol. De student verwerft inzicht in en neemt kennis van de meetkundige kennisgebieden en activiteiten. Het domein verbanden heeft betrekking op het interpreteren van informatie uit een afbeelding, grafiek of schema. Veel informatie is schematisch van aard, bijvoorbeeld die in een routeplanner. Kenmerkend voor deze schema's is dat de betekenis van getallen mede afhankelijk is van de plaats van het getal in het schema. Het maatschappelijk belang van dit domein wordt steeds groter. Het gaat daarbij om het selecteren van representaties om informatie weer te geven, maar vooral ook om het lezen en begrijpen van informatierepresentaties. De student leert gangbare grafieken en schema's gebruiken om informatie die zich daarvoor leent te representeren. Hij leert grafieken lezen en vergelijken en informatie uit grafieken op hun waarde schatten.
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Zelf corrigeren van gemaakte opgaven
Literatuur	• Ale, P. & Schaik, M. van (2011). Rekenen + Wiskunde uitgelegd. Kennisbasis voor leerkrachten basisonderwijs. Bussum: Coutinho. • extra opgaven, oefentoets • website: http://pabotoetsen.webs.com/
Docentactiviteiten	• Beantwoorden van vragen
TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	Het doel is om de kennis van de student op voldoende niveau te krijgen, zodat deze ruim boven de leerstof staat. Deze mate van begrip en overzicht van de stof is van groot belang bij het overbrengen van het rekenen naar de toekomstige leerling. Het benodigde rekenniveau is vastgelegd in de zogeheten kennisbasis Pabo. De kerndoelen met betrekking tot Rekenen-wiskunde zijn opgedeeld in de domeinen 'Gehele getallen', 'Verhoudingen', 'Procenten', 'Breuken en Kommagetallen', 'Meten', 'Meetkunde' en 'Verbanden'. De eigen vaardigheid met betrekking tot deze vijf domeinen vormt de kern van de module.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	CITO-rekentoets en inzendopdrachten. De rekentoets WISCAT-pabo maakt gebruik van een opgavenbank. Hieruit stelt de computer adaptieve toetsen samen. Dat zijn toetsen waarvan de moeilijkheidsgraad zich aanpast aan de vaardigheid van de student. Anders gezegd: elke student krijgt een toets op maat. De toetsen worden getoond op het beeldscherm. De student beantwoordt de opgaven met de muis of toetsenbord. De computer kijkt de antwoorden meteen na en geeft onmiddellijk de uitslag nadat de laatste vraag is beantwoord. Domeinen WISCAT-pabo • Hoofdrekenen • Basisvaardigheden • Breuken, procenten, verhoudingen en decimale getallen • Meten en meetkunde
Zak-slaagbeslissing	De student is geslaagd bij het cijfer 6 of hoger. De normering wordt landelijk bepaald door CITO.

Vakken op de basisschool

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 1: Oriëntatie op studie en beroep
Modulenaam	Vakken op de basisschool
Doelstelling	Oriëntatie op de vakken in de basisschool (uitgezonderd rekenen en taal) en de hieraan gerelateerde kennisbases aan de hand van praktijkvoorbeelden. Het accent ligt op het belang van de vakken voor de ontwikkeling van het kind en het toekomstige functioneren in de samenleving.
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	3 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	De vakken op de basisschool De vakken die op de basisschool worden aangeboden, met uitzondering van rekenen en taal, worden weergegeven en kort besproken. Daarnaast wordt uitgelegd wat de kernbases zijn en wat in grote lijnen het belang van de vakken voor de ontwikkeling van de leerlingen is. Als laatste wordt een begin gemaakt met het beschrijven van de praktijksituatie. De volgende vakken worden ieder in een apart hoofdstuk behandeld volgens een vast patroon: • Waarom wordt dit vak gegeven? Wat is het belang van het vak voor de ontwikkeling van het kind en voor het toekomstig functioneren in de samenleving? • De kennisbasis voor het vak wordt besproken. De student weet wat hij aan het eind van de studie over het vak moet weten. • Hoe wordt het vak op de basisschool aangeboden? Dit praktijkgedeelte speelt zich af in een doorsnee basisschool. Op een verhalende wijze, onderbroken met theorie, wordt weergegeven op welke wijze het vak in de onder-, midden- en bovenbouw kan worden gegeven. De volgende vakken of combinaties van vakken komen aan bod: • Aardrijkskunde en Engels • Geschiedenis en Geestelijke stromingen • Natuur & techniek • Handschriftontwikkeling en bewegingsonderwijs • Muziek, dans & drama en beeldend onderwijs Voor deze inrichting van de module is gekozen om op een overzichtelijke manier de verschillende vakken op de basisschool in beeld te brengen. Door de module op deze wijze in te richten, wordt het makkelijker voor de student om alle doelstellingen te kunnen halen.
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Uitwerken inzendopgaven
Literatuur	LOI Lesmateriaal
Docentactiviteiten	• Beantwoorden van vragen • Feedback geven op en beoordelen van inzendopgaven

TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	De student kent de vakken die naast taal en rekenen op de basisschool worden gegeven. Het gaat om de vakken aardrijkskunde, geschiedenis, natuur&techniek, geestelijke stromingen, handschriftontwikkeling, muziek, dans&drama, beeldend onderwijs, bewegingsonderwijs en Engels. De student oriënteert zich op de kennisbasis van deze vakken. De student kan benoemen waarom deze vakken belangrijk zijn voor de ontwikkeling van het kind en voor het toekomstig functioneren in de samenleving. De student oriënteert zich op de praktijk van het lesgeven van deze vakken. De student kan eenvoudige lesactiviteiten ontwikkelen voor deze vakgebieden. De student houdt daarbij rekening met de doelgroep, door vast te stellen of de leerlingen in de onder-, midden- of bovenbouw zitten.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De eindtoetsing vindt plaats door middel van inzendopgaven. Deze opdrachten dienen zelfstandig te worden uitgevoerd, op een door de cursist te bepalen plaats en tijd. Aan het uitvoeren van de opdrachten is geen tijdslimiet verbonden.
Zak-slaagbeslissing	De student is geslaagd indien de opdrachten als 'voldoende' zijn beoordeeld.

Onderzoeksvaardigheden in het basisonderwijs

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 1: Oriëntatie op studie en beroep
Modulenaam	Onderzoeksvaardigheden in het basisonderwijs
Doelstelling	De student verwerft de onderzoeksvaardigheden die nodig zijn om de kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek in de hoofdfase en afstudeerfase zelfstandig te kunnen doorlopen. Tijdens de module ontwikkelt de student de basisvaardigheden gericht op de kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek; oriënteren, richten, plannen, verzamelen, analyseren en concluderen, rapporteren en presenteren..
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	6 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	De student verwerft de onderzoeksvaardigheden die nodig zijn om de kernactiviteiten van de cyclus voor praktijkonderzoek in de hoofdfase en afstudeerfase zelfstandig te kunnen doorlopen. Tijdens de module krijgt de student inzicht in de wijze waarop praktijkonderzoek in de basisschool kan bijdragen aan het beantwoorden van vragen die de onderwijspraktijk oproept. Er wordt ingezoomd op de specifieke kenmerken van de basisschool als onderzoeksomgeving. De student leert: - een praktijkprobleem vanuit verschillende invalshoeken te verkennen; - een onderzoekbare vraag te stellen; - een plan te maken met onderzoeksactiviteiten om een onderzoeksvraag te beantwoorden; - op basis van literatuur gericht data te verzamelen; - deze data terug te brengen tot overzichtelijke analyseresultaten; - op basis hiervan de onderzoeksvraag te beantwoorden (conclusies trekken). Aan het einde van de module wordt ingegaan op het rapporteren en presenteren van onderzoeksbevindingen. De student zal de onderzoeksvaardigheden verwerven aan de hand van (deels) voorgestructureerde onderzoeksopdrachten (oefenopgaven en inzendopdrachten).
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Maken en insturen praktijkopdrachten • Volgen lesdag, gericht op het analyseren van data
Literatuur	• LOI Lesmateriaal (studiewijzer) • Donk, C. van der & Lanen, B. van (2012). <i>Praktijkonderzoek in de school (2^e druk)</i>. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0300 1
Docentactiviteiten	• Feedback geven op Inzendopgaven • Beantwoording vragen • Beoordeling van praktijkopdracht • Geven lesdag, gericht op het analyseren van data
TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	• De student vormt zich een beeld van de rol van praktijkonderzoek in relatie tot

	het beroep van leraar basisonderwijs (Inleiding op praktijkonderzoek). • De student vormt zich een beeld van de specifieke kenmerken van de basisschool als onderzoeksomgeving (De school als onderzoekscontext). • De student is in staat een praktijkprobleem vanuit verschillende invalshoeken te verkennen (Oriënteren). • De student is in staat een onderzoekbare vraag te stellen (Richten). • De student is in staat een plan te maken met onderzoeksactiviteiten om een onderzoeksvraag te beantwoorden (Plannen). • De student is in staat op basis van literatuur gericht data te verzamelen waarmee hij een onderzoeksvraag kan beantwoorden (Verzamelen). • De student is in staat verzamelde data terug te brengen tot overzichtelijke analyseresultaten en op basis hiervan conclusies te trekken (Analyseren en concluderen). • De student is in staat zijn onderzoeksbevindingen te rapporteren en presenteren (Rapporteren en presenteren).
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De eindtoetsing vindt plaats door middel van inzendopgaven. Deze opdrachten dienen zelfstandig te worden uitgevoerd, op een door de cursist te bepalen plaats en tijd. Aan het uitvoeren van de opdrachten is geen tijdslimiet verbonden.
Zak-slaagbeslissing	De student is geslaagd indien de opdrachten als 'voldoende' zijn beoordeeld.

Praktijkintegratie – oriëntatie op studie en beroep

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 1: Oriëntatie op studie en beroep
Modulenaam	Praktijkintegratie – oriëntatie op studie en beroep
Doelstelling	De student integreert en past de opgedane kennis en vaardigheden opgedaan in dit thema toe bij de uitwerking van de praktijk- en integratieopdracht.
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	5 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	In de propedeusefase zal de student ten behoeve van de praktijkopdrachten 2 EC (van de genoemde 5 EC) op de werkplek aanwezig zijn. Deze tijd op de werkplek wordt gebruikt voor overleg met de stagementor en voor de praktische kant van de praktijkintegratie-opdrachten: observaties, interviews met leerlingen/collega's en het geven van (deel)lessen. Tevens wordt in genoemde 2 EC de tijd meegenomen die de student in de praktijk nodig heeft voor praktijkgerichte opdrachten uit andere modules binnen de propedeuse. De voorbereiding en verdere uitwerking van praktijkgerichte opdrachten kan de student in de eigen omgeving uitvoeren.
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Maken en insturen praktijkintegratie-opdrachten
Literatuur	• LOI Lesmateriaal •
Docentactiviteiten	• Feedback geven op Inzendopgaven • Beantwoording vragen • Beoordeling van praktijkintegratie-opdrachten
TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	De student toont aan dat hij de bij dit thema behorende bekwaamheden beheerst met de uitwerking van de definitieve versie van de praktijkintegratie-opdracht.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De eindtoetsing vindt individueel plaats door middel van een beoordeling van de in te zenden praktijkintegratie-opdrachten en reflectieopdracht. Aan het uitvoeren van de opdracht is geen tijdslimiet verbonden.
Zak-slaagbeslissing	De student is geslaagd indien de praktijkintegratie-opdrachten als 'voldoende' zijn aangemerkt.

Onderwijskunde – lesgeven

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 2: Lesgeven
Modulenaam	Onderwijskunde – lesgeven
Doelstelling	Doelen stellen, instructiemodellen, de beginsituatie beschrijven, een lesvoorbereiding maken, differentiëren, klassenmanagement, vakdidactiek, werkvormen, ICT.
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	5 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	De module onderwijskunde – lesgeven heeft als uitgangspunt het kunnen ontwerpen, vormgeven van didactisch verantwoorde lessen. De student kent het belang van leerdoelen en kan deze leerdoelen SMART formuleren. Weet dat de beginsituatie van essentieel belang is. Door middel van een lesvoorbereidingsformulier wordt er nagedacht over de komende lesuitvoering. Het invullen van een lesvoorbereidingsformulier is het omzetten van eigen kennis naar een didactische context. De student kan leerstof selecteren en ordenen. De student kan adequate didactische werkvormen en leermiddelen, -materiaal kiezen die aansluiten bij het niveau en de ontwikkeling van de leerlingen en hier ook in variëren. De student gaat uit van het directe instructie model. De student heeft kennis van verschillende typen van onderwijs en kent ook essentiële verschillen. Tevens houdt de student rekening met de onderlinge verschillen tussen de leerlingen. De student past goed klassenmanagement toe in de vorm van een juiste planning en gaat adequaat om met tijd. De student analyseert of de leerdoelen zijn gerealiseerd en kan zijn lessen evalueren en bijstellen, staat open voor feedback. De module heeft de volgende inhoud en opzet: Onderwijs voorbereiden De student heeft aan het eind van de module kennis en inzicht in de aspecten die van belang zijn bij het goed voorbereiden van lesgeven. De student kent het belang van leerdoelen en kan deze SMART formuleren. Kan een adequate beginsituatie vaststellen bij een leerdoel en de leeftijdsgroep Onderwijs leren organiseren De student leert lessen te ontwerpen met behulp van een lesvoorbereidingsformulier.. De student kan leerlingen aanzetten tot leren door uitdagende leermaterialen en leermiddelen te gebruiken. Past hierbij goed klassenmanagement toe met behulp van het directe instructie model. Onderwijs uitvoeren De student is in staat om leerstof te vertalen in een lesprogramma. De student kent verschillende didactische werkvormen en kan doelgericht een werkvorm kiezen om het beoogde doel te bereiken om deze vervolgens in de praktijk toe te passen. De student kan op grond van ontwikkelingsverschillen en leerstijlen tussen kinderen een gedifferentieerde aanpak toepassen. De student is in staat om zijn eigen onderwijs te evalueren.
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Uitwerken inzendopgaven

Literatuur	LOI Lesmateriaal <i>Meer dan onderwijs, Theorie en praktijk van het lesgeven in de basisschool.</i> Alkema, E & Tjekstra, W. e.a <i>Vakbekwaam onderwijzen</i> , Bonggaards, B. & Sas, J.
Docentactiviteiten	• Beantwoorden van vragen • Feedback geven op en beoordelen van inzendopgaven
TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	• De student heeft kennis en inzicht waarom het van belang is leerdoelen op te stellen. • De student kan SMART- leerdoelen bij onderwijsactiviteiten formuleren en deze afstemmen op de leeftijd en de daaraan gekoppelde ontwikkelingsaspecten. • De student heeft kennis van een beginsituatie en kan beginsituatie vaststellen bij leerdoel en leeftijdsgroep. • De student heeft kennis en inzicht t.a.v. de functie een lesvoorbereidingsformulier en kan deze zelfstandig invullen. • De student kent het belang van goed klassenmanagement en kan klassenmanagement realiseren met behulp van het directe instructiemodel. • De student heeft kennis van verschillende didactische werkvormen en kan doelgericht werkvormen kiezen om het beoogde doel te bereiken. • De student is in staat te analyseren of de leerdoelen zijn behaald en kan zijn lessen evalueren en bijstellen. • De student heeft kennis van (digitale) leermaterialen en -leermiddelen. Hij kent de technische en de pedagogische mogelijkheden en beperkingen daarvan. • - De student heeft kennis van differentiatie en kan op grond van ontwikkelingsverschillen en leerstijlen verschillen in aanpak hanteren.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De eindtoetsing vindt plaats door middel van een inzendopdracht. Deze opdracht dient zelfstandig te worden uitgevoerd, op een door de student te bepalen plaats en tijd. Aan het uitvoeren van de opdracht is geen tijdslimiet verbonden.
Zak-slaagbeslissing	De student is geslaagd indien de opdracht als 'voldoende' is beoordeeld.

Taal – inhoud & didactiek 1

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 2: Lesgeven
Modulenaam	Taal – inhoud & didactiek 1
Doelstelling	Deze module vormt de inleiding op het vakgebied. Daarnaast wordt in de module ingezoomd op de didactiek, achtergronden, leermiddelen en vakinhouden van de taaldomeinen: spelling, taalbeschouwing, stellen en jeugdliteratuur.
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	5 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	Deze module is de eerste uit een serie van vijf, waarin taal – inhoud didactiek centraal staan. In deze module wordt een inleiding gegeven op het vakgebied taal en daarnaast wordt gestart met de didactiek van één van de negen taaldomeinen, zoals die is beschreven in de kennisbasis Nederlandse taal lerarenopleiding basisonderwijs. Na het succesvol afronden van de module taal – inhoud & didactiek 1 heeft de student kennis en inzicht van: • taal: wat is taal?; • inhouden van het schoolvak taal; • taalonderwijs; visie, inhoud, didactiek en evaluatie; • taalverwervingsprocessen; • het domein taalbeschouwing en spelling: inhoud, didactiek (aanpak), onderwijsleermiddelen, evaluatie en toetsing.
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Uitwerken inzendopgaven
Literatuur	LOI Lesmateriaal <i>Portaal, praktische taaldidactiek voor het primair onderwijs</i> , uitgeverij Coutinho, H. Paus, 2010
Docentactiviteiten	• Beantwoorden van vragen • Feedback geven op en beoordelen van inzendopgaven
TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	De module taal- inhoud en didactiek 1 heeft een sterk inleidend karakter. Er wordt uitgebreid ingegaan op taal en taalonderwijs en taalverwerving. Deze basis is nodig om de verdeling in negen taaldomeinen met de eigen kennisbasis te doorgronden. In deze inleidende module wordt een start gemaakt met de verkenning van de domeinen taalbeschouwing en spelling en de daarbij behorende vakdidactiek. De student werkt aan zijn vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid. De student leert: • wat taal is: de functies, de betekenis, het systeem van taal en de componenten; • waar het begrip taalonderwijs voor staat: de inhoud, de didactiek, de evaluatie van taalonderwijs en de tijd besteed aan taalonderwijs; • het begrip taalverwerving gekoppeld aan spreken en luisteren;

	• het begrip taalverwerving gekoppeld aan lezen en schrijven; • wat de domeinen taalbeschouwing en spelling inhouden: achtergrondkennis en didactiek. • welke invloed de sociaal-culturele achtergrond van kinderen kan hebben op de inhoud van het taalonderwijs en de communicatievormen. De student toont: • vakinhoudelijke bekwaamheid in de domeinen taalbeschouwing en spelling; • vakdidactische bekwaamheid in de domeinen taalbeschouwing en spelling. De student gebruikt: • de kennis over taal en taalonderwijs en taalverwerving bij het ontwerpen van instructies lessen. • zijn kennis om diverse spelling – en taalproblemen bij leerlingen aan te pakken en laat zien binnen de leerstof te kunnen differentiëren.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De eindtoetsing vindt plaats door middel van inzendopgaven en een digitale kennistoets. Deze opdrachten dienen zelfstandig te worden uitgevoerd, op een door de cursist te bepalen plaats en tijd. Aan het uitvoeren van de opdrachten is geen tijdslimiet verbonden.
Zak-slaagbeslissing	De student sluit de module succesvol af als de student alle inzendopdrachten en de digitale kennistoets met een voldoende heeft afgesloten.

Rekenen – inhoud & didactiek 1

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 2: Lesgeven
Modulenaam	Rekenen – inhoud & didactiek 1
Doelstelling	Deze module vormt de inleiding op het vakgebied. Daarnaast wordt ingegaan op: - Wiskundige leerprocessen (mathematiseren en formaliseren, automatiseren en memoriseren, de rol van taal en betekenisverlening) - Vakdidactiek (een betekenisvolle realiteit, modelleren en formaliseren, eigen inbreng van leerlingen, interactie, reflectie en niveauverhoging) in relatie tot de vijf domeinen. Er is speciale aandacht voor ICT-gebruik
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	5 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	De student maakt kennis met de leerlijnen van de hierna genoemde tien rekenonderdelen, kan deze omschrijven en in hun onderling verband plaatsen, in overeenstemming met de ontwikkelingsfasen en het rekenbewustzijn van de basisschoolleerling. De student maakt daarbij gebruik van zijn eigen professionele gecijferdheid, vaktaal, zijn kennis van waarden in het rekenen-wiskundeonderwijs, de kerndoelen, referentieniveaus en de leer- en onderwijsprincipes van het realistisch reken-wiskunde-onderwijs. Tellen en getalbegrip liggen aan de basis van al het rekenen. Kunnen tellen is de belangrijkste vaardigheid om te leren rekenen. - Het tientallig stelsel is wereldwijd het meest gebruikte positioneel getalsysteem. - De vier hoofdbewerkingen (optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen) vormen het belangrijkste deel van het rekenonderwijs op de basisschool. Hoofdrekenen en cijferend rekenen zijn belangrijke vaardigheden om opgaven met grotere getallen uit te rekenen. Daarnaast is er het gebruik van de rekenmachine. - Begrip van en inzicht in verhoudingen is belangrijk in veel maatschappelijke situaties. Een goed inzicht in verhoudingen vormt ook de basis voor het verwerven van kennis, inzicht en vaardigheid op allerlei andere gebieden van rekenen en wiskunde. Denk aan breuken, kommagetallen, procenten, meten, meetkunde en grafieken. Deze aspecten worden in de volgende paragrafen verder uitgewerkt. Breuken komen in het alledaagse leven niet veel voor. Toch is begrip van breuken nodig om te kunnen redeneren met verhoudingen, kommagetallen en procenten en ook de samenhang daartussen te begrijpen. Kommagetallen worden veel gebruikt in het dagelijks leven, meestal in geldbedragen meeteenheden zoals bij lengte, oppervlakte of inhoud. Kommagetallen hebben een grote gebruikswaarde in het alledaagse leven en zijn van belang om leerlingen verdergaand inzicht te geven in tientallig stelsel. Procenten zijn een bijzondere benadering van verhoudingsgetallen. Ze komen veel voor in het dagelijks leven. Het is daarom belangrijk vlot te kunnen rekenen met procenten. Meten is een onderdeel dat een rol speelt in de gehele basisschool. In de onderbouw ligt de nadruk op het bepalen van afmetingen, in de bovenbouw wordt doorgerekend in het tientalligstelsel. Daar moeten leerlingen referentiewaarden ontwikkelen om zich een voorstelling te kunnen maken van

	meetgetallen, afmetingen en hoeveelheden. 10. Meetkunde gaat over grip krijgen op de ruimte om je heen. Denk daarbij aan het lezen van kaarten en inzicht in meetkundige figuren, zoals driehoeken, vierhoeken en parallellogrammen.
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Uitwerken inzendopgaven
Literatuur	LOI Lesmateriaal <i>Rekenen-wiskunde in de praktijk, kerninzichten</i> . Oonk, et al., 2011
Docentactiviteiten	• Beantwoorden van vragen • Feedback geven op en beoordelen van inzendopgaven
TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	Deze module is een eerste aanzet in de ontwikkeling naar een professionele didactische rekenvakbekwaamheid. De student verwerft in deze module niet alleen kennis en inzicht over de rekendidactiek, maar moet deze ook leren toepassen. • De student kan rekenopgaven aanbieden aan leerlingen en daarbij rekeninghouden met een leeftijds- en ontwikkelingsadequate benadering. • De student is in staat een reeks rekenopgaven aan te bieden volgens een leerlijn. • De student gebruikt wiskundetaal. • De student kan rekenen-wiskunde betekenis geven voor kinderen. • De student kan van elk rekenaspect de leerlijnen schetsen, illustreren en onderbouwen met gebruikmaking van de 30 kerninzichten uit 'Rekenen wiskunde in de praktijk' (Oonk, et al., 2011). • De student verwerft voldoende vaktaal om leerprocessen te begrijpen, vakliteratuur en methodehandleidingen te begrijpen en te interpreteren, helder en efficiënt met collega's, externe deskundigen en docenten over vakinhoudelijk aangelegenheden te communiceren. Aan het einde van deze module heeft de student kennisgenomen van: • De fasen van getalsbegrip, gecijferdheid en rekenontwikkeling bij de basisschoolleerling; • De domeinen van het 'Referentiekader rekenen', zoals geformuleerd in de Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Rekenen: getallen, verhoudingen, meten & meetkunde, verbanden. Deze module draagt bij aan de doelen die aan het einde van de opleiding moeten zijn gehaald, waaronder: • Een bewuste keuze maken uit de verschillende manieren om een opgave aan een leerling uit te leggen; • De verschillende opvattingen over rekendidactiek en –onderwijs vergelijken en voor- en nadelen gefundeerd afwegen; • Een rekenopgave in het juiste domein indelen en de juiste moeilijkheidsgraad volgens het referentiekader inschatten; • reflecteren op zijn gedrag tijdens een rekenles.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De eindtoetsing vindt plaats door middel van een praktijkopdracht en een digitale kennistoets. Deze opdracht dient zelfstandig te worden uitgevoerd, op een door de cursist te bepalen plaats en tijd. Aan het uitvoeren van de opdracht is geen tijdslimiet verbonden.
Zak-slaagbeslissing	De student sluit de module succesvol af als de student de praktijkopdracht en de digitale kennistoets met een voldoende heeft afgesloten.

Oriëntatie op jezelf en de wereld (OJW) – inleiding

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 2: Lesgeven
Modulenaam	Oriëntatie op jezelf en de wereld (OJW) – inleiding
Doelstelling	Een inleiding op de vakgebieden Aardrijkskunde, Natuur & techniek, Geschiedenis en Geestelijke stromingen, die in de hoofdfase als afzonderlijke modules worden aangeboden. Het accent ligt vooral op de eigen vakkennis. Daarnaast wordt ingegaan op de didactiek van het OJW-onderwijs aan de hand van voorbeelden van lessen in elke bouw.
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	5 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	De module Oriëntatie op jezelf en de Wereld bestaat uit drie onderdelen: Overzicht kennisbasis, Vakkennis en Didactiek van OJW. In het eerste deel, Overzicht kennisbasis OJW, ontwikkelt de student een overzicht van het vakgebied. Aan bod komen de inhoud van de kennisbases van de vakken (Aardrijkskunde, Geschiedenis, Natuur & techniek en Geestelijke Stromingen) en de relatie met de Kerndoelen PO (Ruimte, Tijd, Natuur & techniek en Mens & Samenleving). De student sluit dit hoofdstuk af met een <i>inzendopdracht</i>: een (Powerpoint of Prezi) presentatie waarin de eigenheid van de vakken aan de orde komt en tevens de samenhang. De student verbindt in de presentatie de kennisbasis van de vakken met de kerndoelen. Ook is er aandacht voor de voorkennis van de student (in welke mate is de kennis al aanwezig?). Dit geeft de student een kapstok om de vakkennis aan op te hangen. In het tweede deel, Vakkennis OJW, komen in vier hoofdstukken de verschillende vakken aan bod. De student bestudeert de literatuur aan de hand van <i>kennistrainers</i> en <i>oefenopgaven</i> waarin ook de actualiteit en het lesmateriaal aan bod komen. Deze onderdelen worden afgesloten met een toets waarin de kennis wordt getoetst door middel van 40 meerkeuzevragen (10 per vak) en het inzicht aan de hand van 6 essayvragen. In het laatste onderdeel, Didactiek van OJW, maakt de student een lesvoorbereiding. Deze les integreert de OJW vakken en sluit aan op de actualiteit. Deze <i>lesvoorbereiding</i> wordt beoordeeld door de docent.
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Uitwerken inzendopgaven
Literatuur	LOI Lesmateriaal Geowijzer, Peters, A. & Westerveen, F. (2010), Noordhoff, ISBN 978-90-017-850-48 Geschiedenis en samenleving; kennisbasis inhoud & didactiek, Van der Kooij, C. & De Groot-Reuvekamp, M. (2009), Noordhoff, ISBN 978-90-017-614-55 Natuuronderwijs inzichtelijk, Kersbergen, C. & Haarhuis, A. (2010), Coutinho, ISBN 978-90-469-019-08
Docentactiviteiten	• Beantwoorden van vragen • Feedback geven op en beoordelen van inzendopgaven

TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	A: Kennisbasis • De student overziet de kennisbasis van de vakken Aardrijkskunde, Geschiedenis, Natuur & techniek en Geestelijke Stromingen. • De student kan deze koppelen aan de Kerndoelen PO Oriëntatie op jezelf en de wereld (mens & samenleving, ruimte, tijd, natuur & techniek). • De student kan uitleggen wat de vakken uniek maakt, wat de structuur van de vakken is en wat de vakken verbindt. B: Vakkennis • De student heeft een brede basis van vakkennis op het leergebied OJW Aardrijkskunde, Geschiedenis, Natuur & techniek, Geestelijke Stromingen, gekoppeld aan de kerndoelen OJW. • De student heeft over de hele linie van de kerndoelen een basiskennis in de vakken en beschikt daarmee over een 'kapstok' waaraan hij in het vervolg van de studie meer uitgediepte kennis kan ophangen. • De student kan de ontwikkelingen van de vakken zelfstandig bijhouden. C: Didactiek • De student kan een les OJW voorbereiden.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De eindtoetsing vindt plaats door middel van inzendopgaven en een digitale kennistoets. Deze opdrachten dienen zelfstandig te worden uitgevoerd, op een door de cursist te bepalen plaats en tijd. Aan het uitvoeren van de opdrachten is geen tijdslimiet verbonden.
Zak-slaagbeslissing	De student sluit de module succesvol af als de student alle inzendopdrachten en de digitale kennistoets met een voldoende heeft afgesloten.

Kunsteducatie – inleiding

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 2: Lesgeven
Modulenaam	Kunsteducatie – inleiding
Doelstelling	Een inleiding op de vakgebieden muziek, dans & drama en beeldend onderwijs, die in de hoofdfase als afzonderlijke modules worden aangeboden. Het accent ligt vooral op de eigen vakkennis. Daarnaast wordt ingegaan op de didactiek van de kunstzinnige vakken aan de hand van voorbeelden van lessen in elke bouw.
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	5 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	1. Algemeen – inleiding cultuur voor samenleving en lerende kind Betekenis van muziek, drama en dans en beeldende vormgeving voor de samenleving Betekenis voor het lerende kind en de rol van de school Kijkje in de klas 2. Inleiding muziekonderwijs Theorie muziekonderwijs Muziek vanuit de theorie naar de lespraktijk Rol als leerkracht 3. Inleiding dans- en dramaonderwijs Theorie dans- en dramaonderwijs Dans en drama vanuit de theorie naar de lespraktijk Rol als leerkracht 4. Inleiding beeldendekunstonderwijs Theorie beeldendekunstonderwijs Muziek vanuit de theorie naar de lespraktijk Rol als leerkracht 5. Inzoomen op lessen Leerproces van voorbereiden, uitvoeren en evalueren Leermateriaal selecteren Voorbereiden is vooruitdenken
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Uitwerken inzendopgaven
Literatuur	LOI Lesmateriaal Vrolijk, R. (2009). Een nieuw geluid. Groningen: Noordhoff Uitgevers Drama in de hoofdrol, E. Heijdanus-de Boer en T. van der Jagt, Coutinho, 2009, ISBN 9789062834051 Onna, J. van & Jacobse, A. (2008). <i>Laat maar zien, een didactische handleiding voor beeldend onderwijs</i> . Groningen: Wolters-Noordhoff Magazine Cultuurplein
Docentactiviteiten	• Beantwoorden van vragen • Feedback geven op en beoordelen van inzendopgaven

TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	• De student kan de functies en betekenissen in de samenleving benoemen voor het muziekonderwijs, dans & drama onderwijs en beeldend onderwijs en dit aantonen met voorbeelden. • De student kan de kern van het muziekonderwijs benoemen aan de hand van de vijf domeinen en het Klank-Vorm-Betekenis model. • De student kan de kern van het dans- en dramaonderwijs benoemen aan de hand van de elementen van kunstzinnige oriëntatie. • De student kan de kern van het beeldend onderwijs benoemen aan de hand van het beeldendvormgevingsproces. • een onderbouwde keuze maken uit (digitale) leermaterialen en leermiddelen op basis van zijn lesdoelen. • De student kan een les op hoofdlijnen voorbereiden: hij kan doelen stellen, leerstof selecteren en ordenen, werkvormen kiezen, en bepalen hoe hij het resultaat gaat beoordelen. Hij toont aan dit vanuit kennis over uitvoering, organisatie en evaluatie te ontwerpen. • De student kan de specifieke aspecten van zijn pedagogische rol als leerkracht bij deze vakgebieden beschrijven. • De student heeft kennis van de ontwikkelingslijnen van kinderen binnen kunsteducatie.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De eindtoetsing vindt plaats door middel van inzendopgaven. Deze opdrachten dienen zelfstandig te worden uitgevoerd, op een door de cursist te bepalen plaats en tijd. Aan het uitvoeren van de opdrachten is geen tijdslimiet verbonden.
Zak-slaagbeslissing	De student is geslaagd indien de opdrachten als 'voldoende' zijn beoordeeld.

Praktijkintegratie – lesgeven

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Thema	Thema 2: Lesgeven
Modulenaam	Praktijkintegratie – lesgeven
Doelstelling	De student integreert en past de opgedane kennis en vaardigheden opgedaan in dit thema toe bij de uitwerking van de praktijk- en integratieopdracht.
Vereiste voorkennis	Gelijk aan toelatingseisen tot de opleiding.
Studielast	5 EC
Ingangsdatum	01 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden Mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	In de propedeusefase zal de student ten behoeve van de praktijkopdrachten 2 EC (van de genoemde 5 EC) op de werkplek aanwezig zijn. Deze tijd op de werkplek wordt gebruikt voor overleg met de stagementor en voor de praktische kant van de praktijkintegratie-opdrachten: observaties, interviews met leerlingen/collega's en het geven van (deel)lessen. Tevens wordt in genoemde 2 EC de tijd meegenomen die de student in de praktijk nodig heeft voor praktijkgerichte opdrachten uit andere modules binnen de propedeuse. De voorbereiding en verdere uitwerking van praktijkgerichte opdrachten kan de student in de eigen omgeving uitvoeren. Bij deze praktijkintegratie-opdracht hoort in ieder geval het voor verschillende vakgebieden lesvoorbereidingen maken, de lessen uitvoeren en hierop reflecteren.
Studieactiviteiten	• Zelfstudie (bestuderen literatuur). • Maken en insturen praktijkintegratie-opdrachten
Literatuur	• LOI Lesmateriaal •
Docentactiviteiten	• Feedback geven op Inzendopgaven • Beantwoording vragen • Beoordeling van praktijkintegratie-opdrachten
TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	De student toont aan dat hij de bij dit thema behorende bekwaamheden beheerst met de uitwerking van de definitieve versie van de praktijkintegratie-opdracht.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De eindtoetsing vindt individueel plaats door middel van een beoordeling van de in te zenden praktijkintegratie-opdrachten en reflectieopdracht. Aan het uitvoeren van de opdracht is geen tijdslimiet verbonden.
Zak-slaagbeslissing	De student is geslaagd indien de praktijkintegratie-opdrachten als 'voldoende' zijn aangemerkt.

Vorbereiding LiOfase en afstudeeronderzoek

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Modulenaam	Vorbereiding LiOfase en afstudeeronderzoek
Doelstelling	De student bereidt zich voor op de afstudeerfase: de LiO en de afstudeeropdracht.
Vereiste voorkennis	Alle voorgaande modules uit de opleiding moeten met succes afgerond zijn.
Studielast	2 EC
Ingangsdatum	1 februari 2013
Mutatiedatum	
Reden mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	De student bepaalt een onderwerp voor de afstudeeropdracht en
Studieactiviteiten	• Bepalen onderwerp afstudeeropdracht • Plan voor praktijkonderzoek opstellen • Contactdag bijwonen
Literatuur	LOI leerstof.
Docentactiviteiten	• Digitale begeleiding • Feedback geven op onderwerp afstudeeropdracht • Feedback geven op plan voor praktijkonderzoek • Contactdag geven
TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Leerdoelen	De student is in staat de opzet voor de afstudeeropdracht te beschrijven. De student kan de keuze voor het onderwerp van de afstudeeropdracht toelichten en indien nodig verdedigen. De student kent de verschillende stappen van de LiO en kan een praktijkplan schrijven en toelichten.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	De student werkt het onderwerp voor de afstudeeropdracht uit en stelt een plan op voor praktijkonderzoek op.
Zak-slaagbeslissing	Beide opdrachten moeten met een voldoende zijn aangemerkt.

LiO en afstudeeropdracht

ALGEMEEN	
Code	05-2250
Modulenaam	LiO en afstudeeropdracht
Doelstelling	De belangrijkste doelstellingen bij het uitvoeren van de het praktijkonderzoek van de Lerarenopleiding Basisonderwijs zijn: • (Nader) kennismaken met de praktische beroepsuitoefening en het (toekomstige) beroep. • Het in praktijk brengen van theoretische kennis. • (Verder) ontwikkelen van een correcte beroepshouding. • Aantonen dat de student aan het eind van de studie beschikt over theoretische kennis op voldoende niveau. • Aantonen dat de student verbanden kan leggen tussen praktijksituaties of – problemen en de verworven kennis. • Aantonen dat de student zelfstandig een les kan geven die inhoudelijk en qua niveau voldoet aan de gedefinieerde eindtermen. • (Verder) ontwikkelen van sociale en communicatieve vaardigheden onder meer door samenwerking in groepsverband. • Aantonen dat de student over voldoende praktische kennis beschikt met betrekking tot de administratieve aspecten van het beroep. Daarnaast dient de student tijdens uitvoering van de Afstudeeropdracht HBO Lerarenopleiding Basisonderwijs de volgende bekwaamheden te ontwikkelen: • Resultaatgerichtheid, in termen van een pro-actieve en conatieve instelling, het nemen en onderkennen van risico's en verantwoordelijkheid en het tonen van initiatief. • Communicatieve vaardigheden, in termen van omgang met leerlingen en mede-docenten. • Zelfkennis, in termen van kennis over de eigen sterke en zwakke persoonlijkheidsaspecten en hoe deze het functioneren beïnvloeden. • Zelfregulatie, in termen van het kunnen sturen van het eigen gedrag, oriënteren, plannen, bewaken, toetsen en evalueren. • Reflectie, in termen van reflectie ter plaatse en in actie leidt tot inzicht in praktijksituaties die uniek, complex, diffuus of conflictueus zijn.
Vereiste voorkennis	Alle voorgaande modules uit de opleiding moeten met succes afgerond zijn.
Studielast	28 EC
Ingangsdatum	1 september 2013
Mutatiedatum	
Reden mutatie(s)	
Geldig tot	Einddatum OER
LEREN	
Korte inhoud van module	De module is praktijkgericht: de leerstof begeleidt de student door de stappen die gezet moeten worden tijdens het praktijkonderzoek.
Studieactiviteiten	• Uitwerken praktijkonderzoek / afstudeeropdracht • Doorlopen van LiO • Uitwerken van praktijkopdrachten en inzendopgaven • Zelfstandig lesgeven tijdens LiO
Literatuur	LOI leerstof.
Docentactiviteiten	• Digitale begeleiding (door de LOI docent) • Begeleiding (door de mentor / coach, kan zowel digitaal als in de praktijk zijn) • Feedback geven op inzendopgaven en praktijkopdrachten • Feedback geven op praktijkonderzoek / afstudeeropdracht

TOETSEN	
Examencommissie	05 Education
Te realiseren eindkwalificatie	Communicatie en samenwerking • De student is aantoonbaar in staat opdrachten in te plannen, en de voortgang te bewaken. Hierbij spelen tijdige en proactieve communicatie met de praktijkmentor op de werkplek en/of andere betrokkenen een essentiële rol. • De student is in staat een tijdpad te bepalen voor de uitvoering van een opdracht en hierover op de juiste wijze te communiceren met de praktijkmentor op de werkplek, ten einde gezamenlijk tot concrete termijnafspraken te komen. • De student is in staat in groepsverband een opdracht uit te voeren. • De student is aantoonbaar in staat feedback en kritiek op uitgevoerde lessen / opdrachten te ontvangen en te verwerken van docenten, medestudenten, leerlingen of anderen die bij de uitvoering van de opdracht / de lessen betrokken zijn. De student kan constructief feedback geven aan een medestudent over een door laatstgenoemd persoon gemaakte opdracht / les / lesopzet Beroepshouding en zelfreflectie • De student toont inzicht in de criteria die van toepassing zijn bij het beslissen over het al dan niet geschikt zijn van een les / opdracht / lesopzet. • De student is in staat te reflecteren over een uitgevoerde opdracht / les. • De student beschikt over een beroepshouding die verwacht kan worden van een beginnend leraar / docent. Dit uit zich in het inzicht hebben in bestaande gedragscodes en het toepassen hiervan in communicatie met direct betrokkenen. Dossiers en administratie • De student is in staat alle benodigde dossiers bij te houden. • De student is in staat de benodigde administratieve werkzaamheden uit te voeren. Opdrachttuitvoering • De student is aantoonbaar in staat onderzoek te doen naar een voor een les(opzet) / opdracht relevant thema of onderwerp en past verkregen kennis en inzicht op de juiste wijze toe tijdens uitvoering van de les / opdracht. De student kan dit onderzoek verantwoorden. • De student is aantoonbaar in staat een les / opdracht accuraat voor te bereiden met gebruik van geschikte hulpmiddelen.
Standaard vrijstellingen	Er is geen standaard vrijstelling mogelijk. Ieder vrijstellingsverzoek wordt apart beoordeeld.
Tentamens	Wanneer een student zowel een positieve beoordeling ontvangt voor het afstudeeronderzoek als de LiO-stage dan vormt dit tezamen met de uitwerking van alle fasen van de afstudeeropdracht het bewijs dat de student de eindkwalificaties van de lerarenopleiding heeft gerealiseerd. De LiO-stage en de afstudeeropdracht worden echter afzonderlijk van elkaar beoordeeld. De beoordeling vindt plaats aan de hand van door de student ingeleverde beroepsproducten (inzendopgaven) en richt zich op de bekwaamheidseisen van de opleiding op het niveau startbekwaam. De student dient tijdens een mondelinge afstudeerzitting voor de afstudeerdocent en een coach (t.b.v. de objectivering is dit niet de coach die hem gedurende zijn hele opleiding begeleid heeft) c.q. onafhankelijk examinerator zijn afstudeeropdracht en zijn portfolio-opdrachten te verdedigen.
Zak-slaagbeslissing	Voor zowel de schriftelijke afstudeeropdracht als de mondelinge afstudeerzitting krijgt de student een cijfer. Beide wegen voor 50% mee in het eindcijfer. Voor beide deelcijfers geldt dat ze minimaal voldoende (5,5) moeten zijn.

5. Toelating en vrijstellingen

5.1 Reglement toelating

Algemeen

ARTIKEL 1 UITGANGSPUNTEN

- 1.1 Dit reglement toelating heeft betrekking op de hbo-bachelor-opleidingen en Associate degree programma's van LOI Hogeschool.
- 1.2 De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) vormt het uitgangspunt van dit reglement toelating.

ARTIKEL 2 TOELATINGSCOMMISSIE

- 2.1 Het bestuur van LOI Hogeschool heeft de uitvoering van dit reglement gemandateerd aan de toelatingscommissie van de LOI Hogeschool.
- 2.2 De toelatingscommissie draagt er zorg voor dat verzoeken van aspirant-studenten voor toelating uniform, tijdig en efficiënt worden doorlopen.
- 2.3 De leden van de toelatingscommissie worden benoemd door het bestuur van LOI Hogeschool.

Toelating

ARTIKEL 3 TOELATINGSEISEN

- 3.1 Voor de inschrijving in een hbo-bachelor-programma of een Associate degree-programma van LOI Hogeschool is als vooropleidingseis het bezit vereist van een vwo-diploma, havo-diploma of een diploma op mbo-4 niveau (een middenkaderopleiding of een specialistenopleiding volgens de Wet educatie en beroepsonderwijs).
- 3.2 Voor toelating tot een hbo-bachelor-programma of een Associate degree-programma van LOI Hogeschool worden geen nadere vooropleidingseisen gesteld in termen van een voorgeschreven profiel of voltooid vakkenpakket in de vooropleiding.
- 3.3 LOI Hogeschool kan voor een opleiding aanvullende toelatingseisen stellen met betrekking tot werkplekvereisten bij aanvang en/of het met voldoende resultaat voltooien set van onderwijsenheden. In de Onderwijs- en examenregeling (OER) van de opleiding zijn die eisen verwoord.
- 3.4 LOI Hogeschool kan eisen stellen met betrekking tot het beschikken over een voor de opleiding relevante werkplek en/of het verrichten van werkzaamheden op een voor de opleiding relevante werk- of stageplek tijdens het volgen van de opleiding. In de OER van de opleiding zijn die eisen verwoord.

ARTIKEL 4 TOELATING OP BASIS VAN GELIJKWAARDIG DIPLOMA

- 4.1 De bezitter van een Nederlandse bachelor- of mastergraad of van een getuigschrift van een propedeutisch examen aan een instelling voor hoger onderwijs, is vrijgesteld van de vooropleidingseis.
- 4.2 De bezitter van een al dan niet in Nederland afgegeven diploma dat voorkomt in de ministeriële regeling als bedoeld in artikel 7.28, tweede lid van de WHW, is vrijgesteld van de vooropleidingseis.
- 4.3 De bezitter van een buiten Nederland afgegeven diploma dat voorkomt in het handboek 'Waardering van buitenlandse getuigschriften' van de NUFFIC, is vrijgesteld van de vooropleidingseis.
- 4.4 Een aspirant-student die zich beroept op de vrijstelling van vooropleidingseisen op grond van een gelijkwaardig diploma dient zich daartoe schriftelijk te richten tot de toelatingscommissie.
- 4.5 De aspirant-student ontvangt na controle van het getuigschrift of diploma schriftelijk het besluit over een verleende vrijstelling door de toelatingscommissie. Deze schriftelijk kennisgeving dient als bewijs van toelating.

ARTIKEL 5 ERKENNINGEN VAN VERWORVEN COMPETENTIES (EVC)

5.1 Toelating tot een hbo bachelor- of Associate degree programma van LOI Hogeschool is niet mogelijk op basis van uitsluitend een adviesrapport ingevolge een doorlopen EVC-procedure.

5.2 Het advies dat is uitgebracht op basis van een EVC-procedure kan wel worden ingebracht als onderdeel van het dossier als bedoeld in artikel 8 (21+ toelatingsonderzoek).

Leeftijdscriterium

ARTIKEL 6 VRIJSTELLING VAN VOOROPLEIDINGSEIS IN VERBAND LEEFTIJD

6.1 Een aspirant-student die ouder is dan 21 jaar en niet voldoet aan de gestelde vooropleidingseisen, kan daarvan worden vrijgesteld op basis van de 21+regeling.

6.2 De 21+regeling omvat twee mogelijkheden voor een aspirant-student om voldoende geschiktheid aan te tonen voor het volgen van hbo-bachelor-onderwijs:

- a. een 21+toelatingsonderzoek of
- b. het afleggen van een 21+toelatingsexamen.

ARTIKEL 7 HET 21+ TOELATINGSEXAMEN

7.1 Het 21+ toelatingsexamen toetst aan de hand van meerkeuzevragen (die betrekking hebben op taal, rekenen en logica) of een aspirant-student over een hbo-denkniveau beschikt.

7.2 Voor toelating tot het 21+ toelatingsexamen is vereist dat de aspirant-student de leeftijd van 21 jaar heeft bereikt op het moment van het eerste jaar van inschrijving bij de opleiding.

7.3 De toelating tot de opleiding wordt verleend wanneer de aspirant-student een voldoende resultaat behaalt voor het examen.

7.4 Een aspirant-student is gerechtigd twee maal deel te nemen aan het 21+ toelatingsexamen.

7.5 De toelatingscommissie stelt de aspirant-student schriftelijk in kennis van het examenresultaat (uitslagbrief).

7.6 Bij voldoende resultaat gaat de uitslagbrief vergezeld van een verklaring van toelating met een geldigheid vanaf afgifte van 12 maanden en onverminderd de aanvullende eisen.

ARTIKEL 8 HET 21+ TOELATINGSONDERZOEK

8.1 Voor ontvankelijkheid van een verzoek tot toelating door middel van een 21+ toelatingsonderzoek gelden de volgende voorwaarden:

- a. de aspirant-student heeft de leeftijd van 21 jaar bereikt op het moment van het eerste jaar van inschrijving bij de opleiding;
- b. de aspirant-student kan aantonen minimaal een opleiding op mbo-3 niveau te hebben afgerond en drie jaar werkervaring te hebben.

8.2 De toelatingscommissie onderzoekt in het 21+ toelatingsonderzoek aan de hand van een door de aspirant-student te overhandigen dossier of hij kan worden vrijgesteld van de vooropleidingseisen voor toelating op basis van relevante en voldoende werkervaring en opleiding. Dit niveau moet gelijk staan aan de minimale vooropleidingseis: mbo-4 niveau.

8.3 Het door de aspirant-student aan te leveren dossier omvat een uitgebreid curriculum vitae, alsmede een kopie van diploma's, certificaten, cijferlijsten, opleidingsadviezen en werkgeversverklaringen.

8.4 Het indienen van dit dossier wordt beschouwd als verzoek tot toelating.

8.5 De toelatingscommissie beoordeelt de ontvankelijkheid en inhoud van het dossier en wiligt daarna het toelatingsverzoek in of wijst het verzoek af.

8.6 De toelatingscommissie stelt de aspirant-student schriftelijk van het besluit in kennis.

8.7 Bij inwilliging van het toelatingsverzoek gaat het besluit van de toelatingscommissie vergezeld van een verklaring van toelating met een geldigheid vanaf afgifte van 12 maanden en onverminderd de aanvullende eisen.

8.8 Bij afwijzing in het toelatingsonderzoek heeft de aspirant-student de mogelijkheid alsnog het 21+ toelatingsexamen af te leggen om zijn geschiktheid aan te tonen.

Werkwijze

ARTIKEL 9 CONTROLE VAN DE TOELATING

9.1 LOI Hogeschool stelt via website en studiegids aan aspirant-studenten een inschrijfformulier beschikbaar.

9.2 Bij het verzoek tot toelating dienen alle relevante gegevens, zoals persoonsgegevens, overeenkomsten, contactgegevens, een uitgebreid cv en kopieën van diploma's, certificaten, cijferlijsten en eventueel werkgeversverklaringen meegestuurd te worden. Onvolledige verzoeken worden niet in behandeling genomen.

9.3 Aspirant-studenten worden door het Consumer Contact Center (CCC) van LOI Hogeschool in de gelegenheid gesteld een onvolledige verzoek tot toelating aan te vullen met nadere informatie.

9.4 Het CCC controleert in eerste instantie het door aspirant-studenten ingestuurde inschrijfformulier (verzoek tot toelating) voor toelating op volledigheid. Dit gebeurt onder verantwoordelijkheid van de toetsingscommissie.

9.5 Het CCC informeert de student na ontvangst van de aanvraag en alle toebehoren over het in behandeling nemen van de aanvraag en de maximale behandeltermijn van vier weken.

ARTIKEL 10 BEOORDELING EN TOETSING VAN HET VERZOEK

10.1 Het CCC bepaalt of de aanvraag een zogenaamde 'standaardtoelating' betreft of niet. Standaardtoelatingen zijn toelatingen die verstrekt worden indien onderliggende diploma's, getuigschriften of certificaten van een aspirant-student voldoen aan de eisen zoals deze zijn gesteld in artikelen 3 en 4 van dit reglement. En de aspirant-student voldoet aan de eventueel in de OER van de betreffende opleiding gestelde aanvullende toelatingseisen.

10.2 Standaardtoelatingsverzoeken worden namens de toelatingscommissie beoordeeld en afgehandeld door het CCC.

10.3 Als een reeds behaald diploma, getuigschrift of certificaat voorkomt in de OER en de aspirant-student voldaan heeft aan overige voorwaarden als betaling en verstrekking van persoonsgegevens dan informeert

het CCC namens de toelatingscommissie de aspirant-student binnen de termijn van vier weken na ontvangst van de aanvraag schriftelijk over de verleende toelating.

10.4 Indien de aspirant-student niet voldoet aan de standaardtoelating, maar wel 21 jaar of ouder is, wordt de student gewezen op de 21+regeling, zoals beschreven in artikelen 6, 7 en 8 van dit reglement.

10.5 Indien de aspirant-student niet voldoet aan de standaardtoelating en jonger is dan 21 jaar is de student niet toelaatbaar. Het CCC informeert namens de toelatingscommissie de aspirant-student binnen vier weken na de aanvraag over de niet verleende toelating.

ARTIKEL 11 ARCHIVERING

11.1 Alle relevante documenten die betrekking hebben op de aanvraag, beoordeling en afhandeling van toelatingsverzoeken dienen systematisch te worden bewaard gedurende de vastgestelde periode (welke geldt voor alle documenten die betrekking hebben op examinering).

11.2 Tot de relevante documenten behoren in elk geval:

- a. toelatingsverzoeken
- b. beoordelingen van niet-standaardtoelatingsverzoeken (ingevulde beoordelingsformulieren)
- c. examenuitslagen van 21+ toelatingsexamens
- d. alle correspondentie over besluiten inzake toelating.

Slotbepaling

ARTIKEL 12 SLOTBEPALING

12.1 In omstandigheden waarin dit reglement niet voorziet, beslist de toelatingscommissie in overleg met het bestuur van LOI Hogeschool.

12.2 Aspirant-studenten hebben de mogelijkheid om tegen het besluit bezwaar (en eventueel later beroep) aan te tekenen volgens het Reglement klachten, bezwaar en beroep.

5.2 Reglement vrijstellingen

Algemeen

ARTIKEL 1 UITGANGSPUNTEN

- 1.1 Dit reglement vrijstellingen heeft betrekking op de hbo-bachelor-opleidingen en Associate degree programma's van LOI Hogeschool.
- 1.2 De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) vormt het uitgangspunt van dit reglement vrijstellingen.
- 1.3 In de Onderwijs- en examenregeling (OER) van de betreffende opleiding is een door de examencommissie geaccordeerde lijst opgenomen met diploma's, getuigschriften of certificaten welke vrijstelling verschaffen voor delen van de opleiding.

ARTIKEL 2 VRIJSTELLINGSCOMMISSIE

- 2.1 De Centrale examencommissie (CELOI) en de per domein ingerichte examencommissies van LOI Hogeschool hebben de uitvoering van dit reglement gemandateerd aan de vrijstellingscommissie van LOI Hogeschool.
- 2.2 Waar in dit reglement wordt gesproken over examencommissie wordt de voor het specifieke geval verantwoordelijke examencommissie bedoeld.
- 2.3 De vrijstellingscommissie draagt er zorg voor dat verzoeken van (aspirant-)studenten voor vrijstelling uniform, tijdig en efficiënt worden doorlopen.
- 2.4 De vrijstellingscommissie bestaat uit zes leden, waaronder de voorzitter.
- 2.5 De leden van de vrijstellingscommissie worden benoemd door het bestuur van LOI Hogeschool. De voorzitter en secretaris van de CELOI worden, voor de benoeming van een lid, eerst gehoord.
- 2.6 De vrijstellingscommissie brengt halfjaarlijks schriftelijk verslag uit over haar werkzaamheden en genomen besluiten aan de examencommissie.
- 2.7 De examencommissie verbonden aan het domein waaronder de opleiding ressorteert, houdt toezicht op de (inhoudelijke) beoordeling van de standaard en niet-standaard verzoeken.

Vrijstelling

ARTIKEL 3 VRIJSTELLINGSEISEN

- 3.1 De vrijstellingscommissie kan voor, bij aanvang van en tijdens de studie op aanvraag vrijstellingen verlenen aan (aspirant-)studenten, voor zowel examenonderdelen van de propedeutische fase als van de hoofdfase van de opleiding, indien:
 - a. de module, de deelkwalificatie of het vak voor 70% of meer wordt afgedekt door de eindtermen van de behaalde diploma's, getuigschriften en/of certificaten, en
 - b. de betreffende diploma's, getuigschriften en/of certificaten niet langer dan 6 jaar geleden zijn afgegeven, en
 - c. voor het betreffende vak een voldoende is behaald.
- 3.2 Bij een afgiftedatum langer dan 6 jaar geleden c.q. op aanwijzing van wettelijke erkende toezichthoudende instanties kan van de onder b. bedoelde regel worden afgeweken bij aantoonbaar recente ervaring in het werkveld.
- 3.3 De vrijstellingscommissie kan een (aspirant-)student die door erkenning van verworven kwalificaties (EVK) in het hoger onderwijs kan aantonen dat aan een deel van de opleidingseisen voldaan is, vrijstelling verlenen van deelname aan één of meer examens.
- 3.4 Bij een EVK wordt het bewijs geleverd door het aantonen van eerder behaalde diploma's, getuigschriften of certificaten.

ARTIKEL 4 VRIJSTELLING PROPEDEUTISCH EXAMEN

4.1 De vrijstellingscommissie kan vrijstelling verlenen van het propedeutisch examen aan de bezitter van een al dan niet in Nederland afgegeven diploma, indien dat diploma naar het oordeel van de vrijstellingscommissie tenminste gelijkwaardig is aan het propedeutisch getuigschrift, onverminderd de aanvullende eisen.

Werkwijze

ARTIKEL 5 CONTROLE VAN HET VERZOEK

5.1 De LOI stelt via website en studiegids aan (aspirant-)studenten een verzoekformulier beschikbaar.

5.2 Indien een (aspirant-)student niet voldoet aan de wettelijke vooropleidingseisen dan dient een vrijstellingsaanvraag te worden vergezeld van een verklaring van toelating.

5.3 Medewerkers van het Customers Contact Center (CCC) controleren het door (aspirant-)studenten ingestuurde verzoek (verzoekformulier) voor vrijstelling op volledigheid. Dit gebeurt onder verantwoordelijkheid van de vrijstellingscommissie.

5.4 Bij het verzoek dienen persoonsgegevens, overeenkomsten, contactgegevens, een uitgebreid cv en kopieën van diploma's, certificaten en cijferlijsten meegestuurd te worden. Onvolledige verzoeken worden niet in behandeling genomen.

5.5 (Aspirant-)studenten worden door het CCC in de gelegenheid gesteld een onvolledige verzoek aan te vullen met nadere informatie.

5.6 Het CCC informeert de (aspirant-)student na ontvangst van de aanvraag en toegevoegde documenten over het in behandeling nemen van de aanvraag en de maximale behandeltermijn van vier weken.

5.7 Het CCC bewaakt de doorlooptijd van vrijstellingsprocedures.

5.8 Voor een nog niet ingeschreven (aspirant-)student zijn kosten verbonden aan het indienen van een vrijstellingsverzoek. Deze kosten worden bij inschrijving voor de opleiding in mindering gebracht.

ARTIKEL 6 BEOORDELING EN TOETSING VAN HET VERZOEK

6.1 Standaardvrijstellingen zijn vrijstellingen welke verstrekt worden indien het diploma, getuigschrift of certificaat waarop het verzoek is gebaseerd, is opgenomen in de Onderwijs- en examenregeling (OER) van de betreffende opleiding én niet ouder is dan 6 jaar (tenzij in de OER anders vastgesteld).

6.2 Het CCC bepaalt of de aanvraag een zogenaamde 'standaardvrijstelling' betreft.

6.3 Als een reeds behaald diploma, getuigschrift of certificaat voorkomt in de OER en de (aspirant-)student heeft voldaan heeft aan overige voorwaarden als betaling en verstrekking van persoonsgegevens dan informeert de vrijstellingscommissie de (aspirant-)student binnen de termijn van vier weken over de verleende vrijstelling.

6.4 Als een reeds behaald diploma niet voorkomt in de OER of het is ouder dan 6 jaar (tenzij in de OER anders vastgesteld), dan wordt het verzoek aan de hand van aanvullende bewijsstukken beoordeeld door de examencommissie waaronder de opleiding ressorteert. Via het CCC legt de examencommissie het verzoek voor advies voor aan twee beoordelaars (dubbele beoordeling). Bij een niet eensluidend advies wordt een derde beoordelaar ingeschakeld.

ARTIKEL 7 BESLUITEN

7.1 De vrijstellingscommissie informeert de (aspirant-)student, binnen de gestelde termijn van vier weken schriftelijk over het besluit inzake het vrijstellingsverzoek.

7.2 Deze schriftelijk kennisgeving dient bij een positief besluit op vrijstelling als bewijs van vrijstelling.

7.3 Een vrijstelling voor ingeschreven studenten kent een geldigheidsduur van 6 jaar (tenzij in de OER anders vastgesteld), gerekend vanaf de startdatum van de onderhavige hbo-bacheloropleiding c.q. het onderhavige Associate degree programma.

7.4 Een aan een nog niet ingeschreven aspirant-student verstrekt bewijs van vrijstelling is vanaf de datum van verstrekking 6 maanden geldig. Na die datum dient opnieuw een vrijstellingsverzoek te worden ingediend voordat de vrijstelling bij inschrijving kan worden bekrachtigd.

ARTIKEL 8 ARCHIVERING

8.1 Alle relevante documenten die betrekking hebben op de aanvraag, beoordeling en afhandeling van vrijstellingsverzoeken dienen systematisch te worden bewaard gedurende de vastgestelde periode (welke geldt voor alle documenten die betrekking hebben op examinering).

8.2 Tot de relevante documenten behoren in elk geval:

- a. vrijstellingsverzoeken
- b. beoordelingen van niet-standaardvrijstellingsverzoeken (ingevulde beoordelingsformulieren)
- c. alle correspondentie over besluiten inzake vrijstelling.

Slotbepaling

ARTIKEL 9 SLOTBEPALING

9.1 In omstandigheden waarin dit reglement niet voorziet, beslist de vrijstellingscommissie in overleg met de examencommissie.

9.2 Aspirant-studenten hebben de mogelijkheid om tegen besluiten bezwaar (en eventueel later beroep) aan te tekenen volgens het Reglement klachten, bezwaar en beroep.

6. Examinering en diplomering

Algemeen

ARTIKEL 1 UITGANGSPUNTEN

- 1.1 Dit reglement examinering & diplomering heeft betrekking op de hbo bachelor opleidingen en Associate degrees van LOI Hogeschool.
- 1.2 De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) vormt het uitgangspunt van dit reglement.
- 1.3 De Centrale examencommissie (CELOI) en de per domein ingerichte examencommissies van LOI Hogeschool zijn samen met het bestuur van LOI Hogeschool verantwoordelijk voor de uitvoering van dit reglement.
- 1.4 Waar in dit reglement wordt gesproken over examencommissie wordt de voor het specifieke geval verantwoordelijke examencommissie bedoeld.
- 1.5 Waar in dit reglement wordt gesproken over het bestuur wordt het bestuur van LOI Hogeschool bedoeld.

Toetsing en beoordeling

ARTIKEL 2 REGELING VAN HET EXAMEN

- 2.1 Aan elke onderwijseenheid (module) zijn één of meerdere schriftelijke toetsen dan wel praktijkopdracht of combinatie van beiden verbonden. Deze samenstelling van examenonderdelen dient ter afsluiting en certificering van een onderwijseenheid.
- 2.2 Elk examen(onderdeel) wordt ten minste twee keer per jaar opengesteld voor deelname.
- 2.3 De examencommissie kan bijzondere voorwaarden stellen ten aanzien van minimaal te behalen cijfers voor examens en examenonderdelen.
- 2.4 De instelling zorgt ervoor dat alle informatie en de daarbij van toepassing zijnde procedures met betrekking tot de examens beschikbaar zijn voor de student.
- 2.5 De instelling draagt er zorg voor dat de student op de hoogte is van de rechten en plichten, voortvloeiende uit dit reglement.
- 2.6 Het examengeld wordt door het bestuur vastgesteld. Heeft een student het examengeld niet voldaan, dan kan aan deze student de toegang tot het examen worden onzegd.
- 2.7 De examencommissie kan er in toestemmen dat (een onderdeel van) een onderwijseenheid wordt getoetst op basis van een extern examen van een andere examen afnemende instelling.

ARTIKEL 3 DEELNAME EXAMEN

- 3.1 Aan af te nemen examens kan slechts worden deelgenomen door de bij de instelling ingeschreven student die zich heeft aangemeld en het examengeld heeft betaald binnen de daartoe door het bestuur gestelde termijn.
- 3.2 Voor examens, waarbij geen certificaateisen gelden, kunnen behalve de studenten van de instelling, ook andere belangstellenden zich aanmelden wanneer de examencommissie hiermee akkoord gaat.
- 3.3 De aanmelding voor een examen vindt uitsluitend plaats op de in de exameninformatie voorgeschreven wijze.
- 3.4 Aanmelding voor en deelname aan een examen kunnen gebonden zijn aan toelatingseisen of andere voorwaarden. Indien dit van toepassing is, wordt dat vermeld in de exameninformatie.
- 3.5 Voordat er aan een examen kan worden deelgenomen, zal de student de volgende informatie moeten aanleveren c.q. moeten hebben verstrekt:
 - a. geboorte(achter)naam, -datum, -plaats en volledige voornamen, eventueel door middel van overlegging van een uittreksel uit het persoonsregister of een kopie van een geldig legitimatiebewijs.

- b. eventueel het diploma en de beoordelingslijst waaraan de student het recht tot het afleggen van het examen ontleent, of een door de toelatingscommissie afgegeven ontheffing van de toelatingseisen.
- c. de stukken waaraan de student aanspraak ontleent op één of meer vrijstellingen.
- d. de stukken waarvan de examencommissie overlegging verlangt.

3.6 De examencommissie kan dispensatie van de toelatingseisen tot het examen verlenen op grond van bijzondere omstandigheden of behaalde diploma's, die niet met name in de toelatingseisen zijn genoemd.

3.7 De student kan in bepaalde gevallen voor één of meer onderdelen van het examen worden vrijgesteld. De student kan met betrekking tot de stukken, bedoeld in lid 5 van dit artikel, volstaan met toezending van een fotokopie, maar dient desgevraagd op het eerste verzoek van de examencommissie het origineel te tonen.

ARTIKEL 4 TOESTEMMING BIJWONEN EXAMEN

4.1 Het examen is niet openbaar. De examencommissie kan echter toestemming geven tot het bijwonen van het examen.

4.2 De examenruimte kan op elk moment tijdens het examen bezocht worden door toezichthouders, leden van de examencommissie en gecommiteerden mits zij de voortgang van het examen niet belemmeren. Indien bij mondelinge examens een toezichthouder, lid van de examencommissie of gecommiteerde aanwezig zal zijn, zal de examinerator de student aan het begin van het afnemen van het examen hiervan op de hoogte stellen.

ARTIKEL 5 EXAMENVORM

Een examen wordt op de door de examencommissie voorgeschreven wijze afgenomen. Dit kan zijn schriftelijk (op papier of digitaal), mondeling of door uitvoering van een praktijkopdracht, dan wel door een combinatie van deze mogelijkheden. Een overzicht van de eigenschappen van en aanvullende eisen met betrekking tot een examen, alsmede indicaties voor de wijze waarop het examen zal worden beoordeeld wordt vermeld in de exameninformatie. De te hanteren beoordelingscriteria zijn of expliciet onderdeel van de instructies voor de opdracht(en) of zijn te ontleen aan of onderdeel van de in de digitale leeromgeving beschikbare voorbeeldexamens.

ARTIKEL 6 EXAMENOPROEP

De student ontvangt uiterlijk één week vóór de aanvang van het examen een oproep. Hierin zijn vermeld:

- a. de datum waarop en plaats waar het examen zal worden afgenomen.
- b. de begintijd en de duur van het examen.
- c. het studentnummer dat de student op alle bladen van de in te leveren examenuitwerking dient te vermelden.
- d. een opgave van de eventueel naar het examen mee te brengen hulpmiddelen.

ARTIKEL 7 AANWIJZINGEN VOORAF

7.1 De student legitimeert zich desgevraagd op het examen door het tonen van een geldig legitimatiebewijs voorzien van een foto.

7.2 De student is gehouden door of namens de examencommissie gegeven aanwijzingen op te volgen.

ARTIKEL 8 VERLOOP EXAMEN

8.1 De examenopgaven worden met de vereiste zorg voor geheimhouding vastgesteld, vermenigvuldigd en in gesloten enveloppen bewaard tot vlak voor de aanvang van het examen.

8.2 Op de enveloppen wordt aangegeven het examen(onderdeel) waarop de inhoud betrekking heeft, de datum en het tijdstip waarop de opgaven aan de studenten moeten worden voorgelegd en de tijd die voor het werk beschikbaar is, alsmede de hulpmiddelen welke voorgeschreven of toegestaan zijn en het aantal ingesloten exemplaren.

- 8.3 De enveloppen met de opgaven worden tijdig ter beschikking gesteld aan de examenleider. Deze draagt er zorg voor dat deze enveloppen met de vereiste geheimhouding in ongeopende toestand worden bewaard tot ten minste 5 minuten voor de aanvang van het examen(onderdeel). De enveloppen worden in tegenwoordigheid van de studenten geopend.
- 8.4 De opgaven voor de praktijkexamens worden via de praktijkboeken ter beschikking gesteld.
- 8.5 In geval van flexibele examinering worden de examenopgaven tijdig digitaal beschikbaar gesteld op de toetslocatie, waar de student zijn examendeelname heeft geboekt.

ARTIKEL 9 AANWIJZINGEN

- 9.1 De schriftelijke examenonderdelen dienen uitsluitend te worden uitgewerkt op het door de examencommissie beschikbaar gesteld uitwerkpapier of andere middelen c.q. digitaal in geval van een deelname via flexibele examinering. Het gebruik van andere dan door de examencommissie voorgeschreven of toegestane hulpmiddelen is verboden.
- 9.2 De student dient de examenopgaven, de eventuele bijlagen en alle uitwerkbladen, alle voorzien van het studentnummer, na afloop van het examenonderdeel weer in te leveren. In geval van flexibele examinering levert de student zijn examenuitwerking op de toetslocatie digitaal in.
- Bij mondelinge examens dient de student alle voor en tijdens het mondeling ter inzage ontvangen opgaven en gebruikt kladpapier bij de examinatoren in te leveren.

ARTIKEL 10 BEOORDELING

- 10.1 De beoordeling van de uitwerkingen van de schriftelijke examens, alsmede de beoordeling van mondelinge examens geschiedt altijd door ten minste twee personen volgens de door de examencommissie vastgestelde beoordelingsnormen.
- 10.2 Beoordeling van de uitwerkingen van meerkeuzevragen kan met gebruikmaking van de door de examencommissie vastgestelde normering langs geautomatiseerde weg plaatsvinden.
- 10.3 Bij de beoordeling van de examenuitwerking worden alleen de door de examencommissie vastgestelde beoordelingsnormen gebruikt. Elke beoordelaar noteert het door hem toegekende aantal punten per examenonderdeel. Het vaststellen van het behaalde cijfer voor het schriftelijk werk geschiedt door het rekenkundig gemiddelde te nemen van de aantallen punten die door de beoordelaars zijn toegekend en dit gemiddelde, zo nodig, om te rekenen in een 10-puntsschaal, waarbij voor afronding de in het vierde lid van dit artikel genoemde regel geldt. Een door de examencommissie aan te wijzen arbiter bepaalt het cijfer indien het verschil tussen de waarderingen ten minste 20% van het maximaal te behalen punten bedraagt.
- 10.4 Van een mondeling examen, waarbij direct een eindcijfer wordt toegekend, wordt een proces-verbaal opgemaakt dat door de examinatoren wordt ondertekend. Dit proces-verbaal geeft aan wat tijdens het examen aan bod is gekomen met een bijbehorende beoordeling van de examiner(en). Het cijfer voor dit mondeling examen wordt door de examinatoren in onderling overleg direct na het examen vastgesteld in een 10-puntsschaal. Is het in onderling overleg bepalen van een cijfer niet mogelijk, dan beslist de voorzitter van de examencommissie welk cijfer zal worden toegekend dan wel of de student de gelegenheid krijgt tot het afleggen van het examen bij andere examinatoren.
- 10.5 Het eindcijfer van een examenvak of examenonderdeel, dat zowel schriftelijk als mondeling en/of in de vorm van praktijkopdrachten is geëxamineerd, wordt verkregen door het gemiddelde of het gewogen gemiddelde te nemen van de niet-afgeronde cijfers voor elk van de onderdelen, waarbij voor afronding de in het vierde lid van dit artikel genoemde regel geldt.
- 10.5 Bij afronding tot een cijfer geldt de volgende regel: bij 0,50 punten of meer wordt naar boven afgerond, bij minder dan 0,50 wordt naar beneden afgerond.

Toezicht op het examen

ARTIKEL 11 TOEZICHT

11.1 Het examen kan onder toezicht staan van een gecommiteerde namens een ministerie en/of één of meer gedelegeerden. Indien van toepassing is dit in de exameninformatie vermeld.

11.2 De instelling draagt er zorg voor dat bij het schriftelijke examen voldoende toezichthouders aanwezig zijn.

Vaststelling uitslag

ARTIKEL 12 VASTSTELLING UITSLAG

12.1 De uitslag van het examen wordt vastgesteld door de examencommissie op basis van de rapportage van het examenbureau.

12.2 De uitslag van het examen wordt zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de student meegedeeld. Wordt ingevolge nader onderzoek of nog niet afgeronde bezwaren de termijn van 12 weken overschreden, dan wordt de student daarvan per mail op de hoogte gesteld met een indicatie waarbinnen de uitslag wel wordt verwacht.

Inzagerecht

ARTIKEL 13 INZAGERECHT

Gedurende een termijn van 4 weken, die aanvangt op de dag na bekendmaking van de uitslag van een examen, kan degene die een schriftelijk examen heeft afgelegd schriftelijk verzoeken inzage te krijgen in zijn beoordeelde examenwerk, de opgaven en de beoordelingsnormen.

Bijzondere gevallen

ARTIKEL 14 BIJZONDERE GEVALLEN

14.1 De examencommissie kan een student, die in bijzondere omstandigheden verkeert, toestemming verlenen om examen af te leggen op een andere plaats dan de algemeen vastgestelde examenlocaties.

14.2 De examencommissie kan in bijzondere gevallen toestaan dat een student het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die student.

Onregelmatigheden

ARTIKEL 15 REGLEMENT FRAUDE EN PLAGIAAT

Indien de student zich ten aanzien van de examinering schuldig maakt aan enige onregelmatigheid, op welke wijze en in welke vorm dan ook, handelt de examencommissie overeenkomstig het gestelde in het reglement fraude en plagiaat.

Diplomering en getuigschriften

ARTIKEL 16 UITREIKING EN GELDIGHEIDSDUUR CERTIFICATEN

16.1 Een voor een examen geslaagde student krijgt een certificaat uitgereikt, mits is voldaan aan eventueel gestelde certificatie-eisen. Op het certificaat worden zowel het door de student behaalde eindcijfer als het aantal studiepunten vermeld.

16.2 Uitgereikte certificaten voor afronding van een onderwijseenheid hebben binnen het vigerende studieprogramma in principe een geldigheidsduur van maximaal 6 jaar. Wijzigingen in de examenspecificaties en/of eindtermen en aanwijzingen van externe toezichthouders of wettelijke regelingen kunnen echter de geldigheidsduur beperken of verlengen.

ARTIKEL 17 AANVRAAG EN UITREIKING GETUIGSCHRIFTEN

17.1 Nadat alle daarvoor verplicht gestelde studieonderdelen van de bachelor-opleiding c.q. Associate degree tot aan de afstudeeropdracht met een voldoende resultaat zijn afgelegd of als daar vrijstelling voor is verleend, kan de student een aanvraag indienen voor deelname aan zijn mondelinge afstudeerzitting, dat een onderdeel is van de afstudeeropdracht van zijn opleiding. Met deze aanvraag vraagt de student feitelijk gelijk het getuigschrift aan, dat na succesvol afleggen van de mondelinge afstudeerzitting aan hem wordt uitgereikt.

17.2 De student moet alle studiepunten volgens het curriculum van zijn opleiding hebben behaald om in aanmerking te komen voor het getuigschrift. Steeds wanneer een student een studiepunten genererend onderdeel van zijn bachelor opleiding via een examen, toets, praktijkopdracht e.d. afrondt, wordt het resultaat daarvan geregistreerd in het examenoverzicht van de student.

17.3 Het examenbureau controleert voorafgaand aan de uitreiking van het getuigschrift behalve de identiteit van de student, eveneens nogmaals de originele diploma's en andere bewijsstukken op grond waarvan de student is toegelaten tot de opleiding en eventueel vrijstellingen heeft toegekend gekregen.

17.4 Wanneer een hbo bachelor opleiding of Associate degree succesvol is voltooid, mag de examencommissie een getuigschrift uitreiken.

17.5 Naast het getuigschrift mag het bestuur de graad bachelor of Associate degree verlenen aan degene die met goed gevolg het afsluitende examen van een bachelor opleiding resp. een Associate degree heeft afgelegd.

17.6 De student krijgt het getuigschrift uitgereikt wanneer de student in het bezit is van alle vereiste certificaten, eventueel aangevuld met vrijstelling verlenende bewijzen, de eventuele stage en/of afstudeeropdracht met goed gevolg heeft afgesloten en met voldoende resultaat heeft deelgenomen aan de afsluitende mondelinge afstudeerzitting.

17.7 De examencommissie voegt aan een getuigschrift van het met goed gevolg afgelegde afsluitend examen een cijferlijst en een zogenoemd diplomasupplement toe. Indien een student gebruik maakt van een verleende vrijstelling op grond van eerder behaalde diploma's of bewijzen, wordt bij slagen voor het totale examen achter het desbetreffende examenonderdeel op de cijferlijst het woord "vrijstelling" vermeld.

17.8 Het diplomasupplement heeft tot doel inzicht te verschaffen in de aard en inhoud van de afgeronde opleiding, mede met het oog op internationale herkenbaarheid van opleidingen. Ook voor het supplement ligt wettelijk vast welke informatie er in ieder geval op behoort te staan. Het supplement wordt opgesteld in het Engels.

ARTIKEL 18 ONDERTEKENING CERTIFICAAT EN GETUIGSCHRIFT

18.1 Een getuigschrift wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van de examencommissie en door de student. Indien van toepassing wordt een getuigschrift tevens ondertekend door de gecommiteerde en/of gedelegeerde.

18.2 Een certificaat wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van de examencommissie.

ARTIKEL 19 UITSLAGBRIEF

De student die voor een examen is geslaagd, maar niet kan voldoen aan de gestelde certificaateisen van dat examen, ontvangt hiervan een uitslagbrief. Zodra de student, mits binnen de hiervoor gestelde termijn, voldoet aan de certificaateisen, ontvangt de student tegen inlevering van het eerdergenoemde bewijs het certificaat.

ARTIKEL 20 VERKLARING BEHAALDE EXAMENONDERDELEN

De student krijgt op zijn of haar verzoek een verklaring van de examencommissie waarop de examenonderdelen die hij of zij met voldoende resultaat heeft afgelegd, alsmede het hiervoor behaalde aantal studiepunten, zijn vermeld.

Archivering

ARTIKEL 21 ARCHIVERING

21.1 Het schriftelijk examenwerk, de protocollen van de mondeling afgenomen examens, de protocollen van de praktijkopdrachten, een volledige set examenopgaven en de beoordelingsnormen worden gedurende 7 jaar na afloop van het examen bewaard in het archief van de instelling. Digitaal opgeslagen gegevens ingevolge flexibele examinering worden gedurende 7 jaar in een digitaal archief bewaard.

21.2 Van elke student blijft het bij het examen behaalde cijfer en de uitslag gedurende een termijn van 10 jaar bewaard in het archief van de instelling.

Slotbepaling

ARTIKEL 22 SLOTBEPALING

22.1 In omstandigheden waarin dit reglement niet voorziet, beslist de examencommissie eventueel in overleg met het bestuur van LOI Hogeschool.

22.2 Studenten hebben de mogelijkheid om tegen besluiten bezwaar (en eventueel later beroep) aan te tekenen volgens het reglement klachten, bezwaar en beroep.

7. Fraude en plagiaat

Algemeen

ARTIKEL 1 UITGANGSPUNTEN

- 1.1 Dit reglement fraude & plagiaat heeft betrekking op de hbo bachelor opleidingen en Associate degrees van LOI Hogeschool.
- 1.2 De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) vormt het uitgangspunt van dit reglement fraude & plagiaat.
- 1.3 De Centrale examencommissie (CELOI) en de per domein ingerichte examencommissies van LOI Hogeschool zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van dit reglement.
- 1.4 Waar in dit reglement wordt gesproken over examencommissie wordt de voor het specifieke geval verantwoordelijke examencommissie bedoeld.

Fraude

ARTIKEL 2 BEGRIPPEN FRAUDE

- 2.1 Onder fraude wordt in ieder geval verstaan:
 - a. tijdens het examen in het examenlokaal op de examentafel ter beschikking hebben van hulpmiddelen (bijvoorbeeld aantekeningen, lesmateriaal, boeken, mobiele telefoon of andere communicatieapparatuur), waarvan de raadpleging of het gebruik niet uitdrukkelijk is toegestaan;
 - b. tijdens het examen afkijken bij een andere kandidaat, of binnen of buiten de examenruimte uitwisselen van informatie;
 - c. zich tijdens het examen uitgeven voor iemand anders;
 - d. zich vóór de examendatum of het tijdstip waarop het examen zal aanvangen, in het bezit stellen van de opgaven van het desbetreffende examen.

ARTIKEL 3 WERKWIJZE FRAUDE

- 3.1 Wanneer fraude wordt geconstateerd deelt de met het toezicht belaste LOI-medewerker dit terstond mee aan de kandidaat en informeert direct het hoofd van het examenbureau. De mogelijke bewijsstukken worden in beslag genomen.
- 3.2 Het hoofd van het examenbureau hoort de kandidaat direct na constatering van de fraude dan wel stelt de kandidaat binnen een termijn van twee weken in de gelegenheid te worden gehoord.
- 3.3 Het hoofd van het examenbureau brengt het fraudegeval direct onder de aandacht van de secretaris van de examencommissie.
- 3.4 Het fraudegeval wordt door de secretaris van de examencommissie direct onder de aandacht van de desbetreffende examencommissie gebracht.
- 3.5 De examencommissie stelt vast of er sprake is van fraude en deelt de kandidaat schriftelijk haar besluit en de sancties mede binnen een termijn van 4 weken na de constatering van de fraude, onder vermelding van de beroepsmogelijkheid bij het College van Beroep.
- 3.6 De opgelegde sancties worden vastgelegd in het dossier van de kandidaat.

ARTIKEL 4 SANCTIES BIJ FRAUDE

- 4.1 Bij fraude worden door de examencommissie de volgende sancties opgelegd:
 - a. Nietigverklaring van het ingeleverde werk van het examen waarbij de fraude is gepleegd.

- b. Wanneer de kandidaat bij een volgende gelegenheid – niet eerder dan na drie maanden na het vaststellen van de fraude – opnieuw het examen wenst af te leggen:
- dient de kandidaat opnieuw vooraf examengeld te voldoen.
 - dient de kandidaat zich op instructie vóór de aanvang van het de hernieuwde examenafnamen te melden bij een medewerker van het examenbureau, welke de kandidaat naar de bij de examenleider begeleidt en aangeeft dat het hier handelt om een 'kandidaat met bijzonder toezicht'.
 - indien de kandidaat reeds eerder een sanctie bij een opleiding van de LOI heeft gekregen in verband met geconstateerde fraude volgt volledige uitsluiting voor onbepaalde tijd van deelname aan alle examens of andere vormen van toetsing.
 - indien sprake is van fraude, vervalt de mogelijkheid om cum laude af te studeren.

4.2 Bij gedragingen waarin deze regeling niet voorziet, kan de examencommissie afhankelijk van de ernst van de gepleegde fraude een sanctie opleggen inhoudende uitsluiting van het desbetreffende examen voor ten hoogste 12 maanden, dan wel volledige uitsluiting van deelname aan alle examens of andere vormen van toetsing van de opleiding voor een periode van ten hoogste 12 maanden.

Plagiaat

ARTIKEL 5 BEGRIPPEN PLAGIAAT

- 5.1. Onder plagiaat wordt in ieder geval verstaan:
- a. het gebruik maken dan wel overnemen van andermans teksten en beeldmateriaal, andermans gegevens of ideeën zonder volledige en correcte bronvermelding;
 - b. het indienen van een eerder ingediende of soortgelijke tekst;
 - c. het indienen van werkstukken onder eigen naam die door iemand anders zijn geschreven.

ARTIKEL 6 MEDEPLICHTIGHEID PLAGIAAT

- 6.1. Zowel de pleger als de medepleger van plagiaat kunnen worden bestraft.
6.2. Indien het overnemen van werk van medekandidaten gebeurt met toestemming of medewerking van de medekandidaat is deze laatste medeplichtig aan plagiaat.
6.3 Wanneer in een gezamenlijk werkstuk door een van de auteurs plagiaat wordt gepleegd, zijn de andere auteurs medeplichtig aan plagiaat.

ARTIKEL 7 WERKWIJZE PLAGIAAT

- 7.1 Wanneer plagiaat wordt geconstateerd deelt de examinerator dan wel degene die belast is met de beoordeling van werkstukken dit terstond aan het hoofd van het examenbureau onder overlegging van de schriftelijke stukken of digitale bestanden.
7.2 Het hoofd van het examenbureau hoort de betrokken kandidaat binnen een termijn van twee weken.
7.3 Het hoofd van het examenbureau brengt het plagiaatgeval daarna direct onder de aandacht van de secretaris van de examencommissie.
7.4 Het plagiaatgeval wordt door de secretaris van de examencommissie direct onder de aandacht van de desbetreffende examencommissie gebracht.
7.5 De examencommissie stelt vast of er sprake is van plagiaat en deelt de kandidaat schriftelijk haar besluit en de sancties mede binnen een termijn van vier weken, onder vermelding van de beroepsmogelijkheid bij het College van Beroep.
7.6 Indien plagiaat wordt geconstateerd of vermoed in een bepaald werkstuk, kan de examencommissie besluiten eerder door dezelfde kandidaat ingeleverde werkstukken te onderzoeken op plagiaat. De kandidaat is verplicht aan zo'n onderzoek mee te werken en kan worden verplicht digitale versies van eerdere werkstukken aan te leveren. Het niet meewerken aan zo'n onderzoek leidt tot het opleggen van een sanctie.
7.7 De opgelegde sanctie wordt vastgelegd in het dossier van de kandidaat.

ARTIKEL 8 SANCTIES BIJ PLAGIAAT

8.1 Bij plagiaat kan de examencommissie de volgende sancties opleggen:

- a. ongeldigverklaring van het ingeleverde werkstuk en uitsluiting van deelname aan het examen van het desbetreffende vak dan wel volledige uitsluiting van deelname aan alle examens of andere vormen van toetsing van de opleiding voor een periode van maximaal 6 maanden.
- b. indien na onderzoek blijkt dat eerder plagiaat is gepleegd kan de examencommissie besluiten eerder behaalde resultaten van onderdelen waarbij plagiaat is vastgesteld, eveneens ongeldig te verklaren.
- c. bij gedragingen waarin deze regeling niet voorziet, kan de examencommissie afhankelijk van de ernst van het gepleegde plagiaat een sanctie opleggen inhoudende nietigverklaring van het ingeleverde werkstuk en uitsluiting van deelname aan het examen van het desbetreffende vak dan wel volledige uitsluiting van deelname aan alle examens of andere vormen van toetsing van de opleiding dan wel van de gehele instelling voor een periode van ten hoogste 12 maanden.
- d. indien de kandidaat reeds eerder een sanctie heeft gekregen in verband met geconstateerde fraude dan wel plagiaat volgt volledige uitsluiting van deelname aan alle examens of andere vormen van toetsing van de opleiding voor onbepaalde tijd.
- e. indien sprake is van plagiaat, vervalt de mogelijkheid om cum laude af te studeren.

Slotbepaling

ARTIKEL 9 SLOTBEPALING

9.1 In omstandigheden waarin dit reglement niet voorziet, beslist de examencommissie van LOI Hogeschool.

9.2 Studenten hebben de mogelijkheid om tegen besluiten bezwaar (en eventueel later beroep) aan te tekenen volgens het reglement klachten, bezwaar en beroep.

8. Slotbepaling

Deze regeling kan worden aangehaald als 'Onderwijs- en examenregeling hbo bachelor opleiding Lerarenopleiding Basisonderwijs' en treedt in werking per 1 september 2013 en is geldig tot en met 31 augustus 2014.

Bijlage 1: Toelating en vrijstelling hbo Lerarenopleiding Basisonderwijs

Toelating

Voor toelating tot een hbo bacheloropleiding van LOI Hogeschool kunnen aanvullende eisen of aanvullende voorwaarden worden gesteld. Voor de hbo bacheloropleiding Lerarenopleiding Nederlands zijn geen aanvullende eisen van toepassing met betrekking tot de toelating tot de opleiding anders dan opgenomen in Hoofdstuk 5 van de Onderwijs- en examenregeling waar deze bijlage onderdeel van uitmaakt.

Standaard vrijstellingen

Voor de hbo bachelor opleiding Lerarenopleiding Basisonderwijs is een aantal standaard vrijstellingsmogelijkheden vastgesteld. Met een standaard vrijstelling wordt bedoeld dat de Examencommissie heeft vastgesteld dat indien een specifiek gewaarmerkt bewijsstuk (certificaat, bewijs of diploma) bij de vrijstellingaanvraag kan worden overgelegd, een aanvraag voor vrijstelling van het afleggen van examen direct (standaard) zonder aanvullende inhoudelijke beoordeling kan worden gehonoreerd. Er kunnen daarbij aanvullende eisen worden gesteld, bijvoorbeeld de datum waarop het bewijsstuk is verkregen of het daarvoor behaalde resultaat.

Voor de hbo bachelor opleiding Lerarenopleiding Basisonderwijs zijn op dit moment nog geen standaard vrijstellingen bepaald. Zodra deze er zijn, worden ze in onderstaand overzicht van de Onderwijs- en examenregeling opgenomen.

Bewijsstuk:	Instantie:	Overige voorwaarden:	Vrijstelling voor module:

Certificaten behaald voor modules uit de door LOI Hogeschool aangeboden deelprogramma's en/of leergangen kunnen worden ingebracht als vrijstellingsbewijs voor de gelijklopende modules uit de opleiding. In alle gevallen moet dan ook zijn voldaan aan de vooropleidingseisen en de eventuele aanvullende eisen van de bacheloropleiding of het Associate degree programma.

8.1: Leer- en toetsplan 'Onderwijskunde'

Leer en toetsplan module: Onderwijskunde- De school en het kind

1. Naam van de module

Noem hier de naam van de opleidingnaam van de module en benoem het aantal EC.

Onderwijskunde - De school en het kind. (3ec).

2. Doelstelling van de module

Benoem hier de einddoelen van de module. Benoem hier ook de toetsing, en hoe de toetsing bijdraagt aan het bereiken van het doel.

De student kan de pedagogische opdracht van de basisschool in eigen woorden weergeven.

De student kan de verschillen en de overeenkomsten tussen de verschillende mens- en maatschappij beelden in eigen woorden weergeven.

De student kan de vier oriëntatievelden herkennen en kan de overeenkomsten en de verschillen tussen deze oriëntaties aangeven.

De student kan de kenmerken van verschillende opvoedingsstijlen benoemen en hij kan omschrijven wat de effecten zijn van elke stijl op de ontwikkeling van een kind.

De student kan aangeven welke opvoedingsstijl het meest bij hem past.

De student kan aangeven welke mens- en maatschappijbeelden achter de opvattingen van opvoeding furen en waschen-lassen schuilen.

De student kan scholen vergelijken op de drie aspecten van de schoolidentiteit.

De student kan de verschillende onderwijsvisies in een pluriforme samenleving herkennen. Hij kan de belangrijkste kenmerken van elke visie weergeven.

De student kan het verschil tussen de potentiële, actuele en toekomstige beginsituaties aangeven.

De student kan de verschillende achtergronden van de leefwereld van het kind herkennen en benoemen.

De student kan de verschillende opvattingen over de relatie tussen de sociale omgeving van het kind en succes op school weergeven.

De student kan de verschillende aspecten van de belevingswereld van het kind herkennen en benoemen.

De student kan de kenmerken van verschillende visies op ontwikkeling van kinderen weergeven.

De student kan de ontwikkelingskenmerken van het schoolkind op de fysieke, cognitieve, psycho-sociale en morele gebieden in eigen woorden weergeven.

De student kan het belang van de belevingswereld, de leefwereld, de ontwikkelingsleeftijd en de sociaal-culturele achtergrond van het kind voor het onderwijs aangeven.

De student kan de voor- en nadelen van methodieken en middelen die gebruikt worden om gegevens over kinderen te verzamelen. Hij kan een oordeel geven over de bruikbaarheid ervan.

De student kan de positie van het onderwijs in de samenleving weergeven

De student heeft kennis van de verschillende leiderschapstijlen. Hij kan de belangrijkste kenmerken van elke stijl weergeven

De student kan de schoolcultuur herkennen. Hij kan de belangrijkste kenmerken van elke cultuur weergeven.

De student kan de organisatiestructuur van zijn praktijkschool beschrijven.

De student heeft een beeld van de verschillende manieren waarop scholen het basisonderwijs verzorgen.

De student kan de verschillende functies op een school benoemen.

De student kan de verschillende taken van een leerkracht benoemen.

De student kan de verschillende rollen van de leerkracht in eigen woorden weergeven.

De student kan de belangrijke veranderingen in de onderwijsgeschiedenis herkennen en benoemen.

De student kan het ontstaan van het verschijnsel 'Vrijheid van inrichting van onderwijs' in eigen woorden weergeven.

De student kan het verschil tussen openbare en bijzondere scholen op verschillende aspecten in eigen woorden weergeven.

De student heeft een indruk van de kennis en vaardigheden die beheerst moeten worden om een competente leraar te zijn.

De student kan de zeven bekwaamheden of competenties waar elke leraar aan moet voldoen benoemen.

De student kan de organisatiestructuur van zijn stageschool beschrijven.

De student heeft zicht op de verschillende instrumenten die gebruikt worden bij het vaststellen van de beginsituatie van de leerlingen.

De student heeft kennis van de ontwikkeling van het kind op biologische en cognitieve aspecten.

Hij heeft inzicht in de verschillen tussen leerlingen op ontwikkelingsaspecten.

De student heeft kennis van de schoolorganisatie en de verschillende rollen van de leerkracht.

De student kan verschillende scholen met elkaar vergelijken op pedagogische, didactische, organisatorische en levensbeschouwelijke aspecten.

De student heeft kennis van het Nederlandse onderwijsstelsel.

De student kan het belang van de belevingswereld, de leefwereld, de ontwikkelingsleeftijd en de sociaal-culturele achtergrond van het kind voor het onderwijs aangeven.

De student onderkent het belang van de leef- en belevingswereld van kinderen bij het leren.

Op basis van (verzamelde) gegevens over een kind kan de student aangeven hoe de ontwikkeling van dat kind verloopt.

Op basis van gegevens van een kind kan de student de beginsituatie van dat kind vaststellen

Aan de hand van verzamelde gegevens over de school kan de student de schoolconcept/schoolvisie vaststellen.

De student kan de voor- en nadelen van methodieken en middelen die gebruikt worden om gegevens over kinderen te verzamelen. Hij kan een oordeel geven over de bruikbaarheid ervan.

De student kan aangeven welke opvoedingsstijl het meest bij hem past.

De student kan aangeven welke schoolcultuur het meest bij hem past.

De student kan aangeven welke leiderschapsstijl het meest bij hem past.

De student kan verschillende gesprekstechnieken benoemen. Hij kan ze ook toepassen bij een gesprek met een kind.

3. Achtergrond en doelgroep (relatie met het werkveld)

Benoem hier hoe de cursus aansluit op de wensen van de doelgroep en de wensen van het werkveld. In deze paragraaf is de legitimatie van de keuze te vinden van deze cursus/module. Neem hierbij ook het beroeps- en opleidingsprofiel mee.

Door zich in de breedte te oriënteren op het beroep van leraar basisonderwijs, krijgt de student een beter en objectiever beeld van dit beroep. Aan het einde van dit thema heeft de student een indruk van de kennis en vaardigheden die beheerst moeten worden om een competent leraar te zijn. Binnen de pedagogische opdracht van de school kan de student de verschillende taken en rollen van de leraar beschrijven en verantwoorden.

De student onderkent het belang van een veilige leer- en werkomgeving voor de leerlingen. Hij heeft zicht op de rol van de leraar om voor een bemoedigend, veilig en uitdagend klimaat in de groep te zorgen, zodat elke leerling zich optimaal kan ontwikkelen. Hij doet dat door zijn activiteiten af te stemmen op de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen. Op basis van kennis over ontwikkelingsprocessen van leerlingen, de verschillende leertheorieën en de achtergronden van de kinderen heeft hij een beeld van de leef- en belevingswereld van zijn leerlingen.

Door de bovengenoemde kennis eigen te hebben gemaakt en door de eerste ervaring in de praktijk te hebben opgedaan kan de student aangeven of hij nog steeds achter zijn opleidingskeuze staat. Hij geeft aan welke aspecten in het lerarenberoep hem aantrekken, uitdagen, afstoten, moeilijk lijken.

Deze module draagt bij aan de pedagogische bekwaamheden van de student. Pedagogische bekwaamheid wil zeggen dat de leraar een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen kan realiseren. Hij volgt de ontwikkeling van zijn leerlingen in hun leren en gedrag en stemt daarop zijn handelen af. Hij draagt bij aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. Ook in pedagogische zin blijft zijn onderwijs van deze tijd.

4. Beheersingsniveau, relatie met HBO doelstellingen (NVAO-kader)

Leg uit hoe het niveau zich verhoudt met het kader van het hogeronderwijs. Licht toe welke Dublin Descriptoren aan bod komen en op welke manier. In het opleidingsprofiel staat welke Dublin descriptoren er in de module aan bod moeten komen.

Dublin Descriptoren alleen van toepassing voor HBO-modules

Dublin descriptoren	van toepassing in module
Kennis en inzicht Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	De student heeft kennis van de ontwikkeling van het kind op biologische en cognitieve aspecten. Hij heeft inzicht in de verschillen tussen leerlingen op ontwikkelingsaspecten. De student heeft kennis van de schoolorganisatie en de verschillende rollen van de leerkracht. De student kan verschillende scholen met elkaar vergelijken op pedagogische, didactische, organisatorische en levensbeschouwelijke aspecten. De student heeft kennis van het Nederlandse onderwijsstelsel. <i>De student kan het belang van de belevingswereld, de leefwereld, de ontwikkelingsleeftijd en de sociaal-culturele achtergrond van het kind voor het onderwijs aangeven.</i>
Toepassen kennis en inzicht Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	De student onderkent het belang van de leef- en belevingswereld van kinderen bij het leren. Op basis van (verzamelde) gegevens over een kind kan de student aangeven hoe de ontwikkeling van dat kind verloopt. Op basis van gegevens van een kind kan de student de beginsituatie van dat kind vaststellen Aan de hand van verzamelde gegevens over de school kan de student de schoolconcept/schoolvisie vaststellen.

Oordeelsvorming Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.	<i>De student kan de voor- en nadelen van methodieken en middelen die gebruikt worden om gegevens over kinderen te verzamelen. Hij kan een oordeel geven over de bruikbaarheid ervan.</i> <i>De student kan aangeven welke opvoedingsstijl het meest bij hem past.</i> De student kan aangeven welke schoolcultuur het meest bij hem past. De student kan aangeven welke <i>leiderschapsstijl</i> het meest bij hem past.
Communicatie Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	De student kan een gesprek voeren met een kind met behulp van verschillende gesprekstechnieken. De student is in staat om zijn praktijkbegeleider verslag te geven van een geobserveerd kind. De student is in staat om korte en eenvoudige instructie duidelijk over te brengen op leerlingen.
Leervaardigheden Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	

5. Nodige voorkennis / positie in de opleiding

Definieer de voorkennis die nodig is voor de opleiding. Geef de plek in de opleiding aan en motiveer deze plek.

De student heeft een basale kennis van het onderwijs op de basisschool. Als leerling heeft hij zelf ervaring opgedaan op een basisschool. Hij kent enkele aspecten van de organisatie van de basisschool. Vanuit zijn subjectieve beleving kan hij aangeven over welke eigenschappen een goede leerkracht beschikt.

Deze module is een oriëntatie op het beroep leraar basisschool. De onderwerpen die in deze module aan bod komen krijgen een verdieping in de hoofdfase.

In thema 3 *de groep in beweging & het jonge kind* worden de verschillende ontwikkelingsaspecten van het schoolkind uitvoerig behandeld.

In thema 4 *leerlijnen en opbrengsten* krijgt de student een verdieping op het verzamelen van gegevens van het kind.

In thema 5 *de school en de omgeving* krijgt de student een verdieping op de schoolorganisatie en de onderwijsconcepten.

In thema 6 *Passend onderwijs* komen de verschillen tussen leerlingen uitgebreid aan bod.

6. Globale beschrijving leerdoelen

Geef hier de leerdoelen van de module weer. Geef de relatie tussen de opleidingscompetenties en de leerstof, zoals deze ook terug komt in het beroep- en opleidingsprofiel.

De student oriënteert zich in de breedte op het beroep van leraar basisonderwijs en op de opleiding leraar basisonderwijs. Hij ontwikkelt een referentiekader waaraan hij in het vervolg van de opleiding nieuwe kennis, vaardigheden en attituden kan verbinden.

De module geeft inleiding op het beroep van de leraar, een inleiding op de schoolorganisatie en geeft de student handvatten om leerlingen beter te leren kennen door zich te oriënteren op de leef- en belevingswereld van het kind, met het kind te communiceren, een zicht te krijgen op de biologische en cognitieve ontwikkelingsaspecten van het schoolkind, een beeld te krijgen van hoe leerlingen leren, gegevens over het kind te verzamelen en een groep leerlingen te begeleiden.

Daarnaast krijgt de student zicht op de rollen van de leraar op een basisschool. Hij krijgt een beeld van het Nederlandse onderwijssysteem en kan dit plaatsen in een historische perspectief.

7. Globale beschrijving inhoud, leerdoelen

Geef het aantal EC, het aantal hoofdstukken en het aantal inzendopgaven. De informatie kan tevens gebruikt worden voor het vullen van campus en het briefen van marketing.

- **De pedagogische opdracht van het onderwijs.**

De pedagogische opdracht vormt de kern van het leren op school. In dit hoofdstuk wordt de pedagogische opdracht van de school uiteengezet. Elke school heeft een eigen visie op opvoeden en onderwijzen. Deze visies zijn gebaseerd op de mens- en maatschappijbeelden die de school heeft. De Nederlandse samenleving is multicultureel, pluriform en onderhevig aan ingrijpende veranderingen. In dit hoofdstuk worden vier visies besproken over de taak van het onderwijs in een pluriforme samenleving.

- **Kijk op kinderen. De beginsituatie van de leerlingen bepalen**

Om goed onderwijs te kunnen verzorgen moet de leerkracht de beginsituatie van de individuele leerlingen en de groep kennen. In dit hoofdstuk wordt een aantal belangrijke theoretische onderscheidingen van beginsituatiebepaling die een sterke invloed hebben op het leren van het kind behandeld. Er worden diverse methoden aangereikt waarmee de beginsituatie van de groep kan worden vastgesteld.

- **De ontwikkeling van kinderen.**

Met behulp van inzichten uit de ontwikkelings- en de leerpsychologie wordt er ingegaan op het groei- en leerprocessen van het kind. De student leest een Engels artikel over leerprocessen en geeft zijn visie op deze specifieke leertheorie.

- **Een veilige leeromgeving en communicatie met kinderen**

Een veilig pedagogisch klimaat in de groep is een belangrijke voorwaarde voor leren en ontwikkelen. De houding van de leraar is een belangrijk instrument bij het creëren van een positieve en inspirerende sfeer.

Dit hoofdstuk gaat in de pedagogische begeleiding van de leraar rekening houden met de basisbehoeften van de leerlingen. Goede communicatie met leerlingen speelt hier een belangrijke rol in.

- **De schoolorganisatie en de rollen van de leerkracht**

De school wil net als een commercieel bedrijf effectief en efficiënt werken en de mensen en middelen op een kwalitatieve manier inzetten. De school is geen eiland maar onderdeel van de omgeving. Zij ondervindt invloed van de buitenwereld en de samenleving. De school heeft er ook belang bij om de maatschappij bij de school te betrekken.

Dit hoofdstuk gaat over de organisatorische aspecten van de basisschool zowel intern als extern. Daarnaast worden de rollen van de leerkracht uitvoerig besproken.

- **Het Nederlandse onderwijsstelsel**

De school, het instituut dat in opdracht van de maatschappij het onderwijs verzorgt, wordt telkens onder de loep genomen om te kijken of zij wel goed functioneert. Zij heeft zich door de eeuwen heen ontwikkeld tot wat zij nu is.

Dit hoofdstuk gaat over de ontwikkeling van het Nederlandse onderwijsstelsel.

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- o De vrijheid van de inrichting van onderwijs.
- o Het ontstaan van de basisschool,
- o De schaalvergroting
- o Verschillende onderwijsvormen voor leerlingen met speciale zorgvraag
- o En enkele nieuwe ontwikkelingen in het basisonderwijs.

Aantal EC: 3

Aantal hoofdstukken: 6

Aantal inzendopgaven: 3

8. Lesmateriaal, literatuur en campus.

Geef hier aan welke literatuur er gebruikt wordt, of er gewerkt wordt met een digitale of papieren studiewijzer, of dat er eigen lesmateriaal ontwikkeld wordt.

Voor deze module wordt eigen materiaal ontwikkeld. Er wordt er gewerkt met een studiewijzer. Bij het ontwikkelen van het lesmateriaal wordt gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Alkema, E, & Tjekstra, W. (2011). **Meer dan onderwijs: Theorie en praktijk van het onderwijs in de basisschool**. Assen: VanGorcum.
- Geerdink, G; Volman, M & Wardekker, W. (2006). **Pedagogische kwaliteit in de basisschool**. Baarn: Hbuitgevers.
- Onstenk, J. (2011). **Pedagogiek in de onderwijspraktijk: een geïntegreerde benadering**. Bussum: uitgeverij Coutinho.
- Eijkeren van, M. (2009). **Pedagogisch-didactisch begeleiden**. Amersfoort: ThiemeMeulrmhoff.
- Munnik de, C & Vreugdenhil, K. (2007). **Opvoeden in het onderwijs**. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Munnik de, C & Vreugdenhil, K. (2007) **Kennis over onderwijs**. Groningen: Wolters-Noordhoff.

- Berding, J & Pols, W (2006) **Schoolpedagogiek**. Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff
- Stilma, B. (2011). **Van kloosterklas tot basisschool**. Amersfoort: ThiemeMeulrmhoff.
- Delfos, M. F. (2009). **Luister je wel naar mij? Gespreksvoering met kinderen tussen vier en twaalf jaar**. Amsterdam: Uitgeverij SWP
- **De zeven lerarencompetenties**.
<http://www.onderwijscooperatie.nl/onderwijscooperatie-bekwaamheid.html?onco&artikelen&158>
- **Artikel** George Siemens "Connectivism: A learning theory for the digital age"

9. Werkvormen en docentenbegeleiding

Met welke werkvormen gaat de student leren? Zelfstudie, kennistrainers? Hoe ziet het huiswerktraject eruit? En wat wordt daarin van de docent verwacht? Definieer hier de inzendopgaven inclusief de nakijktijden. Zijn er contacturen noodzakelijk (vooral gericht op oefenen van vaardigheden)? Hoe zou de invulling van een dagdeel contact eruit zien? Is het zinvol om een digitale hoorcollege op te nemen in de studieactiviteiten (kan introductie van de module, uitleg van lastige leerstof of rollenspel zijn) ?

In een digitaal hoorcollege wordt een introductie gegeven voor de module. Hier wordt het doel en de opbouw van de module aangegeven en de plaats van de module in het curriculum. Daarnaast wordt de te bestuderen literatuur en de opdrachten die gemaakt moeten worden aangegeven en in het kort uitgelegd.

Na het introductiecollege gaat de student zelfstandig aan de slag. In de studiewijzer is te lezen hoe de module opgebouwd is en wat er van de student verwacht wordt.

Na elke hoofdstuk kan de student de kennistrainers maken.

Er worden drie inzendopdrachten gegeven. Een aan het begin van het thema, de tweede na hoofdstuk 3 en de derde aan het einde van het thema. Deze opdrachten worden met voldaan of niet voldaan beoordeeld. Zij zijn voorwaardelijk voor het maken van de eindtoets. Het nakijken van elke opdracht vraagt 15 minuten nakijktijd.

10. Vormgeving van de cursus/module

Bij zelf ontwikkelde leerstof

Motiveer de vormgeving van de cursus en laat zien hoe de thema's verdeeld zijn over hoofdstukken (inhoudsopgave) en waar de inzendmomenten staan.

Om zich in de breedte te oriënteren op het beroep van leraar basisonderwijs en op de opleiding leraar basisonderwijs krijgt de student kennis en inzichten op verschillende onderwerpen over de basisschool en het kind.

De module geeft inleiding op het beroep van de leraar, een inleiding op de schoolorganisatie en geeft de student handvatten om leerlingen beter te leren kennen door zich te oriënteren op de leef- en beleavingswereld van het kind, met het kind te communiceren, een zicht te krijgen op de biologische en cognitieve ontwikkelingsaspecten van het schoolkind, een beeld te krijgen van hoe leerlingen leren, gegevens over het kind te verzamelen en een groep leerlingen te begeleiden.

Daarnaast krijgt de student zicht op de rollen van de leraar op een basisschool. Hij krijgt een beeld van het Nederlandse onderwijssysteem en kan dit plaatsen in een historische perspectief.

De module bestaat uit zeven hoofdstukken. Elk hoofdstuk gaat over een thema. De module is als volgt verdeeld:

- Hoofdstuk 1 : **Inleiding: De school en het kind.**
- Hoofdstuk 2: **De pedagogische opdracht van het onderwijs.**
- Hoofdstuk 3: ***De beginsituatie van de leerlingen bepalen***
- Hoofdstuk 4: **Een veilige leeromgeving en communicatie met kinderen**
- Hoofdstuk 5: **De ontwikkeling van kinderen.**
- Hoofdstuk 6: **De schoolorganisatie en de rollen van de leerkracht**
- Hoofdstuk 7: **Het Nederlandse onderwijsstelsel**

Het boek 'Meer dan onderwijs' is verplicht. De andere bovengenoemde boeken zijn aan te bevelen.

Studiewijzer indien gebruik van verplichte literatuur

Motiveer de vormgeving van de cursus. In geval van een studiewijzer, geef aan hoe de hoofdstukken in de boeken zich verhouden met de studiewijzer. Geef aan wat er per hoofdstuk aan bod komt.

11. Toetsing van de module (Zie toetsplan)

Geef bij de zes gedragsniveaus aan welke toetstermen er worden getoetst. Niet alle gedragsniveaus hoeven terug te komen in de toets. Geef aan hoe er getoetst gaat worden en waarom. In geval van een praktijkopdracht, geef hier al vast een beoordelingsmatrix op. Door aan te geven welke toetstermen er gehanteerd worden, wordt meteen duidelijk welke leerstof er in de module opgenomen moet worden.

Kennis

Informatie herinneren en kunnen reproduceren.

VB: De regels voor het spellen van werkwoordsvormen noemen.

Begrip

Informatie kunnen samenvatten, uitleggen.

VB: Uitleggen waarom een werkwoordsvorm in een zin met een d, t of met dt gespeld wordt.

Toepassen

Informatie kunnen gebruiken om een probleem op te lossen.

VB: De werkwoordsvormen in een zin correct spellen.

Analyseren

Informatie systematisch kunnen onderzoeken en met elkaar in verband brengen.

VB: In een tekst controleren welke werkwoordsvormen correct gespeld zijn en welke niet.

Synthetiseren

Informatie tot een nieuw geheel kunnen samenvoegen.

VB: Een oefening bedenken voor het correct spellen van werkwoordsvormen.

Evalueren

Informatie kunnen beoordelen en een standpunt over formuleren.

VB: Een beargumenteerd oordeel geven over de kwaliteit van de spelling van werkwoordsvormen in een tekst.

9: Overzicht externe experts

Curriculum Vitae

Persoonsgegevens

Achternaam: de Vries- Duit
Voornaam: A.W.
Roepnaam: Anneke
Geslacht: Vrouw
Geboortedatum: 21-08-1965
Geboorteplaats: Groningen
Nationaliteit: Nederlandse
Burgerlijke Staat: Gehuwd
Rijbewijs: B

Adresgegevens

Adres: Grote Poelslak 12
Postcode: 3824 HW
Plaats: Amersfoort
Telefoon: 06 - 15 15 89 72
Email: A.W.Duit@gmail.com
LinkedIn: www.linkedin.com/in/annekeduit
Website: www.eduan.nl

Ervaring als onderwijskundige

2010-heden Eigenaar van EduAn, Onderwijskundig Ontwerp en Adviesbureau
2009- 2010 Implementatie brede school, Activiteitencommissie ABC Kattenbroek
2008- 2009 Ontwikkeling brede schoolprogramma, masterstage bij ABC Kattenbroek
2007- 2009 Oprichting en ontwikkeling brede school, Stuurgroep ABC Kattenbroek

Ervaring als leerkracht

2011- heden Interne Coördinator Opleiden, Gabrie Mehenschool, PCBOAmersfoort
2000- heden Leerkracht Basisonderwijs, Gabrie Mehenschool, PCBOAmersfoort
Groep 4 tot en met 8
1994- 2000 Leerkracht MLK/LOM, KoninginWilhelminaSchool, PCBOAmersfoort
Groep 5/6, 6 en 8
1989- 1994 Leerkracht Basisonderwijs, CBS De Fontein, Barneveld
Groep ½ en 5 tot en met 8
1988 Leerkracht VSO, Koninklijk Instituut voor Doven HD Guyot, Haren
Leerkracht VSO LOM, De Wilgenborgh, Groningen
1985- 1986 Leerkracht Basisonderwijs, CBS De Wingerd, Oldehove
Groep 3 tot en met 8

Overige ervaring op gebied van bestuur, advies en/of leidinggeven

Onderwijscoöperatie	Leraren Advies Raad Jurylid Verkiezing Leraar van het Jaar 2012 Ambassadeur Registerleraar
School	Coachen van MBO-studenten, Koningin WilhlminaSchool Coachen van Pabostudenten en praktijkmentoren, Gabrie Mehenschool Commissievoorzitter leerwerkgemeenschap , Gabrie Mehenschool Commissievoorzitter nieuwe taalmethode, Gabrie Mehenschool Implementatie nieuwe muziekmethode, Gabrie Mehenschool Dirigent combo voor ouders en collega's, Gabrie Mehenschool Dirigent schoolkoor, Gabrie Mehenschool MR lid, Gabrie Mehenschool MR voorzitter, KoninginWilhelminaSchool MR lid, CBS 'De Fontein'
Buurt	Penningmeester Kopersvereniging Le Coq
Hobby	Inval- dirigent bij Accordeon Vereniging Amersfoort

Opleidingen

2011-2012	Interne Coördinator Opleiden in school, Marnix Academie Utrecht
2010-2011	Business Course Amersfoort, Utrechtse Ondernemers Academie
2008- 2010	Master Onderwijskundig Ontwerp & Advies, Universiteit Utrecht
2006- 2008	Premaster Onderwijskundig Ontwerp & Advies, Universiteit Utrecht
2002- 2003	Vakspecialist Muziek Primair Onderwijs, Conservatorium Amsterdam
1991- 1992	Basismanagement, Chr. Hogeschool Felua Ede
1986- 1988	Propedeuse Schoolmuziek/AMV, Conservatorium Groningen
1982- 1985	Pedagogische Academie Basisonderwijs, Nijenborg Groningen
1977- 1982	H.A.V.O., Wessel Gansfort College Groningen

Persoonskenmerken

Volgens anderen	Betrokken, enthousiast, analytisch, communicatief vaardig, open voor veranderingen en een accurate afmaker met doorzettingsvermogen

Hobby's

Sport	Nordic Fitness
Muziek	Accordeon en piano spelen

Curriculum Vitae van Joep Hermans

Personalia

Naam: Hermans
Voornamen: Joep Jurriaan
Geboortedatum: 29 juni 1973
Nationaliteit: Nederlandse
Adres: Bloemenhoeve 5
Postcode: 6846 JE
Woonplaats : Arnhem (Gld)
Telefoon thuis: 026 – 3890559
e-mail: j.j.hermans@chello.nl

Opleidingen

Augustus 1996 - 2002 Geschiedenis (voltijd), Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN).
Doctoraalexamen / afstudeerdatum: 22 augustus 2002
Doctoraalscriptie: Onderzoek naar de behandeling van de overwonnenen ten tijde van de eerste fase van de kruistocht tegen de Albigenzen (1209 – 1213) onder leiding van de geestelijke- en wereldlijke macht.
Stageplaats: Tijdschrift voor Geschiedenis. Redactiewerkzaamheden en het automatiseren van het leden- en auteursbestand binnen Microsoft Acces. Opzetten en drukklaar maken van het 4 keer per jaar verschijnende tijdschrift, automatiseren van een repertorium (1996-2000) om in druk en op het Internet te publiceren.

1 juli 1997 Propedeuse Geschiedenis.
1995 – 1996 Heroriëntatie Studie
augustus 1992 – 1994 Leraar basisonderwijs, Katholieke pedagogische hogeschool Nijmegen
Afgerond: Nee. Startbevoegdheid leraar basisonderwijs (alle vakken en stages tot en met het 3^e jaar).

2 juli 1993 Propedeuse leraar basisonderwijs.
27 juni 1991 Havo, St. Ludgercollege te Doetinchem.
Vakken: Nederlands, Engels, Geschiedenis, Economie, Wiskunde, Handelswetenschappen en recht.

Cursussen en trainingen

November 2011 Tweedaagse cursus ‘Oplossingsgerichte Gesprekstechnieken’
Januari 2011 Maandelijkse bijeenkomsten studieadviseurs Radboud Universiteit inzake de invoering van het Bindend Negatief Studieadvies en de WHW

November 2010 Suïcidale studenten en Geheimhoudingsplicht, training t.b.v. studieadviseurs binnen de RU (volgt 23-11-2010)

Juni 2008 Training implementatie competenties Leren Loopbaan en Burgerschap binnen het MBO Onderwijs

December 2007 - 2009 Jaarlijkse training Scriptiebegeleiding HBO Nederland. Begeleiden studenten Marketing, Makelaarij en Office Management.

Oktober 2005 Cursus ‘Interpretatie en behandeling van nul-meting gegevens’. Eerstejaars studenten leggen een aantal tests van het NIP af aan het begin van het jaar, waaronder een beroepskeuze-interesse test en een multiculturele capaciteitentest. Na het volgen van deze cursus ben ik gemachtigd de testuitslagen met de student te bespreken.

November 2004 Cursus ‘De Pedagogische Opdracht’ Hogeschool Windesheim. Training ten behoeve van het vormen van een ‘Hogeschool-breed’ pedagogisch perspectief.

Oktober 2004	Training ‘Actief Historisch Denken’ Stichting Geschiedenis en Onderwijs Nederland / Instituut voor Leraar en School. Congres / workshops ten aanzien van de nieuwste didactische ontwikkelingen inzake activerende didactiek (David Leat).
Oktober 2003	Cursus Coaching en Begeleidingsvaardigheden Hogeschool Windesheim. Training ten behoeve van het begeleiden van studenten die stage lopen in het middelbaar onderwijs.
Januari 2002	Docententraining Stichting opleidingen en examens voor documentaire informatievoorziening en administratieve organisatie. Bevoegd om de lesstof van de SOD-opleidingen over te brengen.

Werkervaring – Voltijd

2010 – heden	Professioneel Studieadviseur / Beleidsmedewerker Onderwijs Radboud Universiteit Nijmegen, Engelse Taal en Cultuur en Amerikanistiek, circa 500 studenten. Deze functie bestaat uit het maken van onderwijsbeleid, begeleiden, adviseren en evt. doorverwijzen van probleemstudenten en/of studenten met problemen, mediatie bij conflicten en voorlichting (zie UFO-profiel voor volledige beschrijving) In 2011 uitgebreid met Master Linguistics / Taalwetenschappen, circa 100 studenten, veelal buitenlandse instroom. Ad interim Studieadviseur Geschiedenis 2010-2011 (400 studenten).
2007 – 2010	Freelancer / zzp-er bureau Parmenides (www.parmenides.info). Advies, training en ontwikkeling, voornamelijk op het gebied van onderwijs. Werkzaamheden o.a. • Adviseur / Projectleider accreditatie en curriculum-ontwikkeling HBO opleiding tot Archeologisch Onderzoeksassistent, Saxion Next. • Hogeschooldocent Windesheim, lerarenopleiding Geschiedenis. • Hogeschooldocent / Scriptiebegeleiding HBO Nederland • Hogeschooldocent Hogeschool Management Documentaire Informatievoorziening (HMDI te Woerden) • Ontwikkelaar lesmateriaal LOI (Leidse Onderwijsinstellingen)
2003 – 2007	Hogeschooldocent Geschiedenis Lerarenopleiding Windesheim (www.windesheim.nl). Mijn functie bestond uit het geven van colleges (vak)didactiek en geschiedenis (hoofdzakelijk Middeleeuwen en Nieuwste Tijd), het begeleiden van studenten in hun stage en het ontwikkelen van nieuwe (ICT)-onderwijsmodulen binnen een Bachelor-Master structuur. Met het oog op een fusie met de Vrije Universiteit van Amsterdam en de internationalisering van het onderwijs waren veel cursussen, blackboard en e-learning modulen aan revisie toe.
2002 – 2003	leerkracht Nederlands Stedelijke Scholengemeenschap Nijmegen
2001 – 2003	leerkracht Geschiedenis en staatsinrichting Stedelijke Scholengemeenschap Nijmegen. Taakuren bestaan uit het mentoraat van klassen in de onderbouw.
2001 – 2002	Freelancer Tijdschrift voor Geschiedenis. Helpen met het afronden van een uitgave van een register voor het <i>Tijdschrift voor Geschiedenis</i>
2000 – 2003	Docent tele-leer project NEC Nijmegen. Het opzetten en begeleiden van computerondersteuning in het onderwijs, waarbij de leerlingen lid zijn van de NEC-jeugdvoetbalschool.

Werkervaring – Projecten, trainingen en freelance

ZZP-er Parmenides (www.parmenides.info) Advies, training en ontwikkeling van onderwijs.

Werkzaamheden

- 2007 – 2010 Mentor HBO Nederland (www.hbonederland.com). Begeleiden van studenten Marketing, Makelaardij en Office Management in het opzetten van bedrijfsanalyses en scriptieonderzoek tijdens hun laatste stage. Tijdens deze 8 maanden durende stage worden enkele bezoeken afgelegd, voorts corrigeer ik de scripties en ken ik het eindcijfer toe. Dit laatste gebeurt i.s.m. een assessor.
- 2007 – heden Docent Stichting opleidingen en examens voor documentaire informatievoorziening en administratieve organisatie, SOD modules 0.2 en 0.9; respectievelijk Informatiemanagement en ICT, en de afsluitende ‘Proeve van Bekwaamheid’.
- 2006 – 2008 Module-eigenaar *Werken in een organisatie* (www.sod-opleidingen.nl). Verantwoordelijk voor inhoud, examinering en het up-to-date houden van deze cursus. Deze module geeft de cursist inzicht in de relatie tussen medewerker en organisatie. Aan de orde komen o.a. de begrippen klant- en vraaggerichtheid, motivatie(theorieën), plannen van werkzaamheden, vergaderfuncties, communicatie en samenwerken.

Freelance Interim

- 2009 Interim V.O. Nijmeegse Scholen Gemeenschap – vervanging docent
- 2008 Interim Hogeschooldocent Geschiedenis Lerarenopleiding Zwolle, januari t/m april. In 2007 heb ik in goed overleg afscheid genomen van Windesheim. Door overuren en tekort aan mankracht in Zwolle werd ik gevraagd colleges Middeleeuwen te geven en eventueel bij te springen waar nodig. Uiteindelijk werd deze interim baan verlengd en uitgebreid tot het einde van het schooljaar.
- 2008 Interim V.O. De Heemgaard, Apeldoorn – vervanging docent

Freelance Projecten

- 2009 – heden www.huisjeinzuidzweden.nl
- 2009 Modulebeheer vakken Projectmanagement / Managementonderhandelingen HBO Nederland. Zorg dragen voor de inhoud (competenties) van deze vakken binnen de opleidingen, en de plaats binnen het geaccrediteerde curriculum
- 2009 Diverse Presentaties tijdens Mentorentraining HBO Nederland inzake competentie gericht leren en verzorging Stage-Terugkomdagen voor studenten.
- 2008 Projectleider Hogeschool Saxion-Next, opleiding Archeologisch Onderzoeksassistent. Na de accreditatie dient het ‘onderwijsmateriaal’ qua readers e.d. op orde te zijn. Ik bewaakte deadlines en stroomlijnde dit proces voor circa 15 werknemers.
- 2008 Adviseur Hogeschool Saxion-Next, opleiding Archeologisch Onderzoeksassistent. Met het oog op de komende accreditatie van deze opleiding zorgde ik van januari tot april er voor dat het curriculum, toetsbeleid en de modulewijzers op orde kwamen. De algehele coördinatie lag bij de interim-opleidingsmanager. Succesvol resultaat. Opleiding is inmiddels van particulier naar bekostigd overgeheveld binnen Saxion, circa 110 studenten per jaar.

Werkzaamheden binnen vaste betrekkingen

2005 – 2007	Lid Toetscommissie Windesheim Educatief. Adviseren en ontwikkelen van het toetsbeleid voor de Hogeschool, met name zorg dragen voor kleine kwaliteit.
2005 – 2006	Coördinator Didactische Lijn Geschiedenisonderwijs Windesheim. Binnen de vakgroep Geschiedenis was ik verantwoordelijk voor het in vakgroepverband ontwikkelen van de didactische lijn, zoals deze in de vier jaren van de opleiding naar voren moest komen.
2004 – 2007	Lid vakgroep Geschiedenis Windesheim. Coördinator van de voorlichting en werving van nieuwe studenten Geschiedenis.
2004 – 2007	Reisleider Excursie Firenze. Mede-organisator en reisleader voor een 10-daagse excursie naar Italië. Ongeveer 35 studenten uit het 3 ^e studiejaar bezoeken deze week meerdere musea die zij van tevoren thuis onderzocht hebben. Ik en een collega verzorgen aldaar de rondleidingen en dergelijke.
2004 – 2005	Organisator archivering studentresultaten / studievoortgang. Binnen een team van vijf mensen had ik de verantwoordelijkheid voor het opstellen van een beleidsplan inzake de archivering van de studievoortgangresultaten van alle studenten binnen de School of Education (circa 2200 studenten).
2003 – 2007	Organisator Werkweek Nijmegen. Organisator en reisleader excursieweek Nijmegen voor 1 ^e jaars studenten Geschiedenis. Ongeveer 90 studenten bezoeken deze week meerdere musea en oefenen in het onderzoeken van een historische omgeving.
2002 – 2003	Projectmedewerker Educatie ‘het Geheugen van Nederland’, onderdeel van de Koninklijke Bibliotheek (www.geheugenvannederland.nl). Ik ontwikkelde op basis van het beschikbare archiefmateriaal bij de Rijksdienst voor Monumentenzorg (www.monumentenzorg.nl) in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek een educatief spel voor het middelbaar onderwijs (‘Het terug in de tijd spel’). Het spel is toepasbaar in vrijwel alle lagen van het middelbaar onderwijs, en sluit aan bij de meeste geschiedenismethoden.
2002 – 2004	Lid vakgroep Stichting opleidingen en examens voor documentaire informatievoorziening en administratieve organisatie. Bewaking continuïteit en kwaliteit van de opleiding, alsmede het aanpassen van lesstof en examens conform de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB).
2002 – heden	Docent Stichting opleidingen en examens voor documentaire informatievoorziening en administratieve organisatie, SOD module 1: Werken in een organisatie. Onderwerpen zijn staatsinrichting, organisatie en communicatie
1999 – 2003	Freelance medewerker uitgeverij Malmberg. Het ontwikkelen van Internetlessen en verdiepingsprogramma’s Geschiedenis voor de onder- en bovenbouw van de middelbare school. (www.memo-malmbeg.nl)

Bestuursfuncties

2011 – heden	Lid FgV Radboud Universiteit Nijmegen. Kort door de bocht de Ondernemingsraad van de Faculteit der Letteren (Letteren neemt met 16 afdelingen een aparte plaats in binnen de universiteit, gemiddeld heeft een faculteit 2 tot 5 afdelingen).
2002 – 2004	Lid vakgroep Stichting opleidingen en examens voor documentaire informatievoorziening en administratieve organisatie. SOD 1: staatsinrichting, organisatie en communicatie.
2002 – 2003	Teamleider NEC topsportopleiding C-D afdeling. Coördineren van de wedstrijden, facilitaire zaken en vervoer voor de (nieuwe) jongste afdeling van de NEC topsportschool. Daarnaast bestaat deze functie uit het fungeren als klankbord bij ruis tussen pupillen, ouders en de NEC-leiding.

1991 – 1995	Beheerder stichting HBO-Welzijn Nijmegen. Een stichting van 80 vrijwilligers die diverse activiteiten voor HBO studenten ontplooit. Vijf beheerders droegen zorg voor de continuïteit van de stichting.
1996 – 1998	Voorzitter van verscheidene commissies Geschiedenis Studenten Vereniging. Leiding over het organiseren van lezingen en dergelijke.
Overige gegevens:	Ik ben in het bezit van rijbewijs B. Gehuwd, vier dochters

Referenties (gaarne in overleg):

dr. Nico Lettinck
School of Education
Hogeschool Windesheim
n.lettinck@windesheim.nl

prof. dr. Odin Dekkers
Onderwijsdirecteur Faculteit der Letteren
Radboud Universiteit Nijmegen
O.Dekkers@let.ru.nl

Michiel Jansen
Projectleider / Kwaliteitscoördinator LoI
Leidse Onderwijsinstellingen bv
mjansen@loi.nl

CURRICULUM VITAE

Naam: Kamphuis
Voornamen: Hermanus, Henricus
Geboortedatum: 10-02-1955
Geboorteplaats: Haaksbergen
Adres: Edisonstraat 19, Nijmegen
Postcode: 6533 MC
Telefoon: 024-3559034

Opleidingen:

- Atheneum B; eindexamen 1973,
- Universitaire studie Sociale Geografie aan de Katholieke Universiteit, nu Radbouduniversiteit, te Nijmegen. Doctoraalexamen: februari 1982

Onderwijs- en onderzoekservaring (deze laatste is cursief gedrukt):

- Vervangingsbaan aan het Calscollege te Nieuwegein (sept.'82- jan.'83)
- Een vaste aanstelling aan het Getrudislyceum te Roosendaal (feb.'83-aug.'86)
- Een vaste aanstelling aan het Westbrabants Avondcollege (volwassenen) te Roosendaal en Bergen op Zoom met (aug.'83-aug.'85)
- Vervangingsbaan aan het Tilburgs Avondcollege (volwassenen) te Tilburg (nov.'85, april'86; feb.'87 juli '87)
- een vaste aanstelling aan het Mill-Hillcollege te Goirle (sept.'86- ian. 2001), met ondermeer:
 - o Lesgeven in onderbouw en bovenbouw
 - o Het ontwikkelen van omgevingsonderwijs
 - o Organiseren en begeleiden van excursies in binnen- en buitenland,
 - o Mentoraat in onderbouw en bovenbouw
 - o Lid en 1 jaar voorzitter van de Werkgroep Onderwijs (aug.'91- juli '94), met een *onderzoek naar 'handhaving herkansingen toetsen in de zomervakantie'*
 - o Councelor
 - o Faalangstreductietrainer
 - o Vertrouwenspersoon ongewenste intimiteiten
- Een vaste aanstelling aan de NSG Groenewoud te Nijmegen, vanaf feb.2001, met o.a.:
 - o Lesgeven en mentoraten in de onderbouw en bovenbouw
 - o Organiseren en begeleiden van excursies in binnen- en buitenland
 - o Onderwijsvernieuwing
 - o *Het begeleiden van profielwerkstukken*
 - o *Deelname aan de Community Schoolgebonden Onderzoek (de Onderzoeksgroep'), vanaf het schooljaar 2007-2008, met als activiteiten:*
 - *Scholing in het doen van onderzoek*
 - *Het verrichten van onderzoek, zoals:*
 - *Onderwijsinnovatie 'Het project op de NSG Groenewoud (2007-2008)' Een team dat werkt het*
 - *Het profielwerkstuk onderzocht en verbeterd, door de Onderzoeksgroep (2009 - 2013)*
 - *Veilige sfeer in de klas, door de Onderzoeksgroep (2008-2009)*
 - *Het begeleiden van LIO's bij hun onderzoek*

- *Het geven van workshops aan LIO's in het doen van onderzoek*
- *Het begeleiden van bijscholing van collega's in onderzoek doen*
- *Het geven van workshops aan collega's over het profielwerkstuk en aan leerlingen van de NSG*
- *Het geven van een workshop over het profielwerkstuk aan docenten van het Udens College en een workshop aan leerlingen van dezelfde school (september 2012)*
- *Vanaf aug.2010 Algemeen Begeleider Onderzoek, met als extra taken:*
 - *Coördinatie onderzoek in samenhang met onderzoeksagenda van de NSG*
 - *Begeleiding van LIO- onderzoek en docentenonderzoek (vanaf aug.2012) binnen de NSG*
 - *Overleg met van ABO's van partnerscholen, binnen de Academische Opleidingsschool 'Passie voor Leren'*
 - *Verantwoordelijke voor de kwaliteit van de onderzoeksbegeleiding en onderzoeken binnen de school*
 - *Deelnemer aan de ILS-RU-pilot 'Onderzoeksbegeleiding (2011-2012)*
 - *Deelnemer aan de ILS-HAN-overleg 'Samen opleiden in onderzoek' (vanaf 2010)*
- *Lid van het kernteam van het Afdelingsteam HAVO en hierbinnen het onderzoek naar 'Het gekozen mentoraat op de NSG' begeleid en er aan deelgenomen, met andere mentoren (2011-2012)*
- *Het onderzoeken in hoeverre de leeromgeving van Codename Future bruikbaar was voor het profielwerkstuk in het schooljaar 2004-2005*
- *Het driemaal deelnemen aan de beoordeling van genomineerde profielwerkstukken op de NSG*
- *Activiteiten op het gebied van 'Zorg':*
 - *Het verzorgen van de BOF-training (Beter Omgaan met Faalangst)*
 - *Onderzoeken van leerlingen via de SSAT (Situatie Specifieke Angst Test)*
 - *Het onderzoeksmatig evalueren van de resultaten van de BOF-training*
 - *In schooljaar 2008/2009 deelgenomen aan de visitatiecommissie Zorg, waarbij een corrector VWO, de zorgcoördinator en ik de zorg op een andere school hebben geanalyseerd en een advies hebben uitgebracht*
- *Het ondersteunen van de ILS-RU bij het geven van bijscholing aan docenten wat betreft het profielwerkstuk, vanaf jan. 2013*

Curriculum Vitae

Personalia

<i>Naam:</i>	(Drs.) Bas van lanen
<i>Adres:</i>	Tooropstraat 140 6521 NV Nijmegen
<i>Nationaliteit:</i>	Nederlands
<i>Telefoon:</i>	024-3227449
<i>Mobiel:</i>	06-24974756
<i>E-mail:</i>	lanen.bas@gmail.com / bas@praktijkonderzoek.com
<i>Geboortedatum:</i>	05-04-1977
<i>Burgerlijke staat:</i>	Ongehuwd
<i>Websites:</i>	www.praktijkonderzoek.com Op deze website is informatie te vinden over de drie boeken die ik heb geschreven. http://nl.linkedin.com/pub/bas-van-lanen/18/5b1/546 Mijn persoonlijk LinkedIn-profiel

Opleidingen

<i>1999- 2004</i>	Toegepaste Onderwijskunde aan de Universiteit Twente te Enschede (cum laude)
<i>1997-1998</i>	Modulen Jenaplan aan de PABO Groenewoud te Nijmegen
<i>1995-1999</i>	PABO Groenewoud te Nijmegen
<i>1989-1995</i>	VWO aan de Stedelijke Scholengemeenschap Nijmegen

Werkervaring (beknopt)

<i>November 2011 - nu</i>	Zelfstandig ondernemer (Kvk nr.: 53914686) Onderwijskundig auteur, ontwikkelaar en adviseur
<i>Oktober 2011 – December 2011</i>	Interim-directeur op basisschool Sam-Sam
<i>September 2009 - nu</i>	Auteur van studieboeken voor studenten in het hbo
<i>november 2008 – nu</i>	Adjunct-directeur / groepsleraar bovenbouw Basisschool Sam-Sam (Stichting Stisamo)
<i>maart 2007 – december 2008</i>	Onderwijskundige bij het Lectoraat van de Faculteit Educatie (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen)
<i>juni 2004 - april 2007</i>	Opleidingsdocent op de Pabo in Arnhem (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen)
<i>augustus 2003 - juli 2004</i>	Projectleider van een innovatietraject gericht op de integratie van ICT in het basisonderwijs op basisschool 'De Drie Vijvers' te Milsbeek (Stichting Skomen)

<i>augustus 2001 – december 2008</i>	Leraar groepen 6, 7 en 8 op basisschool 'De Drie Vijvers' te Milsbeek (Stichting Skomen)
<i>augustus 2000 - juli 2001</i>	Leraar groep 7/8 op basisschool 'Willem Christiaans' te Ledeacker (Stichting Goser)
<i>augustus 1995 - juli 1999</i>	– Diverse stages in onder-, midden- en bovenbouw van verschillende basisscholen – Buitenlandstage te Eskilstrup (Denemarken) – Lio-stage in groep 7/8 van basisschool 'Sionsheuvel' te Groesbeek

Belangrijkste publicaties (op volgorde van verschijningsdatum)

<i>Schoolboek</i>	Lanen, B. van & Donk, C. van der (2012). <i>Onderzoekend leren. Een stappenplan voor het werken aan onderzoeksopdrachten</i> . Nijmegen
<i>Studieboek</i>	Donk, C. van der & Lanen, B. van (2011). <i>Praktijkonderzoek in zorg en welzijn</i> . Bussum: Uitgeverij Coutinho.
<i>Studieboek</i>	Donk, C. van der & Lanen, B. van (2009). <i>Praktijkonderzoek in de school</i> . Bussum: Uitgeverij Coutinho.
<i>Artikel in een vakblad</i>	Timmermans, M., Lanen, B. van, Klarus, R. (2009). Kwaliteit van de opleidingsschool maak je samen! Naar een instrument voor kwaliteitsontwikkeling. In: <i>Themanummer Opleiden in de School, Tijdschrift voor Lerarenopleiders</i> .
<i>Paper</i>	Timmermans, M., Klarus, R., Lanen, B. van (2008). "Scholen in Opleiding". <i>Het in kaart brengen van kenmerken van de leerwerkplek die het leren van LIO bevorderen</i> . Paper. Onderwijs Research Dagen, Eindhoven.
<i>Paper</i>	Timmermans, M., Lanen, B. van & Klarus, R. (2008). "Scholen in Opleiding", <i>Over de kwaliteit van de opleidingsschool in ontwikkeling</i> . Paper VELON conferentie, 2008, Veldhoven.
<i>Artikel in een vakblad</i>	Timmermans, M., Lanen, B. van (2008). Werkplekieren: het hangt er maar vanaf. <i>Basisschool Management</i> , 22(2), 20-25.
<i>Onderzoekspublicatie</i>	M. Kral, Woude, J. van der, Coetsier, N. & Lanen, B. van (2007). <i>De leraar in opleiding als ict-expert. Een praktijkonderzoek</i> . Zoetermeer: Kennisnet.

Vaardigheden en hobby's

<i>ICT-vaardigheden</i>	Ik beschik over goede computervaardigheden en heb veel ervaring met de volgende softwareprogramma's:		
	- MS Word - MS PowerPoint - MS Excel - SPSS		
<i>Talenkennis</i>		Mondeling	Schriftelijk
	Nederlands	Uitstekend	Uitstekend
	Engels	Goed	Goed
	Duits	Goed	Goed
	Frans	Redelijk	Redelijk
<i>Hobby's</i>	Reizen, fietsen, wandelen, zaalvoetbal, lezen, schrijven, vrienden, gitaar en klussen		

Studie- en werkervaring (uitgebreid overzicht op volgorde van startdatum)

<i>Auteur, ontwikkelaar, adviseur</i> Zelfstandig ondernemer 2013	– Ontwikkelaar van een HBO-module gericht op de afstudeeropdracht voor de lerarenopleiding basisonderwijs LOI en de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Engels LOI (opdrachtgever: LOI). – Ontwikkelaar van HBO-module internationalisering voor de lerarenopleiding basisonderwijs LOI en de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Engels LOI (opdrachtgever: LOI). – Programmaleider van de lerarenopleiding basisonderwijs van de Leidse Onderwijs Instelling (opdrachtgever: LOI). – Lid van het werkverband onderwijs ter ondersteuning van het regieorgaan onderzoek (opdrachtgever: PO-Raad). – Lid van de gebruikersgroep praktijkgericht onderzoek (opdrachtgever: PO-Raad).
<i>Auteur, ontwikkelaar, adviseur</i> Zelfstandig ondernemer 2012	– Programmaleider van de lerarenopleiding basisonderwijs van de Leidse Onderwijs Instelling (opdrachtgever: LOI). – Lid van het werkverband onderwijs ter ondersteuning van het regieorgaan onderzoek (opdrachtgever: PO-Raad). – Lid van de programmaraad van de Onderwijs Summit die plaatsvond op 13 november 2012 (opdrachtgever: EDventure). – Lid van de gebruikersgroep praktijkgericht onderzoek (opdrachtgever: PO-Raad). – Ontwikkelaar van het beroeps- en opleidingsprofiel van de lerarenopleiding basisonderwijs van de Leidse Onderwijs Instelling (opdrachtgever: LOI). – Ontwikkelaar van HBO-modules over praktijkonderzoek voor de lerarenopleiding basisonderwijs LOI en de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands en Engels LOI (opdrachtgever: LOI). – Schrijver van een schoolboek over onderzoekend leren voor leerlingen in het voortgezet onderwijs. – Schrijver van twee studieboeken over praktijkonderzoek, waarbij intensief is samengewerkt met vele deskundigen in het werkveld en hoger beroepsonderwijs (opdrachtgever: Coutinho). – Adviseren van opleiders en professionals in de onderwijssector en het werkveld van zorg en welzijn over praktijkonderzoek. – Het verzorgen van presentaties over praktijkonderzoek op studiedagen en conferenties/congressen.
<i>Interim-directeur</i> Stichting Stisamo oktober 2011 – december 2011	– Voorbereiding van het inspectiebezoek. – Leiden van teamvergaderingen. – Uitvoering geven aan het onderwijskundig- en personeelsbeleid.
<i>Onderwijskundige</i> Faculteit Educatie (HAN) maart 2007 – december 2008	– Leidinggeven aan meerdere begeleidings- en professionaliseringstrajecten voor docenten in het PO en VO gericht op het doen van onderzoek in de onderwijspraktijk. – Plannen en uitvoeren van een onderzoek naar de kwaliteit van de opleidingsschool en personeelsbeleid bij drie schoolbesturen voor het PO en het VO (gedeeld projectleiderschap). – Uitvoeren van een onderzoek naar kennisdeling rondom ict in het basisonderwijs tussen Pabo, werkveld en toekomstige leerkrachten. – Organiseren en leiden van studiedagen voor PO en VO in het kader van opleiden in de school.

Studie- en werkervaring (uitgebreid overzicht op volgorde van startdatum) - vervolg

<i>Opleidingsdocent</i> Pabo Arnhem (HAN) juni 2004 - april 2007	– Deelname aan de toetscommissie t.b.v. de summatieve competentiebeoordelingen in het 2^e studiejaar. – Leider van een project gericht op het ontwerpen en implementeren van opleidingsmodulen waarmee Pabo-studenten hun educatieve ict-competenties kunnen verwerven. – Begeleiden en coachen van toekomstige leerkrachten op de opleiding en in de onderwijspraktijk. – Leidinggeven aan teams van docenten met als doel het ontwerpen en implementeren van competentiegericht onderwijs in de hoofdfase van de lerarenopleiding basisonderwijs. – Het construeren van een doorgaande opleidingslijn, voor het beroep van leerkracht basisonderwijs. – Leidinggeven aan een coachingstraject voor Pabo-docenten op het gebied van onderwijs en ict.
<i>Leraar basisonderwijs / Adjunct directeur</i> Stichting Stisamo Stichting Skomen Stichting Goser augustus 2000 – nu	– Het verzorgen van onderwijs aan verschillende groepen van de basisschool. – Aansturen van een team van leraren in de bovenbouw. – Onderhouden van contacten met aan school gerelateerde organisaties. – Schrijven van schoolplannen, schoolgidsen en ict-beleidsplannen. – Aansturen van een keuzetraject m.b.t. de aanschaf van een nieuwe rekenmethode. – Aansturen van schoolontwikkelingsprojecten gericht op de ontwikkeling van een nieuw schoolrapport, een leerlingvolg- en administratiesysteem, . – Implementatie van het ict-onderwijs op school. – Opstellen en uitvoeren van het ict-beleidsplan. – Deelname werkgroep 'Techniekonderwijs'. – Deelname werkgroep 'Zelfstandigheidsbevordering'. – Opzetten van een schoolverbeteringstraject gericht op het zichtbaar maken en vergroten van kernkwaliteiten.
<i>Student</i> Toegepaste onderwijskunde (Universiteit Twente) augustus 1999 - mei 2004	– Onderzoek naar het gebruik van realistische contexten binnen het wiskundeonderwijs in de basisvorming (VO). – Praktijkonderzoek naar de integratie van ict in het basisonderwijs.

Curriculum Vitae

Personalia:

<i>Naam:</i>	Judith Noorlandt
<i>Adres:</i>	Wilsondreef 34 6716 DP EDE
<i>Mobiel:</i>	06 27532932
<i>E-mail:</i>	jcnorlandt@gmail.com
<i>Geboortedatum:</i>	28-06-1988
<i>Geboorteplaats:</i>	Rheden, Gelderland
<i>Burgerlijke staat:</i>	Ongehuwd
<i>Nationaliteit:</i>	Nederlander

Diploma's:

2006	VWO Economie & Maatschappij. Vrije ruimte: internationaliseringsproject (Comenius)
2010	Pabo, Christelijke Hogeschool Ede. afstudeerrichting: Vroeg-Engels & Internationalisering.

Overige studies:

2010-2011	HBO Fotografische Vormgeving, Fotovakschool Apeldoorn.

Vaardigheden:

Computervaardigheid:	MsOffice (Word, Exel, Outlook, Publisher) Adobe Photoshop

Taalvaardigheid	Nederlands en Engels: vloeiend

Ervaring:

Christelijke Hogeschool Ede

2007-heden	Taalcoach CHE Talencentrum. - Individuele coachingstrajecten; - Verzorging hogeschoolbrede taaltrainingen; - Zomercursussen Nederlands.
2010-heden	Academie Educatie CHE: - Docent Nederlands: remedieertraject pabo taaltoets. - loketuur: inloopspreekuur studenten met taalvragen.
2010	- Colleges 'leesontwikkeling voor het jonge kind.'
2011	- werkgroep integrale leerlijn: coaching studenten. & summatieve toetsing.

- 2012**
- Vak 'presenteren' MBO-studenten.
(gericht op ontwikkeling professionele schrijfvaardigheid.)
 - minor TalenT: Studieloopbaanbegeleiding internationale studenten & praktisch Nederlands voor buitenlanders.
 - ontwikkelen & uitvoeren van coachingstrajecten Nederlandse taal voor NT2-studenten.)

- 2012**
- Academie Gezondheidszorg CHE:**
- Colleges 'verslaglegging' Gezondheidszorg.

- 2011-heden**
- Secretariaat CHE Talencentrum, Platform Taal.**
- administratieve werkzaamheden;
 - betrokken bij ontwikkeling Talencentrum binnen CHE.
 - Uitvoerende rol bij hogeschoolbrede taaltoetsing.
 - PR Talencentrum intern & extern.

JCNfotografie

- 2010- heden**
- Eigenaresse & fotografe.
 - specialisatie bruidsfotografie.
 - bedrijfs- en portretfotografie.
 - workshops: (portretfotografie, beeldbewerking.)

www.jcnfotografie.nl
www.facebook.com/JCNfotografie

Referenties:

Naam: Drs. Susan van der Ree
Functie: Docent Nederlands, hoofd Talencentrum Christelijke Hogeschool Ede
E-mail: smbuiten@CHE.nl

CURRICULUM VITAE

Mw. dr. M.C.L. (Miranda) Timmermans
Moortgatstrasse 15a
47559 KRANENBURG (BRD)
Telefoon: 0049 2826 916915
E-mail: miranda.timmermans@han.nl
Geboortedatum: 21 februari 1968

PROFIEL

Enthousiaste onderzoeker, trainer en opleider, die de praktijk van de lerarenopleiding van binnenuit kent en die op basis van persoonlijkheid en competenties in staat is (toekomstige) professionals uit te dagen tot leren.

RECENTE WERKERVARING

2007 -

Senior Onderzoeker

Faculteit Educatie, Kenniscentrum Kwaliteit van Leren, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Nijmegen (sinds november 2011 fulltime)
Onderzoek met name rond opleiden in de school en leren op de werkplek, de academische opleidingsschool en kwaliteit van de opleidingsschool, zowel binnen primair en voortgezet onderwijs als middelbaar beroepsonderwijs.
Sinds november 2011 fulltime.

2006 - 2011

Senior Onderzoeker/Promovendus

Kwaliteit van de Opleidingsschool. *Over affordance, agency en competentieontwikkeling.*
Universiteit van Tilburg en Hogeschool Arnhem en Nijmegen.
Promotiedatum: 14 maart 2012
Promotores: Prof. dr. Rob Poell (Universiteit van Tilburg), Prof. dr. Loek Nieuwenhuis (IVA Tilburg en Open Universiteit Heerlen) en Dr. Ruud Klarus (Faculteit Educatie, HAN Nijmegen).
Parttime, en van september 2010 tot oktober 2011 fulltime.

2005 - 2010

Coördinator 'Opleiden in de school'

Pabo Groenewoud en Pabo Arnhem, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (vanaf 2006 parttime)
- Stuurgroep lid en projectgroepvoorzitter Academische Opleidingsschool Primair Onderwijs Delta en Opleidingsschool De Basis
- Verzorgen trainingen 'begeleiden' en 'coachen' voor schoolopleiders en mentoren,
- Adviseur en medeontwikkelaar professionaliseringstraject 'Excelleren in excellentie', project Krachtig Meesterschap
- Referent/beoordelaar toetsingdossiers Opleidingsschool, NVAO
- Onderzoeker Kenniskring 'Het ontwikkelen van competenties op de werkplek' (2003-2006).

WERKERVARING

Hoger Beroepsonderwijs:

2000 - 2005

Trainer/Adviseur

NDO, Hogeschool Arnhem en Nijmegen, Nijmegen.

- Ontwikkelaar, mentor en docent in vernieuwde opleiding RT en IB
- Verzorgen van maatwerktrajecten op scholen voor primair onderwijs
- Ontwikkelen en uitvoeren experimenteel traject 'Leraarondersteuner' in primair onderwijs
- Uitvoeren experimenteel professionaliseringstraject 'Lerend Leiderschap' voor leidinggevenden in het voortgezet onderwijs
- Coördinatie en nascholingsactiviteiten in kader van 'herintredende leerkrachten primair onderwijs'
- onderzoeker Kenniskring 'Het ontwikkelen van competenties op de werkplek' (2003-2006)

1995 – 2000

Opleidingsdocent

PABO Thomas More, Rotterdam (later: Hogeschool Leiden).

- Opleidingsdocent pabo 3 en pabo 4
- Ontwikkelen en verzorgen van projectonderwijs in opleidingsjaar 3 rondom de thema's Jonge Kind, WSNS, Grotestadsproblematiek, Speciaal Onderwijs
- Coördinator Project Jonge Kind
- Coördinator Opleidingsjaar 4
- Ontwikkelen van Duaal Leren (Leraar in Opleiding) in opleidingsjaar 4
- Verzorgen van begeleidingstrainingen voor mentoren primair onderwijs
- Docent nascholingscursus 'Zorgbreedte' voor leerkrachten primair onderwijs, PABO Thomas More, Hogeschool Leiden, Rotterdam (sinds 1993).

1995 – 1996

Docent

Seminarium voor Orthopedagogiek, Hogeschool Utrecht.

Bedrijfsleven:

1994 – 1995

Onderwijskundig adviseur

fa. Janssen Techniek, afdeling Onderwijs, Weert

- Adviseren van scholen en lerarenopleidingen op het gebied van techniek in het basisonderwijs
- Verzorgen van professionaliseringstrajecten
- Inrichten technieklokalen

Universitair:

1992-1993

Toegevoegd docent

Vakgroep Ontwikkelingspsychologie, Universiteit Utrecht.

- Verzorgen onderwijs (Russische psychologie, cognitieve ontwikkeling)
- Begeleiding afstudeerprojecten
- Organisatie van conferentie "Developmental Tasks", maart 1993 te Utrecht in kader van "Samenwerkingsverband Ontwikkelingspsychologie Utrecht - Moskou".

1988 – 1991

Student-assistent

Vakgroep Ontwikkelingspsychologie, Universiteit Utrecht.

Nevenactiviteiten:

- 1998-2000 Ontwikkelen van lesmateriaal voor constructiemateriaal K'NEX,
HASBRO bv., Utrecht
- 1997-2002 Trainer/Adviseur 'Lego'
Firma Heutink bv., Rijssen

OPLEIDINGEN

- 1986-1992 Psychologie , afstudeerrichting Ontwikkelingspsychologie.
Universiteit Utrecht, Utrecht
Onderwerpen: Handelingspsychologie, metacognitie, leren leren en reflecteren bij
leerlingen in de basisschoolleeftijd
- 1991-1992 Onderzoekstage, vakgroep Ontwikkelingspsychologie,
Universiteit Moskou.
- 1994-1997 Beroepsopleiding tot psychologisch-astrologisch therapeut.
Academie voor Astrologie en Innerlijke groei, Chiron, te Amsterdam.

CURSUSSEN

- 2007-2008 Certificate in Advanced English, cursus Cambridge English
- 1998-1999 'Coaching, 'n hulp apart', coachingscursus door CPS, Amersfoort
- 1993-1994 Vakbekwaamheid voor het Cafébedrijf, Onderwijscentrum Horeca.
- 1992-1993 Opleiding tot Tolk/Vertaler Russisch, Talenservice Bandoera te Groningen:
tweede jaar succesvol afgerond.
- 1989-1991 Bijvakken Russisch (Lees- en Spreekvaardigheid) aan de faculteit Letteren,
Universiteit Utrecht.

BESTUURLIJK

- 2009 - Bestuurslid VOR (Vereniging voor Onderwijs Research) Divisie Lerarenopleiding en
Leraarsgedrag.
- 2006 - Voorzitter (2006 – 2009) en lid van de Werkgroep Opleiden in de School, VELON.

EEN SELECTIE VAN PUBLICATIES

2005 tot heden

Publicaties

- Timmermans, M. (2012). *Kwaliteit van de Opleidingsschool. Over affordance, agency en competentieontwikkeling*. Proefschrift. Tilburg: Universiteit Tilburg.
- Timmermans, M. (2005). Erkennen van werkplekleren voor onderwijzend personeel. In: Ruud Duvekot, Jacqueline Brouwer (Eds.), *Het brede perspectief van EVC. Jaarboek 2004. Kenniscentrum EVC – studiereeks 5*, Uitgeverij LEMMA BV., Utrecht.
- Timmermans, M., & Derks, M. (2008). De Opleidingsschool, verlengstuk van de opleiding? *Basisschoolmanagement*, 22(2), 38-42.
- Timmermans, M., & Klarus, R. (2008). Werkplekleren. De kwaliteit van de werkplek als opleidingsplek. *Maatwerk*, 3, 24-26.
- Timmermans, M., & Van Lanen, B. (2008). Werkplekleren: het hangt er maar vanaf. Een onderzoek naar de kwaliteit van de opleidingsschool. *Basisschoolmanagement*, 22(3), 16-21.
- Timmermans, M. (2009). De kracht van een driehoeksverbinding: naar echt samen opleiden. In G. Geerdink (Ed.), *'Het kind, de leerkracht en het onderwijs.' Terugblikken en vooruitzien*. Arnhem: Hogeschool Arnhem en Nijmegen.
- Timmermans, M. (2009). Kwaliteit in beweging! Opleidingsscholen werken aan ontwikkeling. In T. Bergen, K. Melief, D. Beijgaard, J. Buitink, P. Meijer & K. Veen, van (Eds.), *Perspectieven op samen leraren opleiden* (pp. 151-178). Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Timmermans, M., Van Lanen, B., & Klarus, R. (2009). Kwaliteit van de opleidingsschool maak je samen! Naar een instrument voor kwaliteitsontwikkeling. *Tijdschrift voor Lerarenopleiders*, 30(4).

PRODUCTONTWIKKELING

- Timmermans, M. (2009). *KOOS, KwaliteitsOntwikkeling OpleidingsSchool*. Een instrument om de ontwikkeling van de kwaliteit van de opleidingsschool in kaart te brengen. Cd-rom.

PRIJZEN

2010

KOOS en het onderzoek naar de kwaliteit van de opleidingsschool heeft een nominatie gehad voor het beste praktijkgerichte onderzoek vanuit lectoraten 'Kennisproduct van het jaar 2010'. Aan KOOS is de tweede plek toebedeeld. Zie: HBO kennisproduct 2010, *Juryrapport praktijk gerichtonderzoek (PGO)*, Forum voor praktijkgericht onderzoek.

2012

Het onderzoek en proefschrift *Kwaliteit van de Opleidingsschool. Over affordance, agency en competentieontwikkeling* is genomeneer voor het beste praktijkgerichte onderzoek vanuit lectoraten 'Kennisproduct van het jaar 2012' en heeft uiteindelijk de tweede prijs ontvangen. Zie: HBO kennisproduct 2012, *Juryrapport praktijk gerichtonderzoek (PGO)*, Forum voor praktijkgericht onderzoek.

PUBLICATIES tot 2005

- Pijning, H., Timmermans, M., Westra, E. (1996). Dezelfde aanpak bij verschillende leertaken?, in: Tijdschrift voor Remedial Teaching, september.
- Timmermans, M. (1993). Task attitude of pre-schoolers: developmental diagnosis, In: J.J.F. ter Laak et al. (Eds.), Developmental Tasks, 167-172, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht.
- Timmermans, M., Sourav, B. (1994). "Verhalen navertellen" Een thema voor een ouderavond. in: De Wereld van het Jonge Kind, jrg 21, nummer 5, januari.
- Timmermans, M. (2001). "Op ontdekkingsstocht": techniekactiviteiten voor de onderbouw, in: De Wereld van het Jonge Kind, 28 (5).
- Timmermans, M., (2001). "Op ontdekkingsstocht": techniekactiviteiten voor de onderbouw, In: Natuur en Techniek. Serie In de klas. Kluwer, Alphen aan den Rijn.
- Timmermans, M. (2002). "We bouwen... een huis!": techniekactiviteiten (constructie) voor de onderbouw, in: De Wereld van het Jonge Kind, 29(9).
- Timmermans, M. (2001). "Een feestje met alles erop en eraan!": techniekactiviteiten (productie) voor de onderbouw, in: De Wereld van het Jonge Kind, 30(3).
- Timmermans, M. (2003). "Kom in beweging": techniekactiviteiten (transport) voor de onderbouw, in: De Wereld van het Jonge Kind, 30(6).
- Timmermans, M. (2003). "We gaan op vakantie en...": techniekactiviteiten (communicatie) voor de onderbouw, in: De Wereld van het Jonge Kind, 30(9).
- Timmermans, M. (2005). "Transport. Techniekonderwijs", in: Beter Buiten Spelen. Het speelleerklimaat op de speelplaats. Pedagogische Reeks, De Wereld van het Jonge Kind, Uitgeverij Bekadidact, Baarn.
- Wolters, M., Timmermans, M., Buiting, M. (1994). "Zo nu ga ik toch nog een toren bouwen": constructie-activiteiten van kleuters, in: De wereld van het Jonge Kind, 21(6).
- Wolters, M., Timmermans, M., J. Smits, J. (1989). "Dat weten we al lang!": noties van kinderen over het "=" – teken, in: Willem Bartjens, 9(1).

Lesmateriaal:

"Wereld op Wielen. Op Ontdekkingsstocht met de DUPLO Toolo wereldreizigers",
Lerarenhandleiding en activiteitenkaarten bij de Lego DUPO Toolo sets 9120, 9121 en 9122.

K'nexexperimenteren met techniek 1, De Speeltuín.
Lerarenhandleiding en activiteitenkaarten (voor onder- en middenbouw) bij K'nex constructiemateriaal

K'nexexperimenteren met techniek 2, De Kermis.
Lerarenhandleiding en activiteitenkaarten (voor bovenbouw) bij K'nex constructiemateriaal

CURRICULUM VITAE

Persoonlijke gegevens:

Naam: E.C. van der Hulst - Verboon (Annet)
Adres: R. Prinsen Geerligssingel 48
Postcode/plaats: 2642 AV Pijnacker
Telefoon zakelijk: 06-14 266 266
E-mailadres: a.vanderhulst@affecto.nl
Geboortedatum: 13-11-1977
Nationaliteit: Nederlandse
Burgerlijke staat: Gehuwd, 2 kinderen

Opleiding en ontwikkeling:

- VWO, CLD Delft, diploma op 12 juni 1996
- Pedagogische Wetenschappen Studierichting Onderwijskunde. Universiteit Leiden. Start: september 1996. Afstuderen 26 januari 2000
- Voorbereidingstraject op eerstegraads lerarenopleiding Maatschappijleer. 1999.
- NIMA Marketing-A, mei 2002
- Training Toepassen competentiemodel Kenniscentra Beroepsonderwijs Bedrijfsleven powered by SHL, september 2007
- Leergang Individuele Coaching, Coachboulevard, januari 2011 – juli 2012.
- Diverse cursussen en trainingen op het gebied van organisatiekunde, competentiegericht onderwijs, training, coaching, advisering en examinering.
- Deelnemer aan diverse intervisiegroepen op het gebied van onderwijskunde en coaching.

Stage in het derde studiejaar Onderwijskunde:

Hogeschool Enschede, instituut Small Business, projectgroep EDAS (Educational and Developmental Assessment System). Ik heb meegewerkt aan de ontwikkeling van de tentamensystematiek die men voor de competentiegerichte opleiding Small Business heeft ontworpen. Mijn stagebegeleider van de Universiteit Leiden was de heer dr. H.H. Tillema.

Afstudeerscriptie:

Onderzoek naar de mogelijke samenhang tussen schoolprestaties van leerlingen, de etniciteit, de sociale acceptatie in de klas en de sekse. Het betrof een kwantitatief onderzoek.

Krachten en kwaliteiten:

- groot inlevingsvermogen: waardoor ik me snel inwerk in een doelgroep en aansluiting vind;
- gestructureerd: ik onderscheid hoofd- en bijzaken en zie eenvoudig de rode lijn;
- goede waarnemer: ik overzie in situaties wat er nodig is om verder te komen;
- verantwoordelijk: ik doe wat ik zeg en ik houd me aan gemaakte afspraken;
- pragmatisch: ik zoek praktische en werkzame oplossingen voor het probleem dat voor me ligt, gebaseerd op werkzame theorieën (het middel is niet het doel);
- leergierig: ik ga graag op zoek naar nieuwe kennis en vaardigheden die ik weer toepas in mijn werk;
- betrokken: ik ben betrokken bij het werkresultaat en de mensen met en voor wie ik werk.

Werkervaring:

Werkervaring: 1 maart 2003 tot heden:

Als onderwijskundige en coach zet ik me via mijn eigen bedrijf Affecto Onderwijskundig advies & Coaching sinds 2003 in voor diverse organisaties en onderwijsinstellingen om het leren en ontwikkelen vorm te geven en te bevorderen. Leren en ontwikkelen zijn hierbij geen doel op zich, maar dragen bij aan het goed functioneren van mensen én organisaties. Ik werk graag op het grensvlak van onderwijs, mens en arbeidsmarkt. Als je deze drie op de juiste manier matcht, ontstaat in mijn visie een voedingsbodem waar zowel mens als organisatie kunnen floreren.

CURRICULUM VITAE

Dienstverlening Affecto:

- Opleidingskundig en onderwijskundig advies:
 - o In kaart brengen leer- en ontwikkelvragen
 - o Opstellen van (persoonlijke) opleidings- en ontwikkelplannen
 - o Opstellen van opleidings- of examenbeleid
 - o Sparringpartner bij beleids- of onderwijsvernieuwing
- Ontwerpen en ontwikkelen van leertrajecten en examens;
 - o Ontwerp van leertrajecten, zoals opleidingen, trainingen of cursussen
 - o Ontwikkeling en/of redigeren van leermaterialen en toetsen
 - o Trainen en coachen van docenten en andere professionals ten aanzien van onderwijsvernieuwing en examenontwikkeling
 - o Aansturen van auteursteams
- Intervisiecoaching:
 - o Tijdelijk begeleiden van intervisiegroepen tot zelfstandigheid
 - o Versterken leervermogen individuen en groepen
 - o Professionaliseren van intervisie
 - o Invoeren van intervisie als HR-instrument
- Verzorgen van trainingen, workshops en gastcolleges op gebied van onderwijskunde, coaching, leren en ontwikkelen, examinering etc.
- Coachen van professionals op gebied van loopbaanvragen en professionele ontwikkeling;

Portfolio Affecto:

Onderwijs (vmbo-mbo-hbo):

- Voor kenniscentra en beroepsonderwijs diverse soorten (competentiegericht) leer- en examenmateriaal voor de diverse niveaus binnen de kwalificatiestructuur ontwerpen en ontwikkelen. Zowel binnen als buiten elektronische leeromgevingen.
- Optreden als procesauditor examens binnen het mbo.
- Voor een educatieve uitgeverij projectleider bij de ontwikkeling van diverse boekenreeksen binnen de bouwsector. Verantwoordelijk voor de aansturing van diverse auteurs van de boeken en voor de logistieke planning van de aanlevering van de tekst- en tekenkopij tot het vormgeven van het geheel.
- Stafmedewerker bij een ROC ter ondersteuning van docententeams bij de invoering van competentiegericht onderwijs (met name de examinering en de bijbehorende processen en instrumenten).
- Samen met een adviesbureau invulling geven aan een programma voor Praktische Sectororiëntatie (PSO) Techniek voor de onderbouw van het vmbo.
- Voor een hogeschool een onderwijseenheid voor de opleiding Opleidingskunde ontwerpen en ontwikkelen.
- Op een hogeschool adviseur tijdens de ontwikkeling van nieuwe opleidingsprofielen en leerplannen.
- Op een hogeschool ontwikkelaar en adviseur ten aanzien van examenbeleid en –producten voor de opleiding Technische Bedrijfskunde.
- Verzorgen van diverse trainingen, workshops en colleges op gebied van opleidingsontwikkeling, examinering voor o.a. examencommissies, hogescholen, etc..
- Ontwikkelen van leermaterialen voor diverse hbo-opleidingen in het afstandsonderwijs.
- Docent en studiebegeleider bij een hbo-opleiding in het afstandsonderwijs.
- Lid van de curriculumcommissie bij een hbo-instelling in het afstandsonderwijs.

Non-profit sector:

- Voor een vrijwilligersorganisatie een nieuw functiegebouw opzetten alsmede een opleidingsstructuur die recht doet aan de verschillende functies (bedrijfsacademie). Tevens diverse trainingen en bijbehorende materialen ontwerpen en ontwikkelen op het gebied van communicatie, zorg en organisatie ten behoeve van de bedrijfsacademie.
- Voor een organisatie in de vervoersbranche examens en proeve van bekwaamheid voor treindienstleiders ontwerpen en ontwikkelen.

CURRICULUM VITAE

- Voor een ministerie lesmateriaal ontwikkelen voor de introductietraining van nieuwe medewerkers.
- Voor een uitvoeringsorganisatie binnen de techniek diverse opdrachten ten aanzien van beleid en strategie. Onder andere ten behoeve van de profilering van het bureau en ten behoeve van programma's gericht op techniekpromotie binnen basisonderwijs.
- Voor een GGZ-instelling meewerken binnen een projectteam met als doel: implementatie van een EPD (elektronisch patiëntendossier). Verantwoordelijk voor het ontwerp en de ontwikkeling van de trainingen EPD aan de medewerkers, alsmede het trainen van de interne trainers op didactiek.
- Begeleiden en coachen van diverse intervisiegroepen tot zelfstandigheid binnen een GGZ-instelling.

Profit sector:

- Voor een trainingsbureau diverse cursussen en trainingen ontwerpen en ontwikkelen, o.a. voor managementassistenten en tandartsassistenten.
- Samen met een onderwijskundige van een trainingsbureau een cursus ontwerpen en ontwikkelen voor tandartsassistenten die organisatietaken gedelegeerd krijgen binnen de tandartspraktijk.
- Voor een organisatie in de financiële sector diverse toetsvragen screenen, analyseren en verbetervoorstellen formuleren, alsmede workshops verzorgen voor de ontwikkelaars en examencommissie.

Enkele opdrachtgevers Affecto:

Boertiengroep,
Bureau TOP,
Elsevier Opleidingen,
GGZ Delfland,
Hogeschool van Amsterdam,
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen,
Hogeschool LOI,
Hogeschool NTI,
Hogeschool PBNA,
Hogeschool Rotterdam,
Kwaliteitscentrum Examinering (KCE),

Kenniscentrum Kenteq,
Kenniscentrum Savantis,
Kenniscentrum Vapro-OVP,
Ministerie van Economische zaken,
Nederlandse Rode Kruis,
Nehem-KMC,
NIBE-SVV,
Particulieren, diverse
Prorail,
ROC Horizon College,
Thieme Meulenhoff,
TriamFloat.

Werkervaring: 1 april 2000 tot 1 maart 2003:

Onderwijskundig medewerker bij Opleidingscentrum SVS (nu Savantis geheten) te Waddinxveen: Kenniscentrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven voor Afbouw en Onderhoud, Presentatie en Communicatie. Mijn werkzaamheden bestonden uit het leiden en uitvoeren van diverse projecten met betrekking tot onderwijsontwikkeling, -advisering en examinering ten behoeve van onderwijs en bedrijfsleven.

Werkervaring tijdens studie:

- Penningmeester van 'Emile', de studievereniging der Pedagogische Wetenschappen in Leiden tijdens mijn propedeusejaar.
- Student-assistent: geven van computerpracticum plus een cursus SPSS aan eerstejaars studenten.
- Freelancer voor Nederlandse Rode Kruis, Sectie Educatie.

**Jessica Suzanna Emmeline
Verkerk-Schneider**

Geerbron 28
2641 LL Pijnacker
jeschneider@gmail.com

Schneider Onderwijsontwikkeling

KvK 247 63 977
CRKBO geregistreerd

(015) 76 101 60
(06) 426 101 22

CURRICULUM VITAE

Persoonlijke gegevens	
28 november 1979	geboren te Delft
15 september 2005	getrouwd
6 juli 2008	een zoon: Maarten Verkerk, geboren te Delft
6 mei 2011	een dochter: Emma Verkerk, geboren te Delft

Opleiding	
2002 – 2004	Lerarenopleiding ICLON 1 ^e graads te Leiden
1998 – 2004	Opleiding Duitse taal en cultuur aan de Universiteit Leiden
1991 – 1998	“Christelijk Lyceum Delft” VWO met de vakken: Nederlands, Duits, Frans, wiskunde A, scheikunde, biologie, tekenen, kunstgeschiedenis
1983 – 1991	Basisschool “De Bron” te Delft

Werkervaring	
augustus 2013 – heden	Uitgeverij Noordhoff: eindredacteur toetsen methode Duits onderbouw vmbo-kgt “Neue Kontakte”
augustus 2011 – heden	Leidse Onderwijsinstellingen (LOI): Externe projectuitvoerder HBO Lerarenopleidingen Talen, Nederlands en Engels, Lerarenopleiding Basisonderwijs
augustus 2011 – augustus 2013	Uitgeverij Noordhoff: medeauteur methode Duits onderbouw vmbo-t/havo/vwo “Neue Kontakte” delen 1thv, 2hv
augustus 2010 – augustus 2011	Scholengemeenschap Spieringshoek (havo/vwo) te Schiedam: lerares Duits in de klassen 2 t/m 6, havo en vwo.
juni 2010 – oktober 2010	Leidse Onderwijsinstellingen (LOI): Projectleider accreditatieproject Toelating, vrijstelling en EVC van alle LOI Hogeschoolopleidingen
augustus 2009 – mei 2010	Leidse Onderwijsinstellingen (LOI): Interim projectleider HBO Lerarenopleidingen en HBO Personeel en Arbeid i.s.m. Hogeschool Windesheim te Zwolle
juni 2006 – augustus 2011	Leidse Onderwijsinstellingen (LOI): Externe projectuitvoerder HBO Lerarenopleidingen Basisonderwijs, Nederlands, Duits, Engels, Frans, Gezondheidszorg en Welzijn i.s.m. Hogeschool Windesheim te Zwolle
april 2006 – april 2009	Uitgeverij Noordhoff: medeauteur en eindredacteur methode Duits bovenbouw havo/vwo “Neue Kontakte” delen 4h/v, 5h/v en 6v
april 2006 – mei 2008	Cursussen Duits ontwikkeld en gegeven bij diverse bedrijven/instellingen: Sion Orchids De Lier, EVD Den Haag, Greenex Roelofarendsveen, Click Eyewear Alphen a/d Rijn, Today IT Delft
september 2005 – maart 2006	Leidse Onderwijsinstellingen (LOI): docent en begeleider cursussen Duits voor beginners en gevorderden
november 2004 – juli 2006	Leidse Onderwijsinstellingen (LOI): auteur/redacteur voor de opleidingen Duits voortgezet onderwijs vmbo, havo en vwo, Duits MBO,

	Nederlands en Duits praktijk toeristisch taalgebruik HBO toeristisch management
juni 2003 – januari 2009	Uitgeverij Nijgh Versluys: medeauteur methode Duits “Mach’s gut” voor vmbo onderbouw en auteur internetopdrachten, webquests voor vmbo/havo/vwo onder- en bovenbouw en vakoverstijgend taalproject “Qual und Quelle” voor havo/vwo onderbouw
maart 2003 – juni 2003	Group4Falck te Rijswijk: lerares Duits: cursus Duits voor receptionistes/ontwikkelen van lesmateriaal
september 2002 – 2003	Lid van de opleidingscommissie ICLON te Leiden
augustus 2002 – juli 2006	Scholengemeenschap Spieringshoek (havo/vwo) te Schiedam: lerares Duits in de klassen 2 t/m 6, havo en vwo; mentor van 3 vwo, organisator Duitsland(dag)reizen voor 4 havo, organisator taaldorp voor 4h/v
september 2001 – september 2002	Lid van het Dagelijks Bestuur van de opleiding Duitse taal en cultuur te Leiden
oktober 2000 – juli 2002	Christelijk Lyceum Delft, afdeling vmbo: lerares Duits in de klassen 2 t/m 4, Kader en Gemengd
zomer 2000	WoonZorgcentrum Delfshove te Delft: personeelsmedewerker
september 1999 – september 2001	Hotel Leeuwenbrug te Delft: lerares Duits: cursus Duits voor receptionistes en receptionisten
zomer 1999	Ponyhof-Terrassencamping Gutshof Familie Fülling in Zwergen (Dld): paardrij-instructrice en recreatiemedewerkster: geven van paardrijlessen aan kinderen en volwassenen, begeleiden buitenritten; organiseren van activiteiten voor kinderen en volwassenen

CURRICULUM VITAE VAN RICHARD WASSENBURG

Personalia

Naam: Richard Woendrik Wassenburg
Adres: Grevenbergstraat 31, 2545 NW Den Haag
Telefoon: 06 4600 2982
Geboorteplaats: Leiden
Geboortedatum: 23-04-1969
Nationaliteit: Nederlandse
Burgerlijke staat: Ongehuwd
e-mailadres: r.wassenburg@online.nl

Biografie

Wat is er mooier dan een beroep te mogen uitoefenen waar je grootste passies samenkomen? Als groot taalliefhebber én onderwijsmens in hart en nieren verkeer ik nu bijna 15 jaar in deze gelukkige omstandigheid. Toen ik in 1995 de lerarenopleiding Nederlands ging volgen, had ik niet kunnen denken dat er zo ontzettend veel over taal en taalonderwijs te ontdekken viel. Inmiddels ben ik bij vrijwel alle vormen van onderwijs in de Nederlandse taal direct of indirect betrokken geweest. Zo heb ik de eerste jaren van mijn carrière met veel plezier onderwijs verzorgd voor vrijwel alle onderwijstypen binnen het voortgezet onderwijs. Vervolgens kreeg ik de gelegenheid te werken met studenten die zelf als leerkracht aan de slag wilden. Dat betekende niet alleen dat ik mijn kennis over taalonderwijs mocht doorgeven aan aspirant-leerkrachten, maar bovendien raakte ik langs die weg ook betrokken bij het basisonderwijs. Tegenwoordig vind ik het tevens erg interessant om buiten klaslokaal of collegezaal met taalonderwijs bezig te zijn. Zo gebruik ik mijn kennis over taal en de onderwijspraktijk sinds enige tijd ook voor het ontwikkelen van taalbeleid en bij het adviseren van organisaties ten aanzien van hun curriculum. Op grond van de ontwikkeling die ik in de afgelopen jaren heb doorgemaakt, is er in positief opzicht veel veranderd, maar één ding is gelukkig ongewijzigd gebleven: ik heb mijn grootste passies binnen het werk dat ik verricht tot op heden nog altijd moeiteloos met elkaar kunnen combineren!

Opleidingen

1995-1999	Lerarenopleiding Nederlands, EFA te Amsterdam;
2003-2008	Masteropleiding leraar Nederlands, HVA / UVA. Specialisatie: Taalbeheersing.

Relevante werkervaring

1998-1999	Bernard Nieuwentijt College te Amsterdam. Docent Nederlands vmbo; Aard van de aanstelling: jaarcontract;
1999-2003	Jac. P. Thijsse College te Castricum. Docent Nederlands onderbouw havo en vwo; Aard van de aanstelling: vast dienstverband;

2003-2004	Bibliotheek Zaanstad te Zaanstad. Beleidsontwikkelaar, portefeuille jongeren; Aard van de aanstelling: vast dienstverband;
2004-2006	Jac. P. Thijsse College te Castricum. Docent Nederlands bovenbouw havo en vwo; Aard van de aanstelling: vast dienstverband;
2006-2010	Hogeschool Leiden, standplaats Rotterdam. Docent taalonderwijs & opleidingsdocent pabo; Aard van de aanstelling: vast dienstverband;
2010-heden	Hogeschool Inholland te Den Haag. Docent taalonderwijs & opleidingsdocent pabo, standplaats Den Haag: 0,5 fte; Projectleider & ontwikkelaar taalbeleid, domein Onderwijs Leren en Levensbeschouwing, Inholland-breed: 0,3 fte; Aard van de aanstelling: op basis van jaarcontracten;
2012-heden	LOI te Leiderdorp. Programmaleider tweedegraads lerarenopleiding Nederlands; Aard van de aanstelling: op freelance basis voor circa 8 uur per maand;
2000-2005	Spelenderwijs V.O.F. Ontwikkeling van het educatieve bordspel <i>Speeljewijs</i> voor het basisonderwijs.

Publicaties

1999	Wassenburg, R. (1999), Spelenderwijs leren in de basisvorming, MOER, Tijdschrift voor het onderwijs in Nederland, 6, 313-319. Amsterdam.
2008	Wassenburg, R. (2008), Als je bedoelt wat ik begrijp, Een onderzoek naar de invloed van spel- en markeerfouten op de leestijd, tekstwaardering, overtuigingskracht en imago van persuasieve teksten. Den Haag.

Overig

PC-kennis	Alle belangrijke Microsoft applicaties. Maken van weblectures.
Portfolio	Ik beschik over een digitaal portfolio waarin ik door mij ontwikkeld lesmateriaal, getuigschriften en beoordelingen van leidinggevend, collega's, leerlingen en studenten heb opgenomen. Belangstellenden wil ik met alle plezier toegang geven om mijn digitaal portfolio via google sites in te zien. Dit werkt heel eenvoudig. U stuurt een e-mail naar r.wassenburg@online.nl . In deze e-mail geeft u aan welk emailadres van uw school ik kan toevoegen om u toegang te geven tot mijn portfolio. U krijgt dan van mij een inlogcode toegestuurd. Vanaf dat moment kunt u via google sites mijn portfolio bekijken.
Hobby's	Lezen, schrijven, fitness, voetbal, surfen, schaken, muziek luisteren.